Erich Segal

DOKTOŘI

NAKLADATELSTVÍ SVOBODA - LIBERTAS

světový bestseller

DRUHÉ VYDÁNÍ

KAREN A FRANCESCE

„Základním principem lékařství je láska."

PARACKLSUS (1493-1541)
Chirurgia Magna

Erich Segal

DOKTOŘI

NAKLADATELSTVÍ
SVOBODA – LIBERTAS
PRAHA
1993

PŘELOŽIL LUBOŠ TRÁVNÍČEK

© 1988 by Ploys. Inc
Translation © Luboš Trávníček, Praha 1992

ISBN 80-205-0366-8

„Proměnili jsme lékaře v bohy a jejich božství uctíváme tím, že jim nabízíme svá těla a duše – nemluvě o světských statcích.

A oni přitom, zcela paradoxně, jsou nejzranitelnějšími lidskými bytostmi. Jejich sebevražednost osmkrát přesahuje celostátní průměr. Narkomanů je mezi nimi stokrát víc.

A protože si jsou bolestně vědomi, že nejsou schopni žít podle našich představ, jejich úzkost je nevýslovně silná. Říká se jim výstižně zranění léčitelé.“

BARNEY LIVINGSTON. M. D.
Doktoři

… Spojené státy ročně ztrácejí ekvivalent sedmi absolventských tříd lékařů v důsledku narkomanie, alkoholismu a sebevražd.“

DAVID HILFIKER. M. D.
Léčení ran

PROLOG

Až na jednu výjimku byli všichni běloši. A až na pět výjimek to byli samí muži.

Někteří byli brilantní, až to hraničilo s genialitou. Jiní geniální, až to hraničilo se šílenstvím. Jeden v minulosti hrál cellový koncert v Carnegie Hall, jiný hrál rok profesionálně basketbal. Šest z nich napsalo romány, z toho dva byly skutečně vydány. Jeden byl odpadlý kněz, jeden prošel polepšovnou. Všichni byli k smrti vyděšeni.

Toho jasného zářijového rána roku 1958 je přivedlo dohromady jejich společně postavení studentů prvního ročníku na lékařské fakultě Harvardovy univerzity. Shromáždili se v posluchárně D, aby vyslechli uvítací projev děkana Courtneye Holmese.

Jeho tvář mohla pocházet přímo ze staré římské mince. A jeho vystupování vzbuzovalo dojem, že už při narození měl místo pupeční šňůry zlaté hodinky na řetízku.

Nemusel vyzývat k utišení. Pouze se usmál a posluchači zmlkli.

„Pánové," začal, „vydáváte se společně na velkou cestu k hranicím lékařských znalostí, tedy tam, kde začnete svůj vlastní průzkum dosud nezmapovaných oblastí utrpení a nemoci. Někdo z vás může najít lék na leukémii, cukrovku, lupus erythematodes a na smrtelnou hydru karcinomů…"

Udělal dokonale načasovanou dramatickou pomlku. Pak s jiskrou v bleděmodrých očích dodal: „Možná dokonce i na obyčejnou rýmu."

Ozval se uznalý smích.

Pak stříbrovlasý děkan sklonil hlavu, snad aby naznačil, že je hluboce zamyšlen. Studenti napjatě čekali.

Když konečně opět hlavu zvedl a začal mluvit, jeho hlas byl tišší a o oktávu nižší.

„Dovolte, abych vám na závěr odhalil jedno tajemství – jeho odhalení je pro mě stejně pokořující jako jeho vyslechnutí pro vás."

Otočil se a napsal cosi na tabuli za sebou.

Dvě obyčejné číslice – číslo dvacet šest.

V posluchárně to zmateně zašumělo.

Holmes vyčkal, až sál opět ztichne, nadechl se a pak upřel zrak do nehybného auditoria.

„Pánové, naléhavě vás žádám, abyste si tohle zapsali do paměti: na světě jsou tisíce nemocí, ale lékařská věda zná empirickou léčbu jen šestadvaceti z nich. Zbytek… jsou pouhé dohady.“

A to bylo vše.

Vojensky vzpřímen odkráčel s atletickou pružností z pódia a vyšel z posluchárny.

Posluchači byli tak ohromeni, že nikdo ani nezatleskal.

I

NEVINNOST

„Vcházejí do nového světa nazí,
prochladlí, ve všem nejistí
kromě jediného, že vcházejí…

Ale v dané chvíli stále jen strnulá
velebnost samotného
vstupu – A přece, už je zasáhla
obrovská změna: zakořeněni
v hloubce pevně se zachytli
a začínají se probouzet.“

WILLIAM CARLOS WILLIAMS (1883-I963)
Pediatr a básník

1

Barney Livingston byl první kluk v Brooklynu, který uviděl Lauru Castellanovou nahou.

Jednoho srpnového rána toho léta, kdy oslavil páté narozeniny, zašel na dvorek a tam ho pozdravil neznámý hlas.

„Ahoj.“

Pohlédl na sousední zahradu. Přes plot vystrkovala hlavu blonďatá holčička, asi tak stejně stará. Pocítil záchvěv stesku po předchozích nájemnících, k nimž patřil senzační přeborník ve vybíjené jménem Murray. A podle toho, co slyšel, ti noví lidé dokonce ani nemají kluka.

Barneye proto překvapilo, když Laura, poté, co se představila, navrhla, aby si zahráli s míčem. Poněkud pochybovačně pokrčil rameny a zašel pro míč.

Když se za chviličku vrátil s malým gumovým míčem, růžovým jak žvýkací guma Bazooka, z níž se vyfukují tak senzační bubliny, Laura už stála uprostřed jejich zahrádky.

„Jak si se sem dostala?“ zeptal se udiveně.

„Přelezla sem plot,“ odpověděla nonšalantně. „Tak fajn, *vámonos*, házej.“

Lze pochopit, že Barney byl poněkud vyveden z rovnováhy a tak hodil míček trochu nepřesně. Laura ho zručně chytla a prudce vrátila. Barneyovi totiž nešlo na rozum, že Murrayovi bylo sedm let a stejně potřeboval pomoc, aby se dostal přes plot, zatímco tahle Laura zřejmě přelezla úplně bez problémů.

Po svižné půlhodině Barney usoudil, že Laura uspokojivě nahradí ztrátu Murraye. Sáhl do kapsy, vytáhl krabičku čokoládových cigaret značky Lucky Stripe a nabídl Lauře.

„Ne, díkes,“ odpověděla, „táta říká, že mám na čokoládu alergii.“

„Co to je alergie?“

„Nevím přesně,“ přiznala. „Zeptáme se rači mýho *papacita*. Je to doktor.“

Rázem ji to inspirovalo. „Hele, pojď si hrát na doktora!“

„Jak se to hraje?“

„No, nejdřív budu vyšetřovat já tebe, pak ty mě.“

„To bude nuda.“

„Museli bysme si svlíknout –“

„Jó?“ Třeba to nakonec může být zajímavé.

Ordinace se konala pod úctyhodným dubem na druhém konci zahrady Livingstonových. Laura vyzvala Barneye, aby si svlékl pruhované tričko, protože jinak nemůže zjistit, zda má její pacient zdravý hrudník. To si ověřila pomocí imaginárního stetoskopu.

„Teď si sundej kalhoty.“

„Proč?“

„Dělej, Barneyi, to je hra!“

S trochou váhání spustil modré kraťasy a stál tam v trenýrkách. Začínal si připadat jak blázen.

„To si sundej taky,“ přikázala mladá lékařka.

Barney se kradmo ohlédl přes rameno, zda se náhodou někdo z domu nedívá a pak si odložil poslední součást oděvu.

Laura si ho pečlivě prohlédla, přičemž zvláštní pozornost věnovala malému přívěšku mezi nohama.

„To je můj ptáček,“ vysvětlil s jistou pýchou.

„Vypadá to spíš jako penis,“ prohlásila Laura s profesionálním odstupem. „Stejně seš ale v pořádku. Můžeš se oblíknout.“

S chutí uposlechl a Laura se zeptala. „Chceš si teď hrát na něco jinýho?“

„To teda ne – teď sem na řadě já, já budu doktor.“

„Tak jo.“

V okamžiku byla zcela svlečená.

„Páni, Lauro – co se stalo s tvým… víš co…“

„Já ho nemám,“ odpověděla trochu lítostivě.

„To čubrním – a proč?“

V tu chvíli přerušil lékařskou konzultaci pronikavý hlas. „Barneyi! Kde jsi?“

Byla to matka u zadních dveří. Spěšně se omluvil a vykoukl za strom. „Tady sem, mami.“

„Co děláš?“

„Hraju si – s někým.“

„S kým?“

„S jednou holkou od vedle – jmenuje se Laura.“

„Aha, z té nové rodiny. Zeptej se, jestli chce taky koláčky a mléko.“

Ze stromového úkrytu vyjukla šelmovská tvářička. „Jaký koláčky?“ zeptala se Laura nadšeně.

„Tvarohové a makové,“ upřesnila s úsměvem paní Livingstonová. „Panebože, ty jsi ale hezká holčička.“

Jejich dětský ráj zvaný Brooklyn byl plný radostných zvuků: rachot tramvají se mísil s cinkáním zvonečků obchodních reklam a nad tím vším zněl smích dětí hrajících fotbálek, vybíjenou – dokonce i hokej na kolečkových bruslích – přímo na ulicích.

Brooklyn Dodgers nebyli jen baseballovým mužstvem, byl to soubor osobností, jako byl Vévoda, Prcek a Flanďák, k nimž se vzhlíželo s úctou. Byl mezi nimi dokonce chlapík, který dokázal běhat rychleji, než jste stačili vyslovit jeho jméno: Jack Robinson.

Jejich srdce patřila Brooklynu.

Tak koho by zajímalo, že nikdy neporazili mužstvo New York Yankees?

Byl rok 1942 a Američani vedli válku na třech frontách: v Evropě proti nacistům, v Tichomoří proti Tojovým hordám a doma proti OPA. To byla instituce, jejímž prostřednictvím prezident Roosevelt zavedl přídělový systém základních potravin pro obyvatelstvo a zároveň zajistil, že to nejlepší dostávala armáda.

A tak zatímco polní maršál Montgomery vázal Rommela u El Alameinu a generálmajor Jimmy Doolittle bombardoval Tokio, Estelle Livingstonová bojovala v Brooklynu, aby sehnala navíc pár lístků na maso pro zdravý růst svých dvou synů.

Jejího manžela Harolda povolali už před rokem. Středoškolský učitel latiny Harold Livingston byl teď na vojenské základně v Kalifornii a učil se japonsky. Své rodině mohl jen naznačit, že jeho činnost se nějak dotýká „Intelligence Service“. Estelle oběma malým synům vysvětlila, že to je velice patřičné zařazení, protože tatínek je opravdu moc, moc inteligentní.

Lauřina otce, dr. Luise Castellana, z nějakého nevysvětlitelného důvodu do armády vůbec nepovolali.

„Jak se ti líbí Laura. Barneyi?“ zeptala se Estelle a přitom se snažila nenápadně vpravit staršímu synovi do úst ještě sousto šunky z konzervy.

„Ujde, na holku je docela fajn. Dá se s ní hrát. Akorát trochu legračně mluví.“

„To proto, že Castellanovi jsou ze Španělska, ty můj chlapečku. Museli utéct.“

„Proč?“

„Protože ošklivi lidé, kterým se říká fašisti, je neměli rádi. Proto je tatínek na vojně. Aby porazil fašisty.“

„Má tatínek pušku?“

„Nevím. Ale kdyby ji potřeboval, prezident Roosevelt se určitě postará, aby ji dostal.“

„Prima – pak může všechny ty oškliváky střelit do penisu.“

Estelle, povoláním knihovnice, byla všemi deseti pro obohacování synova slovníku. Jeho nejnovější slovní akvizice ji však zarazila.

„Kdo ti povídal o penisech, chlapečku?“ zeptala se co nejvěcněji.

„Laura. Její tatínek je doktor. Ona ho ale nemá.“

„Prosím?“

„Laura nemá penis. Nejdřív sem jí to nechtěl věřit, ale ona mi to ukázala.“

Estelle ztratila řeč. Jen míchala malému Warrenovi kaši a přemýšlela, kolik už toho asi ví i on.

Barney a Laura časem přešli na lepší hry. Jako na kovboje a Indiány nebo na Amíky a Japončíky, a s každým dalším letním dnem se demokraticky střídali v kladných i záporných rolích.

Uplynul rok. Spojenecká vojska nyní obsazovala Itálii a Američani v Tichomoří znovu dobývali Šalamounovy ostrovy. Barneyův bratr Warren se jednou pozdě v noci probudil s nářkem a s horečkou 39 stupňů Celsia. Estelle ve strachu z nejhoršího – z obávané letní pohromy, dětské obrny – rychle zabalila zpoceného

chlapečka do koupací osušky, seběhla s ním po schodech a honem ke Castellanovým. Barney, zmatený a vyděšený, ji v patách následoval.

Luis byl ještě vzhůru, četl jakýsi lékařský časopis ve své maličké, zakrámované pracovně. Odběhl si umýt ruce a začal vyšetřovat. Jeho velké chlupaté ruce byly překvapivě rychlé a jemné. Barney s posvátnou hrůzou sledoval doktora, jak se dívá Warrenovi do krku, pak naslouchá na prsou a přitom se stále snaží nemocné dítě uklidnit.

„Tak je to dobře," pořád si šeptal, „teď se jen nadechni a vydechni, ano, *niño*?" Inez Castellanová mezitím spěchala pro studenou vodu a houbu.

Estelle byla němá hrůzou a Barney jí visel na květovaném županu. Konečně sebrala odvahu a zeptala se: „Je to – víš…?"

„*Cálmate*, Estello, dětská obrna to není. Podívej na tu jasně červenou vyrážku na prsou – a hlavně na rozšířené červené papily na jazyku. Tomu se říká jahodový jazyk. Ten chlapec má spálu."

„Ale to je stejně vážné –"

„Ano, takže musíme sehnat někoho, kdo mu předepíše nějaký sulfonamidový lék jako je prontosil."

„Ty nemůžeš –?"

Luis zatnul zuby a pak odpověděl: „Nesmím psát předpisy. Nemám povolení vykonávat v této zemi lékařskou praxi. To je jedno, *vámonos*. Barney tady zůstane a my sjedeme taxíkem do nemocnice."

Cestou v taxíku Luis držel malého Warrena a otíral mu krk a čelo houbou. Estelle jeho jistota uklidnila, ale stále byla zmatena tím, co jí řekl.

„Ale Luisi, já myslela, že *jsi* doktor. Vždyť přece pracuješ v nemocnici?"

„V laboratoři – dělám rozbory krve a moče." Odmlčel se a pak dodal: „U nás doma jsem byl lékařem – myslím, že dobrým. Když jsme před pěti lety přišli sem, učil jsem se jako blázen anglicky, znovu jsem prostudoval všechny učebnice a složil zkoušky. Státní komise mi ale stejně odmítla dát povolení. Zřejmě jsem pro ně nebezpečný cizinec. Patřil jsem ve Španělsku holt ke špatné straně."

„Bojoval jsi přece proti fašistům."

„Ano, ale byl jsem socialista – a to je *sospechoso* i v Americe.“

„To je ale hanebnost.“

„*Bueno* – mohlo to dopadnout hůř.“

„Nechápu jak.“

„Mohl mě dostat Franco.“

V nemocnici okamžitě potvrdili Luisovu diagnózu a Warren dostal lék, který Luis navrhl. Sestry potom chlapce omyly houbami namočenými v alkoholu, aby mu klesla horečka. V půl šesté ráno označili Warrenův stav za natolik dobrý, že mohou chlapce vzít domů. Luis vyprovodil Estelle s děckem k taxíku.

„Ty nepojedeš?“ zeptala se.

„Ne. *No vale la pena*. Mám být v sedm v laboratoři. Zůstanu tady a zkusím si jen zdřímnout v některé prázdné vyšetřovně.“

„Jak sem se dostal do postele, mami?“

„Miláčku, když jsme se vrátili domů, bylo už moc pozdě a ty jsi mezitím usnul u Castellanů na gauči, tak jsme s Inez přenesli tebe i Warrena zpátky.“

„Je Warren v pořádku?“ Barney bratra ještě neviděl.

Estelle přikývla: „Díky bohu za doktora Castellana. Máme velké štěstí, že ho máme za souseda.“

Barney na zlomek vteřiny pocítil záchvěv závisti. Laurin otec byl doma. Jemu otec někdy chyběl tak moc, až to bolelo.

Živě si pamatoval ten den, kdy otec odešel. Harold ho zdvihl ze země a objal ho tak pevně, že ucítil cigaretový kouř v jeho dechu. Teď ale Barneyovi stačilo, aby zahlédl, jak si někdo zapaluje cigaretu, a v tu ránu na něj padl pocit opuštěnosti.

A přece tu byl maličký zdroj útěchy: z prostředního okna domu Livingstonových visela do ulice obdélníková vlaječka s modrou hvězdou v bílém, červeně lemovaném poli. To každému kolemjdoucímu říkalo, že nějaký člen rodiny bojuje za vlast (některé domácnosti měly vlajky se dvěma a dokonce i se třemi hvězdami).

Jednou v prosinci, když se bratři pozdě odpoledne vraceli z cukrárny s cucavými bonbóny za šesták, Warren si povšiml něčeho překvapivého v okně u Cahnových – visela tam vlajka se zlatou hvězdou.

„Mami, jak to, že maj takovou extra hvězdu?“ stěžoval si Warren u večeře.

Estelle na okamžik zaváhala a pak tiše odpověděla: „Protože jejich syn byl… mimořádně statečný.“

„Myslíš, že tatínek někdy dostane taky takovou?“

Estelle cítila, že bledne, ale přesto dokázala věcně odpovědět: „Něco takového nikdy nevíš, chlapečku. A teď pojď, dojez tu brokolici.“

Když uložila chlapce ke spaní, náhle si uvědomila, že po celý ten rozhovor byl Barney zticha. Pochopil snad, že Arthur, jediný syn Cahnových, padl v boji?

Když potom seděla sama u kuchyňského stolu a předstírala, jak nejlépe uměla, že káva v jejím šálku není náhražková, ale pravá brazilská, pořád si připomínala Haroldovy časté protesty, že on v žádném nebezpečí nebude. („Na překladatele se nestřílí, miláčku.“) Cožpak mu ale bezpečnostní nařízení nezakazují, aby prozradil, kde přesně je – a co dělá? Neminulo dne, aby nějaká rodina v Brooklynu nedostala ten obávaný telegram.

Pak uslyšela hlas staršího syna. Byl vřelý a uklidňující.

„Prosím tě, neboj se, mami. On se vrátí.“

Stál tam v pyžámku s myšákem Mickeyem, všehovšudy šestapůlletý a přece už přebírá iniciativu a snaží se uchlácholit matku. Pohlédla na něj s úsměvem.

„Jak jsi poznal, na co myslím?“ vyzvídala.

„Ve škole všichni mluvili o Artie Cahnovi. Viděl jsem dokonce jednu učitelku plakat. Nic jsem neříkal, protože jsem si myslel, že bych moh Warrena vystrašit. Tatínek ale bude v pořádku, to ti slibuju.“

„Jak si můžeš být tak jist?“ zeptala se.

Pokrčil rameny a přiznal se: „Nevím. Ale když si budeš dělat starosti, budeš ještě smutnější.“

„Máš pravdu, Barneyi,“ přisvědčila a pevně ho objala.

V té chvíli její utěšitel změnil téma.

„Můžu si vzít koláč, mami?“

Rok 1944 byl skvělý. Byly osvobozeny Řím a Paříž a Franklin Delano Roosevelt byl zvolen na bezprecedentní čtvrté funkční období. O něco později Američani znovu obsadili Guam. Harold Livingston telefonoval rodině až z té kalifornské dálavy, že ho posílají za moře. Nemohl říct přesně kam, jenom že tam má pomáhat při vyslýchání japonských válečných zajatců. Příští zpráva od něj přijde vojenskou poštou – to jsou ty sotva čitelné miniaturní dopisy ofotografované na mikrofilm a vytištěné na odporném šedém papíře.

Byl to i významný rok pro Luise Castellana. Státní lékařská komise změnila své rozhodnutí a povolila španělskému uprchlíkovi vykonávat ve Spojených státech amerických lékařskou praxi.

Luise to samozřejmě těšilo a dávalo mu to pocit zadostiučinění, přesto však věděl, že komise nebyla k tomuto kroku vedena jen pouhými důvody jeho případu, ale zejména skutečností, že téměř každý tělesně schopný lékař byl odveden k armádě. Okamžitě s Inez přeměnili přízemní ložnici na ordinaci. The Dime Savings Bank mu poskytla půjčku na zakoupení rentgenového přístroje.

„Na co to je, *papacito*?“ zeptala se otce tříletá Isobel, když čtveřice malých diváků sledovala instalování přístroje.

„Já to vím,“ přihlásil se Barney, „že to je na koukání do lidí, doktore Castellano?“

„Správné, chlapče.“ přikývl Luis a pohladil Barneye po hlavě, „ale dobří lékaři jeden nástroj na koukání do svých pacientů už mají.“

Ukázal pak prstem ke spánku. „Nejlepším diagnostickým nástrojem člověka je pořád mozek.“

Luisova pověst – i praxe – se rychle šířily. Nemocnice King’s County mu nabídla svá zařízení. Teď mohl posílat vzorky k rozboru do laboratoří, kde dříve myl zkumavky.

Někdy, jako za zvláštní odměnu, směly děti navštívit jeho lékařský svatostánek. Barney a Laura si mohli sáhnout na některé nástroje a pomocí otoskopu nahlédnout do uší svých mladších sourozenců, ovšem za předpokladu, že pak zase Warrenovi a Isobel dovolí, aby jim na oplátku stetoskopem vyšetřili hrudníky.

Stali se téměř jednou rodinou. Estelle Livingstonová byla za to velice vděčná. Jediným dalším příbuzným, kterého měla, byla její matka, která – když nebylo možné sehnat nikoho na hlídání dětí – sedla v Queens na metro a zůstala s Warrenem, zatímco Estelle pracovala v knihovně.

Estelle ale věděla, že chlapci potřebují ve svém životě mužskou postavu, a chápala, proč Barney a Warren začali zbožňovat lékaře podobného velkému medvědovi. Luis, na druhou stranu, jakoby pookřál tím, že získal dva „syny".

Z Estelle a Inez se staly dobré přítelkyně. Každé úterý v noci spolu vykonávaly protileteckou hlídkovou službu; procházely tichými, temnými ulicemi a kontrolovaly, zda se skutečně v žádné domácnosti nesvítí. Každou chvíli přitom obhlížely oblohu, zda nespatří stopu po nepřátelských bombardérech.

V měkké tmě se Inez cítila pohodlněji – a mohla i volněji přemýšlet.

Když se jednou Estelle mezi řečí zeptala, jestli Inez nevadí nedostatek spánku, byla její odpovědí překvapena: „Ne, připomíná mi to zlaté staré časy. Jediný rozdíl je, že teď nemám pušku."

„Ty jsi opravdu bojovala?"

„Ano, amiga, a nebyla jsem tam ani zdaleka jediná žena. Protože Franco neměl jen ty svoje španělské vojáky, ale také regulares – žoldáky z Maroka, kterým platil, aby za něj udělali špinavou práci.

Naší jedinou nadějí bylo zaútočit a utéct. Těch řezníků bylo tolik… A jsem hrdá na to, že jsem jich pár dostala."

Uvědomila si, že to její společnici zarazilo.

„Zkus pochopit," pokračovala Inez, „že ti parchanti vraždili děti."

„Ano, já ti rozumím…" odpověděla Estelle zajíkavě a snažila se pochopit skutečnost, že ta jemná žena po jejím boku opravdu zabila jinou lidskou bytost.

Ironií osudu rodiče Inez byli horlivými pravicovými stoupenci nejen Franka, ale Opus Dei – té církve v církvi – která stranila diktátorovi. Když jejich jediná dcera, podnícená socialistickým idealismem, odešla z domova a vstoupila do republikánských vojsk, prokleli ji a vydědili.

„Neměla jsem na světě nikoho – jen svou pušku a svou Věc. Takže ta kulka mi svým způsobem přinesla štěstí.“

„Jaká kulka? Estelle se v duchu podivila. Brzy se to ale objasnilo.

Při obléhání Málagy, Inez a půl tuctu dalších loajalistů cestou do Puerta Real padli do léčky. Když se znovu probrala k vědomí, zírala přímo do neoholené tváře urostlého mladého doktora, který se představil jako „soudruh Luis“.

„I v tehdejších podmínkách se choval po svém. Samozřejmě, uniformy jsme žádné neměli, ale Luis se rozhodl, že se bude oblékat jak ten nejubožejší vesničan.“ Zasmála se. „Myslím, že snad vůbec nikdy nepřestal pracovat. Bylo tam tolik raněných. Jakmile jsem se dokázala zase postavit na nohy, začala jsem mu pomáhat. Celé dlouhé hodiny neztrácel smysl pro humor. Bylo to vlastně to jediné, co jsme si mohli vzít s sebou, když jsme prchali. Jen taktak jsme stačili přejít francouzské hranice, než je zavřeli.“

Když začala škola, Barney a Laura se ocitli ve stejné třídě 148. základní školy. Tím, jak byli vrženi do skupiny třiceti dalších dětí, se ti dva – i když to zní protismyslně – daleko víc sblížili. Laura přitom zjistila, jakého má v Barneyovi cenného přítele. Neboť on už uměl číst.

Estelle a Harolda Livingstonovi totiž původně přivedla dohromady láska ke knihám. A od Barneyových třetích narozenin se rodiče střídali v lekcích čtení. Za odměnu chlapci nahlas čítávali příběhy z Bullfinchovy *Mytologie* nebo básničky z dětské čítanky. Jejich psychologický přístup fungoval. Barneyův apetit po knihách byl skoro stejně nenasytný jako jeho neodolatelná touha po vanilkových oplatkách Nabisco.

Výsledkem bylo, že nyní mohl sedat na schůdcích před vchodem a provádět Lauru složitostmi nesmrtelných klasických děl jako jsou *Žabákova dobrodružství*.

Ale když nadešel čas, Barney si vyžádal protislužbu.

K sedmým narozeninám mu matka dala kompletní basketbalovou soupravu – odrazovou desku s kovovou obroučkou a opravdovou síťkou, která *zasvištěla*, když jste dali dobrý koš. Večer

před slavnostním dnem Luis Castellano riskoval život a vylezl na dub u Livingstonů, aby desku přibil v oficiální výšce deseti stop.

Barney potěšeně výskl a prohlásil: „Lauro, musíš mi pomoct trénovat – dlužíš mi to.“

Její pomoc spočívala v tom, že hrála nepřátelského obránce a snažila se Barneyovi bránit ve střelbě na koš. K jeho překvapení byla Laura až příliš dobrá. Nastřílela téměř stejný počet košů jako Barney. A i když Barney nepřestával růst, Laura nepřestávala růst ještě víc.

Německo kapitulovalo 7. května 1945 a koncem léta se vzdalo i Japonsko. Nikde nebyla radost tak veliká jako na Lincolnově náměstí u Livingstonových, kde Barney, Warren a Estelle pochodovali kolem kuchyňského stolu za zpěvu „Už se táta z vojny navrací“. Bylo to více než tři roky, co ho viděli naposledy.

Harold Livingston se vrátil domů. Ale nepochodoval. Přesně řečeno, krok měl spíš pomalý a občas nejistý.

Estelle a oba chlapci, neustále tlačeni a postrkováni davem ostatních žen a dětí, bez dechu sledovali příjezd vlaku. Někteří vojáci vyskakovali na nástupiště ještě dříve, než vlak zastavil, a tryskem se rozbíhali ke svým drahým.

Barney stál na špičkách. Ale neviděl žádného vojáka, který by mu připadal natolik známý, že by to mohl být otec, jehož vídával ve snu.

Matka najednou krátce vykřikla: „Tamhle je!“ Mávala na někoho daleko vzadu na nástupišti. Barney se podíval, kam ukazovala, ale nikoho neviděl. Tedy nikoho, kdo by odpovídal jeho představě o Haroldu Livingstonovi.

Viděl obyčejného muže, obyčejné výšky, s vlasy ustupujícími z čela. Kohosi bledého, hubeného a unaveného.

To se plete, napadlo ho, tohle přece nemůže být táta. Nemůže.

Estelle se už nedokázala ovládnout. Vykřikla: „Harolde!“ a vyrazila mu vstříc, aby ho objala.

Barney tam stál, držel Warrena za ruku a zíral; takhle samotné je maminka ještě nikdy nenechala.

„To je tatínek?“ zeptal se malý Warren.

„Musí to bejt on,“ přisvědčil Barney, stále ještě poněkud zmatený.

„Myslím, že jsi říkal, že je větší než doktor Castellano.“

Barney téměř přiznal, že si to také myslel.

A teď byli pohromadě, všichni čtyři, Estelle ještě držela manžela za ruku.

„Barneyi, Warrene, vy jste ale vyrostli!“ zvolal pyšně Harold Livingston a objal staršího syna. Barney znovu poznal kdysi známou vůni cigaretového kouře.

Navzdory mačkanici před nádražím se jim nějak podařilo sehnat taxík – s velice vlasteneckým řidičem.

„Vítej doma, brácho,“ pozdravil Harolda. „Těm skopčákům jsme to ale natřeli, co?“ jásal taxíkář.

„Manžel sloužil v Tichomoří,“ opravila ho hrdě Estelle.

„Ale, Němčouři nebo Japončíci – jakej rozdíl? Vždyť je to stejná pakáž. Řekněte manželovi, že se vyznamenal.“

„Zabils někoho?“ zeptal se Warren s nadějí v hlase.

Harold pomalu odpověděl: „Ne, synku. Jen jsem pomáhal tlumočit, když jsme vyslýchali zajatce…“ Hlas mu zeslábl do ztracena.

„Jen nebuď tak skromnej a dopřej těm klukům, ať jsou na tátu hrdý. Nejspíš sis dost užil přímo v akci, když ti dali to Purpurový srdce. Máš nějaký zranění, brácho?“

Barney a Warren na sebe pohlédli očima velkýma jak talíře, zatímco Harold jakoukoli zmínku o hrdinství odmítl.

„Nic to nebylo. Jen dělostřelecký granát, který dopadl kousek od našeho stanu. Chvíli jsem byl trošku otřesen, ale teď už jsem zase v plné formě. Štěstí, že jsem se toho všeho zbavil ještě před návratem. Hlavní je, že jsme zase všichni pohromadě.“

Jeho ujišťování ale jen potvrzovalo to, co Estelle cítila od chvíle, kdy ho spatřila na nástupišti. Byl to nemocný člověk.

Luis Castellano čekal u okna, dokud u Livingstonů nezastavilo taxi. V okamžiku byl s celou rodinou na ulici a hned sevřel Harolda do své mohutné medvědí náruče. „Celá léta jsem si povídal s vaší

fotografií na římse u krbu," vysvětlil Haroldovi. „Mám pocit, že jste můj dlouho ztracený bratr!"

Ta noc se do Barneyovy paměti zapsala navždy. Přestože byl na druhém konci chodby od zavřených dveří ložnice svých rodičů, přece jen slyšel jejich hlasy.

Matka zřejmě hodně plakala a tónem, který se pohyboval od hněvu až k zoufalství, se pořád ptala: „Neumíš mi to vysvětlit, Harolde? Co to přesně znamená třicetiprocentní neschopnost?"

Zdálo se, že otec se ji snaží uklidnit. „Nic to není, miláčku. Přísahám, že se není čeho bát."

Pak všechno ztichlo. Od rodičů se už neozval vůbec žádný zvuk. Barney se jen udiveně koukal chodbou na dveře do jejich ložnice.

U snídaně Barney zkoumal tváře rodičů, ale nedokázal odhalit žádný klíč k tomu, co se stalo předchozího večera. A když viděl, jak matka obskakuje někoho, kdo mu připadal téměř jako nějaký cizinec, dostal podivný pocit, kterému sám nerozuměl. Brzy odešel pro Lauru, aby měli cestou do školy dost času si popovídat.

Jakmile byli spolu sami, svěřil se jí: „Mám strach. Něco – nevím co – s tátou není v pořádku. Myslím, že je asi nemocnej."

„Jó, já vím."

„Ty to *víš*?"

„Hned jak jsme se včera večer vrátili domů, táta se zavřel s mámou v ordinaci a začal jí vykládat něco o *neurosis de guerra*."

„Co to je anglicky?" zeptal se s obavou Barney.

„Nevím ani, co to je španělsky, Barne," přiznala Laura.

Téhož dne ve čtyři hodiny odpoledne seděla Estelle Livingstonová u výpůjčního pultu odbočky brooklynské veřejné knihovny na Gran Army Plaza. Když zvedla hlavu, spatřila Barneye s Laurou, jak si prohlížejí police s lékařskou literaturou. Pozvala je dozadu do své kanceláře, kde si mohli v klidu promluvit.

„Nedělejte si, prosím vás, starosti," vyzvala obě děti a snažila se vypadat sebejistě. „Nebyl ničím zasažen. Je to jen mírný případ šoku

po výbuchu. Byl velice blízko místa, kam dopadl dělostřelecký granát; takové věci překonat, to vždycky chvíli trvá. Ale hned jak začne škola, vrátí se za katedru.“

Zhluboka se nadechla a pak se zeptala: „Je vám teď trochu líp?“

Obě děti beze slova přikývly. A pak rychle odešly.

Jak Estelle dětem řekla, na podzim se Harold vrátil k učitelským povinnostem do Erasmovy školy. A studenti ho – stejně jako dříve – považovali za okouzlujícího a vtipného kantora. Dokázal i Caesarovy *Zápisky o válce galské* učinit zábavnými. A navíc se zdálo, že zná celou klasickou literaturu nazpaměť.

A přece tu a tam zapomínal cestou ze školy přinést domů nákup – i když mu Estelle lísteček se seznamem potravin vstrčila do náprsní kapsy saka.

Barney od chvíle, co dostal basketbalový koš, snil o dnu, kdy si zahraje s otcem.

Za Haroldovy dlouhé nepřítomnosti Barney neustále dotíral na matku a žádal podrobnosti o tom, jaký otec býval „za starých časů“. Jednou slyšel Estelle vzpomínat na léto před svým narozením. V rekreačním středisku u jezera ve White Mountains, kde trávili dovolenou, se náhodou konal místní tenisový turnaj.

„Harold se rozhodl, že to zkusí – jen tak pro legraci. Na fakultě býval báječným hráčem – i když, pochopitelně, na City College v New Yorku žádný tenisový klub nebyl. Ale půjčil si raketu, vtančil na kurt a pak už vím jen to, že byl ve finále! Ten člověk, co ho nakonec porazil, byl učitel tělocviku na tamější univerzitě – a říkal, že měl veliké štěstí, protože Harold nebyl toho dne ve formě. Říkal dokonce, že kdyby to Harold bral vážně, byl by z něj druhý Bill Tilden. Umíš si to představit?“

Barneyovi jméno Bill Tilden sice nic neříkalo, ale rozhodně si uměl představit muže, jehož fotografie byla na krbové římse, jak prudkým úderem drtí tenisový míček na cucky. Často snil o dnu, kdy bude moct ukázat otci své, sportovní dovednosti. A teď byl ten čas konečně na dosah ruky.

„Viděls tu desku s košem, kterou doktor Castellano přidělal na strom?“ zeptal se jednou v sobotu nenápadně otce – měl to být jakýsi úvodní tah.

„Ano,“ odpověděl Harold, „vypadá úplně profesionálně.“

„Nechceš si se mnou a s Warrenem hodit pár košů?“

Harold si povzdechl a chápavě odpověděl: „Řekl bych, že už nemám páru, abych vydržel tempo s takovými borci, jako jste vy dva. Půjdu se na vás ale podívat.“

Barney s Warrenem vyrazili úprkem pro tenisky a za chvíli již driblovali na „hrací ploše“.

Barney zoufale toužil předvést otci svou zdatnost s míčem a tak se zastavil pět metrů před košem, vyskočil a hodil. K jeho nevýslovnému smutku míč zcela minul desku. Otočil se na patě a rychle otci vysvětlil: „To bylo jen na rozehrání, tati.“

Harold Livingston, opřený o zadní dveře do domku, přikývl hlavou, zhluboka nasál kouř z cigarety a usmál se.

Barney s Warrenem stačili hodit sotva pár košů („To byla dobrá klička, co, tati?“), když se z druhé strany plotu ozval rozzlobený hlas.

„Hele, co to tam děláte? Jak to, že hrajete beze mě?“

Sakra, to je Laura. Proč sem musí lézt zrovna teď?

„No promiň,“ omluvil se Barney. „Ale dneska to je trochu tvrdší.“

„Z koho si chceš dělat srandičky?“ vypálila na něj a rázem byla na plotě. „Víš moc dobře, že hraju stejně tvrdě jako vy dva.“

V tuto chvíli Harold zvolal: „Barneyi, chovej se zdvořile. Jestli Laura chce, ať to zkusí.“

Jeho rozhořčení však přišlo o zlomek vteřiny pozdě, neboť Laura už sebrala Barneyovi míč a obcházela Warrena směrem ke koši. Pak se všichni tři hráči chvíli střídali v házení na koš, dokud Laura nezavolala: „Pane Livingstone, pojďte si zahrát s náma, mužem si to dát ve dvojičkách na body.“

„Jsi hodná, že mě zveš, Lauro. Jsem ale trochu z formy. Raději se půjdu na chvíli natáhnout.“

Barneyova tvář se zachmuřila zklamáním.

Laura na něho pohlédla a pochopila, jak mu je.

Barney se k ní pomalu obrátil a jejich oči se setkaly. A od té chvíle věděli, že si dokáží navzájem číst myšlenky.

Kdykoli ale klan Livingstonových šel společně na večeři ke Castellanovým, Barney okouzleně sledoval Luisovu schopnost bavit – a dokonce rozpovídat – Harolda. Doktor byl muž falstaffovského apetitu – pokud šlo o jídlo, víno a zejména o vědění.

A jeho nekonečný proud otázek hrál na Haroldovu učitelskou strunu; Harold oblažoval Luise zajímavými podrobnostmi z dějin římské *Hispanie* – zejména tím, že mu odhaloval španělský původ některých z největších spisovatelů římského impéria, jako na příkladu Seneky, tragéda narozeného v Córdobě.

„Inez, slyšíš to? Velký Seneca byl našinec!“ A pak se obrátil na svého školitele a melodramaticky žádal: „Teď, Harolde, kdybys mi ještě mohl říct, že *Shakespeare* byl taky Španěl!“

Laura potěšeně naslouchala, jak pan Livingston o ní vysvětluje, proč na rozdíl od valné většiny španělských *chiquitas* má světle plavé vlasy: jejich rodina měla bezpochyby keltské předky, kteří se přistěhovali na Iberský poloostrov.

Když se oba otcové stáhli do Luisovy pracovny a matky do kuchyně, řekla Laura Barneyovi „Já tvýho tátu prostě miluju. Ten všechno ví a všechno zná.“

Barney přikývl, ale v duchu si pomyslel: Jo, kdyby si tak ale povídal častěji *se mnou*.

Každou sobotu odpoledne seděli Barneyovi rodiče nábožně u rádia a čekali na příjemný hlas Miltona Crosse, aby jim oznámil, co budou toho dne zpívat mohutné hlasy z Metropolitní opery. Luis a Inez tou dobou brali malou Isobel na procházku do Prospect Parku.

Laura, Barney a Warren tak mohli jít sami na dětské představení do kina Savoy (vstupné čtvrt dolaru, plus dvacetník na praženou kukuřici).

Byla to doba, kdy filmy neposkytovaly jen frivolní zábavu, ale morální lekce toho, jak mají správní Američani žít. Randolph Scott odvážně cválal do *Zlosynova území*, aby zachránil nevinné: John

Wayne se *Vysoko v sedle* na jiném bílém koni řítil zkrotit – zdálo se, že téměř levou rukou – divoké oblasti Západu.

V poněkud tropičtějších kulisách Johnny Weissmuller coby Tarzan ukazoval každému klukovi, jak užitečné jsou lekce plavání, zejména když se člověk dostane do vod plných krokodýlů.

Ale jejich hrdina všech hrdinů byl Gary Cooper. Zčásti proto, že měl postavu jak basketbalová hvězda, a zčásti proto, že pomáhal španělským partyzánům v *Komu zvoní hrana*. Nejvíc ze všeho ale proto, že byl odvážným lékařem v *Příběhu dr. Wassella*. Když se Barney a Laura, poté, co shlédli dvě celá představení za sebou, vynořili s uslzenýma očima z kina, došli k závěru, že povolání lékaře je ze všech nejušlechtilejší.

Samozřejmě, stejně obdivuhodného doktora měli podstatně blíž svého domova. Luis Castellano možná nebyl tak vysoký jako Cooper, ale svým způsobem byl vynikajícím vzorem pro svou dceru i pro Barneye (který často snil o tom, že soused je tak nějak i jeho otcem).

Luise potěšilo, když se dozvěděl o Barneyově ambicích, ale k tomu, co považoval za pouhé fantazírování své dcery, byl jen tiše shovívavý. Byl si jist, že Laura jednou vyroste ze svého kichotovského snění, vdá se a bude mít spoustu *niňos*.

Ale Luis se mýlil.

Zejména potom, co zemřela Isobel.

2

Bylo to náhlé jako letní bouřka. A stejně jako zahřmění přišel vzápětí i smutek.

Toho roku zuřila dětská obrna. Anděl smrti zavítal snad do každé ulice. Většina brooklynských rodičů, kteří si to mohli dovolit, poslala své děti do venkovského bezpečí míst, jako je Spring Valley.

Estelle a Harold si pronajali na srpen chatu na jerseyském pobřeží. Luis ale trval na tom, že zůstane tam, kde je ho zapotřebí, a Inez nechtěla, aby se musel se vším potýkat sám. Livingstonovi se nabídli, že vezmou děvčata sebou, a Luis jim vděčně odpověděl, že o tom budou s Inez vážně uvažovat.

Zřejmě měl příliš mnoho starostí s virulentními případy obrny, a tak si ani neuvědomil, že některé příznaky vykazuje i jeho vlastní dcera. Jak si ale mohl nevšimnout, že má teplotu – a že se jí zrychluje dech? Možná proto, že si holčička nikdy nestěžovala, že se necítí dobře. Teprve když ji jednou ráno nalezl v bezvědomí, uvědomil si ke své hrůze, oč jde.

Byla to obrna dýchacího ústrojí, přičemž vir napadl míchu. Isobel nemohla dýchat ani za pomoci umělých plic. Do večera zemřela. Luis byl posedlý výčitkami. Je sakra doktor, doktor! Měl být přece schopen zachránit vlastní dceru!

Laura odmítla jít spát. Měla strach, že když zavře očí, už se nikdy neprobudí. Barney jí při celonočním bdění dělal společníka; v dusném vedru obývacího pokoje Laura tiše naříkala a uvnitř ji všechno bolelo.

V jednu chvíli Barney zašeptal: „Lauro, za to nemůžeš.“

Jako by ho neslyšela. Očima stále hleděla do prázdna.

„Mlč, Barneyi,“ odpověděla, „nevíš, o čem mluvíš.“

Ale v duchu mu byla vděčná – a ulevilo se jí – že vyjádřil slovy její pocity viny, že žije, když sestra je mrtvá.

Estelle byla jediná, kdo byl schopen zařídit pohřeb. Předpokládala, že Castellanovi budou chtít katolický obřad, a tak se domluvila s otcem Henneseyem od Sv. Jindřicha. Jenže sotva své

plány oznámila, Luis zařval: „Žádnej kněz, žádnej kněz nebude – dokud mi nevysvětlí, proč mi bůh vzal moji holčičku!“ Estelle poslušně zavolala otci Henneseyovi, že ho nebude zapotřebí.

Pak se dostavil Harold a snažil se Castellanovy přesvědčit, že se něco říct musí. Nemohou se prostě rozloučit s dcerou beze slova. Inez pohlédla na manžela, neboť věděla, že to záleží na něm. Luis sklonil hlavu a pak zamumlal: „Dobrá, Harolde, ty jsi učený, ty mluv. Jen ti zakazuju zmiňovat se o bohu.“

Obě rodiny sledovaly v srpnovém úpalu, jak malá rakev klesá do země. Barney uchopil Lauru za ruku. Laura ho lehce stiskla, jako by se tím dal uzavřít příval slz. A jak stáli nad hrobem, Harold Livingston přečetl několik veršů z básně Ben Jonsona o smrti statečného španělského infanta.

Pak pozvedl oči od knihy a zeptal se: „Chce ještě někdo něco říct?“

Z hlubin duše Luise Castellana nakonec vytryskla sotva slyšitelná slova: „*Adios, niña*.“

Cestou domů nechali všechna okna v autě otevřená v marné naději, že proud vzduchu je zbaví nesnesitelné tíhy. Inez nepřestávala tiše a plačtivě opakovat: „*Yo no sé que hacer*“ – nevím, co mám dělat.

Estelle se nedostávalo slov, až se náhle uslyšela, jak říká: „Moje matka přijela z Queens. Chystá nám všem večeři.“

Jízda pokračovala za naprostého mlčení. Když přejížděli most Triborough, Luis Castellano se obrátil ke svému příteli: „Máš rád whisky, Harolde?“

„No – teda ano, jistě.“

„Mám dvě lahve, který jsem dostal o vánocích od jednoho pacienta. Za války jsme to občas používali jako anestetikum. Byl bych ti vděčný, kdyby ses se mnou napil, *amigo*.“

Laura byla zpátky doma, ale přesto nemohla jít spát. Ani nemluvili, i když Barney věrně seděl poblíž. Její matka a Estelle byly nahoře a něco dělaly v Isobelině pokoji. Svlékají povlaky? Balí její šaty? Možná jen drží v rukou panenky mrtvé sestry – jako by na nich ještě lpělo cosi z její živé duše.

Chvílemi Laura shora zaslechla žalostné zvuky Inezina smutku. Jinak ale domem otřásal rámus nevázaného mužského smíchu a veselí. Harold s Luisem začínali být v pracovně velice, velice opilí; Luis křičel na Harolda, aby si s ním zazpíval nějakou „pěknou starou písničku – jako *Francisco Franco nos quiere gobernar*…“

Barney se nemohl zbavit pocitu strachu. Nikdy neslyšel Luise – a svého otce už vůbec ne – aby se takhle neovládali.

„Mám dojem, že asi fakt vypijou obě ty flašky, co, Lauro?“

„Mě to nezajímá…“ Na chvíli se odmlčela a pak dodala: „Dokážu teď myslet jen na ty chvíle, kdy jsem na ni byla ošklivá. Minulou neděli jsem na ni ječela, že je pitomej fracek. *Minulou neděli*!“

Barney se k ní naklonil a zašeptal: „Nemohlas nic vědět.“

Laura pak začala vzlykat.

„Měl by mě stihnout trest. Já jsem měla umřít.“

Barney beze slova vstal, přistoupil k Lauře a položil jí zlehka ruku na rameno.

Zbytek toho horkého, dusného léta Laura, Barney a Warren hráli nekonečné basketbalové zápasy, ze kterých je vysvobozovaly jen sobotní návštěvy klimatizovaného kina Savoy. A Barney si nevzpomínal, že by slyšel Lauru jedinkrát zmínit sestřino jméno. Až do prvního školního dne, když všichni tři přicházeli ke 148. základní škole.

„Isobel by dneska šla do první třídy,“ poznamenala věcně.

„Jo,“ přisvědčil Barney. A Warren už jen jako ozvěna: „Jo.“

Smrt dítěte nikdy není něčím konečným. Neboť dítě zůstává v mysli rodičů pořád živé. A bolest ze ztráty se každým rokem zvětšuje – jak s každými dalšími narozeninami znovu vyvstávají, utkvělé, mučivé myšlenky: „Příští týden by jí bylo deset. Určitě by šla ráda do cirkusu…“

A tak Isobel nikdy neopustila domácnost Castellanových. Úzkost z její nepřítomnosti je provázela na každém kroku.

Laura s rostoucím znepokojením sledovala, jak se rodiče vydávají na odlišné duchovní cesty a ji přitom zanechávají opuštěnou

v prázdnotě bez lásky. Oba hledali úlevu v modlitbě: Inez pro věčnost, Luis pro zapomnění.

Inez začala svou pouť k rekonverzi čtením a novým chápáním Svatého Jana z Kříže, mystického básníka, jenž dokázal slovy vyjádřit nevyjádřitelné: *„Vivo sin vivir en mí“* – žiji, aniž bych skutečně žil; *„muero porque no muero“* umírám, protože neumírám.

Inez, jež jako mladý rebel odmítla církev, protože ta podporovala Frankovy fašisty, teď hledala útočiště v její všeodpouštějící náruči. Neboť jen církev jí mohla nabídnout vysvětlení, proč její dcera musela zemřít. Místní kněz více než velkoryse posiloval Inezino přesvědčení, že hřešila proti Pánu a že toto je její trest.

Luis v jistém smyslu také hledal boha. Ale proto, aby ho konfrontoval se svým hněvem. Jak se *odvažuješ* brát mi dcerušku? spílal mu ve svých představách. A pak, když ho noční pití zbavilo zbytku zábran, promlouval nahlas a v divoké zlobě hrozil Všemohoucímu pěstí.

Jako doktor se vždy cítil osamělý, navzdory masce sebejistoty, kterou si nasazoval, neboť to potřebovali jeho pacienti. Nyní měl pocit, že ztroskotal v životě, jenž nemá smysl. A bolest osamění bylo možné utišit jen večerní dávkou analgetika – alkoholu.

I když Castellanovi starší chodívali v sobotu do parku na procházku, Luis zůstával zamyšlen, Inez mlčenlivá, spolu jen ve vzájemném odloučení. Laura se s radostí přidala k Barneyovi a účastnila se s ním pravidelných literárních sedánek, jež pořádala Estelle.

Každý měsíc vybrala Estelle nějakou knihu, kterou si vždy v sobotu po snídani společně nahlas předčítali a pak si o ní povídali. *Ilias* sdílela čestné místo s takovými mistrovskými díly, jako je *Poslední Mohykán*, a s takovými bardy, jako je Walt Whitman – někdejší Brooklyňan!

Harold s nimi sedával a pokuřoval, tiše naslouchal, někdy souhlasně přikývl hlavou, když Barney nebo Laura udělali zvlášť bystrou poznámku. Warren byl ještě dost malý a tak zůstával venku a

házel si na koš. Brzy však začal na semináře svého bratra žárlit a trval na tom, aby mu dovolili sedávat s nimi.

Život na 148. základní škole plynul bez zvláštních událostí. Barney a Laura se spolu hodně učili a tak nikoho nepřekvapilo, že měli nakonec téměř stejné známky. Ani jeden ale nevynikal ve vzorném chování. Jejich utrápená učitelka, slečna Einhornová, byla jednou dokonce nucena napsat rodičům dopis se stížností na neukázněnost obou dětí na hřišti a na jejich vyrušování – zejména vzájemným šeptáním – při vyučování. Laura byla jednou přísně napomenuta za to, že plivla na Hubieho Katze.

Barney byl „šéfem“ třídy. Byl zřejmě přirozeným vůdcem. Laura velice žárlila, že se nikdy nemůže zúčastnit basketbalu o přestávkách, i když se za ni Barney přimlouval. Společenský bonton té doby ovšem přikazoval, že si děvčata mohou hrát zase jen s děvčaty. A co bylo ještě horší, Laura se netěšila mezi děvčaty zvláštní přízni, neboť byla vychrtlá, nemotorná a příliš vysoká. Skutečně, k Barneyově (a své vlastní) lítosti byla největší ve třídě. Hranici 150 cm překonala dříve než Barney, pak 155 cm a pořád se zdálo, že to nikdy neskončí.

Její chvilky potěšení byly vzácné, ale některé nebylo možné zapomenout. Jako epizoda, která se v pozdějších letech tradovala pod názvem „V pravé poledne na hřišti“.

Bylo to ve skutečnosti kolem čtvrté odpoledne, jedné mrazivé listopadové soboty. Warren, Barney a Laura odešli z kina před koncem představení – bylo tam příliš mnoho Maureen O’Harové a příliš málo Errola Flynna. Když procházeli kolem školního hřiště, zrovna tam probíhal zápas ve trojičkách na jeden koš. Rychle na sebe mrkli a Barney vykročil a přednesl obvyklou výzvu: „Hrajem s vítězem!“

Jeden hráč ale namítl: „Dyť ste jen dva.“

Barney ukázal na své spoluhráče a počítal: „Jeden – dva – tři.“

„Nech toho, mátoho, s holkama nehrajem.“

„To není obyčejná holka.“

„To vidím – je placatá jak kluk! Ale prdlajs, stejně nosí sukni.“

„Chceš do držky, hošánku?“ zeptala se hrozivě Laura.

„Holčičko, běž domů, maminka ti vaří psí nohu.“

Barney v mžiku srazil drzouna k zemi a bolestivě mu zkroutil ruku za zády.

„Au, dohajzlu, nech toho!“ prosil nešťastník. „Vzdávám se. vzdávám se – hrajete s vítězi!“

Neprohráli ani jednou. Když se trojice ubírala k domovu, plácl Barney Lauru bratrsky po zádech. „Zaváleli jsme, Castellanová. Dali jsme jim zahulit.“

„To teda jo,“ přidal se pyšně Warren.

Ale Laura mlčela. Jediné, na co myslela, byla ta zraňující slova: „Je placatá jak kluk.“

Stalo se to jako kouzlem. V posledních týdnech před dvanáctými narozeninami musela Lauřina pohádková kmotra zřejmě uskutečnit spoustu nočních návštěv v jejím pokojíčku a nanosit tam hromadu neviditelných dárků pro její endokrinní systém. Lauře začala růst prsa. Naprosto jasně rostla. Se světem bylo rázem zase vše v pořádku.

Luis si toho všiml a v duchu se usmál. Inez si toho všimla a musela potlačit slzy.

Barney Livingston si toho všiml a mimochodem poznamenal: „Hele, Castellanová, tobě rostou kozy.“

Ale Barney rostl také a důkazem toho bylo chmýří, které mu vyrazilo na tváři a jež s oblibou označoval za „vous“.

Estelle usoudila, že je načase, aby Harold staršího syna informoval o „faktech života“.

Harold měl ambivalentní pocity – byl pyšný a zároveň měl trochu strach – vzpomněl si totiž na obdobnou lekci svého otce před třemi desetiletími. Bylo to výlučně o ptácích a motýlech, k ničemu vyššímu na fylogenetickém žebříčku se otec nedostal. On to ale teď udělá správně.

A tak, když se o několik dní později Barney vrátil ze školy, otec si ho zavolal do pracovny.

„Synu, chci si s tebou promluvit o závažné věci,“ začal.

Pečlivě si naplánoval ciceronský úvod, s využitím Noemovy archy, zaměřený k rozsáhlému výkladu o mužském a ženském

pohlaví u lidského druhu. Přestože byl zkušený pedagog, nedokázal udržet diskusi tak dlouho, aby se stačil dostat k reprodukci savců.

Nakonec, v čirém zoufalství, vytáhl útlou brožurku *Jak ses narodil* a podal ji Barneyovi, jenž ji ještě téhož večera ukázal u plotu Lauře.

„Panejo, to sou ale blbosti!“ zvolala po rychlém prolistování knížky. „To ti otec nemoh jen říct, jak se dělaj děti? Stejně to už dávno víš.“

„Jenže spoustu jinejch věcí nevím.“

„Jako co?“

Barney zaváhal. Byla to jedna z těch vzácných chvil, kdy si uvědomoval, že je od Laury oddělen pohlavím.

Vyrůstali.

3

Základní školu vyšli v červnu 1950, v roce, kdy Yankees opět získali mistrovský titul, Severní Korea napadla Jižní a objevily se antihistamíny „k vyléčení obyčejné rýmy“ (což si myslel kdekdo, až na doktory).

Toho léta se z Laury stala krasavice.

Její kostnatá ramena téměř přes noc zmizela – jako by jí je nějaký nadpřirozený Rodin ve spánku vyhladil. Zároveň se jí ve tváři zvýraznily lícní kosti. Její chlapecká postava získala půvabně vlnivou smyslnost. A přestože se dokonale vyplnila na všech správných místech, vypadala stejně štíhlá jako dříve. Dokonce i Harold Livingston, jenž jen zřídka zdvihl oči od knihy, jednou u večeře poznamenal: „Laura je najednou velice – řekl bych, sošná.“

„A co já?“ ozval se poněkud podrážděně Barney.

„Nerozumím, synu,“ odvětil Harold.

„Ty sis nevšiml, že jsem teď větší než Laura?“

Otec se na okamžik zamyslel. „Ano, řekl bych, že ano.“

Midwoodská střední škola byla postavena z červených cihel ve stejném neogeorgiánském slohu a se stejně hrdou věží jako budovy Brooklyn College, s jejímž kampusem sousedila.

Na stěně v impozantním vestibulu bylo napsáno motto školy:

Přicházíš, abys rozvinul tělo, mysl i ducha.

Odcházíš, abys lépe sloužil Bohu, vlasti a spoluobčanům.

„Páni, to ale člověka inspiruje, co říkáš, Barne?“ vydechla Laura, když tam stáli a v posvátné úctě vzhlíželi k vytesaným slovům.

„To teda jo, zvlášť doufám, že rozvinu tělo, než si nás přijdou omrknout vyhledávači talentů na basket.“

Laura vynikala mezi dívkami z prvního ročníku výškou i krásou. Starší studenti – někteří z nich výborní sportovci a studentští vůdci – se velice brzy začali hemžit po „cestě dolů“, jen aby se mohli

přiblížit k Lauře a požádat ji o schůzku. Byly to opojné dny. Náhle ji objevili muži – chlapce nepočítaje. Jejich vytrvalá pozornost jí pomáhala zapomenout, že tomu tak vždycky nebývalo. („Nejenže jsem ošklivá," svěřila se tenkrát Barneyovi, „ale navíc jsem tak velká, že si toho musí všimnout úplně každej.")

Zatímco za prvních rozpačitých dnů v Midwoodu Barney a Laura jedli u stolku ve školní jídelně sami dva, teď byla Laura obklopena ctiteli z vyšších tříd natolik, že se Barney vůbec nepokoušel k ní přisednout. („Bojím se, že mě ušlapou, Castellanová.")

Barney sám v tomto ohledu velké pokroky nedělal. Zdálo se krajně nepravděpodobné, že by děvče z prvního ročníku chtělo chodit s chlapcem z prvního ročníku. Jako správný hráč týmu Brooklyn Dodgers i Barney usoudil, že „bude muset počkat na příští rok"; a zatím se spokojit sněním o hlavní předtleskávačce Cookii Kleinové.

Přestože o midwoodských sportovních týmech bylo notoricky známo, že nevyhrávají, o školní sportovní události byl vždy obrovský zájem. Nedostával se náhodou ten optimismus – či masochismus – přímo do flatbushské vody při její fluorizaci?

Bylo ale nasnadě i jednodušší vysvětlení: midwoodské předtleskávačky na tribunách sportovních kolbišť byly vždy krásné – a tato podívaná více než vynahradila každý debakl na hřišti.

Konkurence o to, dostat se mezi předtleskávačky, byla tak nelítostná, že mnohé dívky sahaly ke krajním opatřením, jen aby byly vybrány. Tak Mandy Shermanová obětovala čtrnáct dnů jarních prázdnin na plastickou operaci nosu, neboť byla nezvratně přesvědčena, že jediné, co jí chybí, je dokonalý nos.

Představte si, jak konsternovaná pak byla Cookie Kleinová, když vyzvala Lauru, aby se k nim přidala – a ta ji briskně odmítla. Během pár hodin byla té zprávy plná škola.

„Řek bych, že se vůbec o ničem jiným nemluví," hlásil Barney.

Laura pokrčila rameny. „Myslím, že to je blbost, Barne. Předně mi může bejt ukradený, aby na mě někdo čuměl. A pak, zatímco ty holky tam budou jančit, já můžu studovat."

A o chvilku později dodala, spíš už jen sama pro sebe: „Kromě toho, vůbec nejsem tak hezká.“

Barney na ni pohlédl a zavrtěl hlavou.

„Musím ti říct, Castellanová, že ti straší ve věži.“

Barney byl pilný student. Několikrát týdně vstával v pět ráno a bifloval, aby pak odpoledne mohl strávit na hřišti. Chtěl vidět z první ruky, co ho čeká. Oficiální basketbalová sezóna totiž ještě nezačala, a tak nejedno velké eso ze školního mužstva se zatím rvalo o míč na hřišti za školou.

Dlouho potom, co se ostatní hráči odebrali domů, v nastupující tmě rozptylované jen slabým světlem pouliční lampy Barney dál trénoval driblování, střelbu, doskoky a nakonec trestné hody.

Teprve pak nastupoval na Nostrand Avenue do tramvaje a cestou domů se marně pokoušel něco studovat.

Přirozeně, chodil na obvykle požadované předměty: matematiku, občanskou výchovu, angličtinu a přírodní vědy. Za volitelný předmět si vybral – aby potěšil otce – latinu.

Miloval ji – ta radost z objevování latinských kořenů, díky nimž anglický jazyk rozkvetl. Jeho mentální kapacita z toho jen prosperovala (viz mens, capacitas a prosperus) a jeho prozaický styl se stal mnohem koncíznější (viz prosa, stylus a concisus).

K Barneyovu potěšení se celý jazyk zprůzračnil. A jak si rozšířil slovník, vážení!

Předváděl nyní svou novou slovní pyrotechniku při každé příležitosti. Když se ho učitelka angličtiny zeptala, zda se dostatečně připravoval na pololetní zkoušky, odpověděl: „Rezultát mého examenu jistě nebude dubiózní, slečno Simpsonová, studoval jsem s maximální intenzitou.“

Jestliže byl otec potěšen, nedával to najevo, ani když se ho Barney vyptával na gramatické problémy, na něž už stejně znal odpověď.

Obrátil se na matku. „Co se to děje, mami? Táta není rád, že jsem si zvolil latinu?“

„To víš, že je rád. Je na to hrdý.“

Ale když to táta může říct *jí*, uvažoval Barney, proč mně neřekne ani slovo?

Jednoho dne pak přiběhl domů s pololetní známkou z latiny a vyletěl po schodech do otcovy pracovny.

„Podívej, tati," sotva popadal dech a podával mu závěrečný test.

Harold mohutně zadýmal z cigarety a začal pečlivě zkoumat synovu práci. „Hm, nojo," zamumlal si tiše, „letos probírám s žáky taky Vergilia." A zase ticho.

Barney čekal tak netrpělivě, že se neudržel: „Kdyby ses náhodou divil, tak je to nejlepší známka ve třídě."

Otec přikývl hlavou a pak se k němu obrátil: „Víš, jsem z toho trošku smutný…"

Barneyovi náhle vyschlo v ústech.

„…přál bych si totiž mít tě na latinu ve vlastní třídě."

Barney nikdy nezapomněl ten den, tu hodinu, tu chvíli, ta slova.

Otec ho přece jen má rád.

Laura dospěla k velkému – a překvapujícímu – rozhodnutí. Zmínila se o tom Barneyovi jen tak mimochodem, jednou v tramvaji cestou ze školy.

„Budu kandidovat na prezidentku."

„Seš snad máklá, Castellanová? Žádná holka se nikdy nestane prezidentkou Spojených států."

Zamračila se. „Myslela jsem naší třídy, Barne."

„I to je praštěný. Vždyť ze 148. jsme na celým Midwoodu jen my dva. Nebudeš mít dost kamarádů, který by tě podrželi."

„Mám tebe."

„To jo, ale já mám jen jeden hlas. A snad nečekáš, že s ním narvu volební urnu k prasknutí?"

„Můžeš mi ale pomoct napsat řeč. Všichni kandidáti dostanou dvě minuty na třídním shromáždění."

„Víš vůbec, proti komu kandiduješ?"

„Ne, ale myslím, že jsem jediná holka. Tak co, pomůžeš mi s tím v sobotu odpoledne – prosím?"

„Jak chceš." Povzdechl si. „Pomůžu ti udělat sama ze sebe šaška."

Několik minut jeli s tvářemi zabořenými do učebnic. Pak Barney poznamenal: „To se mi ani nesnilo, že jsi takhle ctižádostivá.“

„Jsem, Barneyi,“ přiznala tichým hlasem. „Jsem ctižádostivá úplně šíleně.“

Dopadlo to tak, že strávili celý víkend sestavováním těch dvou minut, které změní svět. Ze začátku ztratili spoustu času tím, že se snažili vymyslet výstřední volební sliby (bezplatné školní výlety na Coney Island atd.). Barney nakonec dospěl k závěru, že politika na každé úrovni je cvičením ve vydávání lži za pravdu. Jinými slovy, je třeba stát se přesvědčivým lhářem.

A byl natolik nestydatý, že naléhal na Lauru, aby co nejvíce využila toho nejmachiavellštějšího ze všech slov, a sice slova „integrita“.

Na shromáždění, po třech upocených a rukama bláznivě máchajících kandidátech, kteří téměř rozchechtali do posledního místa nabitou posluchárnu, působil Laurin klidný a rozvážný příchod na pódium (Barney s ní nazkoušel i tohle) úžasným kontrastem.

Mluvila zvolna, tlumeným hlasem, tu a tam se odmlčela – částečně pro efekt, částečně proto, že strachy téměř nemohla dýchat.

Stejně dramatický byl i kontrast mezi její řečí a tím, co říkali předchozí kandidáti. Prostými slovy řekla, že je na Midwoodu tak nová, jako byla před pár lety v Americe. Ocenila vřelost spolužáků, tak jako ocenila zemi, která ji vřele přijala. A neumí si představit, jak jinak by splatila dluh za vše, čeho se jí dostalo, než veřejnou službou. Bude-li zvolena, nemůže jim slíbit zádně zázraky, žádné modré z nebe, žádný sporťák do každé garáže (smích). Jediné, co může nabídnout, je integrita.

Potlesk byl přitlumený. Nikoli proto, že by to na spolužáky nezapůsobilo, ale proto, že pouhá bezelstnost jejích slov, její prokazatelná integrita a – to nelze popřít – její neobyčejný půvab, je všechny oslnil.

A skutečně, ve chvíli, kdy shromáždění končilo a všichni zpívali alma mater, její zvolení vypadalo jako hotová věc. Na cestě domů již chyběly jen ovace nadšených davů.

„Dokázalas to, Castellanová. Úplně jsi je smetla. Vsadím se, že jednou budeš prezidentkou celý školy.“

„Ne, Barne,“ odpověděla vřele, „tys to dokázal – tys mi napsal v podstatě celý projev.“

„Ale houby, to moje nestojí za řeč. Rozhodující byl způsob, jakým jsi to přednesla. To jim teprve vytřelo zrak.“

„Tak dobře. Dokázali jsme to *spolu*.“

Toho léta si Castellanovi a Livingstonovi pronajali společně malý domek kousek od pláže v Neponsetu na Long Islandu. Tam užívali zdravého mořského vzduchu, zatímco Luis za nimi přijížděl jen o víkendech. Byl pořád ve stavu polovyčerpání z každoročního úporného boje s obrnou.

A pochopitelně, při hovoru o případné epidemii a při pohledu na malé děti hrající si šťastně na pláži se Inez vracely – i když se nikdy moc nevzdalovaly – vzpomínky na malou Isobel. Kdybychom jen bývali *tenkrát* odjeli na pobřeží.

Zírala do prázdna na oceán, zatímco Harold a Estelle seděli s hlavami ponořenými do knih – Estelle četla *Pýchu a předsudek* a Harold se znovu probíral Symeovou *Římskou revolucí*.

Nevinně svůdná Laura mezitím pobíhala se svými stejně starými přítelkyněmi a potápěla se s nimi ve vlnách. Každý plavčík, který měl zrovna službu na dřevěné strážní věži, se tiše modlil, aby ho právě ona zavolala o pomoc.

Samozřejmě, schůzky také byly. Mladí, do bronzova opálení ctitelé se mohli přetrhnout, jen aby směli s Laurou ve studebakerech či desotoech svých rodičů sledovat filmová představení pod širým nebem nebo ji odvézt na kuře grilované ve světle hvězd na opuštěné pláži.

A líbání.

Zaparkovat na ničím nerušeném místě a „dívat se na ponorky“, což byl jeden z eufemistických termínů pro tento typ randění – zatímco Nat King Cole v autorádiu kvílel „Love Is a Many Splendored Thing“.

Jednoho dusného srpnového večera Sheldon Harris položil Lauře ruku na prsa. Řekla: „Ne, nech toho.“ Ale nemyslela to vážně.

A když se jí snažil zajet rukou pod blůzku, řekla ještě jednou ne. A myslela to vážně.

Barney neměl na takové lehkovážnosti čas. Časně ráno vždy zhltnul snídani a vyrazil po ještě prázdném pobřeží s teniskami v ruce (aby nebyly samý písek) do Riis Parku, kde se hrál basketbal snad čtyřiadvacet hodin denně.

Čas se rychle krátil. Za pouhých jednašedesát dní se bude pokoušet dostat se do školního mužstva. Nic nelze ponechat náhodě. Dokonce konzultoval s dr. Castellanem, jaký druh stravy nejlépe pomáhá růstu. („Zkus obědvat, pro začátek," poradil mu Luis.) Barneyovu nutriční kampaň doplňovalo pravidelné vyvěšování na hrazdě v tělocvičně v Riis Parku.

Barney tam visíval, dokud se udržel, neboť doufal, že se mu tělo natáhne správným směrem.

V předvečer Dne práce roku 1951 se Barney postavil co možná nejrovněji k bíle omítnuté stěně verandy a Harold s Luisem provedli nezávislá měření.

Výsledky byly ohromující: jeden záznam říkal 180,5 cm, druhý 181 cm. Barney si zavýskl radostí. Laura (která již dříve ke své velké úlevě zjistila, že na 175 cm konečně přestala růst) a Warren (160 cm) přihlíželi a tleskali.

„Dokázal jsem to, páni já to dokázal!" Barney řičel rozkoší a poskakoval jak postřelený zajíc. „Ne tak docela," usmála se škádlivě Laura. „Ještě se musíš trefit do koše."

Tak v roce, kdy prezident Truman uvolnil generála MacArthura z velení na Dálném východě a kdy profesor Robert Woodward z Harvardu syntetizoval cholesterol a kortizon, Laura Castellanová nastoupila do funkce prezidentky druhého ročníku. A Barney Livingston čelil dlouho obávanému okamžiku – přesně řečeno, třem minutám – pravdy.

Stoosmdesát vteřin stačilo basketbalovému trenéru Dougu Nordlingerovi, aby rozlišil živého tygra od chcíplého psa.

Vzduch v tělocvičně čpěl strachem. Uchazeči byli rozděleni do skupin po pěti (v tričkách a bez triček) a ty proti sobě hrály po dobu

tří minut pod zkoumavým pohledem trenéra. Každý z deseti aspirantů musel v tomto časovém limitu ukázat, co v něm je.

Barneyovi uběhly dvě minuty jeho času a zatím se sotva dostal k míči. Zdálo se, že všechny jeho sny o slávě se rozplynou v potu.

Pak se náhle od jejich vlastního koše odrazila neúspěšná střela. Skočil po míči zároveň s vyšším soupeřem. Barney ho odblokoval a získal míč.

Rozběhl se a několik Triček udělalo zoufalé pokusy zastavit ho. Ale Barney se vytočil a střídavě dribloval oběma rukama.

Další zoufalé Tričko se přiblížilo s vraždou v očích. Barney naznačil únik vlevo, stočil se vpravo a protihráče obešel. Deset vteřin před koncem hry byl pod soupeřovým košem. Chtěl vystřelit – ale rozum přikazoval přihrát lépe postavenému spoluhráči. Přinutil se hodit míč volně stojícímu kolegovi. Ten vystřelil – netrefil – a píšťalka ukončila vymezený čas.

Bylo po všem.

Trenér nechal všech deset nastoupit do řady. Všichni se nervózně vrtěli, jako by stáli před popravčí četou – což svým způsobem byla pravda. Nordlingerovy oči je přeběhly zleva doprava, pak zprava doleva.

„Dobrá, ty si vystup –“ Ukázal na vysokého, klátivého chlapce s podobaným obličejem, který hrál za Trička.

„Vám ostatním, přátelé, děkuju…“

Barneyovi spadlo srdce až do adidasek.

„…až na tebe. Haló, kudrnáči – neslyšels mě?“

Barney, jenž bezútěšně zíral na podlahu, náhle zvedl oči. Nordlinger ukazoval na něj.

„Ano, pane?“

Jeho hlas zněl jako zaskřípání.

„Zahráls to dobře, chlapče. Jak se jmenuješ?“

„Barney. Barney Livingston.“

„Tak dobrý, Livingstone, běž si se Sandym sednout tamhle na lavičku.“

Zatímco Barney zůstal stát jako solný sloup, trenér se otočil a zakřičel: „Tak jedem – další dvě mužstva! A hoďte sebou!“

„Pojď,“ vyzval ho vytáhlý budoucí spoluhráč. A oba vykročili k dřevěnému oltáři pro vyvolené.

„Trenér tě už znal podle jména,“ poznamenal zvědavě Barney.

„To jo.“ Tyčka se blazeované ušklíbl. „Když ve Flatbushi měříš 195 centimetrů, tak spousta trenérů ví, jak se jmenuješ.“

V půl šesté téhož dne odpoledne byli Barney, Sandy Leavitt (jak se ukázalo, že zní celé Tyčkovo jméno) a třetí student druhého ročníku, širokoplecí Hugh Jascourt, měřeni kvůli ušití oddílových dresů. Oficiálně začne trénink příští pondělí, ale jejich saténové oddílové bundy – ten neodolatelný magnet pro spolužačky – budou hotovy až za tři týdny. Doufejme aspoň, že Argus tu dobrou zprávu zveřejní dřív a že Barneyův společenský život nabere patřičné obrátky.

Barney vyrazil z tělocvičny, aby to co nejdříve mohl říct Lauře.

4

Koncem druhé poloviny zápasu Midwood – New Utrecht zmáčkl zapisovatel skóre tlačítko. Tělocvičnou se rozlehlo zazvonění, které se zapsalo do dějin. Neboť po něm následovalo oznámení: „Midwood střídá, číslo deset, Livingston."

Z řad přihlížejících se ozvalo netečné zatleskání a zcela osamělý válečný pokřik: „Livingston, do toho!"

Zbývaly čtyři minuty do konce zápasu a hoši z New Utrechtu začínali hrát bezstarostně. Barneyovi se podařilo zachytit míč a zahájit rychlý protiútok; nakonec přihrál kapitánovi Jay Axelrodovi a ten spolehlivě zavěsil.

Pak, pouhých čtyřicet vteřin před koncem, jeden protihráč Barneye fauloval a jeho družstvo tak získalo výhodu trestných hodů. Barney se na čáře zhluboka nadechl. V létě v Riis Parku stál ve svých představách na tomto místě mnohokrát. Pečlivě zamířil … a zavěsil: jeho první bod za školní mužstvo!

Laura přiložila ruce k ústům a skandovala: „Bar-ney, Bar-ney!"

Po zápase, když stáli vedle sebe ve sprchách, Jay Axelrod gratuloval Barneyovi k výkonu a dodal: „Ta Laura Castellanová je určitě z tvýho jednočlennýho fan-klu-bu. Ty s ní chodíš?"

„Ne, ne," vrtěl hlavou Barney a kloktal teplou vodou. „Proč se ptáš?"

„Chtěl bych ji nějak pozvat na rande."

„A co ti brání?" vyzvídal Barney.

„Ani nevím," odpověděl s nenadálou ostýchavostí kapitán midwoodského basketbalového mužstva. „Víš, je tak hezká a…"

„Chceš, abych tě představil?" nabídl se Barney.

„Teda, to že bys udělal, Livingstone? Byl bych ti do smrti vděčnej."

„Bez problémů, Jayi. Bude čekat venku. Můžeš se s ní vidět hned teď."

„Ne, ne, Barne."

„Proč ne?"

„Musím se nejdřív dát ostříhat."

Cestou domů řekl Barney Lauře o cti, které se jí má dostat. Rozesmála se.

„Co je na tom tak srandovního?“

„Po zápase za mnou přišla Suzie Fishmanová a požádala mě, jestli bych jí nepředstavila tebe.“

„Suzie Fishmanová?“ vydechl Barney s vyvalenýma očima. „Jedna z nejhezčích holek ve škole. Proč mě chce vidět – vždyť jsem dal jen jeden koš.“

„Myslí si, že jsi senzační.“

„Fakt? Jo? To by člověk neřek, co dokáže udělat midwoodský dres, co ty na to, Castellanová?“

„No ne,“ usmála se, „myslíš, že jinak na tobě už nic není?“

Inspirován zářivě novou sportovní bundou, Barney zahájil rychlý útok na srdce midwoodských předtleskávaček. Mužstvo obědvalo společně a jejich konverzace byla plná erotického chvástání. Kdyby v tom, co odeznělo nad sklenicemi mléka a sendviči s tuňákem, byla jen špetka pravdy, pak by již ve Flatbushi – nejspíše dokonce v celém Brooklynu – nebylo ani jedno děvče přes šestnáct pannou.

Laura chodila s Jay Axelrodem od chvíle, kdy je Barney seznámil. Byl z nich tak hezký pár, že o nich Barney v legraci mluvil jako o „manželech Midwoodových“.

Té zimy Laura podnikla odvážný politický krok. Místo kandidování na funkci prezidentky třídy vstoupila do volebního boje s cílem stát se pokladníkem, což je třetí nejvyšší funkce v celé škole.

„Castellanová, ty jsi ale fakt máklá. Až se roznese, že holka z druháku kandiduje na pokladníka, vychechtá se ti celej Midwood.“

Laura se usmála. „Fajn. Třeba se budou chechtat, ale aspoň o tom budou mluvit a to je dobrá reklama.“

„Panebože!“ zaúpěl Barney s neskrývaným obdivem. „Ty máš ale nervy!“

„Hele, Barne, táta vždycky říkal: *si quieres ser dichoso, no estés nunca ocioso*.“

„To znamená?“

„To znamená něco, jako že odvážnému štěstí přeje.“

Při intenzívním tréninku v týdnu před klíčovým utkáním s madisonskou střední školou, úhlavním nepřítelem Midwoodu, Jay Axelrod klopýtl, upadl a ošklivě si zhmoždil kotník. Podle doktora nebude moct nejméně deset dní nazout adidasky. Příštího dne odpoledne, když se Barney po tréninku osušoval, prošel kolem něj Doug Nordlinger a jen tak poznamenal: „Zítra večer nastupuješ, Livingstone."

Nastupuju! Neuvěřitelné! To je na mě příliš!

Nemohl se dočkat, až bude doma.

„Musíš přijít, tati," úpěnlivě prosil u oběda, „je to pátek večer a další den nemusíš učit. A je to asi největší pocta, jaká mě může v životě potkat."

„O tom pochybuju," usmál se shovívavě Harold. „Ale chápu tvoje nadšení."

„Ale přijdeš přece, tati?" naléhal znovu Barney.

„To víš, že jo," přisvědčil Harold, „už jsem nebyl na košíkové celá léta."

V pátek byl Barney po celé vyučování duchem zcela nepřítomný; myslel jen na to, kolik ještě zbývá minut do sedmi hodin.

Po škole šel do prázdné tělocvičny a půl hodiny trénoval trestné hody, pak se „U George" posilnil pětadevadesáticentovým sendvičem se steakem a třešňovou kolou.

O šesté, když se ostatní hráči začínali scházet v šatně, Barney už byl převlečený, seděl na lavičce s rukama na kolenou a marně se snažil přesvědčit sám sebe, že je úplně klidný.

„Hele, Livingstone," zaslechl nosový hlas. „Mám senzační zprávu – Axelrod už má nohu v pořádku, takže dneska nenastupuješ."

Barney trhnul hlavou, jako by do něj hrom uhodil. Byl to ten přerostlý klacek Sandy Leavitt s idiotským šklebem v tváři.

„Cha, Livingstone, dostal jsem tě."

„Běž do hajzlu, Leavitte," zavrčel nervózně Barney.

Nejprve se dostalo Madisonu hlučných pozdravů od jeho přívrženců, kteří neváhali urazit tříkilometrovou vzdálenost, aby se

zúčastnili tradiční Bitvy u Bedford Avenue. O chvíli později Jay Axelrod (v dresu, ale o berlích) přivedl na hrací plochu mužstvo Midwoodu, přičemž se stropy chvěly, předtleskávačky mávaly a Barneyovo srdce bušilo.

Začali se rychle rozehrávat. Když Barney chytil přihrávku a pomalu se rozbíhal ke střelbě, přelétl pohledem plné řady diváků. Táta ještě nepřišel.

Rozcvičování pokračovalo. Každou chvíli už má zápas začít. Barney opět vrhl pohled mezi diváky. Laura tam byla, Warren vedle ní. Bohudíky. Ale táta – kde je táta s mámou?

Ozval se bzučák. Obě mužstva se vrátila na své lavičky. Pouze ti, co začínali, zůstali stát a otírali si pot. Barneyovy prsty si nervózně pohrávaly se zipem bundy.

První pětice nastupovaly na hrací plochu a z amplionu se ozývala jména hráčů.

„…a číslo deset, Livingston."

Ještě rychlý pohled – jen Warren a Laura. Rodiče tam pořád ještě nebyli.

„Dámy a pánové, povstaňte, prosím, ke státní hymně…"

Když si Barney přiložil pravou ruku při vlasteneckém pozdravu na levou stranu hrudi, cítil, jak mu srdce prudce bije.

Ostrý hvizd píšťalky rozhodčího v něm probudil sportovce. Okamžitě se soustředil na obránce Madisonu, který nafoukaně dribloval jeho směrem. Ve zlomku vteřiny vyrazil vpřed, zmocnil se míče a proběhl hřištěm jako střela.

Pod soupeřovým košem byl úplně sám. Dýchej, Livingstone, napomenul se v duchu, klid a pozorně házej. Počkal ještě okamžik a pak … koš!

Nadšením se mu zatočila hlava.

Midwood vedl o tři koše, když si Madison vyžádal oddechový čas. Obě mužstva se shlukla kolem svých trenérů a Barney znovu pohlédl mezi diváky. Pořád jen Laura a Warren!

Nestala se jim nějaká nehoda? Ne, táta neřídí. A kromě toho, Warren tady je. O poločasu se odebrali do šaten a cucali plátky pomeranče. Barney, v tričku ztěžklém potem, si sedl na zem, zády ke kovové skříňce na šaty. Když o čtyřicet minut později zápas skončil,

Midwood zvítězil o šest bodů; Barney zaznamenal třináct. Místo toho, aby se vrátil s ostatními chlapci do šatny, Barney se přišoural k Lauře a Warrenovi.

První promluvila Laura. „Otec mu nedovolil přijít."

„Cože?"

„Chvilku po obědě tátu něco zabolelo na prsou," vysvětloval Warren, „a doktor Castellano ho přišel vyšetřit."

„Co se mu stalo?"

„Otec myslí, že to má po nějakém jídle," rychle dodala Laura. „Ale pro jistotu mu přikázal, aby zůstal ležet." A pak se pokusila změnit předmět rozhovoru. „Byl jsi fantastický, Barne. Vsadím se, že budeš mít fotku v Argusu."

A Warren dodal: „Do smrti nezapomenu ani jeden tvůj krok v tomhle zápase."

„No dobře," zamumlal nepřítomně Barney a vykročil ke sprchám.

Příštího rána zavezl Luis nerozhodného Harolda do nemocnice King's County na elektrokardiogram. Jeho soused souhlasil jen za podmínky, že je Estelle nebude doprovázet. („Už teď jsi celá rozrušená kvůli ničemu, má drahá.")

Když později Harold nervózně pokuřoval, zaslechl Luise, jak si povídá o výsledcích s kardiologem a mumlá při tom cosi o P-vlnách a Q-vlnách.

Konečně se Luis vrátil a pomohl Haroldovi do vozu.

„Tak co," zeptal se Harold ve snaze zamaskovat svou úzkost, „že to je jen zažívání? Po těch letech vojenské kuchyně by to nebyl žádný div."

Luis chvíli neodpovídal. Pak poznamenal: „Harolde, ukázalo se, že máš srdeční arytmii. To znamená –"

„Umím řecky, Luisi. Nějaká nepravidelnost tempa. Je to něco vážného?"

„Ano i ne. Může to být variace, která je ještě v normě a nic neznamená. Nebo to může být již varovný signál nějakého probíhajícího patologického procesu."

„To mi jen krasořečnicky povídáš, že nic nevíš."

„Dobrá, Harolde, *nevím*. Ale protože ty to nevíš taky, navrhuju, abys začal o sebe víc pečovat a nechával se pravidelně vyšetřit. Můžeš začít tím, že omezíš kouření.“

„Cigarety mě uvolňují.“

„To si jen *myslíš*, příteli. Nikotin je vyloženě toxický alkaloid a ve skutečnosti to je stimulans. Můžu tě ujistit, že ti vůbec neuškodí, když budeš kouřit míň.“

Když se auto přiblížilo k Lincolnově náměstí, Harold se zeptal: „Co řekneš Estelle?“

„Myslíš, že jí snad nemám říct pravdu?“

„Už jsi přece připustil, že to nevíš jistě.“

„Můžu jí říct aspoň tohle?“

„Jen si poslouž, Luisi,“ odpověděl Harold v dobrém rozmaru, „jen vytrub tu neschopnost svého povolání po celém Brooklynu.“

Jenže ve chvíli, kdy Luis parkoval auto, Harold se k němu obrátil a pevně řekl: „Není tu ale vůbec žádný důvod, proč s tím strašit děti.“

„Souhlasím, Harolde. Neměla by se na ně klást další zátěž, když už tak mají starostí až nad hlavu s tím, jak rostou. Ale trvám na tom, že o sebe musíš víc dbát a že musíš pamatovat na to, co jsem ti řekl.“

Barney se pokusil dostat se k věci jen tak, jako by se nechumelilo.

Jednou v pondělí ráno, cestou v tramvaji, zvedl zrak od učebnice chemie a zcela věcně (nonšalantním tónem, který si pečlivě nacvičil) se zeptal: „Ty chodíš s Jayem Axelrodem *úplně*!“

„Po tom ti nic není,“ odpálila ho Laura.

„To znamená, že jo.“

„Ne, to znamená, že ti po tom nic není. Proč se vůbec ptáš?“

„No,“ začal nesměle, „někteří kluci z basketu –“

„Ty blbouškové se k nahatý ženský dostali jedině tak u soch v brooklynským muzeu. Určitě by si na ně rádi sáhli.“

„Jseš numero, Castellanová,“ zasmál se Barney. „Oni fakt někdy přeháněj.“

„Nejen oni, Livingstone. Slyšela jsem, že chodíš po škole a vytahuješ se, že jsi už dostal tři předtleskávačky. Je to pravda?“

„Přesně, Castellanová, přesně tak.“

„Chceš snad říct, že jsi s nima něco měl?“

„Ne, ale připouštím, že jsem se s tím vytahoval.“

Popravdě řečeno, Barney činil stálé pokroky ve svém úsilí o vrcholné sexuální naplnění. Mandy Shermanová mu na druhé schůzce dovolila, aby jí dal pusu na dobrou noc. Na třetí schůzce, když se muchlali v poslední řadě kina Savoy, mu dovolila vstrčit ruku pod svetr.

Tedy pánové, řekl si Barney v duchu – sice vzrušeně, ale plně si přitom vědom situace – to bude ono. Musí se na příště připravit.

Ale jak? Nemůže přece zčistajasna přijít do drogérie pana Lowensteina na Nostrand Avenue a požádat ho o krabičku prezervativů. Drogista by to nejspíš řekl rodičům anebo – což bylo ještě horší – by se mu vysmál. Ne, bude to muset zařídit diskrétněji – a na cizí půdě.

V sobotu odpoledne, když s Warrenem zajeli do centra Brooklynu na filmové a estrádní představení ve Fabián Fox, Barney se nenápadně rozhlížel po dostatečně velké a neosobní drogérii. Warrena mátlo, že bratr bloumá sem tam po Fulton Street, aniž by k tomu měl nějaký zřejmý důvod. Neodvážil se ale zpochybnit nic, co dělal jeho hrdina.

Zrovna když došli k velkým skleněným dveřím, Barney se zastavil.

„Ale, dohajzlu!“

„Co se děje, Barne?“

„Jsem to ale trouba, mám na sobě oddílovou bundu.“

„Já ti nerozumím – co má bejt?“

„Co má bejt,“ odpověděl nervózně Barney a ukázal na levou stranu hrudi, kde bylo modrým písmem na bílém saténu vyšito jeho jméno. „Tím se všechno prozradí. Budou vědět, kdo jsem a odkud jsem. Možná bys to spíš měl udělat ty.“

„Co bych měl udělat?“

Barney zavedl bratra stranou, kde je nemohl nikdo slyšet. „Poslouchej, Warrene, potřebuju, abys pro mě něco udělal, něco děsně důležitýho.“

Pak mu udělil přesné pokyny ohledně toho, co má v krámě najít, a kdyby to nebylo vyložené, jak o to má požádat. Podal mu pětidolarovou bankovku, která byla lehce zavlhlá od toho, jak ji mačkal v dlani.

„Ale Barneyi," protestoval Warren, „mně je teprve dvanáct. Oni mi nedovolej něco takovýho koupit."

„Hele, tady jsme v centru. V tom obchodě se každej den vystřídají tisíce lidí. Nejspíš si budou myslet, že jsi trpaslík. A teď už běž a přines to."

Bratříček neochotně vstoupil do drogerie. Barney zatím nervózně přecházel kolem obchodu a modlil se, aby ho nějací přátelé rodičů, kteří v sobotu odpoledne často chodívají nakupovat do obchodního domu A & S, nepřistihli in flagrante delicto. Za pár minut se Warren vynořil s bílým papírovým sáčkem v ruce.

„Cos tam sakra tak dlouho dělal?" přivítal ho podrážděně Barney.

„Bylo to peklo, Barne, ptali se mě všechno možný, jako jestli chci naolejovaný nebo bez. Nevěděl jsem, co mám říct."

„A jak to dopadlo?"

„Protože jsem nevěděl, tak jsem vzal od každýho balíček."

„Pálí ti to," vyrazil ze sebe uznale Barney, hluboce si oddechl a vzal mladšího bratra kolem ramen. „Mám z tebe radost, brácho."

Laura byla tou dobou už takovou autoritou, že mnoho starších studentek vyhledávalo její radu, a to od volby správného odstínu rtěnky, přes chození s klukama až po pacifikování všetečných rodičů. Jenže Lauru tato úloha netěšila. Vůbec nestála o to konejšit a utěšovat utrápená děvčata, ani dávat jim moudré rady.

Vždyť jak mohla plnit úlohu rodičů, když sama nikdy nepoznala přepych být dítětem?

Livingstonovi a Castellanovi si toho léta opět pronajali domek na pláži. Ale jel s nimi jen Warren.

Luis zařídil, aby jeho dcera mohla pomáhat sestrám v nemocnici – a tak přímo poznala tvrdou realitu lékařského povolání.

Přes týden jezdila Laura společně s Luisem do práce z Lincolnova náměstí a v pátek pozdě odpoledne se vždy připojili k proudu rozpálených aut, jež se pomalu plazila z dusného města k oživujícímu vánku pobřeží.

Sotva přijeli, Laura se převlékla do plavek a vrhla se do vln, aby se očistila od vší bolesti a utrpení, s nimiž se musela setkávat uplynulých pět dní.

Barney byl ve vzdálených Adirondack Mountains, kde pracoval jako pomocník v táboře Hiawatha pod vedením Douga Nordlingera. Byl to podnik, který zajišťoval skutečný nektar k trenérovu pedagogickému chlebíčku.

Dougovi to zároveň poskytovalo jedinečnou možnost udržet své nejlepší hráče pohromadě. Jejich plat byl pouhých 75 dolarů za celé léto – plus veškeré spropitné, které svým šarmem dokáží vydolovat z rodičů táborových účastníků. („Jestli některej z vašich svěřenců řekne rodičům, že to tu je fajn, jeho tatík vám klidně může šoupnout kilo do dlaně.“)

Barney měl ve svém srubu osm devítiletých kluků, z toho sedm normálních, až moc čilých. Osmý, jménem Marvin Amsterdam, byl silně introvertní chlapec; občas se v noci pomočil, a ostatní spolubydlící ho proto okopávali jak mičudu. Marvin byl jedináček, a když se jeho rodiče rozváděli, zažil ponížení z toho, že si ho nikdo z nich nechtěl vzít do péče. Vypakovali ho do internátní školy a matku nebo otce navštěvoval jen o dlouhých vánočních či velikonočních prázdninách. Jen škola skončila, byl Marvin opět vyhnán, tentokrát do tábora Hiawatha, kde stále více snil o tom, že se stane neviditelným a ostatní kluci ho ani nespatří.

Aby to bylo ještě horší, byl hotové nemehlo na jakýkoli sport. V táboře byl do každého mužstva vybírán jako poslední, ve škole ho prostě vynechávali.

Barney jednou mluvil o Marvinových problémech s Jayem Axelrodem, když seděli večer u piva ve srubu táborového vedení.

„Nemůžem tomu klukovi nějak pomoct?“ přemýšlel Barney nahlas. „Hele, kámo,“ odpověděl Jay, „jsem tady jako hlavní instruktor a ne jako hlavní doktor. Jestli ti můžu radit, nech toho

kluka plavat, Barne. To je ztracenej případ, bude to vždycky jen pochcánek.“

Barney se vracel do svého srubu nocí plnou cvrkání a poletujících světlušek. Napadlo ho, že Jay má asi pravdu, Marvin potřebuje odbornou pomoc. Stejně bych si ale přál něco pro něj udělat.

Jasně, řekl si v duchu, z toho kluka nikdy basketbalista nebude, a navíc, to se stejně nedá za šest neděl naučit. Ale co tenis? Aspoň by neměl pocit, že na něj všichni kašlou.

A tak v odpoledních hodinách vyhrazených „osobnímu volnu“ (a v době neoficiálních tréninků midwoodské party) začal Barney brát Marvina Amsterdama stranou a zaučovat ho do umění rakety a míčku.

Marvina to nejprve naprosto udivilo, pak hluboce dojalo, a snažil se, seč mu síly stačily, aby si zasloužil pozornost, kterou mu tak náhle věnovala nová hrdinská postava v jeho životě. Po dvou týdnech vracel míče docela slušně. A koncem léta Marvin Amsterdam již skutečně dokázal porazit pár chlapců ze své skupiny.

Barney napsal Lauře: „Trenéra pěkně štve, že jsem kvůli tomu klukovi přestal chodit na tréninky. Já si ale myslím, že pomáhat Marvinovi, aby získal kapku sebedůvěry, mi dává snad největší uspokojení ze všeho, co jsem dosud dělal.“ Jenže pan Nordlinger nebyl jediný, koho štvala Barneyova pozornost, tak disproporčně soustředěná na jednoho účastníka tábora. O „rodičovském víkendu“ řekli ostatní chlapci ze skupiny rodičům, že jejich vedoucí má svého oblíbence. Výsledkem bylo, že Barney dostal na spropitném pouhých čtyřicet dolarů.

A potom, co měl důvěrný rozhovor s Marvinovou matkou i otcem (zcela výjimečně se objevili spolu), v němž jim diplomaticky naznačil, že by jejich syn naléhavě potřeboval odbornou pomoc, se oba rodiče – poprvé po letech – v něčem shodli: a sice v tom, že Barney je pořádně drzý, když jim chce radit, jak mají vychovávat své dítě.

Nebylo to právě nejlepší léto ze všech. Jediné, čím se Barney mohl utěšit, bylo to, že měl dost času, aby si přečetl Freudův *Výklad*

snů. Jak napsal Lauře, ta kniha v něm vyvolala pocit, jako když se „otevřou dveře za Daliho obrazem a objeví se nový svět: Nevědomí."

Jinak jedinými trochu světlejšími body byly pro Barneye každotýdenní dopisy od Laury. Ovšem, i pošta mu přinášela trochu zklamání, neboť v ní vždy byl dopis na stejném papíře pro Jay Axelroda.

Barney vůbec nebyl nešťastný, když přišel poslední den a táborníci vystoupili z autobusu před Hlavním nádražím. Většina Barneyových svěřenců se vrhla do rozevřených náručí rodičů.

Ale pro Marvina Amsterdama přišla jen dočasná opatrovnice; ten s odchodem nijak nespěchal. Malý chlapec zoufale přemýšlel, o čem si ještě s Barneyem popovídat, jen aby se vyhnul bolestnému odloučení. Barney byl trpělivý.

„Tak neztrať moji adresu, bráško. Slibuju, že ti na každý dopis odpovím."

Potřásli si rukama a Marvinovi se pořád nechtělo jít.

Netrpělivá opatrovnice nakonec svého svěřence odtáhla. A Barney jen smutně sledoval, jak chlapec odjíždí limuzínou se šoférem.

Čert vzal čtyřicet dolarů, pomyslel si. Jen pocítit dotyk ruky toho kluka stálo zato.

Sotva se mu ulevilo, že se konečně rozloučil s táborem Hiawatha, vzápětí byl opět rozladěn, když po příjezdu domů našel na verandě Jaye Axelroda s Laurou.

„Mám dojem, že vy dva to spolu táhnete úplně vážně," poznamenal Barney den potom, co Jay odjel na týdenní soustředění studentů prvních ročníků Cornellovy univerzity.

„Asi jo. Chtěl nějak vyjádřit, že k sobě patříme…" Trochu nesměle mu ukázala odznak studentského spolku své lásky, který svírala v ruce.

„No to mě podrž – gratuluju – to už je skoro zasnoubení. Vy se musíte fakt milovat!"

Laura jen pokrčila rameny a tiše odpověděla: „Asi jo."

5

Koncem prvního měsíce školy dostala Laura dopis od Jaye Axelroda. Psal, že pobyt ve vzdálených divočinách státu New York byl pro něj určitou „thoreauovskou zkušeností“. Při dlouhých procházkách měl čas hodně přemýšlet a dospěl k tomu, že formální stvrzení jejich vztahu není vůči Lauře fér. Je pořád ještě velmi mladá a tudíž by měla chodit s jinými, dokud se sama nerozhodne. P. S. kdyby mu laskavě vrátila odznak.

„To jsou kecy,“ ušklíbil se jízlivě Barney. „Chce ti jen zbaběle vyjádřit, že se na tebe vykašlal.“

Laura přikývla. „Kdyby měl aspoň tolik cti, aby přiznal, že zbaběle zdrhnul.“ Minutu tiše seděla a pak bouchla pěstí do hromady učebnic. „Doprčic! A já si o něm myslela, že je rovnej!“

„Myslím, že kluci jsou většinou děsný sobci, pokud jde o ženský,“ řekl, aby ji uchlácholil.

„Ty taky, Barne?“

„Asi jo. Jen jsem to zatím neměl možnost předvést.“

Barney poskytoval midwoodským fanouškům důvody k jásotu.

Od zahájení zápasu do posledního hvizdu rozhodčího bojoval jako šílený ďábel, blokoval, přihrával, útočil a bránil s houževnatostí, jež podněcovala všechny na hřišti.

Jeho výkon nezůstal nepovšimnut. Na konci sezóny byl Barney vybrán do B-mužstva New Yorku a zvolen kapitánem pro příští rok.

„Všechny jsi je strčil do kapsy, Livingstone.“ Laura zářila. „Příští rok budou praskat tribuny pod náporem trenérů z vysokých škol. Dostaneš určitě stejně tolik nabídek jako ten syčák Jay Axelrod.“

„Ne, Castellanová – já jich dostanu víc.“

Laura, stále ještě bolestně rozlítostněná Jayovou zradou, se pokusila spáchat politickou sebevraždu.

Nepovedlo se jí to přímo brilantně.

Vyhlásila se za kandidátku na funkci prezidenta školy – tedy na funkci, jakou dosud žádná dívka nezastávala. Ve volbách vyhrála, i když tentokrát byla Barneyova pomoc jen symbolická.

Jenže k jejímu zklamání ani zvolení do nejvyšší funkce v Midwoodu nevyléčilo její raněnou sebeúctu.

Toho večera se kapitán a prezidentka sešli na zahradě k důvěrnému rozhovoru.

Seděli na zadní verandě a pozorovali stín starého dubu na hvězdném pozadí. Barney nakonec sebral odvahu a zeptal se: „Proč, Castellanová?“

„Proč – co?“

„Když jsme byli malí, ani ve snu mě nenapadlo, že by ses chtěla dát na politiku. Doufám, že nemáš takový bláznivý nápady jako stát se jednoho dne americkou senátorkou?“

„Nebuď blázen.“

„Tak proč?“

„Slib mi, že mě nebudeš nenávidět.“

„Tebe bych nikdy nemoh nenávidět. Tak to vyklop.“

„To máš úplně jednoduchý,“ začala sebevědomě, „jen mezi námi dvěma a tím dubem – myslím si, že to je nejbezpečnější způsob, jak se dostat na nějakou slušnou školu.“ Odmlčela se a pak se bázlivě zeptala: „Myslíš si, že jsem nechutně sobecká?“

„Ber to tak, že ctižádost je úplně normální lidská vlastnost,“ odpověděl. „Třeba kdyby George Washington nebyl ctižádostivý, tak nejspíš ještě dneska mluvíme britsky. Chápeš?“

„Já ti nevím. Máma říká, že ctižádostivý ženský nejsou přitažlivý.“

„Bez problému, Lauro. Nic, co se týká tebe, nemůže být nepřitažlivý.“

K Barneyovu překvapení ho trenér vybídl, aby jel znovu do tábora Hiawatha – tentokrát jako hlavní instruktor. Pak zjistil, že tato pocta přichází s basketbalovým kapitánstvím. (Dokonce dokázal zařídit, že i Warren jel na tábor jako pomocný instruktor za pětadvacet dolarů za léto.)

Když se Barney po příjezdu nastěhoval do srubu vedení, prohlédl si seznam účastníků tábora a s podivnou úlevou zjistil, že

Marvin Amsterdam není mezi těmi, kdo se na tábor letos vracejí. Uvidí toho chlapce ještě někdy? A jestli ano, bude to ve Wimbledonu nebo v Bellevue?

Letos v žádném případě nemohl riskovat Nordlingerův hněv; trenérovo doporučení může mít rozhodující vliv na jeho žádost o přijetí na vysokou školu.

Jako oddaný mnich trávil Barney svědomitě čas mezi půl pátou a šestou ve velké tělocvičně a spolu s Leavittem, Craigem Russoem a dvěma novými chráněnci trénoval Nordlingerovy nové útočné signály v celé pětici.

Jednou pozdě večer v půli srpna mu zazvonil telefon. Byla to Laura a volala z nemocnice. „Barneyi, vašeho otce ranila mrtvice."

Barneyovi ztuhla krev v žilách. „Jak zlý to je?"

„Do rána to nebudou schopni říct s jistotou, ale jsou dost přesvědčeni, že se z toho dostane. Máma zůstala s vaší matkou – nechce se totiž hnout z čekárny. Jako by měla strach, že se něco stane, když půjde spát."

„Vezmu Warrena a jedem rovnou tam."

„Proboha, Barne," strachovala se Laura, „jeď opatrně."

Barney probudil mladšího bratra a pak vyběhl, aby se zmocnil auta Sandyho Leavitta. O dvě hodiny a čtyřicet pět minut později vjeli na parkoviště vyhrazené pro lékaře. Bratři vyběhli po schodech ke kardiatickému oddělení, kde je čekala uplakaná matka. A pak Luis chlapce ujistil, že Harold je mimo nebezpečí.

„Teď klidně spí a já myslím, že byste měli vzít matku domů, aby si trochu odpočinula."

„Co se stalo?" chtěl vědět Barney.

„Měl mozkovou příhodu," vysvětloval Luis, „poškození mozku v důsledku ucpání mozkové tepny. Rozsah poškození zatím nelze určit."

„Jaké jsou vyhlídky?" zeptal se Barney úzkostlivě.

Luis chtěl chlapce uklidnit a zároveň nic neskrývat. „Může jít jen o menší poruchu hybnosti, ale může také nastat úplné ochrnutí i s afázií. Musíte ale pochopit, že jsou chvíle, kdy doktor prostě nemůže nic předvídat. A teď už trvám na tom, abys všechny odvezl domů."

„Takže vy tady zůstanete?" otázal se Barney.

Luis přikývl. „Vy jste jeho rodina – ale já jsem jeho lékař.“

Harold se do týdne natolik zotavil, že mohl přijímat návštěvy a tichounce s nimi mluvit; jenže jeho slova byla velice nezřetelná. O Dni práce bylo již bolestně jasné jedno – z Harolda je invalida. Už nikdy nebude moci pracovat.

Estelle se odebrala do města na Učitelský důchodový úřad a začala dlouhou byrokratickou cestou žádat o předčasný invalidní důchod pro svého muže. Tehdy se seznámila s krutostí tabulek pro výpočet důchodu. Harold učil celkem třináct let, a proto měl nárok jen na takový důchod, který postačoval sotva na zaplacení zimního účtu za topení. Částečný invalidní důchod z armády sice pomůže splácet hypotéku, ale…

Večer seznámila s chmurnou situací Barneye a Warrena.

Když skončila svou krátkou zprávu, pohlédla beznadějně na staršího syna. Barney pochopil a bez vyzvání převzal odpovědnost.

„To je v pořádku, mami, seženu si práci. Škola končí v jednu, tak si nejspíš najdu něco na odpoledne a na víkendy.“

Estelle na něj hleděla s němou vděčností.

Teprve pak to došlo Warrenovi. „A co basket? Každý odpoledne máš trénink?“

„Já vím, Warrene, já vím!“ vybuchl Barney, „tak budu muset z toho pitomýho oddílu odejít!“

Barney seděl v šatně a zíral na obsah své pootevřené skříňky. Adidasky, trenýrky, šusťáky, všechny součásti sportovní výstroje, které mu za ta léta přinesly tolik potěšení.

Náhle uslyšel nevázaný řev bývalých spoluhráčů přicházejících do šatny. Pro všechny to byl nepříjemný okamžik. Nakonec prolomil ticho Craig Russo. „Jak se daří otci, Livingstone?“

„Ujde to, Craigu. Díky za optání.“

Pak se ozval Sandy Leavitt. „Budeš nám fakt chybět.“

„Nojo, vy mně taky.“

Potom netaktně jako vždycky, Sandy dodal: „Jo – mám dojem, žes to už slyšel – no – jsem teď kapitán.“

Ke svému překvapení Barney zjistil, že na něj venku čeká Laura.

„Nemusíš zrovna řídit schůzi vlády nebo něco takovýho?“ pokusil se zažertovat.

„Jen mě napadlo, že bys mohl chtít doprovod na cestu domů.“

„Hm.“ Odmlčel se a pak dodal: „Díky, Castellanová.“

O práci na částečný úvazek nebyla žádná nouze. Tedy pokud člověku nevadí podřadná práce za málo peněz.

Barney se rozhodl pro práci, jež aspoň vypadala, že nebude jednotvárná – v Lowensteinově lékárně a drogerii, jen několik bloků od domova, pomáhal s roznáškou objednaného zboží zákazníkům a v přidruženém bufetu servíroval osvěžující nápoje a zmrzlinové poháry. Každý den odpoledne, když skončila poslední vyučovací hodina, Barney utíkal do práce (byl placen podle odpracovaných hodin), oblékl si bílé sako a směšný bílý klobouk a podával zmrzliny, limonády a třeba banánové poháry se šlehačkou zákazníkům, které odjakživa znal ze sousedství.

Pokaždé, když se v duchu zatoulal do příjemné fantazie o zavěšování míče do koše v teple osvětlené tělocvičně, hned se přiměl k návratu do skutečnosti, v níž se musel trmácet s předepsanými léky k zákazníkům promrzlými brooklynskými ulicemi.

Snažil se sám sebe utěšovat myšlenkou, že tuto část zaměstnání lze považovat za vzdělávání. Vždyť mu starý Lowenstein dovoluje, aby ho sledoval při míchání různých lektvarů.

„Jedno je jisté, Barneyi,“ říkával lékárník s úsměvem, „zkoušku z farmakologie, až budeš na medicíně, máš bezpečně za A.“

Lékárna byla otevřena do půl osmé a Barney se obvykle dostával domů až po osmé hodině. Matka pro něj měla vždy připravenou večeři a zatímco se Warren nahoře učil, dělala Barneyovi společnost. Snažila se tím vyjádřit Barneyovi vděčnost za vše, co obětoval.

Z důvodů, jež Barney bolestně chápal, vypadala její konverzace jako nepřetržitá řada vzpomínek.

„Byl vždycky tak plný života,“ prohodila nostalgicky.

„Ano, já vím.“

„Vždycky jsme byli poslední dvojicí na tanečním parketě. Bývala jsem úplně utahaná. Ale on, když jsme se vrátili domů, chodíval do pracovny a četl si pak nějaké latinské autory až do snídaně. Aspoň vidíš, proč byl nejoblíbenějším kantorem na škole.“

Barney stiskl matce ruku. „Nebuď smutná, mami. Cožpak někomu vadí, že teď musí chodit o holi? Hlavně, že s ním můžem ještě *mluvit*.“

Estelle přikývla. „Máš pravdu. Měli bychom za to být moc, moc vděčni.“ A pak něžně zašeptala: „Jsi hodný chlapec, Barneyi.“

Večer co večer opakovala téměř doslova ten očistný monolog.

Potom přicházela nejtěžší část Barneyova dne – návštěva otce.

Harold trávil většinu času čtením v posteli. Nejprve probral ranní noviny, pak se věnoval nějaké vědecké práci a když se vzbudil po odpoledním spánku, tak četl World Telegram. Po večeři byl obyčejně už tak unavený, že jen seděl v posteli a přijímal návštěvy.

S pocitem viny, že „nedělá nic užitečného“, bával na sebe břemeno konverzace a vyprávěl o současných událostech ve světě či o knize, kterou zrovna četl. V jeho hlase přesto vždy býval téměř nepostřehnutelný náznak omluvy.

Barney to vycítil a změnil tradiční úlohy tak, že se snažil otci poskytovat duševní klid vyprávěním o vzrušujících událostech svého intelektuálního světa. Jednoho večera se zmínil o tom, jak ho zaujala psychoanalýza.

„Poslyš, tati,“ zeptal se Barney, „četl jsi něco od Freuda?“

„Proč – něco ano.“

Odpověď Barneye překvapila. Nečekal, že otec bude o takových „moderních“ věcech informován.

„Když jsem byl ve vojenské nemocnici,“ pokračoval Harold, „byl tam jeden velice sympatický psychiatr. Chodil za námi a stále nás žádal, abychom mu vyprávěli – znovu a znovu – o tom, jak jsme byli raněni. A ono to pomáhalo. Skutečně to pomáhalo.“

„Jak, tati?“ zeptal se Barney s rostoucím zaujetím.

„Určitě si vzpomínáš, jak Freud vysvětluje postupy *snové práce* –“

„Vím, říká, že sny uvolňují naši nevědomou mysl –“

„Ano. A ten doktor mi pomáhal vyléčit duši *sněním nahlas*. Já tu explozi prožíval každou noc znovu, ale tím, jak jsem o ní opakovaně mluvil, nakonec ty hrozné sny zmizely.“

Pak Harolda cosi napadlo. „Mimochodem, v jakém předmětu probíráte tuhle literaturu?“

Rozpačitý Barney se přiznal, že se psychologií zabývá ve „volném čase“. Oba věděli, že žádný nemá, a Barney očekával pokárání, že zanedbává školu. Ale otec ho znovu překvapil.

„Pro školní známky ti to nebude k ničemu. Já jsem ale vždy chápal skutečný smysl vzdělání v tom, že podněcuje k přemýšlení. Pověz mi, četl jsi něco od Junga?“

Barney zavrtěl hlavou.

„A co kdyby ses podíval na *jeho* teorii snů a *Kolektivní nevědomí* – a pak si o tom můžeme promluvit.“

„Dobře, tati, moc rád. Třeba mi to máma může přinést z knihovny.“

„To není třeba,“ odpověděl Harold, „najdeš ji v mé pracovně – na stejné polici, kde je Artemidoros.“

Od té chvíle se Barney na setkání s Haroldem těšil jako na *nejlepší* část dne.

Barney si obyčejně mohl sednout k učení teprve po desáté večer. Kolem půlnoci už býval natolik vyčerpán, že nemohl pokračovat a jen padl do postele. Zcela nevyhnutelně začal ve škole zaostávat.

Ani o víkendech nestačil učení dohnat. Každou sobotu začínal u Lowensteina v osm ráno a pracoval celý den.

A tak zbývala jen nedělní odpoledne. Jenže Barney už zaujal fatalistický postoj: basketbalové stipendium na vysokou školu nesežene. A se současnými známkami ho na Columbii stejně nejspíš nevezmou.

Tak proč sakra nevyužít ten jediný volný den a nedat si pár tvrdých basketbalových zápasů a nevypustit trochu přebytečné páry? Hrával tak dlouho a tak úporně, dokud všichni ostatní chlapci postupně z vyčerpání neodpadli a neodešli domů.

Známky za první pololetí byly, jak očekával, horší než obvykle. Ale průměr si držel stále nad devadesát bodů a to ještě zdaleka automaticky nevylučovalo možnost dostat se na Columbii. Zejména kdyby se mu ještě dařilo i u nadcházejících celostátních přijímacích zkoušek.

Klíčovou součástí těchto zkoušek je vyhodnotit uchazečovy schopnosti při používání slov a čísel. Teoreticky to je něco jako rozbor krve – něco, co nelze nastudovat.

Ve skutečnosti to ale bylo tak, že žáci o vánočních prázdninách navštěvovali drahé přípravné kursy, aby vylepšili své „schopnosti“. Každá rodina, která snila o vzestupu po společenském žebříčku, vyškrabala někde 200 dolarů potřebných k tomu, aby jejich dítka vypadala chytřejší, než ve skutečnosti jsou.

Inez Castellanová to považovala za „podvod“, jenž kompromituje čest člověka. Jenže Luis byl realista a přemluvil ji. Proč by jejich dcera měla být znevýhodněna? Nabídl velkoryse podporu i Barneyovi, ale ten byl příliš hrdý, než aby ji přijal.

Barney pracoval i na Štědrý den (dvojnásobná mzda), neboť na Lowensteina připadlo fungovat jako pohotovostní lékárna pro celou čtvrť. Bylo mu smutno –zejména když Laura jako by zmizela. Buď seděla v přípravném kursu nebo se někde bavila.

Objevila se opět až týden před zkouškami a nabídla Barneyovi, že se s ním podělí o různé triky, které si v kursu osvojila. Barney to vděčně přijal a několik večerů šprtali spolu.

Výsledek byl šťastnou ironií. Zatímco Laura dosáhla obdivuhodných 690 bodů v jazykové a 660 v matematické části, Barney zaznamenal 720 a 735 bodů.

„To mě podrž, Barne,“ poznamenala Laura, „s takovými výsledky se dostaneš, na jakou školu chceš.“

„Hele, Castellanová,“ odpověděl zatrpkle, „kdybych letos hrál basket, jediný výsledky, který bych potřeboval, by bylo dvacet bodů za zápas.“

Drsné zimní počasí Barneye vyčerpávalo tak, že se začal vracet z práce domů jako pouhý stín. Někdy mu na spaní zbyly sotva čtyři hodiny. Byl to ale poslední finiš. Za pár týdnů přijdou odpovědi z vysokých škol a bude po všem; zbude jen jásot.

Nebo pláč.

Jednou v sobotu večer pomáhal Barney panu Lowensteinovi s inventurou skoro do půlnoci. Rozbředlým sněhem se dopotácel domů, vyklopýtal po schodech a myslel jen na spaní; doufal, že se mu nebude zdát o aspirinech, antihistaminikách ani projímadlech.

Když si ale svlékl kabát, žaludek mu připomněl, že dostal k večeři jen jeden sendvič, a tak se odvlekl do kuchyně. K jeho překvapení se tam ještě svítilo. A k jeho ještě většímu překvapení tam seděla Laura.

„Co tady proboha takhle pozdě v noci děláš – ještě k tomu v sobotu?“ zeptal se Barney.

„Barneyi, musím s tebou mluvit. Je to vážný.“

„Táta?“ vyrazil reflexívně. „Něco se stalo tátovi?“

„Ne, ne.“

Odmlčela se a pak sotva slyšitelně dodala: „To já, Barne. Jsem v průšvihu. Vím, že jsi unavený…“

„To je dobrý, ničeho si nevšímej. Seď, já si namažu chleba a proberem to.“

„Ne, tady ne. Pojď se projít.“

„Teď?“

„Jen kolem bloku, ten chleba si můžeš snést cestou.“

Poprvé na ni pohlédl s podezřením. Laura měla v očích paniku.

„Dobře, Castellanová, dobře.“

Popadl hrst čokoládových sušenek, vstrčil je do zablácené světle zelené bundy, a pak spolu vyšli na ulici.

Prvních sto metrů urazili za naprostého mlčení. Barney nakonec to napětí nevydržel. „Řekneš mi laskavě, co se vlastně stalo?“

„Nedostala jsem … menstruaci,“ vykoktla. „Už je to šest týdnů.“

„Chceš říct, že jsi v tom?“

Zmohla se jen na přikývnutí.

„Bože můj, jak se to sakra mohlo stát?“

„Nevím, Barne. Já se tak stydím, strašně se stydím. A mám hrozný strach.“

Barneye náhle posedl nevysvětlitelný pocit zrady.

„Proč to sakra neřekneš tomu hajzlovi, co ti to udělal?“ vyštěkl na ni. Slovo „otci“ nedokázal vypustit přes rty.

Zavrtěla hlavou. „Protože je to prevít. Ty jsi jediný člověk na světě, komu to můžu říct.“

„To mi jako má lichotit?“ Otráveně si povzdechl, ale uvědomil si, jak je zoufalá, a zkusil své pocity ovládnout. „Dobrá,“ řekl pomalu a uvážlivě, „můžu ale jen pro informaci vědět, kdo to je?“

„Je to … Sandy Leavitt.“

Barney už nedokázal ovládnout vztek. „Proč – ze všech na světě – zrovna *on*?“

„Prosím,“ snažně ho žádala Laura, „kdybych chtěla, aby na mě někdo řval, mohla jsem to říct doma.“ A pak přišly slzy. „Prosím tě, Barneyi,“ vzlykala, „prosím tě, pomoz mi.“

Barney se v tiché zimní tmě zastavil a zašeptal: „Nedělej si z toho hlavu, Lauro. Teď se vrátíme do tepla a promluvíme si o tom. Máma už spí, nikdo nás neuslyší.“

Zpátky v kuchyni si začali vzájemně sdělovat své neznalosti o nezákonných zdravotních praktikách a snažili se vyždímat ze svých hlav nějaký plán.

Pro Barneye bylo skoro stejně těžké poslouchat jako pro Lauru mluvit. Vztek mu v hlavě sváděl urputný zápas se soucitem.

Laura znala dvě děvčata z Midwoodu, která se kdysi ocitla v jejím postavení. Každá řešila ten problém jinak.

Jedna zaplatila padesát dolarů jakési pochybné existenci v zanedbaném brlohu v pátém patře činžáku nedaleko Red Hooku. Její zkušenost byla strašná a dívka měla velké štěstí, že to vůbec přežila. Jak Lauře vyprávěla, byl to takový umolousanec, že mu bylo vidět špínu za nehty.

Druhé děvče to řeklo rodičům a ti, i když vyděšeni, zařídili potrat ve sterilních lékařských podmínkách. Jenže tato alternativa zahrnovala cestu do Portorika – a o letních prázdninách, kdy její nepřítomnost nevzbudila žádné podezření.

„Barneyi, co budem proboha dělat?“ Potom se zahanbená Laura rychle opravila. „Promiň, neměla jsem říkat *budem*. Je to jen můj problém.“

„Ne, Castellanová, jen zůstaň klidná, určitě něco vymyslíme. Teď mi raději nejdřív řekni, jseš si naprosto jistá, že jsi těhotná?“

„Měla jsem mít menstruaci před dvěma týdny. V tomhle ohledu jsem vždycky přesná jak hodinky.“

„Dobrá, musíme tedy najít skutečnýho doktora – blíž než v Portoriku. Nejvíc ze všeho bych si přál, kdybychom mohli zajít za tvým otcem – víš, že se jako jdeme zeptat kvůli někomu –“

„Ne, Barneyi, to by okamžitě prokouk. Raději bych umřela, než aby se to dozvěděl.“

Laura se odvrátila. Celé tělo se jí roztřáslo tlumenými vzlyky. Barney vstal, obešel stůl a objal ji kolem ramen.

„Lauro, řekl jsem ti, že se o to postarám.“ A v duchu si pomyslel, jen kdybych sakra věděl *jak*.

Lauřin problém mu na celou neděli vytlačil všechno ostatní z hlavy. Kvečeru se už dokázal přesvědčit, že se mu příští den podaří najít ve škole někoho, na něhož zatím zřejmě nepomyslel, kdo bude vědět, jak na to.

Cestou do školy v pondělí ráno oba přátelé sotva prohodili slovo. Ta dívka vedle něho je tatáž osoba, kterou zná už tolik let. Až na to, že teď v ní roste něčí dítě.

Když se ve vstupní hale rozloučili, Barney začal pátrat po chodbách. Po každé hodině se změnil v lovce číhajícího na svou kořist a pečlivě zkoumal každou potkávanou tvář. V době oběda proslídil jídelnu, stále bez úspěchu. Do jedné hodiny nepostoupil ani o krok.

Přišel do lékárny a začal třídit léky zabalené k doručení. Pan Lowenstein přistoupil k budoucímu doktorovi a jako obvykle mu udělal krátký výklad o vlastnostech každého léku. Barney zdvořile naslouchal, pak naskládal balíčky do plátěné tašky a vyrazil do třeskutého mrazu, kde aspoň mohl být se svými myšlenkami sám.

Teprve cestou zpátky ho to najednou napadlo. A co pan Lowenstein? Vždyť ten toho přece zná téměř tolik jako každý doktor, a navíc je s desítkami doktorů v denním styku. Proč se nezeptat jeho?

Protože když se rozzlobí, a tím si mohu být docela jist, tak ztratím práci.

Když si ale potom zouval galoše, pohlédl na svého zaměstnavatele. Lékárník měl laskavou tvář, o tom nebylo pochyb. A i když žádný lékárnický ekvivalent hippokratovské přísahy neexistuje, Barney věděl, že starý pán si rozhodně na drby nepotrpí. Když se třeba objevil předpis na něco potenciálně kompromitujícího, jako v případě jednoho zákazníka, který onemocněl kapavkou, přenechal Barneyovi dohled nad obchodem a penicilin doručil osobně, aniž by slovem naznačil, ke komu jde.

Do uzavírací hodiny zbývalo necelých patnáct minut a pan Lowenstein už uzamykal nebezpečné drogy, když k němu Barney přistoupil a zeptal se, zda by si s ním mohl na chvilku promluvit. „Jistě, Barneyi, co tě trápí? Jestli ti jde o zvýšení platu, můžeš být klidný. Počítal jsem, že ti od příštího měsíce přidám."

„Ne, ne," odpověděl rychle, „mám takový problém."

„Jakýpak?"

„No – hm –" zaváhal a pak sotva srozumitelně spustil, „jedno děvče, které znám, je v tom."

Starý pán pohlédl zkoumavě Barneyovi do tváře a zabručel: „Mám tomu rozumět tak, že ty jsi ten gentleman, kterého se ten nešťastný případ týká?"

Barney přikývl.

„To je hrozné," řekl lékárník, ale bez hněvu. „Nač myslíš, že asi prodáváme antikoncepci? Mladí lidé, když už se chtějí zaplést do takových věcí, by se proti tomu měli aspoň zajistit. Abych řekl pravdu, Barneyi, moc jsi mě překvapil."

„Ano, pane Lowensteine."

Nastala odmlka, jako by nikdo z nich nevěděl, kdo teď má promluvit.

Nakonec Barney sebral všechny síly a zeptal se: „Nemohl byste mi nějak pomoct, pane Lowensteine? Věřte mi, že se vás o to stydím žádat, ale ona je zoufalá – teda oba jsme zoufalí. Nechci, aby šla k nějakému pokoutnímu řezníkovi. Tím by riskovala život." Cítil se hrozně nesvůj a omluvil se: „Mám dojem, že nebylo správné říkat vám o tom."

Lékárník si povzdechl: „Barneyi, správné nebylo způsobit té mladé ženě potíže. Jestli se ale z nějakého důvodu nemůžete vzít – a

ve vašem věku ten důvod je zřejmý – řekl bych, že musíte přistoupit na druhou alternativu. Upozorňuji tě, že nevím, zda to je správné. Nejsem bůh. Ale pomohu ti, jak jen budu schopen.“

V Barneyovi se rozlil pocit obrovské úlevy. Chtělo se mu starého pána obejmout.

„Zamkni obchod a přijď do kanceláře,“ přikázal mu šéf.

Barney spěšně poslechl a vstoupil do lékárníkova útočiště. Pan Lowenstein zrovna psal na kousek papíru nějaké telefonní číslo.

„Neptej se mě, odkud to vím,“ vyzval chlapce, „ale podle toho, co jsem slyšel, je ten člověk neobyčejně pečlivý. Dokonce předepisuje pooperační antibiotika – aby měl jistotu.“

Barney si papírek prostudoval. „Dr. N. Albritton – v Pensylvánii?“

Jeho zaměstnavatel pokrčil rameny. „Nic lepšího udělat neumím, chlapče. Říkali mi, že ordinuje o víkendech, čímž se to poněkud usnadňuje. Víc ti poskytnout nemohu. Takže?“

„Promiňte, prosím?“

„Takže, hodláš mu snad volat z domova? Sedni si a zatelefonuj odsud.“

Pan Lowenstein taktně odešel z místnosti; Barney ve stavu mírného šoku vytočil meziměstskou ústřednu a požádal o spojení s Chesterem v Pensylvánii. Za okamžik uslyšel, jak mu doktorův klidný hlas přeje dobrý večer. Teď přišla těžší část.

Barney se snažil vyklopit svůj problém co nejrychleji a uchránit přitom Lauřinu totožnost. Lékař ale po mnoha podrobnostech zřejmě netoužil.

„Mám dojem, že je mi povaha případu jasná. Hodilo by se vám přijít ke mně na kliniku v sobotu dopoledne? Je to hned u Filadelfie.“

„Jistě, jistě, zajisté. Budem tam, kdykoli řeknete.“

„Tak, řekněme o jedenácté, hodí se to?“

„Ano, pane doktore. Naprosto. Velice vám děkuju.“

Jenže rozhovor ještě neskončil. „Pane Smithi, předpokládám, že je vám známa výše mého honoráře.“

„Ne, není, ale přineseme peníze s sebou, nemusíte mít obavy. Mimochodem, kolik to přesně dělá?“

„Čtyři sta dolarů. V hotovosti, samozřejmě.“

Barney ztratil řeč.

Lékař se nakonec zdvořile zeptal: „Mění se tím něco, pane Smithi?“

„Ne, ne, ne, to je v pořádku,“ odpověděl chraplavě Barney.

Jakmile se pan Lowenstein vrátil, hodili na sebe kabáty a odešli zadními dveřmi.

Barney překypoval vděčností. Obrátil se na svého zaměstnavatele a dojatě se zeptal: „Čím se vám za to budu moct odvděčit, pane Lowensteine?“

Starý pán se zastavil a pohlédl na Barneye: „Tím, že se o tom nikdy nikomu ani slovem nezmíníš. *Nikdy*.“

„Ježíšmarjá, Barneyi, jak mám proboha sehnat čtyři sta dolarů? Nemám v bance ani padesát. Jsme zase tam, kde jsme byli – a nemůžeme dělat vůbec nic.“ Začala opět plakat.

Barney odpověděl bez váhání. „Hele, Castellanová, v sobotu jedem a na všechno ostatní zapomeň.“

„A co ty čtyři stovky?“

Barney se usmál. „Bez problému, mám v bance skoro celou tu částku.“

Udiveně na něho pohlédla. „Ty jsi ale dřel jako kůň, abys ty peníze vydělal. Šetřil sis na školu.“

„Na tom nesejde. Ty prachy jsou moje a můžu si s nima dělat co chci. Tak už neztrácejme čas planým povídáním a pojď raději vymyslet, co řekneme rodičům, až v sobotu ráno zmizíme.“

Laury se zmocnilo cosi nevyjádřitelného, takže nebyla schopna slova. Nakonec tiše zamumlala: „Vím, že to zní hloupě, Barne, ale já bych to pro tebe udělala taky.“

„Já vím,“ přitakal vážně Barney.

Příštího dne šel Barney hned po škole do Dime Savings Bank a vyzvedl ze svého účtu 387,56 dolaru, zatímco Laura vybrala svých 46,01 dolaru; pak si koupili jízdenky na autobus – zpáteční po 6,75 dolaru.

Barney připravil cestu tak důkladně jako Hannibal přechod Alp. Autobus měl odjezd o sedmé a příjezd do Filadelfie před devátou. To jim ponechávalo dvě hodiny na cestu na Albrittonovu kliniku.

Pan Lowenstein dal Barneyovi den volna a rodičům řekli, že zkusí sehnat lístky k stání na odpolední představení Antonia a Kleopatry s Laurencem Olivierem a Vivian Leighovou. Protože pojedou časně ráno, nasnídají se v Nedickově kavárně na Times Square. A po představení si možná dají pár sendvičů U Lindy nebo U Jacka Dempseye, takže nejspíš přijdou domů trochu později.

Už minula půlnoc a Barney se stále převaloval na posteli a snažil se usnout. Náhle měl pocit, že slyší kamínky dopadající na okenní sklo. Podíval se z okna a rozeznal Lauřinu postavu. V okamžiku byl dole u ní.

„Barneyi – ono to přišlo – menstruace –“

„Ne – ty chceš říct, že to byl planej poplach?“

Začala se smát a vykřikovat: „Ano, Livingstone, ano, planej poplach! Není to senzace?“ Vrhla se mu do náručí a Barney ji objal.

„Castellanová, ani nevíš, jak jsem rád,“ zašeptal.

„Poslyš, Barneyi,“ řekla vřele, „tohle ti do smrti nezapomenu. Pro mě jsi nejlepší kluk na světě.“

6

Nikoho nepřekvapilo, že Laura byla přijata na Radcliffe – na plné stipendium. Byla zcela nadšená vyhlídkou, že bude chodit do této školy, neboť tak získá nejlepší pozici k zahájení útoku na poslední pevnost – lékařskou fakultu Harvardovy univerzity.

Barneyova radost byla podstatně rezervovanější. Byl přijat na Columbii, to bylo sice v pořádku, ale na stipendium, které krylo jen školné.

„Budeš ale zase moct hrát basket, těšíš se, Barneyi?“ zeptala se Laura.

„Jen když budu mít tréninky mezi půlnocí a čtvrtou ráno,“ odpověděl hořce.

Barney byl rozhodnut poznat naplno život v kampusu, a proto si našel práci, která mu umožňovala vydělávat dost peněz na to, aby mohl nadále přispívat do rodinného rozpočtu a zároveň bydlet na koleji.

1. července se stal pomocným vrátným v The Versailles, jednom z luxusních nájemních domů v nejelegantnější newyorské čtvrti. Bylo to vyčerpávající, leč výnosné: ke Dni práce měl už vyděláno tolik, že mu to stačilo na úhradu ubytování na celý první semestr.

Zčistajasna přišel čas rozloučit se s Laurou – celé léto si ten okamžik nedokázal ani připustit. Dokonce i když už zíral z okna na dva podsadité zřízence Railway Expressu, kteří s týdenním předstihem nakládali Lauřina zavazadla do svého vozu, neodvážil se ani pomyslet, co tato věc signalizuje.

V noci před Lauřiným odjezdem spolu seděli na schodech do dvora s očima upřenýma na obrysy dlouho zanedbávaného basketbalového koše.

„Máš strach, Castellanová?“

„Jsem úplně ztuhlá. Pořád si myslím, že mě přijali omylem a že z každý zkoušky vyletím.“

„Jo,“ odpověděl, „ten pocit znám.“

Opět umlkli. Pak Laura náhle zašeptala: „Je to k vzteku.“

„Co myslíš?“

„Přála bych si, abys byl taky v Bostonu.“

„To by se mi sakra líbilo, hrát za Boston Celtics, ale musíme být realisti.“

„Já ale nechci být realista.“

„Tak jak se pak sakra chceš stát doktorkou?“

„Nevím,“ odpověděla upřímně, „fakt nevím.“

Radcliffská škola vydávala každoročně brožurku zvanou *Seznam nových studentek*. Obsahovala jména a fotografie všech přijatých dívek, aby se navzájem snadněji seznámily.

Daleko cennější byl však tento dokument pro studenty z Harvardu, kteří v něm –jako v dostihovém katalogu – kroužkovali tipy na vítěze.

V roce 1954 se ve všech exemplářích objevil kroužek kolem fotografie Laury Castellanové – což bylo provázeno přívalem telefonátů pro nejnovější obyvatelku Briggsovy koleje.

Zpočátku jí to lichotilo. Pak to přijímala pobaveně. Když ale minutu za minutou mužské hlasy od vysokého tenoru až po hluboký bas papouškovaly: „Vy mě sice neznáte, ale –,“ Laura nakonec raději požádala dívku na telefonní ústředně, aby jí žádné další hovory nepřepojovala. („Pro mě za mě, říkejte jim třeba, že mám lepru.“)

Příštího rána se setkala se svou konzultantkou Judithou Baldwinovou; velice živá, asi čtyřicetiletá docentka biologie byla zcela bez iluzí, pokud šlo o Lauřiny šance dostat se na medicínu – zejména na Harvard. Ji samotnou, jak se svěřila, před pouhými dvanácti lety odmítli.

„Samozřejmě, nebrala jsem to osobně – tenkrát to byla oficiální politika. Lékařská fakulta na Harvardu přijala první ženy až v roce 1945.“

„To je nebrali ani za války?“ zeptala se udiveně Laura.

Juditha zavrtěla hlavou. „Ženy si zřejmě ještě nezasloužily vznešený souhlas Harvardu. Dnes jich tam přijímají kolem půl tuctu ročně a je to pro ně kolosální ústupek. V roce 1881 nabídla skupina bostonských žen Harvardu milión dolarů – představ si, kolik to tenkrát bylo peněz – když budou souhlasit s vyškolením několika lékařek ročně. Harvard odpověděl *ne*.“

To Lauřině sebedůvěře příliš nepomohlo.

Juditha zatím přidala další pikantní historickou anekdotu.

„Směšné je, že v té době měli na fakultě jednu ženu. Říká ti něco jméno Fannie Farmerová?“

„Myslíte tu, co psala kuchařky?“

Juditha přikývla. „Věř mi to nebo ne, vaření kdysi bývalo na medicíně povinným předmětem.“

„Proboha proč?“

„Nevím to zcela určitě,“ odpověděla Juditha, „ale vzhledem k tomu, že začínající lékaři na praxi v nemocnici se nesměli ženit, profesoři možná mysleli, že bude lepší, když se naučí stravovat se sami.“

„Zní to poněkud klášterně,“ poznamenala Laura, „ale stejně udělám maximum, abych se tam dostala, paní docentko. Pomůžete mi?“

„Jen když se budeš opravdu cítit dost silná, abys vydržela odmítnutí, Lauro. Dej na mě, je to k zbláznění, když vidíš, jak kluka, který vedle tebe seděl na chemii nebo biologii, všechno od tebe opisoval a prolezl s béčkem, na medicínu přijmou, zatímco ty se svým A nejsi považovaná za dost dobrou, aby tě tam vzali.“

„Snažíte se mě odradit?“ zeptala se Laura.

„Podařilo se mi to?“ chtěla vědět juditha.

„Ne,“ odpověděla pevně Laura.

„Dobrá.“ Starší žena se široce usmála. „Tak začnem chystat bojový plán.“

Laura se vrátila do Briggsovy koleje, kde našla kupu telefonických vzkazů od neznámých ctitelů – a dopis od Barneye.

Milá Castellanová,

tohle je první, co píšu na stroji, který jsem dostal od vašich k maturitě.

Právě jsem se ubytoval na koleji Johna Jaye. Můj pokoj není zrovna prostorný. Dokonce i telefonní budka vypadá ve srovnání s ním jak Hlavní nádraží. Už jsem ale poznal pár prima kluků, a dost lidí z medicíny.

Připadá mi směšný, že jsem zatím nepadl na nikoho, kdo by se připravoval na medicínu a o kom by se zároveň dalo říct, že to je prima kluk. Většina z nich se zřejmě hodlá specializovat na to, co lze označit jako „syndrom krále Midase", a proto tady k nejoblíbenější četbě bude zřejmě patřit „Ekonomika zdravotnictví". Columbia je senzační a i když musím splnit ty děsný požadavky z přírodovědných předmětů, rozhodl jsem se dělat jako hlavní obor angličtinu. Jak bych mohl propást možnost chodit na přednášky takových kanónů, jako je Jacques Barzun a Lionel Trilling – ten má kurs „Freud a krize kultury"? Umíš si představit, že to je kurs literární?

Všechno by bylo senzační, kdybych nemusel dělat organickou chemii, ale chci to mít rychle za sebou, aby mi to neviselo nad hlavou jak Damoklův meč.

Minulý týden jsem jen tak z legrace šel na výběr prváků do basketbalovýho mužstva. Věděl jsem, že nebudu moct hrát, i kdyby mě nějakou náhodou do mužstva vybrali, a tak jsem byl naprosto klidný.

Tělocvična byla narvaná ode zdi ke zdi, samí mistři světa – vysoký blonďatý svalovci ze Středozápadu, co dostali stípka nejspíš za výsledky v mlácení obilí. (Nemusíš nic říkat, já vím, že jim závidím.)

Postupně se ale oddělilo zrno od plev (všimni se, jak pokračuju v zemědělských metaforách) a mě pořád nevysypali. Když došlo k nejužšímu, úplně jsem zcvoknul a střílel jsem z výskoku z hrozný dálky – dokonce levačkou – a všechno šlo nějakým perverzním zázrakem rovnou do koše.

Kvečeru najednou stojím před neobyčejně uhlazeným chlápkem, absolventem nějaký nóbl školy, a ten mě coby trenér vítá do basketbalovýho mužstva studentů prvního ročníku.

A tak poté, co mi udělal ten nadšený úvod, jsem mu musel sdělit, že mi finanční závazky brání přijmout jeho velkorysou nabídku.

Jeho odpověď poněkud otřásla mou představou o panu Dokonalém. Bylo to něco na téma smrada zatraceného, kterej mrhá jeho drahocenným časem, místo toho, aby šel do – pár teček – když ví, že stejně nebude mít čas, atd. Některá epiteta jsem neslyšel ani na hřištích v Brooklynu.

Teď ale už musím končit. Odešlu to cestou do práce.

Doufám, že se máš.

Tvůj
Barney

O vánocích si toho měli tolik co vyprávět, že spolu seděli do čtyř do rána. Z toho, jak byl Barney nadšen intelektuálními giganty, jejichž péči byl vystaven, Laura usoudila, že studentům na Columbii se v průměru dostává lepšího vzdělání než na Harvardu.

Jedno se ale zdálo být na obou školách stejné. Studenti připravující se ke studiu na medicíně byli téměř do posledního muže (většinou to také samí muži byli) bezohledně ctižádostiví šprti, kterým by vůbec nevadilo například poškodit tvůj pokus v chemické laboratoři, kdyby sis třeba jen chvilku odskočil na záchod.

„Tomu říkám zájem o studium," poznamenal suše Barney, „vsaď se ale, že právě tyhle typy se na medicínu bezpečně dostanou."

„Určitě," souhlasila Laura, „jen bych si přála vědět, co je k tomu žene. Nemůže to přece být jen kvůli penězům…"

„To ne," odpověděl Barney ve snaze promluvit jako profesionální analytik, „soudím, že v těchto případech jde o vysoký stupeň společenské nejistoty. Ti kluci zřejmě považujou bílý plášť za jakousi ochrannou vrstvu. Nebo se na to podívej jinak – většina těch troubů si v životě nedokáže domluvit rande. A představ si, že teď můžou jakékoliv ženě říct: *Svlékněte se a ukažte mi prsa*!"

Laura se rozesmála.

„Nedělám si srandičky, Castellanová," vyčetl jí Barney.

„Já vím, kdybych se nesmála, musela bych brečet."

Příštího dne měli další dlouhé noční sezení. Tentokrát k velmi citlivému tématu pro oba – mluvili o rodičích.

Harold Livingston nalezl způsob, jak se vyrovnat s pocitem viny, že nevydělává na obživu rodiny. Upjal se na myšlenku, že využije znalostí získaných v armádě a bude překládat některé klasiky orientální literatury – počínaje Příběhem prince Gendžiho, vrcholným dílem japonské prózy 11. století.

Barney byl na otcovo odvážné rozhodnutí hrdý a ujistil Warrena, že otec nedělá jen terapeutické cvičení. Prohlédl si školní knihovnu a pragmaticky usoudil, že Haroldova práce může pomoci zaplnit závažné mezery v oddělení beletrie.

„Tím může táta získat úplně nový smysl života."

Na druhé straně Laura vůbec neměla dobré pocity. Od chvíle, kdy vstoupila do domu, cítila, že pouta pojící její rodinu se rozpadají. Postupně oba rodiče se snažili získat její důvěru, jako by Lauřina loajálnost mohla nějak potvrdit správnost zcela opačných cest, na něž vykročili.

Inez, jež nyní bývala v kostele zpovídat se ze svých hříchů tak často, že mezitím žádné nové hříchy nemohla vůbec napáchat, se snažila přimět Lauru, aby tam s ní šla také.

„Je mi líto, mami," odpověděla Laura, „Nemám se z čeho zpovídat."

„Všichni jsme od narození hříšníci, dítě."

Laura na okamžik zapomněla, že první neposlušností člověka byl Adamův hřích. Místo toho ji napadlo jiné stigma po vyhnání z ráje, které bylo případnější: Kainovo znamení. *Cožpak jsem strážcem své sestry*? Věděla, že – přinejmenším v matčiných očích – je.

Ani v otcově společnosti nenacházela útěchu. Bylo tomu vlastně přímo naopak. Když se jednou pozdě večer vrátila domů, uslyšela z pracovny otcův opilý hlas, jak ji volá: „*Venga, Laurita, venga charlar con tu papa*" – pojď si popovídat s tátou.

Rozmrzele uposlechla.

Luis měl svlečené sako a oběma lokty se opíral o stůl; poloprázdná láhev stála u ruky.

„Napij se se mnou, Laurito," nabídl jí ztěžklým jazykem.

„Děkuju, tati – nechci," odpověděla Laura a snažila se ovládnout. „A nemyslíš, že jsi toho už vypil dost?"

„Nikoli, dcero má," odpověděl. „Pořád ještě cítím bolest."

„Jakou bolest? Nerozumím ti.“

„Musím pít, dokud nepřestanu cítit bolest z bytí.“

„Nech toho filozofování, tati – jsi jen obyčejný starý opilec.“

„Tak starej zas nejsem, Laurito,“ namítl otec poté, co si vybral jedno z epitet, „a to je na tom nejhorší. Tvoje matka se zřekla světa, ďábla a těla. Odmítá –“

„Musím to slyšet?“ přerušila ho se stále nepříjemnějším pocitem.

„Ne, samozřejmě, že ne. Myslel jsem, že třeba líp pochopíš, proč piju, když pochopíš, jak těžkej mám život…“

Nevěděla co říct.

Otec stejně drmolil dál. „Flaška se ke mně aspoň neotočí zády. Když je mi zima, zahřeje. Když mám strach, uklidní –“

Pro Lauru byl ten rozhovor nesnesitelný.

Vstala. „Jdu spát. Musím se zítra učit.“

Když se otočila a zamířila ke dveřím, Luis na ni zavolal: „Laurito, snažně tě prosím, jsem tvůj otec…“

Nezastavila se. Neotočila se. Jen měla pocit zmatku a křivdy. A cítila se ztracená.

Naprosto ztracená.

Estelle nemohlo ujít, že všichni Castellanovi si sotva uďobli z toho, co s takovou láskou připravila na štědrovečerní stůl. Inez seděla jak socha. Luis pil víno a Laura se pořád dívala na hodinky a počítala nejen dny, ale i hodiny a minuty, které ještě musí vydržet, než bude moci utéct do Bostonu.

Břemeno udržovat konverzaci padlo na křehká bedra Harolda Livingstona.

Obrátil se s úsměvem na Lauru. „Barney mi říkal, že jste za první semestr oba dostali A z organické chemie. Vydržte takhle a dveře na medicínu máte otevřené.“

„Barney snad,“ poznamenala Laura, „ale pokud jde o mě, moje konzultantka tvrdí, že lékařské kruhy se nedívají právě příznivě na aspirantky tohoto oboru. Jen dostat se k přijímačkám – děvče na to musí být snad nejlepší ve třídě a navíc aby mělo písemné doporučení od pánaboha nebo aspoň od svatého Lukáše.“

Koutkem oka zahlédla, jak se Inez mračí nad její bezbožností.

„Určitě, Lauro, přeháníš," řekl Harold.

„Tak dobře," pokračovala Laura, „vsadím se s kýmkoli, že nedokáže vyjmenovat ani tři slavné lékařky v celé historii."

„Florence Nightingaleová," vpadl ihned Warren.

„To byla ošetřovatelka, ty chytráku," utřel ho Barney.

„No –," začal zvolna Harold přijímající výzvu, „tak by to byla Trotula, profesorka medicíny na univerzitě v Salernu v 11. století. Napsala dokonce proslulou učebnici porodnictví."

„Výborně, to opravdu sedí, pane Livingstone," usmála se Laura. „Zbývají ještě dvě."

„Pak je tu madam Curie," nabídl Harold.

„Lituju, pane Livingstone, ale ta byla jen chemikem – a i dosáhnout toho jí dalo dost dřiny. Tak co, kdo se ještě nevzdal?"

„Já se vzdávám, Lauro," ustoupil Harold, „ale ty ses specializovala na dějiny vědy – měla bys tedy umět na svou otázku odpovědět."

„Jistě – přímo ze stránek *The New York Times* můžeme jmenovat Dorothy Hodgkinovou, která právě objevila vitamín B-12, tolik potřebný na léčení zhoubné anémie. Pak vám nabídnu Helenu Taussigovou – shodou okolností děvče z Radcliffu – která, i když jí nedovolili získat M. D. na Harvardu, provedla první úspěšnou operaci dítěte s cyanotickou vadou. Mohla bych možná uvést ještě pár dalších, ale pochybuju, že by se z nich dala sestavit kompletní fotbalová jedenáctka k zápasu s Asociací amerických lékařů."

V této chvíli Luis přerušil své mlčení a poznamenal: „Ty to všechno změníš, Laurito. Bude z tebe slavná doktorka."

Za normálních okolností by tento neočekávaný výraz rodičovského optimismu Lauru potěšil.

Jenže Luis byl opilý, jak zákon káže.

O chvíli později, když byli spolu sami, řekla Laura věcně Barneyovi: „Na velikonoce domů nepřijedu."

„To je ale blbá zpráva. Proč ne?"

„Abych řekla pravdu, myslím, že poslední večeři Páně už mám za sebou."

Přišlo léto a Barney stále chodil na noční směny na Park Avenue. Pařil se v uniformě vrátného a přitom se nutil v každé volné chvíli studovat.

První ročník ukončil s průměrem A-minus a nechtěl riskovat pád z žebříčku vedoucího do nebe lékařské fakulty kvůli mizerným známkám z fyziky. Rozhodl se proto, že obě poloviny tohoto požadovaného předmětu absolvuje na letním kursu longislandské univerzity, kde konkurence mezi uchazeči o studium medicíny byla poněkud mírnější.

Tento fígl nebyl mezi nastávajícími mediky žádným velkým tajemstvím. Laura se také přiklonila k tomu, že si udělá fyziku v létě – i když na Harvardu. Jak vysvětlila v dopise rodičům, už by nesnesla pomyšlení na další dusné léto bez vzduchu a v rozteklém newyorském asfaltu. Nedělala si žádné iluze o tom, že by vycítili skutečný důvod.

Jenže jak rychle zjistila, jediná podobnost mezi Harvardovou univerzitou a její letní školou byla ve shodě jmen. V červenci a srpnu se škola totiž stala jakýmsi venkovským klubem příslušnic vdavekchtivé smetánky z Východního pobřeží, jež se nastěhovaly do Cambridge v naději, že se jim podaří ulovit nefalšovaného harvardského manžela. Laura byla pobavena jejich odzbrojujícím nedostatkem vkusu. Nosily zásadně nejkratší kraťasy a nejtěsnější trička.

„Úplně by ses pominul, Barneyi," napsala mu Laura. „Na každým kroku je tady vidět víc masa než u řezníka."

Čtyřikrát týdně mám odpoledne laboratoře a jsem tak zavalená rovnicemi, vzorci a nesrozumitelnými pojmy, jako je Dopplerův princip (koho vůbec zajímá rychlost zvuku?), že o víkendech nechci nic než spát. Třeba přijdeš na něco, jak se sem příští léto dostat, Barne. Tutově by se ti tady líbilo. Zatím se nepředři.

Zdraví „L"

Příštího dne, když Barney procházel kampusem longislandské univerzity, prohlížel si kolemjdoucí studentky a náhle si uvědomil, že začíná zaostávat v otázkách sexu. Vždyť i Warren nedávno

prohlašoval, že mu jedna dívka z Eastern Parkway „dovolila skoro všechno“. Bylo nemyslitelné, že by ho bratříček mohl skutečně předběhnout!

A tak se s nadrženeckým machiavellismem rozhodl zapsat se do kursu, který považoval za nejslibnější lovecký revír, a sice do kursu moderního divadla.

Ukázalo se, že instinkt ho nezklamal – kurs byl vyloženě přebuchtován v poměru tři rádobyherečky na jednoho chlapce. Navíc, jak si rychle ověřil, slovo „Columbia“ pro ně mělo téměř magický zvuk. Třikrát hurá staroslavným univerzitám z Východního pobřeží.

Jeho první úspěšné svedení lze poněkud pochybně připsat na vrub dosti neromantické iniciativy slečny Rochelle Perskyové, která – když se vášnivě muchlali v obýváku jejích rodičů – něžně zašeptala: „Tak pustíš se do toho nebo ne?“

Pustil.

A bylo to.

Přirozeně, nedokázal skrýt, jak je na to pyšný. V příštím dopise Lauře udělal několik těžkopádných narážek, i když samozřejmě žádné vulgární podrobnosti neuvedl. Nikoli z nějaké ušlechtilosti, ale proto, aby své zdatnosti v této oblasti dodal většího lesku. (Podepsal to jen „Nepanicky Tvůj.“)

*

Barney se s Laurou nesetkal, dokud o jednom srpnovém víkendu nepřijela na krátkou, nepříliš nadšenou návštěvu do domku v Neponsetu, na který Castellanovi a Livingstonovi donkichotsky získali předkupní právo.

Warren, jenž měl na podzim jít už do druhého ročníku na Midwoodu, tady nebyl, stále pracoval jako pomocná síla v restauraci Greenwood Manor ve známé rekreační oblasti Catskill Mountains. V dopise rodičům připojil vzkaz pro Barneye, že mezi obsluhujícím personálem největší spropitné dostávají medici. Jím zvolená profese – práva – si jentaktak udržela druhé místo před ekonomií.

Po večeři se Laura s Barneyem vydali v pozdě zapadajícím slunci na procházku na pobřeží.

„Jak se vede vašim?“ zeptal se Barney.

„Nejsem a nebudu tady tak dlouho, abych to stihla zjistit,“ odpověděla Laura. „V pondělí ráno sedám na vlak do Bostonu.“

„Do začátku školy máš ale ještě šest týdnů.“

„Jo, ale jeden kamarád mě pozval k nim domů na Cape.“

„Něco vážnýho – nebo jedeš jen obdivovat okolí?“ zeptal se Barney.

Pokrčila rameny.

Barney nepoznal, zda to nechce říct či zda to opravdu neví.

„A kdo je ten šťastlivec?“

„Jmenuje se Palmer Talbot.“

„To zní jak značka nějakýho kabrioletu,“ poznamenal Barney. „Je aspoň fajn?“

„– máš nápady, Livingstone – chodila bych snad s někým, kdo by nebyl fajn?“

Pohlédl na ni s úsměvem a odpověděl: „Nejspíš ne. Ostatně, v tomhle ohledu už máš rekordní seznam úspěchů.“

„Třeba je tenhle kluk jiný.“

„To rozhodně, má totiž hned dvě příjmení.“

Cestou zpátky si Laura Barneye důkladně prohlédla a poprvé si všimla únavy, která se mu vryla do tváře.

„Ta noční práce tě za chvíli přivede do hrobu, Barne, Nemůžeš si najít něco jinýho?“

„Ne, Castellanová, mně se to líbí. Mám spoustu času na učení. A kromě toho tam začínám dělat kariéru. Příští rok se stanu hlavním vrátným.“

„Povídám ti, že se tím ničíš,“ trvala Laura na svém.

„Hele, ještě nejsi doktorka.“

„To ne, ale když to tak půjde dál, první mrtvola, kterou mi předhodí na fakultě, bude nejspíš tvoje.“

Na rok 1955 se bude s nadšením vzpomínat jako na rok, kdy Američani dvakrát tančili radostí v ulicích.

Poprvé to bylo při bezprecedentní události v dějinách Brooklynu – když Dodgers skutečně *porazili* New York Yankees a vyhráli mistrovství!

Další celostátní explozi odpálila 12. dubna zpráva o výsledcích rozsáhlého pokusu s vakcínou Jonase Salka na školách v Pittsburghu. Stručně řečeno, *fungovalo* to. Věda zvítězila nad dětskou obrnou!

Celá země se zbláznila a podle jednoho pamětníka „zvonily zvony, troubily klaxony, houkaly sirény, bylo slyšet salvy, stála doprava, lidé se nevraceli do práce a zavírali školy či do nich svolávali nadšená shromáždění, připíjeli si na ulicích, objímali děti, plnili kostely, usmívali se na neznámé lidi a odpouštěli nepřátelům."

Teď už nikde nedojde k takové tragédii jako v případě Isobel Castellanové. Bůh žehnej doktoru Salkovi.

Kdyby to jen býval objevil *dřív*.

7

Byla neděle ráno o víkendu, na nějž připadal Den práce. Warren hltal ovocný koláč a sportovní stránku Times. Jeho otec bezmyšlenkovitě listoval Knižními novinkami. Vypadal bledší a nervóznější než obvykle a zapaloval si už třetí cigaretu.

„Dáš si ještě kávu, miláčku?“ zeptala se Estelle.

„Ne, díky. Nejsem nějak ve své kůži. Půjdu raději na zahradu nadýchat se trochu čerstvého vzduchu.“

„Dobře. Půjdu s tebou,“ řekla Estelle.

Harold uchopil francouzskou hůl a snažil se vstát – vždycky tvrdohlavě odmítal cizí pomoc.

Warren se už prokousal k rubrice „zprávy týdne“, když zaslechl ze zahrady matčino zoufalé volání: „Pomoc, pomoc – pomozte někdo!“

V okamžiku byl u zadních dveří a spatřil otce, jak leží na zemi. Vyrazil tryskem k němu.

„Co se stalo, mami?“

„Stáli jsme tu a povídali si,“ vzlykala Estelle, „a on najednou upadl. Je asi v bezvědomí – vůbec nevím, co se děje.“

Warren poklekl a pohlédl na otce, jenž měl zavřené oči a popelavou tvář. Popadl Harolda za rameno a křičel – jako by ho chtěl probudit: „Tati, tati!“ Bez odpovědi. Přidržel otci ruku pod nosem, ale nepoznal, jestli dýchá. Myslel, že ano. Nebyl si jist. Pak ale přiložil ucho na Haroldovu hruď.

„Je to dobrý, mami – je to dobrý. Slyším srdce. Jenže tluče hrozně rychle. Raději zaběhnu pro doktora Castellana.“

Estelle přikývla, němá strachy. Když Warren odběhl, poklekla a položila si manželovu hlavu na klín.

Luisovo auto před domem nestálo. Warren vyběhl po schodech jako blesk, zazvonil a zabušil na dveře. Otevřela Inez.

„Tátovi se udělalo zle – omdlel nebo něco takového. Kde je pan doktor?“

„Ach, *María Santísima*, právě odjel za několika pacienty. Poslyš, tady blízko na Park Place je doktor Freeman," ukázala doleva.

„Fajn, fajn. Jaký číslo?"

Zavrtěla hlavou: „Nevím, ale je to jediný obytný dům v celém bloku. Dole u dveří je zvenku mosazné *letrero* s jeho jménem. Běž pro doktora, já půjdu za Estelle, jestli jí nemůžu nějak pomoct."

Ani ne za dvě minuty stál Warren bez dechu před domem číslo 135 na Park Place a mačkal knoflík u jména OSCAR FREEMAN, M. D. Za okamžik se v domovním telefonu ozval mužský hlas: „Tady je doktor Freeman. Co pro vás mohu udělat?"

„Můj otec omdlel, pane doktore. Leží na zemi. Můžete, prosím vás, rychle přijít?"

„Je v bezvědomí?"

„Ano, ano," odpověděl Warren a úzkostí téměř křičel. „Můžete si pospíšit – prosím?"

Následovalo krátké ticho.

Pak lékařův odcizený hlas nevzrušeně řekl: „Je mi líto, synku, myslím, že bys měl raději zavolat sanitku. Já se do takových věcí nemohu plést – z profesionálních důvodů."

Ozvalo se cvaknutí. Warren stál okamžik nehnutě, ztracený a zmatený. Ani ve snu ho nenapadlo, že by doktor mohl nepřijít. Bože můj, přemýšlel, co mám teď dělat?

Hnán strachem utíkal domů.

Scéna na zahradě byla v podstatě stejná, jako když odcházel, až na to, že Inez přinesla pokrývku a přikryla Harolda, který se celý třásl.

„Kde je doktor?" zeptala se Estelle.

„Nechce přijít," odpověděl rozzlobeně Warren. „Zavolal už někdo do nemocnice?"

„Ano," odvětila Inez, „říkali mi, že přijedou, jak jen to bude možné."

Sanitka přijela za dalších dvacet sedm minut.

Odvezla Harolda Livingstona do nemocnice King's County, kde konstatovali, že je mrtev.

Warrenův telefonát zastihl Barneye v The Versailles. Vyběhl na ulici, zamával na taxi a vskočil dovnitř.

„To je mi tedy novinka," zažertoval řidič, „vrátnej, co chytá taxíky sám pro sebe."

„Ušetřete mě svýho humoru," odsekl Barney, „a laskavě mě fofrem hoďte do nemocnice King's County."

Chodba byla špatně osvětlená a páchla dezinfekcí. Na jejím druhém konci Barney spatřil Inez, jak utěšuje plačící matku. Zároveň uslyšel Luisův řev: „*Mierda* – to byla blbost – nesmysl! Neměl ses nechat odbýt!"

Když se Barney přiblížil, uviděl Španěla spílajícího mladšímu bratrovi, jenž byl v šoku. „Přísahám, pane doktore," protestoval slabě Warren, „řekl jsem mu, že je to otázka života a smrti –"

Při spatření staršího syna Estelle vstala a vykřikla: „Barneyi, Barneyi!" Vyběhla mu vstříc a objala ho.

Zatímco držel naříkající matku v náručí a snažil se ji utěšit, svět jako by se zastavil.

Po chvilce Estelle zamumlala: „Chci ho ještě vidět. Půjdeš se mnou, Barneyi?"

Starší syn přitakal.

Pohlédl bratrovi do tváře a vycítil jeho výčitky svědomí. „Warrene, zůstaň tady s Castellanovými, dokud se nevrátíme."

Teprve když šli s Luisem sami dva na nemocniční parkoviště, mohl se Barney konečně zeptat: „Kvůli čemu jste se to tam tak zlobil, pane doktore?"

Za doprovodu spousty citoslovcí a nadávek mu Luis zopakoval ranní události.

Barney byl zmaten. „Jak může nějaký doktor jen tak zůstat sedět na zadku a nechat otce zemřít?"

Luis odpověděl se skřípáním zubů: „Ten parchant se bál soudní žaloby."

„To nechápu – jaký žaloby?"

„Chlapče můj, v téhle báječné zemi spousta lékařů k takovým naléhavým případům nepůjde. Protože – v případě, že pacient zemře – rodina je potom může žalovat pro zanedbání povinné péče."

„Cožpak doktor není povinen poskytnout pomoc?“

„Pouze morálně,“ odpověděl Luis s tichým hněvem. „Podle zákona není. Žádný zákon neurčuje jednoznačně, že lékař musí přijít.“

„Myslíte, že by to bývalo k něčemu bylo?“ zeptal se Barney.

Luis pokrčil rameny. „To člověk nikdy neví. Příčinou otcovy smrti byl infarkt myokardu. V případě ventrikulárních fibrilací hraje čas klíčovou úlohu. Freeman mu mohl píchnout lignokain – a přinejmenším se mohl pokusit o resuscitaci.“

Barney vybuchl hněvem. „Já ho zabiju – jdu tam a zabiju ho holejma rukama.“

Luis chytil pevně Barneye za rameno: „*Cálma, cálmate, hijo*. To není k ničemu. Musíš se smířit s tím, že je mrtev. Musíš se uklidnit, už kvůli matce. Pamatuj, že jsi teď hlava rodiny.“

Když se dostali domů, byla už skoro půlnoc. Chvíli před tím přijela z Bostonu Laura.

„Já jsem – tady jsem – udělala pár sendvičů a kávu,“ vykoktala nesměle. „Jestli máte někdo hlad…“

Smutek Livingstonových byl až příliš zřejmý, ale Laura poznala, že Barneye nesouží jen žal.

Luis a Inez odvedli Estelle nahoru: on, aby jí dal sedativum, a ona, aby jí pomohla uložit se. Warren si vzal sendvič a jablko a odešel do svého pokoje, aby byl se svým smutkem sám.

V kuchyni zůstali jen Barney a Laura.

„Barne, povídej si se mnou,“ vyzvala ho jemně. „Vím, že máš bolest, a když budeš mluvit, tak ti to pomůže.“

Barney svěsil hlavu.

Šla k němu, klekla si a vzala ho za ruku. „Řekni něco, Barne.“

Barney nakonec vyjádřil svou posedlost slovy. „Nemůžu tomu uvěřit – doktor ho nechal umřít.“

„Barneyi, to teď není důležitý.“

„Tak co teda je sakra důležitý?“

Položila mu ruku na tvář a on se jí chytil jako tonoucí záchranného kruhu.

A dal průchod slzám.

V následujících dnech nebylo možné Estelle Livingstonovou utěšit. Barney zůstával doma, jen občas vyrážel na Manhattan na přednášku nebo na noční směnu do The Versailles.

Haroldova pohřbu, přestože byl plánován jen pro nejužší okruh, se zúčastnilo více než tucet učitelů z Erasmovy školy; vzpomínali na něj s láskou. Dokonce přišlo několik bývalých studentů, kteří se o jeho smrti dočetli v Brooklyn Eagle.

Jednou večer, o dva týdny později, seděla Estelle se syny u kuchyňského stolu a mluvili o budoucnosti. „Všechno bude v pořádku," ujistila je. „Harold byl na tohle až přepečlivý. Dům je náš, nezatížený žádnými dluhy ani hypotékou. Podle poslední vůle si oba synové mají rozdělit jeho knihovnu. Blíže to neurčil. Věděl, že se k sobě zachováte čestně."

„Já bych si žádný jeho knihy odnést nemohl," zamumlal Barney.

Warren přikývl. „Já taky ne. Chtěl bych všechno nechat – víš – tak jak to je."

Estelle chápala. Potřebují čas – všichni.

„Postaral se o nás," pokračovala. „Z pojištění od Učitelské federace dostaneme patnáct tisíc dolarů a z jeho životní pojistky dalších deset tisíc. To znamená, že nebudeme mít žádné finanční problémy."

Oba bratři přikývli.

„Hodně jsem přemýšlela, co s těmi penězi udělat," pokračovala Estelle. „Barneyi, nechci, aby ses udřel k smrti. Po zbývající dobu, co budeš na Columbii, budu platit všechny tvé výdaje, abys mohl jen studovat."

Barney zvedl ruku na protest, ale Estelle ho zarazila.

„Prosím tě," trvala na svém a pak dodala několik slov, o nichž věděla, že ukončí veškerou další diskusi. „Takhle to chtěl otec. Nemysli si, že jsme o tom nemluvili."

Barney seděl nehnutě a snažil se představit, jak musely být tyto rozhovory pro matku bolestné.

„Stejnou částku ukládám do banky pro tebe," obrátila se k Warrenovi. „Takže si můžeš dovolit jít na kteroukoli právnickou fakultu se ti zachce."

„Ale mami," řekl tiše Warren, „co potom zbyde tobě?"

„Se mnou to bude v pořádku. Jakmile vystudujete, můžeme prodat dům –“

V podvědomém reflexu ji oba bratři jednohlasně přerušili: „Ne!“

„Chlapci, buďte realističtí, hodlá si snad někdo z vás otevřít praxi v Brooklynu?“ zeptala se. „Kromě toho, teta Leila nám už celá léta posílá propagační brožury z Floridy a abych řekla pravdu, od doby, co přesvědčila babičku, aby se tam přestěhovala, stále myslím na to, jak by bylo hezké trávit zimy bez galoší a deštníků.

Vím, co pro vás tenhle dům znamená,“ pokračovala. „V každém koutě jsou nějaké vzpomínky. Ale věřte mi, prosím vás – můžeme prodat dům a nechat si vzpomínky. Ty nám zůstanou navždy.“

„Myslím, že máš pravdu, mami,“ připustil poněkud rezignovaně Barney.

Pak už nebylo co říct.

Ze začátku si Barney vůbec nedovedl plně uvědomit skutečnost, že poprvé v životě si může o prázdninách dělat, co chce.

Příští léto, zatímco Estelle odjela do Miami hledat byt, se bratři Livingstonovi přihlásili na autokarový zájezd přes celou Ameriku – Velký kaňon, Yellowstonský park, kalifornské sekvoje – s vyvrcholením v podobě třídenního pobytu v Hollywoodu.

A poprvé se vzájemně poznali jako dospělí lidé. Povídali si o svých snech, o dívkách s pěti P, jaké by chtěli za ženu.

„Bude to smutný,“ řekl polohlasně Warren.

„Co myslíš, Ware?“

„Že táta nebude na našich svatbách. Víš, já si na to pomyšlení nemůžu zvyknout.“

„Já taky ne.“

Vždycky byli bratry. Toho léta se stali přáteli.

„Co tady sakra děláš?“

Ken Cassidy, nedávno povýšený do funkce trenéra celoškolského basketbalového výběru Columbie, byl šokován, když mezi čerstvými kandidáty z druhého ročníku spatřil ducha z minulosti.

„Jsem tady zrovna tak jako každý jiný, pane Cassidy,“ odvětil krajně zdvořile Barney Livingston.

„Vypadni, ať neztrácím čas!“

„Jsme v Americe, vážený pane. Nemá snad každý právo na nestranné posouzení?“

„Dobrá,“ povzdechl si trenér. „Využij svého ústavního práva. Běž tam a házej, ať tě můžu taky vyhodit.“

V úvodním kole byl Barney jediný, kdo dal koš. A pod košem vypadal jak chobotnice s lokty.

Nakonec způsobil mezi těmi zelenáči takovou spoušť, že se i upjatý trenér usmál.

Tak co s ním, řekl si Cassidy, vezmu ho jako patnáctého. Aspoň při tréninku vyprovokuje ostatní trochu k pohybu.

*

Barney se teď cítil zámožný a tak volal Lauře nejméně jednou týdně. Nemohla se už dočkat, až v únoru přijede do Cambridge hrát s Harvardem.

„Castellanová,“ varoval ji Barney, „ty tvoje harvardský bábovky poznají tu nejhorší krysu na světě a v okolí.“

Celou dlouhou cestu z Morningside Heights – zatímco ostatní chlapci v autobuse spali – Barney ani nezahmouřil oka a celý se třásl, aby ho už pustili ze řetězu.

Mužstvo lehce pojedlo v klubu harvardského univerzitního mužstva. Do začátku zápasu bylo třeba protlouct ještě čtyři hodiny. Ale Barney si na vzniklou pauzu naplánoval něco jiného. Co nejrychleji prošel vymrzlými cambridgeskými ulicemi ke stanici podzemní dráhy Harvard Square, kde sedl na vlak do Park Street, pak přesedl na tramvaj, jež ho vysadila dva bloky od lékařské fakulty Harvardovy univerzity.

Do dřevem obložené kanceláře dr. Stantona Wellese, šéfa přijímacího oddělení, dorazil s patnáctiminutovým předstihem.

Barney si byl plně vědom pověsti, že na harvardskou medicínu přijímají nejen ty nejlepší, ale také ty nejodvážnější, a proto využil

doby čekání před svým rozhovorem, aby se soustředil na odpovědi, které si v duchu připravil na nevyhnutelnou otázku: „Proč chcete být doktorem, pane Livingstone?“

A) Protože chci zmírňovat a léčit utrpení na světě. Ne, to je příliš samozřejmé.

Nebo snad

B) Protože vaše bezkonkurenční výzkumná zařízení mi umožní objevit nové léky, překonat nové hranice. Jako Jonas Salk zabránit tragediím malých Isobel. Ne, to je moc domýšlivé.

Nebo třeba

C) Protože to zaručuje vzestup po společenském žebříčku. Sice pravdivé, ale tohle nikdo neuzná.

Nebo dokonce

D) Protože chci vydělat hodně peněz. (Mohou ocenit jako upřímné, ale odmítnout jako omezené.)

Nebo lépe

E) Protože jsem vždycky obdivoval Luise Castellana a chci pečovat o jiné stejně jako on.

A

F) Protože jeden ničemný doktor způsobil smrt mého otce a já chci ukázat všechny takové všiváky v pravém světle.

Odpovědi E) a F) mají aspoň výhodu, že jsou naprosto upřímné. Ale přesto, jsou dost dobré?

Než stačil uvažovat dál, ozvalo se: „Pan Livingston?“

Barney zdvihl zrak. Před ním stál vysoký, štíhlý, elegantní muž v obleku s vestou, který mohl pocházet pouze z luxusního krejčovství Brooks Brothers. Barney vyskočil.

„Ano, pane doktore,“ odpověděl,a div nezasalutoval.

„Jsem doktor Welles. Díky, že jste se obtěžoval přijít nás navštívit. Pojďte, prosím, dál.“

Barney vstoupil do místnosti vyzdobené příšernou sbírkou zarámovaných důležitostí. Kromě diplomů tu byla potvrzení o členství ve všemožných společnostech (celostátních, mezinárodních, královských atd.). Nemluvě o dopisech podepsaných zřejmě všemi americkými prezidenty od George Washingtona do současnosti.

Šéf oddělení se uvelebil za nádherným mahagonovým stolem a Barney se posadil jako když spolkne pravítko na tradiční harvardskou židli (koloniální styl – tmavohnědé dřevo a naleštěný černý rámeček se zlatými insigniemi školy).

Zdálo se, že nastalo dlouhé ticho. Barney se předklonil, ruce na kolenou, tělo jako připravené skočit po míči.

Po době vypadající jako věčnost Welles otevřel ústa a zeptal se: „Myslíte, že máte dneska večer nějakou šanci?“

Barneye to zaskočilo. Co ten chlap zkouší za fígl? Co čeká, že udělám? Říct zdvořile, že pro to udělám, co budu moct? A co když doufá, že rozneseme Harvard na kopytech? Nebo se zeptat, jak můžeme mluvit o basketu, když je na světě tolik nemocí a utrpení? Všechny alternativy zavrhl.

„Myslím, že ano, pane doktore,“ odpověděl zdvořile.

Jenže příští otázka šla také zleva.

„Chtěl byste se vsadit?“

Barneye vůbec nic nenapadlo. A tak odpověděl: „Raději ne – jak by to vypadalo, kdybych vám nakonec strkal do ruky deset dolarů? Někdo by si pomyslel, že to je úplatek.“

Welles se rozesmál. „Máte pravdu. Vůbec mě to nenapadlo. Povězte mi…“ Odmlčel se a pak se zeptal: „Jak jste se dostal ke košíkové?“

V této chvíli Barney už usoudil, že ho Welles nepovažuje za vážného uchazeče.

„Snadno – protože v Brooklynu nejsou žádná golfová hřiště, pane doktore.“

Doktor se usmál. „Hra. To mě taky nenapadlo.“ Pak vstal, podal mu ruku a pravil srdečně: „Těšilo mě, že jsem vás poznal, Livingstone.“

„Ale, pane doktore, to se mě ani nezeptáte, proč se chci stát lékařem?“

„Myslím, že jste to velice výmluvně vyjádřil v žádosti o přijetí. Považují to za velice působivé. Určitě vás potěší, že se skupinou kolegů z naší fakulty naléháme na státní legislativu, aby byl přijat zákon o „milosrdném samaritánu“. Takže doktoři se už nebudou bát poskytnout pomoc pacientovi v bezvědomí – jako byl váš otec. Moc

lituju, že mi uteče dnešní zápas, ale musím na večeři s nějakými hosty z Tokia. Jsem si ale stejně jist, že se příští rok budeme často vídat.“

Bez ohledu na ledové klouzačky na chodníku Barney poskakoval po ulici na tramvaj jak malý kluk.

Řady návštěvníků v kryté sportovní hale byly prořídlé. Columbia nebyla zrovna velký tahák. Potlesk při nástupu hostujícího mužstva byl vlažný. A jen jednu osobu podnítili hosté k výkřiku na povzbuzení.

„Livingston, do toho!“

Barney se usmál a při driblování zamával volnou rukou.

Ten dobrák Castellanová, můj jednočlenný fan-klub. Nadšení příznivci tam byli ale dva – muž sedící vedle Laury tleskal stejně vytrvale. Toto širokoramenné individuum, obalené v tvídu, byla bezpochyby „Jeho Dokonalost“ s dvěma příjmeními, Palmer Talbot. Panebože, ten vypadá na ještě většího snoba, než je náš velký trenér Ken Cassidy!

Asi tři minuty po zahájení nastoupil na hrací plochu Barney. Další Lauřino povzbuzování. Rozhodnut ukázat jí všechno, co se naučil od doby, kdy ho naposled viděla s míčem, pustil se do hry naplno. Jeho nadšení si vyžádalo své: před koncem první čtvrtiny zápasu se Barney už vyfauloval. Trenér Cassidy zuřil.

„Co je s tebou, Livingstone, jsi snad zvíře? Kde je sakra tvoje jemnost?“

„Mám dojem, že jsem ji zapomněl v New Yorku – pardon.“

A celý zbytek zápasu proseděl na lavičce. Hlavu měl sklopenou a snažil se nedívat na Lauru.

Po zápase (jenž Harvard lehce vyhrál) vběhla Laura na hrací plochu, aby Barneye objala. A aby mu představila Palmera. „Jsem rád, že tě konečně poznávám,“ řekl hezký (a vyšší!) muž z Harvardu. „Laura o tobě pořád tak nadšeně mluví.“

„Hm,“ odpověděl Barney a snažil se nevypadat tak nejistě, jak se cítil. „Smůla, že jste mě zastihli, když zrovna nejsem ve formě.“

„Ale jdi,“ utěšovala ho Laura. „Některý to pískání bylo dost pochybný. Řekla bych, že rozhodčí nebyli právě nestranní.“

„Castellanová, prosím tě," odpověděl Barney, „nedělej si srandičky. Byl jsem slabej jak čajíček."

„Když už mluvíme o čaji, doufám, že s námi půjdeš na večeři," pozval ho upřímně Palmer.

Doprčic, pomyslel si Barney, těšil jsem se, jak budu s Laurou sám a jak jí povím o dnešním odpoledni.

„Jo, jo, prima."

Šli k Jindřichovi Čtvrtému, do malé elegantní restaurace v prvním patře dřevěného domu v úzké uličce hned za Boylston Street.

„Předpokládali jsme, že budeš po zápase unavený, a tak jsme vybrali nejbližší podnik," vysvětlil Palmer při odchodu z haly. „A to, co tam vaří, se dost blíží haute cuisine."

Barney se cítil nejistý a nedokázal poznat, jestli s ním ten člověk mluví spatra nebo je jen fyzicky vyšší.

Seděli, klábosili, ale nebyli schopni najít nic společného.

Ukázalo se, že Palmer absolvoval minulý rok magna cum laude obor dějiny umění; zmínila se o tom Laura, když to ten její skromný fešák neudělal sám. Ukázalo se taky, že jeho družstvo bylo druhé v závodech osmiveslic. Teď byl prvním rokem na obchodní fakultě (specializace – prachy?).

Zdálo se, že ho opravdu zajímá téma, které si Barney vybral k závěrečné práci: „Obraz lékaře v anglické literatuře."

„Moc doufám, že budeš citovat ty báječné verše Matthewa Arnolda o tom, jak se chtěl vyhnout *doktorovi plnému frází a důležitosti*, jenž přichází a *o nemocech žvaní, leč bez znalosti* – nebo tak nějak."

Ne, Palmere, řekl si v duchu Barney, to není „tak nějak", to jsou přesně básníkova slova. Musel připustit, že ten Palmer Talbot dokáže na člověka zapůsobit. Málem by se dalo říct, že Palmer je prima.

„Mimochodem, Barne," zeptala se Laura, „jak jsi dopadl dneska u pohovoru?"

„Dobře."

„Jen dobře?"

Barney se úplně dusil tím, jak jí chtěl všechno vyprávět – ale před žádným publikem. Proto jen pokrčil rameny a prohlásil:

„Řekněme, že to nebylo tak hrozný, jak jsem se obával, takže ty si taky žádný starosti nedělej.“

„Barne, já za to nemůžu, ale jsem úplně ztuhlá. Vždyť přijímají jen pět až šest děvčat ročně.“

Palmer se do toho vložil se zajímavým, i když asi nepříliš relevantním faktem: „V Rusku tvoří většinu doktorů ženy.“

„Navrhuješ, abych se tedy přihlásila na moskevskou univerzitu?“ ušklíbla se na něj Laura.

„Vůbec ne,“ protestoval Palmer. „Dokonce ani nechci, abys odešla z Bostonu.“

V půl dvanácté stáli před sportovní halou, kde zbytek columbijského mužstva už seděl v autobuse, připraven na dlouhou jízdu zpátky do New Yorku.

„Opravdu tady nechceš zůstat?“ zeptal se přátelsky Palmer. „Klidně tě vezmu k sobě na kolej.“

„Ne, ne – díky, mám spoustu učení.“

„To se musí nechat, vy Brooklyňáci jste ale šprtouni.“

„To víš, my už to máme vrozený,“ odpověděl Barney se vší ležérností, jaké byl schopen. Potřásl Palmerovi rukou a políbil Lauru na dobrou noc; připraven na to, že bude muset čelit výsměchu spoluhráčů za svůj dnešní výkon, nastoupil do autobusu.

Laura měla výborné známky. Všechna doporučení byla velmi nadšená a tak věděla, že se k přijímacím pohovorům na medicínu dostane. Jenže v jejím případě nebudou stačit dva posudky – což je běžné u mužských uchazečů – bude potřebovat tři. Zde opět kapitulovala před nerovností.

První pohovor měla se známým internistou Jamesem L. Shayem, M. D., v jeho prosklené ordinaci na Beacon Hill s vyhlídkou na plachetnice dole na řece.

„Jste velmi hezké děvče, slečno Castellanová,“ poznamenal a upřeně se na ni zadíval přes brýle.

„Děkuji,“ odpověděla. (Co jiného by mohla říct – Vy také nejste nejhorší, pane doktore?)

„Děvče jako vy by se mělo vdát a mít kupu krásných dětí, co tomu říkáte?“

„S veškerou úctou, pane doktore, myslím si, že medicína a mateřství se vzájemně nevylučují.“

„Ale vylučují, má milá. To mi věřte, vylučují. Není možné, aby nějaká žena dělala skutečně plodnou lékařskou kariéru na plný úvazek, aniž by přitom nenapravitelně poškodila své děti. Tak co, to byste přece nechtěla?“

Laura si stále nebyla jistá, zda to myslí vážně nebo zda ji jen zkouší.

„Uznávám váš argument, pane doktore –“

„To je dobře, to je dobře –“

„Takže se nikdy nevdám a svůj život věnuji jen lékařství.“

Dr. Shay na ni civěl přes brýle: „To ale nemyslíte vážně, slečno Castellanová?“

A bylo to hop nebo trop. Ale odpověděla bez váhání: „To jste snad nemyslel vážně vy, pane doktore.“

Odešla z ordinace s vědomím, že vyhrála set, ale možná prohrála zápas.

V malé kabince v laboratoři na „643“ (jak místní obyvatelé označují budovu D na Huntington Avenue 643) se ukázalo, že Louisa Hoffmannová, Ph.D., biochemička mezi třicítkou a čtyřicítkou, se nechce Laury ani tolik vyptávat, jako ji spíš přesvědčit.

„Mluvím zcela otevřeně, Lauro,“ začala. „Chtěla jsem taky být doktorkou – a na harvardskou medicínu mě přijali, to ještě není to nejhorší. Ale život ženy-lékařky v nemocnici je každodenním ponižováním. Někteří muži prostě odmítají uznat tvoje právo tam být. Podívej, máš dobrou hlavu. Nechtěla bys dělat vědeckou pracovnici ve výzkumu, kde s tebou aspoň nebudou jednat jako s něčím jen o málo lepším, než je hadr na podlahu?“

„Jenže já to chci změnit – nebo se o to aspoň pokusit,“ protestovala Laura. „Kdybychom všechny utekly od klinické medicíny, protože se tam s námi nemazlí, budou z nás věčné hadry na podlahu.“

Dr. Hoffmannová se usmála. „Máš kuráž, Lauro. Myslím, že z tebe bude báječná doktorka. Tedy,“ – dramaticky se odmlčela – „jestli přežiješ lékařskou fakultu.“

Dva za námi, jeden před námi. Laura si uvědomovala, že poslední pohovor – psychologické posouzení – bude rozhodující.

Dr. Paul Gardner přijímal pacienty ve vkusné přístavbě z červených cihel u svého domu na Chestnut Hill. Laura se dostavila přesně v šest čtyřicet a o deset minut později ji doktor pozval do ordinace. Když zahlédla psychoanalytické lůžko, na zlomek vteřiny ji napadlo, že ji třeba vyzve, aby si lehla. Ale dr. Gardner jí ukázal na křeslo. V okamžiku seděl opět u svého stolu, rozevřený zápisník před sebou.

„Tak?“

„Prosím, pane doktore?“

„Tak vy chcete být lékařkou, slečno Castellanová?“

„Ano, pane doktore.“

„Nějaký zvláštní důvod?“

Tenhle člověk jde aspoň k věci. „Začala bych tím, že můj otec je doktor…“

„Aha, a vy cítíte vůči otci rivalitu?“

„Ne, vůbec ne. Mám ho ráda. Obdivuji ho.“

„Tak potom se třeba pouštíte do téhle lékařské záležitosti, abyste, tak říkajíc, získala jeho přízeň?“

„Prosím?“

„Vaše matka, předpokládám, není lékařka. Tudíž, když se stanete doktorkou, nahradíte ji jako první žena v rodině?“

„Ale, prosím vás,“ zaprotestovala popuzeně Laura, „to je úplný nesmysl.“

„Můžete říct klidně blbost, Lauro. Tady můžete říkat, co chcete.“

„Opravdu můžu?“

„Ano, ano, samozřejmě.“

„Tak dobře, pane doktore, úplně na rovinu, myslím si, že takovéhle dotazování je pěkná blbost.“

Gardner vypadal, že ho to upřímně těší. „Jen pokračujte, pokračujte.“

Laura se už necítila vázána zachovávat nějaké dekorum.

„Podívejte, pane doktore, kdybyste se obtěžoval přečíst si mou žádost o přijetí, věděl byste, že mi sestřička umřela na obrnu, když

mi bylo devět. A jestli se mi chcete hrabat v podvědomí po nějakých hlubokých motivech, což takhle pocit viny člověka, který zůstal naživu? Což takhle myšlenka, že jediný způsob, jak můžu ospravedlnit svou existenci, je usilovat o to, aby jiné děti neztrácely své sourozence?“ Pak ztlumila hlas a bez omluvy se zeptala: „Tak jak se vám líbí tohle?“

Gardner jí pohlédl přímo do očí (poprvé za celý pohovor) a odpověděl: „Myslím, že to je velice bystré, slečno Castellanová. Opravdu doufám, že si jako specializaci zvolíte psychiatrii.“

Byl to podivuhodný rok. Neboť v roce 1957 Rusové vypustili do vesmíru Sputnik. A k radosti Luise Castellana Castro a Ché Guevarra (hrdinný lékař) spustili revoluci ze svého opevnění v kubánských horách Sierra Maestra.

Byl to také rok, kdy Dodgers opustili Brooklyn pro šťavnatější trávník Los Angeles. (Ó, Věrolomnosti! Zdálo se, že i tribuny pláčí.)

A 15. dubna došly do sousedních domů na Lincolnově náměstí v Brooklynu telegramy potvrzující přijetí na lékařskou fakultu Harvardovy univerzity.

To byl konec dětství.

II

PŘED DOKTORÁTEM

*„Všechny ušlechtilé mozky mají **hrůzu** z toho, čemu se říká **fakta**. Jsou to divoké bestie intelektuální oblasti!“*

OLIVER WENDELL HOLMES (1809-94)
profesor anatomie a děkan lékařské
fakulty Harvardovy univerzity

8

Emerson jednou poznamenal, že Sokratovi by se líbila atmosféra na Harvardu. Poklidný ráj georgiánských budov z červených cihel, jemuž moudré, prastaré stromy dodávají přirozený půvab; našlo by se tu i dokonalé místo pro peripatetické semináře.

Ze stejných důvodů by se lékařská fakulta Harvardovy univerzity líbila Hippokratovi, totemickému otci všech doktorů (a dokonce možná Sokratovu osobnímu lékaři). Architektura školy je důrazně klasická, její čtverhranné svěže zelené nádvoří ohraničené na východě a západě mramorovými budovami a na jihu s dominantou vznosného chrámu opřeného o vysoké iónské sloupy. Důstojný památník Apollóna Léčitele, boha lékařství Aeskulapa a jeho dcery Hygieie, bohyně zdraví.

Podle lehkovážné smyšlenky se Hippokrates, s nímž po dvou tisíciletích, strávených v plném zdraví na elysejských polích, začali šít všichni čerti, vrátil na zem a přihlásil se na harvardskou medicínu, aby si ověřil, jaký pokrok udělal tento obor od dob jeho mládí.

Vydával se za studenta, který dosáhl u zkoušek plných osm set bodů a jenž zaběhne míli za čtyři minuty, a tak se k přijímacímu pohovoru dostavil s naprostou sebedůvěrou. Na dotaz váženého chirurga a ortopeda Christophera Dowlinga, co považuje za základní princip medicíny, Hippokrates sebevědomě citoval sám sebe: „Za prvé, neškodit.“

Byl odmítnut jako nevhodný kandidát.

Existuje řada úvah o tom, co měl říct. Podle jedné filozofické školy prvním principem nejmodernější medicíny je zjistit, kde je váš pacient pojištěn. To je ale stejně cynické jako nesprávné. Skutečnou podstatou moderní lékařské filozofie, které nedbá jen pár altruistických renegátů, je to, *že doktor nikdy nesmí přiznat, že nemá pravdu*.

Jak ale tito někdejší smrtelníci získávají svou neomylnost?

Je tu hierarchie. Nejprve jsou novici, jejichž víra prochází přísnými zkouškami ohněm. Čtyři dlouhé roky se musí škvařit (v půlnočním oleji). Potom, jestliže je to nezahubilo, vstupují do

řeholního řádu „somnambulistů“, neblaze proslulého odříkavým způsobem života (jinými slovy, stávají se začínajícími lékaři na praxi v nemocnici). Po roce pokání bez spánku se mohou změnit v mrskače mladších uchazečů o vstup do řehole. A pak přijde vysvěcení. Od této chvíle nejsou pro jejich postup ve Svatém řádu žádná omezení. Biskup, kardinál – dokonce Vatikán. Až na to, že v lékařství je deset tisíc Římů: papežství pediatrické, neurologické, psychiatrické (od toho termín „duchovní otec“). Je zde i Svatá Stolice pro specialisty na konečník. Svatý Petr postavil chrám na skále. Mnoha doktorům stačí žlučové kameny.

Ale všechno začíná rituálním ponížením. A ať je to v Buffalu nebo v Bostonu, Mississippi nebo Montaně, rituály jsou podobné. Ti, kdo aspirují na to, že budou čelit agónii a utrpení lidstva, musí se s tím nejprve sami seznámit.

Jediná ubytovací kolej lékařské fakulty na Harvardu byla kolosální architektonická nestvůra, pojící v sobě to nejhorší z Benátek a z bostonské gotiky. (Některé lékařské mozky se o ní vyjadřovaly jako o „kakoplastické anomálii“.)

Kruhové hale vévodila přezdobená rokoková lebka, vyšperkovaná čímsi, co lze popsat jen jako medikův zlý sen: svíjející se hadi, chemické kádinky, baňky a další laboratorní náčiní; vcelku to poskytovalo nevšední zážitek pro freudovce. Nad vstupem stála proslulá slova dr. Louise Pasteura: „*Dans le champs de l’observation le hasard ne favorise que les esprits préparés*“ – V oblasti vědeckého pozorování přeje štěstí pouze připraveným myslím.

U dlouhého dubového stolu sedělo několik mediků za obdélníkovými tabulkami s abecedně řazenými písmeny, takže nově příchozí se mohli snadněji zapsat a obdržet klíče. Šum tichých rozhovorů rezonujících v hale se mísil s nedalekými tóny Chopinova valčíku.

„Poslouchej, Cis-moll,“ vyhodnotil zvuky Palmer, „a je to určitě Rubinstein.“

„Není,“ poznamenal štíhlý obrýlený mladík v bílém plášti. „Je to Applebaum.“

Laura vyšpiónila skupinu svých známých – harvardských přesídlenců z druhé strany řeky – a spěchala za nimi s Palmerem v patách.

Barney se postavil do fronty a cítil se ztracen. Mírně se mu ulevilo, když zjistil, že ho opravdu čekají – a že pro něj dokonce mají ubytování.

„Ubytování“ je termín, za nímž se může skrývat leccos. Ukázalo se, že jeho pokoj je kamrlík zařízený stylem, jenž mu připomínal vnitřek krabice od bot. Barneye napadlo, že vězňové na cele smrti mají určitě veselejší bydlení – a měkčí lůžka. Co ale můžete čekat za tři sta dolarů ročně?

V hrůze z udušení nechal při vybalování dveře otevřené. Když si rovnal na hromádku spodky, nakoukla dovnitř usměvavá tvář s vyvalenýma očima – exoftalmus jak dva tenisáky.

„První ročník?“ zeptal se příchozí.

Barney přikývl a podal mu ruku. „Barney Livingston, Columbia.“

„Maury Eastman, Oberlin. Jsem spisovatel.“ Intelektuálně si bafnul z dýmky, kterou držel v levé ruce.

„Tak co děláš ve Vanderbiltově koleji?“ zeptal se pobaveně Barney.

„No – já budu taky doktor – ale v tom smyslu jako byl doktorem třeba Keats, Rabelais, Čechov a Sir Arthur Conan Doyle.“

„Měl jsem dojem, že Keats nedostudoval,“ poznamenal Barney.

„Přesto pracoval jako pomocný chirurg v nemocnici St. Thomas.“ Maurymu zářily oči. „Chceš taky psát?“

„Jen recepty,“ odpověděl Barney. „Už ti něco vyšlo?“

„Pár povídek v menších časopisech – můžu ti je strčit pod dveře. Ale to všechno je jen taková příprava na první velkej román. Pár nakladatelů z New Yorku už projevilo zájem. Jestli se ukážeš jako plnokrevná postava, tak té tam zapracuju.“

„O čem přesně ten *první velkej* bude?“

„Bude to deník studenta medicíny na Harvardu. Víš – bolesti, angst – jaký to prostě opravdu je. Milióny čtenářů fascinuje tajuplnost lékařství –“

„Chceš vědět další zajímavý fakt, Maury? Slovo *fascinovat* pochází z latiny, kde to znamená něco jako *vocas*.“

„Nekecej –“

„Fakt – můj otec byl učitel latiny. Pochází to z *fascinum – i, neutrum*, a to znamená idol mužského údu. Měl bys to zkusit nějak zapracovat.“

„Musím uznat, Barneyi – jsi úplná oáza vzdělanosti v téhle žumpě vědeckých snobů.“

„Díky. Uvidíme se dole na uvítacím koktejlu?“

„Tutově. Jsem obzvlášť zvědavý, jak se zapojí dívky. Mám dojem, že letos si přijímací komise dala španělskou mušku. Normálně vybírají samý chudinky, ale tentokrát je tady superkus. Stačí na ni jen pomyslet a v tu ránu můžeš na sobě studovat priapismus.“

Doprčic, povzdechl si v duchu Barney, už je to tady zase. „Jo, mám dojem, že se jmenuje Laura Castellanová.“

„Kdo?“ zeptal se Maury.

Cože? pomyslel si Barney.

„Mluvím o Gretě Andersenové. Před pár lety byla Miss Oregon – a to ti řeknu, figuru má jak z alabastru.“

„Díky za upozornění. Musím se osprchovat a oholit, abych mohl fascinovat tu stařenu Grete.“

„Budu tě hlídat na každým kroku.“

„Jen hlídej, Maury. Aspoň pak uvěříš mojí teorii, že Kámasútru ve skutečnosti sepsali v Brooklynu.“

Když spisovatel konečně odešel, Barney dospěl k významnému rozhodnutí: od teď bude mít dveře zavřené.

Před deseti lety učinil Harvard revoluční rozhodnutí a připustil, že i ženy se mohou stát lékaři. Nyní učinil další smělý krok a obětoval malou část dosavadního mužského kláštera, aby ji změnil v přístřeší pro hrstku studentek. O jejich části Vanderbiltovy koleje, oficiálně známé jako Děkanát, se XY-chromozomální populace s chlupatými hrudníky běžně vyjadřovala jako o „erogenní zóně“.

Právě zde měla Laura Castellanová strávit svůj první rok.

Zrovna ze sebe drhla špínu z cesty, když se v dlouhém zrcadle dívčí umývárny objevila rozzářená tvář.

„Jdeš na koktejl?“ dotázal se sametový hlas.

Laura přikývla. „Jen na pár vteřin, mám pak rande. Kromě toho, bude se tam pít jen sherry a – víš – sherry a já se z nějakého důvodu nesnášíme.“

„Jsem na tom stejně,“ odpověděla její společnice, „úplně to člověku rozhází metabolismus – je to děsně toxický. Z čistě vědeckýho hlediska by měli podávat vodku nebo whisky.“

„Nulová šance. Tady všude chemické vlastnosti kapitulují před ekonomickými hledisky.“

Děvče se usmálo a odhalilo dokonalý chrup.

„Já jsem Grete Andersenová,“ představila se. „A jsem ten nejvyděšenější člověk v prváku.“

„Omyl – s tím nejvyděšenějším *mluvíš*. Já se jmenuju Laura Castellanová.“

„Jak ty bys mohla mít strach?“ zeptala se Grete. „Už teď máš nejsenzačnějšího kluka z naší třídy.“

„Díky. Palmer je bezva, máš pravdu, ale on tady nestuduje.“

„Tak proč stál ve frontě na klíče od pokoje?“

„Ach tak, určitě mluvíš o Barneyovi – vyšší, černé kudrnaté vlasy?“

Grete přikývla. „ – a hrozně roztomilý. Mně se děsně líbí, jak se při chůzi houpá z jedny nohy na druhou jako kočka – nebo jako boxer. Takže on k tobě nepatří?“

„Ne jak si myslíš. Vyrostli jsme spolu v Brooklynu – jsme něco jako bratr a sestra. Jestli jsi slušné děvče, Grete, tak tě seznámím.“

„Kdybysem byla slušný děvče, tak bysem sem nechodila,“ vyprskla Grete a zapředla jako kočka.

Laura se rozesmála a pomyslela si, Barneyi, tuhle budu mít u tebe ale fakt k dobru.

Za celé čtyři příští roky nikdo z nich neuvidí tolik významných lékařů shromážděných v jediné harvardské místnosti jako teď. Celé ovzduší bylo nabito důležitostí. Protože bylo zřejmé, že přicházející studenti nemohou nabídnout o moc víc než šeptnutý výraz úcty,

členové profesorského sboru spolu mluvili poloveřejným způsobem a jejich ministranti přitom viseli na každé utroušené slabice.

Hlavní téma bylo věčné: *Kdo to letos vyhraje?* A nemluvili o mistrovství v baseballu. Přinejmenším půl tuctu profesorů má údajně sbalené kufry pro případ, že by je náhle povolali do Stockholmu.

Lékařská fakulta Harvardovy univerzity poskytovala vždy bohatý materiál k výběru kandidátů na Nobelovu cenu; proto také důkladně zvažovala své příští laureáty, když vybírala třídu, kterou právě vítali sklenkou sherry Pedro Domecq. Samozřejmě, patřičná pozornost patřila „celému člověku“. Ale Harvard vždy vyčmuchal notný počet brilantních a vědě skutečně oddaných mozků – mužů, kteří v životě nemají jiný zájem než výzkum a jejichž libido si při slově *buclatá* vybaví pouze chemickou baňku.

Jedním takovým mozkem byl Peter Wyman, ocejchovaný génius, jenž už měl Ph.D. z biochemie a teď hodlal ke svému jménu přidat M.D. jen proto, aby měl v ruce pas do všech oblastí světa výzkumu.

Peter s bledým, podobaným obličejem a prořídlými vlasy byl jediným studentem, jenž opravdu rozmlouval s profesorem: zcela vážně mluvil s jedním cytologem o nutnosti „jít na subcelulární úroveň“.

„Panebože,“ zašeptal zděšený spolužák vedle Barneye, „když ho tak poslouchám, nejraději bych to sbalil a jel domů.“

„Když ho tak poslouchám, nejraději bych se poblil,“ odvětil Barney.

S těmito slovy se odporoučel, neboť zahlédl ve dveřích Lauru, přicházející – s Grete Andersenovou.

Instinkt mu radil, že musí chytit míč dřív, než vletí daleko do hřiště.

Když je Laura začala navzájem představovat, měl pocit, že mu hrozí infarkt.

Nikdy v životě neviděl takovou postavu – ani v Midwoodu, na Sunset Boulevardu, ani na té komické stáži v Union City v New Jersey. To že je medička?

V uších mu zazněl dusot kopyt přibližujícího se zbytku hippokratovské hordy. Teď nebo nikdy: udělal bleskový šermířský

výpad a pozval ji na „pizzu nebo něco takového“ hned po skončení koktejlu.

Grete se usmála a v sále jako by se zvýšil příkon svítidel: „To je senzační – zbožňuju pizzu.“ Po skončení koktejlu bude potřebovat pár vteřin, aby na sebe hodila něco jednoduššího, a setká se s ním dole u schodů v půl osmé. (Výborně, Livingstone, první set je v kapse!)

Zbytek koktejlu byl osvěžující jízdou na toboganu. Barney krátce a přátelsky poklábosil s několika profesory, poděkoval svému ručiteli – jenž udělal vzletný výklad na podporu ortopedické chirurgie („to je obor pro skutečného chlapa“), a zamířil ke dveřím.

V té chvíli zahlédl Lauru, jak hovoří s vysokým, hezkým studentem, jenž nevynikal jen svým elegantním vzezřením, ale také tím, že to byl jediný černoch v sále, který se nepohyboval s tácem v ruce.

Laura si všimla Barneyova pohledu a zamávala na něj.

Cestou k nim si Barney náhle uvědomil, kdo to je.

„Barneyi, dovol, abych ti představila –“

„Oficiality nejsou třeba,“ přerušil ji Barney. „Basketového machra poznám na první pohled.“ Pak se obrátil k jejímu společníkovi a poznamenal: „Ty jsi Bennett Landsmann, největší driblér a střelec v dějinách basketu na Harvardu. Viděl jsem tě před čtyřmi lety hrát na Columbii. Dal jsi nejmíň dvaadvacet bodů. Je to tak?“

„Tak nějak,“ připustil skromně černoch a podal mu ruku. „Neslyšel jsem dobře tvoje jméno.“

„Protože jsem ho ještě neřek,“ odrazil ho Barney. „Ale jsem Barney Livingston a jsem rád, že jsi absolvoval dřív, než jsem nastoupil na hřišti proti vaší škole. Tak mě napadá – jak to, že teprve začínáš medicínu? Vždyť jsi byl dva roky před námi?“

„Mám obavu, že jsem retardovaný,“ usmál se Bennett.

„Nevěř mu, Barne,“ zasáhla Laura. „Byl v Oxfordu na Rhodesově stipendiu.“

„To sedí,“ řekl Barney. Pak se zeptal Bennetta: „Je ti známo, že v suterénu pod tímhle přerostlým mauzoleem je tělocvična? Nechceš si někdy hodit pár košů?“

„Rád," odpověděl Bennett. „Z důvěryhodného pramene dokonce vím, že se tam obvykle v půl šesté schází parta na zápas. Nezkusíme to?"

„To je úplná senzace," souhlasil nadšeně Barney.

„Tak se tam uvidíme," loučil se Bennett. „Kdybyste mě teď omluvili, přísahal jsem doktoru Dowlingovi, že si přijdu poslechnout jeho chvalozpěv na ortopedii."

Barney sledoval, jak se Bennett Landsmann elegantně pohybuje davem, a v duchu si pomyslel, jaké to asi je, být jediným černochem ve třídě. Vsadím se, že pod tou nedbale elegantní a uvolněnou vizáží musí být hrozná osamělost. Nebo hněv. Nebo obojí.

Před odchodem se Barney seznámil ještě s několika dalšími spolužáky, mezi nimi s Hankem Dwyerem, tiše mluvícím, jemným absolventem ze Sv. Kříže, původem z Pittsburghu. Hank studoval na kněze, když náhle zažil intenzívní vnitřní nutkání stát se lékařem – ale bylo zřejmé, že má stále ambivalentní pocity.

„A co," uklidňoval ho Barney, „vždyť tady už máš i precedens – svatýho Lukáše."

„To ano," souhlasil Dwyer s trpkým úsměvem, „právě tohle jsem říkal matce. Jí se to ale stejně nelíbí. U nás doma je náboženství důležitější než všechno ostatní."

„Co se dělá, když někdo onemocní?"

„Jdeš do kostela a modlíš se za jeho uzdravení."

„A co když ten člověk umírá?"

„Pak zavoláš kněze, aby mu dal poslední pomazání."

Barney nějak vycítil, že mladíkova naléhavá potřeba vyměnit bílý kolárek za bílý plást byla podnícena něčím víc než přáním léčit. Povšiml si totiž Hankových kradmých pohledů na neporovnatelnou slečnu Andersenovou.

Barney odešel těsně před sedmou a vyběhl po schodech, aby se převlékl do sportovnějšího oděvu. V sedm dvacet čtyři byl dole v hale a hledal strategické postavení k přivítání Gréty Veliké.

Očekáváním se mu zbystřilo myšlení. Teprve teď si uvědomil, že vzít tuto Venuši Milóskou do pouhé pizzerie by bylo jako pozvat anglickou královnu do hospody U lva.

Ne, taková příležitost se ti podruhé nenaskytne. Uvažuj, Livingstone, kam ji můžeš vzít, aby to mělo trochu atmosféru – a úroveň?

Co takhle do Copley Grillu – pěkné dřevěné obložení, tlumené světlo?

Na to ale bezpečně praskne dvacet dolarů. Možná víc, jestli má ráda Martini.

Přehrál si v duchu Warrenovu „rodičovskou“ lekci, kterou mu udělil den před odjezdem do Bostonu.

Mladší bratr mu pečlivě sestavil finanční rozpočet a prohlásil: „Zpracoval jsem všechny tvoje výdaje, Barne, a myslím, že jestli neklesnou úrokové sazby – a jestli se nezblázníš a nekoupíš třeba auto nebo neuděláš podobnou vylomeninu – máš dost prachů na celé čtyři roky. Školné dělá tisíc ročně, máš nejlevnější pokoj na koleji – nájem tři sta čtyřicet dolarů – a za jídlo dáš dvě stě padesát za semestr –“

„Stejně bych si raději vařil na pokoji.“

„Neexistuje, přečti si pokyny. Všichni studenti z prváku se musí stravovat v menze. Když ale půjdeš do kina jen jednou týdně –“

„Můžu si dovolit pozvat někoho na rande?“

„Samozřejmě,“ usmál se shovívavě Warren, „dokonce se můžeš rozšoupnout a zaplatit dva pytlíky pražený kukuřice. I když budem počítat dalších sto padesát na dopravu a různý výdaje, můžeš to zvládnout za necelé tři tisíce dolarů ročně.“

„Sakra, Warrene, proč jsi nepočítal s nouzovým plánem pro sexbomby?“

K čertu s tím, pomyslel si Barney, jestli se mi podaří na tu kočku udělat na prvním rande dojem, rád budu týden hladovět.

Pak pohlédl na hodinky. Bylo už osm patnáct a Grete stále nikde. Barney ale oddaně čekal, přičemž jedinou společnost mu dělali legendární lékaři z dějin Harvardu, kteří ho sledovali přísným pohledem z portrétů na okolních stěnách.

Oliver Wendell Holmes, bývalý děkan lékařské fakulty, jehož Barney zatím znal lépe jako básníka, jako by mu chtěl vyčinit svými nesmrtelnými verši. „Plazit se neznamená uctívat; naučili jsme se přivírat oči, ohýbat hřbety a žít na kolenou…“

Jinými slovy, co jsi to za onuci, abys takhle dlouho čekal na jakoukoli holku?

Telefonáty do Gretina pokoje byly bezvýsledné. Každý byl dneska venku a užíval posledního svobodného večera. Barney už byl unavený, hladový a zcela frustrován. Nejvíc ze všeho byl ale zmaten. Proč mu sakra předhodila tuhle tučnou návnadu, když na rande jít nechce? Navíc to mohla odvolat, vymluvit se na únavu nebo na cokoli jiného. Právě se chystal prorazit pěstí portrét dr. Johna Warrena (1753-1815), když se objevili Palmer s Laurou.

„Co tu děláš takhle sám, Barne? Myslela jsem, že máš schůzku s Grete."

„To jsem si myslel taky, ale teď to vypadá, že nejspíš dostala lepší nabídku."

„Nechceš si jít s námi něco zakousnout?" vybídl ho s pochopením Palmer. „Pojď, jídlo je druhá nejlepší věc na světě, hned po tamtom."

Barney se vděčně usmál. Když vstal a připojil se k nim, blesklo mu hlavou, že Castellanová má pravdu. Palmer je prima kluk.

Pak už si jen uvědomil, že se tísní ve sportovním porschi a že se řítí do restaurace U Jacka a Marion, kde mu Laura vnutila obrovský čokoládový dort. „Malá hyperglykemie vyvolaná sacharidy senzačně zlepšuje náladu."

V duchu byla znepokojena víc než Barney, jenž po desátém soustu ze sebe zcela setřepal pocity uraženého mužství. Musím s tou sexbombou žít, napadlo ji – doufám, že *já* se z ní nezblázním.

Když byli zpátky v hale ve Vanderbiltu, Laura propustila Palmera se slovy: „Do soboty máš volno, vážený."

„Protestuju, ale co je mi to platný," ustoupil Palmer. „Stejně ti budu volat." Při odchodu jim oběma zamával: „Čau, doktoři."

Laura a Barney osaměli.

„Díky, Castellanová. Dokud jsi nepřišla, bylo moje ego pěkně anemický. Stejně si ale myslím, že Talbot je senzační."

„To jo," přikývla Laura a vydala se ke svému pokoji. „Pro mě je asi až moc dobrý."

9

Jestli včerejší večerní koktejl měl naleštit tvrdá drahokamová ega budoucích lékařů, pak uvítací projev děkana Courtneye Holmese jimi bez okolků otřásl.

S údivem vyslechli, že i ti nejbrilantnější doktoři (jako sám Holmes) mají tak žalostně nedostatečné znalosti o nemocech, jež zachvacují lidské tělo, že znají empirickou léčbu jen *šestadvaceti* z nich.

Mají snad opravdu dalších nejméně pět let otročit, aby nakonec vykonávali povolání, které z devadesáti osmi procent tvoří dohady?

Když se novicové v poledne řadili do fronty v menze, měli stále ještě skelný pohled.

Laura zašeptala Barneyovi, že si zřejmě bude muset sednout k ostatním čtyřem děvčatům, která se již mezitím zmocnila stolu rezervovaného pro akademické funkcionáře. Barney přikývl, rozhlédl se po jídelně a když spatřil Bennetta Landsmanna, rozhodl se přisednout si k němu.

O chvíli později se k nim přidal Hank Dwyer, stále ještě šokovaný Holmesovým projevem.

„To máme znát všechny ty nevyléčitelné choroby, které tam na nás vychrlil? O některých jsem ani neslyšel."

Odpověděl mu spolužák, jenž seděl sám na druhé straně stolu. „Jak tě sem vůbec mohli přijmout? Holmes citoval jen nejzákladnější záhady lékařství – ty, které náš budoucí výzkum, tedy přinejmenším můj, má vyřešit."

Nosový, blahosklonný hlas patřil Peteru Wymanovi.

„To se mi snad jen zdá," zašeptal Barney Bennettovi.

„Neskutečný," potvrdil jeho sousedé. Ale Wyman krasořečnil dál.

„Mám začít s leukémií a cukrovkou, nebo můžu předpokládat, že víš aspoň něco o leukocytech a o slinivce?"

„Vím jen, že se mi sbíhaj sliny, abych mu jednu ubalil," šeptnul Barney.

„Čím to, že jsi tak chytrej?" zeptal se Wymana Hank.

„Řekl bych, že to je dané geny, prostředím a studiem," odpověděl Peter.

„Jak se jmenuješ?"

„Peter Wyman, Ph.D., massachusettská univerzita, summa cum laude. A ty?"

„Henry X. Dwyer, teologie – vypadnul."

„Správně sis vybral, Dwyere," komentoval Peter otcovsky. „Jediné správné náboženství je věda."

Zatímco Dwyer tiše soptil, Barney zašeptal Bennettovi: „Myslím, že farář tomu vědátorovi jednu střihne."

Wyman žvanil a žvanil a zbytek stolu mlčel. Snažili se zocelit, neboť za necelých třicet minut začnou svou první z požadovaných čtyřista pětapadesáti hodin makroskopické anatomie. Ti, kdo už dříve navštěvovali kursy srovnávací anatomie a pitvali žáby a králíky, se nyní snažili předstírat, že druh *homo sapiens* bude něco podobného. Jiní pracovali o prázdninách v nemocnicích a mrtvoly už viděli. Nikdo z nich si ale nikdy neřízl skalpelem do lidského masa a neotvíral lidské tělo.

První, čeho si všimli, byl zápach.

A to ještě dřív než spatřili řady lidských těl v obalech z PVC, připomínající obrovské plněné zelné listy.

„Ježíšmarjá," šeptla Laura Barneyovi, „tady se nedá dýchat."

„Na to si zvyknem," zamumlal Barney. „To je konzervační látka, která chrání tělo před rozkladem."

„Není to paradox," zauvažoval Maury Eastman, „že my, kdo přicházíme pečovat o živé, musíme začít péčí o mrtvé?"

„Kecy," odsekl Barney. Byl příliš podrážděný, než aby se pouštěl do lehkovážného žertování.

Samozvaného dědice Čechovova pláště to nijak nevyvedlo z míry a filozofoval dál.

„To jsem zvědav, kdo z nás to bude. V každý třídě jsou lidi, co to nezvládnou. Někdo se pozvrací, s jiným to švihne o zem. Dokonce

jsem slyšel o pár případech, kdy se odtud nešťastníci vypotáceli a navždy praštili s medicínou.“

Proboha, už drž hubu, říkal si v duchu Barney. Všichni jsme na sebe zvědaví, jak to zvládnem.

„Dobré odpoledne, pánové,“ pozdravila připlešlá postava v bílém plášti, cupitající od protějších dveří. Byl to profesor Charles Lubar, jejich průvodce labyrintem člověka.

„Se zvláštním potěšením budu vést vaši výpravu za záhadami lidského těla právě v tomto semestru, protože to je přesně sto let od doby, kdy Henry Gray vydal *Anatomii*, která nám dodnes slouží jako základní text. Rozdělili jsme vás ke každému stolu po čtyřech. Jsou tam kartičky s vašimi jmény. Vezměte si nástroje a postavte se na svá místa. Jakmile budete připraveni, můžeme začít.“

Barney a Laura doufali, že se dostanou ke stejnému stolu. Leč nemělo se tak stát. Barney rychle našel své místo u vedlejšího stolu, zatímco Laura stále hledala. Rozloučila se s ním pohledem plným bezmoci.

„Jen klid, Castellanová,“ zavolal na ni tiše, „bude to dobrý.“ Jen přikývla a šla dál.

Barney ke své radosti zjistil, že Bennett je jedním z dalších dvou studentů, s nimiž se dělí o mrtvolu (jejich trojice měla vlastně vůbec štěstí, protože u všech ostatních stolů stáli anatomové čtyři). Barney se sklonil nad štiplavě páchnoucí figurou; podle lístku uvázaného na noze to byl šestapadesátiletý muž, jenž podlehl krvácení do mozku.

Spolužáci u vedlejšího stolu rovněž prostudovali připevněný lístek a jeden z nich poznamenal:

„Myslím, že jsme vyfasovali pěkně mizernou mrtvolu, pánové – rakovina. Ta bude mít vnitřnosti na sračky.“ Jeho poznámka se setkala s nesouhlasnými pohledy Bennetta i Barneye.

„Nojo,“ zareagoval student na omluvu, „jsem jen trochu nervózní. Nic jsem neřek, dobrý?“

„Dobrý,“ řekl Barney. Bennett přikývl na souhlas.

Třetím členem jejich skupiny byla menší kudrnatá dívka s brýlemi; podle Barneyovy dedukce to musela být Alison Redmondová (Laura mu už říkala o tomto supermozku ze St. Louis).

Přišla ke stolu až ve chvíli, kdy profesor Lubar začínal tradiční kázání.

„Za prvé chci, abyste se podívali na popis osoby, kterou budete pitvat. Je to velice nepravděpodobné, ale jestli máte dojem, že by to mohl být někdo, koho znáte, klidně mi, prosím, řekněte, abych vás přemístil…“

Panebože, uvědomil si Barney, tohle mě ani ve snu nenapadlo. Někdo, koho znám, to by bylo opravdu groteskní. A pak se vynořil hrozný, iracionální nápad: co kdyby to byl otec!

„Dobrá, pánové,“ pokračoval Lubar, „teď chci, aby v dalším bodě nebyla žádná mýlka. Těla před vámi bývaly živé, dýchající a cítící lidské bytosti. Byli to lidé tak velkorysí, že přenechali svá těla vědě, aby i po smrti mohli sloužit lidstvu. Žádám vás, abyste s těmito lidmi zacházeli s úctou. Jestli uvidím, že tady někdo hloupě žertuje nebo dělá nějaké skopičiny, okamžitě ho z kursu vyrazím. Doufám, že jste mi rozuměli.“

Ozvalo se souhlasné mručení.

Nyní pokračoval již méně varovným tónem: „Každý anatom má svou vlastní představu o tom, kde začít se zkoumáním lidského těla. Někteří začínají u nejznámější oblasti – u kůže – a postupují skrz kůži, vrstvu po vrstvě. Já ale dávám přednost tomu jít přímo k jádru věci.“

Potom všechny vyzval, aby se shromáždili kolem stolu v přední řadě, na němž leželo mužské tělo s odhaleným širokým, našedlým hrudníkem a břichem.

Obličej a krk zůstávaly zahalené, čímž vznikal dojem, že „George“ (jak se ho profesor rozhodl pojmenovat) je na věčné masáži obličeje. Někteří z přihlížejících napůl očekávali – se strachem – že mrtvý muž náhle vykřikne bolestí, neboť Lubar držel přímo nad krkem mrtvoly skalpel připravený k nasazení.

Jeho ruka se svižně pohnula a udělala na hrdle asi centimetr hluboký zářez. Jako průvodčí v tramvaji drmolil jména zastávek, kterými jeho nástroj projížděl: „Epidermis, dermis, podkožní tuk, povrchová fascie, hluboká fascie, sval –“

A nakonec byla prořízntuta jemná tkáň vnější stěny.

Profesor sjel skalpelem odshora dolů a řez se tím pohybem rozevřel, jako když se stáhne zip. Na okamžik se zastavil, aby nabral dech.

Pak vzal z koženého kufříku, v němž byla nablýskaná souprava jakoby truhlářského náčiní, ostrý ozubený nůž a vložil jej do zářezu, který udělal na začátku hrudní kosti. Při zaskřípání sebou všichni přihlížející trhli s pocitem, že se to piluje jejich vlastní hrudník.

Při hrudním řezu začal profesor znovu rychle drmolit: „Manubrium, mečovitý výběžek, svaly mezižeberní, nervy –“ Pak se najednou hrudník s prasknutím otevřel jak puklý ořech a odhalil nejvnitrnější motor lidského života: srdce. A plíce kolem něj.

Studenti se tlačili dopředu, aby lépe viděli. Při tom se ozval zvuk, jako když splaskne nafukovací míč – a na zem se sesula bezvládná postava. Všechny zraky se otočily na první oběť výuky na lékařské fakultě. Bledší než mrtvola ležel na zemi Maury Eastman.

Barney se sehnul, aby pomohl padlému kamarádovi ve zbrani. Ze shora uslyšel Lubarovo nevzrušené ujištění: „Nemějte obavy, to se stává každý rok. Jestli dýchá, vyneste ho ven na čerstvý vzduch. Jestli ne, položte ho na stůl a provedeme pitvu.“

Když ho Barney a jeden svalnatý spolužák jménem Tom dotáhli na půl cesty ke dveřím, Maury se začal probírat k vědomí. „Ne, ne,“ protestoval slabě, „vemte mě zpátky. Asi jsem v poledne něco špatnýho sněd …“

Barney mrknul na Torna, jako by chtěl říct, Pojď – postavíme ho. Jakmile Maury stál dostatečně pevně, opustili ho a spěchali zpátky přihlížet profesorově názorné ukázce.

Lubar je rychle provedl dutinou hradní: velké srdeční cévy, brzlík, jícen, sympatické uzliny a bludný nerv – jeden z nejdelších kabelů, vedoucí z hlavy až do ledvin.

Studenti se na to koukali jako na vybledlou fotografii orgánů, které do té doby znali jen ze zářivě barevných ilustrací. Vše, co bývalo červené, růžové a fialové, bylo teď jen ve slabých odstínech šedi.

Lubar náhle přerušil svůj komentář a zeptal se: „Co tady není v pořádku?“ Pohlížel z jedné tváře na druhou a studenti různě uhýbali přímému kontaktu očí. Nakonec byl nucen dobrovolníka sám určit.

„Vy.“ Ukázal na studenta, který byl zřejmě příliš zdvořilý, než aby uhnul zrakem. „Co se to Georgovi přihodilo?“

Hank Dwyer začal koktat: „Já – já nerozumím, pane profesore. Chci říct, že nic není v pořádku – jeho tělo vůbec nefunguje – chci říct, že je mrtev.“

Ozvalo se potlačované nervózní hihňání. Ne jako výsměch, ale jako úleva, že byl vyvolán někdo jiný. Všichni věděli, že by řekli víceméně stejnou hloupost.

Ale Lubar jeho odpověď nezesměšnil. „Ano,“ pokračoval beze stopy ironie, „souhlasím, to je úplný začátek. Nevšiml jste si ale něčeho mimořádného, pane –?“

„Dwyer, pane profesore.“

„Tak pane Dwyere, všiml jste si také, že tomu muži bylo teprve čtyřicet čtyři, když zemřel? Co myslíte, že ho přivedlo k tak předčasnému konci? Připadají vám ty plíce normální?“

Dwyer se naklonil a pozorně se podíval. Zápach formalínu z takové blízkosti zvedal žaludek. Ale spatřil to, co měl spatřit. „Má plíce velice svraštělé – a vypadají hrozně černě…“

„Což znamená, že to byl buď horník – nebo silný kuřák. Ta čerň je uhlík. Vidíte ještě něco, pane Dwyere?“

„Na levé plíci je jakási hrudka – bílá a lepkavá.“

„Dalo by se říct jako turecký med,“ dodal Lubar a usmál se. „Když se dostanete na patologu, zjistíte, že ti hoši vždycky používají metafory z oblasti jídla. Vidíte ale také cosi jako pepř a sůl na druhé plíci. Ten turecký med je primární karcinom. A zrnka soli jsou metastáze – nově utvořené kolonie z původního zhoubného bujení. Takže jestli chcete spáchat sebevraždu, můžete si předčasně vyšlukovat cestu do nebe – tak jako tento muž.“

Kolem Georgeova katafalku se ozvalo sborové mumlání. Někteří, stále ještě nepřesvědčeni o své smrtelnosti (nebo o argumentech Americké společnosti pro výzkum rakoviny), si v duchu říkali: To se *mně* nestane. Kouřím jen dvě, tři denně – snad až na zkouškové období.

„Dobrá,“ vyzval je profesor, „teď se zase vraťte a otevřete svá vlastní srdce.“

„Jak mu budeme říkat?“ zeptal se Barney, když s kolegy nervózně odkryli mrtvolu.

„Třeba Leonardo?“ navrhla Alison Redmondová. „Myslím, že da Vinciho anatomické kresby jsou stejně dobré jako cokoli v *Grayovi* a dělal je v roce 1487. Byl to vlastně průkopník v použití stínování, aby se dosáhlo trojrozměrného efektu.“

„Fajn,“ souhlasil Bennett, „Leonardo mi vyhovuje. Ty kresby jsou vynikající. A za jeho časů se nejspíš pitvat vůbec nesmělo.“

„Italská renesance byla ovšem vzácná výjimka,“ pokračovala Alison v přednášce. „Leonardo sám pitval nějaké tělo roku 1506, patrně díky svému příteli, profesoru Marcantoniovi della Torre –“

„Dobrá, Alison, dobrá,“ přerušil ji Barney, aby zastavil její verbální krvácení. „Už jsi své řekla. Co kdybychom přešli k podstatnějším věcem? Kdo chce udělat první řez?“

Alison i Bennett se hned hlásili.

„Já taky,“ ujistil je Barney, „v tom případě navrhuji přistoupit na to, že dámy mají přednost.“

„Nemusíš se chovat blahosklonně, Livingstone,“ okřikla ho Alison s neskrývaným nepřátelstvím. „Jsem stejně dobrá jako každý muž, jinak bych tu nebyla.“

„Nepochybuju o tom ani náhodou,“ reagoval na její výpad Barney. „V tom případě navrhuju tahat sirky.“

„To mi připadá fér,“ souhlasil Bennett. „Jenže kdo má sirky?“

„Mužem použít moje cigarety,“ navrhla Alison a vytáhla z kapsy poloprázdnou krabičku gauloisek.

„Je to lepší než je vykouřit,“ poznamenal uštěpačně Barney.

„Se svým zdravím si můžu dělat co chci,“ ohradila se Alison.

„Jistě, jistě,“ omluvil se vlažně Barney.

Přerušil je hlas profesora Lubara.

„Všimněte si, prosím, jak držím skalpel.“ Uchopil ho jako smyčec na cello a učinil pohyb směrem dolů, jenž měli napodobit. „Snažte se prořízнout kůži v devadesátistupňovém úhlu. Udělejte to svižně, ale lehce, protože chci, abychom si postupně prohlédli kožní vrstvy, podkožní tuk, fascii a svaly. Takže udělejte řez až k velkému svalu prsnímu.“

Barney, jenž si vytáhl vítěznou cigaretu, napodobil, jak nejlépe dovedl, Lubarovo držení skalpelu. Zrovna když sbíral odvahu k prvnímu řezu, zeptala se ho Alison: „Nechceš se podívat do knížky, než řízneš?“

„Ne, díky, kdysi jsem trošku sportoval a tak dobře vím, kde jsou břišní svaly.“

Všichni tři teď cítili napětí.

„Dobrá, Barneyi,“ povzbudil ho rozpačitě Bennett, „dej se do toho.“

Barney na zlomek vteřiny zaváhal. Dokud si neuvědomil, že hodně spolužáků už začalo. Hned u vedlejšího stolu viděl Hanka Dwyera, jak se pokřižoval a udělal rychlý pohyb skalpelem. Chtěl odvrátit oči, ale věděl, že ho Alison pozorně sleduje.

Přiložil ruku k Leonardově hrdlu a těsně pod ním prořízl pergamenově suchou kůži. Bylo to, jako když se řízne do zralého podzimního jablka.

Krev se neobjevila. Svým způsobem to tak bylo snadnější. Leonardo teď vypadal méně lidsky – spíš jako vosková napodobenina života.

„Výborně, Barneyi,“ zamumlal Bennett Landsmann, zatímco Alison se z vlastní iniciativy sklonila nad hrudníkem a začala chirurgickou pinzetou rozevírat kůži a upevňovat ji svorkami.

„Panebože,“ reptala potichu, „tohle je nejpomalejší stůl v sále. Hoďte sebou, vy dva. Ti kluci vedle jsou už u svalu.“

Bennett rychle mrknul vpravo a pak stejně rychle opravil svou partnerku. „Jen klid, Alison, jsou teprve u axilární fascie.“

„Z čeho bereš tu jistotu?“ Postavila se mu překvapivým tónem, jímž Bennetta téměř obvinila, že udělal něco zrádného – jako že už na tomto kursu jednou byl.

On jí ale odpověděl jen tím, že zdvihl jejich anatomickou bibli a sladce poznamenal: „Všechno je tady, v *Grayovi*, milostivá.“

Barney vycítil, že by bylo lepší zachovat klid, a podal proto skalpel Alison se slovy: „Prosím, pokračuj. Ben a já si zatím budem dělat poznámky.“

Alison uchopila skalpel a bez dalšího slova začala pitvat se zručností a rychlostí, jaké by jí záviděl i zkušený chirurg.

„Proboha, Barneyi, ty strašně smrdíš.“

Bylo to o tři hodiny později; anatomové, emocionálně i fyzicky vyčerpaní, se potáceli z pitevny.

„Abych byl zcela upřímný, Castellanová, ty sama taky zrovna nevoníš jak růže.“

„Já vím. Nejraději bych se na hodinku hodila do automatický pračky.“

„Zaplaťpámbu za ten zápach,“ svěřil se Barney. „Vyvedlo mě to tak z konceptu, že mi skoro ušlo, že řežu něčí tělo.“

V tu chvíli se otevřely dveře sousední laboratoře a v nich se objevila další skupina spolužáků, kterým skončil první seminář. Byla mezi nimi Grete Andersenová.

„Castellanová,“ zašeptal Barney, „neptala ses Grete, proč nepřišla?“

„Ne. Když jsem se vrátila, tak tam nebyla a já šla hned spát.“

„Hm,“ řekl Barney, v němž se oživilo zklamání. „Řekl bych, že nejspíš zapomněla. Půjdu se jí zeptat.“

„Abych řekla pravdu, být tebou, raději jdu od ní dál,“ varovala ho Laura. „Když mi bylo pět a chtěla jsem si sáhnout na rozpálený vařič, matka mi řekla: *Cuidado te quemarás*.“

„Neboj,“ odpověděl samolibě Barney, „mráz kopřivu nespálí.“

Předmět jejich rozhovoru mezitím došel až k nim.

„Ahoj, Barneyi,“ pozdravila žoviálně. „Jak ti slouží tělo?“

Doprčic, ta snad neumí říct ani slovo, aby nemělo sexuální podtón.

„Fajn, fajn,“ odpověděl Barney a pak co nejledabyleji dodal: „Večer – tedy – jsem tě postrádal.“

„Nojo, Barneyi, je mi fakt moc líto, že jsme se nemohli sejít, ale – nevím jak to nejlíp říct – svedl mě z cesty tenhle profesor –“

Z cesty, nebo jen svedl? Barney raději víc nepřemýšlel.

„– a když jsem se dostala do pokoje, hrozně mě rozbolela hlava. Zkoušela jsem ti volat –“

„To je v pořádku,“ odpověděl. „Necháme to prostě na jindy.“

„Čím dřív, tím líp,“ přisvědčila svůdně Grete. Víc otálet ale už nemohla. Kolem nich totiž kráčel profesor Robinson, její učitel anatomie, a Grete si náhle vzpomněla na některé otázky, které mu

zapomněla při hodině položit. Omluvila se a rozběhla se chodbou, zatímco Barneyovy oči strnule sledovaly velkolepé pohyby jejích hýžďových svalů.

Laura pozorovala jeho pohled a ironicky poznamenala:

„Myslím, že ti ten formalín vlezl na mozek. Běž si raději svléknout ty smrduté hadry a dej si sprchu."

Barney byl stále duchem nepřítomen. „Proboha, co bych dal za to, kdybych ji mohl vidět ve sprchách."

„Dobrá, Livingstone," odpověděla sarkasticky Laura, „udělám pár snímků polaroidem a dám ti je k vánocům."

Barney vyrůstal v téměř nábožné víře v neselhávající účinnost mýdla značky Záchranný kruh. Teď se ale tím zatraceným mýdlem drhnul už aspoň čtvrt hodiny a místo toho, aby mu tělo vonělo po Záchranném kruhu, mýdlo páchlo formalínem!

„Já se snad odtud nikdy nedostanu," postěžoval si polohlasně.

„Připomíná to Sofoklova Filokteta," ozval se hlas ve vedlejším sprchovacím koutě.

„Vysvětli tu nejasnou souvislost," zavolal Barney a zoufale se snažil zapomenout na svůj odér.

„Udivuješ mě, Barney, myslel jsem, že máš klasickou mytologii v malíčku," odpověděl Maury Eastman. „Filoktetes byl řecký hrdina v trojský válce, a ten měl zranění, co páchlo tak strašně, že to jeho kámošové nemohli vydržet. Proto ho popadli a vysadili na opuštěným ostrově. Potom jim ale velký prorok pravil, že bez Filokteta – a bez toho puchu – nikdy Tróju nedobydou. A tak ho vzali zpátky. To tady přece sedí?"

„Ani moc ne, Maury – protože tady páchnou *všichni*."

Po návratu do pokoje nacpal Barney celý oděv do kufru a rozhodl se používat ho na anatomii tak dlouho, jak jen to bude možné. Přestože se oblékl do úplně čistého šatstva a přestože si pečlivě umyl hlavu, formalín zůstával všude a plul nad ním jako zlověstná aureola.

Specifický pach paradoxně sblížil studenty prvního ročníku – z prostého důvodu, že v menze si nikdo nesedl do jejich blízkosti.

„Kolik toho na nás budou chtít, abychom si pamatovali?“ zeptal se Hank Dwyer. „Myslíš, že bude stačit, když poznáme jen hlavní svalový skupiny?“

„Tohle nejsou jesle, Dwyere. Musíš znát všech třista pojmenovaných svalů, jejich začátek, úpon a činnost. To nemluvím o dvě stě padesáti vazech, dvě stě osmi kostech –“

„Běž do háje, Wymane,“ zavrčel na něj Barney, „nemáme náladu poslouchat zrovna od tebe, jak jsme pitomí. Jestli nezavřeš klapačku, šoupnem tě do pokoje a zopakujem si na tobě pitvu.“

Barney se přinutil studovat až téměř do jedenácti. Pak zatelefonoval do dívčího křídla, aby zjistil, zda by se Grete nedala umluvit na šálek kávy. Ozvala se Laura.

„Ahoj, Castellanová, můžu mluvit s Grete?“

„Když ji najdeš. Neviděla jsem ji od oběda. Mám jí nechat vzkaz, že volal nadržený obdivovatel?“

„Ne, ta jich musí mít tisíc. Jen seběhnu dolů, něco si zakousnu a půjdu spát. Nemáš chuť na kafe?“

„Už je moc pozdě, Barne. Zrovna jsem si umyla hlavu. Ale jsem dojatá, že na mě vůbec ještě myslíš.“ Pak změnila předmět hovoru a zeptala se: „Jak jde učení?“

„Zatím to je, jako když se učím nazpaměť telefonní seznam. To ze mě skutečně bude lepší doktor, když se naučím jména každýho mikronu člověčího těla? Tyhle blbosti se dokáže přece nabiflovat každej *trouba*.“

„To je taky důvod, proč je tolik doktorů-troubů, Barne, – znají jména všeho a neznají smysl ničeho. Podle toho, co jsem slyšela, neuvidíme opravdového nemocného člověka aspoň dva roky.“

„Oprava, Castellanová. Pojď se mnou zítra na snídani a uvidíš úplnýho invalidu.“

Barney jí popřál dobrou noc, seběhl do haly k automatu s cukrovím a utratil osmdesát centů za Hersheyovy tyčinky, kokosové vafle a mléčnou čokoládu.

Když se loudal chodbou ke své cele, uslyšel klapot psacího stroje. To mohl být jediný člověk – estét Maury, jehož otevřené

dveře umožňovaly kolemjdoucím rychlý pohled na tvořícího umělce. U Mauryho pokoje se Barney zachvěl hlubokou vnitřní obavou.

Ale neunikl.

„Livingstone!“ v

„A – ahoj, Maury. Zrovna jdu do postele. Jsem po dnešku úplně –“

„Emocionálně vyždímaný?“

„Úplně.“

„Traumatizovaný?“

„Taky.“

„A přesto hluboce pohnut prvním setkáním s mrtvým tělem.“

„Abych řek pravdu, dávám přednost setkáním s živými těly.“

„To je dobrý. To je fakt dobrý.“ Maury začal divoce bušit do stroje a Barney se pokusil vytratit.

„Livingstone – ještě nemůžeš odejít!“

„Proč ne, Maury?“

„Musíš se podívat, jak opravdu vypadá první den na lékařský fakultě.“

„To myslíš vážně? Kde jsem sakra asi celej den byl?“

„Pojď sem, musíš se podívat, jak živě jsem zachytil všechen ten *Sturm und Drang*.“ Vzal do ruky štůsek žlutých papírů a nutil návštěvníka, aby si je vzal.

Barney neměl náladu na nic jiného než na spaní. Jenže v Mauryho hlase zaregistroval náznak paniky.

„Tak jo,“ kapituloval a složil se na Mauryho rozestlané lůžko. „Ukaž mi, jak umění transformuje život.“

Svou sbírku kalorických pochoutek odložil stranou.

„To je senzace,“ poznamenal rozzářený Maury, popadl Hersheyovy tyčinky a začal je rozbalovat. Pak se obrátil k Barneyovi a s plnými ústy se zeptal: „Doufám, že ti to nevadí, Livingstone? Tak jsem se do toho zabral, že jsem ani nešel na večeři.“

Barney začal číst. Maury zachytil pocity, to ano, strach a rozechvění, napětí při sledování toho, jak se lidské tělo otevírá, aby odhalilo své záhady. Byl tam i humorný moment – jeden student omdlí a soucitný vypravěč mu spěchá na pomoc. Jenže v nepříliš

jemné záměně osob Maury byl ten, kdo vysoce vzrušeně sleduje Lubara, zatímco bázlivý student nebyl nikdo jiný než Barney!

Maury se nad něj naklonil s podivným úsměškem v tváři. „Dobrý, co?“

Barney se cítil nesvůj. Proč ten člověk překrucuje pravdu?

„To, co píšeš, Maury… neříká moc o dutině hrudní…“

„Proboha, to je literární dílo. Pro běžnýho čtenáře.“

„Já vím. Ale ten běžný čtenář jaksi nezíská dojem, že jsi vůbec viděl –“

„Viděl jsem!“ zaprotestoval téměř zuřivě.

„Tak proč jsi sakra nepopsal aspoň to pitomý srdce? Na tom by se vyžil i pan spisovatel.“

„Livingstone, začínáš mi jít na nervy.“

Barney nechal tu poznámku přeletět přes hlavu jako boxer, který uhne úderu.

„Poslouchej, Eastmane, chci vědět pravdu. Vrátil ses vůbec ke stolu potom … co se ti udělalo špatně?“

„Proč to chceš vědět?“ odpověděl stísněně Maury.

„Chci vědět, jestli jsi tam byl na zbytek anatomie.“

Mauryho oči dostaly výraz vyděšeného výra. „To nepochopíš, Livingstone. Všichni se smáli. Dokonce i ty ses smál s ostatními.“

„Jakými ostatními?“

„Slyšels je. Všichni ve třídě se mi vysmívali.“

Barney byl stále více znepokojen. Naklonil se blíže k Maurymu a tiše se zeptal: „Nechceš si promluvit o tom, co tě trápí?“

„Běž do hajzlu, Livingstone, nejsi můj psychiatr!“

„Ty máš svýho psychiatra, Maury?“

„Po tom ti nic není – vypadni a nech mě samotnýho.“ Složil hlavu do dlaní a začal vzlykat.

Barney pochopil až moc dobře, že to je úpěnlivá prosba, aby neodcházel. Zároveň ale také věděl, že se Maurymu musí urychleně dostat odborné pomoci.

„Půjdu, jestli na tom tak trváš,“ řekl tiše. „Pak bys měl ale nejspíš zavolat na lékařskou pohotovost.“

„Nemůžu,“ odpověděl Maury s manickým pochechtáváním. „Otec psychiatrům nevěří.“

„Jak to?“

„Sám je psychiatr.“ A pak skoro nepříčetně blábolil: „Otec mě šíleně nenávidí.“

„Proč?“ zeptal se Barney, navenek klidný, ale s pocitem zoufalé bezradnosti.

„Protože jsem zabil matku,“ odpověděl Maury, jako by se nechumelilo.

„Aha,“ bylo vše, na co se Barney zmohl.

„Já to neudělal,“ vysvětloval Maury. „Byly mi dva roky, když spolykala prášky a umřela. Ale otec si myslí, že to je všechno moje vina.“

Barneyovi bylo jasné, že není času nazbyt.

„Maury, musím si skočit na záchod. Hned jsem zpátky.“

Když se obrátil k odchodu, Mauryho hlas se náhle stal výhružným: „Koukej se ale okamžitě vrátit.“

Na konci chodby u schodů byl telefon. Barney od běhu sotva popadal dech, když žádal centrálu, aby ho spojila s lékařskou pohotovostí pro studenty.

Službu měl dr. Rubin. Jeho hlas zněl klidně a vyzařoval jistotu. Barney na něho vychrlil základní podrobnosti o přítelově stavu.

„Takže co mám dělat?“ zeptal se naléhavě.

„Navrhuji vám, abyste zašel ke mně dolů a můžeme si o tom ještě promluvit,“ odpověděl doktor.

„Nemůžu vám ho předat? Víte, mám ještě spoustu učení –“

„Prosím vás, Livingstone,“ odpověděl chápavě Rubin, „nemusíte pokračovat s tou tajenkou o vašem příteli. Není třeba se stydět. Dnes večer jsem už viděl několik vašich spolužáků se stejnými … potížemi.“

„Ne, ne, pane doktore. Vy mi nerozumíte!“

„Ale rozumím, rozumím,“ trval doktor na svém. „Cítil byste se lépe, kdybych se na vás přišel podívat?“

„Dobrá,“ vzdal se Barney. „Mohli bychom se setkat u schodů ve třetím patře –co nejrychleji?“

Rubin souhlasil. Barney zavěsil, plně pocítil napětí poslední hodiny a vydal se zvolna zpátky k Mauryho pokoji.

Maury tam nebyl.

A okno bylo otevřené.

10

Svižnost, s jakou vše následovalo, Barneye šokovala. A také ta neskutečná absence hluku. Žádná panika, žádné sirény, žádný křik. Nic, co by upoutalo pozornost.

Barney vyběhl z Mauryho pokoje a na chodbě se málem srazil s dr. Rubinem. Po bleskovém vysvětlení mu doktor přikázal, aby nejdříve zavolal univerzitní policii, pak aby sebral pár přikrývek a přišel za ním ven. Barney reagoval tak zběsilými pohyby, že si připadal jak ve zrychleném filmu: zatelefonoval, popadl přikrývky z Mauryho postele, seběhl po schodech dolů a řítil se kolem budovy k místu pod Mauryho oknem.

Uslyšel úpění. Maury žije. Ale *jak* žije? Když se přiblížil, spatřil spolužáka ležet téměř nehybně na zemi.

„Rychle, pomozte mi," štěknul doktor. „Zvedněte mu hlavu – držte ji ve středové poloze. Ať mu neuděláme ještě cervikální frakturu, pokud ji už nemá."

„Jak to s ním vypadá?" zeptal se Barney a klekl si. Pečlivě uchopil Mauryho hlavu a jen se tiše modlil, aby mu prudce bušící srdce nerozklepalo ruce.

„Klasický případ pádu z okna," komentoval věcně Rubin. „Bezpečně fraktury pat a bederní páteře." Posvítil Maurymu baterkou do očí a pak dodal: „Na vnitřní zranění to nevypadá."

„Co z toho vyplývá?"

„Zdá se, že mozkový kmen je v pořádku. Žádné zjevné neurologické poškození. Měl pěknou kliku."

I tak se na to dá dívat, napadlo Barneye.

Maury se náhle začal prudce chvět. Barney ho rychle zabalil do přikrývek.

„Livingstone, jsi to ty?" zasípěl Maury, jako by mu každá slabika působila bolest.

„Ano, ano, jen klid, Maury. Všechno bude dobrý."

„To těžko," zasténal zraněný spolužák. „Za tohle mi otec udělá peklo. A nejspíš řekne, že nedokážu udělat pořádně vůbec nic."

Vydal zvuk, jenž jako by pocházel ze země nikoho mezi smíchem a pláčem. Pak znovu zaúpěl.

„Má velké bolesti," obrátil se Barney prosebně na doktora. „Nemůžete mu něco píchnout?"

„Ne, utlumilo by to senzorické vnímání. Dokud neurčíme rozsah poškození, nesmí mít smysly překryté medikací."

Zazářila světla. Univerzitní policie i sanitka se objevily téměř zároveň. Barney ani nezaslechl hluk motorů. Kolem Mauryho bylo rázem půl tuctu lidí, kteří se dorozumívali nadpřirozeně tichým šepotem.

Barney vycítil, že tuto scénu sehráli už mnohokrát a své role znají tak dobře, že žádný dialog nepotřebují.

Sanitáři přiložili k Mauryho šíji dlahu, aby mu ochránili páteř, a právě se ho chystali naložit na nosítka, když se objevil děkan Holmes. Bylo to jako strašidelné zjevení, tvář mu mizela a znovu se objevovala v záblescích světelného majáku sanitky.

Holmes se sklonil nad Maurym a ve světle vypůjčené baterky se ujistil, že nedošlo ke zranění lebky. Lehce pokynul hlavou a povolil převoz pacienta do nemocnice.

Když Mauryho zdvíhali do sanitky, slabě vykřikl: „Livingstone, jsi tu?"

„Tady jsem, Maury."

„Můj text. Prosím tě, postarej se o můj text."

„To víš, že jo. Nedělej si starosti."

Dveře sanitky se nehlučně zavřely a za okamžik se vůz rozplynul do noci.

Nyní zůstali na trávníku již jen tři. Všechna okna Vanderbiltovy koleje byla temná. Barney rychle pohlédl na světélkující ručičky svých hodinek. Bylo tři čtvrtě na čtyři.

Nevěděl, co má dělat. Nějak cítil, že potřebuje svolení, aby se mohl vrátit do pokoje. A tak zůstával stát, utahaný ale poslušný pěšák, zatímco jeho nadřízení důstojníci se radili. Chvílemi zachytil pár slov.

„Eastman … znám jeho otce … skvělý chlap… udělat opatření."

Konečně Rubin přikývl, otočil se na podpatku a zamířil zpátky, strávit posledních pár hodin služby na pohotovosti. Dost možná ho tam očekávají další volání o pomoc.

Holmes přistoupil k Barneyovi.

„Odpusťte, nevzpomínám si na vaše jméno.“

„Livingston, pane děkane. První ročník. Jsem na stejné chodbě jako bydlí Maury. Tedy… jako bydlel Maury.“

Děkan přikývl. „Livingstone, chci, aby vám bylo jasné, že – i jako teprve nastávající doktor – jste vázán etikou lékařského tajemství nikomu se o této věci nezmiňovat.“

„Samozřejmě, pane děkane.“

„To znamená ani v rozhovoru s nejbližšími přáteli. Je to jeden z obtížnějších aspektů našeho povolání. Kromě toho by to mohlo vyvolat znepokojení mezi vašimi spolužáky. Nepochybuji, že chápete, oč mi jde.“

Barney přitakal, stejnou měrou z únavy, jako na souhlas.

„Ale dřív nebo později si lidi všimnou, pane děkane, že tady Maury není.“

„To zařídím. Dám do oběhu informaci – v tom smyslu, že v jeho rodině došlo k vážnému onemocnění.“

„Ano, pane děkane. Dovolíte, abych teď šel? Je už moc pozdě a já –“

„Ovšem – Livingstone, říkám to správně?“

„Ano, pane děkane.“

„Podle toho, co mi říkal doktor Rubin, zachoval jste se dnes skvěle. Cením si toho a jsem si jist, že to Eastman ocení také.“

„Maury je skutečně prima kluk. Možná trochu přecitlivělý –“

„Mám na mysli doktora Eastmana, jeho otce.“

„Aha. Ovšem. Dobrou noc, pane děkane.“

Barney ušel sotva pět kroků, když ho děkan zastavil. „Livingstone – ještě něco!“

Barney se zastavil a otočil.

„Prosím?“

„Co je to za text, o kterém mluvil mladý Eastman?“

Barney zaváhal, pak se pobouřeně rozhodl, že aspoň něco z Mauryho Eastmana musí zůstat neznásilněno.

„Nevím, pane děkane. Asi blouznil.“

Děkan Holmes přikývl, což Barney pochopil jako svolení k odchodu. Vydal se zpátky do pokoje.

Když šel kolem Mauryho pokoje, všiml si, že dveře jsou stále dokořán. Rozsvítil a vešel dovnitř. V kufříkovém psacím stroji bylo půl popsané stránky. Barney se sklonil, aby si to mohl přečíst. Vypravěčovy myšlenky po jeho prvním dnu studia na medicíně.

Bylo to naše první setkání s představitelem „Jiného světa“. Zvědavě jsme nahlíželi do jeho nitra a shledávali vše v pořádku. Nic nechybělo. Co si tedy vlastně bere smrt?

Upjatí vědci by prostě řekli, že elektrické impulsy; nábožní lidé by možná řekli, že ducha svatého. Já jsem humanista a to, co jsem dnes viděl, považuji za nepřítomnost duše.

Kam odešla?

Barney sebral asi tucet stránek spolužákovy „knihy“, zhasl světlo a smutně se odebral do svého pokoje. Pociťoval zoufalou potřebu zbavit se svých myšlenek.

„Proboha, Livingstone, nejsi nemocný? Vypadáš, jako bys do rána ponocoval.“

„Byl jsem celou noc vzhůru,“ odpověděl chraplavě Barney a snažil se zkoordinovat spojení mezi rohlíkem v levé ruce a džemem na noži v pravé ruce. Na podnose před sebou měl tři šálky černé kávy.

„Smím si přisednout, nebo to je stůl jen pro šprty?“

„Jen si sedni, Castellanová.“

Laura se posadila proti němu a začala bubnovat prsty. „Tak dozvím se, co se stalo?“

„Studoval jsem sliznici a bylo to tak vzrušující, že jsem ztratil pojem času. Najednou bylo ráno.“

Laura se k němu naklonila, zmocnila se jednoho šálku kávy a řekla: „Kecy. Vím až moc dobře, co se stalo.“

Barneyova klesající víčka se otevřela do téměř normální šíře.

„Ty to víš?“

S úsměvem přikývla. „Měl jsi nečekané milostné setkání. Kdo byla ta šťastná, Livingstone – nějaká sestřička?“

„Nech toho, Lauro, ptám se tě snad já na tvůj sexuální život?“

„Ptáš. A obvykle neděláš se svým žádná tajemství.“

„Tohle je ale něco jinýho. Dal sem takový lékařský slib. Prosím tě, nenaléhej.“

Toužil po tom, aby se s ní mohl podělit o své pocity bolesti a zmatku. Neodvážil se ale porušit dané slovo. Nikoli ze strachu z Holmese, ale z úcty k Hippokratovi. Upil doušek kávy a ulevil si: „Panebože, to je ale břečka.“

„Podle mé logické úvahy,“ bezstarostně uzavřela záležitost Laura, „jste se s Grete konečně dostali na stejnou vlnovou délku.“

Barney se přinutil k unavenému úsměvu. „Jak jsi na to přišla?“

„Čistá dedukce, Barne. Grete přišla až hodně po druhý hodině a ty vypadáš jak neustlaná postel. Ani ses neoholil.“

„Neoholil?“ Sáhl si na tvář. „Díky, Lauro, vůbec jsem si toho nevšiml. Uděláš mi teď jednu laskavost, než mě necháš na pokoji?“

„Jistě.“

„Tak mi přines hrnek kafe, za ten, cos mi ukradla.“

Laura s úsměvem vstala, aby mu přinesla další dávku kofeinu, a Barneyova bolest hlavy se smísila s bolestí srdce.

Tak tohle má být zachování lékařského tajemství? napadlo ho. Že si nemůžu promluvit ani se svým nejlepším přítelem na tom zatraceným světě?

„Špatná zpráva, Barneyi – přišli jsme o Alison.“

Nejprve ho to zarazilo. Ale mrknutí oka Bennetta Landsmanna ho ujistilo, že nejde o žádné neštěstí jako v Mauryho případě.

„Vypadá to, že jeden z kluků u stolu Setha Lazaruse musel náhle odejít ze školy. A jen se to naše kolegyně doslechla, okamžitě umluvila Lubara, aby ji přeřadil –“

„Patrně mu slíbila, že ho nebude svádět.“

„To nebylo příliš galantní. Pravdivé, ale přesto nikoli galantní.“ Bennett se usmál. „Říká se, že líp než Seth zachází se skalpelem jen

Errol Flynn. Takže Alison chtěla porovnat své umění se skutečným mistrem.“

„Mně to vyhovuje. Až na to, že nás tady nechala s mrtvolou jménem Leonardo. Myslíš, že bychom to mohli změnit?“

Jeho partner přisvědčil. „Co takhle *Frank*?“

„Je to dost obyčejný jméno,“ poznamenal Barney. „Může se vztahovat na kdekoho a kdeco od Franklina Delano Roosevelta až po frankfurtský párek.“

„Kdepak, Livingstone, pro opravdového sportovního fandu jediný skutečný Frank je Gifford, nesmrtelný středopolař New York Giants –“

Barneyova unavená tvář se rozzářila. „Po pořádným zápase vypadal Frank leckdy ještě hůř než tady ten.“

Nevyhnutelný návrat ke zohavování lidského těla už nemohli déle odkládat. Rozevřeli *Graye* a začali se pečlivě prořezávat k epikardu.

Asi po dvaceti minutách práce za naprostého mlčení Bennett konečně zašeptal: „Na dnešek jsem se moc nevyspal.“

„Ty taky?“

„Pořád jsem myslel na tuhle pitevnu. Na tohohle chlapíka, kterému tak bezstarostně kucháme vnitřnosti. Docela chápu, proč to bylo tolik staletí nezákonné.“

Barney přikývl. „Já vím. Je to jako vniknutí do jeho soukromí.“

„Přesně,“ souhlasil Bennett. „A ten smrad, co nemůžeme smýt – to je jak Kainovo znamení.“

„Uklidni se,“ odpověděl Barney, „uvědom si, že nevnikáme do jeho *duše*.“

Bennett pohlédl vděčně na svého partnera. „To je docela pěkný pohled na věc, Livingstone. Poněkud mi to uklidňuje svědomí.“

Když začali znovu neúnavně pronikat do Frankových životně důležitých orgánů, Barney si provinile pomyslel, promiň, Maury, měl jsem tě citovat.

„Začínám být vyčerpaná, Barne.“

„Tak brzo? Vzpamatuj se, Castellanová, vždyť máme za sebou teprve týden – a biochemická saň teprve začne chrlit svý vzorce.“

Seděli spolu u oběda, který sestával z rosolovitých žmolků neznámého původu, maskovaných neurčitelným hnědavým roztokem.

„Proč jen se mi každý musí svěřovat se svými trably?“ postěžovala si Laura.

„Kdo se ti svěřuje?“

„Zdá se mi, že celé dívčí osazenstvo školy.“

„Teď snad aspoň poznáš, jaký to je, když si mě lidi vybíraj za otce zpovědníka.“

„Tobě se to ale líbí,“ protestovala.

„Ano, jistě. Dokonce cítím opravdový uspokojení, když pomůžu kamarádům dostat se z problémů. Kromě toho to je taková generální zkouška na úlohu psychiatra.“

„No dobře,“ připustila, „kamarádi jsou jedna věc. Jenže já snad nemusím radit každý holce na našem patře. Vždyť například takovou Alison Redmondovou skoro neznám.“

„Naše milovaná Alison. Zradila můj pitevní stůl oslněna legendárním stříbrným skalpelem jistého Setha Lazaruse.“

„To není ten pravý důvod, Barne. Jaksi ji – jak bych to řekla – stimulovalo tělo jedné osoby.“

„Máš na mysli mě nebo tu mrtvolu?“ zavtipkoval Barney.

„Bennetta,“ odpověděla s úsměvem.

„Jo tak, ale stejně žárlit nemůžu. Bennett je opravdu senza kluk. Proč by to ale mělo přivádět Alison z míry?“

„Hádejte, dr. Freude. Má strach, aby se nezamilovala.“

„To je dost nereálná fantazie. Nechápu, proč by Bennett vůbec měl pohledem zavadit o takovou myš?“

Lauru to nepobavilo.

„Byl na Harvardu o dva roky výš a můžu dosvědčit, že nikdy nekoukal na obal, ale vždycky mu šlo o inteligenci.“

„Jak to, že se nedostal k tobě?“

„Po tom ti nic není,“ odpověděla Laura, ale malinko se začervenala.

„I kdyby,“ pokračoval Barney, „i kdyby to bylo tak, jak říkáš – o čemž stále pochybuju – co má Alison proti tomu?“

„Chceš slyšet pravdu?“ zeptala se Laura. „Nejčistší pravda je, že se nechce nechat ničím rozptylovat od učení. Je úplně posedlá tím, že musí být nejlepší. Semestr teprve začíná a ona si už bere prášky, aby nespala a mohla studovat.“

„Je praštěná. Ušetři mě laskavě dalších podrobností.“

Přerušil je příchod Hanka Dwyera.

„Barne, měl bys na mě pár minut čas?“

„Ovšem,“ odpověděl Barney, „posaď se k nám.“

Hank rozpačitě kývl Lauře na pozdrav a pak celý nesvůj řekl: „Je to tak trochu soukromá věc, Barneyi. Co kdybych se večer zastavil u tebe na pokoji?“

„Dnes večer? Samosebou – prima, fajn. Řekněme v půl dvanácté?“

„Trošku dřív by to nešlo? Tou dobou bych už byl rád v posteli.“

„Nezlob se, Hanku, ale mám tolik učení, že před půl dvanáctou mi nevybyde ani vteřina.“

Dwyer vděčně přikývnul – a pak se uctivě ztratil.

Jakmile byl z doslechu, Barney se rychle uchýlil k ožehavějšímu tématu.

„A teď, Castellanová, chci slyšet jasnou odpověď: je Grete Andersenova úplná nymfomanka nebo ne?“

Laura zavrtěla hlavou. „Je mi líto, ale to není otázka na ano nebo ne.“

Vstala. Porada poradců skončila.

Je poněkud paradoxní, že biochemie, která, přesně definováno, je naukou o životních procesech, je patrně nejvíce umrtvujícím předmětem při studiu medicíny. Neboť životní funkce jsou redukovány do bezduchých diagramů a složitých vzorců zaplňujících nesčetná skripta.

„Život je nemožný,“ začal dramaticky profesor Michael Pfeifer, „bez organických sloučenin známých jako aminokyseliny. Jsou stavebním materiálem, ze kterého jsou budovány proteiny, a zároveň jsou konečným produktem trávení proteinů.“

Pak Pfeifer rozhodil svou síť do trochu větší šíře: „V přírodě existuje přibližně osmdesát aminokyselin. Pro lidský matabolismus

nebo růst je jich třeba jen asi dvacet. Ty, které můžeme získat jen z potravy, jsou nazývány esenciální. Ostatní aminokyseliny může vyprodukovat tělo. Obě skupiny jsem napsal na tabuli. Vy si je ale nemusíte poznamenávat.“

Při tomto osvobození od psaní poznámek si studenti kolektivně oddechli úlevou.

„Jen je přečtu,“ řekl Pfeifer jakoby nic. „Histidin, izoleucin, leucin, lyzin, metionin, cystein, fenylalanin, tyrozin, threonin, tryptofan, valin.“

Pfeifer se pak obrátil k druhé tabuli, přeříkal jména skupiny ostatních aminokyselin a dodal: „Přirozeně, podrobněji se k tomu vrátíme později.“

S tím člověkem to jde jak po másle, pomyslel si Barney. Proč ty hrůzostrašné pověsti o biochemii?

A pak to přišlo.

Na každé straně posluchárny začali asistenti rozdávat tlusté štosy papírů, na nichž – jak studenti vzápětí zjistili – byly podrobné vzorce všeho, o čem se Pfeifer tak krátce a roztomile zmínil.

Jestli existuje něco jako kolektivní studentská psýcha, pak v tu chvíli upadla do naprosté kolektivní deprese. Posluchárna se rozechvěla ozvěnou úpění. A pak přišla Pfeiferova rána z milosti.

„Jen tak aby se nám nezkrátily žíly, uděláme si ode dneška za tři týdny první malý test.“

Nastalo bizarní ticho. Všichni studenti přestali několik vteřin dýchat. Věděli, že je třeba položit životně důležitou otázku, a všichni se rozhlíželi, kdo z nich bude mít odvahu zeptat se. V této chvíli zdvihla Laura ruku.

„Ano, slečno… vaše jméno, prosím?“

„Laura Castellanová, pane profesore. Chtěla jsem se jen zeptat, jestli se od nás očekává, že se všechny ty vzorce naučíme nazpaměť.“

Více než sto hlav se naklonilo dopředu, aby lépe zachytily profesorovu odpověď.

„Slečno Castellanová, to trochu předbíháte. Do té doby probereme mnohem víc materiálu a bude záležet na tom, čemu dát přednost. Konec konců, cožpak lze říct, že dvacet a něco

aminokyselin převáží těch padesát osm proteinů, které máme v krvi?“

„Děkuji, pane profesore.“ (Ty sadistickej parchante!)

„Jsou další dotazy?“ zeptal se velkomyslně Pfeifer.

Barney, jenž seděl s Bennettem Landsmannem v poslední řadě, zašeptal svému partnerovi z pitevny: „Zeptej se ho, kde parkuje, ať mu tam mužem dát bombu.“

Když se třída rozcházela, Barney zavolal na Lauru: „Byla jsi dobrá, Castellanová. Od teď se už nikdo z nás nevyspí.“

Barney byl naštvaný.

Naštvaný na to, jak ho děkan zavázal mlčením o Maurym. Naštvaný na Pfeiferovy nesmyslné požadavky na jeho ochabující paměť. Na vyhlídku, že bude muset učení přerušovat neoficiálními „ordinačními hodinami“. Cítil se tak naštvaný, že by nejraději někomu jednu vrazil. Rozhodl se ale pro druhý nejlepší možný krok.

Odběhl do svého pokoje, odhodil sandály a džíny, natáhl si kraťasy a adidasky a vydal se poklusem po schodech dolů do tělocvičny v suterénu.

Basketbalový zápas byl v plném proudu. S výjimkou Bennetta Landsmanna neznal nikoho z hráčů. Většinou vypadali starší, asi začínající lékaři na praxi a nemocniční lékaři. Pár minut pozoroval hru z boční čáry a pociťoval z urputného zápasu zvláštní úlevu. Zřejmě tu není sám, kdo potřebuje fyzickou katarzi.

Po necelých pěti minutách statný rusovlasý hráč zdvihl ruce v omluvném gestu.

„Kluci, omlouvám se, musím jít držet Glanvillegovi háky při pelviolitotomii.“ Pokynul Barneyovi. „Nechceš si s těma řezníkama zahrát?“

Barney horlivě přisvědčil.

„Tak fajn, kluci,“ pravila mrkvová hlava, „tohle ubožátko si chce nechat slisovat hrudník. Buďte na něj hodný.“

Pak se obrátil k Barneyovi a usmál se. „Hezky si to užij, kamaráde. Jenom dávej bacha, jinak si tě odnesou na nosítkách funebráci.“

Barney znovu přikývl, ale opět se mu vybavila včerejší noc.

O půl hodiny později měla soupeřova pětice nasbíráno víc šrámů, než kolik jich je k vidění v sobotu v noci na většině lékařských pohotovostí. Když všichni klopýtali z hrací plochy, Barney nemohl popadnout dech a byl úplně propocený.

Bylo to nádherné. Bennett mu hodil mírně použitý ručník a obdivně poznamenal „Bože, Livingstone, ty ale hraješ příšerně. Připomeň mi, že musím vždycky hrát na *tvojí* straně."

„Bennette, zrovna od tebe to zní jak opravdový kompliment. Jejich pivota jsi sejmul nejmíň čtyřikrát. Kde tě učili hrát – v Sing Singu?"

„Věřil bys, že v Turínu?"

„Chceš říct – v Itálii? Cos tam proboha dělal?"

„Když jsem byl v Oxfordu, létal jsem tam každou sobotu a hrál za Fiat-Torino. Dostal jsem tři stovky za zápas a možnost cestovat na spoustu míst, kam bych se jinak nikdy nedostal. Řeknu ti ale, co Evropanům chybí na basketbalové technice, to doženou lokty a koleny. Rusové snad dostávají příplatek za každou pintu prolité krve."

„Hrál jsi s Rusy?"

„Jenom se Spartakem, to je jeden z těch takzvaných amatérských klubů. Byl jsem víc na zemi než na nohou."

„Kecáš, Landsmanne, taháš mě za fusekli."

„Fakticky nekecám, Livingstone. A kdybys někdy chtěl zdrhnout, čeká na tebe flek v Leningradě."

Když se vysprchoval a navečeřel, Barney cítil, že je dostatečně utlumen a že se může soustředit na knihy. Plánoval si, že stráví čtyři až pět poctivých hodin memorováním, poněkud mylně označovaným za intelektuální činnost.

Pomalu si to šinul chodbou a náhle zaslechl hudbu. Akustický příval připomínající šílení zdrogovaných houslistů se dral z pokoje Mauryho Eastmana. Barney se vnitřně zachvěl – a nechal se přilákat k otevřeným dveřím.

V pokoji bylo oslnivě jasno. Po celé délce stropu byl zavěšen světelný panel s bodovými reflektory a každý zářivý paprsek se

soustřeďoval na nějaké umělecké dílo: miniaturní galerie zarámovaná dvěma obrovskými stereoreproduktory.

„To není Bludnej Holanďan, rač vstoupit," sdělil mu za zády zvučný baryton. Barney se otočil na podpatku a spatřil asi pětadvacetiletého, elegantně oblečeného mladíka s ostře řezanými rysy.

„Můžu ti nabídnout něco k pití?" vyzvídal srdečně.

Barney si dal ruku k uchu. „Vůbec tě neslyším. Nemůžeš ten bengál trochu ztišit?"

„Raději ne. Mahler se má skutečně hrát fortissimo."

„V tom případě si vem sluchátka – jsou tady totiž lidi, co nemůžou studovat fortissimo."

Milovník hudby se vlídně usmál, přešel k ovládacímu pultu, jenž blízce připomínal přístrojovou desku Boeingu 707, otočil knoflíky a pokoj se rázem přestal chvět.

„Díky." Barney přikývl a obrátil se k odchodu.

„Nemáš chuť na drink?"

„Bohužel, čeká mě hromada práce."

„Panebože, proč jsou tady všichni tak svědomitý? Poslechni, sklenička whisky nikomu neublíží."

Proti Barneyovu lepšímu přesvědčení ho ten člověk poněkud fascinoval. Požádal o kolu.

„S citrónem? Led? Slzu rumu, aby to byla cuba libre?"

„Ne, díky. Jen kostku ledu. Ty děláš medicínu?"

„Proboha, proč bych asi jinak tlel v týhle příšerný ubytovně?"

„To je fakt. Ještě před pár dny byl tenhle pokoj obsazen. Tedy – někým jiným."

„Měl smůlu, chudák." Podal Barneyovi sklenici a pak si nalil na dva prsty chivas regálu.

„Ty jsi znal Mauryho?"

„Jen podle jména. Říkali mi, že v jeho rodině došlo k nějaký krizi. Já ale s něčím takovým počítal, a proto jsem se o ubytování vůbec nestaral. Jen mě nenapadlo, že by to šťastná souhra náhod mohla takhle urychlit. Ty víš, co byl zač, ten *pauvre con*?"

„Byl to prima kluk," řekl upjatě Barney.

„Neříkal Hemingway, že *prima kluci končí poslední*!"

„Ne, to říkal Leo Durocher z Brooklyn Dodgers.“

„To je fakt dobrý – já jsem Lance Mortimer – a ještě se musím na Harvardu seznámit s někým, kdo by nebyl jen bezohledná, ctižádostivá svině.“

„Ty nejsi?“

„Já zvlášť. Chci se do pětadvaceti stát milionářem.“

„Nebylo by ti v tom případě líp na zdejší ekonomii?“

„Bože můj, ty jsi ale pokrytec. Odkud jsi?“

„Z Brooklynu,“ odsekl Barney. „Nevadí?“

„Nebuď blázen, slyšel jsem, že to je kouzelný místo. Lauren Bacallová je tady z Brooklynu, nebo snad ne?“

„Řek bych, že jo.“

„Takže, jestli je dost dobrá pro Bogarta, je dost dobrá i pro mě.“ Mortimer se usmál, jako by se mu povedl obzvlášť duchaplný bonmot. „Mám dojem, že jsem zapomněl, jak se jmenuješ?“

„Já taky – co kdybysme to tak nechali?“

„No tak brácho,“ chlácholil ho Lance, „jak ti říkají u vás v Brooklynu?“

„To bys dost zíral. Ale přátelé mi říkají Barne nebo Livingstone. Slyším na obojí. A teď, Lanci, jestli dokážeš, aby tvoje hifi řvalo trochu míň, zkusím si prostudovat pár histologických preparátů.“

„Histologický preparáty?“ reagoval Lance s teatrálním údivem. „To vám opravdu dovolujou odnášet z laboratoře ty vzácný vzorky lidský tkáně?“

„Vždycky jen pár.“

„A jakej máš mikroskop?“

„Místní specialitu – typ A.O. – za deset dolarů na semestr.“

„To je ale jen monokulár – a z doby kamenný!“

„Vsadím se, Lance, že tady široko daleko nic nevyhovuje tvým náročným požadavkům,“ rýpl si Barney.

„Prosím vás, doktore Livingstone, špatně mě chápete. Pouze jsem vám hodlal nabídnout k využití svou hračičku –“ A zdvihl plstěnou pokrývku, pod níž se na psacím stole objevil nablýskaný moderní *binokulární* mikroskop.

„Páni!“ uniklo Barneyovi, dřív než se stačil ovládnout.

„Nikon – vyspělá technika od spřátelených skřítků z Tokia. Mám vlastně dva. A taky mám dvě kompletní sady preparátů, co nám ukazovali na přednášce.“

„Jak jsi je sehnal?“

„Neřeknu, dokud si neopravíš svoje nízký mínění o mně –“

„Podle čeho soudíš, že ho mám?“

„Všichni ho mají. Dokud nepřijdou na to, že pod mým nepříjemným zevnějškem se skrývá kamenný srdce a ocelovej mozek. Prostě řečeno, Barneyi, jsem rozenej vítěz.“

„Když myslíš,“ zamumlal s nechutí Barney. „Teď mi ale řekni, jak jsi dostal ty preparáty.“

„Můžeš si domyslet jak. Jedině ti bude chybět, kolik jsem zaplatil tomu studentíkovi z třeťáku, co obsluhuje projektor. A to spadá pod lékařský tajemství.“

Barney už toho měl dost. Otočil se k odchodu a přes rameno utrousil: „Měj se, Lanci.“ Mladík vyskočil z křesla a vrhnul se za Barneyem jako Apollón pronásledující Dafné. „Vydrž minutku, Livingstone – nechceš ten mikroskop?“

„Abych řek pravdu, nelíbí se mi moc představa, že bych se ti měl cítit zavázaný.“

„Vždyť jsem ti říkal – mám dva – a dvě sady preparátů.“

Barney se nedokázal ovládnout. „Lance, ty máš všechno dvakrát?“

„Hm, ano. Většinou.“

„Dvě auta?“

Spolužák přikývl. „Jen ojetý corvetty.“

„Stejně se vsadím, že mají stejnou barvu.“

Lance opět souhlasně přikývl. „Připadalo mi to praktičtější.“

„Aha. Ano. Ovšem.“ A pak, stržen svou vlastní morbidní zvědavostí, Barney zkoušel hlouběji.

„Dvě přítelkyně?“

„V tomto případě dělám výjimku.“

„Copak?“

„Shledávám ženy méně spolehlivými než auta – a tak obvykle udržuju na seznamu tři nebo čtyři.“

„Hm, to zní – prakticky.“ Barney si uvědomoval, že pluje v nezmapovaných vodách, ale přesvědčil sám sebe, že bude zábavné toho člověka prozkoumat.

„Máš ovšem jen jednu maminku a jednoho tatínka.“

„Co to je? Kádrovej dotazník?“

„Promiň, trochu jsem přestřelil.“

„Jsi taky trochu praštěnej. Mluvíš jak budoucí psychiatr,“ uzavřel vlídně Lance. „Mně se to líbí. Kdykoli budeš potřebovat, můžeš si půjčit jedno moje auto.“

„Díky,“ utrousil ledabyle Barney a začal sbírat jednotlivé části Lanceova super-mikroskopu, aby mohl uniknout dřív, než si to jeho dobrodinec rozmyslí.

„Kdy je chceš vrátit?“ zeptal se, když zvedl krabici preparátů.

„Žádnej spěch. Můžeš si je nechat celej semestr, jestli chceš. Já můžu kdykoli dostat novou sadu.“

„Jsi prima, Lance.“

„Chceš říct, že se ti fakt líbím?“ zeptal se Mortimer s nefalšovaným údivem.

„Ovšem.“ Barney se usmál. „Jsi jediný svýho druhu – nebo bych snad měl říct dva svýho druhu.“

*

Mikroskop bohatě využil. Byla to vzrušující zkušenost, prohlížet preparáty pojivové tkáně zbarvené hematoxylinem. Oslňovaly ho mihotavé růžové a modré skvrny – organizovaný chaos připomínající obrazy Jacksona Pollocka. Teprve teď nabyl zpětné platnosti výrok asistenta z laboratorních prací: „*Histologie a dějiny umění jsou komplementární estetické disciplíny*.“

Chvíli po jedenácté pocítil potřebu dávky sacharidů. Cestou po schodech dolů k automatu s cukrovinkami se zastavil u telefonu, aby se podělil o své nadšení s Laurou.

Ozval se podrážděný ženský hlas.

„Jestli je to zase pro Grete nebo Lauru, rovnou zavěšuju.“

Barney ten hlas poznal. „Ahoj, Alison, to jsem já, Barney – víš, sešli jsme se u Leonardovy mrtvoly.“

„Ahoj,“ odpověděla, „jak vám jde pitva?“

„Senzačně – a vám?“

„Ujde to,“ řekla. „Mám dojem, že chceš mluvit s Laurou, co?“

Vycítil její osamělost a rozhodl se k nejvyšší oběti.

„Alison, nechceš jít na kafe?“

„Já?“ řekla, přivedena z rovnováhy, neboť nebyla zvyklá, že by o její osobu někdo projevil sebemenší zájem.

„Barneyi, musím toho dnes ještě spoustu nastudovat. Nemůžem to nechat na jindy?“

„To víš že jo, samozřejmě,“ odpověděl s vnitřní úlevou. „Je tam Laura?“

Uslyšel bouchnutí visícího sluchátka o kamennou stěnu a Alisoniny kroky spěchající za Laurou.

Zvláštní bylo, že Laura se ozvala také podrážděně. „Hele, snažím se trochu studovat, kdo sakra volá?“

„Koho si čekala – Madona Branda?“

„Promiň, Barneyi. Co se děje?“

„Věřila bys, že jsem sehnal kompletní sadu histologických preparátů a senzační Nikon na jejich prohlížení?“

„To je věc, jak se ti to povedlo?“

„Poslyš, to je moc dlouhý a moc napínavý, než abych ti to povídal po telefonu. Nechceš ke mně zajít a podívat se na ty nádherný preparáty plicní tkáně ve stříbrným zbarvení – a to ani nemluvím o spoustě dalších lahůdek?“

„Že váháš! Teď hned?“

„Ne, raději za půl hodiny… Mám teď poradnu.“

„Tak prima. Uvidíme se kolem půlnoci, poradce.“

„Posaď se, Hanku.“

„Vím, co máš práce, Barne. Nezdržím tě víc než tři minuty.“

„Dobrá, ale stejně si sedni. Proč riskovat zánět žil.“

Dwyer přikývl a sedl si na kraj lůžka jak na bidýlko.

„Fajn, Hanku. Tak do toho.“

Návštěvník se začal vrtět a téměř nebyl schopen promluvit. „Barneyi, mám takový problém. Byl bych ti moc vděčný, kdybys mi poradil.“

„Ovšem, jistě,“ odpověděl Barney a pomyslel si: Proč si sakra myslí, že bych měl *o čemkoli* vědět víc než on? „V čem by měla být ta potíž, Hanku?“

Zdálo se, že Dwyerův zmatek už vyplnil celý pokoj. Nakonec své dilema stručně shrnul: „V sexu.“

„Jak to myslíš?“ zeptal se Barney, poněkud nesvůj.

„Mám problém, který se týká sexu,“ pokračoval Dwyer a otíral si dlaně do svetru.

Ne, ne, signalizoval Barneyovi pud sebezáchovy. Pošli toho člověka k opravdovému psychiatrovi nebo tady bude každý večer někdo skákat z okna!

„Podívej, Hanku, nemyslíš, že by sis o tom měl promluvit s – no, víš – s někým kvalifikovanějším?“

„Ne, ne, ne, Barneyi, jsem si jist, že člověk s tvými zkušenostmi mi z toho může pomoct.“

To mě podrž, zavtipkoval si v duchu Barney, člověk by řek, že musím mít charisma.

„Dobrá, Dwyere, tak to vyklop.“

„Víš, že jsem se měl stát knězem?“

„Jo.“

„A myslím, že jsem ti řekl, proč jsem toho nechal?“

„Jo, něco ve smyslu *svět, tělo a stetoskop*.“

„Kvůli Cheryl. Cheryl De Sanctisové. Toužím po ní. Jsem po ní posedlý ve dne v noci. Nemůžu studovat, nemůžu spát, nemůžu se učit anatomii, protože jediné, co chci, je –“

„Spát s ní?“ navrhl Barney.

„Ano, Barneyi. Vidíš, já věděl, že mě pochopíš.“

„Abych řek pravdu, myslím, že tě nechápu. Protože zatím žádný problém nevidím, ledaže Cheryl je vdaná – nebo je jeptiškou.“

„Co si proboha myslíš, že jsem? Je to prostě senzační holka z naší farnosti – učitelka v mateřské školce. Její rodina je velice nábožensky založená.“

Odmlčel se a pak s roztouženým povzdechem dodal: „A má prsa, jaký jsi v životě neviděl.“

„Aha,“ řekl Barney a snažil se dospět k nějakému závěru, „jenže ona na tebe kašle – to je ten problém?“

„Ne, ne, miluje mě a já bych ji určitě miloval, i kdyby neměla tu neuvěřitelnou figuru. Ale včera večer mi telefonovala, že sem přijede na příští víkend a chce zůstat u mě na pokoji.“

„To není žádný problém, Hanku. Tedy pokud vím, ve svých pokojích nesmíme přechovávat jen střelný zbraně a plazy.“

„Myslím, že bude chtít se mnou spát.“

„Výborně,“ odpověděl netrpělivě Barney a pomyslel si: Takový problémy bych chtěl mít taky.

„Ty myslíš, že to je v pořádku? Myslíš, že máme spáchat smilstvo?“

„Koukej, Dwyere, nejsem moralista, ale zdá se mi, že když se dva dospělí lidi opravdu milujou, může do toho patřit i sex –“

„Před manželstvím?“

„Chceš si ji vážně vzít, Dwyere?“

Přikývl. „Já ji miluju, Barneyi. Můžu to chápat, jako že mám tvoje požehnání?“

„Podle mě bys to měl považovat za něco víc světskýho – spíš jako za povzbuzení. Chci říct, že koneckonců nejsem žádný kněz. Tak mě napadá, jak to, že jsi s tím nezašel za nějakým farářem?“

„Kněz by mi řekl, abych to nedělal.“

Dříve než Barney stačil uvážit, co vše v sobě zahrnuje tento duchovní rozhovor, ozvalo se zaklepání na dveře.

Dwyer pohlédl na hodinky a vstal k odchodu. „Už je půlnoc pryč. Nezlob se, že jsem tě tak zdržel.“

Ozval se Lauřin veselý hlas: „To jsem já, Livingstone – jsi sám?“

Dwyer vypadal rozpačitě. „Barneyi, teď bych si přál, abys tu měl zadní východ.“

„Prosím tě, Hanku, to je jen Laura. –“

„Jak to myslíš *jen*! Nejhezčí holka ze třídy ti přichází o půlnoci do pokoje. Jak to děláš?“

Rychle se otočil a otevřel dveře.

„Ahoj, Hanku.“ Laura se usmívala. „Doufám, že neruším.“

„Nápodobně,“ odvětil plaše Dwyer.

„Nic se neděje. Jen jsem se zastavila, abych se mrkla, jestli si Livingstonův mikroskop zaslouží tu reklamu, co mu předchází.“

„Samozřejmě,“ souhlasil naprosto popletený Dwyer. Pak odspěchal zavolat své milované.

11

„Na lůžku tři píči spí, mámy hlavu hanobí.“

„Lauro, proboha tiše, jsme v *Bostonu*!“

Tvář Palmera Talbota dostala barvu humra, kterého právě pojídal. Jeho oči se těkavě zapichovaly do tváří u sousedních stolků ve Steubenově restauraci, kam si s Laurou zašli po divadle na večeři.

Laura se bavila. V průběhu nevinného tlachání se jí Palmer mimochodem zeptal, jak se ona a její spolužáci dokážou vyrovnat s „tou obrovskou spoustou prkotin, kterými vás cpou“.

Odpověděla, že v průběhu let studenti medicíny vypracovali různé velmi užitečné mnemotechnické pomůcky, nezapomenutelné věty, jež okamžitě přivolají životně důležité informace ze zaprášených polic mozku.

„Například?“ zeptal se Palmer.

„Tak například existuje naprosto spolehlivá metoda, jak si zapamatovat sedm zápěstních kůstek.“ Pak pohodila svou krásnou plavovlasou hlavou a začala deklamovat: „*Na lůžku tři*…“ a tak dále.

A v té chvíli Palmera, zcela vyvedeného z míry, ranila společenská mrtvice.

„Zní to jako něco, co by byl schopen vymyslet Barney,“ pokusil se o chabý úsměv.

„Ani nápad, říkala jsem ti, že to je klasika – součást folklóru. Pokud vím, traduje se to už od Galéna nebo dokonce od Hippokrata. Věř mi, je to úplně geniální. Jak jinak bych dokázala odříkávat os – *naviculare, lunatum, triquetrum, pisiforme* …“

„Chápu, oč jde,“ přisvědčil Palmer. „Rozhodně to není věta, která by se jen tak zapomněla.“ Pak změnil předmět hovoru a tiše zašeptal: „Nemůžu vydržet, že jsem s tebou v jednom městě a přitom tě vídám jen o víkendech – vlastně ani ne každý pátek večer.“

„V sobotu máme taky přednášky.“

„To je barbarský, Lauro, naprosto nelidský!“

„Milý příteli, taková už je v principu celá lékařská fakulta.“

O hodinu později se smál jako blázen.

„Co se děje tak legračního, Talbote?“ vyzvídala Laura a škádlivě ho uhodila přes prsa polštářem.

„Nadosmrti jsi mě zničila.“ Rozhýkal se znovu na celé kolo. „Nikdy se už nebudu moct *na lůžku* milovat, aniž bych si přitom nevzpomněl na sedm zápěstních kůstek.“

„Dokážeš je taky vyjmenovat?“ vysmála se mu Laura.

„Ne, ale můžeš vzít jed na to, že tu větu nezapomenu!“ Sklonil se k ní, aby ji objal, ale Laura se mu jemně vymkla.

„Nic takovýho,“ řekla, „víš, že se musím vrátit na kolej, abych mohla ráno brzo vstát a rozhýbat svoje okohybné nervy na *Grayově Anatomii*.“

„A co bys řekla takhle *mojí* anatomii? Nemůžeš tady zůstat přes noc a studovat se mnou? Slibuju, že tě hned ráno odvezu.“

„Je mi líto. Tvoje představa o hned ráno v neděli totiž znamená, že si přečteš *New York Times* od á do zet.“

„A *Boston Globe*,“ dodal Palmer a zakřenil se na ni. „A až se s tebou znovu pomiluju.“

Políbila ho na čelo. „Necháme to na příště.“ Vstala, aby se oblékla, a dodala: „Občas mám silný dojem, že by se ti docela líbilo, kdyby mě vyhodili.“

„Přiznávám, že mě ta myšlenka ve slabých chvilkách napadá. Pak mi ale svědomí připomene, že jsi vášnivě oddána svému budoucímu poslání – a že jsem sobec.“

„To je dobře. A taky tě tvoje svědomí za tyhle myšlenky trestá?“

„Ani ne, protože pak si hned vzpomenu, že nejmíň třetina lidí z tvé třídy je už pod pantoflem.“

„Žádná holka se ještě nevdala. Máme totiž moc práce.“

„S čím? S tím, abyste dokázaly, že jste stejně dobré jako kluci?“

„Ne, to by nestačilo. Musíme dokázat, že jsme lepší. Dokážeš to pochopit?“ Palmer se upřímně snažil, ale hloubku její angažovanosti stejně pochopit nedokázal. „Stejně se ale nakonec chceš vdát a mít rodinu, nebo snad ne?“

„K *nakonec* mi zbývá ještě asi deset let,“ odpověděla tiše. A pak dodala: „Já nebudu jen lékařkou, Palmere. Já budu *moc dobrou lékařkou*.“

Zamilovaně na ni pohlédl a zašeptal: „Miluju tě, Lauro, a budu čekat, jak dlouho bude třeba.“

Objal ji kolem ramen, jako by chtěl zpečetit přísahu, kterou právě složil. Laura přimkla tvář k jeho bradě a náhle pocítila nevysvětlitelný smutek. Panebože, tenhle báječný kluk mě tak miluje. A já ho mám opravdu ráda. Proč nedokážu … odhodit všechny zábrany? Co to se mnou je?

Když porsche zastavil před ponurou Vanderbiltovou kolejí, objevil se na rohu mladý pár a blížil se k nim ruku v ruce. Ve chvíli, kdy Palmer doprovodil Lauru ke vstupním dveřím, zavolal jeden z milenců: „Lauro, počkej!“

Za okamžik přiběhl Hank Dwyer s menší boubelatou dívkou v závěsu.

„Ahoj,“ pozdravila je vesele Laura, i když byla v duchu překvapená, že někdejší kněz je ještě vzhůru – dávno po půlnoční – a navíc s takovým děvčetem.

„Lauro,“ zasípal Hank, „jsi první, kdo se dozvídá velkou novinu – Cheryl a já se budem brát! Promiň, mám dojem, že jste se ještě neviděly. Laura Castellanová – moje snoubenka Cheryl De Sanctisová – jsme ze stejného města.“

Jeho společnice s havraními vlasy přikývla a plaše se usmála. Ale i ve tmě bylo vidět, jak jí září oči.

Laura představila Palmera, jenž se zdvořile dotázal, na kdy to šťastný pár plánuje.

„Na vánoce,“ vytrysklo z Cheryl. „Budem se brát o vánočních prázdninách.“

„Ano,“ dodal se spokojeným úsměvem Hank, „aspoň nikdy nezapomenu na výročí svatby. Není to senzační?“

„Podle mě to je perfektní,“ poznamenal Palmer a se špetkou ironie, kterou mohla poznat jen Laura, dodal: „Nebude to velká zátěž při studiu?“

„Ani nápad, právě naopak,“ odpověděl sdílný Hank. „Až budeme spolu, nebudu ztrácet čas, který teď promrhám, jak pořád na Cheryl myslím.“

Palmer se obrátil se sarkastickým úšklebkem na Lauru: „To je velice povzbudivá vyhlídka!“

„Každému po zásluze,“ odpověděla Laura a políbila Palmera na tvář. Pak zamávala budoucím novomanželům a zmizela za dveřmi.

Jakmile se ocitla v pusté prázdnotě vstupní haly, vrátila se jí dřívější melancholie. To, jak se Hank a Cheryl na sebe dívali, nějak otvíralo stavidla citů. Ti dva byli tak očividně zamilovaní. Chová k ní Palmer stejné city? Pocítila k němu náhlou příchylnost. A – nechápala proč – smutek nad sebou samou.

Uvědomila si, že jde k Barneyovu pokoji. Jen se podívat, jestli je ještě vzhůru. Když se přiblížila, zaslechla, jak unaveným hlasem přeříkává biochemické vzorce.

Zastavila se, protože ho nechtěla – nebo nemohla – rušit svým nezralým vnitřním zmatkem, co se týče vztahů, lásky a vůbec všech těch pubertálních záležitostí.

A tak odešla do svého pokoje, padla na postel, rozevřela poznámky z biochemie a snažila se pohroužit do aminokyselinového zapomnění.

Barney se bifloval celý večer, až do neočekávané návštěvy Bennetta Landsmanna. Bennett měl na sobě elegantní bundu, košili s modrým proužkem a vázanku, takže Barneyovi poněkud vyrazilo dech zjištění, že Bennett byl jen na posledním Ingmaru Bergmanovi v kině na Exeter Street.

„Panebože, Landsmanne, takhle si představuješ dobrou zábavu? Když jsem viděl *Sedmou pečeť*, tak mě pak celou věčnost pronásledovaly noční můry.“

Bennett se srdečně zasmál. „Ale postavy v jeho filmech jsou tak morbidní, že když se s nimi srovnávám, cítím úplnou euforii. Přinejmenším vyhlídka na učení mi už nepřipadá tak pochmurná. Chceš se navzájem prozkoušet?“

„Prima. Jak jsi na tom s aminokyselinami?“

„Ujde to. Odpoledne jsem jim věnoval pět hodin života.“

„Dobrá, obrátíme tedy pozornost k úplně směšný záležitosti, jakou je tvoření proteinů v gastrointestinálním traktu?“

„Ty mě štveš. Cožpak *tohle* máme umět taky?“

„Pane Landsmanne,“ odpověděl Barney a pokusil se napodobit shovívavý hlas jejich profesora, „chceme, abyste znali jen *důležité* věci. Jinými slovy všechno, co mi vyjde z úst.“

Což Bennett zhodnotil jediným slovem: „Hovno.“

A dali se do práce.

Po hodině si dali oddechový čas, takže Bennett mohl odběhnout do svého pokoje pro pár plechovek budweiseru. Upíjeli pivo a probírali různé triviality, jako kdo vyhraje meziuniverzitní mistrovství v rugby a zda vůbec někdo někdy může porazit Yale v plavání („Slyšel jsem, že tam přijímaj ryby,“ vtipkoval Barney). Dokonce zabrousili i na vysokoškolský šach.

S postupujícím časem Barney vycítil, že jeho nový přítel je v dobré náladě a že se tedy může odvážit položit mu pár osobních otázek.

„Řekni mi, Landsmanne,“ zeptal se žoviálně Barney, „jaký to je být Jackie Robinsonem na medicíně?“

„Nemusíš mi pochlebovat, Barne. Hraju sice slušně, ale v *téhle* lize zdaleka nejsem nejlepší.“

„Běž se vycpat, víš dobře, jak to myslím, Bene.“

„O tom nemusíš pochybovat. Pro mě to ale není vůbec žádný problém. Černou kůži mám odjakživa a abych ti řekl pravdu, nic jinýho jsem zatím nepoznal.“

„Odkud jsi?“

„Vyrostl jsem v Clevelandu …“ Nic bližšího nedodal.

Barney kolísal mezi ostýchavostí a zvědavostí. „Co dělají tvoji rodiče?“ Neškodný dotaz.

„Táta dělá boty,“ odpověděl ležérně Bennett.

„Aha,“ přikývl duchaplně Barney, udiven tím, kam až se vyšvihl chlapec z tak skromných poměrů. Měl ale pocit, že dosáhl hranice Bennettova soukromí a že dál už nemůže.

A tak další půl druhé hodiny oba mladíci v tichosti dřeli. Zrovna se učili nazpaměť oxidaci kyseliny pyrohroznové, když k jejich dveřím přišla Laura – a hned zase odešla.

Naštěstí za dveřmi nepostávala, neboť než se mladíci rozešli, ještě si trochu poklábosili – tentokrát o děvčatech ze třídy.

„Tahle Castellanová,“ zabručel Bennett, „poznal jsem ji, ještě když byla na Radcliffu. To je fakt záhada. Krásná, chytrá jak opice – a úplná záhada.“

Záhada? To bylo asi to jediné, co by o ní Barney v životě neřekl. Jenže on Lauru skutečně znal. Jejich životy byly vzájemně propleteny.

Záhada jsi *ty*, Bennette.

V noci před první zkouškou z biochemie spojovala bázlivé i nebojácné studenty jedna otázka: Proboha, co mají tyhle blbosti společného s léčením nemocných?

„Já se zblázním,“ úpěla Laura, „všechny ty diagramy, schémata, vzorce – vždyť to vypadá, jako by nás učili vyrábět auta nebo opravovat televize.“

Učili se s Barneyem u něho na pokoji. Vzájemně na sebe vystřelovali otázky a neustále se snažili odhadnout, co asi po nich Pfeifer ráno bude chtít.

„Jen se nerozčiluj, Castellanová. Uznávám, že to je jako učit se zpaměti padesát druhů makarónů, jenže ty aspoň mají něco společnýho s činností lidskýho těla.“

„Vsadím se, že táta se tyhle nesmysly učit nemusel.“

„Vsadím se, že musel. V Řecku a v Číně studovali metabolismus už před dvěma tisíci let.“

„Jen maličko – to jo, ale ne každý detail. Konec konců, vždyť jsem tady kvůli nemocným lidem.“

„Výborně,“ odpověděl s šibeničním humorem, „jen se podívej kolem sebe: Pfeifer to má pošahaný a my všichni jsme cáknutý, že tohle vůbec děláme. Chceš čokoládu?“

„Ne, ale napila bych se kokakoly, abych neusnula. Skočím dolů a –“

„Klid, Castellanová, jen tu hezky zůstaň a uč se za nás oba. Já si potřebuju trochu rozproudit krev, aby se mi dostala případně i do mozku.“

Seběhl po schodech k prodejním automatům; šest přístrojů vedle sebe nabízelo výrobky pochybné výživné hodnoty. V tuto noční

hodinu to vypadalo, že se mu přístroje pošklebují. A nejspíš také ano, neboť všechny byly úplně prázdné – i automat na cigarety.

Barney pomalu stoupal po schodech a snažil se rozpomenout, kdo na jeho patře má vařič a konvici. No jistě, Lance Mortimer má nepochybně po dvou kusech.

Zaklepal na dveře. Nic se neozvalo. Že by spal? Když i druhé – silnější – zaklepání zůstalo bez odezvy, Barney vzal za kliku. Bylo otevřeno. A Lance je tady – rozvalený ve svém přepychovém křesle, s hlavou zakloněnou a zavřenýma očima – a se sluchátky na uších. Sluchátka! Jak může sakra na všechno tak kašlat, že si poslouchá muziku i dnes večer? Barney k němu přistoupil a zlehka mu zaklepal na čelo.

„Je tu někdo?“ zeptal se hlasitě. Lance otevřel oči a sejmul z jednoho ucha sluchátko.

„Hleďme, pan doktor Livingston. Kdepak se pořád schováváš?“

„Ve svým pokoji jako každý – a učím se ty příšerný chemický vzorce. Proč to neděláš taky – nebo ty snad nehodláš jít zítra na test?“

„Proč se hned tak rozčiluješ? Jen klídek.“

„Ovšem, ale ty si myslíš, že se nemusíš nic učit?“

„Ale to víš, že si to nemyslím, brácho, to víš, že ne. Poslouchej –“

Barney si neochotně nasadil nabídnutá sluchátka. Ke svému údivu uslyšel Lanceho hlas přednášející pasáže o metabolických tajuplnostech, z nichž budou zítra ráno zkoušeni.

„Přehrávám si ty pásky pořád dokola,“ vysvětlil Lance, „takže i když usnu, mozek bude ty informace přijímat jako podprahový vjemy.“

„Lance, ty jsi teda případ.“

„Viď, taky si to myslím.“ Jeho sousedé se zasmál. „Bohužel ti žádnou pásku nemůžu půjčit, protože jsem tenhle krám sehnal teprve včera ve výzkumáku pro zvukovou techniku v Cambridge. Můžu pro tebe udělat něco jinýho?“

„To teda můžeš. Nemáš něco s kofeinem?“

„Chceš kafe, čaj, kolu?“

„Kolu – raději dvě, jestli můžeš.“

„Poslož si," odpověděl Lance a ukázal na chladničku. „Je tam taky kousek camembertu, jestli máš chuť." Opět se rozvalil v křesle a věnoval se předem nahrané autopedagogice.

Po návratu do svého pokoje Barney našel Lauru, jak leží na posteli a tvrdě spí.

Pohlédl na černé kruhy pod jejíma očima a usoudil, že Laura si nejvíc ze všeho potřebuje odpočinout. Sám se posadil ke stolu a ještě půl hodiny se učil. Pak už byl příliš malátný, než aby mohl pokračovat. Znova pohlédl na Lauru. Byla v hlubokém spánku; budit ji by bylo kruté. Zul se, popadl deku, sroloval bundu do tvaru polštáře, natáhl se na podlahu a rázem usnul.

Někde v zemi nikoho mezi nocí a ránem se Laura náhle probudila. Trvalo jí pár vteřin, než si uvědomila, kde je. Pak spatřila Barneye spícího na podlaze a usmála se. Sebrala své poznámkové bloky a při odchodu pohlédla na Barneyův psací stůl. Zapomněl nastavit budík. Nařídila ho na sedmou, pak tiše zavřela dveře a po špičkách odešla ke schodům.

Pod některými dveřmi bylo ještě vidět světlo. Jedny byly dokonce dokořán otevřeny. Lance Mortimer – tentokrát bez sluchátek – kreslil na stole vzorce. Když procházela kolem, zvedl oči.

„Ahoj, Lauro," zakřenil se, „jak se vede Barneyovi?"

„Dobře – spí," odpověděla věcně.

„Šťastný to chlapec," poznamenal Lance poťouchle.

Pohlédla na něj a příliš unavená, než aby se tím dala otrávit, šeptla: „Víš, co mi můžeš, Mortimere –"

Ještě než došla ke schodům, zaslechla spolužákovu odpověď: „Kdykoli si budeš přát, Lauro, kdykoli."

Seděli s vyhaslým zrakem, okusovali tužky nebo si zakládali na žaludeční vředy a čekali na malý test profesora Pfeifera. Svírání žaludku a bušení krve ve spáncích rozhodně neodpomohl ani falešný tenor Petera Wymana nedomrle pozpěvujícího „Jak nádherný to den".

Milý pan profesor je nezklamal. I když se první otázka dotýkala průkopnické práce o metabolismu, za niž Sir Hans Krebs nedávno získal Nobelovu cenu, přesto nebyla z tohoto světa:

Představte si, že žijete na planetě Saturn. Přeprogramujte Krebsův cyklus tak, že místo kyslíku použijete dusík. Nakreslete celé schéma.

Druhá část byla (podle Pfeifera) „poněkud stravitelnější". Týkala se totiž glykoneogeneze. Jinými slovy, přeměny cukru pro krytí potřeb tkání lidského těla.

Jestliže máte pět molekul glukózy, kolik potřebujete adenosinu a kolik fosforečnanu k přípravě glykogenu? Kolik přitom vznikne oxidu uhličitého?

Popište celý postup.

Stopětadvacet pravých rukou se zvedlo k obočí, za nímž v zamlžené paměti začínalo tápání po správných odpovědích.

Vymezené hodiny uplynuly neznámo jak. Zatímco většina obětí odevzdávala své testy a belhala se ven, pár posedlých horlivců bláznivě škrábalo dál.

„No tak, no tak," řekl Pfeifer, jako by peskoval mateřskou školku, „jestli jste na to nepřišli za celou tu dobu, nepřijdete na to nejspíš nikdy. Odevzdávat, prosím."

Na chodbě před posluchárnou bylo ve vzduchu víc sprostých slov než iontů.

„Ten chlap je úchylnej maniak!" zněla jedna z typických hypotéz.

Peter Wyman na tyto reakce pohlížel jako na kyselé hrozny z vinice medické nevědomosti.

„Lidi, prosím vás," chlácholil blazeované spolužáky, „bylo tam sice dost psaní, ale ty otázky byly naprosto solidní."

„Drž hubu, Wymane," vyštěkl na něj jinak mírný Sy Derman, čerstvý nositel černého pásu v judo, „nebo ti holejma rukama trvale zastavím metabolismus mozku."

„Řek bych, že Wyman blufuje," poznamenal Barney. „Odevzdával jako poslední."

„Jasně," přidala se Laura, „a potíš se jak prase, Petříčku."

„Perspirace je normální způsob snižování teploty těla, slečno Castellanová,“ utrousil Wyman blahosklonně.

„Čím rychleji myslíš, tím víc kalorií spaluješ. Řekl bych, že jsem vydával aspoň pět joulů za vteřinu.“

„Poslouchej, Wymane,“ řekla Laura, „jít lidem na nervy – to máš vrozený nebo jsi na to měl extra školy?“

„Pokud jde o mě, vážená, tak si myslím, že to s touhle školou začalo jít z kopce od chvíle, co sem připustili ženský.“

„Chlapečku,“ přerušila ho Laura, „jestli uslyším ještě molekulu sexuálního šovinismu, zatočím s tebou po brooklynsku raz dva.“

„Být tebou, dám si bacha,“ varoval ho Barney. „Laura se umí až moc dobře ohánět kudlou.“

„Už se celej třesu,“ ušklíbl se Wyman. Přesto ale rychle zmizel.

„Kdo to chce jít spláchnout?“ zjišťoval Lance Mortimer.

Ve skupině asi tuctu studentů, kteří se shlukli kolem Wymanova extempore, zavládla téměř naprostá jednomyslnost. A tak odpochodovali do Albertova Grilbaru na slavnostní oběd sestávající z piva a zdarma poskytovaných buráků.

K oslavě totiž měli opravdu důvod: poprvé byli nataženi na Torquemadův skřipec a přežili to – aspoň natolik, aby bojovali dál. Pár statečných se odpotácelo na odpolední anatomii, ale většina se jen doklopýtala do svých pokojů, kde všichni rázem usnuli.

V jednom ohledu je harvardská lékařská fakulta stále jako Aeskulapův chrám: i hluboké jizvy se zde přes noc zázračně zhojí. Tak tomu bylo i příštího dne, kdy nebylo vidět žádné ublížení na těle ani na duchu u žádného ze studentů, kteří se opět shromáždili v posluchárně C, aby naslouchali Pfeiferově líčení dalších dobrodružství aminokyselin při jejich pátrání po Dokonalém Proteinu.

Pfeifer se vrhl střemhlav na vzrušující charakteristické zvláštnosti argininu a jiných aminokyselin, aniž by se slovem zmínil o posledním vzájemném setkání. Věděl, že studenti trpí, a studenti věděli, že to Pfeifer ví. Napětí se tím jen násobilo.

Konečně, asi třicet vteřin před koncem, se Pfeifer zhluboka nadechl a poznamenal: „Tak – a pokud jde o test. Jsem rád, že mohu konstatovat, že někteří z vás si vedli docela dobře. Dva dostali

devadesát osm a jeden dokonce devadesát devět bodů.“ Pak s úsměvem dodal: „Stovku ze zásady nikdy nedávám.“

Pfeifer se odmlčel, znovu se nadechl a pokračoval: „Pochopitelně, byli i takoví, kteří – jak bych to řekl – se stále ještě úplně nechytili. Skutečnost, že nejnižší počet bodů byl jedenáct, to dokládá naprosto jasně. Stačí ale pouze říct, že většina z vás se pohybuje kolem pětapadesáti bodů a je tudíž oprávněný předpoklad, že složí závěrečnou zkoušku.“

Posluchárna se naplnila vzrušeným šepotem. Na rozloučenou Pfeifer oznámil: „Přehled známek vyvěsím zítra časně ráno na obvyklém místě. Na shledanou, pánové.“

Otočil se na podpatku a odešel.

Když studenti začali vycházet za Pfeiferem, uslyšeli, jak si Peter Wyman nahlas mumlá: „To by mě teda zajímalo, kvůli čemu jsem ztratil ten bod.“

Profesor Pfeifer měl ve zvyku přicházet na fakultu nejpozději v šest ráno, aby získal pár hodin na výzkum a nemusel se obtěžovat hovory se studenty. Ve dnech, kdy měl k dispozici výsledky zkoušek, vyvěsil vždycky přehled – používal při tom jen iniciály studentů, aby zachoval jejich anonymitu – na nástěnku vedle své pracovny a pak se uchýlil do laboratoře.

Netřeba říkat, že takového rána nejeden student vstával hodně brzo. I tentokrát, zatímco slunce udělalo teprve jen slabý obloučeк na východním obzoru, půl tuctu návštěvníků se již dostavilo k místu, celá léta známému coby „Zeď nářků“.

Součástí tradice byl také zvyk studentů – i nekuřáků – poté, co viděli výsledky, kauterizovat své iniciály špičkou zapálené cigarety.

Barney přišel v sedm hodin. Bennett už čekal.

Neusmíval se.

Ne, naopak, mračil se.

„Jak jsi dopad, Landsmanne?“

„Livingstone,“ odpověděl pochmurně jeho přítel, „pro nás tyto časy nejsou ani nejlepší, ani nejhorší. Voilà.“

Ukázal na seznam a prstem označil šest jmen vypálených do zapomnění. Ti, co získali královských devadesát devět a neméně

skvělých devadesát osm bodů, tady už byli a odešli. A ještě se kouřilo u jedenácti bodů a u dvou „středňáků“, kteří dosáhli čtyřicet sedm a padesát šest.

„Kdy jsi přišel, Bene?“

„Ve tři čtvrtě a ty díry tady už byly. My oba ale dodržujeme zásadu řecké filozofie *meden agan*, všeho s mírou. Já mám čtyřiasedmdesát a ty máš pětasedmdesát.“

„Jak to víš? Cestou sem mě napadlo, že máme stejný iniciály.“

„Bez problému. Použil jsem při testu svoje celé jméno – Bennett A. Čili čtyřiasedmdesát mám já.“

Z Barneyovy tváře rázem zmizela unavená pobledlost. „Koukej na to, Landsmanne, nejsme žádný béčka. Jak ale zamaskujem naši totožnost?“

„Mám na to tradiční nástroj.“

„Vždyť nekouříš.“

„Ovšem, nekouřím, ale občas jdu na rande s neosvícenými slečnami, které kouří.“

Sáhl do saka a vytáhl stříbrné pouzdro na cigarety. Vzal z něj dlouhou, tenkou cigaretu a stříbrným zapalovačem ji zapálil. Na pouzdru i na zapalovači byl monogram – nebo nějaký emblém.

„To je krásná cigártaška, Bene. Můžu se mrknout?“

Bennett mu hodil pouzdro. Víčko bylo ozdobeno vypouklým kruhovým znakem se stříbrným „A“ na bronzovém podkladu.

„Co to je?“

„Ale to patřilo tátovi. Byl důstojníkem v Pattonově 3. armádě.“

„Fantastický,“ pravil obdivně Barney. „Můj táta sloužil v Tichomoří, ale nic takovýho nedostal. Co udělal tvůj otec –“

„Tak pojď, jdem na to,“ přerušil ho Bennett, „už je čas na snídani – vymaž to a padáme.“

Podal mu cigaretu.

Když Barney vypaloval jejich jména, rychle proletěl seznamem, zda nepozná, jak dopadla Laura.

Její iniciály tam nebyly. Tedy – už tam nebyly. To znamená, že dopadla neobyčejně skvěle nebo vybouchla.

Nevěděl, co by jí měl říct, kdyby se ukázalo, že je Laura poslední. Na druhou stranu, kdyby byla nejlepší (a Laura je Laura, nemožné to není), neuměl si představit, jak by se cítil.

12

„Jak ti dopadl test z biochemie, Lauro?“

„Ujde to.“

„Znamená to, že jsi dopadla dobře?“

„Ne, to prostě znamená, co jsem řekla – ujde to.“

„No tak, Lauro, mezi námi by přece neměla být žádná tajemství. Vždyť jsem přece tvůj budoucí manžel.“

„Jen pro pořádek, Palmere, ani na tohle jsem ti žádnou oficiální odpověď nedala.“

„Dobře, paní doktorko, dobře, vzdávám se. Co budeš dělat na Den díkůvzdání?“

„Co bych dělala? Budu se učit.“

„Samozřejmě. Ale musíš si udělat nějakou přestávku. Na Den díkůvzdání i vězni na cele smrti mají krocana.“

„Nepochybuju, že v menze nám nabídnou slušnou napodobeninu – i kdyby měla být z polystyrenu a s plastikovou nádivkou.“

„Tak já k tobě přijedu a dáme si toho ersatz krocana spolu.“

„A co tvoji rodiče? Nebude je mrzet, že tě neuvidí?“

„Rozhodně je to nebude mrzet tolik jako mě, kdybych neviděl tebe.“

Palmera náhle napadla znepokojivá myšlenka.

„Nebo máš snad jiné plány?“

„Víš, abych řekla pravdu, napadlo mě, že Barney a já –“

„No ovšem, vážený pan doktor Livingston –“ přerušil ji Palmer.

Laura se zamračila. „Jak jsem říkala,“ pokračovala bez mrknutí oka, „Barney a já a pár dalších z ročníku jsme chtěli udělat v menze velký stůl a zahrát si na jednu velkou rodinu. Ale několik lidí na poslední chvíli zběhlo.“

„Jmenovitě?“

„Třeba Bennett – letí domů do Clevelandu strávit ten den s rodiči –“

„To je dost výstřední. Musí být v balíku.“

Laura přitakala. „Mám takový dojem. Podle toho jak se obléká, bych řekla, že firma Brooks Brothers se báječně uživí jen na něm. A Livingston se nakonec taky vykroutil.“

„Vrací se do rodinného sídla v Brooklynu?“

„Nic neřekl. Už asi týden se vůbec chová nějak divně.“

„Proč – zlobí se na tebe kvůli něčemu?“

Pokrčila rameny. „Myslím, že ne, pokud se nenaštval, že jsem mu neřekla, jak jsem dopadla z biochemie.“

„Mimochodem, jak jsi dopadla?“ vypálil Palmer ve snaze zastihnout ji nepřipravenou.

„Už jsi slyšel, Palmere,“ odrazila ho, „ujde to.“

Barney nechal autorádio naladěné na WCRB tak dlouho, dokud bylo její signál slyšet. Byla to zřejmě jediná stanice v celé Nové Anglii, jež na Den díkůvzdání nezačala vysílat vánoční koledy. Barney seděl sám v jedné Lanceově corvette a tak mohl hlasitě zpívat Hymnu díkůvzdání, kterou si dobře pamatoval ještě ze střední školy.

Když odbočil z hlavní massachusettské dálnice na výjezdu 9, dálnice 86 Jih byla úplně prázdná. Většina cestujících již dojela ke svým cílům a touto dobou již seděli u svátečních stolů. Napadlo ho, že strávit Den díkůvzdání sám je horší než zůstat sám o vánocích. Neboť kromě koukání na nevalnou televizi si člověk se svými blízkými a drahými hlavně láduje pupek.

Barney bude patrně jedním z mála lidí s nenaládovaným pupkem. Musel zklamat matku, která přirozeně čekala, že se vrátí do Brooklynu. Jeho vysvětlení navíc spočívalo v tom, že musí navštívit jednoho „přítele v nesnázích“.

(Zvědavost přiměla Estelle, aby se zeptala: „Je to děvče?“ Barney odpověděl jen tolik, že „není čeho se obávat“.)

Na severním předměstí Hartfordu odbočil z dálnice a vydal se po silnicích, jež se čím dál víc zužovaly a zhoršovaly. Nakonec se prosmýkl úzkou zablácenou cestou, lemovanou stromy s opadaným listím, a náhle se ocitl na velkém otevřeném prostranství. Asi sto metrů před ním se tyčil honosný dům ve francouzském stylu. Malá mosazná tabulka na velkých kovových vratech říkala:

Barneyovi blesklo hlavou pojmenování, které mu dali lidé z okolí: „Château Blázen“. Neboť zde dlela aristokracie bláznů. Nebo aspoň plutokracie. Říká se, že jeho obyvatelé platí za pobyt téměř tisícovkou týdně.

Panebože, pomyslel si Barney, za ty prachy by mohli mít svěrací kazajky z kašmíru. Bylo mu jasné, proč si říká tak ubohé vtípky. Tolikrát totiž slyšel o paranoi, kterou lidé pociťují při návštěvě v psychiatrickém zařízení. I ti nejsebevědomější pociťují iracionální úzkost, že budou odhaleni – a že už je proto nepustí ven.

Když zaparkoval u vrátnice, aby se ohlásil, spatřil vrátného, jak ohryzává krocaní stehno a netečně civí na blikající televizi.

Vrátný prolistoval knihu návštěvníků a na každou stranu přidal mastný flek.

„Hm, hm.“ Pokýval hlavou. „Doktor Livingston k panu Eastmanovi. Pojďte dál.“ (Barney v telefonu řekl jenom, že „volá z lékařské fakulty z Harvardu,“ ale v očích vrátného to zřejmě zvýšilo jeho prestiž.)

U těžkých dřevěných dveří ho uvítala vrchní sestra s tváří anděla, zvořile mu popřála příjemný svátek, a protože z nějakého důvodu usoudila, že Barney ústav dobře zná, pouze mu sdělila, že „mladý Eastman“ je na malé procházce v zadní zahradě a „doktor Livingston“ ho tam má laskavě vyhledat.

Barney přitakal a vydal se dlouhou, vysokou chodbou.

Ke své smůle někde špatně odbočil a najednou stál před bílými kovovými dveřmi, jež byly pevně zamčené. Malým obdélníkovým okénkem z nerozbitného skla pohlédl dovnitř a spatřil fantasmagorickou sbírku pacientů, kteří se belhali, vzpínali a naříkali, každý očividně ve svém vlastním, soukromém světě, neochotní či neschopní uznat přítomnost kohokoli jiného. Připomnělo mu to jakýsi Felliniho film. Pouze *tato* neskutečnost je skutečná. Panebože, pomyslel si, tady je Maury?

„Hledáte někoho?“ ozval se řezavý ženský hlas. Barney se otočil a spatřil valkýru převlečenou za ošetřovatelku.

„Hledáte někoho?“ opakovala o oktávu nižším hlasem.

„Já jsem… z lékařské fakulty z Harvardu a hledám mladého Eastmana.“

„Tak ten rozhodně není tady,“ protestovala sestra.

Bohudíky, ulevil si v duchu Barney. „Říkali mi, že je v zadní zahradě. Kudy se tam, prosím vás, dostanu?“

Ukázala mu správný směr. Barney přikývl a spěchal pryč; doufal, že na něm není vidět strach, který pociťoval.

Mauryho našel sedět o samotě na velké, zcela prázdné kamenné terase nad rozlehlou, pečlivě udržovanou zahradou. Zdálo se, že pozoruje slunce zapadající za vrcholky Taconských hor.

„Ahoj, Maury,“ řekl tiše Barney.

„Čau, Barneyi,“ odpověděl bezbarvě jeho přítel, aniž by otočil hlavu. „Jsi hodný, žes přišel. To je slunce, co? Jako když bůh hází měďák do automatu, aby nám koupil nebe plný hvězd.“ Stále se neotočil.

„To je pěkná metafora, měl bys ji zapsat.“

„Už nepíšu,“ zamumlal Maury.

Maury se na něho nepodíval a tak Barney obešel jeho židli a opřel se o zábradlí terasy proti němu. Teď pochopil, proč přítele tak uchvacuje nebeské světlo; jeho vlastní oči byly jak vypálené elektrické objímky. Barney se zachvěl.

„Jak je na fakultě – šíleně jim chybím?“

„Je to dost zápřah. A mně chybíš, Maury. Ten kluk, co je teď v tvým pokoji, je úplně cáklej.“

„V mým pokoji někdo je? Myslel jsem, že ten pokoj vystěhujou, že ho dají do karantény nebo něco takovýho, aby nikdo nemohl –“

„Přestaň s těma řečma,“ přerušil ho Barney a položil mu lehce ruku na rameno. „Vsadím se, že do jara jsi zpátky.“

„Nech těch vtípků. Odtud se už nedostanu.“

Barney zíral do těch mrazivě prázdných očí a v duchu si říkal: Zaplať pámbu, že aspoň žije.

„Prosím tě, věř mi. Už jsem prakticky jedna osmina doktora. Budeš v pořádku. Maury. Tady z toho se vylížeš a stane se z tebe druhý John Keats, tak jak jsi říkal.“

„Keats zemřel v šestadvaceti.“

„Jo, máš pravdu,“ odpověděl Barney rozpačitě. „Mám dojem, že to nebyl zrovna nejlepší příklad. Ale vždyť ty víš, jak to myslím.“

Pak bylo ticho. Proč? nechápal Barney. Ví přece sakra dobře, co se mu snažím říct. Proč mě nenechá, abych ho trochu povzbudil? Proč má takový zájem strhnout mě s sebou do propasti. A hlavně, proč chtěl, abych sem jezdil?

Několik minut seděli beze slova. Pak Maury z ničeho nic zašeptal: „Dávají mi šoky.“

„Cože?“ Barney věděl, co to znamená, ale nechtěl tomu věřit.

„Doktoři tomu říkají EKT – elektrokonvulzívní terapie,“ vysvětloval Maury tímtéž šedým hlasem. „Jsou to elektrošoky. Znáš přece ty mašinky, co mají na to, aby ti upražili mozek…“

Barneye se zmocnilo hluboké rozhořčení. Elektřinu odjakživa spojoval s trestem. Šoky pro antisociální agresivní typy: a pro vrahy nejvyšší trest – elektrické křeslo. Proč ale tenhle nevinný kluk…?

„Údajně se tím má léčit deprese.“ Pokrčil rameny a dodal: „Otec si každopádně myslí, že mi to pomáhá.“

„Byl se tady na tebe podívat?“

„Ne. Je to velice pracovitý člověk a San Francisco není zrovna za rohem.“ Hluboce si vzdychl a pokračoval: „Ale volá. Volá doktoru Cunninghamovi, to je šéf zdejšího podniku, aby měl jistotu, že se o mě stará… Ale – já tě sem přitáhnu z takový dálky až … bůhví odkud… a ani se nezeptám, jak se máš. A co tvoje žena?“

„Nejsem ženatý,“ šeptnul Barney, jemuž se stále víc svíralo srdce.

„Aha,“ řekl Maury dětsky. „Neměl jsi něco s tou vysokou blondýnkou?“

„Myslíš Lauru,“ přikývl Barney. „Lauru Castellanovou. To je jen přítelkyně.“

„Byla moc hezká, na to se pamatuju.“

„To je dobře,“ řekl Barney a přinutil se k úsměvu. „Když už můžeš mluvit o holkách, určitě jsi na cestě k uzdravení.“

„V psychiatrii žádný uzdravení neexistuje,“ řekl Maury s náznakem lítostivé rezignace. „Postupuješ jen od jednoho druhu choroby k druhýmu. Jistě se to budeš brzo učit.“

„Co to bylo za idiotskýho doktora, že ti moh říct takovou blbost?“ vyštěkl Barney.

„Můj otec,“ zamumlal Maury. „Co se pamatuji, říkal to vždycky.“

Život je prima, život je fajn,
můj život je jeden
obrovskej flám.
Život je prima…

Cestou zpátky po dálnici 86 Barney neustále kroutil knoflíky na autorádiu a doufal, že najde něco na zmírnění tupé bolesti v hrudi. Jenže jediné, co dokázal čistě vyladit, byla hartfordská WFDR, rozhlasová stanice věnovaná výlučně populární hudbě. A plechový hlas Ethel Mermanové vytrubující slátaninu plnou nadšeného, bezduchého optimismu, tak typického pro Broadway, vypadal jak ironický výsměch Mauryho zoufalému stavu.

Zastavil u prvního motorestu, objednal si hamburger zvaný „ZZZ“ (což dnes zřejmě zastupovalo zklamání, zoufalství a zkázu) a snažil se sám sebe přinutit, aby to snědl.

„No ne, ty ale vypadáš,“ poznamenala sympatická servírka s načesanou hlavou. „Přišel jsi o děvče nebo o práci?“

„Ani o jedno, ani o druhý,“ odpověděl Barney, „ale co nejdřív asi přijdu o nervy.“

U pokladny dostal za pět dolarů drobné; pak přistoupil k telefonnímu automatu, vytáhl z kapsy pomačkanou obálku a vytočil San Francisco. Po trojím zazvonění se ozval hlas.

„Ordinace doktora Eastmana.“

Byla to sekretářka.

„Spojila byste mě, prosím, s panem doktorem? Je to naléhavé.“

„Jste pacient?“

„Ne. Ne. Jsem – já jsem totiž doktor. Jmenuji se Livingston.“

Následovalo krátké ticho a cvaknutí, jež naznačovalo, že linka byla vypnuta a znovu spojena.

Pak se ozval klidný mužský baryton:

„Doktor Eastman. Prosím.“

„Tady je Barney Livingston, pane doktore. Jsem přítel Mauryho. Byl jsem poslední, kdo s ním mluvil, než – jak víte – skočil.“

„Ano, už vím. Dostal jste můj vzkaz?“

„Ano, děkuji, pane doktore,“ odpověděl Barney a znovu si uvědomil úsečnost a nedostatek citu v Eastmanově písemném poděkování. „Z něj vlastně znám vaše telefonní číslo…“ Eastman nijak nepomáhal udržovat konverzaci a tak iniciativu musel vyvíjet Barney. „Byl jsem právě navštívit Mauryho –“

„To nevypadá na návštěvu z povinnosti,“ poznamenal lékař.

„Maury je prima kluk. Mám ho rád.“

„To rád slyším. Obvykle má se svými vrstevníky potíže. A teď, co pro vás mohu udělat, pane Livingstone?“

„Maury potřebuje, abyste pro něj něco udělal, pane doktore.“

„Nerozumím.“ V psychiatrově hlase teď zazněl náznak podráždění.

„Pane doktore,“ pokračoval Barney a snažil se ovládnout, „víte, že vašeho syna léčí elektrošoky?“

„Ovšem.“

„Dobrá, odpusťte, že to říkám na rovinu, pane doktore, ale právě jsem byl u vašeho syna a podle toho, co jsem viděl, je na tom daleko hůř než kdykoli dřív.“

„Doktor Cunningham mi říká něco jiného,“ ostře odsekl Eastman. „A kromě toho, co opravňuje studenta prvního ročníku medicíny, aby posuzoval zkušené lékaře?“

„Pane doktore,“ řekl vážně Barney, „žádám vás jen o to, abyste si našel čas a přišel se podívat, jak ta léčba vašemu synovi spaluje mozek –“

„To je naprosto zbytečné, Livingstone. Znám tu proceduru dokonale a podle mého názoru to je přesně to, co je na chlapcovu depresi třeba.“

Barneyovi bylo stále zřejmější, že dr. Eastman se schválně vyhýbá použít výrazu „můj syn“. Jako by se tak chtěl zprostit zodpovědnosti za Mauryho nešťastný stav.

„Pane doktore, já vás prosím. Nenechte je, aby Maurymu dávali dál elektrošoky. On se dá do pořádku. Jen ho nechte v klidu se vyléčit.“

Chvíli bylo ticho, přerušované jen lehkým praskáním transkontinentální telefonní linky.

„Livingstone, jsem vám vděčný za váš zájem a rozhodně tu záležitost proberu s doktorem Cunninghamem. Doufám, že jste strávil příjemný svátek…“

Barney se nezmohl na slovo.

„Tedy sbohem,“ rozloučil se doktor s mrazivým klidem.

Barney zavěsil a pak se opřel o telefon jak poražený boxer.

Do studentské pevnosti se vrátil krátce po osmé. Knihovna byla ještě otevřená a tak se dal do hledání nejnovější literatury o EKT. Četl horečně a do bloku si škrábal poznámky. Nejdůležitější indikace pro léčbu elektrošokem zřejmě byly: (a) bezprostřední vysoké riziko sebevraždy, (b) depresivní stupor nebo (c) ohrožení fyzického zdraví z různých důvodů. I kdybychom připustili, že Maury spadá do všech těchto kategorií, tak dokonce největší stoupenci této procedury zdůrazňují, že by se měla používat, pouze když jde o čas. K čemu je sakra ten spěch? tázal se v duchu Barney. Vždyť Maury tam jen posedává na terase a spřádá metafory jak stařena len.

A jsou tu vedlejší účinky. V každém případě tu dochází k určité ztrátě paměti, i když studie uvádějí, že to je obvykle jen přechodná záležitost. Ale co když Mauryho případ náhodou nebude v souladu se statistickými údaji? Nebude pak jeho paměť poškozena trvale?

Nebyl to právě Thomas Mann, kdo definoval génia jako prostou schopnost získat volný psychický přístup k minulým zkušenostem? Není paměť nejcennějším majetkem umělce?

Maury je inteligentní, citlivý a tvořivý chlapec, jenž si zaslouží alespoň slušnou šanci, aby se mohl rozvinout v plnou lidskou bytost. Úplně přinejmenším si zaslouží, aby stál či padl na základě vlastního přičinění a ne aby byl sražen blesky lhostejného Dia.

Elektrošoky léčí duševní chorobu, jako by to byla mozková gangréna, kterou je třeba vyříznout. Vůbec se při tom nevyužívá dovednosti člověka, usoudil Barney. Až já budu psychiatrem, budu se snažit ty vnitřní rány léčit a zacelovat. To nedokáže žádný přístroj.

Vanderbiltova kolej praskala ve švech pod náporem rozveselených studentů. I kolem klavíru se mačkal celý zástup zpívající vánoční koledy. Zítra je nejspíš čeká zase všední dřina, ale dnes se zřejmě všichni rozhodli vychutnat sváteční přestávku naplno.

V jídelně Barney zahlédl koutkem oka Grete Andersenovou, jak nese podnos s jídlem, jehož složení se na první pohled skoro nelišilo od umělé hmoty na podlaze. Barneye okouzlovala schopnost Grete docílit, že se na ní i plandavý zimník podobá těsnému svetříku. Vlnila se směrem do kouta, kde Laura cosi obšírně vykládala několika mladým doktorům.

Barney se rozhodl, že si k nim také přisedne.

„Ahoj, pánové," pozdravil.

„To mě podržte!" zvolala Laura, „náš tajuplný cestovatel! Pořád to ještě je státní tajemství, nebo nám už můžeš říct, kdes byl?"

„Byl jsem na mysu Canaveral a pomáhal tam vyslat krocana na oběžnou dráhu."

„Proboha tě prosím, Livingstone," zaštkala Laura, „nejsme přece vyšetřovací výbor senátu."

„Řekněme, že jsem byl na přátelské návštěvě."

„Vsadím se, že stála za to," poškádlila ho Grete a zároveň ho obšťastnila jedním se svých zářivých úsměvů.

„Vzdávám se," zdvihl ruce Barney, „Přiznávám všechno. Strávil jsem ten den s Jane Mansfieldovou – zabývali jsme se jistými anatomickými problémy."

„Je ti jasný," zamumlala Grete, „že ti jsem skoro ochotná věřit?" A pak při odchodu dodala: „Možná právě proto mi nikdy ani nezavoláš."

Ostatní se postupně vytratili zpátky do svých cel, aby se znovu pustili do biflování. Konečně byli Laura a Barney sami. Pohlédla mu do očí. „Viď, že mi povíš pravdu?"

„Lauro," ošíval se Barney, „já fakt nemůžu. Dal jsem slovo."

Laura teatrálně zamávala rukama. „Bývaly doby, kdy jsme byli přáteli."

Barney využil příležitosti.

„Víš co, Castellanová, pravdu za pravdu. Platí?"

„Jasně."

„Řeknu ti, kde jsem byl, když mi povíš, za kolik jsi udělala test z biochemie.“

Laura na to nebyla připravená a zaváhala. Pak se plaše usmála a důvěrným tónem řekla: „Budeš mi věřit, že – za jedenáct?“

„Ne.“

Pohladila ho po rameni a rozloučila se, jako by se nechumelilo: „Čau, Barne. Nezapomeň, že zítra máme v anatomii Den D. Jak by řekla Grete, o něco takového člověk nesmí přijít.“

„Lidský penis…“

Profesor Lubar tak vychutnával svá slova, až bylo zřejmé, že toto je jedna z přednášek, jež ho nikdy neunaví. Jako učební pomůcku měl před sebou zvětšený model tohoto orgánu. Již sám model vyvolal mezi studenty značný rozruch. Mimochodem, nechyběl nikdo a mnozí přišli dokonce nezvykle brzo.

„Toto je samčí orgán určený ke kopulaci a u savců také k močení. Má válcovitý tvar a volně visí z přední části pubického oblouku. Pokud byste ho označili za falus, udělali byste chybu, neboť to je správné označení pouze pro penis ve stavu sexuálního vzrušení.

Lidský penis bývá dlouhý 12 až 20 centimetrů, přičemž jeho délka nemá naprosto žádný vliv – u muže ani u ženy – na prožitek z pohlavního styku. Někteří z vás možná slyšeli o orgánech větších než třicet centimetrů, ale to je mytologie – anebo někdo ve tmě narazil na koně.“

Nikdo se nezasmál. Ovládli své lícní svaly z úcty k profesorovi, k pohlavním orgánům mrtvých těl před sebou a především ke svým vlastním orgánům.

Lubar pozvedl pyjovou ikonu a soustředil pozornost posluchačů na tři tkáně: močovou trubici, předkožku a životodárný obsah šourku.

Odmlčel se a sarkasticky poznamenal: „Doufám, že tentokrát dáváte všichni pozor.“ A pak se zeptal: „Může mi někdo z vás říct, co se stane, když se při hyperémii genitálu naplní corpora cavernosa krví?“

Chvilku nikdo nereagoval… to je přece jasné. Mluví skutečně o tom?… Může to vůbec mít na mysli?…

A pak bez jakéhokoli zřejmého důvodu profesor vyvolal Lauru.

„Ano, slečno Castellanová. Výsledkem hyperémie je –?“

„Erekce, pane profesore.“

Třída vydechla úlevou.

„Jak to,“ zeptal se Lubar, „že navzdory přesile mužů v této třídě pouze slečna Castellanová je obeznámena s takovým jevem, jako je erekce pyje?“

Nikdo neodpověděl.

Lubar nikdy nepropásl šanci zažertovat si na účet příslušnic ženského rodu mezi posluchači, a proto pokračoval ve výslechu.

„Nenapadá vás nějaké vysvětlení, slečno Castellanová?“

„Asi jsem jich prostě viděla víc, pane profesore,“ odpověděla nenuceně Laura.

Profesor se obezřetně stáhl do stránek *Gayovy Anatomie* a vyzval studenty, aby začali opatrně preparovat orgán, o kterém byla dnes řeč. Studenti u ženských mrtvol byli vyzváni, aby se připojili k sousedům. A tak se dali do práce.

Bylo to zvláštní. Přestože si po téměř třech měsících už mysleli, že se stali imunními vůči řezáni lidského těla, většina studentů se aspoň v duchu otřásla, když začali preparovat tento orgán.

„Teda, Castellanová,“ šeptal Barney obdivně, když o několik hodin později opouštěli třídu. „Strčila jsi do kapsy všechny kluky.“

„To byla maličkost,“ odpověděla. „Proč jsi to ale sakra neudělal ty?“

„Nevím. Nejspíš jsem se bál nastavit krk.“

Upřela na něj nedůvěřivý pohled. „*Krk*, Livingstone?“ V očích jí zajiskřilo.

V tu chvíli k nim přistoupila Grete.

„Nepřipadalo vám to taky naprosto nechutný?“ zeptala se zamračeně.

„O co jde?“ vyzvídala Laura.

„Všechny ty narážky, Lubar s tím krámem mával, jako by to bylo něco posvátnýho.“

„Nezapomeň,“ poznamenal Barney, „že pro starý Řeky a Římany to skutečně *bylo* posvátný. Dokonce to uctívali na slavnostech –“

„Barneyi, prosím tě, celý odpoledne mi už stačilo. Já si fakt myslím, že Lubar je … je …“

„Kanec?“ navrhla Laura.

Grete, zaplavená studem a pohoršením, tryskem odběhla.

Kdyby někdo potřeboval důkaz, že Otcové poutníci byli skutečně asketičtí puritáni, stačí mu podívat se na bostonské zimy. Jak se blíží vánoce, krajina zmrzne a nelítostný vítr švihá místní obyvatele jak kajícníkův bič. Poutníci mohli klidně přistát na mírném pobřeží Virgínie a ne na drsných plymouthských skalách. Mohli dokonce, jako to udělali jiní Angličani, emigrovat do Západní Indie, odhodit své pevně zašněrované boty a dovádět v písku.

Jenže zakladatelé kolonie v massachusettském zálivu chtěli trpět. A počasí v Nové Anglii jim k tomu poskytlo široké možnosti.

Ještě před prvním blizardem byli obyvatelé Vanderbiltovy koleje zasypáni lavinou práce. Čas se nepočítal na dny zbývající na předvánoční nákupy, ale na hodiny zbývající do prvního kola zkoušek. Byly čtyři, pěkně v řadě za sebou: anatomie, histologie, fyziologie a obávaný čtvrtý apokalyptický jezdec – biochemie.

Všechna okna na koleji svítila celou noc. Kolemjdoucí mohli získat mylný dojem, že jde o součást rituálních slavností světla, jež různá kulturní společenství na celém světě pořádají v době zimního slunovratu, v nejtemnějších dnech roku. V místnostech za okny ale nebylo žádné veselí, žádné zpěvy a co je nejhorší – *žádný spánek*.

Věci nabraly takové tempo, že i Peter Wyman vypadal vyděšeně.

A Palmer Talbot, student medicíny přes jedno koleno, musel také přinášet oběti.

„Ani v *sobotu* večer, Lauro?“

„Prosím tě, zkus to pochopit. Jsme tady jak město v obležení. Všem tečou nervy a lidi z toho napětí úplně sílej. Věř mi, něco takovýho jsem ještě nezažila.“

„Tak proč podstupuješ takový mučení, Lauro? Jak tak koukám, všechno, co na medicíně děláš, je poznamenaný strachem. Proč by měl někdo, komu to ještě v hlavě neharaší, snášet něco takovýho?“

„Prostě to tak je. Je to cena, kterou musím zaplatit.“

„A já musím platit taky. Ty si fakt myslíš, že jde vést takový život a zároveň udržet náš vztah?“

Laura si povzdechla.

„Palmere, jediné vztahy, o kterých teď můžu uvažovat, jsou vztahy mezi chemickými prvky, lebečními nervy a histologickými preparáty. Najednou nejsem člověk, ale robot, který studuje člověka.“

„Když to tak nenávidíš, proč s tím nepraštíš?“

„O nenávidění nepadlo z mé strany nikdy ani slovo, Palmere.“

Přestože je vědecky doloženo, že člověk nemůže nespat a přitom zůstat při smyslech, pobláznění medici tuto skutečnost patologicky ignorovali. Ovšem, kofein pomáhal, a mnozí měřili noci na šálky kávy.

Jen pár z nich si dokázalo opatřit nejnovější výrobky farmaceutického průmyslu. Jestliže měli to štěstí, že se znali s některým studentem z vyššího ročníku nebo – ještě lépe – s některým začínajícím doktorem, mohli sehnat nějaký amfetaminsulfát, jako benzedrin, jenž stimuluje nervovou soustavu a pomáhá „zvítězit“ nad spánkem.

Barney Livingston na to šel odjinud. Dřímotu likvidoval sériemi kliků, po nichž následovaly studené sprchy. Všichni se na něj koukali jako na blázna – kromě Bennetta, jehož přesvědčil, aby tuto metodu vyzkoušel.

Laura věřila na kolu a než se vydala za Barneyem, vždy si u automatu s kokakolou naplnila velkou termosku. Chodbou stále bloumali studenti a za chůze se snažili nacpat do svých unavených a ustrašených hlav všechen materiál z nespočetných poznámkových bloků.

Pouze Hank Dwyer byl vůči tomuto nelidskému tlaku netečný. Zatímco jeho spolužáci prožívali peklo, on se cítil jako očištěná duše, jež za pár krátkých dnů opustí tento přechodný očistec a vzlétne do ráje Cherylina objetí.

Ve tři ráno se Laura a Barney před „Inkvizicí I“ (anatomie A) rozhodli udělat pětiminutovou přestávku. Otevřeli okno, aby se trochu probrali studeným vzduchem a pak ještě otevřeli dveře kvůli

průvanu. Chodící mrtvoly na chodbě jim nevěnovaly ani sebemenší pozornost a stále jen šlapaly, cosi mumlaly a ukládaly do paměti. Neustálá chůze, nepřítomné brebtání.

„Tohle jsem už viděl," pronesl Barney ponuře. „Přesně tak se pohybujou lidi v blázinci."

Nikdo z nich se nezasmál. Měli co dělat, aby si zapamatovali začátek, úpon a inervaci bulbokavernózního svalu.

Písemné testy samotné byly antiklimaxem. A určitou úlevou, neboť po nich studenti jen něco zhltli, vrátili se do svých pokojů a upadli do hlubokého, bezesného spánku. Příštího dne napochodovali jako automaty před examinátory, aby se podrobili ústním zkouškám. Z otázek se jim dělalo tak zle od žaludku, že – téměř reflexívně – ze sebe začali dávit požadované informace.

Nakonec, pouhé čtyři dny před vánocemi, to měli z krku. Laura tu dobu strávila u Palmera na Beacon Hill, jak slíbila. I když nechápala, jaké potěšení z ní může mít, když spí osmnáct hodin denně, Palmera očividně těšilo, že ji má pro sebe – byť jako nepohyblivý předmět.

Mezitím se Hank Dwyer stal prvním člověkem na světě, jenž letěl domů autobusem. Neboť byl na cestě do sedmého nebe.

Grete se se všemi rozloučila a spěchala na letiště, aby stihla studentskou linku na bájný Severozápad. V posledních dnech semestru nenápadně naznačovala, že na ni v Portlandu čeká někdo s velkým N. Tím se dala vysvětlit její rezervovanost a koketnost: prostě si to trénovala. Její milý je bezpochyby vysoký a svalnatý, severský typ, a nejspíš se jmenuje Lars nebo Olaf. K čemu by vám byl východní Adonis, když máte Thora ze Západního pobřeží?

Bennett se přišel rozloučit s Barneyem hned večer po jejich poslední zkoušce.

„Užij si prázdniny, Landsmanne," popřál mu Barney. „Určitě máš na každou z dvanácti vánočních nocí jinou clevelandskou kočku."

„Jenže já nejedu domů. Strávíme s našima ty dva týdny na horách."

„Aha, chceš říct *le ski*?"

Bennet přitakal.

„A *l'après ski*, což je na tom, pochopitelně, to nejlepší."

„Panebože, Bennette, to nejspíš znamená, že budeš mít dvě holky denně. Kam se to jdeš klouzat?"

„Do Montany."

„To je dost daleko."

„Livingstone, vždyť já taky ani zdaleka nejsem zblízka."

Nejctižádostivější plány ze všech měl Peter Wyman. Zůstával v Bostonu, aby pracoval v laboratorním výzkumu, a to s nikým menším než s profesorem Pfeiferem.

Třiadvacátého prosince v sedm večer zavezl Palmer Lauru na Loganovo letiště, kde už na ni čekal Barney, aby odletěli pravidelnou linkou společnosti Eastern Airways do New Yorku (jen čtrnáct dolarů za pouhou hodinu houpavého letu nárazovým prosincovým větrem mezi Beautownem a Gothamem).

Palmer ji sevřel do náruče a naléhavě jí připomněl, aby za ním přijela včas na novoroční oslavu v Hunt Clubu. Pak odsvištěl k vermontským sjezdovkám, kde se hodlá, jak řekl Lauře, zbavit své touhy po ní tím, že se ulyžuje k smrti.

Laura držela místo ve frontě studentů čekajících na nástup do letadla, zatímco Barney se na chvíli omluvil a odběhl k novinovému stánku koupit *Sports Illustrated*.

Zpátky ale neutíkal. Naopak, kráčel pomalu, jak v mírném šoku. Teprve Lauřino zavolání ho probudilo k tempu.

„Pohni kostrou, Livingstone, vždyť nám to uletí."

Posledních padesát metrů si dal klusem a doběhl k Lauře právě ve chvíli, kdy přišli na řadu k odevzdání palubních vstupenek u východu k letadlu.

„Co je to s tebou?" zeptala se Laura, když se protlačovali přeplněnou chodbičkou v kabině letadla.

„Nic, nic. Jen asi nejsem úplně ve svý kůži."

Vpravo vzadu našli dvě volná sedadla vedle sebe, vmáčkli se do nich a připoutali se. Barney byl podivně zticha a jen zíral na pleš muže sedícího před nimi.

„Livingstone,“ naléhala Laura, „vypadáš, jako když jsi viděl ducha.“

„Taky že jsem něco takovýho viděl.“

Právě v tom okamžiku vrtule letounu Lockheed Electra spustily ohlušující rámus.

Laura se neklidně zavrtěla; letadlo se rozjelo po ranveji a pak se zvedlo na zimní oblohu nad bostonským zálivem. Hluk motorů konečně zeslábl a Laura mohla opět zaurgovat požadovanou informaci.

„Tak dovím se sakra, co se stalo, Barneyi?“

Zcela konsternován zavrtěl hlavou: „Když jsem šel k tomu stánku s novinama, zahlédl jsem Bennetta ve frontě na odbavení.“

„A co?“

„Cestuje první třídou.“

„Vždyť víme, že je v balíku. Je to vidět na tom, jak se obléká. Tak proč z toho děláš takovou vědu?“

„Řekl mi, že jede lyžovat do Montany,“ odpověděl Barney. „Můžeš ale vzít jed na to, že tam nejede. Castellanová, ten člověk čekal na *let Swissairu do Curychu*! Nepřipadá ti to trochu divný?“

„Ne,“ odpověděla Laura. „To mi totiž připadá moc divný.“

13

Kolem procházela letuška Swissairu a cestujícím první třídou nabízela aperitivy a předkrmy. Bennett Landsmann si vzal kaviár, ale nápoj zdvořile odmítl.

„Danke, ich werde vielleicht später mit dem Abendessen was trinken."

„Mluvíte velice dobře německy," řekla ošperkovaná šedovlasá dáma sedící vedle něj. „Odkudpak jste?"

„Z exotického města Clevelandu v Ohiu, madame."

„Určitě jste se tam ale nenarodil?" pokračovala, očividně okouzlena.

„Ne, prvních deset let života jsem strávil v městečku jménem Millersburg v Georgii."

„A jedete na prázdniny do Curychu?"

„Ne tak docela. Čekají tam na mě rodiče a hned pokračujeme do Crans-Montany na lyže."

„Ve Valais? To je překrásné místo."

„Ano, moc se na to těším." Zavřel oči a v duchu pokračoval v rozhovoru. I když jedu lyžovat do Evropy, vůbec to ještě neznamená, že bych měl být Němec. Jenže já vlastně nejsem ani Bennett Landsmann. Tedy, chci říct, že jsem se s tím jménem nenarodil…

Byl duben 1945. Spojenecká vojska přešla Rýn a postupovala k srdci Německa. Rudá armáda stála tou dobou před Vídní a bylo jasné, že nacisté porážce neujdou.

4. dubna vstoupil do mírumilovné vesničky Ohrdurfu černošský 386. tankový prapor Pattonovy Třetí armády pod velením podplukovníka Abrahama Lincolna Bennetta.

Na kraji této malebné německé vesnice narazili na opuštěný nacistický pracovní tábor. Všude byly příšerné hromady pokroucených a znetvořených mrtvol. Těla byla v rozkladu, samá špína a paraziti, a navíc byla navzájem tak propletená, že je téměř nešlo od sebe oddělit.

Muži podplukovníka Bennetta patřili k prvním černošským vojákům nasazeným na evropskou frontu. Vylodili se v červnu předchozího roku na pobřeží Normandie, jako součást zoufalého úsilí spojeneckého vrchního velení o zastavení rozsáhlé nepřátelské ofenzívy v Ardennách. Prošli těžkými boji v mlhavém údolí řeky Mosy. „Odměnou“ za jejich úspěchy bylo přesunutí k Třetí armádě George Pattona a účast v bojích při průniku Siegfriedovou linií směrem na východ do Německa.

Viděli raněné a zabité kamarády. Naučili se zatvrdit svá srdce. Teď se ale i těm nejsilnějším z nich dělalo zle. Někteří zvraceli. Na každém kroku byl cítit zápach smrti a rozkladu.

Otřesený podplukovník Bennett přikázal štábnímu fotografovi, aby udělal snímky té hrůzostrašné scény. Rozhodl se poslat fotografie generálu Eisenhowerovi, aby Ike spatřil tu hrůzu na vlastní oči.

Když urostlý velitel zíral na zkázu kolem sebe, váhavě k němu přistoupil jeden poručík. „Pane podplukovníku, objevili jsme u tábora hromadný hrob. Musí tam být snad tisíce mrtvol. Některé jsou už zpola zahrabané. Co s tím máme dělat?“

Linc s námahou zase našel řeč.

„Dohlédněte na to, aby byli důstojně pohřbeni, poručíku,“ odpověděl rázně. „Osobně to zkontroluji.“ Pak měkčeji dodal: „A ať tam kněz přeříká nějaké modlitby.“

*

V Ohrdurfu zůstali více než týden a Linc osobně dohlížel na většinu „důstojných“ pohřbů. Když někdy knězův hlas už začínal umdlévat, Linc předčítal modlitby sám.

Po celou dobu Linc nedokázal usnout. Teploty a kašel, jež ho trápily celou tu vlhkou a mrazivou zimu, se teď vrátily zuřivým náporem.

Řadu nocí propocen lapal po dechu, ale kdykoli ho napadlo, aby zašel za lékařem, hned sám sebe přesvědčil, že to je jen taková pitomá chřipka.

Konečně 14. dubna ráno dorazily tři další Pattonovy jednotky a první z nich přinesla i vítaný rozkaz k postupu na severozápad. Navzdory únavě se jeho muži rychle shromáždili, aby co nejdříve opustili ovzduší těchto jatek.

Když se za soumraku pohybovali po silnici směrem na Gothu, v příkopech se začaly zhmotňovat hloučky vyzáblých, bledých lidí, podobných přízrakům. Jeden z nich, kostra, která kdysi bývala člověkem, ukázal rozechvěle na vlaječku s bílou hvězdou na džípu podplukovníka Bennetta a chraplavým, zajíkavým hlasem zvolal: „*Amerikaner*! *Die sind Amerikaner*! *Wir sind gerettet*!“

Vynořily se další živé přízraky. Velitel přikázal, aby se kolona zastavila. Sebevědomý, vysoký a svalnatý Bennett seskočil z džípu a vykročil k bledé, bojácné skupině duchů. Jak se přibližoval, oni ustupovali.

„Lidi, ničeho se nebojte. Přišli jsme vám pomoct.“ Rozpřáhl ruce, aby je uklidnil.

Jeho slovům nerozuměli, ale s radostí si uvědomovali, že nemluví německy. Jeden z nich, vysoký muž neurčitého věku s pokleslými rameny, vyjádřil tisíce opojných, vítězoslavných myšlenek v jediné větě: „Vy opravdu – Amerika?“

Linc přitakal. „Je to tak, jsme z USA.“

Pak si už jen uvědomil, že ten muž mu objímá kotníky, vzlyká a kvílí: „Bůh žehnej Americe!“ Když o chvíli později Linc štěkal na své vojáky rozkazy, aby naložili tyto zubožené pozůstatky lidstva na vozidla, neubránil se slzám.

Linc pomohl vysokému muži do svého džípu a doufal, že se dozví, co to je vlastně za lidi. Muž mu lámanou angličtinou („V Berlíně pro mě rodiče měli učitele angličtiny“) vysvětlil, že většina z nich uprchlá z ohrdurfského lágru několik dní před tím, než byl zbytek spoluvězňů donucen vydat se pěšky do Bergen-Belsenu („Obojí znamenalo smrt a tak nebylo co ztratit“). Řekl také, že uprchlíci celé dny nejedli. Linc přikázal svým mužům, aby těm lidem okamžitě dali něco k jídlu. Z náprsních kapes všech khaki bund se vynořily tabulky čokolády a nebožáci je hltavě spolykali.

K hrůze vojáků za necelou hodinu byli tři z nich mrtvi – šok z přejedení. Ve chvíli, kdy Linc dopravil své pasažéry k nouzové

stanici Červeného kříže na kraji Gothy, vysoký muž mu dojatě poděkoval. „Žehnej vám bůh, pane generále.“

Linc se neudržel a rozesmál. „Díky za kompliment, ale nejsem ani plukovník.“

„Za svou laskavost si zasloužíte být generálem.“

Oba muži si potřásli rukama a rozloučili se. Linkovi vojáci pak vstoupili do osady a setkali se s několika bělošskými jednotkami, které dorazily již před nimi.

Kapitán Richard McIntyre z Birminghamu v jižanské Alabamě právě vyslýchal jednoho místního obyvatele – nadělaného chlapa středních let, jenž ve svých lédrhóznách vypadal, jako když utekl z kukaček na zdi.

Kapitána nejprve znechutil pohled na černocha na tak odlehlém místě. Pak si ale všiml stříbrných dubových ratolestí na Linkově rameni a automaticky zasalutoval.

„Kdo je ten muž, kapitáne?“ Bennett se zeptal stručně, navyklý rozpakům, jež v jeho přítomnosti mívají nižší běloušští důstojníci.

„Je to Bürgermeister – zdejší starosta – pane podplukovníku.“

„Ptal jste se ho, jestli tady má nějaké vězně?“

Kapitán přikývl. „Měl. V lomu pracovali Židé – ale před dvěma dny je odvedli. Starosta vyrozuměl, že je převáděli do Buchenwaldu.“

„Proč, co tam je?“

McIntyre se otočil a zeptal se burgermeistera. Pak opět pohlédl na Linka a vysvětlil: „Myslí, že to je zase jen nějaký pracovní tábor.“

„Aha,“ řekl uštěpačně podplukovník. „A jinak nic neví, co?“ Pak zase upřel zrak na Němce. „Zas jen nějaký pracovní tábor, co, ty zelná hlávko?“

Starosta nerozuměl, ale usilovně se snažil zavděčit, a tak se usmál. „*Na, ja. leh weiss nichts von diesen Dingen. Wir sind nur Baueru hier*.“

McIntyre rychle překládal. „Říká, že nic neví. Oni jsou jen obyčejní sedláci.“

„Ovšem, ovšem,“ zamumlal Linc a pak se obrátil na důstojníka. „Stejně jako jste byl vy, kapitáne.“ McIntyre řízně zasalutoval,

Bennett mu stejně formálně odpověděl a pak vykročil zpět k vesnické hospodě, kterou mu jeho muži proměnili v dočasný štáb.

Jako nejvyšší důstojník u praporu dostal podplukovník Bennett, pochopitelně, největší místnost. Její vysoká, úzká okna vedla do dvora plného květin.

Linc se posadil ke stolu, loknul si koňaku, který zkonfiskoval hospodskému, vytáhl list papíru s dvakrát zakroužkovaným A, znakem Třetí armády, uchopil plnící pero a začal psát dopis devítiletému synovi v Georgii.

Někde v Německu
15. dubna 1945

Milý Linku mladší,

nezlob se, že jsem se nějakou dobu neozval, ale válečné štěstí se obrací na naši stranu a tak jsme pořád v pohybu.

Na jednu stranu mám z našich úspěchů obrovskou radost (chlapci jsou ověšeni metály jak vánoční stromky), ale cestou jsme ztratili mnoho dobrých přátel.

Tento týden jsem viděl tolik tak hrozných věcí, že je asi nikdy nedokážu popsat.

Často přemýšlím o nedělních kázáních pastora Stedmana o „nelidskosti člověka vůči člověku“. Ale až doteď jsem si myslel, že to znamená to, jak se s našinci zachází v Americe.

Rád bych věděl, jak by asi pan pastor mluvil o pracovních lágrech, které jsem právě viděl. Nechávali tu lidi doslova umírat hlady.

Můžu potvrdit, že v Americe se s černochem nezachází v hedvábných rukavičkách a o armádě to platí zvlášť. Ale nikdy nás, synku, nestrkali po tisících do plynu ani nás nespalovali v pecích…

Zazvonil telefon. Linc si unaveně povzdechl, dal si ještě jeden lok a zdvihl sluchátko. Byl to generálmajor John Shelton, velitel jeho divize; volal odněkud z terénu. Spojení bylo slabé a plné praskání.

„Bennette – v jakým stavu jsou tvoji muži?“

„Abych řekl pravdu, pane generále, jsou dost přešlí – fyzicky i emocionálně. Jsou to většinou ještě kluci a to, co v posledních pár dnech viděli, je naprosto šokovalo.“

„Jenomže, viděl jsi už peklo, Linku – skutečný peklo na zemi?“

„Ano, pane generále, myslím, že ano – dva pracovní lágry a obrovskou jámu s takovými osmi tisíci mrtvolami.“

„Tak to jste zatím byli jen na Matějský pouti, můj milej. Chci, abyste zítra do 19.00 byli tady u nás. Jsme v Nordhausenu.“

„To je od nás asi pětadvacet mil na sever, pane generále?“

„Souhlasí. Ale ty svý chlapce raději kapku připrav.“

„Na co, pane generále?“

„Nordhausen není pracovní tábor. Je to *vyhlazovací tábor*.“

Linc spal tu noc neobyčejně špatně. Zčásti kvůli bolestem na prsou – a zčásti kvůli šrámu na duši. Když konečně upadl do spánku, měl hrůzostrašné sny, z nichž se probudil zalit potem. V šest ráno se osprchoval a sešel po schodech na šálek kávy.

Jako seschlá socha stál dole vysoký muž, jehož předchozího dne nechal na stanici Červeného kříže. Linka napadlo, jak dlouho tady asi už čeká. „Zdravím,“ řekl přátelsky, „dáte si se mnou?“ Muž horlivě přikývl. „Děkuji vám.“ O chvilku později už seděl na dřevěné židli naproti Linkovi a žvýkal krajíc chleba.

„Příteli, přibrzděte trochu a namažte si to máslem.“

Muž s plnými ústy přikývl. Jeho ruce tlumočily poselství, že má příliš velký hlad, než aby mohl čekat. Přepych másla si možná dopřeje až s druhým krajícem.

Linc usrkával kávu a pak se zeptal: „Neměl jste raději zůstat na stanici Červeného kříže?“

Muž usilovně zavrtěl hlavou. „Ne, ne, ne. U Červeného kříže jsem potkal jednu ženu, také z Berlína, přítelkyně rodiny. Říkala, že viděla moji ženu, je to několik dní, v Nordhausen. Slyšel jsem, že vy jedete dnes do Nordhausen. Musíte mě tam vzít.“

Linc byl zaskočen. Neměl ani nejmenší představu, co by tomu asi řekly služební předpisy. Ale tenhle zlý sen potlačoval všechny normální postupy.

„Myslíte, že máte na tu cestu dost sil, pane –“

„Herschel. Moje jméno je Herschel.“

„Copak nemáte příjmení?“

„Pane, do včera já byl jen číslo. *Herschel* stačí.“

„Dobrá, Herschele, jestli si myslíte, že vydržíte cestovat v jednom nákladním voze se zásobami, pak vás zvu. Nemůžu vám ale slíbit, že tam vaše žena ještě bude.“

Ucítili to dřív, než to spatřili. Na kilometry daleko – přestože pece už nefungovaly – byl ve vzduchu cítit pach spáleného masa.

Projížděli kolem zemědělských usedlostí, kde rolníci vycházeli ke každodenní práci, jako by slunce nebylo zastíněno mračny smrti. Orali a seli, jako by byli odloučeni v čase a místě od této smrště zla.

Linc si některé z nich pozorně prohlížel dalekohledem. Vypadali mohutní a šťastní, když tak pracovali na rolích této úrodné oázy v horách duryňského Harzu. Tahle scéna by klidně mohla být inspirací pro Beethovenovu Pastorální symfonii.

Linc nedokázal pochopit, jak se národ, jenž vytvořil tak nádhernou hudbu, mohl dopouštět tak ďábelských krutostí.

Nikdo z 386. praporu vedeného podplukovníkem Bennettem na ten večer nezapomene. Již zažili dost hrůzy při pohledu na vyzáblé a hladovějící lidi, ale teď se setkali se skutečnými živými mrtvolami.

A byly jich tisíce. I když ti lidé byli den předtím formálně osvobozeni americkou Třetí armádou, zůstávali stále vězni své vlastní zbědovanosti – strachem téměř nedýchali. Jejich obrovské počty působily děsivě. A špíny, vší, výkalů a krys tady bylo víc než v nejhorší stoce. Propadlé tváře, vystouplá žebra a nafouklá břicha dávaly jen stěží tušit lidské bytosti. Chůzi měli pomalou a klopýtavou, pohyby zesláblé.

Jakmile se kolona zastavila, Herschel spustil své bolavé nohy na zem a odbelhal se, jak rychle jen mohl, k dlouhé řadě baráků, odkud se dodaleka rozléhalo smrtelné úpění.

Linkovi vojáci rozpačitě postávali a pozorovali zdravotníky, zoufale usilující o záchranu „osvobozených“ vězňů.

Nacisti byli sice pryč, ale anděl smrti zde nadále setrvával.

Někteří se dokázali pousmát a slabounce zamávat na pozdrav černým Američanům. Jenže i štěstí vyžadovalo sílu a té tady bylo pohříchu málo.

Linc si zapálil tlustý doutník, aby vydržel pohled na okolí i ten nekřesťanský zápach; procházel lágrem na velitelství divize ohlásit příchod své jednotky a snažil se přitom, aby zůstal klidný a vyrovnaný.

„Vítám tě v Danteho Pekle," řekl generálmajor Shelton, připlešlý čtyřicátník ze Středozápadu. Oba muži si potřásli rukama. „Posaď se, Linku, vypadáš hrozně."

„Však vy taky, pane generále. Zběžně jsem už něco zahlédl cestou sem, ale tohle musí být absolutní dno –"

„Řečičky, člověče, co si myslíš? To Britové na severu dneska vstoupili do Belsenu a jestli tomu dokážeš uvěřit, tak tam je to ještě daleko horší. Viděls už pece?"

„Ne, pane generále, a vůbec nespěchám."

„Víš, co je neuvěřitelný? Oni tady ani neměli plynovou komoru. Zedřeli ty ubožáky tak, že pořád bylo dost mrtvol, aby krematorium mohlo jet bez zastavení. Pochopitelně, trochu jim pomáhala úplavice, tubera a tyfus, ale hlavní zásluhy patří těm dobrákům od SS."

Linc na chvíli ztratil řeč. Nakonec se zeptal: „Co se dělá pro ty lidi?"

„Rekvírujem všechny dodávky zdravotnického materiálu, všechno, co nám přijde pod ruku. Máme tady doktory a další jsou na cestě, dokonce i pár mediků z Británie. Naši vojáci musí těm lidem pomoct, aby se odsud vůbec dostali. Jsou jich takový kvanta…"

„Já vím, pane generále," řekl zachmuřeně Linc.

Shelton pohlédl na Bennettovu unavenou tvář a pocítil sklíčenost svého kolegy. Náhle, dramaticky přehnaným oficiálním tónem zavelel: „Podplukovníku Bennette, vztyk!"

Linc se vztyčil, na zlomek vteřiny nejistý, co Shelton zamýšlí. Pak ale Shelton sáhl do zásuvky a vytáhl malou krabičku. Byl v ní pár zlatých dubových ratolestí.

Linc se má stát *plukovníkem*.

„Sejměte si stříbrné ratolesti,“ vyzval ho Shelton, opět zcela oficiálně.

Linc uposlechl.

Když Shelton připevňoval zlaté znaky na Linkova široká ramena, poznamenal: „Tohle povýšení se za vámi žene přes celou Evropu. Blahopřeju, plukovníku Bennette.“

„Co na to mám říct, Johne?“ zeptal se Linc.

„Šetři si slova – protože, jako že se Shelton jmenuju, za nejbližším rohem na tebe čeká stříbrná hvězda generálská.“

Tomu se Linc usmál a odvětil: „Ne, Johne, já si nemyslím, že je armáda už připravena dělat generály z takových, jako jsem já.“

Té noci dokončil plukovník Bennett dopis synovi. Nebyl schopen popsat, co toho dne viděl. Jen trochu něco naznačil způsobem, který mohl být přijatelný pro nevinného chlapce. Linc byl hluboce věřící člověk.

Nedokázal myslet na nic jiného než na Golgotu a na Matoušův popis Kristových slov na kříži: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Neboť nebe i země se zřejmě obrátily k těmto ubohým obětem zády; bylo už příliš pozdě.

Bolela ho hlava – zase ta zatracená horečka. A na prsou ho bodalo od kašle. Bude lepší dopsat dopis a jít spát. Pouze syna vyzval, aby neztrácel víru, vyřídil pozdravy babičce a modlil se za opravdu brzké shledání.

Zalepil obálku, složil ji do kapsy kabátu, rozvázal si boty a uložil se na kavalec.

Na ranním nástupu plukovník Lincoln Bennett rozdělil své vojáky k různým jednotkám, které tu již byly nasazeny. Někteří pronásledovali uprchlé dozorce, kteří při příchodu armády uprchli do okolních lesů. Ostatní pomáhali rozdělovat léky a potraviny. Linc sám se připojil ke skupině vyšších důstojníků, které generál Shelton svolal k prohlídce celého lágru.

Procházeli kolem nekonečných řad barákových bloků, před nimiž na jarním slunci nehybně leželi jejich obyvatelé. Náhle spatřili vojáky projíždějící s nákladními vozy plnými mrtvol.

Jeden z důstojníků z jiného útvaru se obrátil na Sheltona: „Promiňte, pane generále, neexistuje nějaký… důstojnější způsob, jak odstranit ty mrtvé?“

Generál zavrtěl hlavou. „Taky bych si přál, aby něco takového bylo, ale máme problémy s těma, co žijou. V lágru už je epidemie tyfu a bůhví jakou spoušť by mohly způsobit ty mrtvoly v rozkladu. Některým z těch lidí stačí poklepat na rameno a svalí se jak špalek.“

Nebo jim dát tabulku čokolády, napadlo Linka.

Viděli „pracovní areál“, kde byli vězňové nuceni přenášet těžké kameny z místa na místo, přičemž jediným smyslem té činnosti bylo zcela je vyčerpat. Viděli ostnatý drát, jenž ještě před osmačtyřiceti hodinami byl pod elektrickým proudem.

Když spatřili krematoria, kde se lidské bytosti proměňovaly v popel a dým, Bennett nedokázal přijít na žádný smysl toho všeho – v rámci omezeného slovníku lidských emocí se činy nacistů nedaly rozumně vysvětlit.

Obchůzka trvala téměř tři hodiny. Krátce po poledni byli zpátky na velitelství. Generál oznámil, že společný oběd důstojníků bude ve 13.00, a dal rozchod. Linc vyčkal, až se důstojníci rozejdou, a pak přistoupil k Sheltonovi.

„Pane generále, vím, že jste chytli pár jejich dozorců. Co s nimi budete dělat?“

„Ti, co vydrží, půjdou určitě před soud.“

„Co myslíte tím *vydržet to*?“

„Hm,“ odpověděl generál bez zvláštního pohnutí, „někdy se k nim dostanou nejdřív vězňové. Byl bys překvapen, jak i ti nejslabší, nejneduživější vězňové v sobě najdou sílu, aby ty parchanty rozcupovali na cáry dřív, než jim v tom stačíme zabránit.“

„Snažíte se jim zabránit?“

„Samozřejmě, Linku,“ odpověděl Shelton. A pak tišeji dodal: „Jen zrovna moc nespěcháme.“

V tu chvíli Linc zaslechl jakýsi hlas zoufale volat: „Plukovníku – počkejte, pane, prosím – počkejte!“

Otočil se a spatřil Herschela, jak k němu klopýtá s očima planoucíma naléhavostí. „Musíte pomoci, plukovníku Bennette. Prosím, prosím vás o to. Je to Hannah, moje žena –“

„Našel jste ji?“

Herschel přikývl a pak drmolil: „Ona je u doktorů. Musíte pomoci. Pojďte rychle, prosím.“

Linc se snažil muže uklidnit, jak jen mohl. „Poslyšte, jestli je v péči doktorů –“

„Ne, ne. Nerozumíte. Není v péči. Nechají ji umřít. Pojďte, prosím.“

Když Linc a Herschel došli k nemocniční budově, spatřili pacienty, kteří leželi venku na nosítkách a čekali, až přijdou na řadu a odnesou je dovnitř. Z budovy se šířil pronikavý zápach dezinfekce.

Uvnitř byl úplný blázinec, v němž se bolestné sténání mísilo s horečnými pokyny, které na sebe pokřikovali lékaři a ošetřovatelky. Při hledání vedoucího lékaře neztratil Linc ani minutu.

Podplukovník Hunter Endicott, náčelník zdravotní služby, byl vysoký obrýlený běloch. Protože byl z jižanského Jacksonu v Mississippi, byl dokonce neobyčejně bílý. Byl také neobyčejně zaneprázdněný. Neměl čas na to, aby ho mařil žvaněním s černošskými návštěvníky, i kdyby to byli důstojníci.

S Herschelem úpěnlivě brebentícím německy pár kroků za jeho zády se Linc chladně dotázal na zdravotní stav ženy bývalého vězně. Endicottova odpověď byla spíš úsečná než zdvořilá.

„Obávám se, že byla vytříděna,“ vysvětlil věcně. „Teď mě, prosím, omluvte, musím zachraňovat životy.“ Když se doktor začal obracet, Linc potlačil nutkání popadnout ho za rukáv.

Místo toho prostě zařval: „Co sakra znamená to *vytřídění*!“

„Podívejte, říkal jsem vám, že –“

„Rád bych vám připomněl,“ řekl tiše, ale pevně Linc, „že jsem váš nadřízený. A já vám přikazuji, abyste mi řekl, co je s ženou tohoto muže.“

Endicott si povzdechl.

„Dobrá, pane *plukovníku*,“ řekl s důrazem, „vytřídit je termín, který používáme při rozdělování raněných. Nemusím vám teď vysvětlovat, kolik tady máme nemocných, ani že každý má tyfus nebo ho co nejdřív dostane. Naše zdravotní týmy roztřídily nemocné na Z, MZ a NZ. Vím, že vám to bude znít surově, ale první skupina

jsou *zachránitelní*, pak jsou *možná zachránitelní* a nakonec ti, kdo podle našeho názoru jsou *nezachránitelní*. Obávám se, že ta žena spadá do poslední kategorie."

„Proč, co se jí stalo?"

Doktor zavrtěl hlavou. „Opravdu si myslím, že to nebudete chtít slyšet, pane plukovníku – a jsem si jist, že její manžel už vůbec ne."

„Omyl, Endicotte." Linc pohlédl na Herschela a neustoupil. „V tuto chvíli snese všechno."

„Tak dobře," povzdechl si rezignovaně doktor.

Vedle stál prázdný vozík používaný pro odvážení – nechtěli na to ani pomyslet. Endicott se na něj posadil a druzí dva muži zůstali stát.

„Teď, pánové, pozorně poslouchejte. Na obyčejný koncentrační lágr tady byla neobyčejná lékařská zařízení. Nikoli pro blaho vězňů, ale kvůli nacistickým vědcům. Lékaři tady prováděli pokusy, při kterých používali vězně jako morčata…"

Odmlčel se, aby informace mohla zapůsobit.

„Slyšel jsem kusé zprávy z jiných táborů a vím, že některé jejich výzkumy byly čistý sadismus. Jenže doktor Staengel, který to tady vedl, se považoval za průkopníka lékařské vědy. Zabíjel, mučil a mrzačil – údajně pro blaho lidstva. Jednou ten ničema dostal z Berlína příkaz, aby našel na pohlavní choroby něco lepšího než jsou sulfonamidy. Jak vidíte, i nadlidi můžou chytnout kapavku."

Ironicky se zasmál. Druzí dva muži jen přikývli.

„Staengel byl zatracenej pedant a vedl si o všem podrobné záznamy – takže vím přesně, co té ženě provedli. 28. března jí intravaginálně aplikovali *neisseria gonorrhoe*."

Herschelova tvář byla bezvýrazná maska, bílá jak křída.

„A 2. dubna ji začali léčit – jestli mám to slovo použít – experimentálním antibiotikem, kterému říkali RDX 30. Staengel zapsal jeho přesné složení. Jediné důležité na tom je, že obsahovalo malé, ale přesto podstatné množství hydroxidu sodného neboli louhu – toho svinstva, kvůli kterému si vaše matka bere gumové rukavice, když čistí odpady.

A tak místo, aby působilo pouze na infekci, chovalo se to antibiotikum jako brusivo. Celá sliznice děložní se zanítila a

odloučila. Takzvaný zázračný lék se propálil epitelem a začal rozežírat krevní cévy vespod. Ta žena je anemická, má infekci a čtyřicítku teplotu. Není vůbec žádná…“

Na okamžik se odmlčel a pak si uvědomil, že manžel pacientky ho právě slyšel vyslovit ortel smrti. Tak přidal pár slov útěchy.

„Je mi to líto, pane, ale už je v takovém stadiu, že jí není pomoci. Teď už mě laskavě omluvte –“

Herschel náhle zaskučel jak raněné zvíře a padl na kolena.

Doktor udělal sotva dva kroky, když Linc zařval: „Stát! – Pořád tady ještě velím já a zatím jsem vás nepropustil!“

Napětí na hlasivkách ho opět podráždilo ke kašli.

Endicott se pomalu otočil se samolibým úsměškem vyjadřujícím, víš, co mi můžeš, negre, ale jen tiše řekl: „Promiňte, pane plukovníku. Nevěděl jsem, že je tady ještě o čem mluvit. Jak vám můžu pomoct – ledaže bych vám dal něco na ten kašel?“

„Jste ženatý, Endicotte?“ zeptal se Linc.

Doktor přitakal a dodal:

„Tři děti.“

„Představte si na okamžik, že to byla vaše žena, kdo byl vytříděn. Co byste udělal pro její záchranu?“

Doktor se chvíli odmlčel a hledal v paměti.

„Poslyšte… pane plukovníku,“ odpověděl konečně, „tady nikdo nemá čas provést hysterektomii –“

„Chcete říct, že by ji to mohlo zachránit?“ přerušil ho rychle Linc.

Pohled na Endicottovu tvář mu řekl, že konečně dostal toho lékaře ke zdi.

„Podívejte,“ protestoval Endicott co nejklidněji, „krvácí tolik, že by operaci nejspíš stejně nepřežila.“

„Neříkejte mi, že nemáte krev,“ odrazil ho Linc.

„Nemám jí tolik, abych jí mohl mrhat na beznadějné případy, pane plukovníku. Teď, kdybyste mě omluvil –“

„Ještě jsem vás nepropustil,“ vyštěkl Linc. „Ještě jsem neskončil. Chci, aby tu operaci někdo provedl. Bůhví, že se už natrpěli dost. Zaslouží si dostat aspoň šanci.“

Rukavice byla hozena. Teď byla otázka, kdo couvne. Linc byl vyšší a oči mu planuly.

„Dobrá, pane plukovníku," řekl Endicott s předstíranou srdečností, „dejme tomu, že seženu někoho, kdo by tuhle zbytečnou operaci udělal, řekněme asi ve 23.00. Kde myslíte, že seženu ty dva až tři litry krve, kterou bude potřebovat?"

„Řekněte mi kolik a já ji dodám…"

Lékař si oddechl, přesvědčen, že teď zavedl svého protivníka do pasti. „Pane plukovníku, ve vaší funkci nepochybně znáte předpisy a řády armády Spojených států. Za žádných okolností nesmíme použít černošskou krev pro bílé pacienty. To je dáno rozkazem našeho vrchního velitele, Franklina Delano Roosevelta. Rozumíte mi?"

„Doktore, obávám se, že jste přehlédl jeden malý detail. Tato žena není příslušnicí armády Spojených států. Dokonce není ani Američanka. Její vláda ji navíc nepovažuje ani za člověka. Takže washingtonská legislativa se na její případ vůbec nevztahuje. Rozumíte mi vy?"

V následujícím tichu Linc téměř slyšel skřípání Endicottových zubů.

„Když přivedu tucet mužů, bude to stačit, doktore?"

„Jo – ano. Vzkážu vám krevní skupinu," odpověděl zničeně Endicott a odpochodoval.

Linc se otočil a zahlédl Herschelův obličej. Po tváři se mu hrnuly slzy.

„No tak, člověče, vzpamatujte se. Už jsme to zmákli. Slibuju vám, že Hannah bude žít."

„Já … já nevím, co říct. Už pět let nás vojáci mučí a teď přijdete vy a uděláte pro mě tohle –"

Linka to dojalo a zároveň přivedlo do rozpaků. Objal plačícího Herschela kolem křehkých ramen.

„Ten doktor Staengel musí být ale zlatíčko. Pevně doufám, že ho chytnou."

„Mně je to jedno," vzlykal Herschel, „mně je všechno jedno, jen když bude Hannah žít."

Krátce po jedenácté hodině v noci přenesli Hannah Landsmannovou na nosítkách na překvapivě dobře vybavený operační sál, kde bylo v nádobě s ledem uloženo sedm dávek krve. Vyzáblá tvář vypadala na šedesátnici, i když Linc věděl, že je jí sotva třicet. I krůpěje potu na jejím obočí se zdály být šedé. Herschel jí pevně svíral ruku a šeptal jí uklidňující slůvka, jimž Hannah ve svém blouznivém stavu stejně nerozuměla.

Možná z pouhé pomsty dr. Endicott určil na tuto operaci Andrewa Browninga, svého nejméně zkušeného chirurga.

Linkovi kleslo srdce, když spatřil mladého doktora, jak si listuje ohmataným výtiskem *Atlasu chirurgických technik*. Ten student potřebuje písemný návod!

V této chvíli se k nim Browning obrátil a řekl: „Je mi líto, ale musím vás požádat, abyste odešli."

Herschel zůstal nehnutě stát. Náhle k nim přistoupila sestra. Pohlédla na Linka a uklidnila ho: „Pane plukovníku, už jsem s Browningem pracovala. Je sice nováček, ale se skalpelem umí zacházet – a je velice pečlivý."

Linc vděčně přikývl a pak jemně odvedl Herschela z místnosti.

Oba muži vyšli ven, sedli si na schod a čekali. Byla teplá jarní noc a mírumilovné nebe bylo poseto hvězdami.

Linc měl s sebou cigarety. Otevřel tenké stříbrné pouzdro s emblémem Třetí armády, vytáhl dvě cigarety, obě zapálil a jednu podal příteli.

Linka popadl záchvat dráždivého kašle. Vnitřní hlas ho varoval, aby vůbec nekouřil. Něco ale sakra potřebuje, aby aspoň na chvíli přestal na to všechno myslet.

„Jste ženatý, pane plukovníku?" zeptal se Herschel.

„Těžko říct, Herschele," odpověděl poněkud stísněně. „Zrovna jsme se rozváděli, když mě odveleli do Evropy. Jenom není snadné najít stát, ve kterém vzájemné pohrdání stačí jako důvod k rozvodu. Předpokládám, že touhle dobou mě už odstranila ze svého života. V každém případě ale nechala našeho syna u mojí matky."

„Syna?"

„Ano – Linka mladšího, v létě mu bude deset. Abych řek pravdu, právě pomyšlení na to, že se s ním zase uvidím, mě drží celou dobu při životě. A co vy?“

„My měli dcerku,“ odpověděl Herschel bezvýrazným hlasem. „Ještě jí nebyly čtyři roky, když nás zavřeli do lágru. Řekli nám, že ji dají do jeslí. Věřili jsme tomu, protože jsme věřit chtěli. Když jsme jí ale toho večera dávali pusu, věděli jsme, že je to sbohem.“

Zhluboka nasál cigaretu a dodal: „Víte, je to zvláštní. Od té doby jsme s Hannah už nedokázali ani vyslovit její jméno. Jen jsme se na sebe dívali s pocitem viny, že jsme ještě naživu a naše malá Charlotte někde leží mrtvá.“

Nastalo bolestné ticho.

Po chvíli Herschel pokračoval: „Krátce potom nás rozdělili. Jestli mi uvěříte, já býval sportovec, silný jak býk. Dokonce jsem patřil do jednoho z těch *Turnvereine*, co byly jen pro křesťany. A tak mě poslali do kamenolomu jako otroka. Až do tohoto týdne jsem nevěděl, co se s Hannah stalo.“

Už měli všechny cigarety dokouřené, když vyšel Browning; byl ještě v zakrváceném bílém plášti a mnul si oči.

Oba muži vyskočili.

„Jak to vypadá?“ zeptali se téměř jednohlasně.

„Operaci vydržela dobře,“ odpověděl mladík. „Musíme jen doufat, že je dost silná, aby se uzdravila.“

„Můžu ji vidět?“ zeptal se úzkostlivě Herschel.

„Bylo by opravdu lepší nechat ji, ať se z toho vyspí. Myslím, že by to dokonce bylo nejlepší pro nás všechny.“ Browning se zhluboka nadechl a pak chlapeckým tónem studenta z Oxfordu, jímž ještě před pár týdny byl, dodal: „Fakt, lidi. V tomhle lágru poletuje ve vzduchu tolik zárodků všelijakejch nemocí, že nejlepší, co mužem udělat pro vlastní zdraví, je zalézt někam dovnitř.“

Linc doprovodil Herschela k jeho baráku. Zevnitř se ozývalo naříkání. Obyvatelé tábora byli propuštěni na svobodu, ale pořád zůstávali vězni nočních můr.

„Jak bych vám měl poděkovat, plukovníku Bennette?“

„Za prvé tím, že mi začneš tykat. A pak bychom se nejspíš měli pomodlit a jít spát.“

„Pomodlit?“ otázal se Herschel nevěřícně. „Ke komu bych se měl modlit?“

„K Pánu, naší skále a spáse,“ odpověděl s přesvědčením Linc. „Žalm 130 – *Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine – … čekej, Izraeli, na Hospodina*! *U Hospodina je milosrdenství*… To přece znáš?“

Herschel přikývl. Jenže cosi hluboko v něm odmítalo nechat Linkovu víru bez poznámky.

„Bůh? Ty mi chceš povídat o Bohu? Býval jsem pravověrný Žid. Každou sobotu jsem chodil do synagogy – a podívej na tu odměnu. Ty si myslíš, že se teď mohu modlit k Bohu, který dopustil, aby mi bezdůvodně vyvraždili celou rodinu? Cožpak bych mohl věřit v Boha, který trestá tam, kde není zločin? Moje víra, bohužel, se rozplynula v kouři nad krematoriem.“

Linc nedokázal odpovědět. Tak jen podal Herschelovi ruku; křehký Žid ji uchopil do obou dlaní a přiznal se: „Víš, v co jediné dokážu dneska věřit? Věřím v to, co jsi mi dal *ty*. Věřím v lidskou laskavost.“

Oba muži se rozloučili. Linc se zvolna ubíral zpátky kolem jednotlivých hlídek, které automaticky zdravil, a uvažoval: Jak já tohle všechno vysvětlím synovi?

Pak se posadil na postel, dal hlavu do dlaní a začal se modlit.

Ráno se probudil jako omámený. Ve spáncích mu bušilo, záda a všechny končetiny ho bolely. Ta zatracená chřipka, ne a ne se jí zbavit. Když se trochu snažil probrat pod sprchou, matně si všiml namodralých skvrnek na prsou a na břiše. To mi tak ještě chybělo, napadlo ho, štěnice…

Spolykal pár aspirinů, oblékl si teplý kabát a vyšel ven k rannímu nástupu.

Krátce před polednem se mu podařilo utrhnout se na pár minut od povinností a podívat se, jak se daří Hannah. Mezitím ji už přenesli zpátky na její barák. Herschel seděl u ní.

„Jak se jí vede?“ zeptal se Linc.

Herschel se usmál. „Celé dopoledne jsme si povídali. Teplotu má mnohem nižší a podle toho mladého doktora to vypadá nadějně. Pojď sem, prosím, chci tě představit.“

Herschel představil svého amerického zachránce dlouhými německými větami, jež Linc považoval za přehnanou chválu.

Hannah se pokusila usmát a chraplavě zašeptala: „Herschel mi povídá, jak moc jste pro mě udělal.“

„Ne, paní, všechno udělal *on*. Já byl jen prostředník.“

„Ne, ne,“ trval na svém Herschel. „Jestli budeme ještě někdy šťastni, bude to jen díky tobě.“

Linc byl dojatý. „Můžu pro vás něco udělat? Třeba s jídlem – je všechno v pořádku?“

„Všechno je v pořádku,“ potvrdil Herschel. „Démoni jsou pryč a my můžeme volně dýchat. To je nejdůležitější.“

Linc Bennett se najednou začal potit. Asi je tady přetopeno. Ne, nacisti se neobtěžovali s instalací topení v těchhle barácích. Nejspíš si neměl oblékat ten zimní kabát. Pocítil závrať a potřeboval na vzduch. Co nejrychleji přešel ke dveřím, otevřel je a vykročil do chladného dubnového dne. Potom se zhroutil a padl na zem.

*

Probouzel se pomalu a jen do polovědomí. Cítil polštář, takže poznal, že je v posteli – a kdesi blízko slyšel rozhněvané hlasy.

„To je k zbláznění, jako bysme neměli dost práce, tenhle pitoměj plukovníček si musí uhnat tyfus. Když člověk uváží, že i při polovičním zdraví se tomu dá ubránit, tak ten chlap se musel zatraceně snažit.“

„Dovoluji si poznamenat, pane podplukovníku, na rentgenových snímcích je vidět, že chodil dlouho s pneumonií.“

„Koukejte, Browningu, nepotřebuju žádný pitomý rentgeny, vždyť slyším ty souchotinářský plíce přes celej pokoj.“

„Pane doktore, jeho spirometrie ukazuje padesát procent normy. Sotva dýchá. Nedá se mu ještě nějak pomoct?“

„Proboha, vždyť ho cpeme sulfametazinem. Jediná silnější věc, co znám, je RDX 30 toho nácka. Pochopte, člověče, to je ztracenej případ.“

Linc se potil, ale teď se ho zmocnila zimnice. V okamžiku byl mladý medik u jeho lůžka a pomáhal sestře přetáhnout přes něj ještě jednu přikrývku.

„Browningu, jste to vy?“ zasípal Linc.

„Jen klid, pane plukovníku, z toho se dostanete,“ odpověděl Browning a chlácholivě ho pohladil po rameni.

„Jo, chlapče,“ řekl Linc a zoufale se snažil popadnout dech, „už jsem na té vojně dlouho. A řek bych, že s touhle postelí už počítáte pro jiného.“

Browning neměl zkušenost ani vyrovnanost, jež by mu pomohly najít odpověď.

Náhle Linc tiše zasténal: „Dohajzlu.“

„Prosím?“

„Když už v tý pitomý válce musím umřít, proč se to nemohlo aspoň stát v boji – aby můj syn měl být na co hrdý?“

Mladík měl opět slzy na krajíčku. „Zase budete v pořádku, pane plukovníku.“

„Jste mizerný lhář, Browningu. Musíte se v tom ještě hodně cvičit, jestli chcete, aby to znělo jako od opravdového doktora.“

Ozvalo se tiché zaklepání a dveře se pomalu otevřely.

„Nezlobte se, ale žádné návštěvy,“ řekl mladík rezolutně, ale zdvořile.

Herschel předstíral, že nerozumí a vstoupil do pokoje s kytičkou polních květů.

„Prosím,“ řekl, „přišel jsem navštívit přítele.“

Browning pokrčil rameny a při odchodu z pokoje Herschelovi prostě pokynul a řekl: „Jsem vedle, pane plukovníku. Když budete něco potřebovat, jen zavolejte.“

Oba muži osaměli.

„Květiny pro tebe, Lincolne,“ řekl Herschel a s křečovitým úsměvem je ukázal Linkoví. „Víš, co je neuvěřitelné? Jen pár metrů za tímhle světem z ostnatého drátu rostou květiny a kvetou stromy. Na světě je pořád život.“

Ne pro mě, pomyslel si v duchu Linc. A pak se zeptal: „Jak se daří Hannah?“

„Dobře, dobře,“ odpověděl nadšeně Herschel, „teplota už skoro zmizela. Zítra ji už možná zkusím vzít na malou procházku. Přijdeme se na tebe podívat.“

„To bude prima.“ Náhle zasípal: „Bože můj –“

Herschel ve zlomku vteřiny poznal, že Linc je v bezvědomí a začal volat o pomoc.

S vytřeštěnýma očima a celý rozechvělý sledoval Herschel zdravotníky, jak se snaží probudit jeho dobrodince k životu.

„Na karotidě puls nehmatný,“ ozval se nějaký hlas.

„V artérii dorsalis pedis taky nic,“ přidal se další.

„Zkusíme intrakardiálně adrenalin.“

„Myslím, že to nebude třeba,“ ozval se nevzrušený hlas dr. Huntera Endicotta. „Zápal plic a navrch tyfus, ten nemá šanci ani za mák.“

Skupina kolem lůžka udělala místo šéflékaři, jenž provedl důkladnou a konečnou kontrolu známek života a pak řekl vrchní sestře: „Sheilo, postarejte se o papírování. A dohlédněte na to, aby tenhle pokoj důkladně vydezinfikovali.“

Sestra přikývla. V několika vteřinách byla z paže plukovníka Bennetta odstraněna infúze. tvář mu zakryli prostěradlem a lůžko na kolečkách vyjelo z pokoje.

Nikdo si ani nepovšiml svědka toho všeho – vyhublého a vyděšeného muže s pokleslými rameny, jenž stál v koutě, v ruce stále mačkal pár kytiček a po tváři mu tekly slzy.

Téměř proti své vůli pootevřel rty a ozvala se modlitba: „Jisgadal ve-jiskadaš šmej rabo…“ Velebeno a posvěceno buď jméno Páně ve světě, který stvořil podle své vůle …

Byl to hebrejský kadiš za mrtvé.

V tu chvíli Herschel Landsmann složil slavnostní přísahu: smrt plukovníka Bennetta nesmí být marná.

Letadlo linky Swissair 127 přistálo v Curychu za krásného, čistého rána dne 24. prosince 1958. Vysoký černošský cestující v

kabině první třídy si zapnul bundu, upravil vázanku, přes rameno přehodil koženou tašku, a zamířil k východu.

Když sestoupil z kovových schůdků, vydal se rovnou k výdeji zavazadel. Jeho elegantní kufry se objevily na karuselu téměř ihned. Ale stejně jako ostatní, kteří si vezli lyže, musel čekat, až se vyloží zvláštní náklad.

Skleněnými dveřmi pohlédl na dav lidí, čekajících před celním prostorem, a spatřil ty, které hledal. Usmál se a radostně zamával.

Pak Abraham Lincoln Bennett mladší vyšel ven, do rozevřených náručí svých adoptivních rodičů, Hannah a Herschela Landsmannových.

14

Oběti byly připevněny ke kovovým stolkům; tekly jim sliny a hrudníky se jim prudce zdvíhaly. Vědec s očima jako trnky stál uprostřed místnosti, v pravé ruce skalpel, a právě se chystal ukázat na jednom z těchto tvorů svým mladým žákům, jak se provádí chirurgické otevření dutiny břišní. Světlovlasý asistent, růžolící jak chlapeček z pěveckého sboru, držel další dva nástroje – pean a dlouhé nůžky.

Bylo cítit zápach výkalů a moči vyměšovaných spoutanými pacienty v reflexu strachu.

Demonstrátorova paže se pohnula dolů v úhlu čtyřicet pět stupňů a rozřízla břicho. Několik diváků soucitně povzdechlo.

„Určitě nic necítí?“ zeptal se jakýsi hlas.

„Říkal jsem vám to mnohokrát, slečno Castellanová,“ odpověděl profesor Lloyd Cruikshank. „Zacházíme s těmi psy co nejhumánněji.“

V lednu zažili první setkání s útrobami živého tvora. Cruikshank je zavedl k „resekci“ (lékařský eufemismus z latinského resecare, uřezat), postupnému odstraňování různých životních orgánů psa.

Bylo to zároveň cvičení jejich odolnosti vůči bolesti jiných. Cvičení, jež jim mělo vybrousit mozky a zatvrdit srdce. Laura se té vyhlídky tolik děsila, že celé vánoce nemohla myslet téměř na nic jiného. Jako dítě poskytovala útočiště a krmení každému psu či kočce, kteří se zatoulali do jejich zahrady – dokud je matka neobjevila a nezavolala Spolek pro ochranu zvířat.

Vzhledem k tomu, že si na toto cvičení mohli sestavit skupiny podle vlastní volby, poprosila Barneye, aby jí „jako vánoční dárek“ poskytl svou asistenci při této tvrdé zkoušce. Barney souhlasil, teď ale zjišťoval, že to vůbec není snadné ani pro něj. Ani pro třetího ve skupině, novomanžela Hanka Dwyera, jenž byl dnes na řadě jako anesteziolog; to mu Laura upřímně záviděla, neboť mohl upírat zrak na indikátory kardiorespiračních parametrů a nikoli na psí vnitřnosti. Jenže Hankovi bylo stejně mizerně a tak jenom mumlal: „Neboj se, neboj. Je úplně mimo, opravdu necítí vůbec nic.“

Pitvání mrtvol bylo něco jiného. Konec konců, to byly v nejpřesnějším slova smyslu neživé předměty, Byla při tom také uklidňující anonymita, pokud jde o jejich tváře, jež zůstávaly celé týdny zafačované a když je nakonec odhalili, byly tak změněné, že se dalo sotva poznat, zda jde vůbec o lidské bytosti.

Teď ale Barney, Laura a nejspíš všichni ostatní studenti na „psí chirurgii“ měli pocit, že operují blízkého přítele; měli totiž za povinnost udržovat svá pokusná zvířata mezi jednotlivými operacemi naživu.

V jednu chvíli si nedaleko jakýsi student nahlas postěžoval: „Já už to dělat nemůžu – tenhle voříšek je tak chytrej!“

Profesor Cruikshank na to reagoval tradičním proslovem na téma „Pokrok lidstva“.

„Musíme mít stále napaměti, že tohle neděláme z krutosti ke zvířatům, ale jako přátelskou službu ostatním lidem. Musíme se naučit operovat živé tvory.“ A pak poněkud méně papežským tónem dodal: „Tak dobrá, řízněte do toho.“ S těmito slovy opustil sál.

Dotyčný student poslušně obrátil pozornost zpátky na bígla v narkóze na svém stole. Byl udiven a zároveň se mu ulevilo, když spatřil, že zatímco poslouchal profesorovo kázání, jeden z kolegů již s rozmyslem otevřel psovi dutinu břišní. Student upřel zrak na bíglovu tlapu, nyní nabodnutou – stejně jako u všech ostatních psů – jehlou napojenou dlouhou hadičkou na infúzi, jež bezvědomému zvířeti dodávala dextrózu a fyziologický roztok.

Další rozdíl mezi psem a mrtvolou člověka: mrtví lidé nekrvácejí. Studenti celé odpoledne nervózními, tápavými pohyby neodvratně poškozovali psí tepny, z nichž na ně – a mnohdy i na sousedy – prýštila krev.

„Panebože, jak já tohle nenávidím,“ zašeptala Laura Barneyovi.

„Jen klid, Castellanová. Je to jen na pár týdnů. Pořád mysli na to, že jim žádnou bolest nepůsobíme.“

Přesně v tu chvíli naplnilo sál pronikavé zavytí. Vzápětí ho následoval ženský výkřik. První zvuk pocházel od kolie Alison Redmondové, druhý od samotné Alison, jejíž hněv se teď soustředil na „anesteziologa“ v její skupině.

„*Říkala* jsem ti, že nespí. *Říkala* jsem ti to, *říkala* jsem ti to!“ ječela Alison. „Nedali jste mu dost!“

Růžolící asistent přispěchal s injekční stříkačkou v ruce. V okamžiku byla jehla vpíchnuta a zvíře utišeno. Nikoli však Alisonino pobouření kvůli bolesti, kterou utrpělo její zvíře.

„Nedal jste mu dost morfinu,“ stěžovala si dál.

„Ujišťuji vás, že dal, slečno Redmondová. Nejsem žádný nováček.“

„Tak proč se sakra probudil?“

„Neprobudil se,“ vysvětloval asistent, stále klidně, nevyveden z míry. „Viděla jste jen reflex.“

„Ale jděte. Řev, kopání a bolestné skučení, to byl podle vás reflex?“

„Oprava, slečno Redmondová. Vaše zvíře sebou reflexivně škubalo a skučelo. O řev jste se postarala vy.“

Když se otočil k odchodu, Alison vybuchla: „Finku – vsadím se, že vás to jejich utrpení ještě rajcuje! Co jste to proboha za doktora?“

„Faktická poznámka, nejsem lékař. Dobrá, a teď všichni do práce. Kdyby mě někdo potřeboval, budu v laboratoři profesora Cruikshanka.“

Sotva za ním zaklapaly dveře, zmatený Hank Dwyer se zeptal spolužáků: „Co, prosím vás, myslel tím, že není lékař?“

„Panebože,“ poznamenala Laura, „ještě nejsi v obraze? Cruikshank taky není lékař. Skoro nikdo z našich učitelů není doktor medicíny M.D. – všichni mají vědecké tituly Ph.D. Jinými slovy, nejsou to přízemní praktičtí lékaři, kteří skutečně léčí pacienty, ale *čistí vědci*.“

Závěrečné slovo patřilo Alison Redmondové: „*Do prdele s čistou vědou*!“

Laura byla u večeře stále ještě rozčilená.

„Cítím se jako lady Macbeth – jako bych nedokázala smýt z rukou krev.“

„No tak, Lauro, nepřeháněj,“ chlácholil ji Barney. „Podívej, já jsem velice opatrně odpreparoval našemu pejsánkovi kus štítný žlázy

a on se ani nehnul. Příště mu vezmeš slezinu a on zase nebude cítit vůbec nic. Ty anestetika jsou opravdu silný.“

„Kromě toho,“ vmísil se Bennett, „proč si myslíš, že to bude nějaké jiné, až budeme mít na stole lidského pacienta?“

„Tak za prvé, pak to budeš dělat ty, protože ty se chceš stát chirurgem. Za druhý budeš mít pro ten zákrok legitimní důvod. A úplně především, o toho pacienta se bude pečovat čtyřiadvacet hodin denně. Můžeš vzít jed na to, že v psí laboratoři nejsou noční sestry.“

„Nebuď dětinská, Lauro,“ okřikl ji Peter Wyman. „Vždyť, co se děje? Příští pátek jim otevřem hrudníky, odeberem srdce a je po ptákách.“

„Ráda bych otevřela tvoje srdce, Wymane,“ odrazila ho Laura, „jenže na to bych nejspíš potřebovala pneumatickou sbíječku.“ Znovu se jí vrátila lítostivá nálada. „Jestlipak ta naše fenečka ví, co se to s ní děje? Myslíš, že jí dali něco na spaní?“

„To se mi snad jenom zdá,“ prohlásil k celému vesmíru Wyman a pokračoval: „Castellanová, vsadím se, že jsi brečela i na Lassie se vrací.“

„Tos uhád, Wymane.“

„Cha – a já myslel, že jsi Železná lady naší třídy.“

Brzo se rozešli a odebrali se do svých cel, zavalených knihami. Laura ještě zůstala a šťourala se lžičkou v čokoládové zmrzlině. Toho večera skoro nejedla.

„Castellanová,“ zašeptal Barney, „vím, na co myslíš.“

„To nemůžeš vědět,“ řekla Laura a dál rozmazávala lžičkou zmrzlinu.

„Proboha, já ti umím číst myšlenky od dob, kdy jsme si hráli na písečku. Chceš se podívat na naši fenečku, jestli je v pořádku?“

Laura neodpověděla.

„Tak co?“ zeptal se Barney.

Nyní přikývla a pohlédla na něj žalostnýma očima. „A já vím, že ty se chceš podívat taky.“

Na chodbě byla tma jako v hrobě. Laura vytáhla malou baterku. Silný bodový paprsek prosvitu chodbu po celé délce až k poslednímu ohybu jejich cesty.

„Kde jsi sehnala takovou krásnou hračičku, Castellanová?“

„Našla jsem to ve schránce na dopisy – pozornost od nějaký továrny na léčiva. Tobě nikdy nic takovýho nepřišlo?“

„Asi jo, ale já to nikdy neotvírám. Samý úplatky…“

Jak se blížili k laboratoři, uslyšeli zevnitř zvuky – tlumenou kakofonii poštěkávání a skučení. Psi měli bolesti.

„Mělas pravdu, Castellanová,“ připustil Barney. „Co myslíš, že bychom s tím měli udělat?“

Než mohla Laura odpovědět, zaslechli tiché kroky, které se k nim blížily po linoleové podlaze chodby.

„Doprčic, někdo jde,“ sykla Laura a okamžité zhasla baterku. Oba se přitiskli za sloup.

Kroky se stále blížily. V zapocených sklech dveří do laboratoře se začala rýsovat přicházející postava. Barney a Laura bez dechu přihlíželi, jak postava otevřela dveře a vklouzla dovnitř.

O chvíli později začalo být ticho tak výrazné, že Barney slyšel, jak mu prudce buší srdce. A pak si uvědomil, co se děje.

„Castellanová,“ zašeptal, „všimla sis něčeho?“

„Jo. Je tady najednou ticho.“

„Jo. Moc, *moc* ticho.“

O zlomek vteřiny poté se postava opět vynořila, rychle se kolem nich mihla – tentokrát poklusem – a zmizela.

„Pokud jde o mě,“ řekla Laura a zhluboka se nadechla, „na jeden večer jsem si užila až dost.“

„Klidně se vrať, jestli chceš,“ odpověděl Barney, „ale já musím zjistit, co se tady dělo.“

„Ani nápad, nehnu se od tebe, ani kdybys šel na pánský záchod.“

Po špičkách došli zbývajících tucet kroků ke dveřím laboratoře, jež se nehlučně otevřely a pak je spolkly. Uvnitř uslyšeli klidný šum, v němž snadno poznali dýchání spokojeně spících zvířat. Neozvalo se ani jediné bolestné zasténání. Laura opět rozsvítila baterku a zamířila ji na psí klece. Zdálo se, že všechna zvířata pokojně dřímají. Jenže za pár vteřin si oba uvědomili, že některá se vůbec nehýbají.

„Podívej se na Alisoninu kolii,“ zašeptal Barney a ukázal na horní řadu klecí. Přistoupili blíž a Laura zasvítila psovi přímo do očí.

„Panebože, Barneyi – je mrtvá.“

Barney přikývl a ukázal na klec vpravo dole. „Ten mi připadá taky hotový. Kde je náš pejsek?“

Úzký paprsek světla jezdil nahoru a dolů.

„Tady je –“ Oba si klekli k teriérově kleci. Barney rychle sáhl dovnitř a dotkl se zafačovaného podbřišku.

„Žije,“ zamumlal. „Raději zmizíme.“

„Čteš mi myšlenky, Barney.“

Když byli v bezpečí mezi živými, Barney přeložil jejich společné obavy do slov.

„Nejsem si jist, Castellanová, ale mám dojem, že v naší třídě má někdo velmi vyvinutý vztah k euthanasii… myslím, že existují důvody považovat to za humánní.“

„To ano, ale existují taky důvody považovat to za nenormální.“

Příští den odpoledne se profesor Cruikshank mračil, když hovořil k ročníku. „Bohužel, musím konstatovat, že mnoho z vás nevěnovalo provedení chirurgických zákroků patřičnou péči. Přišli jsme do rána o devět pokusných zvířat a to znamená, že jsem musel dodat devět nových jen na závěrečnou vivisekci srdce a plic.“

„Ale, pane profesore –“

Všechny oči se otočily, aby si každý prohlédl toho, kdo se odvažuje vyslovit nesouhlas.

„Prosím, pane Landsmanne?“ vyzval ho profesor.

„Nebylo by ekonomičtější – a svým způsobem i ohleduplnější – kdyby ti, kdo přišli o své psy, si stoupli k jiným stolům?“

„Rozhodně ne,“ odpověděl profesor. „Tohle je klíčová část vašeho lékařského vzdělání. Nikdo by neměl přijít o vlastní zkušenost s živými – a životně důležitými orgány. Tento aspekt nezískáte z žádných knih – ani z přihlížení.“

Bennett přikývl. Celá otázka byla stejně jen akademická, neboť zvířata už byla v narkóze a připoutána na stolech v poddajném očekávání chirurgických nožů.

Pro Lauru a Barneye to byly zvláštní vánoce. Nastoupili cestu, jež měnila jejich pohled na život. Byť jejich současné znalosti byly zcela nepatrné, přesto je už začaly oddělovat od laiků, jejichž chápání tajemného soustrojí života je naprosto povrchní.

Přesto bylo báječné vychutnávat vřelost lůna rodinného prostředí. Rodiče nebyli pouhým shlukem buněk, molekul a tkání, byli ztělesněním lásky a něhy. Když Barney sledoval mladšího bratra, jak polyká k snídani šestnáct lívanců, okouzloval ho fakt, že Warren nikdy ani v nejmenším nepomyslí na to, jaký bude mít na jeho metabolismus vliv zvýšená hladina krevního cukru, kterou si tím vyvolává. Také rozhovory, jež nevyžadovaly, aby si vybavoval údaje, definice či chemické vzorce, byly čirým potěšením.

Warren vyrostl a stal se očividně sebejistějším – i když ten dojem mohl vyvolávat jeho zbrusu nový knír. V každém případě za Barneyovy nepřítomnosti plnil úlohu hlavy rodiny a pomáhal Estelle připravovat nevyhnutelný prodej domu a její přestěhování na jih. Právnická fakulta byla vzdálena ještě dva roky, ale matka i syn ve svých představách již Brooklyn opustili.

S nově vypěstovanými pozorovacími schopnostmi Barney zaznamenával věci, kterých si dříve nikdy nevšiml. Jako například vrzání schodů do prvního patra.

Dům zcela zřetelně stárnul. Dokonce i basketbalový koš na dubu přišel při říjnové vichřici o síťku a díky více než tuctu zim byl celý zrezavělý. Rez, prach, rozvrzaná prkna. Samotný Brooklyn jako by byl stále unavenější. Tolik přátel se už vystěhovalo.

Také Luis se změnil. Stále sám sebe označoval za *El Peñon, La Roca de Gibraltar*, ale na čele měl hlubší vrásky a už se mu nějak nechtělo chodit mezi pacienty v kteroukoli noční hodinu.

Nedostatek obětavosti? Nedostatek energie? Na přímý dotaz by to vysvětlil nedostatkem času. Oči, jež si dřív skoro nevšímaly kalendářů, se nyní upínaly na přesýpací hodiny. Hrozně se těšíval na víkend. Přibral jako partnera jednoho portorického nezmara a rozdělil se s ním o svou klientelu; mladšímu muži nechával soboty a neděle. Pak sedával sám v pracovně, bezmyšlenkovitě listoval časopisy a jako náladovou hudbu nechával stále zapnutou televizi, i když se tam třeba hrál fotbal.

A sklenici po ruce neměl nikdy prázdnou.

Pro Inez Castellanovou přestala být neděle zvláštním dnem, ale jen proto, že teď každý den v týdnu trávila ve zbožných modlitbách.

Počínající zanícení poslední dobou ještě zesílilo díky příchodu Otce Franciska Xaviera, charismatického uprchlíka z Castrovy Kuby.

„Díky Bohu," řekla Luisovi, „přišel včas, aby zachránil naše duše."

„Moji ne, *guerida*," vysmál je jí Luis, „moje duše už je nezachránitelná. Ať si to Francisco Xavier ověří, až bude příště klábosit s Všemohoucím."

Ale ulevilo se mu – pokud ho to přímo nepotěšilo – že i když mluvila o pekelných plamenech, přinejmenším *mluvila*. Lepší auatodafé než autismus.

Luisův jemný výsměch neměl na Inezin zápal žádný vliv. Pokud se zrovna nezpovídala nebo nemodlila v kostele Otčenáše, tak si čítala ve španělské Bibli.

„Tvoje matka studuje na jeptišku," poznamenal Luis, přičemž náznak úsměvu nedokázal zamaskovat podráždění v hlase. Podle toho, co Laura viděla, bylo na tom víc pravdy než legrace.

Inez trávila veškerý čas pykáním za hříchy – své vlastní, své rodiny, světa. Luis se nejdřív snažil chodit s ní do kostela, sedat s ní při modlitbě. Jenže i když její pozemské tělo bylo od něj jen pár centimetrů, její duše byla v jiném světě. Mladší dcera už byla u pánaboha. A Luisova žena se zřejmě modlila, aby už přišel den, kdy se s ní setká.

Téměř ve chvíli, kdy Castellanovi a Livingstonovi dojedli štědrovečerní večeři, vstala Inez od stolu a začala si oblékat kabát a šál. Nemohla se opozdit na večerní modlitby.

„Půjdu s tebou," nabídla se Estelle.

„Ne, ne, prosím tě, to vůbec není třeba."

„Mně by se to ale opravdu líbilo. Sbor je vždycky tak krásný – a tak ráda poslouchám latinu –"

Už neřekla, že vždycky, když slyší latinu, vyvolá si vzpomínky na Harolda, jenž – zejména v této roční době – byl v její duši velice živě přítomen.

„Dobrá, Estelle, ale musíme si pospíšit. Otce by nepotěšilo, kdybychom přišly pozdě.“

„Matka se úplně zcvokla,“ postěžovala si Laura Barneyovi, když spolu začali uklízet nádobí ze stolu v jídelně.

Warren se vytratil na „šíleně důležitou schůzku“. Dr. Castellano již také uprchl do útočiště své pracovny.

„Nemůže s tím Luis něco dělat?“

„Co chceš, Barne, aby dělal – aby ji léčil elektrošoky?“

„To není velká legrace, Lauro.“

„Taky neměla být. Já si opravdu myslím, že je na nejlepší cestě ke zhroucení.“

Na chvíli se odmlčela a pouze skládala talíře na sebe. A pak vybuchla: „Co jsem komu provedla, Barneyi? Vlastní matka mě sotva bere na vědomí, otec je zralý na protialkoholní léčbu. Tolik mě to trápí, že skoro začínám –“

Pochopil zbytek její nesmyslné myšlenky.

„Nedokážu s tím nic dělat. Vím, že bych měla mít víc pochopení – pokud mám mluvit profesionálně.“

„V tom je jádro pudla, Castellanová. Nikdy nedokážeš přistupovat profesionálně k vlastní rodině. A i kdyby ses stala děkanem lékařský fakulty, tady s tebou vždycky budou jednat jako s nedospělou.“

„Já vím,“ připustila smutně. „A co je nejhorší, já se z toho jako nedospělá cítím. Abych řekla pravdu, vzhledem k tomu, že tě v Bostonu pořád vidím, nemám už žádný skutečný důvod, abych se domů ještě někdy vracela.“

Příštího rána seděla Laura mlčky vedle Barneye, který ji v ctihodném studebakeru Castellanových vezl po magistrále Brooklyn – Queens na letiště La Guardia.

Barney nakonec řekl: „Proboha, vzchop se trochu, Castellanová. Za necelý dvě hodiny budeš v Bostonu a – jak to pěkně vyjádřil básník Milton – *v ráji paží svého milovaného*. Proč sakra nezáříš?“

Chvíli neodpovídala. A pak těsně před výjezdem z Grand Central Parkway k letišti řekla se slzami v očích: „Podívej se na mě – dva rodiče k ničemu – jeden opilý Bohem, druhý opilý C_2H_5OH.“

Ani Barney se nevrátil do Brooklynu. Místo toho odbočil za Triborough Bridge směrem na George Washington a u Jersey Turnpike zahájil dlouhou cestu do Pittsburghu v Pensylvánii, kde Hank Dwyer a Cheryl De Sanctisová budou příštího rána prohlášeni mužem a ženou.

Svatební obřad se konal ve farním kostele Sv. Antonína v samém středu průmyslového srdce Ameriky. Příbuzní na obou stranách kaple vypadali buď jako horníci, nebo dělníci z oceláren.

Na hostině v sále spolku Kolumbových rytířů se nabízely takové rozmanité lahůdky jako mozzarella in carozza, lasagne verde, nemluvě o krocanu, šunce a ragú po irsku pro Hankovy příbuzné. Na téměř metr vysokém svatebním dortu byly tradiční figurky ženicha s nevěstou, ale tentokrát s jemnou odchylkou. Maličká Hankova replika byla totiž oblečena také v bílém, jak se na budoucího doktora sluší, a kolem krku měla miniaturní marcipánový stetoskop.

Snad největší delikatesou však byly nevěstiny družičky – Cherylina sestra a tři přítelkyně – všechny stejně dráždivě přitažlivé jako nevěsta sama. A Barneyovi jeho endokrinní systém rázem připomněl, že už od léta žije v celibátu.

Rozhodl se proto vyzkoušet svůj šarm na nejhezčí z nich, jež měla evokující jméno Gloria Cellini.

„Příbuzná Benvenuta?“ zeptal se Barney, aby poznal, zda se s lichotkami lze někam dostat.

„Ano,“ odpověděla, „je to jeden z mých chicagských bratranců.“

Barney byl okouzlen a zcela oslněn jejíma hlubokýma hnědýma očima, slonovinovými zuby a úžlabinou mezi dvěma polokoulemi z italského mramoru, jež spočívaly o kousek níže. Na okamžik ho napadlo, že vejde do dějin lékařství jako první člověk, jenž zemře na neopětovanou touhu.

Pětičlenný orchestr začal hrát „Fly Me to the Moon“. Barney v momentě stál před ní.

„Vy jste taky doktor?“ zeptala se Gloria.

„Jestli to na vás udělá nějaký dojem, Glorie, tak ano. Jestli ne, budu advokát, indiánský náčelník nebo co se vám zachce.“

Zachichotala se. „Vy jste legrační.“

„Smím prosit?“

„Prima,“ odpověděla, podala mu ruku a odvedla ho k tanečnímu parketu, kde to již vřelo.

O dva tance později zahlédl Barney Hanka, jak vychází ze sálu. Zamumlal Glorii, že musí telefonicky zkontrolovat stav jednoho pacienta a ať, prosím, s nikým netančí, dokud se nevrátí.

Hank byl jediný člověk na pánském záchodě; pročesával si vlasy hřebínkem z nerezavějící oceli a když v zrcadle spatřil přicházet Barneye, nadšeně ho pozdravil.

„Čau, Livingstone. Co tomu říkáš? Já jsem fakt ženatej!“

„Jo, Hanku, zvládnuls to perfektně. Hele, ty znáš Glorii…?“

„Cellini? Hezká – co?“

„To je slabý výraz. Ale Hanku, já jsem tady v Pittsburghu úplný nováček. Neznám místní zvyklosti – etiku, jestli mi rozumíš.“

„Ne, naopak, nemám ani ponětí, o čem to mluvíš.“

„Chci vědět, jestli ji můžu dostat do postele.“

„Jistě,“ řekl Hank a usmíval se jak andílek. „To je úplně jednoduchý.“

„Hanku, nekecej! Panebože, co mám udělat?“

Hank se dočesal, zastrčil hřebínek do náprsní kapsy a cestou ven ledabyle poznamenal: „Stačí se s ní oženit.“

Cestou zpátky do Brooklynu bylo Barneyovi zima a měl hlad.

Na Silvestra byl Palmer Talbot v sedmém nebi. Při tanci v Hunt Clubu bostonská aristokracie neskrývala obdiv k jeho vysoké a oslnivé partnerce. Když ji roztáčel po parketu za doprovodu dokonalého orchestru Lestera Lanina, úplně na sobě cítil jejich souhlasné pohledy. Ani on sám ještě nikdy neviděl Lauru tak krásnou nebo, jak si v duchu přiznal, tak melancholickou.

V bostonském společenském kalendáři to byla tak významná událost, že jeho starší sestra Lavinia přiletěla z Anglie i se svým chotěm vikomtem Robertem Aldgatem a jejich maličkým synem

ctihodným Tarquinem Aldgatem (jenž vyblinkal své vznešené odpolední jídlo rovnou na věčně usměvavou letušku BOAC).

Jak se blížila půlnoc, družné veselí bylo stále nespoutanější. Za pět minut dvanáct se ve všech sklenicích zaperlil Dom Perignon a lord Aldgate byl vyzván, aby pronesl přípitek.

„Matce a otci, hodně zdraví a štěstí. Lavinu a Tarquinovi – eh – štěstí a hodně zdraví. Palmerovi a Lauře – hm – zdraví, štěstí a – hm – sňatek."

Když nad stolem zacinkalo šest broušených sklenic, rozzářený Palmer mrkl významně na Lauru a řekl: „Připíjím na to."

Laura nečekaně poznamenala: „Já taky."

Palmera to naplnilo takovou radostí, že se o tom nedokázal zmínit až do příštího odpoledne, a to ještě až do okamžiku, kdy otevíral Lauře dveře od auta před lékařskou fakultou.

„Lauro, myslela jsi vážně, co jsi včera říkala?"

Pohlédla na něj a odpověděla: „Možná."

Ještě se ani nevrátila do bezpečí Vanderbiltovy pevnosti, když jí bleslo hlavou, řekla jsem to, ale nejsem si úplně jistá, jestli jsem to myslela vážně. Tak proč jsem to sakra říkala?

15

„Mám rakovinu," oznámil Lance Mortimer.

„Cože?"

„Mám víc rakoviny než kdokoli jiný na tyhle škole!"

Barneyovi trvalo pár vteřin, než pochopil, že Lance mluví o preparátech karcinomů jiných lidí.

„To je senzace, Lance," odpověděl Barney. „A předpokládám, že jako obvykle máš duplikáty pro přátele."

„Samozřejmě, a taky mám syfilis a gonorrheu. To bude semestr jako víno!"

Celý zimní semestr si studenti stěžovali na „irelevanci" učebních osnov: mrtvoly v anatomii, mechanické biflování chemických vzorců, naprostá absence čehokoli, co by se aspoň vzdáleně vztahovalo k nemocem.

Nový semestr to měl všechno napravit, i když zase nepůjde tak daleko, že by studenty postavil před skutečného živého pacienta.

„Patologie, z řeckého slova *pathos*, což znamená utrpení, je morbidní stránkou histologie. V minulém semestru jste studovali mikroskopické kousky zdravých tkání. V tomto kursu budeme zkoumat tytéž tkáně, ale mrtvé. Jinými slovy, patologie se má k histologii jako shnilé dřevo k mahagonu, nebo benigněji řečeno jako nakládané okurky k čerstvým, či jako jogurt k mléku."

Tak promluvil Brendan Boyd, profesor patologie, uznávaný jako nejdynamičtější učitel na škole, muž, o němž jeden student prohlásil, že „dokáže, aby smrt vypadala jako živá."

„Koneckonců," vysvětloval svůj předmět v historické perspektivě, „Egypťané praktikovali tuto vědu téměř před čtyřmi tisíci let a dodnes se zachovaly jejich záznamy popisující různá traumata, tumory a infekce. V tomto ohledu Hippokrates opravdu přišel až s křížkem po funuse a může dostat uznání pouze za to, že vytvořil metodu systemizace chorob. Velký Galén, osobní lékař římského císaře Marka Aurelia, poznal, že přítomnost hnisu v moči je znamením zánětu močového měchýře a ledvin, a objevil příčiny různých maligních bujení.

My patologové jsme si právem vysloužili pověst, že jsme téměř neomylní. Neboť, i když se naši vážení kolegové na odděleních třeba zmýlí v diagnóze, post mortem vždy stanoví správnou odpověď. Jinými slovy, my vás třeba nedokážeme vyléčit, ale aspoň vám dokážeme přesně říct, proč jste zemřeli.“

Studenti ocenili jeho slova a zasmáli se.

„Říkal jsem ti,“ zašeptal Lance Barneyovi, „je to jednička.“

„Ten humor mi připadá poněkud morbidní.“

„A co bys chtěl – vždyť je to patolog.“

„V začátcích lékařství,“ pokračoval Boyd, „si lidé mysleli, že nemoci jsou působeny zlými duchy a jako takové jsou očima neviditelné. Avšak koncem osmnáctého století se začaly používat vylepšené Van Leeuwenhoekovy mikroskopy a najednou bylo vidět, že tito duchové mají tvar a velikost, že se pohybují; začalo se jim říkat *bakterie*, což je trochu podivně odvozeno od řecko-římského označení pro vycházkovou hůl, dále *viry* podle latinského výrazu pro jed, *fungi* podle řeckého slova označujícího mořskou houbu nebo latinského označení houby jedlé, můžete si vybrat, nebo prostě *mikroby*.

Mezi první moderní rytíře, kteří začali tyto neviditelné draky zabíjet stejně neviditelnými meči, patřil Louis Pasteur, k jehož četným vítězstvím patří očkování dobytka proti sněti slezinné, prevence vztekliny u lidí, nemluvě o pasterizaci mléka. Francouzi – jejich sklony k pití alkoholu přivedly cirhózu jater ve Francii k neobyčejně vysoké četnosti výskytu – byli ohromeni Pasteurovým objevem, že kvašení, kterým vznikají víno a pivo, je ve skutečnosti působeno mikroskopickými kvasinkami. Z toho vidíme, že i mikroorganismy někdy mohou sloužit lidstvu.

V každém případě, směry boje byly vytyčeny. Nepřítelem byly mikroby – vynalézavé, zákeřné, neúnavné a schopné nesčetných proměn. Průkopníci lékařské vědy neúnavně pátrali očima svých mikroskopů v tom zdánlivě neviditelném světě po známkách nepřítele. Jen Homér – nebo aspoň *Oxfordský průvodce lékařstvím* – by dokázal spravedlivě ocenit to množství hrdinů v tomto nekonečném boji.

Můžeme opěvovat Sira Josepha Listera, Angličana, kterého inspiroval Pasteur a jenž přišel na to, co je dnes zřejmé každému – že operační sály mají být bez choroboplodných zárodků. Jeho jméno se stalo nesmrtelné – ovšem zdaleka ne v tak velkolepém měřítku jako jméno Pasteurovo – v produktu, dobře známém všem, kdo trpí dechem, který není zrovna ideální k líbání – a sice v *listerinu*.

A žádná hrdinská píseň o antisepsi nemůže opomenout Florence Nightingalovou, která téměř holýma rukama přiměla armády i civilisty, aby začali dodržovat zásady hygieny.

Pak je tu Ehrlich s kouzelnou střelou zacílenou na syfilis. Neptejte se, na koho čekala Nobelova cena v roce 1908 – čekala na něho."

A v tuto chvíli ztlumil hlas a změnil styl. „Doufejme, že čeká i na někoho z této posluchárny. Tak jako moje generace byla svědkem vítězství Jonase Salka nad obrnou, tak třeba někdo z vás odstraní jinou metlu lidstva."

To bylo krédo lékařské fakulty Harvardovy univerzity. K tomu byli vybráni.

Jedna rozšířená – i když vulgární – metafora říká, že stát se doktorem znamená vypořádat se se spoustou sraček. Jenže studenti v druhém semestru záhy poznali, že jejich profesionální počátky budou vyžadovat doslova, aby se vypořádali s lidskými výkaly. A navíc s vlastními.

Bakteriologie seznamuje studenta s nekonečným množstvím různých mikroorganismů v celém těle, zejména ve stolici a ve slinách. Profesor je varoval, že i když si budou desetkrát denně čistit zuby colgatem, stejně jim bude v ústech skotačit kolem sta miliard bakterií.

Prvním laboratorním úkolem bylo provést bakteriologický rozbor stolice. Studenti byli na práce v laboratoři rozděleni do dvojic, přičemž první povinností jednoho z nich bylo opatřit vzorky.

Aby vše probíhalo zcela demokraticky, dvojice byly určeny podle abecedy. Barney s důvěrou doufal, že tento nepříjemný úkol bude dělat se svým dobrým přítelem Bennettem, neboť předpokládal, že „Landsmann, Bennett" a „Livingston, Barney" půjdou v

abecedním pořádku za sebou. Zapomněl v té chvíli, že mezi ně patří ještě „Lazarus, Seth“.

Barney totiž Setha znal jen od vidění. Kostnatý, s pokleslými rameny, v brýlích, s rozcuchanými plavými vlasy, vždy sedával na přednáškách v první řadě a posedlým škrábáním plnil stránku za stránkou – ale nikdy nezvedl ruku a na nic se nezeptal, při hodině ani po ní.

Když se setkali u laboratorního stolu, Barney viděl, že Seth je ještě menší a hubenější, než si myslel. Jeho celkový fyzický stav dokonce silně připomínal proslulé reklamy Charlese Atlasa v humoristických časopisech Barneyova dětství: Seth by klidně mohl dělat model „49kilogramovému neduživci“, jemuž vždycky tyran na pláži házel písek do očí.

Seth se ostýchavě nabídl, že opatří vzorek. A – kdyby to Barneyovi mělo nějak vadit – připraví i podložní sklíčka do mikroskopu.

„Ne, ne, ne,“ odmítl Barney co nejrychleji, aby ho nezlákalo pokušení. „Udělám jednu půlku preparátů a ty uděláš druhou, Sethe.“

Jeho drobný partner přikývl a dali se do práce. Za pár minut veškeré zvedání žaludku zmizelo, zejména poté, co aplikované barvivo proměnilo fekální látku v úplně jiné substance. Barney vložil výtěr do Thayer-Martinova prostředí, aby zjistil, zda se v něm bude dařit původci jedné velice ošklivé pohlavní choroby; pak připravoval preparáty, jež by měly odhalit střevní enterokoky.

Větší část odpoledne oba pracovali mlčky.

Kolem páté hodiny dokončili své preparáty a naplnili různé Petriho misky kvůli pozdějšímu porovnání – a také kvůli výparům (neboť laboratorní asistent je varoval, že některé kultury, jak rostou, „smrděj tak, že se z toho dělá zle i mně“).

Když se snažili smýt zbytky své usilovné práce, Seth poznamenal: „Víš, že máme v ústech víc mikroorganismů, než kolik je hvězd v celém vesmíru? Není to fantastické?“

„Jen pokud se je nemusíme naučit odříkávat zpaměti,“ napůl žertem odpověděl Barney.

Jenže již od první přednášky to vypadalo, že *budou muset*.

Museli vstřebat takové tajemné záhady, jako to, které gramnegativní tyčinky jsou běžně ve střevech a které grampozitivní koky lze nalézt v hlenu. Které bakterie tvoří shluky, které vlákna, které vykazují na agaru individuální odlišnosti, které se v misce rojí a které vyžadují anearobní podmínky.

To se nedá udělat, napadlo v duchu Barneye, neboť věděli předem, jak bude závěrečná zkouška vypadat – záhadný preparát, který bude třeba určit. Panebože, to bude kolosální ztráta času. Cožpak si někdo po skončení kursu – asistenta Bruceho nevyjímaje – tohle všechno skutečně uloží v hlavě? Bude to jako učit se manhattanský telefonní seznam nazpaměť a přitom vědět, že telefonické informace o číslech účastnických stanic fungují čtyřiadvacet hodin denně.

O půlnoci, kdy stále ještě studoval, se ozvalo zaklepání na dveře. Neměl právě náladu poskytovat zase někomu v depresi svou obvyklou psychoterapii – sám by ji totiž potřeboval víc než trošku – a tak zvolal: „Livingston tu není. Šel do cvokhauzu."

Jeho tři návštěvníky to nepřesvědčilo a vstoupili do Barneyova kumbálku, který se nacházel ve stavu postmoderního nepořádku: zmuchlané vlněné ponožky na *Grayově Anatomii*, vedle mikroskopu hromada preparátů navršená na paperbacku Emily Dickinsonové. Tři mediční králové – všichni nápadní svou výškou – byli pro Barneye zcela neznámými postavami, snad až na jednoho, jehož nazrzlé vlasy mu byly odněkud povědomé.

Jejich vůdce, jenž měl na sobě bílý plášť a stetoskop, se představil jako „Skip Elsas – ze třeťáku" a šel rovnou k věci.

„Livingstone, potřebujem, abys nám pomohl."

Mírně omámen nedostatkem spánku, Barney zamumlal: „Nechápu. Má to něco společnýho se školou?"

„Podívej," vysvětlil Skip, „řekněme, že to, co potřebujem, má ke škole jak tangenciální, tak epicentrální vztah."

„To nedává příliš hluboký smysl," odpověděl Barney, zmaten ještě víc.

„Mužem se posadit?" zeptal se zdvořile Skip, zatímco se všichni usadili, aniž by čekali na Barneyovu odpověď.

„Má se to takhle, Livingstone," začal Skip. „Každej rok se koná přátelský basketbalový utkání mezi medicínou a právama –"

„– jen pro legraci," vmísil se Rusovlásek.

„– a možná pro nějakou tu sázku," dodal Skip. „Během let to proslulo jako Pohár neslušnosti – což ti dá určitou představu o způsobu hry. Nechceš si zahrát?"

„Jestli chci – to jo. Jestli můžu – ne. Mám takovýho učení, že na příští tři měsíce uvažuju o zrušení jídla a spánku."

„Mám dojem, že nám nerozumíš," pokračoval Skip, tentokrát už trochu naléhavěji. „Děkani ten zápas berou velice vážně. Myslím, že by se nedívali s velkou láskou na vědomýho dezertéra."

„Pánové, vy o tom mluvíte, jako by šlo o nějakou válku."

„Taky že jo, Livingstone. Je to válka. Je to Armagedon našich profesí – a nikdo, kdo byl vyzván, aby bojoval, se ještě nikdy neodvážil odmítnout."

„V podstatě by to byla sebevražda," upřesnil druhý návštěvník, který měl tmavé kudrnaté vlasy jako Barney. „Pochybuju, že by takový člověk měl větší šanci než sněhová koule v pekle – kdyby se děkan náhodou dověděl, že se ulil. Tak co tomu říkáš, Livingstone?"

„Říkám, že jsem jenom průměrný hráč. Jestli hledáte třídu, zajděte za Benem Landsmannem. Ten hrál jako poloprofík za Fiat-Torino."

„To víme," odpověděl netrpělivě Skip. „Už jsme s ním mluvili."

„No a –?" zeptal se Barney.

„Dělá cavyky," vysvětlil Rusovlásek, „říká, že bude hrát, když budeš hrát taky."

„Pánové," pokračoval Skip, jenž si zase vzal slovo. „Ben má mnohem větší pokoj. Co kdybysme zašli k němu a tam to všechno probrali?"

Barney se zhluboka nadechl a vstal.

„Není tak moc vysoký," neodpustil si poznámku Kudrnáček.

„Toho si nevšímej," odpověděl Rusovlásek. „Na hřišti si budeš myslet, že to je George Mikan."

Lichotivé srovnání s legendárním pivotem Minneapolis Lakers zvedlo v Barneyově těle hladinu adrenalinu. Před odchodem s

návštěvnickým triem popadl Barney klubový svetr z Columbie a hodil si ho přes ramena. Zdálo se mu to v tuto chvíli docela vhodné.

O deset minut později už všichni klečeli na koberci v pokoji Bennetta Landsmanna a studovali různé strategické dokumenty.

„S právama je problém v tom," objasňoval Skip, „že tam přijímaj zvířata. Teď například mají dvě gorily, který hrály profiligu."

A důrazně dodal, otočen k Bennettovi: „Tím nemyslím žádný vesnický přebory, ale celostátní NBA. Sehnali Macka „Válce" Wilkinsona –"

„Toho pivota z New York Knicks?" zeptali se téměř jednohlasně Bennett a Barney, a Skip na to zachmuřeně přitakal: „Celejch jeho 215 centimetrů."

„Na druhý straně," připomněl Barney, aby poněkud vzpružil morálku mužstva, „je to už důchodce. Tomu stařík̆ovi musí být nejmíň dvaatřicet nebo třiatřicet."

„Je mu dokonce pětatřicet," upřesnil Kudrnáček, „pohybuje se jak melasa."

„Ještě pomaleji," řekl Skip, „ten chlap se už vůbec nehejbe." Chvíli se odmlčel a pak se vytasil s trumfem. „Poslal jsem pár zvědů na práva do tělocvičny, aby ho omrkli – pořád stojí zapíchnutý v koutě a odpočívá."

„Takhle šmírovat," ohradil se Bennett, „to není fér."

„To povídej hlavně právníkům," odrazil ho Skip, „ti mají vlastní definice, co je fér a co je faul."

K čemuž Kudrnáček dodal: „Tihle právníci jsou na hřišti největší surovci, jaký svět viděl. A jak budou hrát letos – s těma posilama – toho se teda dost děsím. Co ty na to, Livingstone?"

Barney byl už zcela ztracen. „Žádný strachy, pánové," vyzval své kolegy, „když se nemůže pohybovat, prostě dáme bacha, abychom do něj nevráželi. Můžeme pořád rozehrávat z boků."

„Ty si fakt myslíš, že vydržíš šedesát minut nepřijít do kontaktu s Mackem Válcem?" zeptal se nevěřícně Skip.

Barney přisvědčil: „Jestli se dá říct jedno o mé slavné kariéře, pak to, že jsem byl opakem krále Leara. Pod koši jsem hřešil víc, než se hřešilo na mně."

Bennett pohlédl na svého spolužáka se shovívavým úsměvem. „Připomenu ti to, až budeš ležet v Brighamu s přeraženým hřbetem, Barne.“ Obrátil se zpátky ke Skipoví: „Nás je jen pět?“

„Máme ještě tři až čtyři možnosti,“ odpověděl Skip, „ale naší velkou světlou nadějí – promiň, Bennette, to je metafora – je jeden novej chirurg ze všeobecný nemocnice. Určitě nás bude nejmíň sedm nebo osm, ale naše šance, že ten pohár přinesem domů, je celá v tomhle pokoji. Takže se můžem dohodnout, že trénovat začnem od zítřka, vždy o půlnoci v tělocvičně Vanderbiltu.“

„O půlnoci?“ zeptal se znechuceně Bennett.

„To je jediná doba, kdy se můžem všichni uvolnit. Chce ještě někdo něco říct?“

Rozpálen kolektivním duchem, Barney Livingston pronesl dobrořečení. „Kolegové doktoři, dovolte, abych vám připomněl nesmrtelná slova Williama Shakespeara. Je to z Krále Jindřicha VI., díl II.: *První, co musíme udělat, bude pobít všechny právníky*.“

Noční chodci na třídě Louise Pasteura byli v tu chvíli udiveni řevem několika rozvášněných mužských hrdel z oken ve třetím patře Vanderbiltovy koleje: „Pobít všechny právníky!“ Nejjednodušším závěrem bylo, že skupina kolegů z medicíny experimentuje s LSD.

Na ty stránky studia medicíny, které vzbuzují hrůzu a odpor, reagovala Laura podivně rozdílnými způsoby. V psí laboratoři se chovala beznadějně emocionálně.

Naproti tomu při patologii, jež ji přiváděla do těsného kontaktu se zákeřnými chorobami a smrdutými látkami, zůstávala očividně nevzrušená. Připomněla si totiž, že kurs potrvá pouze několik měsíců a když se všechno to nepříjemné sečte, vyjde to na pouhých pár tuctů hodin.

Na rozdíl od ní byl její otec, když přišel do Ameriky, nucen dělat tuto příšernou otročinu téměř pět let, než mu konečně dali povolení provozovat lékařskou praxi.

Rozmary abecedního pořádku způsobily, že Laura a Grete Andersenová pracovaly při patologii u sousedních stolů, každá s partnerem, kterého dosud ani jedna neznala.

Bruce, přičinlivý asistent, k nim jednou odpoledne přistoupil s obdélníkovým kontejnerem z umělé hmoty, podobným krabici na zmrzlinu ze samoobsluhy.

„Mám pro vás senzační překvápko," ohlásil bodře. „První čerstvý preparát – přímo z operačního sálu v Brighamu a sotva hodinu starý."

„Co to je, Bruci?" zeptala se ostražitě Laura.

„Žádný strachy, Lauro, na tohle nemusíš být profesor Boyd, abys to poznala." Položil krabici na stůl. Dívky a jejich partneři se naklonili nad otevírané víčko.

Grete tiše zaúpěla a s hrůzou se odvrátila. I když se zcela zřejmě dělalo zle i oběma mužským partnerům, Laura upřeně hleděla na obsah krabice.

Byl to ženský prs – očividně uříznutý z těla nějaké bělošky. Bradavka byla lehce odbarvená, ale stále rozeznatelná, jako korunka na ubohém žlutavém pytlíčku.

„Tak co?" zeptal se s úsměškem asistent, „nezasloužím si vaši trvalou vděčnost? Při praxi na klinice můžete počítat na beton s tím, že se setkáte s rakovinou prsu. Všimli jste si přece karcinomu?"

„Jo, všimli," zamumlal Lauřin partner Sheldon Buvas, atletický mladík s ježkem; byl ženatý a představa, že by se to případně mohlo stát jeho ženě, ho zcela vyvedla z míry.

Laura s předstíranou nezúčastněností pohladila Grete po rameni. „Vidíš to, Andersenová? Tady – vypadá to jako kamínek. To je ten karcinom, viď, Bruci?"

„Přesně, Lauro. Je to fakt šutřík-hajzlík."

Jako ty, Brucánku, pomyslela si v duchu Laura.

„Tak co," naléhal asistent s předstíranou netrpělivostí, „vezme si to někdo z vás nebo mám tu vzácnost nabídnout konkurenci?"

Partneři po sobě mrkli. Okamžitě bylo zřejmé, že pro Grete ten úkol nebude. Dřív než Laura stačila sebrat odvahu, aby pro to sáhla, naklonil se přes ní Sheldon a oběma rukama vyzvedl želatinovou tkáň.

„Ubožačka," vydechla Grete.

„Ale, Grete," vyplísnil ji asistent, „k takovým věcem se máme chovat profesionálně."

„Jistě, Bruci," zareagovala uštěpačně Laura, „proto ti taky k Ježíšku dáme pohlavní žlázu s rakovinou."

Asistent se vydal na spěšný ústup.

„Co teď budem dělat?" zeptal se nervózně Sheldon.

„Zkusme dostat kousek toho karcinomu na sklíčko," řekla Laura a snažila se chovat profesionálně.

Sheldon přikývl a položil tkáň na laboratorní podložku.

„Dělá se mi z toho zle," přiznal nepokrytě.

„Mně taky," přisvědčila Laura. „Jaký to asi bylo?"

„O ničem nevěděla, určitě byla v narkóze." ujistila ji Grete.

„Ne," odpověděla zamyšleně Laura. „Zajímalo by mě, jaký to asi bylo pro doktora, když tohle řezal."

Skip Elsas nakonec nedal dohromady víc než osm gladiátorů, ochotných postavit se tváří v tvář godzile zvané Mack Válec a její partě. Medici, kteří si s právníky jednou zahráli, se jen zřídka k tomuto zážitku vraceli podruhé.

V den D se společně najedli u Howarda Johnsona na Memoriál Drive: biftek, pečené brambory a zmrzlinový pohár. Barneye překvapilo a zároveň povzbudilo, když Skip oznámil, že jim večeři platí děkanát.

„Tak je to přeci jen zajímá?" zeptal se Bennett.

„Jen dost okrajově. Slyšel jsem neoficiální zvěsti, že Holmes každej rok uzavírá sázku s děkanem právnický – o tisíc dolarů."

„Panebože," vydechl jeden z atletů. „To znamená, že nás zabije, jestli prohrajem."

„Dá se to říct i jinak," odpověděl s nehybnou tváří Skip. „Jestli nevyhrajem, máme všechny předpoklady stát se mrtvolama pro příští prvňáky."

Tělocvična v Hemenway byla nabitá k prasknutí. Obecenstvo tvořili hlavně právníci a jejich slečny, neboť medicína byla daleko za řekou v Bostonu.

Hostující lékaři nastoupili za pískotu a dupání. Avšak, zvyklí zachovávat za všech okolností profesionálně chladnou krev, začali se klidně rozcvičovat. Barney si protahoval a rozehříval svaly a přitom

si všiml, že vepředu a uprostřed mezi diváky nebyl jen děkan Holmes, ale byly tam všechny šedé eminence z celé lékařské fakulty. A co, pomyslel si, už jsem zažil jiné tlaky. Ti staří páprdové mě nevyděsí. Dobře, že jsem přesvědčil Castellanovou, aby zůstala doma a učila se.

A pak se to stalo.

Byl tak gigantický, že jeho obrovitá postava jako by zastínila stropní světla. Mack Válec Wilkinson, 172 kilogramů živé váhy, kolos, vedle něhož sochy v luxorském chrámu vypadají jak miniatury, se kolébal po hrací ploše; míč v jeho tlapě připomínal hrozinku.

„Panebože," zašeptal Barney Bennettovi, „ten chlap je obézní. Z lékařskýho hlediska je normálně obézní."

„Nechceš mu to říct?" usmál se Bennett.

„To bych mohl," odpověděl Barney, „po zápase. Až mi půjde lepší odpich…"

Herní plán mediků byl prostý: za předpokladu, že právníci jsou z formy – Wilkinson je názorný, nikoli však jediný příklad – budou hrát pohyblivou hru a využijí soupeřovy nevyhnutelné únavy v druhé polovině.

A tak zacházeli hospodárně se silami, dokonce natolik, že se Skip Elsas při zahajovacím rozskoku ani nesnažil dostat míč, ale nechal Wilkinsona, aby jej srazil svým spoluhráčům. K nesmírné úlevě mediků vedli právníci jen o šest bodů, když se ozval bzučák končící první polovinu zápasu.

V šatně radil Skip spoluhráčům s profesionální péčí: „Kluci, hlavně do sebe nalejte spoustu tekutin. Je tu pekelný vedro. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby to tady ti právníci rozhicovali schválně. Kdybysme si sakra aspoň přinesli pár slanejch prášků."

„Pár tabletek mám," ozval se distinguovaný hlas spoza řady šatních skříněk. Byl to děkan Holmes s černou taškou v ruce. V okamžiku hráči polykali preparát, jenž jim doplní ztráty elektrolytů.

„Jak to vypadá, chlapci?" zeptal se otcovsky.

„Hrajou jak čuňata, pane profesore," ozval se Barney s odborným názorem.

„Všiml jsem si, Livingstone,“ odpověděl děkan. „Dokonce se zdá, že jsou letos mnohem horší než obvykle.“

„Jo,“ dodal Barney, „a pak se běžej schovat za Wilkinsona jako za obrovskou sekvoj.“

„Skutečně,“ souhlasil Holmes, „jenže ta sekvoj je taky zakotvena kořeny na místě.“ Obrátil se na kapitána. „Skipe, nemůžete nějak využít té jeho nepohyblivosti?“

„Ano, pane profesore. Schováváme si na druhou půli zápasu pár variant rychlých brejků, který jsme zatím nepředvedli.“

„Dobrá,“ přikývl děkan. „Tak se držte.“

Od samého začátku druhé půle bylo zřejmé, že obě strany jsou už vyčerpané. Vítězství tedy nemělo patřit hbitějším, ale méně zničeným. A jak se minuty nesnesitelně pomalu vlekly, hra jako by se měnila z košíkové v jakési vražedné rugby bez chráničů.

Barney, jenž se nikdy nebál vrhat se střemhlav za míčem, byl několikrát zasypán hromadou hráčů, kteří na něj naskákali. Kolena měl odřena do krve, žebra naražená. V polovině poslední čtvrtiny zápasu, za stavu 56:56, měli medici už jen pět hráčů. Dokázali si však vyplavit dost adrenalinu a vrátit se k zónové obraně.

Nyní, když zelektrizovaný dav vyskakoval ze sedadel, začali se pomalu dostávat do vedení. Vedli o dva, čtyři, šest – dokonce o sedm bodů. A téměř pořád drželi míč. Skip Elsas se opět zmocnil odraženého míče a podal ho Barneyovi, který byl již v půli hřiště. Barney bez váhání přihrál Bennettovi; ten byl už úplně sám pod košem právníků, až na jednoho obránce – Macka Wilkinsona.

Bennett vyskočil, aby zavěsil. Wilkinson vyskočil po Bennettovi. Srážka. Hromada hráčů. Píšťalka. Bennett téměř úplně zmizel pod horou paží a nohou.

Rozhodčí překvapivě připsal faul Bennettovi – za prorážení. Nejprve ale museli rozplést klubko hráčů na podlaze. Když tři spoluhráči konečně zvedli Válce, bylo možné opět spatřit Bennetta. Držel si kotník a svíjel se bolestí.

„Bene – jsi v pořádku?“ zeptal se úzkostlivě Barney.

„Doprčic,“ zasípal s tváří bolestně staženou, „mám asi něco zlomenýho. Bolí to jak blázen.“

„Z cesty, z cesty,“ ozval se panovačný hlas. Byl to děkan Holmes a další dvě ozdoby lékařské fakulty.

„Nechtě ho vydýchat,“ vyzval lékař ze střídačky.

Barney a ostatní spoluhráči do sebe lili vodu a rozvažovali o svých vyhlídkách. Co když Landsmann nebude schopen pokračovat ve hře – bude se zápas dohrávat ve čtyřech proti pěti? Situace nevypadala růžově.

S většími obavami o Bennetta než o výsledek zápasu se Barney snažil dostat k příteli. Jenže eminence z lékařské fakulty pacienta obklopily a jeden z proděkanů odehnal Barneye mávnutím ruky. Ani rozhodčímu se nepodařilo nic zahlédnout; povolený čas končil a tak bude muset trvat na pokračování hry.

Jakmile zapískal, kruh lékařů se rozestoupil a Bennetta bylo opět vidět, jak se za pomocí starostlivého děkana Holmese zvedá na nohy. Stoupl si nejistě na pravou nohu, pak s trochu větší důvěrou zakulhal. Kývl rozhodčímu, že je v pořádku, totéž naznačil gestem ruky směrem k Barneyovi.

Medici museli zpomalit hru a hrát o čas. Na tuto šťastnou možnost byli připraveni, a i když právníci vyvinuli tlak po celém hřišti, medici dokázali takticky ubíjet čas a přitom se vyhnout tomu, aby byli ubiti sami.

Když zazněl závěrečný hvizd rozhodčího, Pohár neslušnosti se vracel na své správné místo – na lékařskou fakultu!

Normálně rezervovaný děkan Holmes vyskočil a jásal. Potom se opět ovládl a šel důstojně podat ruku děkanovi právnické fakulty (a patrně také shrábnout údajnou tisícidolarovou sázku).

Skip a Barney rychle pomohli Bennettovi do auta a odjeli na pohotovost do všeobecné nemocnice, kde je už očekávali.

Za jízdy Bennett začal naříkat a kroutit se akutní bolestí.

„Bene – jsi v pořádku?“ zeptal se Barney.

„Je to v pytli,“ skřípal zuby Bennett. „Ten pitoměj novokain už přestává zabírat.“

„Oni ti dali novokain?“ zeptal se nevěřícně Barney.

Bennett přisvědčil. „A ještě nějakou jinou injekci. Čertví, co to bylo.“

„No dobře,“ pokusil se zažertovat Barney, „jen si představ, co by ti asi píchli, kdybychom prohráli.“

Bennett se neusmál.

Neusmál se ani Barney. Nešlo mu to do hlavy: to museli medici opravdu tak nutně vyhrát?

16

Když dojeli do nemocnice, už je tam očekávala sestra a bez obvyklých únavných formalit a papírování odvezla Bennetta na vozíčku přímo na rentgenologické oddělení. Na vyhodnocení snímků tam nebyl nikdo než všemožnými tituly ověnčený Christopher Dowling, vedoucí ortopéd. V několika minutách se dostavil děkan Holmes. Zatímco Dowling opatrně prohmatával Bennettovu stále oteklejší dolní část nohy, děkan Holmes měkce řekl: „Bylo to pěkné, Landsmanne, ti právníci ani nevědí, co se s nimi stalo."

„Upřímně řečeno, pane děkane, ani já přesně nevím, co se se mnou dělo. Co vlastně bylo v těch stříkačkách?"

„Xenokain, vynikající analgetikum, a – zaplať pámbu za farmakologii – dukozolidan, nejnovější přípravek proti zánětům."

Skip a Barney přihlíželi mlčky z kouta. V tuto chvíli jeden starší student zašeptal:

„O dukáči jsem už slyšel. Mám dojem, že to zkoušeli na koních, ale vůbec nevím, že by to bylo na trhu."

„Skutečně?" podivil se Barney mírným tónem, jenž vůbec nebyl v souladu s jeho stoupajícím rozhořčením. „Jestli to bude mít nějaký opravdu ošklivý vedlejší účinky, Dowling to může sepsat a bude mít další čárku do svý bibliografie."

Když oba starší lékaři z pokoje odešli, Skip a Barney přistoupili ke zraněnému příteli.

„Tak jak je, brácho?" pozdravil ho Barney.

„Už to nebolí," odpověděl Bennett vyprahlými ústy. „Něco mi píchli…"

Barney teď neměl ani odvahu se zeptat, jaký další zázračný lék mu dali.

„Jaká je diagnóza?" zeptal se Skip a marně se snažil hlasem maskovat znepokojení.

„Natržená achillovka. Podle zvuku dost ošklivě. Ale žádná zlomenina."

Barney něco věděl o sportovních úrazech. Bylo mu jasné, že Bennettova Achillova šlacha nemohla být úplně přetržená, když mu dávali ty injekce. Těmi ho zřejmě „vyléčili“ tak, že si mohl zranění zhoršit až do té míry, že to teď bude vyžadovat chirurgický zákrok.

Barney nedokázal potlačit trpké pomyšlení, že i kdyby Válec zpřerážel Bennettovi všechny kosti v noze, nositelé praporu moderního lékařství by nalezli způsob, jak ho udržet ve hře až do hořkého konce.

„Pánové,“ řekl chraplavým, unaveným hlasem Bennett, „co kdybyste už vypadli. Zvlášť ty, Livingstone. Budu potřebovat, abys mi zapsal přednášky. Možná budu chybět i na slavnostní trepanaci lebky.“

„Žádné strachy,“ vmísil se do hovoru děkan Holmes, přicházející v pravý okamžik. „Hned zítra ráno sem posílám *jedničku* naší neurologie, aby vás držel au fait, Landsmanne. Buďte klidný.“

„Budeš v pořádku, Bene?“ zeptal se Barney s pocitem viny, že přítele opouští.

„Bez obav – telefony všech pěkných sestřiček určitě seženu.“

Neurolog rozštípl Barneyovi lebku na dva kusy. Aspoň to takhle cítil, když sledoval profesora Francise Jamese předvádějícího, jak se rozřezává lebka mrtvoly.

Co následovalo, vypadalo jako antiklimax. Když lebka ležela rozpůlená jak kokosový ořech, posvátný nástroj známý coby mozek vypadal jak malý shnilý květák.

James rychle vysvětlil jeho základní strukturu. „Máme vlastně dva mozky anebo, abychom to vyjádřili jinak, pravá a levá hemisféra jsou vůči sobě v zrcadlovém uspořádání. A my stále ještě zcela nechápeme, jaký to má důvod, ani jakou přesně má každá strana funkci.“

Potom ukázal na čtyři laloky. „Všimněte si, že spánek je nad hypothalamem; ten váží sice jen pouhou desetinu unce, ale je řídícím místem pro chuť k jídlu, vyměšování žláz, sexualitu a řadu emocionálních stavů, včetně takzvaného *centra zuřivosti*.“

Barney si v duchu pomyslel, zda ještě nikoho nenapadlo, že i když věda dokáže prstem přesně ukázat místo v mozku, které vyvolává zuřivost, nikdo ještě neviděl místo, kde vzniká láska.

Při obědě se sice snažil schovat v nejvzdálenějším koutě, ale Laura ho stejně vystopovala.

„Co se včera sakra stalo?“

„Vyhráli jsme,“ řekl suše.

„Víš dobře, co myslím. Co se stalo Bennettovi?“

„Prosím tě, Castellanová, nejsem jeho ošetřující lékař. Já sám jsem samý šrám od hlavy až k patě – a duše taky jako by krvácela.“

Laura se posadila proti němu. „Livingstone, mám dojem, že medicína z tebe dělá nespolečenskýho, paranoidního a vůbec divnýho člověka.“

„Přesně to se od ní taky očekává,“ odpověděl Barney. „Při tomhle tempu mám šanci stát se předsedou Asociace amerických lékařů.“

„Barneyi, prosím tě, co se stalo Bennettovi?“

Pohlédl na ni zarudlýma očima, pod nimiž mu vystupovaly šedavé váčky, a odpověděl:

„Má tu nejlepší péči, jaká se za žádný prachy nekoupí.“

Laura si založila paže s gestem naznačujícím, že je rozhodnuta čekat na vysvětlení třeba do skutečného skonání věků.

„Tak dobře. Napíchali do něj spoustu nějakých nových sajrajtů. A nechali ho běhat s natrženou achillovkou.“

„Řekla bych, že to bylo pěkný svinstvo.“

„Lauro, ty snad vůbec nic nechápeš. Jde o to, že jsme vyhráli.“ Povzdechl si a pak dodal: „Teď už vím, proč tomu říkají Pohár neslušnosti. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby Mack Wilkinson – až bude mít po promoci – pomohl Bennettovi žalovat lékařskou fakultu o milión dolarů.“

„Proč – přece ho snad nezmrzačili?“

„Zatím ne. Jestli bude mít kliku, už za pár měsíců bude moct chodit bez francouzských berliček.“

Večer Barney navštívil Landsmanna v jeho pokoji v soukromém křídle všeobecné nemocnice. Když otevřel dveře, s údivem hleděl na

dva mladistvě vypadající muže v bílých pláštích, jak ukazují na neobvyklý předmět na Bennetově nočním stolku: byla to tatáž replika lidského mozku, kterou použil při přednášce James.

Bennett spatřil Barneye a vyzval své návštěvníky: „Pánové, jestli jste pro, tak to pro dnešek odpískáme. Už mě začínají bolet všechny moje laloky."

Oba mladí doktoři přikývli a jeden, s elegantním motýlkem na krku, řekl: „Máme dneska, oba noční, Bene. Když budeš potřebovat, nech nás zavolat. Jinak se uvidíme ráno. Čau."

Barney se rozhlédl po Bennettově pokoji. Téměř v každém koutě byl pootevřený text, poznámkový sešit nebo kus modelu z umělé hmoty. Jeho přítel toho dne zcela zřejmě netrpěl nedostatkem vzdělávání.

„Já se na to vykašlu, Bene. Vždyť ty si můžeš od minuty založit vlastní školu pro doktory. Tohle nejspíš potřebovat nebudeš."

S těmito slovy mu hodil na postel kopie poznámek, které odpoledne zapsal přes průklepový papír.

„Začínám na tebe žárlit."

„Nemusíš, Barne, tady to fakt stojí za starou bačkoru."

„Bolí tě to?"

„Ani ne. Jen mi vadí válet se tak dlouho v nemocnici."

„Abys nezameškal přednášky?"

„To tedy vůbec ne." Bennett se usmál. „S tou pomocí, kterou tady mám, bych si mohl koncem týdne otevřít ordinaci."

V tu chvíli zazvonil telefon. Barney ho zvedl.

„Dobrý večer," řekl hlas, který mohl patřit asi šedesátiletému muži. „Je to pokoj pana Bennetta Landsmanna?"

„Ano. Kdo volá, prosím?"

„Tady je jeho otec, volám z Clevelandu."

Barney předal sluchátko. Proč má sakra otec toho kluka německý přízvuk?

V dubnu 1945 ohnivá smršť pohltila dřevěné baráky koncentračního tábora Nordhausen. Zdravotníci americké armády rozhodli, že pouze úplná evakuace a následná destrukce staveb zamořených infekcí může zastavit stále se šířící vlnu tyfu.

Toho večera poslední z přeživších nastoupili na vojenské nákladní vozy a byli přepraveni do jednoho z táborů vybudovaných spojenci pro lidi bez domova.

Hannah Landsmannová byla už v takovém stavu, že mohla absolvovat přepravu vsedě, i když jí do vozu museli pomoct dva vojáci. Herschel byl stále s ní.

Ve voze zavládl úplný babylón nervózního mumlání. Přestože všem řekli – každému v jeho rodném jazyce – že pojedou do rehabilitačního a zotavovacího střediska, lidé stejně nevěřili. Kolikrát už v předchozích letech slyšeli nacistické věznitele mluvit o transportech do „pracovního tábora“ či do „nemocnice“.

Neměli žádný společný dorozumívací prostředek, kromě jazyka utrpení. Někteří Poláci a Němci se dorozumívali jidiš. Jak ale mohli konverzovat židovští přístavní dělníci z Řecka s bývalými vídeňskými kantory? Jejich ekvivalentem jidiš bylo ladino, španělština jejich předků, kteří byli v roce 1492 vyhnáni ze Španělska a pak putovali na východ. A pár z bývalých vězňů, jako Herschel Landsmann, umělo anglicky.

A tak, když kolona cestou zastavila na malé občerstvení pro podvyživené cestující, Herschel přistoupil k mladému vojákovi a zeptal se: „Promiňte, pane, kam přesně jedeme?“

„Cožpak vám to, lidi, neřekli?“ odpověděl desátník s novoanglickým přízvukem. „Vezem vás na jedno místo, kde si budete moct oddáchnout a kapku se zrekreovat; taky vám tam poraděj, jak najít příbuzný, a vůbec. Je to tábor pro bezdomovce, to znamená –“

„Já vím, co to znamená, pane. Řekl byste mi laskavě, *kde* to je?“

„Podle našeho poručíka by to mělo být v Bergen-Belsenu.“

Tato slova otřásla křehkým tělem Herschela Landsmanna. Kdekdo už totiž slyšel zprávy o nepředstavitelných krutostech nacistů a statisících mrtvých a umírajících. Měla to být další krutá rána osudu? Padli snad znova do rukou tyranského národa?

Herschel se odpotácel zpátky k vozu. Když nasedal, jeden voják mu nabídl čokoládu, ale Herschel jen odmítavě zavrtěl hlavou.

„Co se děje, *liebchen*?“ zeptala se úzkostlivě Hannah.

„Nic, nic,“ odpověděl Herschel a statečně se snažil skrýt své zoufalství.

Samozřejmě, že se mýlil. Neboť stejně jako Dachau na jihu, také Belsen se proměňoval z tábora smrti v „tábor života“.

Jídla a zdravotní péče zde bylo dostatek a záhy se tu objevily různé podpůrné organizace jako Mezinárodní společnost židovské pomoci a další, založené mezinárodními institucemi na pomoc při řešení obrovského úkolu identifikovat živé i mrtvé; a také na pomoc při spojování rodin a při cestě bezdomovců „domů“ – ať už to slovo pro ně znamenalo cokoli. Neboť kdo z nich měl sílu vrátit se do míst, kde je jejich „spoluobčané“ v tolika případech vydali do rukou nacistů? V podstatě byli jen dvě realistické možnosti: anglicky mluvící země nebo Palestina.

Herschel měl bratra, který začátkem třicátých let emigroval někam do Ohia; to postačovalo, aby se mohl ucházet o vystěhování do Spojených států. Jeho největším snem teď bylo patřit k tomuto šlechetnému národu, jehož synové ho osvobodili. Sotva americká táborová komise zahájila práci, Herschel a Hannah podali oficiální žádost o vystěhování do Ameriky.

Úředník, jenž žádosti přijímal, jim položil pár běžných otázek – včetně toho, zda je Herschel komunista. Herschel odpověděl s humorem a zřejmě na úředníka dobře zapůsobil. „Pane, myslíte si, že je možné, aby ten, komu patřila největší německá továrna na kožené zboží, byl něčím jiným než kapitalistou?“

Teď neměli s Hannah na práci nic jiného než čekat, až se najde Herschelův bratr a poskytne za ně záruku.

A tak čekali.

V půlce léta přišel dopis od jistého Stephena Landy z Clevelandu v Ohiu. Ukázalo se, že pisatel je tatáž osoba, s níž „Herschie“ vyrůstal v Berlíně. Jenže tenkrát se jmenoval Stefan Landsmann: „Nechtěl jsem, aby na mně zůstalo cokoli německého,“ vysvětloval v dopise. „Koupil jsem si i hromadu gramofonových desek, abych se zbavil sebemenší stopy cizího přízvuku.“

Dopis vyjadřoval velkou radost, že bratr a švagrová přežili barbarskou genocidu, ale zbytek sdělení byl smutný.

„Podle toho, co nám je známo, jste z celé rodiny jediní, komu se podařilo uniknout pecím. Všichni Katznelsonovi, Spiegelovi a bratranci Wienerovi byli posláni do Auschwitzu."

Nejhorší ze všeho pro Herschela a Hannah byla závěrečná slova.

„Pláči s vámi nad ztrátou malé Charlottky. Vím, že ji ve vašem srdci nemůže nikdo nahradit, ale aspoň jste oba dost mladí na to, abyste měli další děti. To je jisté požehnání."

Při čtení těch slov začala Hannah tak silně vzlykat, že ji Herschel nedokázal uklidnit. Ostatně, jak by mohl, když sám plakal.

Byrokratické vyřizování se táhlo a táhlo. Přišel podzim a obyvatelé toho, co se nyní jmenovalo vesnice Bergen-Belsen, žili v tichém očekávání, jen občas přerušovaném podrážděnou netrpělivostí. Všichni se už toužili rozlétnout jako semena, která mají padnout do nové půdy a jež – doufejme – vzejdou.

V prosinci tam bylo stále ještě několik obyvatel, mezi nimi Hannah a Herschel Landsmannovi.

Pro vojáky to bylo období vánoc a pro bývalé židovské vězně doba svátku chanuka, jenž připomínal osvobození jejich prapředků od nadvlády tyranských Syřanů ve druhém století před Kristem.

Navzdory studeným a neútulným ubikacím to byl čas oslav. Vojenští kuráti dali dohromady skupinu dobrovolníků, kteří zhotovili obrovský svícen a každý den na něj přidávali další svítící rameno, až nakonec osm světel zvěstovalo zprávu o znovunabyté svobodě široko daleko nad zemí bývalých utlačovatelů. Zpívalo se a tančilo, lidé se radovali.

Tys Bože hradem spásy nám,
Tvou slávu opěváme;
ó zbuduj opět svatý chrám,
tam díky tobě vzdáme;
Že nepřítele pokořils,
jenž zhubil naši drahou říš,
tam v nadšení,
při svěcení,
svou píseň zazpíváme.

„Co je s tebou?“ peskovala Hannah svého muže. „Proč nezpíváš?“

„Jak můžu opěvovat Boha, když se k nám obrátil zády? Nepřítele pokořili američtí vojáci.“

„A kdo myslíš, že je poslal?“ zeptala se Hannah.

Zima roku 1946 ubíhala a Herschelův bratr pravidelně psal; někdy přiložil pár fotografií své americké ženy Rochelle a jejich „dvou bezva kluků“. Dopisy překypovaly optimismem: Amerika je země neomezených možností. On sám založil obchod se střižním zbožím v centru Akronu a byl tak úspěšný, že teď má pobočku i v Clevelandu, kde se usadil.

Vzhledem k tomu, že byl s Herschelem zase v pravidelném styku, „Steve“ se cítil povinován dělat bratrovi kázání typu: „V Americe se můžeš rozvinout, jak se ti zachce. Tady, když opravdu pracuješ, tě může zastavit jedině nebe.“

Jeho evropský bratr si přitom musel vzpomenout na nápisy nad vchodem do koncentračních táborů: „*Arbeit macht frei*“ – práce osvobozuje. Ovšem v tomto případě to znamenalo osvobození těla od duše.

Když si postěžoval Hannah, snažila se mu to vysvětlit. „Jak můžeš mít výhrady k někomu, koho jsi dvacet let neviděl? A jak můžeš říct o jeho ženě, že je *jenta* a že má zkažené děti, když jsi se s nikým z nich asi nesetkal?“

„Hannah,“ řekl Herschel a poklepal si prstem na čelo, „tady je vidím úplně jasně. A kašlu na to, co říká; s bratříčkem Stefanem se do žádného podniku nepustím.“

„Chceš říct se Stevem.“

„Pro mě to bude vždycky Stefan, velký chytrák, který vůbec nic neví.“

„Byl dost chytrý na to, aby se dostal z Německa ještě před válkou,“ namítla Hannah a vzápětí litovala, že slovní půtku přivedla k tak bolestnému bodu. „Promiň, Herschie, to jsem přehnala.“

„Ne, máš pravdu. Kdybychom bývali odešli se Stefanem, naše Charlotta mohla žít. A *my* jsme mohli žít.“

„My ale –“

„Ne," řekl těžce, „jen dýcháme. Protože ve světě, kde tolik našich zmasakrovali, se už nemůžeme počítat mezi živé."

Teprve rok po svém osvobození se konečně dotkli americké půdy. Landovi přijeli až z Clevelandu, aby přivítali Herschela a Hannah hned u lodi. A mezi těmi všemi zmatenými a veselými lidmi, kteří přežili – a nyní za to trpěli i pocity viny – nebyla v přístavu nouze o slzy.

Steve a Rochelle našli Landsmannovým malý, ale pohodlný byt na předměstí Shaker Heights, kde i oni měli svůj „domeček se zahrádkou".

A navzdory svým neskrývaným pochybnostem začal Herschel pracovat u bratra. Koneckonců, neměl toho moc na vybranou. Snil ale o tom, že se osamostatní a že bude schopen poskytnout milované ženě stejný přepych, jakým Steve zahrnoval Rochelle.

Mezitím museli vyřídit jednu zcela přednostní záležitost. Prostřednictvím vojenských úřadů se Herschelovi podařilo zjistit bydliště zesnulého plukovníka Abrahama Lincolna Bennetta. Bylo to v Millersburgu, malé vesničce v Georgii, vzdálené asi půl hodiny jízdy autem od Fort Gordon, kde byla plukovníkova posádka.

Herschel se snažil spojit s jeho rodinou telefonicky, ale neměli telefon. Nezbývalo mu nic jiného než tam zajet osobně. Tak si sbalil kufřík a o prodlouženém víkendu kolem svátku 4. července vyrazili s Hannah na svou první dlouhou americkou pouť.

Cesta trvala dva dny. K večeru prvního dne hledal Herschel místo k přenocování. Bílými prkny obložená Dixie Belle Inn, hned na jižním kraji Knoxvillu v Tennessee, vypadala dost útulně a tak Herschel zastavil na štěrkovém vjezdu, upravil si vázanku a šel požádat o pokoj.

Recepční byl přemrštěně zdvořilý, ale neubytoval je. „Je mi líto, pane, ale obávám se, že náš podnik nepřijímá lidi vašeho druhu."

Herschelem to otřáslo. „Druh? Jaký druh? Jsem lidská bytost. Peníze mám – platím hotově. Tady – podívejte." Vytáhl peněženku.

Recepční se pouze usmál a zavrtěl hlavou. „Ne, pane, obávám se, že nechápete zásady našeho hotelu. Přísně se dbá, aby zde nebyli negři nebo Židi."

„Nechápu,“ řekl Herschel a téměř nevěřil svým uším.

„Co nechápete, pane?“ zeptal se recepční. „Jaké je spojení mezi negry a Židy? V těchto končinách jsme většinou přesvědčeni, že jedni jsou černí zvenčí a druzí zevnitř. Poroučím se.“

S bolestí v srdci se Herschel vrátil k autu a pověděl Hannah o té příhodě. „Jak vůbec poznal, že jsem Žid?“ divil se nahlas.

„Herschele, můj drahý, abych byla upřímná – nemáš zrovna tentýž přízvuk jako George Washington. Teď navrhuju, abychom našli nějaké místo, kde by mohli *lidem našeho druhu* dát něco k jídlu, a pak se pokusíme trochu vyspat v autě.“

Do Millersburgu přijeli příštího rána. Byla to zchátralá, ospalá vesnička barvy jílu vypáleného letním sluncem. Herschel strávil neklidnou noc – zaparkoval za zavřeným bufetem u silnice – a tak přemýšlel, zda ráno bude lepší zjistit adresu Bennettových na policii či na poště. S ohledem na pozůstatky hrůzy z každé uniformy – zvlášť, když na ní ještě visí nějaká zbraň – rozhodl se pro poštu. Na rozdíl od clevelandské nenacházela se místní pošta ve velké zděné budově; naopak, krčila se jako přístavek u místní lékárny.

„Jistěže se na plukovníka pamatuju,“ přitakal lékárník s jižanskou ochotou. „Ale – že jsem tak smělej – co vás vede za tím zbytkem jeho rodiny?“

„Ehm,“ zeptal se váhavě Herschel, „co přesně myslíte tím zbytkem jeho rodiny?“

„Každej přece ví, že plukovník už nežije – určitě jste viděli, že jsme jeho jméno dali na pamětní desku na radnici, rovnou ke všem padlejm bělochům. A Lorraine zmizela z tohohle Zapadákova už před lety s nějakým chlapem z Atlanty. Teď už tu zbyla jen stará paní Bennettová a malej Linc.“

„Můžete mi, prosím vás, říct, kde bydlí?“

„S veškerou úctou, ale kde jinde asi může bydlet negr než v negerský čtvrti?“

„Řekl byste mi laskavě, kudy se tam dostanu?“

Lékárník se zakuckal. „Příteli, jděte na konec Hlavní ulice a pak furt dál za nosem.“

Byly to jen dvě řady baráčků, lišících se různě vybledlou barvou vyschlého dřeva – kdysi hnědého, zeleného, červeného. Tu a tam plechová poštovní schránka s načmáraným jménem. BENNETT stálo na schránce před poměrně nejčistším domkem z okolí.

Za zkoumavých pohledů asi půl tuctu lidí posedávajících na okolních verandách Herschel a Hannah zaklepali. Dveře otevřela velká černoška s vlasy sčesanými ke spánkům.

„Přejete si?“ zeptala se a zvědavě si prohlížela návštěvníky.

„Hledáme dům plukovníka Lincolna Bennetta, paní,“ řekl tiše Herschel.

„Copak, lidičky, nevíte, že můj syn už nežije?“ zeptala se a v hlase jí zaznělo podráždění i smutek zároveň.

„Ano, paní. Poznal jsem ho v Evropě … v posledních dnech jeho života. Jmenuji se Herschel Landsmann a tohle je moje žena Hannah. Váš syn mě zachránil a pak donutil doktory, aby zachránili i mou ženu. Chtěli jsme vyhledat jeho rodinu a vyjádřit naše díky.“

Elva Bennettová na okamžik zaváhala a nevěděla, co dodat. Nakonec řekla: „Pojďte dál.“

Landsmannovi přikývli. Černoška je zavedla dovnitř. „Můžu vám nabídnout čaj s ledem?“

„Když budete tak hodná,“ odpověděla Hannah při vstupu do obývacího pokoje. Na krbové římse byla velká fotografie Linka ve slavnostní uniformě. Také tu byly vystaveny jeho dubové ratolesti a četné medaile.

Paní Bennettová se vrátila se třemi šálky a všichni se posadili; hostitelka do ošoupaného křesla a Landsmannovi na neméně omšelou pohovku.

„Tak,“ řekla starší žena, teď už s přátelským úsměvem, „vy jste znali mýho Lincolna.“

„Nejlepší člověk, jakého jsem v životě poznal,“ potvrdil Herschel.

Paní Bennettová mu přisvědčila. „Kdyby byl běloch, byl by se stal čtyřhvězdičkovým generálem – tak je to.“

Landsmannovi přikývli. „Vůbec nepochybuji,“ prohlásil Herschel.

Pak nastalo rozpačité ticho. Jak by měl vysvětlit důvod návštěvy? Pokusil se k tomu taktně dostat.

„Paní Bennettová, moje žena a já jsme prožili velkou pohromu – “

„Mám o tom trochu představu z Linkových posledních dopisů,“ odpověděla s porozuměním paní Bennettová.

„Váš syn,“ pokračoval Herschel, „váš syn byl pro nás cosi jako anděl spásy. Po všech těch letech ponižování, které jsme museli vytrpět, se k nám najednou někdo choval laskavě. Zacházel s námi jako s lidmi. A my jsme přežili a on ne. Ani vám nedokážu říct, jakou nám to působí bolest.“

Herschel stále nebyl schopen dostat se k věci. Hannah mu přišla na pomoc. „Rádi bychom věděli, jestli bychom nemohli nějak pomoci –“

„Já vám nerozumím, paní,“ přerušila ji paní Bennettová.

„Jeho syn,“ začal Herschel. „Lincoln pořád mluvil o snech a nadějích, které do něj vkládal. Chtěli bychom, aby se jeho sny uskutečnily.“

„Daří se mu dobře?“ zeptala se Hannah. „Mám na mysli, jestli on a jeho matka –“

„Obávám se, že Linc mladší žádnou matku nemá,“ přerušila ji opět černoška a v očích jí náhle probleskl hněv.

„Tomu nerozumím,“ řekla Hannah.

„Víte,“ povzdechla si paní Bennettová, „to je moc dlouhá a nešťastná historie.

Linc a jeho žena se nikdy nesnášeli, už dávno předtím, než Linc odešel do Evropy. A právě v době, kdy … padl, advokáti dokončovali papíry k rozvodu. Ale ona, jakmile se doslechla o jeho smrti, hnedka nacouvala zpátky.“

„Kvůli dítěti –“ napadlo Hannah. „Musela o něj mít starost.“

Elva Bennettová zavrtěla hlavou s krajním nesouhlasem. „Kvůli deseti tisícům dolarů, paní Landsmannová. To je vojenská pojistka vyplácená nejbližšímu příbuznému – deset tisíc dolarů. Od tý doby jezdila každý týden z Atlanty do Millersburgu, jen aby se zastavila na poště, jestli už nepřišel šek. A ten taky jednoho dne přišel.“

Její pobouření rostlo. „A víte, pane Landsmanne," řekla rozechvělým hlasem, „víte, že při všech těch výpravách za pokladem se ani jednou nezašla podívat na svýho syna? A vláda Spojených států ji považovala za nejbližšího příbuznýho! Tuhle ženskou –"

Paní Bennettová neudržela slzy.

Hannah ji utěšovala jemným stiskem ruky ve svých dlaních a Herschel uvažoval nahlas: „Promiňte, paní Bennettová, ale já to nechápu. Především, proč s ním nežije?"

Elvina nálada se změnila z lítosti v pobouření.

„Proč by měla žít s dítětem, který nikdy nechtěla. Linkovi nemohla odpustit, že jí nedovolil, aby se toho dítěte zbavila ještě před narozením. Lorraine si o sobě myslela, že je velká dáma, nechtěla, aby ji něco svazovalo. Život na základně nenáviděla a odjížděla na celý dny sama do Atlanty. Já toho chlapce vychovávala od chvíle, kdy se narodil."

Osušila si oči kapesníkem a omluvila se: „Promiňte. Neměla bych tak mluvit. Písmo nás učí, že nenávidět je hřích."

Herschel se pokusil jemně objasnit důvod jejich návštěvy.

„Paní Bennettová, prosím, abyste se neurazila, ale směl bych vědět, jestli vy a váš vnuk nemáte nějaké finanční potíže?"

Elva chvíli váhala a pak odpověděla: „Vycházíme bez problémů."

„Prosím vás, ptám se, protože chceme udělat něco – cokoli – abychom vyjádřili svou vděčnost." Doufal, že svou upřímností získá její důvěru.

Stará žena se zdráhavě přiznala: „To víte, přirozeně, když byl syn naživu, vždycky jsme dostávali část jeho výplaty. Každý měsíc, pravidelně jak hodiny. Když to přestalo, spoléhala jsem na pojištění, že nám pomůže překonat období, než bude Linc dost velký, aby mohl začít pracovat."

„Kolik mu teď je?"

„Příští měsíc mu bude jedenáct. Sedmadvacátýho."

„To znamená, že si ještě dlouho nebude moct hledat práci," uzavřel Herschel.

„Tady chlapci začínají většinou ve čtrnácti – i dřív, když jsou dost velcí."

„To je ale hrozná škoda. Vím, že jeho otec chtěl, aby měl vzdělání, dokonce, aby šel na vysokou.“

„Ten sen umřel s ním,“ odpověděla tiše Elva.

Herschel a Hannah na sebe pohlédli a oba věděli, na co ten druhý myslí.

„Paní Bennettová,“ začala Hannah, „dlužíme vašemu synovi tolik, že se to nedá vyjádřit žádnými penězi. Velice bychom si toho vážili, kdybyste nám dovolila, abychom vám pomohli.“

„Nejsme bohatí,“ pokračoval Herschel, „ale mám práci a můžeme něco ukládat. Až přijde čas, mladý Lincoln bude moct na vysokou.“

Elva Bennettová byla dojata a zároveň zmatena. „Pane Landsmanne, cožpak nevíte, že odsud až do Atlanty není ani jediná škola pro barevný, která by ho mohla připravit na vysokou školu? A na to, aby tady šel do nějaký školy, kde se musí platit, není ani pomyšlení.“

Landsmannovi byli v koncích. Nikdy je nenapadlo, že se setkají s takovými překážkami. Po rozpačitém tichu, kdy nikdo z nich nevěděl, co říct, Hannah navrhla: „Ale tam, kde žijeme, paní Bennettová – na severu – vím o školách, do kterých by chlapec mohl chodit. A to by mu určitě otevřelo dveře na vysokou.“

Elva byla stále zmatenější. Proč jí ti lidé nabízejí, že budou platit vzdělání jejího vnuka? Proč by jakýkoli bělošský pár dělal něco takového? Ale nepřestala zkoumat tu věc – ani Landsmannovy.

„Myslíte, že by se vůbec do nějaký tý školy na severu mohl dostat? V našich černošských školách se žáci naučí jen trochu číst a psát. V Linkově třídě je jedenašedesát dětí a upřímně řečeno, pochybuju, že učitel vůbec ví, jak se kdo jmenuje.“

V panice z pomyšlení, že jim Elva užuž zamítne jejich žádost, Herschel drmolil: „Ale my mu můžeme sehnat soukromé učitele. Opravdu, paní Bennettová, sehnali bychom mu ty nejlepší učitele. A pak by mohl jít do nejlepší soukromé školy.“

Herschel pokračoval, aniž by si všímal údivu v tváři své ženy. „Myslíme to oba ze srdce. Chceme dát vašemu vnukovi šanci, aby dosáhl všeho, co si pro něj přál jeho otec.“

Elva byla vnitřně rozpolcená. Jestli to ti lidé myslí vážně, jestli by opravdu poslali Linka do soukromé školy, co jí zůstane? Fotografie? Válečné medaile? Vzpomínky? Prázdný dům?

Uvažovala, co by jí asi poradilo Písmo. Myšlenky jí okamžitě zabrousily do jedné pasáže Knihy přísloví: „Snaž se získat moudrost – za všechno své jmění získej rozumnost.“ Dlužila to svému vnukovi. Co víc, dlužila to svému synovi. Odkládala však bolestné rozhodnutí a kladla další otázky. „Co přesně máte na mysli?“

„Dobrá,“ odpověděl Herschel, „tak tedy, slyšel jsem o takzvaných přípravkách, kde by mohl žít s chlapci svého věku. A v clevelandské oblasti jsou i denní školy.“ Opět na sebe s Hannah pohlédli. Hannah pak váhavě řekla: „Mohl by – tedy Lincoln – bydlet u nás.“

Pro Elvu bylo příliš složité představit si mladého Linka, jak žije v jiné rodině. Navíc v bělošské rodině. A nejenom bělošské, ale …

„Vy jste Izraelité, nemám pravdu?“

„Jsme Židi, ale ne ortodoxní,“ odpověděl Herschel.

„Věříte ale v Boha všemohoucího?“

Dřív než se Herschel stačil přiznat ke svému agnosticismu, zasáhla Hannah: „Ano, ano. Samozřejmě.“

„Mohl by Linc chodit do baptistického kostela?“

„Určitě bychom nějaký našli,“ odpověděla Hannah.

Stará žena se opět odmlčela v hlubokém zamyšlení.

„Vaši lidé kdysi bývali v Egyptě faraónovými otroky?“

Herschel opět přikývl.

„Ano, před dávnými časy.“

„Můj dědeček byl otrokem, před krátkým časem. Pan Lincoln byl náš Mojžíš. Myslím, že máme leccos společnýho.“

„Rozhodně víme, co to je být pronásledován a utlačován, paní Bennettová,“ dodala Hannah.

Konečně se Elva zeptala: „Jak byste to chtěli udělat?“

Hannah, stále více nakažena snem svého muže, opatrně odpověděla: „Vzali bychom ho do Clevelandu. Mohl by žít s námi jako člen rodiny. Měli bychom ho úplně za –“ Hlas se jí trochu zlomil. „ – vlastní dítě, které už nemáme.“

Elva se opět na chvíli zamyslela a pak řekla: „Tohle nemůžu rozhodovat sama. Linc je už dost velký. Musí k tomu sám říct svý slovo.“

„Kdy se vrací ze školy?“ zeptal se Herschel a srdce se mu rozbušilo.

„To je různý. Někdy taky dost pozdě – hrajou s klukama košíkovou.“ Usmála se. „To víte, je to normální kluk. Jako jeho táta.“

„Co kdybychom se za ním zajeli podívat –“ váhavě navrhl Herschel. „Máme venku auto. Třeba byste mohla jet s námi a ukázat nám cestu…“

„Panenko skákavá, na to nepotřebujete auto. Škola pro negry je tam, kde má být.“ Ironicky se zasmála. „Hned za tratí.“

Herschel ho hned poznal.

I kdyby nebyl na svůj věk vysoký, ani nebyl daleko nejlepším hráčem mezi těmi, kdo se hemžili na prašném školním hřišti a házeli na kovový koš bez síťky, Herschel by poznal syna Lincolna Bennetta. V očích měl bystrost, nadšení a elán, pro které si ho nebylo možné s nikým splést.

„Já ho zavolám,“ nabídla se Elva.

„Ne,“ řekl Herschel, „počkáme.“ A budeme se koukat, dodal v duchu. Panebože, to je krásný kluk. Otec by na něj byl pořádně hrdý.

Po pár minutách si hráči všimli cizích lidí: od postranní čáry je sledoval bělošský pár. Kdo to je – že by nějací školní inspektoři? A proč je s nimi Elva – neprovedl Linc něco?

Přestali hrát a Linc zručně dribloval, nejdřív jednou rukou, pak druhou, potom za zády, směrem k babičce.

Když je představila jako „tátovy přátele z války,“ přestal bouchat do míče a zvážněl.

„Vy jste ho opravdu znali?“ zeptal se chlapec.

„Znali a moc nám o tobě vyprávěl. A o tom, jak je na tebe hrdý. Proto jsme tě chtěli vidět.“

Chlapcovi se stáhla tvář a málem mu vytryskly slzy.

„Pojďte, dáme si někde zmrzlinu,“ navrhla taktně Hannah.

Počkali venku, zatímco Herschel zašel do „bělošského“ koloniálu, odkud se po chvíli vynořil s kornouty čokoládové zmrzliny. Potom šli pomalu domů k Bennettovým a nervózně se vyhýbali sebemenší zmínce o tom, co hodlají projednat.

Mladší Linc si Herschela okamžitě oblíbil. Jejich pozvání mu však vyrazilo dech – a vystrašilo ho.

„To znamená, že bych měl odjet od babičky?“ zeptal se bázlivě.

„Mohl by ses vracet na vánoce a na prázdniny,“ nabídl mu Herschel a spěšně dodal: „A kdyby ses necítil šťastný, mohl by ses vrátit hned.“

„Nechtěl bys to aspoň na chviličku zkusit?“ přidala se opatrně Hannah.

Znepokojený a rozpolcený Linc pohlédl na Elvu. Ta se obrátila na Landsmannovy a řekla: „Myslím, že si o tom musíme s vnukem promluvit sami dva. Nechali byste nás laskavě nějakou dobu o samotě?“

Herschel a Hannah souhlasili téměř jedním hlasem.

„Zastavili bychom se u vás zase zítra ráno, jestli vám to nebude vadit,“ pokračovala Hannah.

„Myslím, že to tak bude lepší,“ odpověděla Elva. „Chci se pomodlit, aby nám Bůh dal znamení. A oba musíme zpytovat svá srdce.“

„Herscheli, nezbláznil ses? Možná jsi zapomněl, že už dávno nejsi boháč? A teď jsi v tom báječném klukovi vyvolal sny o soukromých školách – dokonce o soukromých učitelích. Kam na ty nápady chodíš? Víš, že v bance máme *bubkes*.“

„Vím, vím,“ řekl polohlasně, „ale já to tak strašně chci udělat, že bych dal cokoli…“

„Jenže, můj drahý,“ přerušila ho Hannah, „my nemáme nic.“

Ušli pár kroků, než Herschel promluvil.

„Já něco mám, Hannah.“

„Prosím tě, co?“

„Mám to poslední, co bych pro Lincolna Bennetta obětoval.“ Pak se odmlčel a dodal: „Svou sebeúctu.“

Hannah mu ihned porozuměla.

„Chceš říct, že bys šel za Stefanem…?“

Herschel pokrčil rameny, napůl rozpačitě, napůl poraženě. „Vím, dohodli jsme se, že se u něj nikdy nezadlužíme, protože přijmout jeho peníze by mohlo znamenat, že přijímáme jeho hodnoty.“

Pak se svěřil. „Stefan založil před dvěma měsíci bankovní účet na naše jméno a vložil tam dvacet tisíc dolarů. Řekl, že to je na splátky na dům. Ani jsem ti o tom neříkal, protože bych na ty peníze nikdy nesáhl.“

Herschel na ni pohlédl. „Jenže, Hannah, dvacet tisíc dolarů by Lincolnovi stačilo na celou vysokou. Tak nu, Hannah, nemyslíš, že mi tohle stojí za ztrátu sebeúcty?“

Pohlédla na něj s láskou a odpověděla:

„Miláčku, neztratíš nic. Oba získáme něco moc cenného.“ Objala ho kolem krku a políbila ho. „Teď jenom, kéž Bůh řekne ano.“

Byli tolik rozrušeni, že na snídani neměli ani pomyšlení; vydali se na procházku po Millersburgu a skončili na náměstí, na lavičce před pomníkem místních vojáků, kteří zahynuli za druhé světové války. Nahoře byly zkřížené vlajky Spojených států a Konfederace.

„Ten s námi nepůjde,“ povzdechla si Hannah pesimisticky.

„Proč myslíš?“

„Podívej na ten pomník. Podívej, čí jméno je úplně první.“

Herschel se pozorně podíval na jména před sebou. Ze všech mužů z Millersburgu, kteří se z války nevrátili, nejvyšší hodnost měl plukovník Lincoln Bennett. Smrt mu prokázala úctu, jež mu za života byla vždy odpírána.

Když se v domluvenou hodinu vrátili k Bennettovým, posadili se nervózně naproti chlapci a babičce. Nakonec Herschel sebral sílu a zeptal se: „Rozhodl ses, Linku?“

Chlapec odpověděl otázkou: „A co kamarádi? Nebudu tam nikoho znát. Nebudu si tam mít s kým hrát.“

Herschel čestně odpověděl: „Můžu ti říct jen to, že uděláme všechno, abychom ti pomohli najít nové kamarády.“

„A do té doby budeš volat babičce nebo spolužákům, kdykoli ti bude smutno," nabídla mu Hannah.

„To, paní, bohužel nejde," odpověděl chlapec. „Nikdo tady v okolí nemá telefon."

„Můžeš ale psát," řekla živě Elva. „Tvůj otec nám z Evropy nikdy netelefonoval, a přesto jsme byli pořád ve styku."

„Trápí tě ještě něco, Linku?" zeptala se Hannah.

Plaše přikývl.

„Dejme tomu … že vás zklamu?"

„Zklamat bys nás mohl jedině jedním," řekl Herschel, „a sice tím, že bys s námi nešel."

Nastalo ticho a chlapec hleděl na babičku. Teď promluvila Elva za oba.

„Oba jsme zajedno, že jeho otec by chtěl, aby Linc šel s vámi."

Přestože Herschel chtěl radostí vyskočit, jen prostě řekl: „To je báječné. Zůstaneme tady tak dlouho, dokud nedáme dohromady všechny potřebné záležitosti." Pak se obrátil na chlapce a nadšeně ho ujistil: „Slibuju ti, že nebudeš litovat."

Landsmannovi odešli zcela omámeni nadějí, zatímco Linc zůstal jako zasažený bleskem z hrůznosti svého rozhodnutí.

„Herscheli, jsi snad *mišuge*? Chceš mi vykládat, že v Clevelandu není dost *švarces*, takže musíš dovážet z jihu dalšího?"

„Stefane – chci říct Steve, zakazuju ti takhle mluvit."

Herschel nalezl v okolí hotel, kde je nechali přenocovat, a zavolal bratrovi do Clevelandu; chtěl ho požádat, aby Stevův advokát zjistil, co všechno je třeba z právního hlediska zařídit.

Bratr celým tím nápadem nebyl ani zdaleka nadšen. „Poslouchej, Herscheli, bud trochu rozumný," namítal dál Steve, „vím, že chcete s Hannah dítě. Najdeme vám nějaké tady. Co to říkám – najdeme vám *dvě*. Chceš tři? Najdeme tři."

„Já chci *tohoto* chlapce," řekl Herschel Landsmann rozhodným hlasem.

„Dobře, dobře, Herschie. Požádám advokáta, aby zjistil všechny podrobnosti, a ráno ti zavolám." A pak závěrečné varování: „Jen mi potom nevyčítej, až tě vyhodí z Country Clubu."

Advokát, mladý muž, jenž nedávno skončil právnickou fakultu, se na návrh Landsmannových díval příznivěji. Samozřejmě, byla zde ještě matka, *de iure* stále oprávněná dostat dítě do své péče. Ale podle toho, co o Lorraine slyšel, nevidí z této strany žádný problém. Snadno by se dokázalo, že paní Bennettová starší byla rodičem *de facto* a má proto právo předat Linka do péče Landsmannových coby adoptivních rodičů.

Zbývalo ještě pár drobností, které by musel konzultovat s některou advokátní kanceláří ve státě Georgia.

„Děláte báječnou věc," řekl upřímně advokát na závěr jejich první telefonické porady.

Ano, přiznal si v duchu Herschel, přinejmenším to je báječné pro nás.

Jednou večer, o týden později, viděl, že Hannah vzlyká.

„Co se stalo, drahá?" zeptal se.

„Nemůžu tomu uvěřit," mumlala, „budeme mít doma *dítě*."

Chlapec ze začátku chodil do místní školy. Když se ukázalo, jak je pozadu ve čtení a v matematice, Landsmannovi mu opatřili soukromé učitele – každé odpoledne na tři hodiny.

Linkoví to zřejmě nevadilo. Měl totiž neuhasitelnou žízeň po učení. A přesto, jak se svěřil Herschelovi v jednom důvěrném rozhovoru, zoufale se mu stýskalo po babičce – a po košíkové. S prvním problémem nemohl Herschel nic dělat, ale každopádně mohl vyřešit ten druhý. O čtyřiadvacet hodin později byla na garážové zdi u Landsmannů odrazová deska s košem.

Landsmannovi se přesto soužili dál, v obavách, zda Linka příliš nepřetěžují.

„Nemyslíš, že toho na něj nakládáme moc?" zeptal se Herschel jednou kvečeru. Vrátil se z kanceláře dřív domů a Linc byl stále ještě zavřený nahoře v pokoji se slečnou Alsopovou, učitelkou angličtiny. „Jednou by nás mohl nenávidět za to, jak ho tady kvůli doučování věznímе."

„Ne, určitě ne," ujistila ho žena. „Myslím, že ho to baví. Oči mu jen září. Chce se učit."

„To je pravda, chci se učit."

Otočili se. Linc zrovna vešel do pokoje. „Opravdu se mi to líbí. Vůbec by mi nevadilo doučování ani v neděli – aspoň by mi netrvalo tak dlouho, než je doženu.“

„A pak –?“ zeptal se potěšeně Herschel.

„Pak je předhoním,“ řekl chlapec s bezstarostnou sebedůvěrou.

Příštího léta ho přihlásili jako uchazeče na soukromou střední školu Shaker Heights Academy na předměstí Clevelandu. Nebyla to doba, kdy se žáci obvykle přijímají. Ředitele ale nakonec zdolala vytrvalost adoptivních rodičů, dopisy Linkových učitelů, nemluvě již o telefonátu místního kongresmana (tuto záležitost nepříliš ochotně zařídil Steve).

Nejvíce však na ředitele zapůsobily mladíkovy intelektuální schopnosti. Linc si u zkoušek, speciálně pro něj uspořádaných, vedl překvapivě dobře. Nikdo by nevěřil, že ještě před pouhými několika měsíci byl téměř negramotný.

Předseda přijímací komise navíc usoudil, že by to mohl být zajímavý pokus. Tedy – mít barevného mladíka v jinak sněhobílé škole.

„Něco jako cizince, dalo by se říct.“

„Přesně,“ souhlasil předseda. „A taky bychom zabili dvě mouchy jednou ranou.“

„Jak to?“ zeptal se kolega.

„Jde nejen o to, že ten chlapec je barevný, ale jeho adoptivní rodiče jsou, však víš – no, Židi. Tím bychom skoncovali s těmi stížnostmi z poslední doby.“

Ani netušili, jak významné bude přijetí Lincolna Bennetta mladšího. Neboť – jak Link předpověděl – když spolužáky dohnal, začal se jim vzdalovat směrem dopředu. Po pouhém pololetí ho museli přeřadit do vyšší třídy v angličtině, matematice a přírodních vědách.

A to nebylo vše.

Nikoho nepřekvapilo, že se stal největším sportovcem, jakého na škole pamatovali. To se zdálo jen přirozené. Neboť, jak trenér vysvětlil řediteli, Linková rasa vyniká ve všech sportech, kde záleží na rychlém běhu a silném odrazu.

Ostatní studenti se k němu ze začátku chovali jako k návštěvníkovi z jiné planety, ale postupně si je všechny získal.

Přesto došlo i k trapným okamžikům. Například na tanečních večírcích s děvčaty z „lepších“ dívčích škol. Po několika nepříjemných incidentech ředitel taktně souhlasil s tím, že bude lepší, když se Linc takových činností nebude účastnit.

Linc se snažil ignorovat urážky od ostatních chlapců ve škole, zejména od spoluhráčů, kteří ho rádi brali do mužstva, ale nikoli už k sobě domů. Stál často před zrcadlem a snažil se nacvičit lhostejný postoj, jenž by mu pomohl překonat časté ponižování.

Nejvnitřnější pocity svěřoval jen Herschelovi a Hannah. Od Hannah dostával útěchu, od Herschela sílu: „Jednou, Linku, budeš velký a hrdý a oni se budou moc stydět. Vím, že je to těžké. Ale ty jsi velice statečný.“

A tak, když neměl žádné závazky na hřištích, trávil víkendy s Hannah a Herschelem. Hannah, jež na berlínském gymnáziu vynikala v přírodních vědách, byla partnerem, s nímž si mohl povídat o takových věcech, jako je newtonovská dynamika, neboť Linc teď byl ve fyzice už na míle před ostatními.

Herschel četl jeho písemné práce a podrobně je komentoval. Přirozeně, někdy spolu nesouhlasili. Není ale spor nejopravdovější známkou citového zaujetí?

A nezapomněli ani na slib daný babičce. Zapsali Linka do náboženské školy a každou neděli ho brali do místního baptistického kostela.

Herschel míval s Línkem dlouhé, upřímné rozhovory. Vyprávěl mu o Berlíně, Hitlerově nástupu k moci, norimberských zákonech z roku 1935, jež zbavily Židy občanských práv, a litoval, že – jako jeho bratr – nespatřil na stěně napsáno *mene tekel* a že z Německa neodešel. Cítili se tam ale s Hannah tak dobře a připadali si už tak sžití; ani ve snu je nenapadlo, že by se nacisti chtěli zbavit zrovna *jich*.

Oba měli nutkání stále mluvit o lágrech, o krutých „selekcích“, kde se rozhodovalo o tom, kdo bude žít a kdo zemře. Nacisti ušetřili jen životy těch, kdo vypadali dost silní na práci. Když mu popsali,

jak přišli o dcerku, Linc měl celý týden hrůzné sny. Nenávist v tak obrovském rozsahu se vymykala jeho chápání.

Linc se pokoušel porozumět jejich neštěstí v termínech víry, kterou mu vštípila babička.

„Nemohla by to být třeba vůle boží?“ zeptal se jich.

„Jeho vůle?“ řekl Herschel. „Vyvraždit celou naši rodinu?“

„Ne,“ řekl chlapec, „to, že vás dva ušetřil – abychom se mohli setkat.“

Herschel na něj pohlédl s hlubokým dojetím. „Ano, v takového boha bych věřil i já.“

*

Linc jim na oplátku vyprávěl o svém dětství. Měl živé vzpomínky na „plukovníka“ (jak mu hrdě říkali), na to, jak mu každý večer čítal z Písma. I předtím, než odešel do války, matka bývala doma jen zřídka.

„Jenom si vzpomínám, jak se vždycky vyparádila a pak jezdila do společnosti do Atlanty. Všichni jsme bydleli u babičky a matka jednou jen zatelefonovala do místního koloniálu, že se už nevrátí.“

„Linku, třeba to pro tebe bylo to nejlepší,“ řekla Hannah s pochopením. „Babička ti dala všechno, co může poskytnout mateřská láska.“

„Já neříkám, že mi chyběla,“ odpověděl možná až příliš rychle a statečně potlačil pocit, jenž ho stále sžíral – že on sám byl nějak příčinou matčina odchodu. „Na tom už nesejde,“ obrátil se s láskou k Hannah, „teď mám vás dva.“

Herschel a jeho bratr Steve spolu prostě nevycházeli. Stevova manželka Rochelle, zahleděná do představy společenského vzestupu, pociťovala trapně cizí přízvuk Herschela a Hannah a snažila se je zvát domů co nejméně. Steve naprosto neuznával Herschelovy názory nebo připomínky. Přinejlepším ho toleroval jako zaměstnance. Co ale mohl Herschel dělat? Kdysi dávno v Německu

vybudoval prosperující podnik. Jenže hitlerovská bota všechno zničila.

Ale v roce 1951 vše, co Třetí říše bezostyšně ukradla, Spolková republika náhle vrátila. Kancléř Konrád Adenauer oznámil, že jeho vláda zaplatí reparace obětem vlády předchozí.

Zvláště ustavený Retribuční soud rozhodl, že bývalému vlastníkovi Königliche Ledergesellschaft se vrátí jeho továrny v Berlíně, Frankfurtu a Kolíně – nebo mu bude poskytnuta přiměřená náhrada.

Nikdo se nedivil, že se Herschel rozhodl nevrátit do Německa a přijal peněžní náhradu škody.

Jakmile dostal šek, Herschel spěchal do bratrovy kanceláře a položil mu na stůl bankovní poukázku na dvacet tisíc dolarů.

„Děkuju ti, Steve, a od teď už se mnou nemusíš zacházet jak s chudým příbuzným.“

Novým kapitálem Herschel financoval znovuzrozenou Royal Leathercraft, nejprve v Clevelandu, pak v Columbusu a nakonec v Chicagu. Do dvou let se stal výlučným dodavatelem dětské obuvi do osmi set prodejen obchodního řetězu „Rob McMahone“.

Mladý Linc byl milující vnuk. Volal Elvě každou neděli (Herschel jí nechal zřídit doma telefon) a navštěvoval ji o vánocích, velikonocích a na dva týdny v létě.

Přestože vztah s babičkou zůstal pevný, jeho přátelé – bývalí přátelé – jako by se mu vyhýbali. Už se neoblékal jako oni, nemluvil jako oni.

„Už nejsi negr,“ vyčetl mu jeden z nich. A po druhé návštěvě si Linc uvědomil, že jediné zbývající pouto s Millersburgem je babička.

Příštího jara se přetrhlo i toto poslední pouto; Linka zavolali do ředitelny, kde na něho čekal Herschel se smutnou zprávou.

Nejdřív vůbec neplakal – ale později Landsmannovi slyšeli, jak vzlyká skoro celou noc. Měl jedinou prosbu, a to, aby s ním Herschel jel do Millersburgu na pohřeb. Stál v kostele v první lavici, hlavu skloněnou, a naslouchal farářovu žalozpěvu, v němž se Elva Bennettová oslavovala jako světice – ale v němž byla i skrytá kritika jejího vnuka.

„Byla to statečná žena. Dala svého jediného syna, aby zemřel za naši milovanou vlast a byl pohřben do cizí země. Vychovávala jeho jediného syna, dokud mladík neopustil naše stádo. Skláníme hlavy a modlíme se za Elvu, poslední z Bennettů, jež bude pochována zde v Millersburgu.“

Linc byl zničen. Při dlouhé cestě domů se ho Herschel snažil uchlácholit.

„Určitě to nemyslel tak, jak si to vykládáš, Linku. Je to jen venkovský farář –“

„Věděl přesně, co říká. Chtěl mě vyhnat – a taky to udělal.“

Herschel si povzdechl. Chápal chlapcův smutek. Co ale říct, aby ho zkonejšil?

Nakonec přerušil mlčení Linc. Pohlédl na Herschela za volantem a náhle se zeptal: „Budete mě adoptovat?“

„Cože?“

„Farář měl pravdu, je po Bennettech. A abych řekl pravdu, otce jsem doopravdy nikdy nepoznal. Plukovník je pro mě jen fotografie na zdi. Pořád ho nějak uctívám, ale je tak daleko. Není to jeho chyba, ale já na něho skutečně myslel víckrát, než kolikrát jsem si na něj mohl sáhnout. Vy jste pro mě rodina z masa a krve. Chci mít vaše jméno.“ Odmlčel se a pak sotva slyšitelně dodal: „Protože jinak bude i po Landsmannech.“

Herschel dokázal ovládnout své city, dokud nezastavil auto na krajnici. Pak v slzách objal syna.

Barney strávil v Bennettově nemocničním pokoji víc než dvě hodiny debatou o výkonu Celtics, bruslařské technice mužstva Bruins a o vyhlídkách Red Sox.

V průběhu této nanicovaté sportovní konverzace Barneye znovu napadlo: Jak to, že tenhle kluk, který je mým snad nejbližším přítelem na fakultě, v životě nepromluví o své rodině? Úplně nejvíc, co mi kdy řekl, bylo, že jeho otec dělá boty v Clevelandu. Co sakra Bennett skrývá?

Nakonec, ve čtvrt na dvanáct – a Barneyovi neuniklo, že ho sestry nechaly v pokoji ještě dlouho po návštěvních hodinách – se zvedl k odchodu.

„Vím, že vy aristokrati máte soukromé učitele, Landsmanne," poznamenal, „ale my plebejci musíme do školy a já mám v osm ráno laboratoře. Chceš, abych ti zítra večer něco přinesl?"

„Jedině, kdybys tak sehnal Marilyn Monroe," usmál se Bennett.

„Je mi líto, Bene, ale s tou to táhnu úplně vážně. Jiný přání nemáš?"

„V tom případě by bylo fajn, kdybys mi přinesl nějaký civil. Pevně doufám, že mě odtud pozítří vykopnou."

Sáhl na noční stolek, uchopil svazek klíčů a hodil je Barneyovi.

„Máš to mít, Landsmanne," odpověděl Barney a zamířil ke dveřím.

„Pozdravuj Castellanovou a kluky," zavolal za ním Bennett.

Když Barney nastupoval do bílé corvetty – Lance mu ji na ten večer ochotně půjčil – náhle si uvědomil, jak je utahaný. Zoufale se potřeboval vyspat. Vždyť zítra bude zase muset čelit drsné realitě lékařské fakulty.

Nebo to není realita?

17

Většina z nich první ročník přežila.

Lékařská fakulta je snad nejlepším důkazem platnosti Darwinovy teorie přirozeného výběru, neboť zde vidíme v nejkrutější formě, že přežívají ti nejschopnější. Nikoli nejchytřejší, jak by se dalo očekávat, avšak nejschopnější vyrovnat se s nelidským náporem nejen na mozek, ale i na psychiku.

To se plně projevilo první sebevraždou mezi budoucími doktory.

Významné bylo, a všimli si toho všichni, že děkan Holmes hovořil o té tragédii s hodnotícím adjektivem „první“, čímž dával najevo očekávání, že jich bude víc.

Profesor Francis James je provedl nervovou soustavou jako Vergilius vedl Danteho na jeho cestě do ráje. Nejprve mícha – jež vysílá povely k našim nejzákladnějším pohybům a napojuje se na mozkový kmen. Pak mozeček – vnitřní gyroskop, jenž udržuje provazochodce na laně, baletku na špičce nohy; skutečný dirigent celého orchestru těla, hrajícího skvělou symfonii.

To vše nakonec korunují mozkové hemisféry, obsahující pokladnice našich zážitků: bohatství našeho poučení z bolesti a slasti, jídla a pití, boje a znoje, z kopulace, močení – i z New York Times.

Zkouškové období se nyní přiblížilo na vzdálenost neuronů v nervové soustavě. Za okamžik (přitom nikdo z nich, neznajících spánek, vlastně ani okem nemžikne) budou z toho všeho zkoušeni – ze znalosti lidského těla v jeho celistvosti: makroskopické i neviditelné. (Je třeba připomenout, že mnoho virů dosud nelze spatřit žádným přístrojem.)

Barney – díky svému daru navazovat přátelství – měl víc štěstí než většina ostatních. Lance mu půjčil mikroskop a všechny preparáty, takže si mohl zarudlýma očima dosytosti prohlížet krásy rakoviny. Preparáty s karcinomem při bifokálním pozorování zářily jak rudě zbarvený goblén navržený samotným Bohem.

A na bakteriologii měl zajištěnou pomoc Setha Lazaruse, jenž veškerou látku dokonale znal a navíc měl schopnost naučit tomu i ostatní.

Jediný problém byl v tom, že Seth mluvil tak strašně tiše, že pokud jste neseděli hned vedle něho, dokonce i v těch miniaturních kamrlíkách, kde se jeho snaživí posluchači scházeli, mohli jste snadno přijít o leckterou perlu.

Seth si dělal poznámky na přednášce a všichni ostatní si dělali poznámky až podle Setha. Občas to vypadalo, že ho prohlásí za svatého, a to i navzdory jeho jediné výstřednosti: Seth chodil spát v devět hodin, neústupný jak Horacius na mostě; nešlo to usmlouvat ani na čtvrt na deset.

„Proboha, Lazarusi," stěžoval si jeden zoufalý spolužák, „vždyť už nejsi malej a maminka tě nevyžene od moučníku, jestli ho nestihneš dojíst včas, aby ses dostal na minutu přesně do postýlky. Nemohl by ses odvážit aspoň dneska jít spát až v deset?"

Prosby byly neúčinné, i když se Seth vždy velice omlouval.

„Je mi moc líto," říkal svým charakteristickým šeptavým hlasem, „považuju za moc důležité znát svůj denní biorytmus. A já vím, že mi to nejlíp funguje časně ráno – proto začínám v pět. Ale unavený mozek, to je jako vybitá baterie. Takže lituju, kluci, ale musím se jít znovu dobít. Dobrou noc."

„To bych rád věděl, jestli ještě chodí spát s medvídkem?" ušklíbl se Luke Ridgeway, když Seth odešel.

„Nech toho, Ridgewayi," okřikl ho Barney, „buď rád, že ten dobrák ztrácí čas s takovými blbečky, jako jsme my. Měli bychom mu být vděční."

„To je fakt," přidala se Laura, „kdyby mi to pálilo tak jako Sethovi, chodila bych spát v osm – a ty taky!"

„Kecy, Castellanová," odsekl Luke.

„Tak klid," zasáhl Barney. „Neztrácejme nervy."

„Běž do hajzlu, Livingstone. Jseš snad její hlídač nebo co?"

„Teď poslouchejte, pánové," řekl Barney – později to začal považovat za svůj první pokus o skupinovou terapii, „musíme si uvědomit, že jsme všichni na pokraji zhroucení. Někdy mám dojem, že to je součást jejich velkolepýho plánu, jak nás zocelit. Ale Seth v každým případě ukázal, jak je chytrý, tím, že šel spát. To potřebujeme totiž všichni."

„Znáš všechny mozkový nervy, Livingstone?“ ozvala se výzva z kouta pokoje.

„Dokážu je vyjmenovat.“

„A můžeš popsat jejich začátky a průběhy?“

„Nazpaměť ne,“ připustil Barney.

„Tak *ty* běž spát a my zůstanem vzhůru a všechno se to naučíme.“

Barney vstal. „Dobrá,“ řekl v dobrém rozmaru. „Jestli se chcete psychicky připravit na nadcházející klání, není nad malé přátelské setkání v tělocvičně. Já osobně se jdu uvolnit tím, že si párkrát bouchnu do míče. Ale jestli chceš, Ridgewayi, můžu si místo toho bouchnout do tvojí palice.“

„Bůh mě netrestej,“ zvolal Luke, když Barney odešel, „to je normální grázl z ulice – jak vůbec můžou takovej póvl pustit na Harvard?“

„Ty si trhni nohou, Ridgewayi,“ ozvala se Laura Castellanová.

„Prdlajs,“ oznámila jedna z chladnějších hlav, „pojďte to rozpustit, než se navzájem pomlátíme.“

Ani po tvrdém basketbalovém zápase nebyl Barney schopen studovat. A tak si vyšel na půlnoční běh. Byla tichá jarní noc, ve vzduchu již vonělo léto. Přešel Longwood Avenue k náměstí před lékařskou fakultou a začal běhat kolečka po vnějším okruhu trávníku.

Náměstí tonulo v téměř naprosté tmě, až na pár trsů trávy občas viditelných v bledém světle vyzařujícím z pár laboratoří.

Asi po pěti minutách běhu zjistil, že není sám. Nejprve to byl jen rychlý záblesk někoho, kdo se blížil od velkých mramorových sloupů budovy A. Že by nějaký aktivní kantor? Ne, ti pánové se udržovali v kondici vražednými tenisovými zápasy. V tuhle nekřesťanskou noční hodinu to musí být nějaký další přetažený student, jako je on sám – nebo, jak mu náhle navrhla jeho paranoia – záhadný vrah psů, jenž si vyšel za svou první lidskou obětí.

Postava se pohybovala rychlým tempem a Barney, přesvědčený, že teď doslova běží o život, zrychlil také. Bezvýsledně, neboť při příštím kole mu druhý běžec téměř dýchal za krk.

„Ahoj, Barneyi,“ ozvalo se šeptem.

Obrátil se a poznal – Grete Andersenovou.

„Proboha, Grete," vydechl, „co tě sem přivádí v tuhle hodinu?"

„Nejspíš totéž co tebe. Bylo mi od začátku jasný, že ten nápor učení bude děsívej, ale tohle, co se děje, mě ani ve snu nenapadlo. Mám dojem, že spousta lidí se z toho už začíná zcvokávat."

„Třeba si neuvědomujou, že z týhle fakulty ještě nikdy nikoho nevyhodili," namítl Barney.

„Obávám se, že budu právě ta výjimka, která potvrzuje pravidlo," řekla Grete poněkud rozechvělým hlasem. „Celej rok se snažím udržet nad vodou a teď si fakt myslím, že to nedokážu."

Barneyovi náhle něco blesklo hlavou. Není Grete ten člověk, co dostal potupných jedenáct – a pak postupně, devět, deset a třináct bodů – při testech z biochemie?

„Poslouchej, Grete, úplně nejhorší, co se může stát – a vím to bezpečně – je, že tě nechají opakovat první ročník. Přísahám, každý, koho sem přijmou, dostane dřív nebo později doktorát."

Uběhli ještě pár metrů a Grete bezbarvě odpověděla:

„Až na ty, co se zabijou. Slyšela jsem, že každá třída ztrácí asi půl tuctu lidí v důsledku harakiri."

Barneyovy myšlenky se rázem vrátili k Maurymu Eastmanovi a k té noci začátkem podzimu. A napadlo ho, zda děvče běžící vedle něho – tentokrát Grete vynechala svůj obvyklý koketní výstup – neuvažuje o sebezáhubě.

„Nedáme si oddech, Grete?"

„Ráda."

Zvolnili běh a přešli do chůze. Barney si všiml, jak se jí v měsíčním světle leskne zpocená tvář. Bože, ta je krásná.

„Jak jsi, prosím tě, přišla na sebevraždu?" zeptal se co nejtaktněji. „Víš snad o někom, kdo nemá problémy?"

„Nevím o nikom, kdo by je neměl," řekla upřímně. „Psychologové na našem zdravotním středisku pracujou ve dne v noci – skoro všichni z ročníku už u nich byli, aspoň všichni, co znám. Napětí na naší koleji je děsivý. Určitě ještě nikdy tak málo lidí nespolykalo tolik prášků…"

„Jaký prášky?"

„Vždyť to znáš, amfetaminy na vzpružení a fenobarbitaly na zklidnění…“

„Kde to berou?“

„Něco ti rovnou předepíšou na středisku a jestli znáš nějakýho začínajícího doktora tady v nemocnici, na beton seženeš všechno, co chceš.“

„Ty něco bereš?“

„Někdy jo,“ připustila Grete.

„A Laura?“

„Asi taky… nevím. A nech už sakra toho výslechu!“

Barney, jenž si dopřál noční přerušení práce, aby se uvolnil, pociťoval nyní větší napětí než předtím.

Laura ani jednou v průběhu roku neodhalila, jak dopadla při jakémkoli testu. Bylo to pro ni tak netypické, že jediným logickým závěrem bylo, že propadá. Panebože, pomyslel si Barney, proč jen jsem na ni víc nenaléhal? Cožpak jsem nemohl tušit, že Laura bude příliš hrdá, než aby mi to sama řekla?

Barney a Grete už byli vydýchaní a vraceli se zpátky k Vanderbiltově koleji. Když došli k půlkruhové frontě domů proti třídě Louise Pasteura, Barney ji požádal: „Prosím tě, Grete, až budeš nahoře, řekni Lauře, ať mi zavolá.“

„Jasně. Spolehni se.“

Cestou nahoru bral dva schody najednou; ohlédl se a spatřil Grete, jak dělá cviky na protažení svalů a v duchu zaklel: Mazej sakra nahoru, Andersenová. Potřebuju vědět, jestli je Laura v pořádku.

Neodvažoval se jít pod sprchu, protože telefon by se určitě ozval právě v tu chvíli. Tak se jen posadil na postel a cítil, jak tričko, nasáklé teplým potem, se mění v lepkavý, nepříjemně chladící obklad. Snažil se zachovat klid.

Konečně telefon zazvonil, ale Lance Mortimer, jehož pokoj byl mnohem blíž, byl u něj první.

„Musíš mít mimosmyslový vnímání,“ poznamenal, když spatřil Barneye sprintujícího chodbou. „Buď to, anebo královna krásy našeho ročníku nabízí svý tělo jako studijní pomůcku.“

Barney popadl sluchátko. „Halo, Castellanová?“

„Ne, Barneyi, to jsem já – Grete.“

„Je tam Castellanová?“

„Jo, ale nemůžu ji dostat k telefonu.“

„Proč ne?“ zeptal se Barney a ledové tričko mu vyvolalo husí kůži.

„Neví o sobě, Barneyi. Je úplně mrtvá.“

„Jak to myslíš – mrtvá?“ zeptal se úzkostlivě.

„Myslím tím, že spí jak dřevo, a že ji probudí jedině tak zemětřesení. Nepočká to do rána?“

Co má říct? Má jít rovnou k věci a požádat Grete, aby zkontrolovala Lauře puls a dýchaní?

„Barneyi, jestli to je všechno, ráda bych šla spát,“ řekla netrpělivě Grete. „Vzala jsem si prášek a začínají se mi klížit oči.“

„Doprčic,“ utrhl se na ni Barney, „proč vy holky musíte furt polykat prášky?“

„Hele, přibrzdi,“ chlácholivě odpověděla Grete. „Všichni kluci – snad až na Setha Lazaruse – taky něco polykají, aby prolezli u zkoušek. Podívej –“ Grete zívla, „nechám Lauře vzkaz, že jsi volal. Dobrou noc.“

Barney pomalu zavěsil sluchátko, otočil se a zjistil, že Lance tam stále stojí.

„Co máš s práškama?“ zeptal se Barneye.

„Po tom ti nic není,“ odsekl Barney. „To vždycky špicluješ, když někdo telefonuje?“

„Jen klídek,“ protestoval přátelsky Lance. „Chci jen pomoct.“

„Co tím chceš říct, Lanci?“ ušklíbl se Barney.

„Mám černou pomoc, zelenou pomoc i bílou pomoc. Co bys potřeboval?“

„Co jsi zač? Kšeftuješ snad s drogama?“

„Klídek, Livingstone. Jen nabízím sousedskou pomoc.“

„Panebože!“ vzkypěl Barney a odpochodoval do svého pokoje. Posadil se na postel a udělal půl tuctu hlubokých nádechů a výdechů. A litoval, že si od Lanceho nevzal nabízený fenobarbital.

Ze spánku ho vyrvalo hysterické kvílení sirény a skřípění brzd před Vanderbiltovou kolejí.

Celý zpanikařený se posadil, na podlaze našmátral kalhoty, natáhl si je, rychle zašněroval naboso adidasky a vyběhl z pokoje. Na schodech narazil na studenta, jehož jméno neznal.

„Co se tu sakra děje?“ zeptal se Barney s obavou.

„Mám dojem, že jsme přišli o spolužačku,“ odpověděl student, spíš pobaveně než se sympatiemi. „Na jedno z těch děvčátek toho bylo asi trochu moc.“

„O koho jde, proboha?“ zeptal se Barney.

Jeho informátor pokrčil rameny. „Nemám ponětí. Zrovna to jdu zjistit.“

Barney se kolem něj protáhl a tryskem seběhl dolů do hlavní haly. Otevřenými vstupními dveřmi Vanderbiltovy koleje zahlédl sanitku zaparkovanou kolmo k chodníku a se zadními dveřmi vyklopenými přímo proti vchodu do koleje.

Po obou stranách vchodu postávaly hloučky studentů, někteří napůl oblečení, jiní v pyžamech; ve tváři měli všichni výraz připomínající Barneyovi staré Římany, žádostivé vidět při zápasech gladiátorů smrt.

Pod schody k dívčí části koleje se náhle objevili dva muži v bílém s nosítky. Jak se blížili ke shromážděným studentům, sanitář vpředu zařval: „Z cesty! Sakra, uhněte trochu!“

Barney se protlačil shlukem studentů, aby zahlédl nosítka. Ať už nesli kohokoli, byl očividně mrtev – a nebylo ho možné poznat, neboť celé tělo bylo pod pokrývkou. Barney nyní stál přímo v cestě muži, jenž kráčel s nosítky vpředu.

„Kdo to je?“ zeptal se.

Muž jen zavrčel: „Padej z cesty, mladej,“ a odstrčil Barneye ramenem.

Někdo ho chytil za ruku. „Barneyi?“

Byla to Laura, bledá jako smrt, ale živá.

„Panebože, Castellanová,“ vydechl Barney. „To jsem rád, že *tě vidím*.“

Laura byla v šoku. „Zrovna já musela najít to tělo. Nevěřil bys, jak –“

„Kdo?“ přerušil ji netrpělivě. „*Kdo* to je?“

„Alison Redmondová,“ odpověděla Laura a pak se strnulým výrazem pokračovala v popisu svého traumatického nálezu. „Přeřezala si skalpelem zápěstí. Celá koupelna je pocákaná krví.“ Lehce se zapotácela. „Doprčic, motá se mi hlava. Musím si sednout.“

Barney ji objal kolem pasu a pomohl jí do křesla v rohu haly. Teprve pak se ho zmocnily šokové vlny. Člověk, jehož skutečně znal, skoncoval se životem. „Lauro, nemáš ponětí, proč to udělala?“

„Ani nejmenší. Vím jen…“ Hlas se jí zlomil. „Vím jen, že ležela na tý pitomý podlaze v kaluži krve.“ Nyní se naprosto přestala ovládat a vzlykala tak silně, že nemohla mluvit.

„Promiňte, slečno Castellanová,“ ozval se povědomý hlas.

Oba byli tak šokovaní, že vůbec nepozorovali příchod děkana Holmese.

„Laura ji našla, pane děkane, jistě pochopíte –“ vysvětloval Barney.

„Samozřejmě,“ řekl děkan, zatímco Laura se snažila vzchopit. „Alison byla tak skvělé děvče. Kamarádkám se příliš nesvěřovala, ale slyšel jsem, že k vám měla blíž, Lauro. Doufám, že byste nám mohla pomoct. Co kdybychom si zašli do jídelny na šálek čaje?“

Laura pohlédla na staršího muže. Jeho tvář byla zvláštní tím, že na ní nebylo patrné žádné vzrušení. Třeba to patří k lékařské profesi – nedat najevo emoce, i když je člověk cítí.

„Smím se připojit?“ zeptal se Barney, neboť věděl, že Laura potřebuje podporu.

„Samozřejmě, Livingstone. Třeba pomůžete objasnit tu nešťastnou událost.“

Seděli v nerozsvícené jídelně – v polotmě, jež odpovídala jejich pochmurné konverzaci – a upíjeli z papírových pohárků čaj z automatu. Jeden asistent přinesl Holmesovi složku naditou osobními materiály Alison Redmondové.

Holmes usrkl čaje a dal se do vyptávání. „Lauro, nepovšimla jste si v Alisonině chování něčeho neobvyklého?“

Laura pokrčila rameny. „Vím jen, že brala učení strašně vážně. Byla úžasně pilná…“

„Rád bych věděl o případných patologických projevech – o změnách chování, podivínství a takových věcech.“

„Pane děkane,“ začala znovu Laura, „když jsem řekla pilná, měla jsem na mysli cosi patologického. Byla prací posedlá.“

„Hm, posedlá,“ poznamenal Holmes, očividně potěšený aspoň vzdáleně lékařskou terminologií.

„Jestli můžu něco dodat,“ přerušil je zdvořile Barney, „Alison byla neuvěřitelně ctižádostivá. Já vím, že jsme takoví všichni, ale ona byla jak přetopená lokomotiva – jenjen vybuchnout.“

Barney se odmlčel, aby si ověřil, zda děkan přijal jeho příspěvek příznivě.

„Můžete to upřesnit, Livingstone?“

„Dobrá. Například při anatomii Alison začala u našeho stolu. Ale ve chvíli, kdy se jí doneslo, že Seth Lazarus je se skalpelem mimořádně dobrý, okamžitě dotlačila profesora Lubara, aby ji přemístil k Sethovi. Měla takové nutkání, že musí být nejlepší. Podle mě si nasadila laťku příliš vysoko a když zjistila, že není naprostá jednička, nedokázala se s tím vyrovnat.“

Děkan chvíli mlčel a zkoumal Barneyovu tvář.

Nakonec promluvil. „To děvče *bylo* naprostá jednička.“

„Cože?“ zvolal Barney.

Děkan Holmes rozložil po stole několik dokladů.

„Tady jsou všechny její materiály. Byla v ročníku první úplně ve všech předmětech. Dokonce i Pfeifer – a ten má nějaké požadavky – jí dal devětadevadesát, což nemá obdoby.“

To mě podrž, pomyslel si Barney. Takže to *ona* byla na vrcholu totemového sloupu biochemie.

„Měla nějaké milostné vztahy, Lauro?“

„Ne,“ odpověděla po krátkém zaváhání a přemýšlela, kolik by toho ještě měla říct. „Abych řekla pravdu, myslím, že se mužů bála. Mám pocit, že její aktivita měla být nástrojem proti chorobnému strachu – jestli se dobře vyjadřuju. Chci říct, že být o tolik lepší než muži je rozhodně taky jeden ze způsobů, jak si je udržet od těla.“

Holmes přisvědčil.

„To je zajímavá hypotéza. Zjistím, jak se na to dívá její psychiatr. Chodila pravidelně k jednomu ve studentském zdravotním středisku.“

Od vchodu do jídelny se polohlasně ozvalo: „Pane děkane, mohu s vámi na okamžik mluvit, prosím?“

Holmes přikývl stříbrnou hřívou a pak řekl Barneyovi a Lauře: „Omluvte mě, hned se vrátím.“

Barney a Laura čekali ve tmě.

„Připadám si jak idiot,“ řekl Barney.

„Barneyi,“ namítla Laura, „oba jsme říkali totéž. Jak jsme sakra mohli vědět, že byla nejlepší, dokud nám to on neřekl? Vždyť byla tak tajnůstkářská…“

Když se děkan vrátil, držel v ruce hnědý trhací blok s natištěným znakem lékařské fakulty na obalu.

Nesedl si, ale pouze řekl: „Oba jste nám moc pomohli. Děkuju vám.“

Bylo zřejmé, že jsou propuštěni. Jenže Barney nemohl jen tak odejít a nechat záhadu nevyřešenou.

„Pane děkane… směl bych se vás zeptat, co se děje?“

„To je přísně důvěrné, Livingstone.“

Barney byl ale vytrvalý. „Pane děkane, před pouhými pár minutami jsme všichni tři vedli přísně důvěrný rozhovor. Jestliže jste nám při něm věřil, proč nám nechcete věřit teď?“

„Na tom skutečně něco je, Livingstone. A – abych řekl pravdu – nebýt našeho rozhovoru, nikdy bych nevěděl, k čemu se ty Alisoniny čmáranice vztahují.“

„Jaké čmáranice?“

„Podívejte se sami.“ Děkan jim podal poznámkový blok. „Posledních deset stránek.“

S Lauřinou hlavou na rameni Barney nalistoval konec bloku.

Řádka za řádkou, stránka za stránkou se opakovalo jediné slovo:

Dohánějí mě Dohánějí mě

Dohánějí mě…

Barney se nemohl zbavit jediné myšlenky: Proč se toho sakra nechytl její psychiatr? Co proboha při jejích návštěvách dělal? Piloval si nehty?

Laura vyslovila své myšlenky nahlas: „Měla jsem si toho všimnout, když jsme spolu mluvily. Měla jsem si všimnout, jak je posedlá.“

„Lauro, prosím,“ řekl jemně děkan Holmes. „Nemohla jste tušit, co ji trápí. Uniklo to i zkušenému praktikovi.“

Když mu Barney vrátil poznámkový blok, děkan dodal, napůl sám pro sebe: „A teď mám nepříjemný úkol promluvit s rodiči té dívky.“ Povzdechl si. „To je to nejtěžší. Člověk může být doktorem sto let, a přesto se nedokáže postavit tváří v tvář nejbližším příbuzným.“

Barney sledoval děkanův pomalý odchod a napadlo ho: To je poprvé, co ho vidím vyvedeného z rovnováhy. A jestli ani on nedokáže absorbovat všechny šoky lékařství, kdo to dokáže?

To ho přivedlo na myšlenku, co se asi teď děje v hlavě Alisonina psychiatra. Trápí ho pocit viny, vědomí, že selhal?

A pak se zeptal sám sebe: Proč pořád myslíš na starosti jiných? Snažíš se vyhnout vlastním emocím?

Ne, odpověděl tomuto vnitřnímu hlasu, já s Alison *sympatizuju*. A co je možná divné – nejenže lituju, že jsem se s ní víc nekamarádil, ale hlavně lituju, že jsem nebyl jejím psychiatrem.

Zpráva o Alisonině smrti rozjitřila celou školu. Přesto, z důvodu sebezáchovy o ní mluvili, jako by to byla událost z nějaké vzdálené planety.

Děkan Holmes se nabídl, že bude na pohřbu osobně zastupovat školu, ale její rodiče odmítli.

„Nechápu proč?“ zeptala se Laura skupiny spolužáků při obědě.

„Podle mě,“ řekl Barney a snažil se přitlumit hlas, aby jeho hypotéza měla větší autoritu, „její rodiče zřejmě považují sebevraždu za jakýsi neúspěch, řekl bych za propadnutí v životě.“

„A co vás přivádí k tak určitému závěru, pane doktore, když jste se s rodiči ani nesetkal?“ zeptal se Hank Dwyer.

„Neurózy, Hanku, nejsou jako viry, to není nic identifikovatelnýho, co by poletovalo ve vzduchu. Neurózy pocházejí ze zcela určitýho místa a to místo se jmenuje domov.“

„Nono, nono, to jsme dneska nějak důležitý,“ ušklíbl se na druhém konci stolu Peter Wyman. „A co já? Co bys dedukoval o mých rodičích?“

Barney se na něho podíval, zauvažoval a pak prohlásil: „Řekl bych, Wymane, že byli velice nešťastní.“

Wyman, ve snaze nevypadnout z konceptu, se obrátil ke svým očerňovatelům zády a odešel.

„Teda, pánové,“ řekl Bennett, „kdybych si měl tipnout někoho, kdo se mázne žiletkou přes zápěstí, byl by to právě on.“

„Neměj obavy,“ řekl vážně Barney, „pořád ještě můžeš mít pravdu. Koneckonců, podle statistik tři až pět lidí z každýho ročníku končí tímhle způsobem.“

„Je ti jasný, co to znamená,“ přidal se Hank Dwyer. „To znamená, že statisticky jeden z nás, co tady teď sedíme, bude do promoce šest stop pod zemí.“

Navzájem po sobě pohlédli.

„Na mě nekoukejte,“ usmál se Bennett, „já odmítám umřít, dokud mi nedají písemně, že v nebi není rasová diskriminace.“

„Lauro, ty vůbec nedržíš slovo,“ vyčetl jí rozzlobeně Palmer, když spolu seděli ve výklenku v přízemi Vanderbiltovy koleje.

„Vždyť ho sakra držím – řekla jsem, že si tě vezmu, ale až po promoci.“

Palmer se na ni upřeně zadíval a řekl příkře: „Poslouchej mě dobře, Lauro, musí to být *hned*.“

Ještě nikdy ho neslyšela mluvit tak panovačně. „Proč najednou tolika spěchu?“ zeptala se udiveně.

„Lauro, na srandičky teď není čas.“ Zhluboka se nadechl, aby se uklidnil a pak řekl: „Dostal jsem povolávací rozkaz.“

„Cože?“

„Mám šedesát dní, Lauro, a chci, abychom se vzali, než odejdu. Potřebuju ten pocit jistoty.“

„Palmere, tlačíš na mě nefér způsobem.“

Teď prosil: „Proboha, Lauro, vždyť víš, že tě miluju.“

Ano, přiznala si v duchu, vím, že mě miluješ, Palmere. Jenže já potřebuju ještě čas, abych si ověřila, jestli tě dokážu milovat taky – pokud vůbec dokážu kohokoli milovat natolik, abych si ho vzala.

Bolestně si uvědomila, jak je na něj tvrdá, ale pokračovala: „A navíc se podívej, jakou dobu sis vybral na doručení ultimata – v příštích pěti dnech mě čekají čtyři zkoušky. Tos nemohl počkat ještě týden, než na mě uhodíš s tím citovým vydíráním?“

Z Palmerova výrazu vyčetla, že její hněv ho srazil na kolena – a hned se začala kát.

„Promiň, Palmere,“ řekla tiše. „Mám dojem, že jsem to přehnala. Ty si ale neumíš představit, pod jakým jsme teď všichni tlakem – zvlášť po tom, co se stalo s Alison.“

Palmer přikývl. „To já bych se měl omluvit. Vybral jsem si na to pěkně pitomou dobu.“ Potom – jako pokorný nápadník s čepicí v ruce – dodal: „Ehm, co budeš dělat v pátek večer, po poslední zkoušce?“

„Tady je zvykem, že každý opatří kartón piva a všichni se zlinkujou.“ A rychle dodala: „Víš dobře, že já na tohle nejsem. Co kdybychom si zašli někam na dobrou večeři?“

„To by bylo senzační. A na víkend půjdeš ke mně?“

„Ovšem. Asi. Teda… prima.“

Políbil ji na čelo, ve strachu, že cokoli vášnivějšího by mohlo přetrhnout tenounkou a k prasknutí napnutou nit, jež je stále ještě spojovala.

*

Bylo už po půlnoci, když se Laura zastavila za dveřmi Barneyova pokoje. Podle zvuku těžkého dýchání usoudila, že Barney je momentálně zaměstnán něčím úplně jiným. Doprčic, pomyslela si, já s ním ale fakt potřebuju mluvit.

Teď mezi každým namáhavým dechem rozeznala Barneyův hlas, jak sípá: „Vydrž – nepřestávej – už to bude.“

Laura se v rozpacích vytratila.

Barney mezitím odfukoval: „… čtyřicet osm … čtyřicet devět … padesát…“

Potom vstal a v duchu si pomyslel, dva dny beze spánku a pořád ještě ze sebe vyždímáš padesát kliků. To není špatný, Livingstone, pořád jsi aspoň v jakýs takýs formě.

Což o sobě mohlo říct jen velmi málo jeho spolužáků.

„Těhotná?“

„Ano, nemůžu tomu uvěřit, Cheryl má v sobě děťátko!“

Hank mával na Barneye přes celé náměstí před školou, aby mu sdělil tu radostnou novinu.

„Gratuluju, Hanku, kdy to má být?“

„Někdy v srpnu – možná poslední týden v červenci. U prvního dítěte to nikdy nevíš na beton.“

Jakmile Hank poodešel, Barney začal počítat na prstech a pak se usmál.

Při obědě tu novinku prozradil Lauře.

Byla potěšena.

„A nejen to,“ pokračoval Barney, „ale z Hanka bude vynikající porodník.“

„Podle čeho soudíš, Barne?“

„Dokáže říct šest měsíců předem, že se nějaký dítě narodí o čtyři týdny dřív.“

18

A tak šli na zkoušky. To, co se všeobecně proslýchalo, se také prokázalo: jen čtyři z nich propadli. Tři byli vyzváni, aby si první ročník zopakovali, čtvrtému doporučili, aby si dopřál oddech a zkusil to znovu za čtyřiadvacet měsíců.

Ostatní většinou strávili léto tím, že se snažili vypudit z hlavy všechny zbytečně našprtané podrobnosti a připravit si přemýšlecí ústrojí na důležitější věci. Konečně se totiž objevilo světýlko – i když slabounké jak paprsek oftalmoskopu a sotva viditelné na konci tunelu učebnic – osvětlující nemocného pacienta, jenž čeká na ošetření.

Mnozí pracovali jako asistenti v laboratořích, kde vyhodnocovali mikroorganismy obsažené v preparátech s krví, močí a dalšími látkami, aby nadřízení lékaři potom mohli využít jejich úsilí a stanovit diagnózu.

Někteří získali v laboratoři významnější postavení – jako Peter Wyman, jenž se skutečně podílel na základním výzkumu pod záštitou profesora Pfeifera.

Seth Lazarus se vrátil domů a zaujal opět odpovědné místo na katedře patologie lékařské fakulty Chicagské univerzity, kde už předtím dvakrát pracoval o letních prázdninách.

Bennett Landsmann měl jako obvykle plány zcela odlišné. Původně zamýšlel, jak důvěrně sdělil Barneyovi („nechci, aby si lidi ve třídě mysleli bůhvíco“), odjet na lyže do chilských hor. Jeho achillovka však naneštěstí stále ještě nebyla v natolik dobrém stavu, aby mohl riskovat tak hazardní podnik. A tak se místo toho domluvil s rodiči, že s nimi pojede na ostrovy v Egejském moři. Zatímco oni budou obcházet historické památky, Bennett bude zkoumat hlubiny s potápěčskou výzbrojí.

Hank Dwyer dostal práci jako sanitář v soukromém sanatoriu. Bylo to nedaleko jejich bostonského bydliště, takže mohl trávit s Cheryl – která teď už byla v pokročilém stadiu těhotenství – téměř každou volnou chvíli.

Laura měla štěstí a smůlu zároveň, že byla vyzvána, aby pracovala na výzkumném úkolu profesora Pfeifera. Neboť k poctě se vázala skutečnost, že jí bude šéfovat ten zatracený Wyman.

Pro Barneye bylo zprvu záhadou, že si tak vynikající biochemik jako Pfeifer vybral právě Lauru.

„Nic ve zlým, Castellanová, ale proč si vlastně Pfeifer proboha vybral zrovna tebe?“

Laura jen pokrčila rameny. „Nemám ponětí. Jsem jenom ráda, že se nemusím vrátit domů.“

Všechno se ale vyjasnilo, když byly zveřejněny známky. Laura Castellanová dosáhla oslňujícího průměru A-minus. Bylo to neuvěřitelné zvláště pro Barneye, jenž si myslel, že dopadl bůhvíjak skvěle, když si zajistil B-plus.

Nyní ale byla pravda venku a Barney konfrontoval Lauru s tímto důkazem.

„Teď to nezapřeš, Castellanová, tys byla jednou z těch osmadevadesátek z biochemie. Je to tak?“

„Dobrá, inspektore, přiznávám všechno, dostal jste mě.“

„Proč jsi z toho sakra dělala takový tajemství?“

Pokrčila rameny. „Ani nevím. Nejdřív jsem si myslela, že to je jen náhoda a později jsem…“

Tuhle myšlenku ale dokončovat nemusela, protože Barney do ní viděl jak do studánky. Nechtěla, aby se cítil nějak hloupě.

Barney si nemohl dopřát přepych pracovat aspoň na krajíčku vědeckého světa. Když bylo oznámeno, že lékařská fakulta bude zvyšovat školné, bylo mu jasné, že musí vzít takovou práci, za kterou dostane víc zaplaceno.

A tak se stal taxikářem a jezdil noční směny pro pana Koplowitze od nich z ulice, jenž byl majitelem vlastního taxíku.

Z citových i ekonomických důvodů zůstával Barney doma. Na podzim se před vchodem objevila cedule NA PRODEJ a do pokoje, jenž byl místem tisíců jeho dětských snů, se za čas nastěhuje někdo cizí.

Estelle odešla do důchodu koncem června. Léto strávila na dvorečku, kde popíjela čaj s Inez Castellanovou. Když se s Inez dalo komunikovat, tak si s ní povídala, a když se Inez vytratila do svého

soukromého světa, dělala jí prostě společnost. V takových chvílích se Estelle rozhlížela po zahrádce a snila o dnech, kdy si tam spolu hrály všechny tři děti.

Snídala se syny – Barney se zrovna vrátil a Warren byl pomalu na odchodu. Připravoval se už na svou právnickou kariéru tím, že pracoval jako poslíček v jedné advokátní kanceláři.

V noci byli chlapci většinou pryč – Barney za volantem a Warren prožíval jakýsi milostný příběh. Inez přicházela stále častěji a hledala u Estelle nejen společnost, ale i útočiště.

Luis v této době už pokročil od tichého pití k hlučnému a hulvátskému chlastání. Kolem deváté večer se z něj stával zuřivý lev. A poslední dobou také lev vítězný. Neboť jeho idolu – Fidelu Castrovi – se právě podařilo svrhnout Batistu a osvobodit kubánský lid. Nebyl to důvod dát si sklenku cuba libre? Nebo dvě? Nebo deset?

Tyto sentimentální výlevy mu navíc nezískaly mezi Brooklyňany žádnou zvláštní oblibu, protože Castro vyvlastnil americké cukrovary. „*Viva el pueblo cubano*!“ nevolal totiž zrovna kdekdo.

Sousedé si začali pobouřeně stěžovat. Pár jich dokonce zašlo za Estelle, aby zasáhla a Luise zpacifikovala. Nebo aspoň ztišila.

S kdysi obětavým doktorem to šlo od desíti k pěti. Byl už pokutován kvůli alkoholu za volantem. Další incident by ho nejspíš připravil o řidičský průkaz. A možná i o povolení k lékařské praxi.

„Nemůžeš mu nějak pomoct?“ zeptala se Estelle své přítelkyně.

Inez přikývla. „Už jsem se za něj modlila,“ zamumlala. „Prosila jsem pannu Marii, aby ho zbavila utrpení.“

„Hm,“ řekla Estelle, „neexistuje někdo – řekněme – blízký, kdo by si s ním promluvil?“

„Otec Francisco Xavier se už také snažil nějak zasáhnout.“

„Chceš tím říct, že jsi skutečně přiměla Luise, aby šel do kostela?“

„Ne,“ odpověděla Inez, „pozvala jsem Otce minulou neděli odpoledne k nám.“

„A jak to dopadlo?“

„*Ay*! *No me pregunta*. Luis se choval jak šílenec, řval na Otce, nadával na církev a na všechny španělské biskupy kolem Franka. Otec se nezdržel ani na čaj.“

To mě nepřekvapuje, řekla si v duchu Estelle.

Inez se náhle pohroužila do modlitby. A Estelle napadlo, proč vlastně nepomůže Laura? Jak může tak ignorovat rodinu, když ji potřebují?

Příštího rána to u snídaně probírala s Barneyem.

„Myslím, že se Laura vyhýbá odpovědnosti,“ prohlásila Estelle.

„Snažila se to dát dohromady, mami. Ujišťuju tě, že se fakt snažila. Když ale spolu naposled mluvili, Luis jí řekl něco, co mu nemůže odpustit.“

„Nevíš, co to bylo?“ zeptal se Warren.

„Něco vím,“ řekl pomalu Barney. „Řval na ni mimo jiný: *Nepoučuj mě, jako bys byla můj syn*!“

U stolu se náhle rozhostilo ticho. Pak Estelle zašeptala: „Ubohé děvčátko.“

„To je fakt průšvih,“ souhlasil Warren. „Oba rodiče má naživu – a přesto je sama. Vsadím se, o co chceš, že si čistě ze zoufalství vezme toho Palmera.“

„Šetři dechem,“ varoval ho Barney. „Palmer jde do armády a oba se dohodli, že si dají navzájem oddechový čas.“

Estelle byla úplně zmatena. „Co si ta Laura proboha počne?“

To bych taky rád věděl, pomyslel si Barney.

Jednoho parného srpnového rána o šesté hodině Laura doprovodila Palmera do odvodového střediska na bostonské vojenské základně.

„Budu ti psát, Lauro. Pošli mi aspoň občas čumkartu, abych věděl, že jsi udělala další –“

„Palmere, víš dobře, že ti toho napíšu víc. A co ty, ještě ses nevykašlal na ten nápad s důstojnickou školou? Proč bys měl trávit v uniformě delší čas, než je nutný?“

„Jestli tě ztratím, Lauro, na čase už nesejde. A aspoň budu moct utopit smutek v důstojnickým klubu.“

„Mě neztratíš, Palmere. Já nikam neodejdu.“

„Dobrá. Slibuju, že ti budu věrný.“

„Prosím tě, neblázni. Nečekám, že se z tebe stane mnich. Nebylo by to normální.“

Nešťastný Palmer z toho usoudil, že Laura za jeho nepřítomnosti hodlá vést čilý společenský život.

„Jenom nezapomeň, Lauro, že někoho tak oddanýho už v životě nenajdeš.“

Cestou zpátky na fakultu (vždy štědrý Palmer jí svěřil svého porsche) si tiše řekla: „Nejspíš má pravdu. Tak nekriticky jako ten dobrák Palmer mě už nikdy nikdo milovat nebude.“

Wyman už byl v laboratoři a mlátil do staré kufříkové underwoodky. Pod očima měl černé kruhy.

„Dobrý ráno, Lauro. Máš se?“

„Já snad omdlím, kvůli čemu jste dneska ráno tak zjihle zdvořilý, doktore Frankensteine?“

„Dobře, že se ptáš,“ odvětil Petr Veliký a naklonil se přes psací stroj. „Jde o významný moment v dějinách lékařství.“

„Nepovídej,“ řekla Laura, „pověsíš medicínu na hřebík?“

Wyman na její impertinenci nereagoval. „Slečno Castellanová, dnes budou přijaty výsledky mého oficiálního výzkumu. Celou noc jsem dopisoval referát.“

„Víš jistě, že ti to otisknou?“

Wyman se opět ušklíbl. „Má drahá, rediguje to sám profesor Pfeifer.“

Za pár týdnů ale zjistila, že se Peter poněkud mýlil, když se vychloubal svým autorstvím. Bylo totiž běžnou praxí, že každičká výzkumná práce založená na práci v laboratoři nese jméno služebně staršího vědeckého pracovníka. Peterův referát se tedy objevil zaprvé jako dílo Michaela Pfeifera a potom Keitha Macdonalda, loňského hlavního asistenta; génius Wyman byl až na chvostu. A ještě měl štěstí, protože takové články mnohdy mívají přes půl tuctu autorů.

Vzhledem k tomu, že americká vláda podporovala Pfeiferův výzkum neobyčejně štědře, měl Pfeifer devět asistentů na plný úvazek a „jeho“ produkce onoho léta byla tudíž obrovská. Na jedné práci se objevilo i Lauřino jméno. Přestože Laura postrádala

Wymanovo závratné opojení z tištěného textu, přece jen, když přišla její chvíle, pocítila stejnou euforii a toužila po tom, aby se o své pocity mohla s někým podělit. Měla dokonce atavistické nutkání zavolat rodičům, ale okamžitě ho potlačila. Záleží sakra na tom, co si pomyslí opilý otec? Věděla však, že Barney s ní bude její radost sdílet.

Nemýlila se.

„Je mi jasný, že to je první článek z tisíce dalších," hlaholil po telefonu. „A doufám, že ten pitomec Wyman z toho dostane žaludeční vředy."

Panebože, jak ten mě zná, pomyslela si, když zavěšovala sluchátko. Nic na světě by mě nepotěšilo víc, než porazit Petera Wymana – a já to dokážu.

Seth Lazarus vystoupil z rozžhaveného autobusu na rozpálenou ulici. Chicago je v létě nesnesitelné už v sedm třicet ráno.

Naštěstí to měl jen pár set metrů pěšky ke dveřím nemocnice, kde se v patologické laboratoři udržovala velmi nízká teplota, aby se zabránilo rozkladu „pacientů" – jak jim jeho nadřízený, profesor Thomas Matthews, vytrvale říkal.

(„Až budeme hotovi a pošleme je na hřbitov, pak jim můžete říkat mrtvoly.")

Bylo to Sethovo třetí léto v „domě smrti", jak laboratoř nazývali někteří doktoři. Právě zde se poprvé naučil obratně zacházet se skalpelem, preparovat části tkání a zachovávat úctu k lidskému tělu – ať již živému, či mrtvému.

Druhého léta mu dr. Matthews již dovolil provádět obdukce a makroskopický popis pitvaných orgánů – a dokonce i odhadovat pravděpodobnou příčinu smrti. Závěrečné rozhodnutí dělal, samozřejmě, doktor sám, ale Sethův názor býval většinou naprosto správný.

Atmosféra na patologii se hluboce lišila od hodin anatomie. Zde bylo téměř naprosté ticho – nejspíš uctivé ticho před mrtvými. Naproti tomu ve školní laboratoři to vypadalo jak v blázinci a studenti se předháněli v obhroublém vtipkování, jež mělo zakrýt jejich pocity rozpaků, nevolnosti a strachu.

Seth se tady cítil dobře, i když o přestávkách při kávě okukoval z okna ženy v rušných ulicích dole pod laboratoří a přemýšlel, zda ho skutečnost, že si zvolil pobyt s těmito neživými těly na stole, nezařazuje mezi „cvoky“.

Ve škole měl jednoduchou výmluvu. Koneckonců, vždyť zhušťoval čtyři celé roky studia do tří (tak netrpělivě se chtěl stát doktorem), a proto se dalo snadno pochopit, že nevedl žádný společenský život.

On ale nikdy neměl žádné přátele toho ani onoho pohlaví. Spolužáci ho vyhledávali jedině ve zkouškovém období, kdy se mu cpali do pokoje s prosbami, aby jim vysvětlil složité problémy.

Poslední dvoje letní prázdniny nedělal nic jiného, než že zíral z okna s nosem přitisknutým na sklo a pozoroval pod sebou všechno to, co by chtěl sdílet, ale zároveň cítil, že k tomu nepatří.

Proto si zvolil patologii? Aby nemusel sdělovat nejbližším příbuzným, že jejich milovaný trpí a že mu není pomoci?

Jednoho červencového rána se ho šéf zeptal, zda nepůjde na oběd do místní jídelny.

„Jestli půjdeš, kup mi, prosím, u stánku jednu *Tribune*. Na sportovní stránce píšou o mém dvanáctiletém klukovi. Stává se z něj hvězda v malé baseballové lize.“

„To teda gratuluju,“ odpověděl Seth a rychle dodal: „Bude vám stačit jeden výtisk, pane doktore?“

Starší muž se vlídně usmál. „Sethe, prosím tě, kolikrát ti mám říkat, abys mi tykal – nejsi tady za zřízence. A samozřejmě, jeden kus stačí. Žena jich už nejspíš koupila tucet.“

„Dobrá. Díky – Tome.“

Polední výtah byl přeplněn sestrami lačnými oběda a doktory lačnými sestřiček.

Seth sjel do přízemí, došel k novinovému stánku, koupil *Tribune* a když začal listovat časopisem *The New Yorker*, všiml si kolemjdoucí skupiny hezkých sestřiček.

Jedna z trojice se otočila jeho směrem a zvolala: „Ježišmarjá!“ Pak se usmála a – to snad není možné – zavolala ho jménem.

„Seth – Seth Lazarus – nemůžu tomu uvěřit. Jsi to opravdu ty? Holky,“ oslovila své přítelkyně, „věřily byste, že tohle je ten kluk, co

jsem vám o něm právě povídala? Udělal na naší škole maturitu za tři roky a teď se podívejte – už je z něj doktor!“

Teprve teď si Seth uvědomil, že má na sobě pořád ještě bílý laboratorní plášť s malou obdélníkovou jmenovkou na klopě, která ho označovala za „Dr. Lazaruse“.

„No teda, já tomu fakt nemůžu uvěřit, že jsi to ty, Sethe,“ jásala dívka. „A vsadím se, že se na mě už nepamatuješ. Proč bys taky měl? Chodila jsem na základy chemie, abych se dostala na zdravotnickou školu a ty jsi pomáhal každýmu – mně zvlášť – se všemi laboratorními pokusy. A koukej – nakonec je ze mě sestra.“

Seth nebyl na takovou pozornost zvyklý.

Úplně ztratil řeč – ale neztratil zrak. Bez potíží zaostřil pohled na jmenovku na její blůzce. A nově nabytou znalost obratem uplatnil s nevšedním šarmem: „Jak bych mohl zapomenout na Judy Gordonovou – a na její fluorescenční oči?“

Tři sestřičky se zachichotaly. „Co to znamená?“ – zeptala se jedna z Judiných kamarádek.

„Hm,“ odpověděl Seth, poněkud v rozpacích ze své nechtěně květnaté výřečnosti, „to je termín, který používáme v chemii při charakteristice látek, jež mají jinou barvu ve světle dopadajícím než ve světle procházejícím.“

Judy se usmála. „To mi opravdu lichotí, že se na mě pamatuješ, Sethe. A mimochodem, to jsou moje přítelkyně – Lillian a Maggie.“

„Těší mě, že vás obě poznávám,“ řekl Seth. „Na kterém oddělení pracujete?“

„Velké Q,“ odpověděla vážně Judy.

„Na onkologii to musí být drsný,“ přitakal Seth. „Myslím, že hodně vašich pacientů nevychází stejnými dveřmi, kterými k vám přišli.“

„Máš pravdu,“ odpověděla Judy, „někdy to na člověka úplně padá. Sestry na našem oddělení se často mění. A co ty, Sethe?“

„Já jsem v patologický laboratoři. A mimochodem, nejsem ještě doktor. Jsem tady jen přes léto.“

Po celý rozhovor Seth usilovně protáčel své mozkové závity. Tohle je šance, kterou nesmí promarnit.

„Jdete na oběd?“ dotázal se.

„Ne,“ řekla zklamaně Judy, „už jsme byly. Za chviličku už musíme být zase zpátky. Třeba bychom se mohli někdy sejít?“

„Zítra v poledne?“ navrhl Seth.

„Senzace.“ Judy Gordonová se usmála.

Všechny tři sestry se vydaly k výtahu a Judy ještě zavolala: „Sejdem se u novinového stánku asi ve čtvrt na jednu – ano, Sethe?“

Seth ocenil její slova nadšeným máváním. Pak děvčata pohltil výtah.

Seth tam chvíli stál a nebyl mocen slova. Nejenže vzpomínal na Judy, vzpomínal i na to, že ji chtěl pozvat na rande. Jenom se tenkrát nedostal k tomu, aby otevřel ústa.

Seth jako obvykle čekal s odchodem domů, dokud neskončí dopravní špička. V sedm třicet nastoupil do autobusu, jenž byl poměrně chladný a natolik volný, že si mohl sednout a číst.

Když konečně vystoupil, slunce už zapadalo a trávníky a květinové záhony kolem domů na tomto skromném předměstí se koupaly v jemných podvečerních paprscích. Seth znal všechny zdejší obyvatele jménem, a to z doby, kdy si jako žák střední školy přivydělával roznášením novin. Ještě dnes si pamatoval, kde bydlí štědří lidé a kde skrblíci.

Došel k místnímu nákupnímu středisku, kde už od třicátých let dělal dobré obchody řeznický a potravinářský obchod firmy Lazarus. Když procházel kolem výlohy, zahlédl otce, jak krájí goudu paní Schreiterové, a oběma jim zamával. Pak obešel krám a otevřel zadní dveře vedoucí k jejich bytu v prvním patře. Matka ho vřele přivítala.

„Ahoj, miláčku. Co bylo dneska novýho?“

„Mami,“ ohradil se energicky, neboť denně hráli stejnou hru, „tam, kde dělám, není nikdy nic novýho. Na patologii jsou všichni pacienti mrtví.“

„Já vím, já vím, ale třeba jsi objevil nějaký nový lék na smrt. To je docela možný.“

Seth se usmál. „Budeš první, kdo se to dozví. Stihnu se před večeří ještě osprchnout?“ Rosie přikývla a vrátila se do kuchyně.

Navzdory častému nedostatku vody v důsledku suchého léta patřilo dlouhé sprchování horkou vodou k Sethovým nezbytným

profesionálním potřebám. Pach smrti se mu lepil na šaty a na kůži, a proto se každý večer po návratu z nemocnice důkladně vydrhnul.

V devět hodin Nat Lazarus zavřel krám a o pět minut později byla celá rodina u stolu. „Tak, chlapče," zeptal se Nat, „co bylo dneska nového?"

„Našel jsem lék na rakovinu," odpověděl Seth smrtelně vážně. „To je pěkný," zamumlal otec, ale jeho hlavní pozornost už patřila včerejším baseballovým výsledkům. „Já ti povím," oznámil náhle, „kdyby ti cucáci měli pořádného nadhazovače, tak je pohár doma – to si piš."

Povzbuzen poledním zážitkem Seth v dobrém rozmaru dodal: „Taky jsem našel lék na infarkt a zítra objevím něco na rýmu."

Nat prudce složil noviny. „Slyšel jsem dobře, že říkáš na rýmu? Pracuješ na něčem, co by mohlo vyléčit obyčejnou rýmu?"

„Jak to, že tě zrovna tohle zvedne a nad mým lékem na rakovinu ani nemrkneš?"

„Chlapče," vysvětlil moudře otec, „nejsi vůbec obchodník, nejsi z tohohle světa. Máš ponětí, kolik prodám každou zimu těch nanicovatých hadích olejíčků? Kdybys opravdu na něčem takovým pracoval, mohli bychom to patentovat a trhnout na tom majlant."

„Bohužel, jenom žertuju, tati. Obyčejná rýma – to je poslední hranice. Něco jako Měsíc pro astrofyziky: za našeho života toho nedosáhneme."

Nat na něj pohlédl a usmál se. „Sethe, řekni otci něco – kdo si tady dělá z koho blázny?"

„Starý blázni jste oba, pořád stejný komedie," vložila se mezi ně paní Lazarusová. „Kdo chce přidat?" Když se pustili do Rosiina božského mraženého dortu (domácí, nikoli zezdola z krámu), Seth jen tak poznamenal: „Vlastně, něco se dneska skutečně stalo. Náhodou jsem potkal jedno děvče, se kterým jsem chodil na střední školu."

Rosii Lazarusové se napřímily uši. „Ano. A známe ji?"

„Judy Gordonová. Dělá sestru na onkologii."

Nat čtverácky mrkl na syna. „Sethe, jen si dej pozor, abys ji nepřived do jiného stavu!"

„Prosím tě!“ okřikla ho Rosie, „budu ti vděčná, když přede mnou nebudeš takhle mluvit.“

„Promiňte, veleváženáá paní královno Alžběto,“ odpověděl její manžel, „dovol ale, abych ti připomněl, že kdybych tě nepřivedl do jinýho stavu, Seth by tady nebyl.“ Obrátil se k synovi pro potvrzení. „Nemám pravdu, pane doktore?“

„Ano, pane,“ odpověděl Seth jako profesionál. „Máma nás oba má za děti a je tudíž to, co lékaři označují slovem vícerodička.“

A všichni naráz zmlkli. Ztuhli a zmlkli. Neboť Seth jim – a nejbolestněji sám sobě – připomněl Howieho.

Howie začal život jako Sethův starší bratr a i když dosud žil, nestala se z něj dospělá lidská bytost. Před mnoha lety totiž seděl matce na klíně na předním sedadle, když došlo k nehodě. Nat za volantem prudce zabrzdil, aby nesrazil malého chlapce, který jim nenadále vběhl před kola. A Howieho to vrhlo na kovovou přístrojovou desku s celou matčinou váhou v zádech.

Howie utrpěl tak rozsáhlé poranění lebky, že i když žil, naučil se sotva polykat potravu či sám si sedat. A někdy pozná rodiče, jindy je nepozná. (Jenže, kdo ví? Protože Howie se celý den usmívá.)

Nakonec bylo nutné Howieho umístit do nemocnice. Howieho, jehož se museli přinutit navštěvovat dvakrát až třikrát za měsíc, aby na něj nezapomněli a nemysleli si, že někdy budou moct žít bez stínu jeho bolesti. (Cítí vůbec bolest? Zeptat se ho na to nelze.)

Howie, ten nekonečný zdroj pocitu viny, byl beznadějně zmrzačen, ale až nemravně obrovitý ve svém osamělém nebytí. Neboť neumíral, přestože nemohl opravdu žít.

Dojedli večeři a zatímco Seth pomáhal Rosii uklidit stůl, Nat zapnul televizi. Naštěstí tam byl zrovna baseball, osvědčený utišující prostředek na věčně drásavou bolest z Howieho beznadějného fyzického stavu.

Když byli spolu sami v kuchyni, Rosie myla nádobí a Seth utíral, zeptal se: „Mimochodem, jak se má Howie?“

„Jak se má? – To je otázka. Jak by se mohl mít? Až budeš opravdovým doktorem, třeba objevíš něco na uzdravení nemocnýho mozku.“

Tentokrát nežertovala. A Seth věděl, že matka žije neustále v naději, že nějací doktoři, někde, jednou vynaleznou zázrak, jenž vrátí ztraceného, ale žijícího syna rodině.

Zatím, ať se snaží sebevíc, nedokáže na Setha plýtvat svou láskou. Protože to není Howie.

Seth chodí a mluví, sám se obléká a jí, ale Howie potřebuje se vším pomáhat.

Když byli s prací v kuchyni hotovi, Seth si vyšel na procházku, aby si pročistil hlavu a mohl pak dokončit papírování, které si přinesl z nemocnice domů. Po návratu z procházky byla matka už za zavřenými dveřmi ložnice a Nat hlasitě nadával nešťastnému hráči, který to zase zpackal.

Seth viděl, že Nata milosrdně utišil jeho opiát s šestnáctipalcovou úhlopříčkou a tak ho nevyrušoval. Místo toho vyšel po schodech do pokoje, v němž jako dítě míval své útočiště, své království – a kde teď měl laboratoř. Rozsvítil lampičku na psacím stole a ponořil se do světových patologických případů. Tohle byl jeho způsob jak zapomenout na Howieho.

„Doporučila bych ti tuňáka nebo kuřecí salát," řekla Judy Gordonová. „Chutná to skoro stejně – dokonce mám podezření, že to *je* totéž."

„Dáme si tedy každý jedno a pak to porovnáme," navrhl Seth.

Judy přikývla a zamávala na servírku, aby si přišla poznamenat objednávku.

„Tááák," řekla potom Judy, „mám dojem, že toho máme k vyprávění až nad hlavu."

„Taky bych řekl."

Vzpomínali a žertovali po celou dobu, kdy se potýkali se svými nerozlišitelými saláty. Judy dokázala, že se Seth zcela uvolnil, asi proto, že byla tak klidná, otevřená a plná sebedůvěry.

Seth si jako dezert dal čokoládovou zmrzlinu, Judy si objednala ovocnou želatinu. („Musím s tím opatrně – abych se mohla ukázat v plavkách!")

Seth si ji kupodivu nedokázal představit v úsporných bikinách, přestože mu znalost anatomie umožňovala vidět ji v duchu nahou – což bylo dost hezké.

„Bydlíš pořád u rodičů?“ zeptala se, když dopíjeli kávu.

„Ano. Mám pocit, že jsem poněkud společensky zaostalý. Pořád bydlím u maminky a u tatínka, ale jsem tu jen přes léto.“

„To je škoda,“ zamumlala napůl sama pro sebe.

A Seth se ihned podivil: Co je škoda? To, že bydlím u rodičů, nebo že se vracím do Bostonu?

Když se přiblížili k výtahům, sebral všechnu odvahu a zeptal se: „Co kdybychom si někdy zašli na večeři?“

„To je nápad! Třeba – zítra?“

„Prima. To bude prima.“

„Mám auto – pokud se to vůbec dá autem nazvat,“ řekla vesele. „Přinejmenším mě to ale doveze, kam chci. V kolik končíš?“

„To závisí opravdu jen na mně,“ odpověděl Seth. „Pacienti na patologii se nijak nerozčilujou, když někdy odejdem dřív.“

„Řekněme v půl sedmý? A kdyby se stalo něco mimořádnýho, brnknu do laboratoře.“

„To je perfektní. Naprosto senzační,“ přisvědčil Seth.

Ve výtahu byli sami. Judy zmáčkla pětku – onkologické oddělení – a pak osmičku – Sethovu laboratoř.

„Řekni mi, Sethe, nejde ti ta práce s mrtvými někdy na mozek? Nemíváš pocit, že se z toho zcvokneš?“

„Ne, myslím, že ty to máš těžší. Ke mně přicházejí, když už přestali trpět. Ty se musíš dívat, jak umírají. Není to depresivní?“

Přitakala. „Ano, a každý den pak jdu domů a říkám si, jaký mám štěstí, že vůbec žiju.“

Bavili se o tom při večeři v elegantní Armandově restauraci na North Rush, kde Seth nikdy předtím nebyl a kam si vlastně dodnes nemohl dovolit chodit. Tohle ale bylo něco mimořádného.

„Divil by ses, jak jinak úplně normální lidi zkoprní, když jim někdo z příbuzných umírá,“ řekla Judy. „Vytrácejí se, protože si snad myslí, že je smrt nakažlivá. Rodiny – ty se přinutí a přicházejí na návštěvy, ale staří přátelé mají skoro vždycky nějakou výmluvu. A

tak ti pacienti, které mám na starosti, jsou neuvěřitelně vděční za každou prokázanou laskavost. Rozhodně, kdybych já byla na smrtelný posteli, byla bych vděčná jak blázen, kdybych měla někoho – i kdyby to byla jen sestra, kterou sotva znám – kdo by mě v těch posledních minutách držel za ruku. A upřímně řečeno, když mi promineš urážku tvojí profese, málokdy tam najdeš doktora, pokud se tomu může vyhnout.“

„Pokud jde o mě,“ odpověděl Seth a jeho obdiv k Judy každou vteřinou rostl, „myslím si, že najdeš doktory takový i makový, zrovna tak jako sestry.“ Doprčic, vynadal si v duchu, nejspíš si pomyslí, že jsem necitelný darebák.

„Ty jsi vždycky chtěl dělat patologii?“ zeptala se Judy.

„Abych řekl pravdu, ani nevím. Nejdřív to byla prázdninová výpomoc – věděl jsem, že mi to pomůže dostat se na medicínu – pak se zdálo, že mi to umožní lepší start v anatomii. A loni jsem se toho naučil opravdu spoustu.“

Plachost mu nedovolila, aby se zmínil, že profesor Lubar mu dal A-plus – což je, kam paměť sahá, jediný případ, kdy někomu prokázal takovou poctu. „Podle doktora Matthewse lze naší práce nakonec využít, aby se zabránilo lecčemu, co pak u nás odhalujeme jako příčinu smrti.“

„Já to obdivuju,“ poznamenala Judy. „Nemyslíš ale, že o něco přicházíš, víš, mám na mysli citový aspekt, který nás především přivedl k medicíně?“ Povzdechla si a pokračovala: „Myslím, že nic na světě ti nedá takový uspokojení, jako slyšet Děkuju od pacienta, kterému prokážeš nějakou laskavost.“

To je teda, řekl si v duchu, pěkná degradace mojí práce.

A podruhé si uvědomil, že říká něco, co vychází z té části jeho já, kterou zřejmě nedokáže ovládat: „Třeba to je proto, že mám strach.“ *Proč to sakra povídám*?

„Myslíš proto, že by ti pacient mohl zemřít?“ zeptala se. „Vím, že takhle uvažuje hodně doktorů. To je jenom lidský, Sethe.“

„Toho se nebojím,“ přiznal se opět. „Mám strach – z utrpení. Řekl bych, že patologie se mi líbí proto, že ať ten člověk prošel jakoukoli agónií, teď už má po všem. I když jsou prolezlí karcinomy, teď už nic necítí. Prostě si myslím, že bych se asi nedokázal dívat na

pacienta trpícího nesnesitelnou bolestí nebo napojeného k přístroji, který mu udržuje dýchaní, i když je jinak už mrtev. Nemám asi žaludek na to, abych byl opravdovým.doktorem.“

Když ho Judy vezla domů, Seth měl stále silnější pocit, že trpí nějakou zvláštní psychickou úchylkou – jakousi variantou Gilles de Touretteova syndromu – jež ho nutí říkat věci, které jeho bdělý rozum nedokáže potlačit. Jsou to upřímná slova – kdy sakra ale upřímnost udělala na nějaké děvče dojem?

Když se přiblížili ke konečné autobusu, Setha napadlo, že bude nejlepší, když ji osvobodí od své zbabělé přítomnosti.

„To stačí, Judy, odtud to už dojdu.“

„Ne, to je v pořádku. To mi nic neudělá, zavézt tě o pár bloků dál.“

Seth přikývl a Judy projela zbývající úsek opět beze slova. Zastavila před obchodem Sethových rodičů, jehož výlohu osvětlovala jen neonová reklama na Schlitz, „pivo, které proslavilo Milwaukee.“

„Díky za svezení,“ řekl Seth. „Stavím se za tebou v nemocnici.“

„Ne, Sethe,“ řekla Judy, „tak snadno tě nepustím.“

Setha překvapilo zjištění, že vášeň může vyrovnat nezkušenost.

Když přiblížila své rty k Sethovým, objal ji a pevně přitiskl.

Po chvíli, když se oba nadechli, se zeptal: „Můžem si to zase někdy zopakovat?“

„Kterou část? Večeři nebo mou nestydatost?“

„Cožpak se to vzájemně vylučuje?“ namítl Seth. „V každým případě, varuju tě včas, příště si začnu já.“

„Prima. Kdoví k čemu to může vést? Dobrou, Sethe, a ještě jednou díky.“

Kdyby rodiče nespali, Seth by vytančil po schodech až do druhého patra, stejně nadšeně jako Fred Astaire.

Kdyby se někdy dělal seznam míst ve Spojených státech, kde je dobře nebýt v červenci, Boston by se určitě dostal do první desítky. Samozřejmě, Pfeiferova laboratoř má klimatizaci, aby se udrželo konstantní prostředí pro výzkum. Ale Vanderbiltova kolej nikoli. A

mělo to svou logiku. Některé vzorky by byly po přehřátí nenávratně zničeny, zatímco laboratorních asistentů je za pěťák tucet.

Jak se Laura dřela dlouho do noci, začala se bavit paranoidním nápadem, že Pfeifer zřejmě počítá při výzkumu s počasím a své oblíbence udržuje v osvěžujícím prostředí laboratoře co nejdéle.

Zpočátku trpěla kvůli Palmerovi výčitkami svědomí a snažila se je utišit tím, že si připomínala, že aspoň není válka. Přesto si uvědomovala, že Palmer bude ztrácet několik nejlepších let života čištěním bot a samopalu – a možná i latrín – i když si nebyla jista, zda i důstojníci musejí dělat takovou práci.

Pak si postupně začala myslet, že udělala to, co z dlouhodobého hlediska bylo pro ně oba nejlepší.

A začala zase chodit na schůzky.

Nejdřív to bylo jen pivo a pizza s tím či oním kolegou z laboratoře. (Ovšem s výjimkou Wymana. Ten se ale stejně nebratříčkoval s neurozenci.)

S hezkým začínajícím neurologem Gary Arnoldem šla na koncert populární hudby na březích Charles River. Stejně jako tisíce jiných dvojic seděli na dece, pojídali sendviče, upíjeli víno z termosky a přitom sledovali legendárního Arthura Fiedlera, předvádějícího hudební výběr z posledních show na Broadwayi, doplněný úryvky z klasiků. A když spolu se všemi ostatními vstali k velkému finále, Gary objal Lauru kolem ramen a přivinul ji k sobě. Gary byl příjemný, vysoký a měl smysl pro humor. Co je nejdůležitější, byl tady. A Laura byla osamělá. Takže toho večera skončili v jeho bytě na Fenwayi.

Příštího dne kvečeru Gary zašel do laboratoře, aby Laura jasně pochopila, že neměl nejmenší úmysl navázat „vážný vztah“. Ujistila ho, že ji nikdy ani nenapadlo, že by měli být něčím jiným než přáteli. Dobře totiž věděla, že začátkem září Gary odjede do Wisconsinu.

„Koukej, Gary,“ vysvětlila mu s přátelskou upřímností, „já byla nadržená, ty taky. Když jsme se probudili, nebyl nadržený už nikdo. To je vše a tak to taky vždycky bude. Žij blaze.“

Gary tiše soptil, že s ním Laura vymetla, vyklopýtal z laboratoře a bručel něco o „donjuanovi v sukních“.

Její ostatní schůzky toho léta nebyly ani tak okázalé, ani tak vášnivé. Což jí plně vyhovovalo.

Když někdy pracovala do pozdních hodin, zastihl ji po telefonu Barney (po jedenácté hodině, kdy je nižší sazba). Obyčejně telefonoval z nějaké budky v Canarsie nebo z jiného bohem zapomenutého místa a vždy pro ni měl legrační historku o posledních pasažérech. Jako o prostitutce, která mu chtěla zaplatit v naturáliích.

„Vypadá to zajímavěji než medicína. Možná bys měl uvážit, jestli to třeba není to pravý povolání."

„Pěkně děkuju, Lauro. Nespat celý noci, po tom jsem vždycky toužil." Pak nasadil otcovský tón: „Což mi připomíná – proč sakra ještě tak pozdě pracuješ? To i na galejích mají proti tobě leháro. Co kdybys raději šla domů a trochu se vyspala?"

„Děkuju za odbornou radu, doktore Livingstone, taky mám dojem, že jsem už dost umordovaná, takže s tím raději praštím. Dobrou noc."

Zavěsila, šla si umýt ruce a zrovna když odcházela, uslyšela otrávený hlas Petera Wymana: „Castellanová, telefon pro tebe – už zas. Pamatuj si, že nejsem tvoje sekretářka."

Laura na okamžik zaváhala. Jestli je to Palmer, nemá na žádný rozhovor náladu. Kdo jiný ale může volat před půlnocí? Co když se stalo něco doma.

„Haló."

„Ahoj, Lauro, to jsem já – Hank Dwyer."

„Hanku," řekla a šťastně si oddechla, „jak se, prosím tě, máš?"

„Volal jsem ti na kolej. Říkali, že jsi možná tady –"

„Stalo se něco?"

„Ne, ne, právě naopak. Totiž, potřebuju strašně někoho, s kým bych si mohl popovídat." Pak oznámil: „Stal jsem se otcem a Cheryl matkou."

„Tak to je teda senzace! Všechno v pořádku?"

„Ano, *Deo gratias*. Jenže, Lauro, jsem pořád v šoku – byly tam dvě. Jsem otcem dvojčat. Vůbec nevím, co mám dělat."

Laura především nevěděla, co Hank chce, aby dělala *ona*.

„Já ti povím, Hanku – až budete všichni pěkně doma, uděláme obrovský mejdan pro vás čtyři.“

„To bude prima,“ odpověděl překvapivě slavnostním hlasem. „Je tu ale ještě něco důležitějšího, kvůli čemu volám. Jsi přece katolička, Lauro, viď?“

„Něco na ten způsob – podle narození. Jestli mi ale odpustíš tu bezbožnost, asi jsem víc klela, než se modlila.“

Hank umíněně trval na svém: „Lauro, půjdeš se mnou do kostela?“

„Dneska?“

„Jistě. Bůh dneska udělal zázrak a nač mám čekat až do rána, abych mu poděkoval?“

„Jasně, Hanku,“ řekla jemně, „půjdu ráda.“

„To je skvělý. To je fakt skvělý. Poslyš, Lauro, je tady Cherylina matka a tak si můžu vzít její auto. Za chviličku se pro tebe stavím.“

Stáli v hluboké prázdnotě katedrály Svatého kříže. Tedy, Laura stála a Hank klečel a modlil se. A zatímco byl ponořen do modlitby, Laura se ponořila do myšlenek.

Kéž bych byla věřící, zanaříkala v duchu. Tím nemyslím žádné chození do kostela. Jen bych si přála věřit v nějaký Nejvyšší rozum, který by mi pomohl řídit loďku, který by mi ukázal, co je správné a co je špatné. Takhle se topím v moři pochybností. Panebože, kéž bych dokázala věřit jako Dwyer.

Když jí Hank před Vanderbiltovou kolejí přál dobrou noc, přetékal při tom takovou radostí, že ji objal.

A Laura si byla jista, že to byla jen náhoda, jak se jí při odchodu otřel rukou o prsa.

19

Jejich druhý rok začal vodou a skončil krví.

Tou první událostí (v Seznamu přednášek uvedena nebyla) byl křest Marie a Michelle, dvojčátek, jež se narodila Hankovi a Cheryl Dwyerovým. Barney a Laura stáli v kostele v první lavici a sledovali kněze, jak kropí svěcenou vodou čelíčka novorozenců a k tomu latinsky pronáší, že je křtí „ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého. Amen."

Byl téměř konec září a medici už studovali více než rok, aniž by spatřili živého pacienta. A před sebou měli ještě osm měsíců otupujících vědních základů, jimiž se musí prokousat, než se před nimi na jaře objeví konečně něco pořádného – interní propedeutika. Trochu je utěšovalo, že to bude taková poslední nepříjemná zima – na jaře už se dostanou k nemocným. Zatím ale stále neměli ani ponětí, co medicína opravdu představuje.

Laura sice dostávala denně dopisy od věčně věrného Palmera, jenž měl konečně za sebou základní výcvik (a byl teď „svalnatější než Tarzan"), ale dopisy ji nedokázaly zbavit pocitu osamělosti. Její „společenský život" spočíval v odhánění zástupu roztoužených začínajících lékařů a sekundářů, sem tam i nějakého ženatého odborného lékaře hledajícího rozptýlení.

Uvažovala, jak se asi s tím priapickým tlakem vyrovnává živočišná slečna Andersenová.

Barney nebyl k ničemu. Kdyby nic jiného, přidal se k nepřátelskému táboru. V prvním ročníku totiž – i když to zní neuvěřitelně – byl rekordní počet šesti mladých žen, mezi nimi zářivě krásná čínská dívka jménem Susan Hsiang.

Barney vždycky poznal kvalitu na první pohled. Susan zaujímala k mužům postoj, jenž vycházel z tradic Východu. Jaká změna proti bezohledně ctižádostivým lidem na fakultě! Říct, že ho zaujala, je slabý výraz. Barney byl opilý vůní lotosu a jasmínu.

Laura – i když s ambivalencí, které si sama nebyla vědoma – souhlasila s Barneyem, že našel „dokonalou partnerku".

Barney sám jí to řekl první: „Castellanová, ona je jiná. Opravdu ke mně vzhlíží –“

„Ovšem. Měří sotva metr a půl.“

„Nedělej si srandu. Ještě nikdy jsem nepoznal děvče tak – nevím, jak to říct – aby byla tak ženská. Víš, jak se čínsky řekne *miluji tě*?“

„Ne, Barneyi, ale nepochybuju, že ty to víš.“

„Máš sakra pravdu. *Wo ai ni*! A Susan to říká aspoň třicetkrát denně. Dokáže způsobit, že se cítím jako Adonis, Babe Ruth a Einstein dohromady.“

„Mít na krku tolik lidí najednou, to pěkně utahá – i při tvém sebevědomí, Barneyi. Předpokládám ale, že kdykoli se tvoje ego unaví, Suzie ti to hned namasíruje.“

Jenže Laura nepociťovala jistou závist jen kvůli nepopiratelnému vlivu slečny Hsiang na Barneyovu psychiku, ale zejména Susaně záviděla její schopnost nalézt muže, kterého může zbožňovat.

Na rozdíl od ní Laura vyrostla s ctižádostí překonat omezení ženského pohlaví, zlepšit svůj společenský status a být obdivována pro sebe samu.

To nijak neulevovalo její osamělosti.

Půvabná slečna Hsiang zakoupila elektrický vařič, takže potom, co s Barneyem skončili dlouhý den v laboratoři a v posluchárně, mohla mu uvařit večeři.

Její konverzace se však jen zřídka týkala bambusových výhonků a výživné hodnoty sojových bobů. Dlouhé hodiny mohla vykládat o tradičním lékařství, jež začalo více než dva tisíce let před Hippokratem klasickým dílem o vnitřním lékařství *Nej-ťing*.

Vysvětlila Barneyovi také princip *i-ťing*. Veškerá příroda, podle jejích slov, je složena ze dvou protikladných kosmických sil: jin – ženská, měkká, vnímavá, tmavá, prázdná; a jang – mužská, osvětlující, pevná, tvůrčí konstruktivní. Jin je země, jang je nebe. Jin je chlad, temnota, nemoc, smrt; jang je teplo, síla, zdraví a život. Jsou-li tyto síly v našem těle v souladu, pak je člověk zdravý. Nerovnováha působí smutek, nemoc a smrt.

Susan mu také vyprávěla o nejzáhadnějším aspektu toho všeho, a to o jevu zvaném *čchi* – jenž odlišuje život od smrti.

Barney znovu upil rýžového vína, zamilovaně na ni pohlédl a řekl: „Ty už toho víš o medicíně tolik, že bys mohla začít léčit.“

Susan se plaše usmála. „Možná v Číně. Teď jsem ale tady a musím se naučit váš způsob a ten je hrozně zvláštní. Dneska jsem mluvila s profesorem Lubarem o akupunktuře a on mi řekl, abych na *ty nesmysly zapomněla, protože nemají žádný anatomický základ*. Jak by ale vysvětlil ty milióny lidí, které to každý rok vyléčí?“

„Nevím,“ připustil Barney.

„Třeba je to proto, že na Harvardu nevyučují *čchi*.“

Její rodina přijela do San Franciska v roce 1950 ze Šanghaje přes Hongkong. Otec téměř ihned našel početnou klientelu mezi čínskou menšinou, jež uznávala jeho moudrost a nevyžadovala předložení diplomu. Jeho léky byly byliny, a tudíž žádná povolení k psaní receptů nepotřeboval.

Susan, nejstarší ze tří dcer, zdědila otcovu touhu léčit, ale chtěla rozšířit své obzory za Grand Avenue, centrum čínské komunity v San Francisku. Nejprve šla na Berkeley, kde absolvovala *summa* na oboru biochemie, a pak na Harvard, a ještě přesněji do království, jehož samozvaným vládcem byl Barney Livingston.

Barney ji dokázal ulovit díky svým sportovním reflexům dřív než případní soupeři vůbec zareagovali. Byl zrovna ve vstupní hale Vanderbiltovy koleje a poslouchal ódy Bennetta Landsmanna na potápění za ztracenými poklady, když z míst, kde se zapisovali prvňáci, zachytil pohled miniaturní slečny Hsiang, zápolící s velkým kufrem. Beze slova provedl otočku, proběhl halou a nabídl pomoc jako nosič.

O dvě hodiny později již seznamoval Susan s nejlepší čínskou kuchyní v Bostonu, a to u Joyce Chena, hned za řekou Charles nedaleko univerzity.

A když se vrátili, byl rozhodnut, že se stane jangem k jejímu jinu – nebo umře ve snaze o to.

Toho roku měl zřejmě každý student z jejich ročníku dostat nevyléčitelnou chorobu. První, na koho to přišlo, byl Lance Mortimer.

„Barney, mohl bych s tebou mluvit?“

„Když já zrovna večeřím, Lanci.“ Pohybem ruky ukázal sousedovi svou orientální společnici, servírující večeři z horké pánve položené na psacím stole.

„Promiň,“ řekl Lance, „nezlob se, Suzie, ale vadilo by ti moc, kdybych si promluvil s Barneyem? Je to fakt důležitý.“

Susan přikývla, zatímco Barney se zoufalým povzdechem vyšel na chodbu, kde Lance vykoktal svůj hrozný problém.

„Dostal jsem to, Barneyi. Co mám dělat?“

„Cos dostal? Můžeš mluvit trošku srozumitelně?“

„Jak můžu mluvit srozumitelně, když mám smrt na jazyku?“

„Mně připadáš dost zdravý,“ odpověděl Barney tónem, o němž doufal, že Lanceho uklidní, takže on sám se bude moct zase vrátit k večeři.

„Ale nejsem, nejsem,“ protestoval Lance. „Mám testikulární teratom.“

„Byl jsi u doktora?“

„Není třeba. Mám úplně všechny symptomy, co jsou v tý pitomý učebnici. Tohle onemocnění se nejčastěji vyskytuje u čtyřiadvacetiletých. Minulý týden jsem měl narozeniny a první bolest jsem pocítil, zrovna když jsem krájel dort. Už jsem si to ověřil. Dohajzlu, nejspíš mi budou muset operovat varle a pytlík – a i tak už může být příliš pozdě. Livingstone, musíš mi pomoct.“

„Lanci, jestli po mně chceš, abych ti ufiknul gonády, tak to teda nemůžu – dokud si to ještě nezkonzultuješ jinde. Napadlo tě vůbec zajít do zdravotního střediska?“

„Chraň bůh. Je to tak trapný. Dohajzlu, když už musím mít rakovinu, proč to nemohlo být něco nesexuálního? Zítra večer už bude celej Boston vědět, že budu zpívat *castrato*. Tedy, pokud vůbec budu živ.“

Barney nebyl zatím podle zákona oprávněn provozovat lékařskou praxi, ale k léčení této speciální choroby se cítil kompetentní.

„Dobrá, Lanci. Teď se vrať k sobě do pokoje, vezmi si dva butteriny a dej si na skrotum studený obklad.“

„Bufferin nemám. Nestačí excedrin?“

„Ne, ne,“ odmítl Barney. „Musí to být bufferin. Lékárna na Charles Street má dlouho otevřeno. Doporučuju ti, abys tam mazal a opatřil si velkou dávku. Kolem jedenáctý se na tebe zajdu podívat. Platí?“

Lance překypoval vděčností. „Livingstone, jestli umřu, nechám ti všechny svoje světský statky – a jestli budu žít, dám ti jedno svoje auto.“

Spolužák se rozběhl chodbou a Barney se vrátil do pokoje; pečlivě za sebou zavřel.

„Nezlob se, Suzie,“ omluvil se, „ale Lance měl menší zdravotní problém, který jsem musel vyřešit.“

„A on s tím chodí za tebou?“ podivila se s náznakem posvátné úcty. „Musíš být velice moudrý. Můj otec také –“

„Díky za kompliment,“ přerušil ji Barney. „Jenže pravda je taková, že o Lancově chorobě jsem v létě četl. Říká se jí *nosofobie*.“

„V životě jsem o něčem takovém neslyšela,“ řekla Susan a její obdiv k Barneyově moudrosti ještě vzrostl.

„Mezi mediky je to běžná věc. Nosofobie doslova znamená *strach z nemocí*. Vzniká tím, že se člověk musí biflovat *Merckovu příručku*, ve které jsou popisy všech chorob, i těch nejbizarnějších. Sklon k tomu máme trochu všichni. Abych řekl pravdu, nedávno jsem měl na prsou takový pocit, jako by se mi začala projevovat silikotuberkulóza.“

Barney pokrčil rameny. „Zdá se, že celou třídu postihla jakási epidemie, ale nejpodivnější na tom je, že ani dva lidi si nestěžují na totéž. Například Laura si myslí, že má endometriom, z čehož vyplývá, že je rozumnější než Lance, protože tohle je benigní a lze to chirurgickým zákrokem odstranit. Tohle bláznění udělalo úplně ze všech ve třídě hypochondry.

V podstatě jediný, kdo má alespoň vzdáleně přijatelnou nemoc, je Bennett.

Myslí si, že dostal Albertovu chorobu, což je zánět vaziva mezi Achillovou šlachou a patou. Když vezmeme v úvahu, že stále ještě

pokulhává po loňským přátelským utkání s právníky, tak to dokonce opravdu může mít. To je nakonec jedno, ale jestli se do příštího týdne nezbavím toho pitomýho kašle, nechám si udělat rentgen plic.“

Susan se plaše usmála.

„Lauro, musíš mi pomoct. Jsi moje jediná kamarádka.“

Zvedla oči od psacího stolu a spatřila netypicky rozcuchanou Grete, stojící vyděšeně ve dveřích.

„Co se děje, co se stalo?“

„Lauro,“ opakovala plačtivě. „Budu si muset nechat udělat mastektomii.“

„Ježíšmarjá, Grete, to je ale hrozné! Kdy ti objevili nádor?“

„Našla jsem ho právě teď při sprchování. Panebože, Lauro, to je jak zlý sen.“

„Nedělej ukvapené závěry, Grete. Každý přece tu a tam najde nějakou bulku a téměř vždycky jde o benigní záležitost.“

Ale Grete si sedla na postel a dál naříkala. „Bože, bože. Který muž se bude zajímat o děvče s jedním prsem? Vždyť přece – na rovinu – co jsem, jestli ne tělo?“

„Podívej, Grete, hned ráno bys měla zajít k doktorovi. Jestli chceš, půjdu s tebou.“

„Já nemůžu,“ odpověděla. „Já mám fakt hrozně důležitý cvičení v laborce.“

„Důležitější než maligní nádor?“

„Sama říkáš, že může být jen benigní. Možná bych měla chvíli počkat, abych viděla, jestli to poroste.“

Laura zuřila. To si ta kozatá čubka jedna sobecká neuvědomuje, že mluví s někým, kdo má sám vážné problémy s vaječníky? Já s tím aspoň neotravuju a jediný, komu jsem to řekla, je Barney, takže ten bude vědět, co dělat, jestli nepřežiju operaci.

Morbidní fantazírování se nezastavilo u bran Vanderbiltovy koleje.

Naopak. Nejhorší to bylo asi doma u Dwyerů, kde Hankova choroba ve spojení s rodičovskou úzkostí vytvořila stav nočního šílenství.

Pokaždé, když zaslechl některé z dvojčat zaplakat, zakašlat či kýchnout, vyskakoval z postele s baterkou a se skripty z pediatrie v ruce a obával se nejhoršího. Ve vzácných případech, kdy se nic neozývalo, bylo všechno ještě horší, neboť Hank si byl jist, že jde o typické úmrtí kojenců ve spánku z nevysvětlitelných příčin; tehdy běhal do jejich pokojíku s malou kyslíkovou bombou. Mezi přednáškami telefonoval domů, aby měl absolutní jistotu, že Cheryl zkontrolovala, zda dvojčata projevují známky života.

Když se hromadná hysterie konečně uklidnila, studenti si z této zkušenosti vzali ponaučení. Naneštěstí to ale bylo poučení, jež jim v pozdějším životě bude spíš na škodu. Neboť ti, jejichž základní příprava má spočívat v pozorování a určování příznaků chorob na jiných lidech, otupili své schopnosti zpozorovat skutečnou nemoc sami na sobě.

Kromě toho, opravdový lékař téměř nikdy nevyhledává pomoc jiného doktora. Neboť všichni jsou si bolestně vědomi toho, jak málo každý z nich rozumí léčení nemocných.

Jejich prvním pacientem byl floridský pomeranč (Kalifornie produkuje méně vhodnou náhražku lidské tkáně). To však bylo jen jeden den.

Po druhém cvičení v umění používat injekční stříkačku si přáli, aby existovala specializace výlučně na citrusové plody. Jak smělými se stali v té první hodině, kdy bez skrupulí a bez váhání vbodávali jehly do pomerančových pacientů, odebírali šťávu nebo s chutí očkovali stoické plody bostonskou vodou.

Při druhém cvičení – odběr krve – si museli mezi sebou vybrat partnery a navzájem se vystřídat jako oběť a mučitel. Toho odpoledne se veškeré chvástání nápadně vytratilo. I masochistů a sadistů bylo pomálu, neboť nikdo nechtěl zasadit ránu jehlou ani být potom sám zasažen.

Celý ročník, i když stále čítal sto dvacet studentů, dospěl k vzájemnému osobnímu poznání a k poznání svých výrazných talentů. Seth Lazarus by se mohl nabízet v aukci. Každý mu chtěl dělat partnera.

Na druhém místě byly ženy, neboť budoucí doktůrci je ve skutečnosti považovali jen za glorifikované sestry – a toto cvičení patřilo k běžné praxi na středních zdravotnických školách.

Laura všechna pozvání odmítala a vzájemnou výměnu vpichů nabídla až Barneyovi. Ten ale nedokázal její velkorysost přijmout.

„Já prostě nemůžu, Castellanová," řekl s lítostí. „Nesnesu pomyšlení, že bych ti ublížil."

„Já se nebojím Lauře ublížit," přihlásil se Bennett. A pak se galantně dotázal: „Smím vás požádat o ruku, slečno Castellanová?"

Laura se usmála. „Samozřejmě. Teď mám jedinečnou možnost ověřit si pravdivost pověstí, že máš modrou krev."

Věčně optimistický Barney nalezl partnera v Hanku Dwyerovi, jehož se poněkud oplzle dotázal, zda si s ním nechce zapíchat.

Toto druhé cvičení – venepunkce neboli nabodnutí žíly – bylo pro všechny mnohem důležitější, neboť podstatnou část jejich lékařského vzdělávání budou tvořit takové pomocné práce, jako je odběr krve na laboratorní testy.

Barney k tomu přistupoval jako k sportovnímu cviku: pohlédni orlím zrakem na svou oběť (v tomto případě na žílu) a pak se na ni energicky vrhni. Pomáhala mu přitom skutečnost, že Dwyer měl bělostnou kůži a předloktí promodralé jak rokfór. Jinými slovy, byla to úplná podkožní automapa. Jenže ubohý Hank, pořád svatá duše, nebyl schopen udělat jinému to, co jeho šikovný partner udělal jemu.

„Mrzí mě, jestli ti nějak ubližuju, Barneyi," říkal před každým krokem. „Neber to, prosím, nijak osobně."

A Barney, jenž se už nemohl dočkat, až tu zatracenou záležitost bude mít za sebou, ho musel povzbuzovat: „Do toho, Hanku, do toho! Jen to tam píchni!"

Slova, kterých brzy litoval.

Když to peklo skončilo, jejich asistent z interny řekl: „Všichni budete mít možnost vypilovat svou zručnost a tak si nedělejte žádné vrásky, jestli jste to hned dokonale nezvládli."

A skutečně, jak z vlastní zkušenosti brzy poznali, budoucí doktoři museli v průběhu své přípravy udělat tolik odběrů krve, že kdyby to věděl hrabě Drakula, hned by prodal svůj zámek a dal by se k nim.

Na poslední vánoce před klinickou praxí neodjela domů ani polovina studentů. Kdyby to množství podrobností, které museli vstřebat, mělo podobu cukru, stali by se všichni těžkými diabetiky.

Bennett zase jednou obětoval vzácný studijní čas a odjel na svátky do Clevelandu.

Vzpomínal, jak Hannah poprvé udělala jen pro něj štědrovečerní večeři. Byla z toho celá nervózní.

„Je to zvláštní a smutné, Linku," řekl tehdy Herschel jedenáctiletému adoptivnímu synovi. „Dokonce i v dobách před Hitlerem bývaly často vánoce a velikonoce příležitostí k pogromům na Židy. A můj otec vždycky říkával, jaká je to ironie – pro nás byl Ježíš jen židovský chlapec, který by nesouhlasil s tím vším, co páchali v jeho jménu."

„Vědí o tom všichni, tati?" zeptal se Linc, nejistý, zda to není tajná informace.

„Všichni by to měli znát," odpověděl Herschel. „Většinou ale dávají přednost neznalosti – tím se věci *zamotávají*."

„Mně se to hrozně plete," přiznal se chlapec. „Nechápu dokonce ani rozdíl mezi Židy a křesťany."

„To proto, že máme tolik společného," vmísila se Hannah. „Ostatně, Starý zákon nám přikazuje, *budeš milovati bližního svého jako sebe samého*."

„To je přesný citát," dodal Herschel. Jako mladík byl ortodoxním věřícím a znal Bibli v podstatě zpaměti. „Je to *Leviticus*, kapitola 19, verš 18."

Postupem času byly chlapcovy dotazy podrobnější.

„Tati, jestli je Bůh spravedlivý a trestá špatné – jak říká slečna Hayesová, naše učitelka z nedělní školy – jak to, že nechal tolik Židů zemřít? Jak to, že nechal mého otce…"

„Tohle," přiznal se Herschel, „je něco, čemu jsem sám nerozuměl, když jsem v lágru viděl všechny své příbuzné odcházet na smrt – a zejména když jsem sám přežil. Nechápal jsem to – je snad Bůh jako nějaký otec, který má své oblíbené dítě?"

„A našel jsi odpověď?"

„Odpověď, chlapče, je – kdo jsem, že kladu takovou otázku? Já se neodvažuji tázat Boha, proč moji bratři zahynuli. Musím jen žít

svůj život tak, abych se pokusil ospravedlnit skutečnost, že On mě zachránil.“

Pozůstatkem jeho kdysi hluboké zbožnosti byl prostý obřad, prováděný v předvečer Jom Kipur. Zapálil svíčku – jen jedinou osamělou svíčku – na památku těch, kdo zahynuli z důvodu, jež jsou mimo jeho chápání.

A řekl Linkoví: „Ten plamínek hoří i za tvého otce.“

Chlapce to hluboce dojalo.

Na závěr krátkého obřadu Herschel odříkal kadiš.

Chlapce fascinoval zvláštní, smutný jazyk a zápal, jenž se při tom zmocnil jeho adoptivního otce.

„Co to je?“ zeptal se bázlivě.

„To je tradiční židovská modlitba za zemřelé,“ vysvětlila Hannah.

Linc se na okamžik zamyslel a pak se obrátil k Herschelovi: „Naučíš mě to?“

„Nemusím tě nic učit,“ odpověděl Herschel. „Tady, hned na druhé straně, to je anglicky. Podívej: Pochváleno a posvěceno buď jméno Páně –“

„Ne,“ naléhal Linc, „chci to umět ve svatém jazyce.“

„To je dost těžké,“ řekla dojatá Hannah.

„Miláčku,“ opravil ji Herschel, „ta modlitba je napsána foneticky v angličtině – může ji proto říkat i ten, kdo neumí hebrejsky.“

Nalistoval poslední stránku ve svém Siduru a podal ho Linkoví. „Pojď se pomodlit za svého otce. Pomůžu ti, kdykoli se přeřekneš.“

Linc to ale přečetl bezchybně. „*Jisqadal ve-jiskadaš šmej rabo*…“ A pak chtěl hned vědět, co to znamená.

Když si přečetl překlad, měl na Herschela další dotaz.

„Jak to, že se v celé modlitbě nikdy nezmíní jméno zemřelého? Pořád se jen chválí Bůh.“

„Ano,“ odpověděl Herschel, „je to tak proto, že když vzpomeneme Jeho jména. On vzpomene všech ostatních.“

Život v tak zvláštním prostředí – plném lásky a zároveň tak cizím – působil často zmatky. Zejména potom, co si Linc prosadil

změnu jména tak, aby vyjadřovalo jeho dvojí vztah. Jméno „Ben“ bylo dokonalým kompromisem, neboť to bylo nejen zkrácené Bennett, ale hebrejsky to znamenalo „syn“.

„Tati, co já vlastně jsem?“ zeptal se jednou Herschela.

„Nerozumím, Bene.“

„Kluci ve škole se mě někdy ptají, jestli jsem Žid, když ty a maminka jste. A pak se do toho vždycky někdo vloží a řekne, že to není možné – že já můžu být jen barevný. Hrozně mě to mate. Chvílemi bývám tak zmatený, že nemám chuť k ničemu než zalézt do svého pokoje a zamknout za sebou dveře.“

Herschel se nad touto otázkou dlouze zamyslel – ale nedokázal najít jasnou odpověď. Nakonec jen poznamenal: „Tady jsme v Americe, a ty můžeš být, čím chceš.“

„Co tím mohl myslet?“ zeptal se Herschel Hannah, když večer uléhali ke spánku. „Nedošlo k nějakým rvačkám?…“

Hannah pokrčila rameny.

„Hannah, když se na mě takhle díváš, vždycky přede mnou něco skrýváš.“

Teprve pak mu to prozradila; zdůrazňovala neustále, že si vše jenom domýšlí z Benova chování a ojedinělých poznámek. Cítí, že došlo k výměně názorů – a možná, že došlo i na pěsti; že i v tak privilegovaném prostředí jejich syn narazil na slepý fanatismus. Měla k tomu *dva* důvody.

„Není to jen kvůli *gojům* ve škole,“ soptila Hannah. „Ten tvůj báječný bratr a jeho rodinka nejsou o nic lepší. Bena nikdo nepozval na vánoční večírky spolužáků, ale nepozval ho nikdo ani na taneční zábavy, které ve své svatyni pořádá tvůj bratr. Když jsi loni v létě vzal Bena do Stevova klubu na tenis, většina členů z toho měla záchvaty vzteku. Ben nemá opravdový domov.“

„A co jsme my, ptám se tě?“ chtěl vědět Herschel.

„Dva staří lidé – kteří jsou čím dál starší. Co s ním bude, až my tady nebudem?“

„Navrhuješ, abychom ho poslali zpátky do Georgie?“ zavtipkoval Herschel.

„Ne. Prostě konstatuju fakta. Náš syn je báječný. Je to nejhodnější, nejskvělejší dítě, jaké znám.“

„My ho ale musíme připravit, aby byl silný –“

„A proč?“ zeptala se Hannah.

„Protože není jenom černoch, Hannah, ale je taky trochu Žid. A za to svět žádá strašnou cenu.“

Bylo to nevyhnutelné. Benův život u Landsmannů byl neustálým znovuprožíváním holocaustu. Bylo to ve vzduchu; ve vyslovených i nevyřčených slovech.

Jednou Ben pomáhal Hannah sklidit ze stolu, poté, co se v kuchyni najedli.

Když si Hannah vyhrnula rukávy, aby umyla nádobí, Ben zahlédl na jejím předloktí tetování.

„Co to je?“ zeptal se bezelstně.

„To je jenom moje číslo,“ odpověděla Hannah a snažila se raději odvést řeč jinam.

„K čemu je to číslo?“ nedal se odbýt Ben.

„Řekněme, že to byla nacistická metoda, jak si nás poznamenat,“ řekla Hannah.

„To je strašné. Proč neřekneš doktorovi, aby ti to odstranil?“

„Ne, miláčku,“ pokusila se usmát. „Já to přežila – a tohle si nechám až do smrti. Bylo to moje šťastné číslo.“

Seth Lazarus si vzal celé tři dny a odjel až do Chicaga.

Měl pocit, že je na tom ve všech předmětech tak dobře, že může obětovat pár bodů při hodnocení a místo toho navštívit Judy. Podařilo se jim vyšetřit si pro sebe maximum času, přestože docházeli na slavnostní obědy pořádané v obou rodinách.

Manželé Lazarusovi nesdíleli stejný názor.

„Rozhodně to je hezká holka,“ prohlásil Nat. „Kdopak by si pomyslel, že nám Sethíček jednou přivede domů Ritu Hayworthovou?“

Rosie byla poněkud méně ukvapená ve svých soudech. „Myslíš si opravdu, že je to pro něj ta pravá, Nate? Vždyť on je tak plachý a ona ho tak – sama nevím – do všeho tlačí. Všiml sis třeba, jak držela

Setha za ruku? Drží ho za ruku přímo před jeho vlastní matkou. Myslím, že to děvče to bere moc hopem.“

„Už mu bylo jednadvacet, Rossie. Bude z něj doktor. Nech ho, ať si sám vyšetří srdce svým stetoskopem.“

„Takže ty se mnou nesouhlasíš?“

„Copak jsem s tebou někdy nesouhlasil?“

„Vždycky jsi se mnou souhlasil.“

„V tom případě je tohle významná událost. Vůbec s tebou nesouhlasím.“

V Judyině rodině nebyly rozpaky tak výrazné. Když Simon Gordon vyhodnotil snoubence své dcery, vyjádřil se metaforou ze své profese: „Ten je vyloženě čtyřiadvacetikarátový.“

„Judy říká, že v nemocnici ho všichni považují za vynikajícího,“ dodala hrdě paní Gordonová. „To bude báječný zeť.“

„Přibrzdi trošku, ještě ji ani nepožádal o ruku.“

„Tak s tím si žádné starosti nedělej. Neudělá to on, udělá to *ona*.“

Seth a Judy strávili před obchodem pana Lazaruse delší dobu ve vášnivém objetí.

„Rezervoval jsem na zítřek pokoj v Sonestě. Pořád sis to ještě nerozmyslela?“ zašeptal Seth.

Judy mu rovněž šeptem odpověděla: „Přála bych si jen, aby to bývalo bylo už i na dnešní noc. Nemůžeme jet hned ráno, abychom to plně využili?“

„Dobře, jistě. Řeknu doma, že musím letět dřív.“

„Co nejdřív, Sethe. Prosím.“

Příštího dne tam byla v devět hodin se zářivým úsměvem na tváři. Seth uložil své malé zavazadlo do kufru jejího auta. Zamávali Sethovým rodičům… a odjeli na letiště O Hare.

Byla to podivná hodina i podle standardu zájezdních hotelů. Recepční se omlouval: „*Dr. Schweitzer s paní* – ano, máme vaši rezervaci, ale čekali jsme vás až odpoledne.“

„Letadlo přiletělo dřív,“ vysvětlila rychle Judy. „Foukal zadní vítr.“

„Ach, tak,“ řekl recepční, vycvičený lety zkušeností ovládat obličejové svaly. „Dobrá, děvčata zrovna uklízejí pokoj 203, kdybyste laskavě chvíli počkali.“

„Výborně,“ pravil Seth, pokoušející se o hluboký baryton. (Nějak cítil, že laureát Nobelovy ceny by měl mít zvučnější hlas.) „Dáme si zatím nahoru zavazadla.“

Stáli před otevřenými dveřmi pokoje a netrpělivě sledovali dvě loudavé pokojské převlékající povlečení.

„Za minutku jsme hotový,“ řekla jedna a významně na ně zamrkala. „Novomanželé, co?“

„Hm, je to snad vidět?“ zeptal se Seth a v hlase byly poznat rozpaky.

„Já to poznám pokaždý,“ odpověděla nepokrytě. „Když sem lidi přijdou a vůbec nevypadaj z letadla urvaný, tak to jsou na sto procent líbánky. Za vteřinku to bude. A nezapomeňte si pověsit na kliku cedulku NERUŠIT.“

Seth byt trochu nervózní, ale strach neměl. Přiznal se Judy, že je panic, a ona byla na oplátku stejně upřímná, pokud jde o její „zkušenosti“. Jeden mladý doktor, s nímž minulý rok chodila, ji přesvědčil o své nehynoucí lásce. Jejich poměr trval po dobu jeho praxe v nemocnici a když odjel do Texasu, poslal jí ženskou variantu dopisu „Milý Pepo.“

„Neměj obavy,“ zašeptala, „všechno půjde úplně přirozeně.“

„Já nemám obavy,“ odpověděl. „Kromě toho jsem si prostudoval Lásku beze strachu.“

„Věř mi, Sethe, žádná knížka ti nemůže říct, jak je to nádherné.“

„Chceš říct, že s tím chlápkem to takové bylo?“

Zavrtěla hlavou. „Ne, miláčku. Ale vím, že s tebou to bude krásné.“

Obědvali dole v kavárně. Seth spolykal dva obrovské sendviče a pořádnou porci ovocného dortu.

Uprostřed jídla začal najednou vypadat zamyšleně.

„Něco tě trápí?“ zeptala se Judy.

Přisvědčil. „Nemohli bychom se trochu projet?“

„Ovšem. Kam chceš zajet?“

„Všechno pochopíš, až tam budem.“

Nastoupili do auta, Seth vytáhl z náprsní kapsy mapu a začal Judy za volantem směrovat na západ. Asi po půl hodině se dostali na úzkou cestu.

„Sethe, vždyť jsme v úplné pustině. Proč se chováš tak záhadně?“

„Chci, abys někoho viděla, Judy,“ odpověděl se zvláštní melancholií v hlase. „Mého bratra.“

„Vůbec jsem nevěděla, že máš –“

„Já vím,“ přerušil ji, „snažím se na něj nemyslet.“

Jela podle jeho pokynů dál, ale byla tak zmatena, že téměř nic nechápala.

Nakonec jí dal pokyn, aby odbočila doprava, a řekl jenom: „Jestli si máme být blízcí, musíš vědět všechno o mé rodině.“

Zaparkovali na dvoře před Dětským domovem sv. Josefa a hned je přivítala asi šedesátiletá růžolící řádová sestra. „Veselé vánoce, Sethe,“ řekla vřele. „Vím, že se chceš podívat za Howiem, tak pojď.“

Následovali sestru, pár kroků pozadu, dlouhou bílou chodbou. Když začali stoupat po širokém kamenném schodišti, Judy zachvátil pocit úzkosti. „Sethe,“ zašeptala, „co se bratrovi stalo?“

„Uvidíš,“ odpověděl klidně.

Sestra ukázala na dveře. „Určitě vás rád uvidí.“ Při odchodu dodala: „Kdybyste mě potřebovali, budu dole v odpočívárně.“

Seth počkal, dokud nebyli sami, a pak řekl Judy: „Doufám, že ti to nebude vadit. Kdybys ale nepoznala Howieho, nikdy v životě bys mě nechápala.“

V kamrlíčku vydávaném za pokoj ležel na posteli muž – nebo velmi velký chlapec, Judy to nedokázala poznat – oblečený jen v jakýchsi plenách. Říci o něm, že je hubený, byl příliš slabý výraz. Howie byl vyzáblý na kost, pod průsvitnou bledou kůží bylo vidět každé žebro. Vypadal jako živá mrtvola. Ležel na zádech, hlavu s očima zahleděnýma do prázdna převaloval ze strany na stranu a po bradě mu stékaly sliny.

Navzdory svým zkušenostem z nemocnice byla Judy otřesena.

„Ahoj, Howie,“ řekl jemně Seth.

Chlapec se na něj ani nepodíval.

„Slyší?“ zeptala se Judy co možná nejklidněji.

„Myslím, že ano – ale slovům nerozumí.“

Nastalo ticho, přerušované jen Howieho broukáním.

„Proč je tak hubený?“ zeptala se Judy. „Když nemůže polykat, přece mu můžou dávat nitrožilní výživu nebo něco takového.“

„Ne, to je schválně,“ vysvětloval Seth a snažil se přitom ovládnout své emoce a mluvit s profesionální objektivitou. „Musejí mu udržovat nízkou váhu, aby ho dvě sestry dokázaly zdvihnout, když mu potřebují převléknout postel, oholit ho –“

„A pleny…?“

„Je mu pětadvacet, ale pořád je potřebuje.“ Seth zavrtěl hlavou. „A tenhle stav trvá už přes dvacet let. Rodiče dělali všechno možné, aby mohl být v tomhle soukromém zařízení. V kterékoli státní nemocnici by touhle dobou byl už asi po smrti – což by pro něj nejspíš znamenalo vysvobození.“

Pokoj opět ztichl, až na zvuky, které vydával Howie. Stáli tam ještě několik minut; Seth se díval na staršího bratra s výrazem, jenž Judy nedokázala rozluštit. Nakonec řekl: „Jsem rád, že jsme se zase viděli, Howie – dávej na sebe pozor.“

Cestou zpátky oba mlčeli. Seth se snažil přijít na to, co si Judy myslí, a Judy zase na to, proč chtěl, aby to věděla.

Potom se zeptala:

„Máš strach, že to může být dědičné?“

Seth zavrtěl hlavou. „Nemůže. Stalo se to při autonehodě, když mu byly čtyři. Hodilo ho to na kovovou palubní desku.“

Judy se na chvíli odmlčela, aby dobře vstřebala tuto informaci. „Kde jsi byl v té době ty?“

„Bezpečně uložen – v mámině bříšku.“

„Ach,“ vydechla. Prosté jednoslabičné sdělení, že teď už rozumí. „Takže máš pocit viny?“

Chvilku bylo ticho a pak Seth velmi klidně řekl: „Ano. Je to nesmyslné, ale nic s tím nesvedu. Mám ten iracionální pocit viny proto, že já existuju ve skutečném světě, zatímco on je navždy uvržen do toho pokoje. A rodiče se mnou zacházejí tak, že ten pocit ve mně ještě posilují. Víš, bývaly dokonce chvíle, kdy jsem si přál

vyměnit si s Howiem místo.“ Zabořil hlavu do dlaní a marně se snažil zahnat tu představu.

Stále se jí nedíval do očí a pokračoval: „Víš, co je na tom všem největší ironie? Ten kluk je silnější než já. Já měl jako dítě astma, ale Howie má konstituci jako bejk. Ten mě přežije.“

„Jen těžko se dá říct, že vůbec žije. Trpí nějakými bolestmi?“

„To je skutečná záhada,“ odpověděl Seth. „Lékaři přesvědčili rodiče, že nemůže nic cítit. Já ale nechápu, jak si tím mohou být tak jisti, když Howie to nikomu nemůže říct. Navíc absolutně nesnáším tamější pojetí humánnosti. Před dvěma lety dostal zápal plic – v době, kdy se na trhu poprvé objevil tetracyklin. Proč bylo třeba s obrovskými potížemi shánět nejnovější zázračný lék – jen proto, aby se prodloužila Howieho …*existence*?“

„To není správné,“ souhlasila Judy. „A – jen mezi námi – totéž se děje i na našem oddělení. My víme, že pacienti s rakovinou trpí bolestmi, ale doktoři pořád zkoušejí ten či onen nový lék. Používají pacienty jako lidská morčata.“

„Znamená to, že už jsi viděla takové případy, jako je Howie?“

Na okamžik zaváhala a pak s bolestnou upřímností odpověděla: „Ne. Nikdy jsem nic tak hrozného neviděla – protože tohle vypadá, jako by to nemělo nikdy skončit.“

Seth smutně přikývl a přemýšlel, zda se jí může svěřit s tajemstvím, které, se zrodilo v hlavě.

Že jednoho dne skoncuje s Howieho utrpením.

20

Studenti odcházející v roce 1959 na vánoční prázdniny vůbec netušili, že se vrátí v roce. jenž pro ně bude mít mimořádně velký význam. Věděli jenom to, že budou zbaveni otročiny v laboratořích.

Nemohli vědět, že rok 1960 bude rokem demonstrací vsedě za odstranění rasové segregace na Jihu, že „twist“ Chubby Checkera zachvátí celou zemi, ani že Izrael dopadne Adolfa Eichmanna.

Že to bude rok, v němž profesor Theodore Maiman poprvé vyvolá elektromagnetické vlnění fungující na základě stimulované emise záření z atomů, které je soustředěno do velmi úzkého, přesně usměrnitelného paprsku, a celý svět uslyší slovo LASER.

Že v listopadu bude zvolen mladý John Fitzgerald Kennedy.

A možná to nejdůležitější pro jejich bezprostřední život – že přijdou do prodeje první antikoncepční pilulky.

Předmět se jmenoval interní propedeutika a jeho cílem bylo naučit studenty kteří do té doby pracovali jen s mrtvolami, zkumavkami a přivázanými psy – jak zacházet s pacienty.

Jejich učitel, profesor Derek Shaw, nosil stetoskop tak, že připomínal zvláštní ozdobu na prsou nejvyššího kněze. Způsob vystupování měl stejně škrobený jako svůj bílý plášť. Začal popisem správného postupu vyšetření nového pacienta – všeobecnou prohlídkou. Zdůraznil, že při nemoci, daleko víc než kde jinde, je minulost skutečným prologem – onemocnění v dětství je původcem choroby v dospělém věku.

Varoval je, aby nepřehlédli žádnou oblast fyziologické aktivity – žádný systém, cévu, žlázu nebo orgán. A poskytl nezkušeným začátečníkům velice důležitou radu: „Většina pacientů nebude znát lékařské termíny pro takové funkce, jako je urinace, defekace a kopulace. Jestliže se jich zeptáte přísně odborným jazykem, můžete narazit na problém, že vaší otázce vůbec nebudou rozumět – doufám,

že mě chápete. Proto se může stát, že budete muset použít i vulgárnější výrazy.“

Ano, pane profesore, pomyslela si celá třída zároveň, víme, jaké výrazy máte na mysli.

Takže poté, co vyšetříme dýchání a zjistíme, zda se nevyskytují kardiovaskulární anomálie, a před vyšetřením problémů se žaludkem, ledvinami, žlázami, nervovou soustavou a psychikou, se pacienta zeptáme, jestli nemá problémy s chcaním a šoustáním.

Konečně přišel čas k přiložení ruky.

„Pamatujte si,“ zdůraznil ještě Shaw, že při lékařském vyšetření neexistuje žádná technika, ať je to skiaskop, rentgen – ani mikroskop – která by plně nahradila lidské smysly. Základními nástroji vyšetření budou vždy oči, uši a nos – některé bakterie páchnou – a ruce. A nezapomeňte, že ve chvíli, kdy se pacienta dotknete, vyvoláváte v něm dojem, že jste ho už začali léčit.

Tělo je symfonií zvuků, které – jestliže jsou sladěné – hrají živou melodii, a jsou-li disharmonické, naznačují, že někde v orchestru těla je nástroj, který hraje falešně.

Takže naším prvním cvičením bude auskultace, vyšetření sluchem, při kterém se naučíte rozlišovat různé zvuky, rozeznatelné jen dobře vycvičeným uchem.

Šelest slyšitelný nad hlavními tepnami naznačuje zúžení nebo částečnou obstrukci cévy. *Chropy a chrůpky* vydávané dýchacím systémem lze rozdělit na *cinkání, hvízdání, pískání a vrzoty*. V každé poloze jsou předehrou bronchiální dysfunkce. Pak tympánová ozvěna – hluboký bubínkový zvuk, když provádíme perkusi konečky prstů – odhalí přítomnost tekutiny nebo infekce v dutině hrudní.

A pak je tady, ovšem, *šum* srdeční, který svým vzestupným a klesavým pohybem naznačuje, že je poškozena některá chlopeň.“

Když Shaw přešel k palpaci čtyř kvadrantů břicha, skončil s hudebními metaforami.

Podle profesorova logického názoru, nejvhodnější těla, na kterých by měli cvičit lékařské vyšetření, si mohli posluchači poskytnout navzájem.

Ihned však došlo k povstání. A to nikoli žen. Ty byly čtyři a pěkně se rozdělily do dvou párů alternujících lékařek a pacientek. A pak – kvůli bontonu – odešly do sousední místnosti, kde mohly provádět cvičení, aniž by dráždily mužskou většinu.

Z pochopitelných důvodů bylo mužům z počátku odporné sahat na spolužáky – a nechat se od nich osahávat. Dát injekci, to bylo něco jiného. I když to bolelo, šlo to jen do hloubky kůže. Ale somatické vyšetření bylo něco úplně jiného.

Kdo by sakra stál o to, aby mu Peter Wyman šmátral po prostatě nebo aby mu prohmatával šourek?

Profesor Shaw byl zvyklý na hromadný odpor, ale nikoli v takovém rozsahu.

Začalo to jako bronchiální vrzoty, jež se rychle vystupňovaly do křečovitého sípání typu: „Ani nápad. Prsty do prdele mi nikdo strkat nebude.“ A – ano, zcela slyšitelně: „Běž do hajzlu, Shawe.“ Když ale profesor koutkem oka zahlédl, jak se několik studentů sune k zadnímu východu, bylo mu zřejmé, že má co dělat s totální vzpourou.

Než nechat celou třídu okamžitě propadnout, rozhodl se pro vyhlášení nových parametrů prvního cvičení.

„Samozřejmě, v jedné hodině nelze stihnout všechno,“ oznámil s nadějí, že v jeho hlase nezaslechnou kapitulaci, „a tak si myslím, že napoprvé bychom se měli seznámit se zvuky srdce, jako jsou ozvy, šelesty a galop.“

A aby si rozhodně znovu zajistil přízeň studentů, nabídl jim na příští setkání svůdné lákadlo.

„Protože to někdy může doslova rozhodnout o životě či smrti,“ začal s kamennou tváří, „žádný kurs tohoto typu nesmí opomenout správné vysvětlení toho, jak se provádí vaginální vyšetření. Přirozeně, k tomuto účelu budeme muset přizvat pacienty poněkud… zkušenější. Zatím naslouchejme našim srdcím a učme se jejich hudbě.“

Posluchárna se utišila, neboť osmapadesát stetoskopů se zdvihlo k vyšetření osmapadesáti hrudníků.

Věčně se kající Dwyer se nabídl za obětního beránka a souhlasil s tím, že bude ve dvojici s Peterem Wymanem. A jeho ctnost došla odměny. I když byl Wyman osinou v kolektivním zadku celé třídy, měl přesto velké pozorovací schopnosti.

„Máš tachykardii, Hanku," řekl po tom, co vypadalo jako nekonečné naslouchání Hankovu hrudníku.

„Ale jdi, Pete," nedal si říct Hank. „Je mi třiadvacet a jsem zdravej jako řípa."

„Lituju, Hanku, ale na svý diagnóze trvám. A jestli nechceš mít doma sirotky, tak padej k doktorovi. I když, upřímně řečeno, myslím si, že ti neřekne nic víc než já."

„Prima, Petere, ušetři mě tedy té cesty."

„Dobrá," řekl Wyman, „za prvé bych ti doporučil, abys přestal kouřit."

„Prosím tě, vždyť jich vykouřím sotva deset. Žiju v hrozným napětí a cigareta fakt pomáhá. Ty se po přednáškách vracíš do tichýho pokojíčku. Mě doma čeká blázinec plný uřvaných dětí, špinavých plen, krabic od dětský výživy a kojeneckých lahví – a žena, která na mě pořád štěká, že jí dost nepomáhám."

„Podívej, Hanku, vztah mezi kouřením a kardiovaskulárními chorobami je notoricky znám, ale je to tvůj život a ne můj. Mimochodem, zdá se mi, že máš taky dost nadváhu."

Hank Dwyer se nikdy nenechal jen tak snadno rozčílit. Tentokrát ale musel vynaložit veškeré úsilí, aby potlačil vztek. „A chceš teď slyšet, co jsem já zjistil na tobě?"

„Tvoje spekulace by mě docela zajímala," svolil Peter.

„Řekl bych, že máš srdce z kamene a k tomu stejnej ksicht."

Hank potom popadl své učebnice, vyřítil se ze třídy – a na uklidnění nervů si hned zapálil cigaretu.

O vánočních prázdninách doprovázel Warren matku na Miami Beach, kde si měli prohlédnout tři nebo čtyři byty, označené tetou Ceilou za „skutečné terno".

Nakonec našli jeden téměř hotový v Carlton Towers. Bylo tomu opravdu tak, Estellin byt byl zatím ještě jen ve vzduchu, protože dvanácté patro nebylo dosud postaveno. Přesto si dokázali představit,

jaký tam bude krásný výhled na oceán. A co bylo nejdůležitější, podle Warrenova moudrého úsudku, byty zde budou v osobním vlastnictví.

„To se vyplatí, mami," ujistil ji budoucí právník, „je to dobrá investice."

„Ale nejsou ty splátky trochu moc vysoké, Warrene? Já bych se neodvážila žít nad poměry."

„Bez problému. Všechno jsem už propočítal. Se svou penzí můžeš žít víc než slušně, aspoň do doby, než budu v balíku coby proslulý advokát. A Barn taky dřív nebo později skončí ta svoje nekonečná studia a stane se z něj prachatý doktor. Kromě toho – Carlton Towers má malý pokojík pro hosty a tak sem Barney nebo já budeme moct jezdit na víkend i se svými ženami."

Estelle se usmála. „A smím se zeptat, s kým se hodláš oženit?"

„Ovšem. Je to senzační děvče – fantasticky krásná – má dva doktoráty a vaří jak Julia Childová."

„To je báječné. Už jsem ji někdy viděla?"

„Ne," oznámil Warren, „a já taky ne. Ale s ničím míň se nesmířím."

„Koukej," řekla rozesmátá Estelle, „důležité je, aby sis vzal někoho, s kým si můžeš popovídat – kdo ti bude přítelem. Takový vztah jsme měli s tvým otcem. Ta mystická stvoření s Einsteinovým mozkem a s nohama Betty Grableové vůbec nepotřebuješ."

„Jen nepovídej," ohradil se Warren, „co třeba Laura – není snad nádherná, chytrá a vůbec prima?"

Estelle přikývla. „Ano, někdy ale přemýšlím, jestli je –"

„Jestli je – co mami?"

„Bohužel si myslím, že Laura ve svém nitru není příliš šťastná."

„Proč?" zeptal se Warren zcela udiven.

„Třeba proto, že je *moc* krásná, *moc* chytrá a *moc* prima."

Ani Laura neměla sílu vydržet vánoce v osamění. Před třemi hodinami vesele zamávala na rozloučenou Barneyovi a Suzie, kteří odjížděli jedním Lanceovým autem na chatu do Vermontu a těšili se, že je to tam na celý týden zasněží.

Když se ve vylidněné menze snažila pozřít vystydlou porci krocana, jenž chutnal jak plastické ozdoby nazdařbůh rozvěšené po zdech, padl na ni takový smutek, že se nakonec rozhodla jet domů – i když tam poslední vánoce dopadly tak katastrofálně. V rozbředlém sněhu na Lincolnově náměstí si ale uvědomila, že všechny významné věci z dětství jsou jí úplně cizí.

I dům Livingstonových tam stál s prázdnými okny hledícími ztraceně na červenozelenou tabulku s nápisem NA PRODEJ, umístěnou před vchodem. Žádnou jinou vánoční výzdobu sousedi na domě neměli.

Bázlivě se přiblížila k domovu. K jejímu překvapení ji uvítala vřelá objetí. Matka se usmívala, Luis se usmíval. Byli – jinak to nelze nazvat – ve slavnostní náladě.

A při večeři zjistila proč.

Castellanovi měli zvláštního vánočního hosta – hezkého kubánského kněze, Otce Franciska Xaviera. Před jídlem pronesl latinsky modlitbu a pak požehnal všem přítomným.

Kněz se také postaral o větší díl konverzace. Či toho, co se za konverzaci vydávalo. Většinou to bylo ticho přerušované slovy: „Podala bys mi salát, prosím?“

„Ještě kousek masa, Otče?“, „Děkuji, bylo to báječné.“

Při kávě pohlédl na Lauru a poznamenal: „Tak vy prý budete lékařkou.“

„Ano, budu,“ odpověděla stručně.

„To je vznešené poslání, požehnané svatým Kosmou a svatým Damiánem. Asi jste o nich neslyšela.“

„Ale ano. Byli to křesťanští mučedníci, kteří prováděli jakousi sociální medicínu a stali se víceméně patrony všech doktorů.“

„Jsem šťasten, že máte takové znalosti o našem náboženství.“

„Shodou okolností jsem se o nich učila v kursu dějin vědy. Tam jsem se také dozvěděla o svatém Benediktovi a o johanitech či maltánech, členech jeruzalémského řádu sv. Jana. Měli velký soucit s trpícími. Zvlášť obdivuji jejich heslo *Ctěte naše pány – nemocné*.“

„To je velmi dobré, Lauro – to se mi líbí,“ pravil Luis s tichou pýchou. „Vždycky bychom měli respektovat pacienty.“

Podle Lauřina neoficiálního počítání to bylo teprve počtvrté, co otec toho večera promluvil.

„Řekl bych dokonce," pokračoval Luis se zrakem upřeným na tvář Otce Franciska Xaviera, „že je to vůbec to nejlepší, s čím katolická církev kdy přišla. Až příliš často lidé zbožňují *doktory*, dělají z nás svaté, protože jim píchneme trochu penicilínu. Mělo by tomu být právě naopak."

„To je zajímavý názor," řekl kněz zdvořile. „Třeba bych to mohl zapracovat do některého kázání."

„Zůstanete dlouho v téhle diecézi?" zeptala se Laura.

„Tak dlouho, jak si Pán bude přát," odpověděl tiše. „Proč se ptáte?"

„Napadlo mě, jestli se třeba nechcete vrátit na Kubu, když se to tam teď zlepšilo."

„Zlepšilo v jakém směru?" zeptal se kněz.

„Myslím pro lidi," odpověděla. „Batista byl fašistický diktátor."

„Jenže tenhle Castro je komunista," poznamenal odmítavě kněz. „Vyznává všechno to, za co jsem bojoval," vložil se do hovoru Luis, a to s daleko větším zápalem, než jaký projevil za celý večer. „Na Fidelově Kubě dostane každý, co si zaslouží."

Laura udiveně pohlédla na otce. Takového ducha míval před mnoha a mnoha lety. Je k nevíře, že se to zase vrátilo.

Usmála se na Luise: „To zní, jako by sis přál tam být."

V tuto chvíli si Otec Francisco Xavier, celý nesvůj, odkašlal a náhle bylo všechno jasné.

Laura se zadívala na otce a zeptala se bez okolků: „Tati, to přece nemyslíš vážně, ty bys *šel* na Kubu?"

Luis vážně přikývl. „Spousta doktorů spjatých s Batistovým režimem odešla a mě tam je zapotřebí."

„Ale nejsi trošku – já nevím – starý na to, aby sis hrál na Ché Guevaru?"

„Revoluce skončila," odpověděl zaníceně Luis. „Teď nastal čas pomoci budovat novou společnost."

Otec Francisco Xavier sklonil hlavu jako při modlitbě a matčina tvář byla bezvýraznou maskou.

Laura položila otázku, která nepatřila nikomu zvlášť. „Je tohle vůbec pravda? Tohle myslí vážně?“

„Jdu tam, *querida*,“ prohlásil Luis s klidnou rozhodností.

„A máma?“

Inezin duchovní otec se rozhodl odpovědět za ni. „Vaše matka má jiné plány. Abych tak řekl, dá se k nám.“

Teď už naprosto zmatená Laura se obrátila na matku.

„Chceš říct, že se staneš jeptiškou?“

„Ne, Laurito,“ pronesla tiše Inez, „to Otec našel nahoře ve státě New York jeden klášter, kde potřebují španělsky mluvící pomocnice – mají navštěvovat nemocné a radit rozpadajícím se rodinám v jejich domovech.“

Laura téměř vykřikla: A co sakra naše rodina?

„Budu konat boží dílo,“ vysvětlovala dále Inez, „pomůže mi to vykoupit mé hříchy.“

Pro tuto chvíli to bylo vše, co mělo být Lauře laskavě poskytnuto k informaci.

Pohlédla na otce a spatřila v jeho očích porážku. Náhle pocítila strach – a bolestné osamění. Ke komu se ale může obrátit? Luis a Inez na své rodičovské role zřejmě rezignovali.

A právě teď vstal Otec k odchodu – brzy ráno slouží mši. Inez se zvedla, aby ho doprovodila.

„*Buenas noches*,“ řekl na rozloučenou.

„Buďte opatrný cestou zpátky,“ varovala ho Inez.

„Bůh je se mnou, nemám strach,“ odpověděl kněz a vyšel do noci.

Luis se nedokázal udržet a sarkasticky zašeptal Lauře: „Doufejme, že se nemýlí. Protože Pán s ním určitě nebyl před čtvrt rokem, když ho zmlátili a já mu šil pět stehů na tváři.“

Když kněz odešel, Laura se chtěla obořit na matku za to, že ji opouští.

Jenže Inez zmizela. To se mnou nechce ani *mluvit*?

„Máma odchází časně ráno,“ vysvětlil Luis. „Teď se ještě modlí a pak jde spát. Pojď si dát skleničku ke mně do pracovny, *niña*.“ Pak rychle dodal: „Myslím kokakolu nebo něco takového.“

Laura přikývla a následovala otce do jeho království. Uhodilo ji do očí, jak tam bylo čisto a uklizeno. Časopisy bývaly vždycky poházeny jak podzimní listí, teď byly srovnány na policích.

Když spatřil dceřinu reakci, Luis vysvětlil: „Estelle mi ukázala, jak se katalogizují knihy a časopisy. Takhle se to bude mnohem snadněji balit. Kolu, limonádu nebo sodovku?“

„To je jedno,“ odpověděla roztržitě.

Luis otevřel láhev koly, nalil ji do sklenice a podal dceři:

„Posaď se. Chováš se tu jako někdo cizí.“

„Taky se tak cítím,“ potvrdila hořce. „Co se to sakra děje s touhle rodinou?“

Luis se posadil k psacímu stolu, zhoupl se na židli dozadu a zapálil si doutník. „Větší část jsi už slyšela při večeři. Já jedu na Kubu –“

„Na jak dlouho?“

„Budu na Kubě žít,“ vysvětlil. „Víš, že mým největším snem je vrátit se do svobodného Španělska – ale kdoví, zda se dožiju Frankovy smrti? Obdivuju Fidela a Guevara je intelektuál s naprosto správnými představami…“

Laura mlčky naslouchala.

„Kromě toho, jako doktor dneska trávím víc času vyplňováním papírů pro pojišťovnu než s pacienty. Na Kubě je zdravotní péče zdarma a já můžu léčit každého, kdo mě potřebuje.“

Na okamžik zaváhal a Laura toho využila: „A mámu necháš jen tak v tom – v tom klášteře?“

Zvedl dlaně k nebi s gestem bezmoci a odpověděl: „To bylo její rozhodnutí, Laurito.“

Naklonil se kupředu a opřel svůj mohutný hrudník o stůl.

„Kdysi jsme byli s tvou matkou oddáni,“ začal, „oddáni v každém ohledu – i pokud jde o stejné ideály, názory, stejné starosti s výchovou dětí. Neumíš si představit, jakým peklem jsme prošli hned po sňatku. Sotva se zotavila ze zranění způsobených kulkou, už jsi přišla ty a dala nám radost – jakousi kompenzaci za odchod do vyhnanství ze země, kterou jsme milovali. Pak Isobel…“

Odmlčel se a unaveně si povzdechl. „To byla rána, která srazila tvou matku na kolena. Ano, dá se říct, že to není ani metafora. Inez

zůstávala věčně v kostele na modlitbách. Nikdy jsme spolu nemluvili – tedy o ničem podstatném. Nebyla tu nenávist, rozbroj, ale co horšího – byla tu zeď mlčení. Najednou manželství, které mělo všechno, nemělo nic…

Tak jsme žili dál jako cizí lidé. Ona rozmlouvala jen s Bohem. Bylo to, jako kdyby mě opustila. Začal jsem pít. Ano, vím, že sis toho všimla. Ale *niña*, už jsem neměl v co věřit…“

Laura pocítila záchvěv bolesti. Copak já jsem nebyla žádnou útěchou – nikomu z vás?

„Pak se objevil Fidel. Považoval jsem ho za svou poslední příležitost dožít svůj život jako *verdadero hombre*. Být užitečný. Dokážeš to pochopit?“

Pouze přikývla.

„Když mě kubánské ministerstvo zdravotnictví přijalo, zahodil jsem všechny flašky do popelnice a od té chvíle jsem si nedal ani kapku *Jerez*. Našel jsem zase smysl –“

Laura sedělala s nepřítomným pohledem a její rozum se to všechno snažil vstřebat. „Takže vy dva… se rozcházíte?“

„Je mi to líto, *querida*. Je to výsledek mnoha let. Stejně jsem si ale myslel, že nějak tušíš, kam se to všechno ubírá.“

„A jak sis původně představoval, že mi to oznámíš – na pohlednici z Havany?“

Její hlas prozrazoval nejen zlobu, ale i pocit ublíženosti.

„Ještě před pár dny nebylo nic jisté,“ odpověděl Luis na omluvu. „Kromě toho, jediné, na čem jsme se oba shodli, bylo to, že jsi dost silná, aby ses o sebe dokázala postarat sama. Vždycky jsi byla.“

Laura nevěděla, jak má reagovat. Zamyslel se otec při všech těch svých úvahách aspoň jednou nad tím, kdy – nebo zda vůbec – se zase spolu uvidí?

Nevěděla, jestli má řvát vzteky nebo se zhroutit – ale uvědomila si, že vzlyká.

Luis stál v okamžiku u ní a objímal ji kolem ramen. „Prosím tě, odpusť mi, Laurito. Vím, že to byla moje chyba. Já se ti to bál říct.“

„Proč to děláte?“ zeptala se v slzách. „Jak jste přišli na to, že když jsem dospělá, nepotřebuju už rodiče?“

„*Querida*,“ zašeptal konejšivě, „brzo se vdáš. Sama se dostaneš do role rodiče. A pak můžete všichni přijet navštívit *papacita* na pláž Varadero.“

Laura vstala a vykřikla: „Proč si seš tak zatraceně jistej, že se vůbec budu vdávat?“

„Ten Palmer je báječný kluk –“

„Tak si ho vem sám!“ křičela dál Laura. „Pane doktore Castellano, vím sakra dobře, že byste to neudělal, kdybych byla vaším synem.“

„To není fér,“ protestoval Luis.

„Ne, máš úplnou pravdu, není to fér. Dobrá, tak ty si čti Marxe a Engelse a já jdu spát. Ráno odjedu prvním vlakem, tak mě u snídaně nehledejte. A řekni matce, aby nečekala, že jí budu psát.“

Laura se otočila na podpatku a vykročila ke dveřím. Dříve než vyšla, obrátila se a řekla: „Buď tak hodný a pošli všechny moje šaty a věci na Vanderbiltovu kolej.“

Znovu se otočila a práskla dveřmi.

Luis Castellano stál jako zasažen bleskem. Ztratil teď už *dvě* dcery?

Když se Laura konečně doklopýtala na Vanderbiltovu kolej, bylo tam prázdno a zima jako v hrobě. Pozdravila ji jediná osoba, jež na tom byla tak žalostně, že se tady dnešního večera vyskytovala.

„Ahoj, Lauro, nemůžu věřit svým očím, ty jsi tady?“

„Abych řekla pravdu, ani já nemůžu uvěřit svým očím, že jsem tu.“

„Nedáme si spolu slavnostní vánoční večeři?“

„Jistě – co máš na mysli?“

„Co takhle pizzu?“

„Jistě. Cokoli. Počkej, hodím si jen věci nahoru.“

O patnáct minut později se už prodírala sněhem k Jacopově Pizzerii s nejvíce okouzlujícím spolužákem z ročníku – Peterem Wymanem.

Radujme se, *veselme se*!

Barney prodlužoval svůj zimní karneval, jak to jen šlo. Odjel se Suzií z New Hampshire až poslední den po večeři a na Vanderbilt dorazili těsně před půlnocí.

Když se políbili a rozešli, mělo to být poprvé po více než týdnu, kdy budou spát každý sám. Cestou do pokoje Barney vybral přeplněnou poštovní schránku. Byly tam obvyklé účty a vánoční pohledy. Nic opravdu důležitého. Tedy až do chvíle, než mu oči padly na oficiálně vypadající obálku od někoho jménem „Esterházy" z – márnice města New Yorku.

Doprčic, pomyslel si, snad nechtějí, abych přišel identifikovat nějakou mrtvolu? Co to sakra může být?

Jakmile byl v pokoji, roztrhl obálku a začal číst pečlivě naklepaný dopis.

Milý Barneyi,

poznal jsem, co je to být na dně. V cvokárně tě neléčí (to je slovo, které skutečný psychiatr snad nikdy ani nevysloví), ale jako herec, který studuje roli, tam rozvíjíš charakteristické rysy „normálního" člověka. A když konečně svůj výstup sesmolíš, mají takovou radost, že tě vykopnou do světa a na svých lůžkách si udělají další zářez jako na pažbě pušky.

Během času se z dr. Cunninghama vyklubal docela fajn chlap – zejména od doby, kdy přestal brát telefony mého otce. Pomohl mi, abych si promyslel spoustu věcí.

Stále bych se ještě chtěl stát doktorem – ne na Harvardu – ale někde tam, kde není takový fofr. Jde hlavně o to absolvovat. Nikdy jsem neslyšel o pacientovi, který by se doktora ptal, jaké měl při studiu známky.

Uměl Sigmund Freud biochemii?

Jak můžeš poznat z tohoto hlavičkového papíru, překonal jsem neurotický strach z útrob mrtvol tím, že dělám tu nejvíce protifobickou věc, jakou si lze představit. Hluboko uvnitř mám pořád strach, ale aspoň se s ním dokážu vyrovnat – a o to jde, jak mě naučil dr. Cunningham.

Na druhou stranu jsem přestal mít pocit viny za to, že nenávidím otce. On si to zaslouží.

Když už o tom píšu, otec nejenže neví, kde jsem, ale neví ani, kdo jsem, neboť jsem přijal staré rodinné jméno Esterházy, které on zcela zavrhl.

Jestli jsi vydržel číst tenhle nudný dopis až sem, ukončím ho tím, že na tebe budu vždycky rád vzpomínat jako na přítele a zůstanu ti vděčný za laskavost, prokázanou v době, kdy jsem to nejvíc potřeboval.

Přeju ti veselé vánoce a doufám, že jsi se už oženil s tou fantastickou Laurou Castellanovou.

Tvůj
Maury Esterházy (roz. Eastman)

No teda, pomyslel si Barney: „Pámbu nám požehnej!“ Maury měl kliku. Ani elektrošoky v něm neuhasily jiskru.

Vypadalo to na fantastický nový rok, zvlášť jestli dopis, který bude teď psát on sám, se setká s příznivou odpovědí.

Zrovna vytáhl papír a pero, když se mu zdálo, že na chodbě zazvonil telefon. To je jedno, pro mě to být nemůže. Pak se ozvalo zaklepání na dveře a ospalý (a mírně otrávený) Lance Mortimer chraplavě oznámil: „Telefon, Livingstone. Ty tvoje obdivovatelky snad nikdy nespí.“

Barney odhodil pero a utíkal k telefonu. Ta dobrácká Suzie, už teď jí scházím. V několika vteřinách už držel sluchátko a vydechl: „Ahoj, Suzie.“

Hlas na druhém konci byl bázlivě omluvný. „Barney, opravdu se omlouvám, že tě tak pozdě vyrušuju –“

Byla to Laura.

„Jenže,“ pokračovala, „se tě snažím už půl druhé hodiny chytnout. Doufám, že jsem tě nevzbudila.“

„To je v pořádku, Castellanová. Co se děje?“

„Nic monumentálního. Jen se mi rozpadl celý svět. Myslím, že to počká do rána.“

„Nic takového. Sejdem se dole v hale, hned teď.“

„Fakt ti to nevadí?“ zeptala se zoufale.

„Nebuď blázen. Jsem tam za minutku.“

Barney zavěsil a vrátil se do pokoje.

Sehnul se a začal si šněrovat adidasky. O vteřinu později, když už byl připraven vyrazit, vzpomněl si na veledůležitý dopis, který zrovna psal.

Vrátil se k psacímu stolu a přečetl si:

Nejdražší Susan, mám na tebe dva dotazy:

1. Budeš moje milá, o sv. Valentýnu zvolená?
2. Budeš moje milá, navždy se mnou sezdaná?

Bylo tam vše až na podpis.

Má to podepsat a hodit cestou do schránky?

Ne, teď mu na to nepřipadala vhodná chvíle. Vzal papír, zmačkal ho do kuličky a nacvičeným obloukem hodil do odpadkového koše. A utíkal dolů za Laurou.

21

„Castellanová, víš jistě, že sis nedala LSD?“

Seděli v hale úplně sami a jejich šepot se v rozlehlé prostoře odrážel ozvěnou.

„To mi můžeš věřit, Barne, že bych byla raději, kdyby to tak bylo. Po ničem netoužím víc než vymazat tu skutečnost, o které ti povídám. Prosím tě, slyšel jsi někdy, že se někomu stala z matky jeptiška?“

„Tak úplně to zas není, nevstupuje do žádného řeholního řádu. Říkala jsi přece, že bude jen jakousi laickou sestrou.“

„A jaký je v tom asi rozdíl? Jde o to, že mi najednou mizí celá rodina. Budu jediný sirotek na světě s dvěma žijícími rodiči.“ Zoufalství z ní přímo čišelo. Barney ji dobře chápal. Sám byl totiž plný smutku z bezprostřední ztráty domova, v němž strávil mládí. Ale měl aspoň dobrý pocit, že rodina bude stále na dosah. Laura neměla kam jít, kromě toho ubohého pokojíka v koleji.

„Lauro,“ řekl Barney tiše, „poslouchej mě. Za prvé, matčin klášter je jen pár hodin jízdy autem z New Yorku. A i Kuba je pouhých devadesát mil od pobřeží Floridy. Když budeš ve formě, můžeš tam i doplavat…“

Absurdní představa, jak se probíjí vlnami oceánu, vyvolala na její tváři úsměv – ale jen na okamžik.

„V každým případě,“ pokračoval Barney se zápalem, „pamatuj, že máš ještě mě. A vždycky budeš mít domov, do kterýho se můžeš vracet. Myslím tím ten senzační byt, co Estelle právě koupila v Miami.“

Sklonila hlavu a začala vzlykat.

„Poslouchej, maličká. Převezmu teď úlohu rodičů a dám ti přísný příkaz. Chci, abys šla nahoru do pokoje, vypila sklenici teplýho mlíka a pak hup do postele. Uděláš, co ti říkám?“

Přikývla a vstala. Barney se také zvedl. A chvíli oba nehybně stáli, centimetry od sebe.

„Panebože, Barneyi,“ zamumlala vroucně, „co bych si bez tebe počala?“

„Castellanová, to je problém, který ti nikdy nevznikne.“

„Cheryl, nemůžeš sakra ty děti utišit?“

„Jsou to sice dvojčata, ale jsou to dva samostatní lidé, Hanku. Probouzejí se každý jindy, dostávají hlad každý jindy, počůrávají se –“

„Proboha, tohle *mně* říkat nemusíš. Jak se mám sakra učit v tak pekelným brajglu?“

„A nemusíš křičet, Hanku.“

„To je báječný,“ odpověděl výsměšně, „*mně* budeš říkat, abych byl zticha, ale ty dvě zatracený dětičky ztišit nedovedeš.“

„Takhle mluvíš o svých dětech?“

„Víš co, vlez mi na záda!“ Vstal, zaklapl knihu, sebral poznámkový blok a hodil na sebe kabát.

„Kam jdeš?“ chtěla vědět Cheryl.

„Někam, kde je klid – do knihovny. Musím se do zítřka naučit spoustu podrobností o fyzikálních vyšetřovacích metodách.“

„Když už v tom budeš, zkus si vyšetřit vlastní hlavu,“ zavolala za ním. Ale její slova zanikla v prásknutí dveří.

Nelze říct, že na harvardské medicíně byla samá práce a žádná legrace. Neboť, přesně řečeno, byla tam samá práce a jedna legrace: tradiční divadelní představení druhého ročníku. Byl to výtvor vyčerpaných, skleslých a pomstychtivých mozků a zároveň to bylo mistrovské dílo transcendentální vulgárnosti.

Poskytovalo divadelní zážitek, jenž byl od dob Aristofana ojedinělý. Studenti totiž věděli, že oběti jejich vtipu (jestli to tak lze nazvat) skutečně sedí v divadle, kde jsou uráženy.

Letošní nabídka, nazvaná „Vzdělávací šoustava“ zaznamenala nový rekord, pokud jde o rány pod pás.

Například v nadšeném chvalozpěvu na jejich učitele anatomie:

Lubar, starej nekrofil,
mrtvolku zas obskočil;
když se ptáme, proč to dělá,

vymlouvá se: „Toť ženuška má celá!“

O triumf se velkou měrou zasloužil tvůrčí talent Lanceho Mortimera. Jakmile spadla opona, děkan Holmes spěchal autorovi poblahopřát.

„Mortimere, máte opravdu obdivuhodné nadání pro prasečinky. Myslím, že byste se měl věnovat spíš pornografii než medicíně.“

„Třeba budu muset, pane děkane, jestli neudělám biochemii.“ Cestou do sálu, kde se po představení pořádal koktejl, si Lance gratuloval k svému instinktu. Dnešní kanálnickou výstředností okouzlil srdce i oplzlé mozky chlapíků, kteří tady rozhodují.

Zařadit studium do správného kontextu měla studentům pomoci krátká série přednášek pod společným názvem Sociální zdravotnictví. Ti, kdo čekali duchovní obohacení, byli zklamáni, když první řečník, zástupce Asociace amerických lékařů, napadl zestátněné zdravotnictví. „Nezapomínejme, že Lenin prohlásil, že zestátněné *zdravotnictví je základním kamenem výstavby socialistického státu*.“

A pokračoval pomluvou invalidního pojištění jako „dalšího kroku k úplnému zestátnění zdravotní péče“.

„Co si o tom myslíš?“ zeptal se Barney Lanceho, když se po skončení vášnivé tirády šourali z posluchárny.

„Já nevím, pár zajímavostí řekl.“

Laura k nim došla právě ve chvíli, kdy mohla vyslechnout Lanceho komentář.

„Lance, chudí lidé jsou skutečně nemocnější a dožívají se kratšího věku než bohatí. Myslíš, že je to fér? Ten chlap vyznává elitářskou medicínu: *napřed zaplať a pak žij*. Škoda, že jsem sebou neměla pár vajec, abych je tomu syčákovi hodila na hlavu.“

Barney se jejímu výbuchu usmál, zatímco Lance se pokoušel slabě odporovat.

„Nesouhlasím, Lanci, a doufám, že sis taky všiml, že jsme neslyšeli nic od druhé strany. Myslím, že sem měli poslat někoho z Výboru pro zdraví národa. To jsou slušní lidé – jenomže jsou

prakticky tak chudí jako ti, za které bojují. AAL utrácí ročně milióny dolarů na podkopání zdravotního pojištění.“

„No dobře,“ připustil Lance, „tohle je svobodná země, Lauro.“

„Ne, není, Lanci, ve světě zdravotní péče je nesvobodná – protože je hrozně drahá.“

„Nesestoupila bys už z tý kazatelny?“

Laura ho neuznala za hodná odpovědi. Jen se odvrátila a odešla.

„Není ona tak trošku komunistka?“ zeptal se Lance Barneye.

„Ne, brácho, je to jen citlivá lidská bytost se skutečným sociálním cítěním.“

„Jestli je to tak,“ poznamenal uštěpačně Mortimer, „potom přišla na špatný místo.“

Noc před dalšími zkouškami nikdo nemohl spát. Kladli si otázku – sami sobě a někdy i navzájem – čeho se tak bojí?

„Konec konců,“ rozumoval Barney, „chováme se, jako bychom šli na nezmapovaný území. Ale vždyť vagína je část těla, na jejíchž obou stranách jsme už byli. Můžeme se na to dívat jako na návrat domů.“

„To jsou prvotřídní kecy,“ odmítavě poznamenal Bennett rozdávající láhve Heinekenu skupině spolutrpitelů, kteří se sešli u něho na pokoji, aby spolu sdíleli – a snad i vymýtili – úzkost ze zítřejší první zkoušky z gynekologických vyšetřovacích metod.

„Jo,“ souhlasil Lance, „proč nepřiznáš, Livingstone, že máš strach? Všichni ho máme.“

„Neříkal jsem, že nemám strach, jen jsem se snažil napomoct všeobecnýmu uklidnění. Proč si ale neposlechneme hlas zkušenýho člověka?“

Ukázal na Skipa Elsase, někdejšího basketbalového spoluhráče. Skip byl ve čtvrtém ročníku a tohle utrpení už měl za sebou.

„Tak, Elsasi, do toho,“ vyzval ho Bennett.

„Abych byl úplně upřímnej, kluci, první zkouška z gynekologických vyšetření je jedna z nejúděsnějších věcí, který budete muset kdy dělat. Vy kanci, bez ohledu na to, kolik máte zkušeností, nikdy jste si na to nesvítili z pár centimetrů lampičkou ani jste to profesionálně neprohlíželi. Kromě toho, když nevíte, co

děláte, můžete tý ženě způsobit pěknou bolest. Za prvé si pamatujte, že je třeba ohřát poševní zrcadla. Představte si, jak by asi bylo vám, když by vám někdo strčil do tělesnýho otvoru studený kovový kleště.“

Zdvihla se ruka s dotazem. „Můžeme použít nějaké masti?“ zeptal se Hank Dwyer.

„Ne, ne. Vaším prvním úkolem bude odebrat cytologické vzorky – PAP výtěr a MOP. Jo, a taky ovšem kultivaci na gonorrheu.“

„Chceš říct, že budeme strkat nos přímo do potencionálních oblastí venerických chorob?“ zeptal se pobouřeně Lance.

„Nikdo neříkal, že máš používat nos,“ pousmál se Skip.

Kdosi se nervózně zasmál.

„Dobrá,“ pokračoval Skip, „když tam máte Trelatovo zrcadlo, rozevřete ho –a pokud jste ho správně umístili – uvidíte čípek, který je dole vzadu. Poznáte ho na první pohled, protože vypadá jako velký růžový oko. Pak uděláte výtěr a koukáte odtamtud vypadnout.“

Všichni si úlevou oddechli.

„Moment,“ protestoval Skip s rukama zdviženými jako policista, jenž zastavuje dopravu, „to jste teprve v půlce. Teď si na ukazovák a prostředník ruky, kterou vyšetřujete, dáte želé (ukázal oba prsty) a provedete bimanuální vyšetření. To znamená dva prsty do podniku – což některým z vás už asi bude připadat známější.“

Čekal na souhlasné pochechtávání, leč žádné se nedostavilo.

„Pak druhou ruku položíte na břicho a zkusíte odhadnout uložení a velikost dělohy – normálně je velká asi jako citrón. Tajemství spočívá v tom, že musíte předstírat znalost toho, co děláte. Celá záležitost netrvá ani pět minut. Jo – a ještě něco, budete se muset držet na uzdě, protože – i když se tomu nechce věřit – ze začátku to může… sexuálně stimulovat.“

Odmlčel se a pak se zeptal:

„Nějaký dotazy?“

Hank Dwyer prudce vymrštil ruku.

„Povídej,“ vyzval ho Skip.

„Říkal jsi, že čípek je *růžový*?“

Skip přikývl.

„Dobrá," pokračoval sebevědomě Hank, „trošku jsem si něco ověřoval v praxi – se svou ženou –"

„No a?" doloval z něj Skip. „V čem je problém?"

„Trochu jsem zíral při tom, cos říkal. Chci říct, že čípek mé ženy je – *nafialovělý*. Není tady někde chyba?"

„Vidím," odpověděl jejich expert, „že sis pořádně neprostudoval učebnici, brácho. Tomu se říká *lividní čípek*."

Obvykle bledý Hank ještě víc zbělal. „Je to vážný?"

„To závisí," řekl Elsas, „na tobě a na tvý ženě. Nafialovělý čípek znamená, že je těhotná."

Na což bývalý kněz odpověděl: „Ježíšmarjá!"

Opět se objevil vrah. Rok po své první návštěvě vstoupil uprostřed noci do psí laboratoře a namátkově zabil šest pokusných zvířat.

Fakulta byla v pokušení zavolat policii, ale děkan Holmes před tím varoval. Různé společenské organizace vedou kampaň proti používání zvířat při laboratorních pokusech a tenhle nešťastný případ by byl jen vodou na jejich mlýn.

„Myslím, že nejlepší bude nechat to plavat," navrhl při tajném strategickém jednání s profesorem Lloydem Cruikshankem a jeho asistenty. „Tuhle záhadu si musíme vyřešit sami."

Děkan pokračoval: „Máme k tomu nějaký klíč? Víme, že použil předávkování běžného analgetika, ale lze jeho chování nějak modelovat? Mám na mysli, zda vždycky zabíjí stejné plemeno – velké psy, malé psy…

Mike, jeden z asistentů, zdvihl ruku: „Všichni ti psi byli strašně zřízení, pane děkane."

„Já vám nerozumím."

„Jak víte, někteří studenti zacházejí se skalpelem lépe, jiní hůře. Ti, kterým to nejde, pracují někdy na psích útrobách jak řezníci."

„A působí psům bolesti," doplnil děkan.

„Psi jsou samozřejmě uspáni, ale je fakt, že někteří psi při posledních zákrocích zřejmě trpěli."

„Vím, oč ti jde, Courtneyi," řekl profesor Cruikshank, obrácený přímo k děkanovi, „myslíš si, že máme co do činění s jakýmsi vrahem ze soucitu?"

Holmes přikývl. „Myslím, že tomu všechno nasvědčuje."

Profesor Cruikshank pokračoval: „Začalo to loni – nedá se usoudit, že by to mohl být někdo ze současného druhého ročníku?"

„Nevíte z loňska o nějakém cvokovi nebo praštěném altruistovi? Obvykle se poznají podle svých kázání o krutosti vůči zvířatům."

Cruikshank a jeho asistenti se opět hluboce zamysleli. Nakonec si vzpomněl Mike: „Den po loňském incidentu se ten černošský mládenec trochu stavěl proti tomu, aby profesor Cruikshank opatřil nové psy jen kvůli závěrečnému pokusu."

„To by mohl být Bennett Landsmann," uvažoval děkan. „Ano, pane děkane, myslím, že se tak jmenuje.

„Jestli to udělal on, pak se obávám, že to budeme muset zahladit," poznamenal děkan.

„Ale jdi, Courtneyi," oponoval Cruikshank, „jen proto, že je černý –"

„Nic jsem neslyšel," odpověděl upjatě Holmes. „Cruikshanku, mohu s tebou mluvit mezi čtyřma očima?"

Cruikshank pokynul svým mladším pomocníkům a ti se rychle vytratili.

Pak se zeptal:

„Co to máš ksakru za tajemství?"

„Vsadím se, že jméno Landsmann ti nic neříká, Lloyde. Čteš *The Wall Street Journal*?"

„Zajisté."

„Pak jsi možná četl, že Federated Clothing právě koupilo Royal Leathercraft patřící panu Herschelu Landsmannovi – za dvacet osm miliónů dolarů…"

„A?"

„Při této příležitosti, aby vyjádřil vděčnost univerzitě za vzdělání svého syna, pan Landsmann nám věnoval – trval na zachování anonymity – milión dolarů." Cruikshank hvízdl. „Panebože. Znáš toho mladíka?"

„Ano, trochu – je to solidní člověk a vůbec na tyhle věci nevypadá. Je velice pravděpodobné, že s tím nemá nic společného.“

„Mám dojem, že z toho vyplývá, že nám tady po chodbách volně pobíhá šílenec.“

„Nepřeháněj, Lloyde, zabil jen pár psů.“

„Zatím, Courtneyi,“ varoval Cruikshank.

Před gynekologickou vyšetřovnou stála skupina studentů, kteří byli celí nesví ve špatně padnoucích bílých pláštích.

Cítili se trochu jako podvodníci, předstírající, že jsou experty, zatímco byli jen o málo víc než turisty v zemi, do níž neměli víza.

Vynořila se Grete Andersenová s výrazem samolibého uspokojení.

„Jak to šlo?“ chtěl vědět nervózní spolužák.

„Bez problému. Pacientka byla celá šťastná, že ji bude vyšetřovat žena, která ví, jaké to je.“ A odvlnila se pryč, zatímco pár spolužáků za ní fascinovaně zíralo a přemýšlelo, jaké by to asi bylo vyšetřovat *ji*.

Vyvolali Barneyovo jméno. Váhavě vstoupil do místnosti a pohled, který se mu naskytl, jím lehce otřásl. Jeho pacientka totiž už ležela v gynekologické poloze, kotníky upevněné ve třmenech a celé tělo od pasu až po hlavu přikryté papírovou zástěrou – aby si nemohla prohlížet toho, kdo bude prohlížet ji. Malé modrobílé bodové světélko přesně vyznačovalo oblast, kterou bude podrobně vyšetřovat.

Podle korektního lékařského postupu byla přítomna jedna sestra jako dozor i jako asistentka.

Barney pohlédl na pacientku. Byla to odbarvená blondýna kolem pětačtyřicítky, zřejmě s nějakým kilogramem nadváhy.

„Dobrý den,“ pozdravil Barney tónem, o němž se domníval, že je uklidňující. „Já jsem doktor Livingston a vyšetřím vás, jen abychom si ověřili, zda je všechno v pořádku. Uvolněte se, prosím, a kdyby vás něco bolelo, hned mi řekněte. Nemělo by to bolet. Dělal jsem to už tisíckrát.“ (To bylo rozvinutí Skipova soukromého doporučení.)

Na což pacientka odpověděla jediným slovem: „Kecy.“

Barney odmítl uvěřit tomu, co slyšel, a začal vyšetřovat zevní genitál, aby zjistil, zda není zanícený či atrofický. Velice opatrně rozevřel stydké pysky a diktoval sestře: „Bez vaginálního výtoku, klitoris normální.“

Dalším vyšetřením si ověřil, že stehna, mons veneris i perianální oblast jsou v normě.

Teď přišla na řadu poševní zrcadla. Vzal je z podložky – byl to starý Pedersenův model připomínající kachní zobák. Nástroj byl studený a Barney požádal sestru, aby roztočila kohout s horkou vodou, a zrcadla ohřál.

Znovu vyzval pacientku, aby se uvolnila. Pak se zhluboka nadechl, palcem a ukazováčkem levé ruky v rukavici rozevřel velké a malé stydké pysky a zavedl zrcadla do pochvy tak, aby se vyhnul močové trubici.

Dostal se k čípku a měl přitom pocit, že pacientce nezpůsobil žádné větší nepříjemnosti. Jen jednou totiž zaslechl zamumlané: „Auvajs!“ Fajn, byl tam. Teď bylo třeba zafixovat zrcadla v otevřené pozici nastavením šroubového uzávěru. Pak uchopil dřevěnou špachtli a opatrně vytřel z vagíny hlen a otřel ho na připravené podložní sklíčko. Potom podal výtěr na PAP sestře, jež ho – aspoň teoreticky – předá k rozboru do laboratoře.

Barney potřeboval preparát fixovat, aby se neporušil. Zkusil snížil hlas o půl oktávy – aby zněl starší a moudřejší – a požádal sestru: „Prosím sprej, sestro.“

Beze slova mu podala lahvičku – ne, to není možné – laku na vlasy Revlon. Pohlédl na ni nevěřícně. Sestra se usmála a bezelstně odpověděla: „To používají *všichni* doktoři.“

„Hm,“ odpověděl Barney. „Ano, ovšem. Díky.“

Polovičku práce měl za sebou. Teď bimanuální vyšetření. Když držel ruku nataženou a sestra mu vymačkávala na prsty želé z tuby, napadlo ho, že by mohlo být vhodné znovu uklidnit pacientku. Avšak zcela paradoxně, poté, co pečlivě prozkoumal její intimní místa, teď ho přivádělo do rozpaků, že by jí měl pohlédnout do tváře.

„Fajn,“ řekl přesvědčivě, ale s očima odvrácenýma, „když teď zůstaneme uvolnění, to další ani nezabolí.“

Na což pacientka odpověděla: „*Já jsem* uvolněná.“ S Barneyovou sebedůvěrou to udělalo divy.

Levou ruku položil na břicho a namazané prsty začal vsouvat do vagíny; přitom uslyšel znepokojivý zvuk pacientčina hlubokého, zrychleného dechu.

„Není vám nic, paní?“ zeptal se úzkostlivě.

„Zapomněl jste mi říct, abych takhle dýchala, pane doktore. Krátké dechy uvolňují napětí břišní stěny.“

„Ach ano. Ovšem. Díky.“

Za pomoci pacientky, jež mu jemně vedla levou ruku, byl schopen najít dělohu a určit její polohu, velikost, konsistenci, obrysy a pohyblivost. Pak rychle vyšetřil vaječníky a podle návodu velkého ještě-ne-doktora Elsase, „koukal odtamtud vypadnout“.

Vyšetření ukončil galantními slovy: „Děkuji vám, paní, byla jste statečná.“

„Díky, chlapče, ani vy jste nebyl špatný.“

V menze dívky většinou sedávaly společně, i když Laura často činila výjimku. Dnes si však i ona přisedla k příslušnicím svého rodu.

Byla to přirozená reakce. Neboť jen ženy mezi studenty se dokázaly opravdu vcítit do postavení těch stvoření s kotníky upevněnými v třmenech, jejichž nejintimnější části těla jsou dávány všanc nemotornému zacházení příslušníků druhého pohlaví.

Ale i někteří muži byli citliví na to, že způsobili pacientkám úzkost, nepříjemné pocity a bolest.

Bennett patřil k těm, kdo si dělali největší výčitky. „Vím, že jsem té ženě ublížil,“ opakoval stále. „Snažila se nenaříkat. Ale já jsem prostě nemohl najít čípek. Rozhodně jsem měl pocit, že to trvá celé hodiny, než jsem ho objevil.“

„Jsem rád, že jsem neměl tu tvoji, Landsmanne,“ přiznal upřímně Barney. „Moje pacientka z toho měla větší zábavu než já. Chvílema si ze mě utahovala, chvílema se chechtala pod vousy. To by byla věc, dělat gynekologa!“

„Livingstone, prosím tě,“ protestoval Lance. „To nebyly žádný karkulky. Tohle byly profesionálky.“

„Jak to myslíš – profesionálky?“

„Ty jsi velkej atlet, Livingstone, takže použiju sportovní terminologie. To, co je Bill Russel v basketbalu, jsou tyhle dívky v sexu.“

Berneyovi spadla čelist. „To určitě – děláš si z nás srandu.“

„Fakt,“ tvrdil Lance. „Čestný skautský. Až budeš příště chtít udělat některé z nich gynekologické vyšetření, bude tě to stát pětadvacet babek v hotelu Berkley.“

„Cheryl, proč jsi mi ksakru neřekla, že jsi těhotná?“

„Hanku, neměla jsem jistotu. Prosím tě, jak to víš?“

„Jak už to tak bývá – dá se to poznat podle tvého čípku.“

„Já ti nerozumím. Zlobíš se, že jsem těhotná nebo jen proto, že jsem ti to neřekla?“

Chvíli mu trvalo než odpověděl. „Řekl bych, že trochu to i ono. Chci říct, copak toho už nemáme až nad hlavu s dvojčaty? Jak to všechno zaplatíme?“

„Tvoje pojištění z Harvardu kryje i mateřské dávky. O jakou jinou oběť jde?“

„Tobě to třeba tak nepřipadá, ale já považuju sexuální deprivaci za oběť.“

„Nikoli vždycky, Hanku. Moderní porodníci říkají –“

„Nevykládej mi, co říkají doktoři – to bych mohl sakra vykládat já tobě. A vůbec nepovídej, že jsi po dvojčatech byla nějaká nadšená. V podstatě jsem tě musel znásilnit.“

„Snažíš se mi říct, že bychom měli používat nějakou antikoncepci?“

„Teď jsou na to různé pilulky – Enovid, Ovrol…“

„Nezapomeň, že jsme katolíci.“

„Ale miláčku, zkus taky vstoupit do dvacátýho století. Vsadím se, že žena Johna F. Kennedyho to taky bere.“

„Shodou okolností je právě teď těhotná, Hanku.“

„Panebože, ty máš ale taky odpověď na všechno!“

Cheryl náhle vytryskly slzy. „Já tě vůbec nepoznávám, Hanku. Pořád nadáváš. Na mě jen křičíš. Myslela jsem, že si beru světce, a z tebe se vyklubal netvor.“

Hank se na její pláč nemohl dívat. Vzal ji do náruče a zašeptal. „Promiň. Jsem asi přetaženej. Vždyť to je báječný. Třeba to tentokrát bude kluk.“

Barney byl zcela pohroužen do studia, když se ozvalo další klepání na dveře.

„Co je?“ zabručel, „nevidíte ceduli NEVYRUŠOVAT?“

„Jen klid, Barne,“ ozvalo se za dveřmi. „Tady je tvůj vážený kolega, dr. Landsmann.“

Zaplaťpámbu, Ben ode mě aspoň nebude chtít žádnou duchovní útěchu. (Když se to tak vezme kolem dokola, proč vlastně ne? Je snad jediný, kdo si sem zatím nikdy pro radu nepřišel.)

Otevřel dveře. „Rychle, Landsmanne. Studuju na doktora. Co se děje?“

„Přináším otřesné zprávy z Olympu!“

„To jest?“

„Pohár neslušnosti –“

„V žádným případě,“ protestoval Barney a odmítavě zamával rukama. „Na to hřiště mě už nedostanou ani za nic!“

„Jen klid, Livingstone,“ řekl žoviálně Bennett. „Poslechni si tu novinu.“ Sáhl do kapsy u saka, vytáhl kus papíru a podal ho rozčilenému příteli. „Nejspíš to máš ve schránce taky – letošní utkání je zrušeno.“

„Cože?“ Barneyova tvář teď prozrazovala zklamání. „Proč?“

„Podle oficiálního vyjádření děkana Holmese studium medicíny vyžaduje příliš velké soustředění, které není v souladu s takovými lehkovážnostmi…“

„To mě podrž. Oč jde opravdu?“

„Podle mého skromného názoru – s ohledem na to, že právníci teď mají kromě Macka Válce, který je pořád ve druhém ročníku, dva nové prvňáky, bývalé hráče Národní basketbalové ligy – děkan Holmes přistoupí k falstaffovskému řešení situace.“

Barney přikývl. „Rozvaha platí víc než odvaha. Zápasy budou nejspíš obnoveny, jakmile Válec a jeho Válečkové dostudují.“

Bennett se usmál. „Myslím, že bychom si na oslavu měli cvaknout. Schoval jsem za dveřma dvě lahvinky.“

Ten Bennett je slušňák. Kéž bych měl víc takových hostů.

Barney oslavu notně zkrátil, neboť očekával Suzii. Ani ne půl hodiny po Bennettově odchodu se ozvalo další zaklepání na Barneyovy dveře. Ale Suziin sladký hlas nenásledoval.

„Livingston tady není," zavolal Barney.

„Prosím tě, Barneyi. Musím s tebou mluvit."

Byla to Laura. Její výraz odrážel tón jejího hlasu. Zdálo se, že se každou chvíli rozpláče.

„Nezlob se, Barne, vím, že jsem otravná. Je to ale něco, co nepočká." Vstoupila dovnitř a za zády držela svou zelenou tašku na knihy.

„Posaď se," nabídl pohostinně Barney a ukázal na své dvanáctidolarové křeslo ze čtrnácté ruky.

Zavrtěla hlavou. „Raději postojím, jestli ti to nevadí. Měla jsem nějakou mimořádnou práci v laboratoři a tak jsem se k dnešní poště dostala až teď. Otec Francisco Xavier pomáhal matce vyklidit dům a našel při tom něco, co nazývá pokladnicí písemností mého otce. Zvlášť jedna věc mi dala opravdu zabrat."

„Můžu se na to podívat?"

„Je to španělsky." Zašmátrala v tašce a vytáhla hnědou obálku. „Přečti si tu první báseň. Když bude třeba, přeložím ti to."

Podala Barneyovi list zažloutlého linkovaného papíru. Pohlédl na první stránku a začal číst: „*Llanto para un hijo nunca nacido*." Podíval se tázavě na Lauru.

„Elegie pro nenarozeného syna," přeložila.

„Tomu jsem rozuměl," řekl tiše Barney. „Jen mě trochu překvapilo, kam až ve své fantazii došel."

„To není fantazie. Je to o chlapci, kterého musel potratit kvůli jedné ženě…"

„Tvé matce?"

Přikývla. „Vypadá to, že byla těhotná, když ji zranili – i když se nikdo z nich nenamáhal něco mi o tom říct. A Luis musel obětovat dítě – svého *syna* – aby jí zachránil život." V marném pokusu setřást ze sebe to břímě poznamenala: „Je to pěkně mizerná básnička."

Barney vstal, vzal ji za ruce a odvedl ji ke křeslu. „Sedni si, proboha.“

Poslechla bez protestu. Pokusil se o pár uklidňujících slov.

„Tím se vysvětluje spousta věcí, Castellanová. Nejen ta posedlost po synovi, ale i to, že jsem vždycky měl pocit, jako by se tvoje matka na něj kvůli něčemu zlobila. Teď víme proč.“

Hleděla na něj, pod velkýma modrýma očima měla černé kruhy. „A k čemu nám to doprčic je? Luis mi měl za zlé, že já žiju a jeho syn ne, a matka mi neodpustí, že já žiju a moje sestra ne. Nejraději bych oběma udělala radost a skočila z okna.“

„Ani nápad, Castellanová. Z osobní zkušenosti můžu říct, že skokem z téhle výšky dosáhneš jen zlámání kostí a odvozu do cvokhauzu. Profesionálně ti radím, abys zůstala naživu.“

„A co bych měla dělat?“

„Sedět tady a povídat si se mnou,“ odpověděl klidně.

Barney šel ke dveřím, znovu vyvěsil cedulku NERUŠIT a vrátil se k Lauře, aby jí další tři hodiny naslouchal.

22

„Suzie, proč jsi sakra včera večer nepřišla?“

Bylo to při snídani. Suzie seděla v koutě a sem tam ďobla do borůvkového koláče nebo si usrkla kávy. Ani jednou ale nepohlédla Barneyovi do tváře.

„Prosím tě, Suzie?“

Stále se vyhýbajíc Barneyovu pohledu, tiše řekla:

„Udělal jsi ze mě blázna.“

„*Cože*?“

„Když jsem přišla k tvému pokoji, poznala jsem, že tam už někoho máš. To od tebe nebylo moc galantní, Barneyi. Mohl sis aspoň udělat pauzu – jako zápasník mezi dvěma koly.“

Sedl si proti ní a úpěnlivě vysvětloval: „Vůbec nic nechápeš, to byla jen Laura.“

„Co myslíš tím *jen*? Měl jsi v pokoji krásné děvče a navíc v době, kdy jsem měla přijít já.“

„Prosím tě, Suzie, kolikrát ti mám říkat, že je to jen přítelkyně?“

„Tak proč ses neozval, když jsem zaklepala?“

„Neslyšel jsem tě. Třeba jsi neklepala dost silně.“

„Koukej, nechtěla jsem z toho dělat frašku a tiše jsem zmizela. Už tak jsi mě dost ponížil.“

Barney se v naprosté beznaději uhodil dlaní do čela. „Ježíšmarjá, Suzie, víš přece, že bych ti nelhal.“ Prosebnýma očima hleděl přes stůl. „Suzie, já tě miluju. Neříkal jsem ti to snad už milionkrát?“

„Ano,“ odpověděla plaše, „a já tomu chtěla věřit.“

„Chci si tě vzít,“ drmolil Barney dál.

Apatické chování Suzie se překvapivě změnilo.

„Opravdu?“ zeptala se tiše.

„Ano, Suzie, opravdu. Opravdu, opravdu.“

„Kéž bych ti mohla věřit,“ řekla melancholicky.

„A co ti v tom sakra brání?“

„Příliš mnohokrát jsi řekl *opravdu*. Jako bys chtěl přesvědčit sám sebe – a ne mě.“

Vstala a půvabným krokem se vzdálila z jídelny.

Barney zůstal sedět s hlavou v dlaních. A jako vyhubované dítě roztržitě dojedl Suziin koláč a dopil její kávu.

Začalo „kolečko“ a budoucí doktoři byli nadšeni vyhlídkou, že budou pracovat s pacienty na mnoha harvardských klinikách. Neuvědomovali si ovšem, že jejich povinnosti budou zahrnovat čistě pomocné práce. Nekvalifikováni jako doktoři – ani jako sestry – tvořili nejnižší kastu a tudíž jim byly svěřovány nesčetné bezvýznamné úkoly. Pobíhali mezi lůžky pacientů a laboratoří se vzorky krve, moči a podobně. Když se zrovna nezabývali touto činností, museli sepisovat záznamy a – co bylo nejhorší – museli vyplňovat nekonečné formuláře pro pojišťovny. Brzy si uvědomili, že platí tisíce dolarů školného za privilegium šetřit fakultě peníze tím, že zdarma vykonávají nekvalifikované práce.

Úkol odebrat krev začali považovat za velké privilegium. A někdy je budili uprostřed noci, aby jim poskytli pochybnou čest zavést nitrožilní jehlu. To ale jen proto, že se spolužáci z vyšších ročníků kvůli něčemu tak triviálnímu neobtěžovali vstát z postele.

Klinické stáže – kolečka – jim měly umožnit seznámení s hlavními specializacemi lékařského umění, aby si pak mohli vybrat cestu, po které se budou nakonec ubírat.

Chirurgie a interna byly povinné. Potom následovalo široké spektrum oborů a podoborů jako porodnictví, pediatrie, psychiatrie, neurologie, oftalmologie, urologie – a pro ty, kdo k tomu mají sklony, i proktologie.

Kdysi víceméně soudržná třída se nyní roztříštila do maličkých skupinek. Zatímco dříve byli schopni nalézt útěchu v tom, že v rukou tyranů typu Pfeifera jich trpí všech sto dvacet, teď museli neméně skvělým lékařům čelit ve dvou až desetičlenných skupinách.

Barney a Bennett považovali za štěstí, že byli oba přiděleni na kliniku Brigham. Chodili sice často každý se svým příslušným asistentem na jiné oddělení, ale byli přinejmenším ve stejné budově a mohli si tu dřinu vzájemně trochu osvěžit. Barney vynalezl zábavu zvanou „špitální olympiáda“. Sestávala z několika neobyčejných

disciplín, jež měly společné to, že zakazovaly použití nemocničního výtahu.

První byl sprint do čtvrtého patra s prázdnýma rukama. Pak následovaly běhy s různými nástroji, preparáty a podobně. A Bennett vymyslel „soutěž ve vrhu minioštěpem."

Spočívala v tom, kolikrát se podaří vbodnout jehlu a odebrat krev z pacientovy žíly hned na první pokus. Poražený musel pozvat vítěze na oběd, při němž pak projednávali „úspěchy" týdne.

Přestože byli na interně spolu, nebylo možné věřit, že dělají totéž. Měli na svou práci diametrálně odlišné názory.

„Tady se nic neděje, Barne," stěžoval si Bennett. „Internisti jen lezou po povrchu jak blechy a nakukujou do koutků. Já si neumím představit, že bych trávil život úvahama o tom, co se může nebo nemůže dít v lidském těle."

„Podle mě to je úplně senzační," odrazil ho Barney, „je to úplná detektivka, při níž skládáš dohromady malý stopy, abys vyřešil záhadu. Proč se nedáš na rentgenologii, Landsmanne? Pak bys mohl trávit celé dny ve tmě s rentgenovýma očima."

„Ne, díky, dr. Livingstone. Já jsem pro chirurgii, to je skutečná *vita activa*."

„Jak myslíš," poznamenal Barney, „znáš ten starý vtípek o doktorech: internisti znají všechno a nedělají nic, chirurgové neznají nic a dělají všechno."

„Jo – a psychiatři nevědí nic a nedělají taky nic."

Barney se rozesmál. Bennett pokračoval ve své úvaze. „Proč se ti chce trávit zbytek života tím, že budeš vysedávat v křesílku, nabírat sádlo na zadku a vykládat lidem, že by neměli milovat své matky?"

„Ty nevíš, Bene, že kolem chodí doslova milióny psychicky nemocných, kteří potřebujou pomoc? Někdy mám pocit, že všichni patříme do ústavu."

„Což se stalo, pane doktore," zasmál se Bennett. „Už jsme všichni v nemocnici."

Oběma končila služba v půl šesté odpoledne a v nemocnici je opět čekali až v sedm ráno. Když se zvolna loudali za soumraku k

Vanderbiltově koleji, Barney se odvážil položit Bennettovi jednu otázku.

„Bene, tys mi vlastně nikdy neřekl, kvůli čemu ses rozhodl jít na medicínu. Vzpomínám, žes jednou mluvil o tom, že tvůj otec je švec. Byl to snad sen rodičů, aby z tebe byl doktor?“

„Ne,“ odpověděl Bennett, „rodiče mě v tomhle ohledu nijak neovlivňovali. Rozhodl jsem se prostě dělat něco, co by mohlo trochu zlepšit svět.“

„No tak, Landsmanne. Tohle není přijímací pohovor. Jsem přece tvůj kámoš. Nemůžeš mi říct nějaký přijatelnější důvod? Co jen já se tě naotravoval se všema podrobnostma o svým brooklynským mládí. Vsadím se, že tys měl dětství tisíckrát zajímavější.“

„Jak myslíš, Livingstone.“ Bennett se usmál. „Jako zvláštní pozornost ti teď rovnou na ulici odhalím svou duši. Důvodem, proč jsem se dal na medicínu, je nejspíš to, že jeden mladý lékař – byl to vlastně medik – zachránil život mé matce.“

„Tohle beru,“ odpověděl zaujatě Barney. „Co se stalo? Měla nehodu?“

„Ne,“ pronesl Bennett tiše. „Ne, pokud bys neoznačil Hitlera za nehodu. Jeden z führerových lékařských apoštolů ji použil jako lidské morče.“

„Takový svinstvo,“ zašeptal Barney.

„V době, kdy spojenci osvobodili lágr, měla matka beznadějnou endometritidu. Ten britský medik provedl v nejprimitivnějších podmínkách operaci, která jí zachránila život.“

„Panebože!“ zvolal Barney. „Prosím tě, vůbec jsem nevěděl, že v koncentračních táborech byli taky černoši.“

„Matka je Židovka,“ odpověděl Bennett.

„Aha,“ usmál se Barney, „teď to začíná být jasnější. Počkej, já si dobásním zbytek toho romantickýho příběhu. Tvůj otec – zřejmě s Pattonovou Třetí armádou, protože máš pouzdro na cigarety s jejími znaky – patřil k osvoboditelům lágru a tam se s tvou matkou zamilovali. Mám pravdu?“

„Jen napůl.“

„Jak napůl?“

„Tohle tě trochu poplete, Barneyi. Můj otec osvobodil mé rodiče.“

„Zadrž, Bene, nic nechápu. Nemůžem začít úplně od začátku – od narození? Kdo je sakra tvůj otec?“

„Můj otec byl plukovník americké armády Lincoln Bennett starší; zemřel v roce 1945. Moji rodiče jsou Herschel a Hannah Landsmannovi z Berlína, pak z koncentračního tábora Nordhausen a nyní z Clevelandu v Ohiu. Víš, Hannah byla v opravdu beznadějném stavu a můj skutečný otec tehdy donutil doktory, aby se jí pokusili zachránit život. Potom ale ironií osudu sám zemřel na tyfus. Když se Landsmannovi dostali do Ameriky, vystopovali mě a – abych to zkrátil – po adopci jsem si nechal jméno Bennett jako křestní.“

„Teď už to konečně začíná zapadat do sebe. To znamená, že ten obuvník je pan Landsmann?“

Bennett přikývl.

„Podle toho, jak se oblékáš a jak nóbl lítáš, bych řekl, že ten jeho krám musí být sakra úspěšný.“

„Víš, přesně řečeno, ty boty se vyrábějí v jeho závodech. Jeho krám se jmenuje Royal Leathercraft.“

„To je na román,“ zamumlal Barney. Pak ho cosi napadlo. „Ale co tvoje skutečná matka? Jak ta do toho všeho pasuje?“

Bennettovi ztuhly rysy. „Nevím, Barne. Nepamatuji se na tu ženu ani trošku.“

„Stejně máš víc štěstí než většina lidí. Máš tři rodiče, na který můžeš být hrdý. Většina lidí nemá ani jednoho.“

Bennett se zasmál a objal svého spolužáka. Barneye tento nezvyklý projev citu silně dojal.

Laura absolvovala v rámci kolečka internu v Massachusettské všeobecné nemocnici. Pobíhala mezi pacienty a laboratoří, učila se měřit tep, krevní tlak a zjišťovat palpací anomálie na hlavních orgánech – a zapisovala nekonečné údaje o zdravotním stavu nových pacientů, jejich rodičů a sourozenců od narození až do vyšetřování choroby.

Začala se již setkávat s obtížemi plynoucími z toho, že je ženou v tradičně mužském povolání. Když se snažila zapsat anamnézu

jednoho dělníka s ledvinovými kameny, zjistila, že naprosto není ochoten mluvit o čemkoli pod úrovní pupku.

„Já to ale musím sepsat," protestovala, „jinak vám tu operaci neudělají. Chcete snad mít ty bolesti ledvin nadosmrti?"

„Podívejte, pani, já nemám co skrejvat, ale jestli chcete mluvit o osobních věcech, jako je močení nebo o intimních částech těla, tak to teda řeknu doktorovi a ne nějaký načesaný sestře."

„No dovolte," ohradila se Laura. „Tohle se mě dotklo."

„Dotklo nedotklo," opáčil, „ale vy se mě dotknete nejvejš kvůli změření pulsu."

Grete to neměla o nich snazší. Nejhorší zkušenost ale neprodělala s pacientem, nýbrž s doktorem.

Při kolečku si vybrala jako první chirurgii a dělala obvyklé pomocné práce: držela háky, zatímco Velký Nůž osobně vstupoval do těla, kde – jak vždy říkali – *řezal, aby vyléčil*.

Zcela výjimečně směli pokročilejší studenti šít kůži. A Grete dostala takovou šanci, když ji dr. Malcolm McBride přizval k šití. Pedagogicky ji uchopil za obě ruce, pomohl jí podržet v pravé ruce jehelec a pohybovat se spolu s ním dolů, skrz a nahoru tak, aby se řez uzavřel.

Grete začala hned cítit, že něco není v pořádku, neboť nejenže vnímala chirurgovo tělo za sebou, ale i to, jak se jí při každém pohybu otírá rukou o prsa.

Všiml si někdo, co jí dělá? Všimli si, že se dýchání jejich učitele zrychlilo? Nebo je zmagnetizovaly šijící ruce?

„Já se tam už nemůžu vrátit. Prostě nemůžu."

Jakmile se vrátila na Vanderbiltovu kolej, spěchala to říct Lauře.

„Co mám dělat?" ptala se v slzách. „Kromě toho, že mi osahával prsa, mačkal mi na zadek svůj… svou tříselnou oblast. Měla jsem chuť bodnout ho tam jehlou."

„Tos měla," odpověděla Laura.

„To se snadno řekne," protestovala Grete. „Ale riskovala bys ty propadnutí z chirurgie kvůli něčemu, co nikdo jiný neviděl?"

Lauru ta otázka zarazila. Ne, asi by neudělala nic, pokud by se ten chlap těsně před znásilněním zastavil.

„Podívej se na to jinak, Grete," konejšila ji. „Je to jen takový nepříjemný pocit. Jestli je ten chlap tak máklej, že mu tohle stačí, měj s ním slitování. Stejně si myslím, že bude velký štěstí, jestli nás během těch dvou zbývajících let nepotká nic horšího."

„Zhřešil jsem, Otče. Od poslední svaté zpovědi jsem spáchal smilstvo."

„Ano, synu."

„Poslední dobou často."

Pomlka.

„Byla to děvčata z medicíny. Grete – a pak Laura. Nejhůř se cítím kvůli ní, Otče, protože je taky katolička. Dokonce jsme se v tomto kostele spolu modlili. Co mám dělat, Otče?"

„Synu, všichni musíme dávat pozor, abychom se vyhnuli příležitostem ke spáchání hříchu – zejména hříchu těla. Musíš se snažit dodržovat přikázání Desatera. Pros Pána o sílu, synu; já se budu také za tebe modlit."

„Ano, Otče."

„Lituj svých hříchů a čiň pokání. Pomodli se třikrát Zdrávas… *Absolvo te in nomine patris et filii et spiritus sancti*."

„Jenže, Otče – já mám pořád strach."

„Z čeho, synu?"

„To smilstvo jsem páchal jenom *v duchu*. Mám strach, že bych to mohl spáchat doopravdy."

Z druhé strany zpovědnice žádná odpověď nepřišla.

Hank Dwyer opustil katedrálu s očištěnou duší a posílen na duchu.

Laura nenáviděla chirurgii.

Nejen kvůli pohledu na krev a obnažená střeva, ale protože ji fyzicky vyčerpávalo stát dvě až tři hodiny u háků, zatímco se operovaly, preparovaly, podvazovaly či odstraňovaly cévy nebo vnitřní orgány. Zažila i dost „nádeničiny": kosti zlomené nohy opravené jak kusy dřeva u truhláře a pak všechno zašité tak různorodým materiálem, jak je nylon, ketgat a hedvábí. Vypadalo to trochu jak na montážní lince u Forda.

Daleko lépe se cítila při hovoru s pacienty před operací, když se snažila uklidnit jejich obavy a při tom sledovala, jak se poddávají anestetiku za pomoci jejích utišujících slov.

Pooperační sál působil drasticky. Občas měla radost, když viděla pacienta, s nímž mluvila před operací, jak se probouzí s úsměvem a šťastný, na cestě k uzdravení. Obvykle však, i když operace byla úspěšná, měli pacienti značné bolesti a Laura nenacházela slova, jimiž by zmírnila jejich utrpení.

A pak tu ovšem byli ti, kdo se neprobudili vůbec…

Z nemocnice se vracela pokaždé až pozdě večer a měla sotva sílu zajít si do přízemí k prodejním automatům se sendviči.

Téměř každý den na ni čekal dopis od Palmera. Nebo od „podporučíka Talbota“, jak si nyní občas sám říkal.

Panebože, proč jen jsem toho kluka od sebe odehnala? Teď se pohybuje po exotických místech v Tichomoří, nejspíš ve společnosti tuctů poddajných a milování chtivých dívek. Přestože z jeho dopisů vyzařovala věrnost a celibát, Laura si byla jistá, že se Palmer pořádně činí.

Pokud jde o ni, udržovala si sexuální nezávislost a měla pár povrchních poměrů se začínajícími lékaři v nemocnici. A po neustávajícím tlaku podlehla i naléhání neodbytného Garyho Arnolda, narcisistického neurochirurga z Bostonu.

Jejich druhé setkání také nestálo za nic. Gary měl otravný sklon k samolibým projevům.

V neděli pozdě večer, když leželi v posteli, se zahleděl Gary do stropu a zamumlal:

„Ty nemáš ráda sex, viď, Lauro?“

„Cože?“ Laura napůl spala.

„Prostě jsem si všiml, že tě zřejmě nebaví milovat se.“

„Chceš tím říct, že se mnou není něco v pořádku, Gary?“

„Víš, abych byl zcela upřímný, myslím, že by sis o tom měla někdy s někým promluvit.“

„Podívej,“ odpověděla Laura a postupně se stále více probouzela, „možná máš pravdu. Čím víc na to myslím, tím víc si uvědomuju, že sex není vůbec tak moc zábavný –“

„Aha," řekl doktor stejným tónem, jakým před dávnými časy Archimedes pravil *Heuréka*.

„Ne, Gary, chci tím říct, že mě netěší sex *s tebou*."

Zatímco autistický neurolog tápal v hlavě po vhodné odpovědi, Laura se oblékla, vzala si kabát a zamířila ke dveřím. Při odchodu dala milému doktorovi dáreček na rozloučenou.

„A víš, co není v pořádku *s tebou*, Gary? Pleteš si rozum s penisem – je to zcela pochopitelné, protože obojí máš dost žalostné."

Potom se cudně usmála a po špičkách vyšla z jeho života.

Vzorný syn Seth Lazarus telefonoval každou neděli domů. Matka se vždycky zeptala: „Co je nového?" A Seth zahájil únavný – téměř fraškovitý – výstup: „Nic moc. Akorát jsem vyléčil rakovinu, infarkty, bolesti zubů a štípnutí od komára." Což matka komentovala slovy: „A co *ještě*?"

Další část patřila monologu otce o různých chicagských sportovních mužstvech a jejich vyhlídkách.

Tento nudný, deprimující rozhovor se nikdy neměnil. Setha napadlo, proč vlastně za to utrácí peníze.

O jednom víkendu však telefon nikdo nezvedl. Doma ani dole v obchodě. Na dovolenou určitě neodjeli, protože to ještě nikdy neudělali. Na tom, že nikam jezdit nebudou, se mlčky dohodli po Howieho odchodu do nemocnice. Patrně si mysleli, že si nezaslouží další radosti života. Kde ale jsou?

Seth zatelefonoval Judy, což si obvykle nechával na noční hodiny ve všední den – od 23.01 výše. Judy okamžitě věděla, proč volá.

„Nezlob se, Sethe, ale musela jsem tvým rodičům slíbit, že ti nic neřeknu. Víš, Howie…"

Odmlčela se a Seth podlehl tajnému přání, že to bude dlouho očekávaná zpráva, že bratr je… že už netrpí.

„Co se stalo?" zeptal se rychle.

„Došlo k nějakému mozkovému krvácení. Prakticky zemřel."

Seth se neovládl. „Chceš říct, že *ještě* žije?"

„Stále dýchá. Dali ho na respirátor. Rodiče sedí celý týden u jeho lůžka."

Seth vybuchl. „Proč to proboha ti doktoři dělají? Vždyť už ve skutečnosti dvacet let nežije. Co je to sakra za doktory?“

Judy si povzdechla. „Nevím, Sethe,“ řekla tiše. „Ale vím, že tvoje matka je pořád v pokoji, aby měla jistotu, že Howie dostává veškerou péči.“

„Seženu někoho na zástup a přiletím prvním letadlem zítra ráno,“ oznámil Seth rozhodně. „Myslím, že to je linka American v 7.30.“

„Budu tě čekat,“ odpověděla vřele Judy. „Vím, že je to hrozný, kvůli čemu sem letíš, ale já se na tebe těším.“

„Já na tebe taky,“ odpověděl Seth.

Sotva zavěsil, oblékl si modrou bundu, seběhl dolů, ven z koleje a pak přes Longwood Avenue k lékařské fakultě, kde vtrhl do budovy D.

O půl hodiny později byl zpátky v pokoji a skládal si do tašky vše, co bude potřebovat na zítřejší cestu: košili, kravatu, slipy, ponožky, kartáček na zuby a ostatní toaletní potřeby.

A nakonec injekční stříkačku.

23

„Panebože, Sethe, ty ale vypadáš utahaně!“

„Celou noc jsem nezamhouřil oka. To, co musím udělat, je hrozný.“

„To, co *musíme* udělat, miláčku,“ opravila ho Judy, když šli ráno ruku v ruce dlouhými chodbami chicagského letiště O Hare. „Děláme to spolu.“

Kolem proběhl zástup splašených byznysmenů, spěchajících k letadlům. Seth a Judy došli do třetího podlaží garáží, kde měla Judy zaparkované auto; jejich hlasy se odrážely v pustém betonovém bludišti. Judy vycouvala a začala sjíždět z rampy; Seth mlčel.

„Začínáš se na to dívat jinak, viď, Sethe?“

„Ani ne. Abych řekl pravdu, jen mě to hrozně děsí.“

Když byli na silnici, pokusila se ho uklidnit.

„Sethe, *je* to správné.“

„Někdo by řekl, že si hrajeme na pánaboha.“

„Nevěřím, že Bůh chce, aby lidská bytost zbytečně trpěla – zejména když si ten nemocný vlastně ani neuvědomuje, že je *naživu*. Tohle jsi mi přece sám ikskrát říkal.“

„Já vím,“ připustil Seth. „Ale co když mě chytnou?“

Na to neměla žádnou odpověď. Pomyšlení na tuto možnost ji opravdu pronásledovalo od chvíle, kdy si oba shodně uvědomili, že je správné ukončit nezvratně zničený, bolestný život.

A Seth šel ještě dál a svěřil se jí, že kdyby se s takovými případy někdy setkal a ti lidé by si to přáli – „pomohl by jim zemřít.“

„Další věc,“ řekl s obavou Seth, „já tam nemůžu jen tak přijít s kufříkem To by bylo příliš okaté.“

„Myslela jsem na to,“ odpověděla Judy. „Mám dost místa v kabelce.

Seth přikývl a řekl: „Kdybych tak jen mohl vypnout ten zatracenej respirátor. Kdyby ti doktoři v sobě měli jen trochu lidskosti, udělali by to sami. Když trpí bolestí koně, tak jim lidi pomůžou. Proč nepomůžou lidský bytosti?“

„Řekla bych, že většina lidí si myslí, že Bůh miluje lidi víc než koně

„Ne," opravil ji Seth. „Zcela zřejmě miluje víc koně – protože nám dovoluje ukončit jejich trápení."

Vjeli na parkoviště u nemocnice a zastavili ve vzdáleném koutě. Seth kufřík a vytáhl injekční stříkačku. Vypadala najednou obrovská. A pak sáhl do kapsy pro dvě ampulky.

„Co to je?" chtěla vědět Judy.

„Chlorid draselný," odpověděl, „je to velice běžný minerál, který máme všichni v těle. Je ho zapotřebí i pro elektrolyty v mozku. Když ho nitrožilně předávkuješ, způsobí srdeční zástavu. Nikdy nemůže vyvolat podezření, protože o jeho přítomnosti v těle nikdo nepochybuje."

Propíchl víčko ampulky a začal nasávat tekutinu do stříkačky. „Aspoň to bude naposled, co uvidím Howieho trpět."

Howie. Vyslovil to jméno toho dne poprvé. Po celou bezesnou noc i cestou v letadle se snažil „pacienta" depersonalizovat. To není tvůj starší bratr, říkal si v duchu, to je jen trpící hromádka vyčerpaných orgánů bez jakékoli reálné identity.

Nasál i obsah druhé ampulky do stříkačky a podal ji Judy. Opatrně ji zabalila do kapesníku a uložila do kabelky.

„Cestou toho určitě trochu vyteče."

„Neměj obavy," odpověděl bez okolků Seth. „Je toho… víc než dost."

Pečlivě zavřela kabelku. Vystoupili z auta a bok po boku se vydali po skřípajícím písku parkoviště.

Právě když procházeli hlavním vchodem, vynořil se z výtahu vyčerpaný a neholený Nat Lazarus.

„Sethe," zvolal chraplavě, „to je ale překvapení – matka bude mít radost." Pak se beze zloby obrátil k Judy a dodal: „Myslel jsem, že jsi slíbila –"

„Za to můžu já, tati," přerušil ho Seth. „Když jsem se k vám nemohl dovolat, zavolal jsem Judy a přiměl ji, aby mi prozradila, co se děje. Jak mu je?"

Otec pokrčil rameny. „Jak mu je? U chlapce jako je Howie se na takovou otázku ani nedá odpovědět. Za jiných okolností bych možná

řekl, že je mu trošku hůř – ale on už je na tom tak bídně, že to ani dál nejde.“

„Jak je matce?“

Nat si povzdechl. „Další otázka, na kterou si můžeš odpovědět sám. Jak by jí asi bylo? Zůstává s ním celé dny a celé noci a pořád mu povídá a povídá o všem, co se děje, o nejnovějších hollywoodských dietách – prostě o všem, co je v časopisech. Vůbec nechápu, že ještě nepřišla o hlas.“

„Spí taky trochu?“ zeptal se Seth.

„Nechala si ustlat postel hned vedle něho. *Pro případ, že by mě potřeboval*, jak říká. Já v tom pokoji nemůžu dýchat, takže si zrovna jdu lehnout do motelu.“

„Dobře děláš, tati. To ti prospěje. Sejdeme se kolem oběda.“

„Jo, jistě.“

Pak Nat unaveně dodal: „Ahoj, Judy.“

Když se přiblížili k pokoji, Seth uchopil Judy za ruku. Čím byli blíže, tím zřetelněji bylo slyšet hvízdavý pneumatický zvuk.

Dveře byly pootevřené a nad zeleně potaženým křeslem bylo vidět šedou hlavu Rosie Lazarusové. Byla zahleděna na tu část lůžka, kde patrně viděla tvář svého staršího syna. Z místa, kde stáli Seth a Judy, nebylo totiž vidět nic než obrovský kovový respirátor.

„Ahoj mami,“ pronesl Seth tiše. Nic se neozvalo.

„To jsem já, mami,“ řekl hlasitěji a pomyslel si: Ten zatracenej krám dělá rámus, že matka ani neslyší hlas svého žijícího syna.

Následován Judy vstoupil do pokoje. Matka vyskočila, když se dotkl jejího ramene.

„Ach, Sethe,“ zanaříkala, „Howie je tak nemocný. Zdejší doktoři mu nedokážou pomoct. Třeba znáš nějakého specialistu u vás v nemocnici, kterého bychom sem mohli zavolat.“

Zavrtěl hlavou. „Nevím o nikom, mami.“

„Pak nám nezbývá než sedět a čekat,“ prohlásila matka. Potom si všimla druhého návštěvníka. „Ahoj, Judy. Jsi tak hodná, žes přišla.“

Nyní Seth poprvé pohlédl do bratrovy tváře. Byla přístrojem celá zdeformovaná. Oči měl zavřené, na obočí pot. Určitě má bolesti,

řekl si v duchu Seth. A jestli Howie něco chce, tak jedině, aby to všechno *skončilo*.

Obrátil se opět k matce. „A co ty, mami? Dáváš na sebe pozor? Jíš vůbec?“

„Na mně nesejde. Já budu v pořádku.“

„Snídala jste už, paní Lazarusová?“ zeptala se starostlivě Judy.

„To už je čas na snídani? Myslela jsem, že je pořád ještě včera.“

„Zahlédla jsem na silnici jednu hezkou kavárnu – mileráda vás tam zavezu,“ nabídla se Judy.

„Ne, ne, ne,“ zaprotestovala rychle Rosie. „Na takovou dobu nemůžu Howieho opustit. Byla bys tak hodná a koupila mi nějakou maličkost?“

„Co by to mělo být?“ chtěla vědět Judy.

„To je jedno. Cokoli. Nemám vůbec hlad. Abych řekla pravdu, jediné, co potřebuju, je hrnek silné kávy.“

„V tom případě – mám dojem, že dole v hale je automat na kávu,“ pravila Judy. „Nechcete jít se mnou, abyste si aspoň trošku protáhla nohy?“

Rosie si povzdechla. „Máš pravdu, malou procházku bych potřebovala jako sůl.“ Zapřela se do opěradel křesla a vstala.

„Pojď, drahoušku,“ vyzvala Judy. Pak se obrátila k druhému synovi: „Sethe, zůstaň u Howieho a kdyby se něco stalo, hned zazvoň na sestru.“

„Jistě, mami,“ odpověděl a slova mu napůl uvízla v hrdle. Sáhl do kapsy a vytáhl hrst drobných. Přesypal mince Judy do dlaně a dodal: „Kdybys náhodou narazila ještě na nějaký jiný automat, kup mi sendvič nebo něco takového.“

„To je správné,“ souhlasila Rosie, „měl bys taky něco sníst, Sethe. Jsi hubený jak lunt.“

Sotva obě ženy vyšly z pokoje, Seth rychle zavřel dveře a spěchal k místu, kam Judy odložila kabelku.

A pak se dal do toho, co si tolikrát přehrával ve snech a představách. Zvláště celou předchozí noc.

Přešel k druhému konci postele, kde bude mít ruce schované za respirátorem, pro případ, že by náhodou vstoupila některá sestra či doktor.

Otevřel kabelku, sáhl dovnitř a na okamžik zaváhal; neodvážil se ani vydechnout, jak napjatě naslouchal krokům venku na chodbě.

Nic než zvuk respirátoru.

Na nitrožilní kapací infúzi vedoucí k Howieho paži byla byreta, skleněná trubice, odměřující množství aplikovaných léků.

Seth rychle odšrouboval úzký uzávěr, vstrčil do byrety jehlu injekční stříkačky a vyprázdnil tam celý obsah. Potom třesoucíma se rukama vrátil kapací infúzi do původního stavu, stříkačku odložil zpátky do kabelky a opět si sedl k bratrovi.

Věděl, že bratrovo srdce přestane brzo tlouct. Mechanický ventilátor mu ale bude dál vhánět vzduch do plic. A protože Howie už byl v bezvědomí, sestry nemusí aspoň pět minut zaznamenat, že je mrtev. Také jim to může trvat třeba hodinu.

Seth nevěděl, jestli chce, aby tu teď byla matka a mohla říct poslední iracionální sbohem – nebo aby tu nebyla v té chvíli, kdy Howieho agónie konečně skončí.

Sám nedokázal odtrhnout zrak od tváře bratra, s kterým nikdy nemohl mluvit.

Sbohem, Howie, řekl v duchu. Jestli mě nějakým nadpřirozeným způsobem poznáváš, určitě chápeš, že jsem to udělal, protože… tě miluju.

Pohřeb, stejně jako Howieho život, byl omezen na ně čtyři. Ani Judy se ho nezúčastnila. Neboť Rosie si přála, aby „rodina byla naposledy pohromadě sama."

Seth stál apaticky u hrobu a naslouchal unitářskému knězi, jak opěvuje bratrovu dobrotu. Jediné, co ho utěšovalo, byly letmé odkazy, že Howie je „ukládán k odpočinku" a že „odpočívá v pokoji."

Cestou ze hřbitova se Rosie v autě utěšovala nekonečným opakováním toho, co jí řekli doktoři, kteří se marně snažili Howieho probudit.

„Bohudíky aspoň netrpěl. Bylo to bezbolestné. Prostě se mu zastavilo srdce. Nedalo se vůbec nic dělat."

Judy čekala u Lazarusových před obchodem. Vyjádřila soustrast Rosii a Natovi, kteří přikývli s němým poděkováním a zavěšeni do sebe odešli k zadnímu vchodu.

Seth a Judy osaměli.

„Jak se cítíš?“ zeptala se.

Chtěl jí říct, že prima. Náhle ho však zavalil pocit viny a jen zamumlal: „Bože, Judy, co jsem to udělal? Co jsem to udělal?“

Při příštím kolečku pracovali každý v jiné nemocnici a tak se Barney a Bennett vídali jen zřídka, až na občasnou půlnoční soutěž v trestných hodech, v níž bylo nyní skóre 2568:2560 pro Barneye.

Ale jednou časně ráno, právě když Barney dokončoval třímílový relaxační běh, zahlédl Bennetta, jenž patrně přišel o rozum a jako Gene Kelly ve Zpívání v dešti bláznivě skákal přes parkoměry na třídě Louise Pasteura. Barney zaspurtoval, aby ho dohonil.

„Landsmanne, tobě přeskočilo?“ vyrazil zadýchaně.

Bennett otázku ignoroval a jako v extázi blábolil: „Já to dokázal, Livingstone. Právě jsem porodil opravdický živý dítě.“

„Nekecáš?“ Barney se usmál a natáhl ruku. „Gratuluju. Ještě jedenáct a můžeš promovat.“

„Udělám jich s radostí ještě milión. Umíš si představit jaký to je, Barne, když šmátneš do rozkroku a vytáhneš maličkýho človíčka?“

„Chceš říct, že jsi sám vedl porod?“

„Já to fakt vychytal. Bylo pět ráno. Jeden doktor dělal akutní operaci, druhý byl celou noc na transfúzi u nějakého krvácení a řekl mi, abych se do toho pustil sám.“

„Senzace!“

„Ovšem,“ pokračoval Bennett, „ten chlap mohl být mírně pod vlivem faktu, že matka je sociální případ z Roxbury, na pokladnu. To je ale jedno, já to dokázal – i když musím uznat, že mi sestry trochu pomohly. A ta žena sama to už všechno znala. Vůbec ale nebudeš věřit, co se stalo potom.“

„Od tebe, Landsmanne, uvěřím všemu,“ zašklebil se Barney.

„Tak mě dobře poslouchej – ta žena se na mě podívala a řekla, že i když to je její deváté dítě, poprvé ji rodil – jak to lichotivě

vyjádřila – *fan-tas-tic-kej černej doktor*. Takže trvala na tom, že ji pojmenuje po mně.“

„*Ji* – je to holka?“

Bennett vesele pokrčil rameny. „Co s tím nadělám, na porodnickém oddělení Beth Israel je teď čtyřkilová mladá dáma jménem *Bennetta Landsmann Jacksonová*!“

„Dostala dokonce i toho Landsmanna? Ještě štěstí, že ses nezmínil o Abrahamu Lincolnovi.“

„Abych řekl pravdu, zmínil jsem se o tom. Jenže ona už dítě s tím jménem má.“

„Jak je u té rodičky pokročilý nález, Lauro?“

Vedoucí porodník Walter Hewlett nakoukl na „hekárnu“, aby zkontroloval, jak si Laura počíná se svou pacientkou, jíž byla šestatřicetiletá Marion Felsová, primagravida.

„Kontrakce po čtyřech až pěti minutách, branka dilatovaná asi na šest centimetrů, pokročilý stav.“

„Máte strach?“

„Ne, jsem úplně v pořádku.“

Ovšem, že lhala.

Laura si byla jista správností informace, kterou předávala a jež přesně vysvětlovala stav hlavičky v Marioniných porodních cestách. Sama ale ani zdaleka nebyla úplně v pořádku.

Již dříve uvěřili, že to bude spontánní porod – hlavičkou, stejně jako u pětadevadesáti procent všech dětí. Ale z informace, kterou právě poskytla Hewlettovi, vyplývalo, že ještě nejméně dvě hodiny nebude branka zašlá.

A Lauru děsilo pomyšlení, že by Hewlett mohl odejít a někde si zkusit v klidu zdřímnout.

„Poslyšte, Lauro,“ řekl Hewlett, „zřejmě máme spoustu času. Já si zajdu…“

To je v pořádku, pomyslela si v duchu Laura, chodí vždycky na cigaretu na stejné místo na parkovišti.

Jenže pak uslyšela konec věty.

„… na něco k jídlu. Musím si skočit na Blue Hill Avenue a dát si sendvič s rostbífem a jedno pivko.“

Na *Blue Hill Avenue*? pomyslela si Laura. To jsou odtud celé *kilometry*! Proboha, Waltere, nemůžete mě tu nechat takhle samotnou. Vím, že jsou všude kolem sestry, ale já jsem tady jediný doktor – a dokonce ani doktor nejsem.

„Myslíte, že to tady zvládnete?“ usmál se Hewlett.

Rozhodla se, že necouvne. „Jistě, doktore, bez problému,“ řekla a podivila se, kde se v ní vzala tahle síla – nemluvě o dechu – aby vyslovila takovou lež.

„Výborně,“ pochválil ji Hewlett. „Nebudete něco chtít?“

Zavrtěla hlavou. „Díky.“ Přitom ji napadlo: Jediné, co bych chtěla, je zkušený porodník.

„Jak se cítíte?“ zeptala se vrchní sestra.

„Děkuji, fajn,“ odpověděla Laura.

„Ptala jsem se slečny Felsové,“ odsekla sestra.

„Ach,“ vzdechla Laura a snažila se skrýt rozpaky.

„Já jsem v pořádku,“ odpověděla pacientka.

Vrchní sestra se usmála. „Když budete něco potřebovat, zakřičte.“

„Nemůžete udělat něco s těmi stahy?“

„Zůstaňte uvolněná, Marion,“ vložila se do toho Laura, „velice brzy vám budeme moc dát nějaký lék.“

„Ano,“ potvrdila vrchní sestra, „máme vás už načasovanou na paracervikální blok.“

Přiblble se usmívající tvář této Florence Nightingalové zmizela za dveřmi. Lauru napadlo: Jestlipak to není báječné, dostávat takovou podporu od spolupracovníků téhož pohlaví, které štve, že mám bílý plášť a ne bílou čepičku. Prosím vás, Waltere, snězte ten pitoměj sendvič dřív, než ta žena bude mít zašlou branku!

Snažila se znovu získat důvěru pacientky tím, že jí opět změřila tlak a pak zkontrolovala branku, jež se – k Lauřinu znepokojení – rozšířila téměř na osm centimetrů. Porodní stahy pokračovaly rychleji než očekávali.

Jakmile skončila kontrakce, Laura se pacientky jemně zeptala: „Slyšela jsem dobře, že vám říká slečno?“

Marion se chabě usmála a s určitou námahou odpověděla. „Jo. Nechtěla jsem si ho vzít – hlavně proto, že už je ženatý. Já ale už mladší nebudu a chtěla jsem mít dítě, dřív než bude pozdě.“

„Co děláte?“ zeptala se Laura.

„Pracuju v The Globe. Tolik jsem se honila, abych byla úspěšná, že jsem zapomněla koukat na biologické hodiny. Vy jste vdaná, paní doktorko?“

„Říkejte mi, prosím, Lauro. A odpověď zní – *ještě ne*.“

Náhle Marion vyhrkla: „Rychle, Lauro, podejte mi ruku!“

Zatímco Marion naříkala a pevně jí svírala ruku, Laura tichounce opakovala: „Uvolněte se. Snažte se dýchat normálně. Za chvíli to přejde.“

Když se Marion opět podařilo popadnout dech, zeptala se: „Jak dlouho bude tohle ještě trvat, než dostanu děťátko?“

„Už ne dlouho,“ ujistila ji Laura a v duchu se modlila, aby se Walter už řítil po Fenwayi zpátky. „Hned vás zkontroluju.“

Ke svému zděšení zjistila, že branka je zašlá a hlavička je na hrázi.

Panebože, nejvyšší čas! Zazvonila na sestru.

„Už je to tady,“ zašeptala Laura Marion.

„Bohudíky, ty stahy by mě zabily.“

Do pokoje vpadla skupina sester a začaly odvážet nastávající matku na porodní sál. Ve zlomku vteřiny byla Marion pryč.

Za Laurou se náhle ozvalo falešně starostlivé zašeptání: „Neměla byste si raději mýt ruce?“

Doprčic, zas ta přátelská vrchní sestra.

„Ano, ovšem,“ odpověděla s rostoucí panikou. „Jo – až se vrátí doktor Hewlett, nezapomeňte mu říct, kde jsem.“

„Samozřejmě, paní doktorko.“

Laura proběhla chodbou, zastavila se u umývadla před porodním sálem a začala se mýt.

Stále se snažila ovládnout prudké bušení srdce.

Loktem si otevřela dveře a vstoupila do operačního sálu, kde čekala sestra, aby jí pomohla obléci sterilní plášť a rukavice.

Už zdálky slyšela, jak Marion naříká bolestí.

„Kde je anesteziolog?“ zeptala se. „Má jí dát pudendální blok.“

„Nika právě odvolali na pípátko. Nejspíš mu to bude nějakou chvíli trvat.“

Panebože, pomyslela si Laura, sama bych si ho měla zavolat na *pípátko* – protože asi už nedokážu dýchat bez cizí pomoci. A *vím*, že sama nemůžu podávat analgezii.

Stála nehnutě a snažila se rozpomenout, jak by si v této situaci asi počínal opravdový porodník. Aplikoval by pudendální blok. Párkrát to viděla, ale nikdy to sama nedělala.

Teď neměla na vybranou – Laura se zhluboka nadechla a vstoupila do jasného světla, jež zaplavovalo operační sál.

A pak se najednou stal zázrak. K jejímu údivu se jí přestaly třást ruce. Uvědomovala si, že klidně přistupuje ke stolu, na němž jsou Marioniny nohy upevněny ve třmenech a břicho přikryté sterilními rouškami. Vrchní sestra stála vedle u malého stolku, na němž pečlivě rozložila chirurgické nástroje.

Laura si rychle zopakovala všechny naučené pokyny. Zaprvé a především, nespěchej s porodem, nebo bys mohla matku i dítě vážně poškodit.

Stlač hráz a pomoz hlavičce novorozence, aby se perineum rozvinulo.

Mimo Lauřino zorné pole se ozvalo zvolání jedné sestry: „Koukejte, už je na hrázi.“

Laura s ledovým klidem vyzvala vrchní sestru, aby naplnila injekční stříkačku deseti kubíky xylokainu.

Zatímco čekala, vsunula levou ruku za hlavičku novorozence a palcem nahmatala hrbol kosti sedací. Potom, s palcem na tuber osis ischii, požádala o „trumpetu“, kovový vodič, který zasunula do pochvy, aby jím zavedla dvaceticentimetrovou jehlu. Do pravé ruky uchopila stříkačku a pozvolna vsunula jehlu do vodiče. Pak lehce povytáhla píst, aby měla jistotu, že napíchla cévu. A nakonec vstříkla anestetikum.

V tu chvíli Marion opět silně zareagovala na bolest.

„Doprčic,“ zasípala. „To svinstvo vůbec nezabírá!“

Laura se ji snažila uklidnit: „Xylokain potřebuje dvě až tři minuty, než začne účinkovat, Marion.“

A skutečně, o necelých pět minut později bylo vše v pořádku – aspoň pro Marion. Laura mohla provést episiotomii. Mayovými nůžkami nastřihla hráz v délce asi sedmi centimetrů, aby usnadnila prořezávaní hlavičky.

A Marion ani nemrkla.

Jenže dál už to nebylo tak jasné. Všude se valila záplava krve a hlenu. Ale Lauriny ruce nějak nalezly dítě a jemně mu pomáhaly ven. Obličej, brada – a potom krk.

Laura pracovala jako letadlo s automatickým pilotem; uchopila hlavičku a tahem dolů vybavila ramínko pod stydkou sponu.

Pomalu (*každý pohyb má být pomalý*, připomínala si pořád), pomalu táhla za hlavičku, až se vybavilo i zadní ramínko. Zbytek už půjde levou rukou. Ale, nespěchej, Lauro, sakra. Srdce ti může bušit, jak se mu zachce, ale ty pracuj pomalu a jemně.

O chvilku později držela v rukou celé dítě. Přinejmenším bude jako dítě vypadat, až se omyje všechen ten mázek, krev a hlen. Panebože, je to tak kluzké. Co když to upustím. Ne, držím to správně – vzadu za paty. Pak někdo zakřičel – nebo to byl pláč? V každém případě to byl projev nejnovějšího přírůstku na světě.

Laura pohlédla na tu jakoby omáčkou politou bytost, kterou držela patřičně jako kuře a vykřikla: „Je to holka. Marion, máte holčičku!“

„Položila dítě matce na břicho a sestry ho zabalily do teplých roušek. Jakmile pupeční šňůra přestala pulsovat, Laura ji podchytila, přestřihla a podvázala.

Přesně v tu chvíli vstoupil do sálu vysoký doktor s kulatými zády a ve špatně padnoucím bílém plášti. Byl to Nico, anesteziolog. „Je mi líto, Lauro. Ale pípátko má přednost. Dáme se do toho?“

„Mně je taky líto, Niku,“ řekla Laura s žoviálností zrozenou z úlevy, „obávám se totiž, že už je po všem.“

„Co jsi použila k anestézii?“

„Udělala jsem pudendal.“

„Sama?“

„Ne, pomáhala mi dobrá víla.“

Nico pohlédl na matku, jež se spokojně domlouvala s novorozenětem, a pak zamrkal na Lauru.

„Teda, Castellanová, to nebylo špatný.“

Ještě naposledy se podíval na pacientku a pak udělal čelem vzad, aby se vrátil ke svému pípátku.

Laura zamířila jako náměsíčná k východu.

„Počkejte, paní doktorko,“ zaslechla vrchní sestru. „Nezapomeňte na placentu a plodové obaly.“ Laura se vrátila ke stolu a jako automat počkala na *secundinae*. Zkontrolovala Marionin celkový stav. Krvácela jen maličko. Žádné poranění ani poškození čípku.

Nakonec zašila nastřiženou hráz chromovaným ketgatem.

„Jste v pořádku, Marion,“ zamumlala.

Na což nadšená matka odpověděla: „Jste skvělá, Lauro. Díky.“

Ještě potom, co pacientku odvezli, stála Laura sama v operačním sále a cítila, jak se úleva mění v pýchu. A pak v žárlivost. Marion opravdu dokázala dát svým záležitostem správné pořadí.

Lauře se najednou zdálo, že největší radostí ženy je držet v náručí dítě.

A uvědomila si, že i ona sama, ať chce být jakkoli úspěšná, tohle chce také.

Barney byl hrdý, že bude asistovat u nejlepšího týmu, i když věděl, že mu maximálně dovolí držet háky.

Aspoň uvidí, jak pracuje Thomas Aubrey („chirurg chirurgů“) a anesteziolog Conrad Nagy („nejlepší dusič v křesťanském světě“).

Dnešní operace byla cholecystektomie. To, co by bylo normálně rutinním odnětím žlučníku, bylo tentokrát „trochu zajímavější“, jak to vyjádřil Aubrey, „protože náš pacient, pan Abrahamian – jak se dočtete v jeho dokumentaci – má komplikovanou anamnézu z dětství, zahrnující revmatickou horečku a prakticky každou alergii, která vás napadne. Musíme být připraveni na překvapení.

Doktor Nagy aplikoval před operací atropin, narkózu provedl šedesáti miligramy metohexitonu a pro neurosvalovou relaxaci použil salcuranium. Aby pacienta udržel ve spánku, používá kysličník dusný a kyslík v poměru 70:30.

Tolik úvodem a teď vytáhneme oponu.“

Aubrey uchopil skalpel jako cellista smyčec, provedl Kocherův řez, pak pokynul sestře po své pravici a druhé sestře po levici, aby přistoupily blíž a přidržely břišní drény. Pravou ruku zavedl do rány, aby nadzvedl játra a tím se dostal k žlučníku. Uchopil orgán kroužkovou svorkou a vytáhl ho nahoru.

První asistent, dr. Lipson, udržoval otvor rozevřený širokým Deeverovým retraktorem. Lipson pak pokynul Barneyovi, aby vzal úzký retraktor a umístil ho pod žeberní okraj – na spodek žeberního koše.

„Teď pánové," oznámil Aubrey, „máme operační místo maximálně odhalené. Pečlivý chirurg musí důkladně zkontrolovat celou odhalenou oblast."

Udělal jim průvodce po systému žlučovodu a arteriálních přívodech a teprve potom odoperoval žlučník. Poté vedl neohrožené výzkumníky při pátrání po jakémkoli případném krvácivém místě, jež dosud nepodvázal. Úkol zašít ránu přenechal dr. Lipsonovi a sám pokračoval ve výkladu.

„Všimněte si, prosím, že doktor Lipson se opatrně vyhýbá jaternímu pouzdru, neboť stehy procházející tímto orgánem by způsobily krvácení. Až bude vše hotovo, zavedeme drén –"

Poklidný pedagogický výklad náhle přerušil anesteziolog.

„Problém, Tome," řekl hlasem, v němž neomylně zazněla obava.

„Co se děje?" zeptal se klidně chirurg.

„Ten člověk hoří. Tlak vyletěl až do stropu. Puls sto osmdesát."

Dr. Aubrey tiše přikázal: „Změřte někdo rektální teplotu."

Barney jakoby zmagnetizován sledoval, jak jedna sestra zavádí teploměr. Začal se potit, ale přesto se neodvážil otřít si čelo ze strachu, že se přestane soustřeďovat na hák, který stále držel. Pohlédl na Nagye. Anesteziologovo čelo bylo zvrásněné a oči signalizovaly úzkost. Aubreyova pozornost se stále soustřeďovala na otevřenou ránu; zdálo se, že okolní panika se chirurga vůbec nedotýká.

Trvalo celou věčnost, než sestra vytáhla teploměr.

„Panebože!" zasípala.

„Jen to přečtěte, Heleno," přikázal jí klidným, zřetelným hlasem Aubrey.

„Je to skoro třiačtyřicet, pane doktore.“

„Do hajzlu,“ vykřikl Nagy, „maligní hypertermie. Přineste okamžitě led.“

Barney slyšel kroky spěchající ke dveřím. Cítil, že by měl také reagovat na tuto náhlou příhodu, ale jak? Vystrašen a zmaten se obrátil na chirurga.

„Nemám jim pomoct s tím ledem, pane doktore?“

„Dal jsem vám snad nějaký pokyn, mladíku?“ odsekl Aubrey a poprvé dal najevo nějakou emoci. „Držte ten retraktor a nikam se nepleťte.“

V tu chvíli anesteziolog vyhrkl:

„Tome, EKG se mi nelíbí.“

Aubrey strhl rukavici a sáhl pacientovi do slabin, aby nahmatal femorální puls na arteria femoralis. Podle výrazu nad maskou Barney poznal, že žádný nenašel.

„Srdeční zástava,“ zvolal jiný hlas.

„EKG rovný,“ oznámil Nagy. „Je mrtev.“

Náhle se rozhostilo naprosté ticho. Nikdo se neodvážil promluvit, dokud dr. Aubrey nerozhodl o dalším postupu.

Konečně přikázal: „Doktore Nagyi, pokračujte ve ventilaci plic.“

Anesteziolog přikývl a uposlechl.

Proč to sakra dělá? nechápal Barney. Ten ubožák je mrtev.

Pak chirurg poklepal na rameno asistentovi. Lipson pochopil, ustoupil stranou a úkol zašít pana Abrahamiana přenechal rychlým a zručným rukám šéfchirurga.

Barney přihlížel s rostoucí nedůvěrou. Proč ho sakra zašívá tak pečlivě – proč ho vlastně vůbec zašívá? Vždyť toho člověka budou stejně znovu otvírat v pitevně.

V tuto chvíli už Barney odložil retraktor a jen bezmocně a zmaten sledoval, jak kyslík nafukuje plíce mrtvého muže.

Aubrey dokončil závěrečný steh a uvázal poslední uzel. „V pořádku,“ pronesl klidně, „odvezte ho na pooperační sál. Hned tam přijdu.“

Jakmile odvezli mrtvého pana Abrahamiana, Aubrey se otočil a chladnokrevně se odebral tam, kde se nemohlo nacházet nic jiného než šatna filmové hvězdy.

Lipson se vrátil z pooperačního sálu a spatřil Barneye, jenž stál jako přikovaný. „Co se děje?“

„Nerozumím tomu, co jsem právě viděl,“ odpověděl.

„Čemu přesně?“

„Ten člověk byl mrtev a přesto –“

„Jo, tohle,“ řekl Lipson. „Kolika operací jste se už zúčastnil?“

„Jsem tady první týden,“ odpověděl Barney a pak ho podrážděně požádal: „Můžete mi laskavě vysvětlit, proč jste sakra pumpoval vzduch do člověka, který byl tak mrtvý, že mu netlouklo srdce a neměl žádný puls?“

„Uklidněte se, *amigo*,“ řekl mladý doktor, „právě jste se dozvěděl, proč na operačním stole doktora Aubreye nikdy žádný pacient nezemře. Díky pumpařské práci Aubreyova dusiče bude pan Abrahamian prohlášen za mrtvého až *po* operaci – udělá to někdo na pooperačním sále.“

„To vše jen kvůli Aubreyově egu?“ zeptal se udiveně Barney.

„Ne,“ protestoval Lipson. „Tom není tak malý. Neumíte si ale představit, kolik si tím ušetřil papírování – i když to za něj většinou dělám já. Všechna ta lékařská vysvědčení, šterbka, nemocniční papíry, formuláře pro pojišťovnu – ta ouředničina zabere celé hodiny. Takhle ta prácička přejde na hochy z pooperačního. Tak co, k něčemu to dnes pro vás přece jen bylo dobré, *amigo*, že?“

„Jo,“ přisvědčil Barney, „bylo to dobré k tomu, abych pochopil, že nechci být chirurgem.“

Těsně před jejich čtvrtým a posledním rokem přiletěl podporučík Palmer Talbot linkou United Airlines (vojenský tarif) z Kalifornie do Bostonu. O týden později mohl letět zpátky bez letadla, tak byl opojen těžkým vínem Lauřiny nové náklonnosti.

Palmer se rozhodl využít léta strávená v armádě ke vzdělávání. Byl přijat do Armádní jazykové školy a začal studovat čínštinu. Znamenalo to upsat se armádě ještě na jeden rok. Ale zdálo se, že to stojí za to, zejména když Laura byla k němu tak chladná a lhostejná.

Nyní měl Lauru, která ráda vysedávala u krbu v obývacím pokoji jeho domku na Beacon Street a povídala si o čemkoli – pokud to nemělo nic společného s medicínou.

Laura si uvědomila, že zapomněla, jak je Palmer skvělý, jak jí umí naslouchat –a jak ji miluje. Nikdo na světě, přesvědčovala sama sebe, o ni nestojí tolik jako Palmer Talbot. Jak mohla být takový blázen a riskovat, že ho ztratí – v domýšlivé samolibosti, že „toho Pravého“ teprve najde. Teď už se totiž rozhodla, že z ní nikdy nebude „Dr. Ta Pravá“.

Snažila se nezatěžovat ho břemenem bolesti, kterou stále pociťovala z rozpadu své rodiny. Rozluka se stala definitivní, když začátkem roku 1961 – přesně řečeno v lednu – vláda Spojených států zcela přerušila diplomatické styky s Castrovou vládou. A pak invaze v Zátoce sviní, podniknutá kubánskými uprchlíky z Miami s cílem „osvobodit“ vlast, snížila úroveň vztahů mezi oběma zeměmi z naprosté nuly na otevřené nepřátelství.

„Teď bych přece nemohla Luise navštívit, i kdybych chtěla,“ konstatovala suše Laura.

„Ono by to ale šlo,“ nadhodil Palmer. „Pořád ještě se dá jet do Mexika a letět odtamtud.“

Laura na něho pohlédla a pokusila se prohlásit rozhodným tónem: „Nemám nejmenší přání navštívit Kubu, Fidela ani otce.“

„Máš s ním nějaký kontakt od doby, co odjel?“

„Pár pitomých dopisů. Ani jsem se nenamáhala odpovědět. Myslím si, že ten člověk je víc než *un poco loco*, když si ve svém věku chce hrát na revolucionáře.

Vykládá, že hlavním cílem jeho života je, abych za ním přijela na Kubu a pracovala tam jako lékařka.“

Palmer zavrtěl hlavou. „Četl jsem kdesi, že muži v jeho věku dělají pošetilosti – něco jako bláznění v přechodu. I kdybys chtěla, já bych tě za ním nepustil.“

„Neměj strach, to vůbec nepřipadá v úvahu. Ani že bych následovala matku do jejího náboženského útočiště.“

„Mimochodem, jak se jí daří?“

„Párkrát jsme spolu telefonicky mluvily. Prohlašuje, že od doby, co našla své poslání – jak to zbožně nazývá – je šťastnější než

kdykoli předtím. Mám dojem, že čeká, že ji navštívím, ale já vůbec nemám náladu navštěvovat matku, která by raději byla sestrou.“

Uchopil ji za ramena. „Já vím, jak ti asi je.“

„Těžko to můžeš pochopit. Víš, když oba rodiče začnou bláznit, dostávám strach, aby mě to nepotrefilo taky.“

Palmer se usmál. „A co kdyby tě to potrefilo kvůli mně?“

„Mám dojem, že se to už stalo,“ odpověděla a objala ho.

Bylo teď dost pravděpodobné, že ho armáda pošle zpátky do Bostonu. Podle zákona a vojenského školství mohl poslední rok vojenské služby strávit v kursech orientálních jazyků pro pokročilé na některé „uznávané vysoké škole“. Vzhledem k tomu, že armáda „uznává“ Harvard, Palmer přijel projednat studijní program s tamějším poradcem Simonem Rybarchykem.

A zjistit, jak si stojí s Laurou.

Noc před odjezdem, když se objímali u krbu, řekl: „Podívej, Lauro, já bych se opravdu rád vrátil studovat sem na Východ. Jenže nemůžu přistoupit na to, čemu Shakespeare říká *život na periferii tvé náklonnosti*. Vím, že na manželství ještě nejsi připravená, a tak jsem ochoten přistoupit na tvou hru, jen když budeme spolu – myslím tím, když budeme spolu žít.“

Laura se na něj chvíli dívala a pak řekla: „Palmere, ta dívka, co nevěřila v manželství, tady už není. Dokonce si myslím, že Laura Talbotová zní moc hezky.“

„Nevěřím svému sluchu. Ty mi fakt povídáš, že jsi ochotná stát se doktorkou Laurou Talbotovou?“

„Ne,“ odpověděla s hravým úsměvem, „budu paní Talbotová, ale *doktorka* Castellanová.“

„Ty si opravdu chceš vzít toho troubu?“

„Myslela jsem si, že máš Palmera rád,“ protestovala Laura.

„Poslyš, mám rád Elvise, ale to neznamená, že by sis ho musela brát. Děláš to jen proto, že si najednou představuješ, jak jsi úplně sama, a Palmer je cesta nejmenšího odporu.“

„Barneyi, on mě miluje.“

„Já vím, Lauro, ani trošku o tom nepochybuju. Pochybuju ale o tom, zda ho opravdu – hluboko v nitru – miluješ ty.“

24

V životě každého studenta čtvrtého ročníku nastane čas vrcholné krize.

Když dokončuje posledních pár výběrových stáží v rámci kolečka, při nichž se věnuje trochu víc chirurgii či vnitřnímu lékařství – podle toho, zda se chce stát chirurgem nebo internistou – najednou pohlédne na kalendář a všimne si, že v červnu téhož roku mu bude oficiálně udělen titul M. D.

V té chvíli naléhavě bolestného uvědomění zjišťuje, že ani zdaleka není připraven stát se lékařem. Doprčic, řekne si v duchu (nebo „sakryš“, jestli je to Seth Lazarus), lidi si budou myslet, že vím, co dělám. Budou čekat, že poznám, co jim je – a že je vyléčím. Co si s tím počnu?

Při pohledu zpátky teď dny úmorných pomocných prací vypadaly jako ztracený ráj. Oč nekonečně lepší je lítat po schodech nahoru a dolů nebo držet háky, zatímco druzí operují. Nejhorší, s čím se může člověk večer vracet domů, jsou bolavé nohy. Ale svědomí ho nebolí nikdy.

Při pomocných pracech dělá všechno – ale nemá žádnou odpovědnost. Ještě není nucen být neomylný.

Někteří z těch, kdo prodělají tuto krizi, si čestně uvědomí, že budou vždy jen studenty; nikdy se toho nenaučí dost. Leč takový zápal je neochrání před bolestí pacientů. A nakonec, ať to trvá deset nebo dvacet let, to napětí se pro některé z nich stane tak silným, že jim to zlomí srdce – metaforicky a někdy dokonce i fyzicky.

A stanou se příslušníky onoho druhu známého jako „deprivovaný lékař“, což je eufemismus pro doktora s poškozenou duší.

Druhý – daleko běžnější – způsob, jakým se začínající lékař vyrovnává s tímto apokalyptickým momentem, je jeho *neuznání*. Nastávající doktor klame sám sebe a věří, že složení hippokratovské přísahy se rovná křtu; že s diplomem přicházejí nadlidské síly, jež – jako mikroby – jsou neviditelné pro každého, až na zasvěceného pozorovatele.

Tento sylogismus je obdobou Descartesova „myslím, tudíž jsem“. V medicíně to ale zní „mám diplom, tudíž jsem lékař“.

Ti, kdo dokáží úspěšně provádět tuto uspokojující autohypnózu, získají přátele, ocenění, povýšení a – při vytrvalosti – i Mercedes SLC.

Barneyovi nastal čas rozhodnout se pro některou specializaci.

Jak míval ve zvyku, aspoň kam mu paměť sahá, i tentokrát uskutečnil sám se sebou vnitřní rozhovor. Otázka: Co ti působí štěstí, Livingstone? Odpověď: Působit štěstí druhým lidem.

Tak to nám moc nepomůže – k tomu by stačilo dělat třeba Santa Clause v obchodním domě. Můžeš tu myšlenku nějak objasnit?

Ano, po úvaze můžu své ambice tlumočit takto – pomáhat nešťastným, aby viděli radosti života.

Čím víc v sobě pátral, tím víc shledával důkazy, že je předurčen pro psychiatrii. A co víc, lidé s problémy se na něj obraceli odjakživa.

Nevyhledávala Laura vždycky jeho rameno, aby se na něm mohla vyplakat? Neměl sám obrovské uspokojení z toho, co se mu na letním táboře podařilo udělat s malým Marvinem Amsterdamem? (Kde je ti konec, Marvine? Jsi v pořádku a šťastný?) A vůbec by už nedokázal spočítat, kolik spolužáků vyhledávalo jeho pomoc ve chvílích zoufalství, ať již na Harvardu či předtím. Ano, jsem jako magnet na melancholii.

Jenže psychiatr musí být na prvním místě čestný sám vůči sobě. Tak do toho, Livingstone, zkus své rozhodnutí rozebrat. Už víš, co bys dělal pro druhé, ale co by udělala psychiatrie pro *tebe*?

Tak do toho, tohle je nejtěžší.

„Vyrovnanost“, kterou ve mně lidi vidí, je ve skutečnosti iluzí. Mám stejné vady jako každý jiný. Jen je zřejmě dokážu skrývat. Psychiatrie by mi především pomohla vyléčit sebe sama. Protože, povězme si to na rovinu, Livingstone, je ti skoro pětadvacet a dodneška jsi neměl s žádnou ženou vztah, který by překračoval rámec povrchnosti. A s tím určitě nebude všechno v pořádku.

Kromě toho, pouhá skutečnost, že chceš být člověkem, jenž rozdává moudrost, je sama o sobě určitým způsobem sebeobrany.

Nenalhávej si nic, máš strach podívat se do vlastního nitra a spatřit, co se tam děje.

Ano, volba specializace je často odrazem doktorovy vnitřní potřeby. Já chci rozumět sám sobě. Chci znát důvod, proč si dovoluju jednat jako otec každého člověka. Nemůže se za tím skrývat něco hlubšího – například pouhý fakt, že chci být otcem?

Poté, co se rozhodl pro psychiatrii, usoudil Barney, že by bylo rozumné jít ještě na mimořádnou neurologickou stáž, aby získal lepší představu o tom, jak funguje mozek jako struktura.

Ještě jednou dělal to, čeho se pak bude celý život snažit dosáhnout pouhými slovy: zkoumal lidský mozek.

Bennett Landsmann, jehož oči se upjaly na zářivý skalpel, si dopřál jednu chirurgickou stáž navíc a vyplňoval žádosti o přijetí na chirurgická pracoviště v bostonské oblasti.

„Koukej, Bene," snažil se mu diplomaticky vysvětlit Barney, „buď k sobě upřímný. I kdyby ses jmenoval Bennett X a měl za sebou veškerou Black Power na světě, nepomůže to. V žádné velké bostonské nemocnici ještě nikdy nezačínal žádný černý chirurg."

„Nikdy tam nebyla žádná žena," namítl Bennett, „ale Grete Andersenová žádá o přijetí."

„Poslechni mě, kamaráde, můžeš být krasavec jako Sidney Poitier, šampión jak Jackie Robinson – a dokonce i větší Žid než Sammy Davis – ale pro tyhle lidi jsi pořád jen barevná kůže. A pokud jde o Grete, sama jednou pozná, že si nemůže zadkem vyvrtět vstup do uzavřený pánský společnosti. To je ale její problém. Nebylo by moudřejší zažádat si se mnou do New Yorku?"

„Mám k Bostonu citový vztah, Barneyi. Bostonský symfonický orchestr je daleko lepší než newyorští filharmonici. Dokonce i umělecké galerie –"

„Nech těch kulturních keců, když se ti snažím vysvětlit, jaká je skutečnost. Žádný chirurgický pracoviště tady neporuší tradici – jediný, co bude porušený, budou tvoje nervy."

„Ale co ty, Barne?" zeptal se Bennett a otočil kartu. „Jakou přitažlivost může mít pro tebe teď New York, když tvoje matka

prodala starobylé rodinné sídlo a přestěhovala se do země slunce, zábavy a rakoviny kůže?“

„Bratr Warren je na právech na Columbii…“

„Jenže ten žije s nějakým děvčetem, viď? Určitě tě nepozval, abyste si hráli na *Julese a Jima*?“

„Nech toho, Bene, New York je hlavní město světa. Pro psychiatrii je rozhodně stejně dobrý jako Boston… a kromě toho –“

„Kromě toho – je to dvě stě padesát mil od Laury Castellanové.“

„Co to s tím má společnýho?“

„Ale, ale, Barne. Od chvíle, co se oficiálně zasnoubila, máš mizernou náladu.“

„On si ji prostě sakra *nezaslouží*!“

„Tyhle pocity mají všichni muži o svých sestrách – a mám dojem, že jednoho dne i o svých dcerách. Nikdy pro ně nikdo není dost dobrý. Podle toho, co jsem slyšel, je pan Talbot naprosto úžasný.“

„To je,“ přiznal Barney, „nemůžu proti němu říct ani slovo, až na to, že se pro Lauru nehodí.“

„A co ti vadí tak moc, že se tady nechceš poflakovat, abys ji neviděl trpět, až to praskne.“

Barney se nadýchl k odpovědi a pak se odmlčel. Na tváři se mu objevil slabý úsměv. „Panebože, Landsmanne, nerad to připouštím, ale udeřil jsi hřebík na hlavičku.“

„No tak,“ ustoupil Bennett, „mám dojem, že to bylo ode mne sobecké. Myslel jsem, že kdybychom byli spolu v Bostonu, mohli bychom mít společný byt a třeba bychom mohli soutěž v trestných hodech změnit v něco ušlechtilejšího – třeba soutěž v počtu svedených mladých dam. Sakra, já nechci, aby ses mi ztratil někam do New Yorku.“

Barney zvedl zrak a zašklebil se: „Tak si mě vem, Bennette.“

„Nemůžu, Barneyi. Nejsi Žid.“

Barney bezpečně cítil, že má infarkt.

Pak se v něm probudil psychiatr a on si uvědomil, že smrt je jen zbožným přáním.

Pravda je, že byl zcela ochromen. Neboť dnes ráno má přednést svou první neurochirurgickou „prezentaci“, písemný referát, zahrnující výsledky jeho vyšetření, rozbor příznaků a „diferenciální diagnózu“ opravdového pacienta. A ze všech lidí na světě u toho musí být právě profesor Clifford Marks, světově uznávaný neurolog a nesmlouvavě náročný učitel.

Podle různých symptomů, jež tak intenzívně analyzoval, si byl Barney jist, že pacient, jehož bude prezentovat, přežije. Barneyovou jedinou otázkou bylo, přežije-li to i *on sám*.

Vyběhl do čtvrtého patra právě ve chvíli, kdy Marks, rozložitý profesor s prošedivělými spánky, kráčel od výtahu, obklopen skupinou studentů a mladších lékařů.

Formálně se pozdravili a pod profesorovým vedením se odebrali na neurochirurgické oddělení. Nebylo to příjemné místo. Zdálo se, že pacienti na lůžkách jsou rozděleni do dvou extrémů: buď sebou křečovitě zmítali nebo leželi zcela ochrnuti.

Konečně došli k lůžku pana Alda Morettiho, připlešatělého muže středních let, jenž na první pohled jako by na toto oddělení nepatřil. Ruce a nohy měl sice ovázané, ale přesto se zdálo, že je nemá ochrnuté a že jimi může hýbat bez křečovitého chvění.

Moretti byl potěšen pohledem na tolik doktorů, přicházejících vzdát poctu jeho úchvatným symptomům, a nové poutníky vřele přivítal.

Když se všichni shromáždili kolem lůžka, profesor Marks pokynul Barneyovi: „Dobrá, Livingstone, poslechněme si, oč jde.“

Barney se obrátil ke skupině a otevřel složku s úředními formuláři a s četnými poznámkami, jež si předem připravil.

Chtěl začít, ale pacient ho přerušil nadšeným pozdravem: „Ahoj, Barneyi. Jak je ti po těle?“

„Fajn, fajn. Děkuju, pane Moretti,“ zamumlal Barney. A pak se vrátil k připravenému textu.

Moretti ho opět nepustil ke slovu; tentokrát se obrátil ke všem ostatním bílým plášťům. „Ten kluk byl včera v noci tak utahanej, že sotva udržel oči otevřený. Řeknu vám, nebejt mi tak blbě, tak jsem raději šel domů a nechal ho vyspat.“

„Hmm, ano,“ poznamenal profesor. A pak dodal: „Pokračujte, Livingstone.“

Barney si odkašlal a začal odříkávat: „Pacient je dvaačtyřicetiletý obchodní podnikatel –“

„Já teda dělám v nákladový dopravě,“ poznamenal pod čarou Moretti. „Mám pár svejch vlastních naklaďáků.“ Poté se obrátil k Barneyovi a vyzval ho: „Jen pokračuj, chlapče. Pokračuj.“

Barney pokračoval. „Minulou neděli pozval na oběd příbuzné a vařil ve velkém hrnci špagety –“

„Kolikrát ti mám, Barneyi, říkat, že to byly *vermicelli*.“

Barney sebral odvahu, aby přísně promluvil na téměř dvakrát tak starého muže. „Budu vám vděčný, když mě necháte domluvit, pane Moretti. Jestli k tomu budete něco mít, řeknete to potom.“

Rozhodnut neposkytnout Morettimu další šanci ujmout se slova, Barney ze sebe chrlil: „Když přenášel hrnec s vařícím pokrmem k výlevce, náhle ho upustil a způsobil si rozsáhlé popáleniny druhého stupně na rukou a dolních končetinách.“

„Vůbec to nechápu,“ omlouval se Moretti. „Něco takovýho se mi v životě nestalo. Vůbec mi nejde na rozum, jak jsem moh bejt takový nemehlo.“

Barney se zhluboka nadechl a pokračoval. „Na příjmu v nemocnici byl pacient zmatený a nemohl si ani vzpomenout, že se polil vařící vodou.“

„Jo, měl jsem úplný vokno,“ poznamenal Moretti.

„Vzhledem k rozsahu popálenin byl hospitalizován a byl nitrožilně zavodňován. V této době nevykazoval žádné ložiskové neurologické příznaky.

Dnes ráno došlo ke zvýšení teploty – patrně sekundárně v důsledku popálenin – pacient dočasně ztratil vědomí, pomlaskával a stále otáčel hlavu doprava. Měl tonicko-klonický záchvat, který trval necelou minutu. Když byl povolán neurolog, pacient byl už půl hodiny ve stavu totální exhausce.“

„Ten kluk na nic nezapomněl,“ ozvalo se z polštáře a Barney předstíral, že nic neslyší.

„Jaký byl váš první dojem?“ zeptal se profesor.

„Řekl bych," začal Barney – a snažil se, aby to znělo, jako že ho to napadlo a ne že je to výsledek usilovného studia materiálů, „že právě vysoká teplota mohla vyvolat záchvat. Také je možné, že jde o septickou záležitost způsobenou rozsáhlou bakteriální infekcí z popálenin."

Podle zvyklosti předložil Barney svou diferenciální diagnózu, založenou na porovnání symptomů pana Morettiho s příznaky jiných nemocí, za něž by mohly být zaměňovány. Kromě zřejmé možnosti nádoru se nabízela také oběhová nedostatečnost, jež vyvolává podobné příznaky. Dokonce tu byla i možnost roztroušené sklerózy. Encefalitidu nelze vyloučit, dokud se neprovede lumbální punkce.

Náhle se ozval řev: „*V žádným případě*! Nikdo mi nebude vrážet jehlu do páteře. Jednomu známýmu to dělali a pekelně to bolí."

Když Barney odpovídal na tento poslední výkřik, nacházel se daleko mimo oblast vzteku, na transcendentální úrovni klidu: „Budeme to vést v patrnosti, pane Moretti."

Pak se Barney obrátil zpět k bílým plášťům. „V každém případě, pane profesore, jak nám stále připomínáte, záchvaty jsou pouze příznaky, nikoli vlastní onemocnění. Pokud je mi známo, v pacientově rodině se v minulosti žádné záchvaty nevyskytovaly, až na jeden případ, o kterém se mi zmínil v rozhovoru – že jeho dědeček spadl z koně a dostal zřejmě posttraumatický záchvat.

Neurologické vyšetření bylo normální, včetně vyhodnocení dvanácti mozkových nervů. Vyšetřením senzorických a motorických nervů se žádné abnormality nezjistily. Šlachové reflexy jsou normální, Babinský negativní. Mentální stav v normě."

Chorý komentátor opět zvolal: „To si pište, že nejsem žádnej cvok!"

„Závěrem, pane profesore," řekl Barney s pocitem, že po pár slabikách přijde úleva, „zdá se, že pacientův záchvat je… idiopatický."

Idiopatický – nejužitečnější slovo lékařského slovníku. Každý doktor, jenž není schopen diagnostikovat pacientovo onemocnění, může kdykoli použít tohoto cenného adjektiva „idiopatický", což je z řečtiny (vztahuje se ke slovu „idiot") a znamená neznámého původu.

Jinými slovy, lékař říká pravdu, ale zároveň brání tomu, aby pacient porozuměl přiznání jeho nevědomosti.

Profesor přikývl. „Výborná prezentace, Livingstone, důkladná anamnéza, případná diferenciální diagnóza. Kompletní neurologický soubor. Gratuluji vám."

„A co já?" pokřikoval pobouřený pacient. „Já si nezasloužím trochu uznání? Vždyť jsem to Barneyovi všechno vykládal já. On to jen sepsal."

Marks se nedal rušit a dál hovořil se studentem. „Můžete mi říct, proč jste vyloučil epilepsii temporálního laloku?"

„Epilepsie temporálního laloku," začal Barney a horečně pátral v mozku, „by rovněž přicházela v úvahu, až na to, že pacient netrpěl iluzí déjà vu ani mikropsií – což jsou klasické symptomy, které s touto epilepsií spojujeme."

Na což významný neurolog odpověděl: „Hmm."

Pak se naklonil a dlouze a pečlivě zkoumal Morettiho obličej. Nakonec se obrátil ke svému doprovodu. „Pánové, když si pečlivě prohlédnete pacientův obličej, povšimnete si velmi lehké asymetrie. Uvidíte také, že levé oko je o něco výše než pravé. Tomu říkáme *jemný* neurologický příznak."

Na studenty to učinilo patřičný dojem, nicméně nechápali, kam Marks míří.

„Rád bych teď položil panu Morettimu pár otázek."

„Mně?" ozval se pacient a jeho ego rostlo až do nebe. „Ptejte se na cokoli."

„Pamatujete se na své narození?" zeptal se profesor.

„Ovšem," odpověděl Moretti, „dvanáctého února."

„Ne," přerušil ho Marks. „Mám na mysli okolnosti vašeho narození. Nevzpomínáte si, že by matka mluvila o nějakých obtížích?"

Moretti se na okamžik zamyslel a pak řekl: „Máte pravdu, mluvila. Mám dojem, že mě museli vytáhnout těma dlouhejma kleštěma."

„Myslel jsem si to," pravil Marks a uspokojeně se pousmál. Pak se obrátil k studentům: „Klešťový porod, obličejová asymetrie…" Ukázal na levou stranu pacientovy hlavy. „Vzhledem k tomu, že při

záchvatu otáčel hlavu doprava, poškození mozku bude zřejmě zde. Myslím, že – s veškerým respektem k Livingstonovým závěrům – máme co činit s epilepsií temporálního laloku, což lze prokázat na EEG.“

Pak se obrátil k ošetřujícímu lékaři a požádal: „Georgi, udělej si poznámku. Jestli se to potvrdí, nasadíme dilantin.“

Když Marks a skupina jeho uctívačů vykročili k další neurologické záhadě, poznamenal profesor na Barneyovu adresu:

„To nebyl snadný případ. Odvedl jste znamenitou práci. Škoda, že se chcete dát na psychiatrii. Z vás by měl být lékař.“

Farmakologie, přestože je jí vymezen jen poměrně malý prostor mezi posledními preklinickými kursy, je ve skutečnosti předmětem, jenž může rozhodnout o úspěchu či neúspěchu lékařské kariéry.

Nejde jen o to, že se studenti učí složení nespočetných léků, jejich účinky, použití a kontraindikace. To vše lze totiž nalézt v různých draze vázaných referenčních příručkách na doktorově stole. Jde spíše o schopnost lékaře napsat opravdu dobrý předpis a tak získat srdce a ovlivnit mysl pacientů.

Žádný pacient není spokojen, dokud nedostane nějaký předpis – ten malý papírek s kryptografickou škrábanicí – jenž dokazuje, že lékař o něj skutečně pečuje.

Podle Barneyova názoru, který poněkud nemoudře vyslovil před profesorem Morrisem Cohenem, je to něco jako zvláštní odměna: „Pacient se cítí nemilován, dokud mu nedáte něco hmatatelného. Suvenýr nebo cukrátko.“

„Promiňte, Livingstone, ale měl byste projevovat trochu větší úctu vědeckému výzkumu. Považujete snad očkování proti obrně nebo penicilin za cukrátko?“

„Omlouvám se, pane profesore,“ rychle couval Barney, „nikoho jsem se nechtěl dotknout. Copak ale není pravda, že někdy jen obyčejný aspirin zabalený do odborné terminologie může působit jako placebo? Chci tím říct, že předpis může v pacientovi vyvolat pocit, že se začíná uzdravovat, a to od okamžiku, kdy ho dostane do ruky. Myslím, že to je doloženo v literatuře.“

„Dobrá," odsekl ironicky Cohen, bránící svou důležitou disciplínu. „Dobrý doktor by ale měl být schopen především určit, zda onemocnění jeho pacienta není psychosomatické."

Barneyův vnitřní hlas volal na poplach: Drž hubu, idiote – tenhle kurs potřebuješ udělat, jinak nedostaneš diplom. A tak držel hubu.

Profesor Cohen vycítil, že Barney toho má na srdci víc. „Prosím, prosím," přemlouval ho sarkasticky, „jen račte pokračovat. Povězte nám, co máte na mysli."

„Dobrá," řekl Barney s přehnanou ostýchavostí, „jde jen o to, že i psychofyziologické symptomy jsou symptomy, které potřebují léčení."

Pak hbitě zalichotil svému školiteli. „Neboť – jak často říkáte, pane profesore – *na každou nemoc se najde pomoc*."

Profesor vypadal jako pohlazená kočka. „Dobře jste to řekl, Livingstone," předl Cohen.

„Dobrá, pánové, podíváme se teď na ty zkratky."

Cohen pokračoval ve výkladu, proč doktoři stále sepisují recepty pomocí latinských zkratek. „Po celá staletí to byl mezinárodní jazyk lékařství – latina byla jazykem vzdělanců."

Jenže Barney si pomyslel – a tentokrát si dal pozor, aby držel jazyk za zuby – kecáš! Učíme se psát latinsky jen proto, abychom zvýšili svou tajuplnost. Pacient si neumí přeložit q.i.d. (*quater in die*) jako „čtyřikrát denně" a p. c. (*post cibum*) jako „po jídle", a tak má pocit, že je v rukou velkého šamana.

Doktor musí být velice opatrný, aby nikdy nepoužil cizí výraz, jemuž by pacient mohl rozumět. Nenapíše např. nikdy *per rectum*, ale místo toho použije zkratku „p.r.", když předepisuje lék, který se dává do zadku.

Po přednášce přispěchal Bennett, aby kamarádovi vynadal.

„Co to do tebe sakra vjelo? Vytahovat ty psychiatrický žvásty na farmakologa –vždyť tě nechá proletět, jako že *Coca Cola, to je ono*."

„Nedramatizuj, Landsmanne. Cožpak jsem z toho elegantně nevybruslil?"

„Moc vidět to nebylo, Barne."

„Hele, ještě jsem se moc držel. Vůbec jsem například neřekl, že ani jeden doktor z Park Avenue by nenapsal *čitelný* recept – aby neztratil svou tajemnost.“

„Livingstone, evidentně se z tebe stává cynik.“

„Landsmanne, sakra, nepředpokládá se snad, že právě tohle z tebe udělá studium na medicíně?“

Laura nedokázala přestat myslet na ty děti.

Ze všech klinických stáží ji nejvíce zaujala pediatrie. Možná to byl skrytý mateřský pud, ale každého malého pacienta – ať měl hlubokou ránu pod okem nebo s ním lomcoval zápal plic či byl hrozivě znetvořen po autonehodě (každodenní nebezpečí) – považovala také za své vlastní dítě.

Na každém oddělení dětské nemocnice bylo možné spatřit scény, jež ji často pohnuly k slzám. Byli zde nevyléčitelně nemocní s takovými chorobami, jako je cystická fibróza, hemofilie, talasémie, svalová dystrofie a s chorobami *horšími*. Některé životy se měřily na dny, možná měsíce – přinejlepším na pár let. Ale žádný z nich nebyl vyléčitelný.

Zpočátku ji přitahoval život v laboratoři, kdy by se mohla věnovat pátrání po tom, jak léčit tyto vražedné nemoci. Pak si ale uvědomila, že chce být u dětí, když pro nic jiného, tak aspoň proto, aby jim trochu ulehčila umírání.

Ale ten boj nebyl vždy předem jednoznačně rozhodnut. Byla tu i radost, když pediatr odkryl téměř neviditelné choroby, jako je galaktosémie – potenciálně smrtelné, ale snadno vyléčitelné, jestliže jsou zjištěny včas.

Nejhlubší vztah však měla Laura k dětem předčasně narozeným – jež se narodily o dvanáct až čtrnáct týdnů dříve a nebyly schopny samostatně dýchat. Byly tak lehké a křehké (některé nevážily ani jeden kilogram), že skutečně modraly při pouhém dotyku lékařova stetoskopu.

Tito maličtí pacienti bojovali dojemně v inkubátorech o každý dech a boj o jejich záchranu mohl trvat celé dny i týdny. A přitom byli šťastni, když se jim podařilo zachránit jednoho ze čtyř.

Barney mohl klidně vykládat, že to je doznívající pocit viny za smrt Isobel, ale Lauře byly důvody zcela lhostejné. Věděla jen tolik, že chce svůj život věnovat záchraně malých dětí.

A tak podala přihlášku do dětské nemocnice. A byla přijata.

„Lauro, otevři!“

„Běž do háje, mám po službě a musím spát.“

Klepání bylo stále silnější a úpornější.

„Prosím tě, musím s tebou mluvit,“ volal posedlý ženský hlas.

„Doprčic,“ zaskřípala zuby Laura. Posadila se v posteli, odhodila přikrývku a šla ke dveřím. „Někdy bych si přála, abych měla tajné číslo pokoje.“

Otevřela a spatřila Grete v slzách.

„Co se děje, Andersenová?“

„Lauro, všechny harvardský nemocnice do poslední mě odmítly. Je mi na zabití.“

Laura vzala Grete dovnitř, posadila ji – a utišila. Nejdřív ji nechala vyplakat. Pak zkusila povzbudit jejího ducha prostřednictvím ega.

„Podívej se na to takhle, je to ztráta Harvardu, ne tvoje. Tebe vezmou na desítkách jiných klinik – a monopol na dobré chirurgy tady stejně nemají. Vyber si místo, kde tě *chtějí*.“

„Mám nabídky z Johns Hopkins a z Georgetownu. Tak mám dojem, že příštích pár let strávím někde v blízkosti našeho hlavního města.“ A pak s úsměvem dodala: „Třeba se dostanu i na rande s prezidentem Kennedym.“

„Jistě,“ odpověděla Laura, „JFK určitě zapracuje takovou bombu, jako jsi ty, do svého nabitého programu…“

Grete se zachichotala. Už byla zase ve své kůži. *Královna narážek a špičkování*.

Bennetta Landsmanna také odmítla chirurgická pracoviště všech tří bostonských nemocnic, na něž si podal přihlášku.

Rozhodně to nebylo kvůli tomu, že by mu něco chybělo. Koneckonců, Harvard absolvoval summa, studoval na Rhodesovo stipendium a na klinických stážích získal vynikající hodnocení. Jak

mu Barney znovu vysvětlil: „Říkám ti, Landsmanne, je to jen moc melaninu – v chirurgii co je černý, *není* hezký.“

„Chceš slyšet pravdu, Barne? Nalhával jsem si, že jsem jiný. Někdo se musí stát Jackie Robinsonem chirurgie a já myslel, že to budu já. V každém případě to svinsky bolí.“

Barney poklepal přítele po rameni. „Vyflákni se na ně, Bennette. Úplně se na ně vyflákni. Po tobě okamžitě hrábne milión nemocnic. Jdi do Filadelfie, Chicaga, Baltimoru – z tebe bude takový chirurg, že tě budou na kolenou prosit, aby ses vrátil jako řádný profesor.“

Bennett na něj pohlédl. „Jsi pan člověk, Livingstone.“

„Lichotíš mi, Landsmanne. Ale jestli tohle někdo je, pak jsi to ty.“

„Ano, doktore Livingstone,“ odpověděl Bennett s poněkud slabším úsměvem než obvykle, „ale já jsem *černý* pan člověk.“

Případy Grete a Bennetta byly výjimečné. Většina doktorů z absolventského ročníku 1962 nastoupila do nemocnic podle svého prvního výběru.

Dokonce i Lance Mortimer, nejníže umístěný na totemovém sloupu, byl přijat na Mount Hebron v Los Angeles.

I když – jak důvěrně svěřil Barneyovi – jeho otec, scenárista Terence Mortimer, musel přimět samotného Johna Waynea, aby zatelefonoval předsedovi správní rady a potvrdil, že na nemocnici zaútočí s jízdním praporem, jestli nepřijmou „chlapce mýho kámoše Terryho“.

25

Jejich slavnostní vysvěcení na opravdové doktory se konalo v červnu 1962 na čtvercovém náměstí před lékařskou fakultou.

Pódium stálo před budovou A a bylo obklopeno půlkruhem diváků usazených na dřevěných židlích.

Za přítomnosti lékařského panteonu – svých bývalých učitelů – a rodičů, jejichž sen se tím v mnoha případech naplní, měli toho horkého a vlhkého dne převzít diplomy. A co je nejdůležitější, složením hippokratovské přísahy budou zasvěceni do posvátného řádu lékařského umění.

Estelle i Warren tam byli a Warrenova kamera zaznamenávala historickou chvíli pro budoucnost.

Kdo se ale přišel podívat na Lauřino zasvěcení? Talbotovi starší a její snoubenec, ti samozřejmě, ale nikdo z nich se ještě nemohl tak úplně vydávat za „rodinného příslušníka“. Z Lincolnova náměstí tam nebyl nikdo. Laura matce speciálně zatelefonovala, aby nechodila.

„Ale proč, *querida*?“

„Můžu ti připomenout pohádku o *Červené slepičce*? Nepomáhalas mi péct chleba. Takže já nechci, abys ho přišla jíst.“

Jednala z bolesti a skončila s pocitem viny.

Těsně předtím, než rituál začal, přistoupili k Lauře, jež si zrovna upravovala vlasy, dva katoličtí kněží. Jeden byl mladý s tvářemi jak andělíček, zřejmě novic, druhý byl starý a – jak naznačovaly jeho tmavé brýle – patrně nevidomý.

„*Seňorita Castellano*?“ zeptal se mladší muž.

„Ano?“

„Slečno Castellanová, tohle je páter Juan Diaz-Pelayo.“

Dříve než mohla odpovědět, stařec na ni promluvil její mateřštinou – čistou kastilštinou.

„Přišel jsem vám požehnat,“ oznámil a hlas se mu chvěl stářím. „Byl jsem s vaším ctěným otcem v občanské válce – nebylo nás tam z církve mnoho. A měl jsem smůlu, že jsem padl do – řekněme,

nepřátelské společnosti. Váš otec mi zachránil život. Jsem si jist, že on i vaše matka na vás dnes budou hrdí.“

Sepjal ruce, pak udělal znamení kříže a řekl: „*Benedicat te omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus Sanctus*.“

„Amen,“ dodal andělíček.

Zmizeli stejně rychle jako se objevili. Kdo je poslal? Její klášterní matka? Otec, předávající vzkaz tajnou sítí až z Kuby?

Barney to setkání viděl z dálky a ve chvíli, kdy zjevení zmizela, stál u Laury.

„Jsi v pořádku, Castellanová?“ ptal se. „Vypadáš pobledlá.“

„Abych řekla pravdu, cítím se, jako bych měla ráno v kafi LSD. Ti dva mi přišli požehnat.“

Zavrtěla nevěřícně hlavou. „Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby teď přijel ohnivý vůz. Viď, že jim nedovolíš, aby mě odvezli?“

„Nepustím tě z dohledu. Buď klidná, Castellanová.“

Rodina Dwyerů byla zastoupena rodiči Hanka a Cheryl. Každá babička držela jedno z dvojčat; chlapeček seděl na maminčině klíně. Vyhlídka na „korunovaci“ obyčejného kluka z Pittsburghu je přiváděla do vytržení.

Někteří z nastávajících doktorů pokukovali ze zvědavosti po alabastrovém davu, zda nezahlédnou Bennettovy rodiče. Nebyl tam však ani jeden černoch.

Předchozího dne byl Barney na večeři s Bennettem a Landsmannovými U Mistra Jaquese. Vzájemné vztahy v této rodině mu připadaly silnější než cokoli, co dosud viděl mezi „skutečnými rodiči“ a jejich dětmi.

Bylo tam ale přece jen pár černochů, kteří čekali na to, aby mohli Bennetta nadšeně pozdravit, až vystoupí na pódium, kde mu děkan potřese rukou a předá diplom. Neseděli, ovšem, v posvátném půlkruhu, ale spíš v oknech okolních budov. Pomocný personál školy – údržbáři a uklízečky – velice dobře věděli, že na celé škole jsou jen dva černí bratři (a *žádná* sestra).

Rituál začal obvyklými blahopřejnými a děkovnými projevy; následovalo předávání různých cen.

Profesor Georges de la Foret, nositel Nobelovy ceny za práci v oblasti molekulární biologie, se vynořoval ze své laboratoře jen jednou ročně – na tento obřad. Předstoupil před shromáždění, aby vyhlásil vítěze ceny Johna Winthropa za nejoriginálnější výzkumnou práci, jejímž autorem je student absolventské třídy.

Nejprve zamumlal několik nesrozumitelných poznámek jazykem, jenž byl různě považován za francouzštinu, angličtinu nebo esperanto, pak zamžoural na malý útržek papíru a oznámil: „Vítěz tohoto roku –“

Pak odbočil od připraveného textu, aby poskytl osobní názor: „a podle mého názoru nejoriginálnější mozek, který se zde objevil od mého příchodu.“ Načež vyvolal Petera Wymana.

Triumfující vítěz vstal ze svého sedadla, aby odpověděl na bouřlivé ovace davu.

Leč žádné nebyly.

Z rodičovské části se ozval zdvořilý potlesk, od jeho spolužáků nejprve několik ojedinělých fuj. A ve chvíli, kdy Peter stoupal na pódium a potřásal rukou profesora de la Foret, myšlenka vyjádřit kolektivní názor třídu natolik inspirovala, že se jejich nesouhlasný chorál odrážel až od nebe.

Naproti tomu Seth Lazarus – poctěný jako nejlepší student – byl pozdraven pokřikem, jenž by se spíš hodil na fotbalový stadión.

Nat a Rosie seděli s Judy Gordonovou ve třetí řadě. Přestože byla hrdá, Rosie si vyčítala: Jak můžu být šťastná, když můj chlapeček je mrtev? Její muž se v tutéž chvíli v duchu radoval: Bohudíky mám živého, skvělého syna.

Náhle, jako by někdo otočil nebeským vypínačem, znovu nastal obřadný klid a obecenstvo ztichlo.

Děkan Holmes, v karmínovém hábitu podobnější veleknězi více než kdy jindy, vyzval studenty, aby povstali a opakovali po něm posvátné lékařské krédo – hippokratovskou přísahu.

„*Přísahám při Apollónovi, bohu lékařství…*“

„Přísahám při Apollónovi, bohu lékařství…“

„*Svého učitele v tomto umění budu ctít jako své rodiče…*“

„Svého učitele v tomto umění budu ctít jako své rodiče…“

„Také jeho potomky budu pokládat za bratry a budou-li se chtít naučit tomuto umem, vzdělám je v něm bez nároku na odměnu…“

Když Barney opakoval poslední slova, uvědomil si jejich ironii, neboť většina spolužáků nebude dělat právě misionářskou práci.

„Způsob svého života zasvětím podle svých sil a svědomí prospěchu nemocných a budu je chránit před každou úhonou a bezprávím…“

Bennett Landsmann musel stále myslet na to, že nacističtí doktoři také skládali tuto přísahu. Jak potom mohli udělat to, co provedli Hannah?

„Ani prosbami se nedám pohnout k podání smrtícího léku, ani sám k tomu nikdy nedám podnět…“

Seth Lazarus hýbal rty, ale slova neopakoval. Protože na tohle přísahat nemohl.

„Stejně tak neposkytnu žádné ženě prostředek k vyhnání plodu…“

Laura si s údivem uvědomila, že přemýšlí o té době – už je to tak dávno – kdy s Barneyem usilovně hledali doktora, jenž by nedodržel tuto část přísahy.

„Zachovám vždy svůj život i své umění čisté a prosté každé viny…“

Hank Dwyer, již tak rozpálený, se začal potit ještě silněji. Bude to něco jako kněžský slib, který jsem nemohl složit? Budu i tady zkoušen pokušeními těla?

„Neprovedu řez u žádného nemocného, ani trpícího kameny…“

Většina budoucích chirurgů mezi nimi se nad tímto příkazem podivila. Byli si však vědomi toho, že řezání lidského masa bylo po mnoho staletí považováno za nečistou práci, prováděnou často lazebníky. Mezi stříháním vlasů a amputací nohou byl zřejmě malý rozdíl.

Možná je tady ale ještě jeden důvod tohoto zákazu: tělo je posvátný chrám, do něhož je vstup bez dovolení zakázán.

„Stejně tak budu vzdálen touhy po smyslných požitcích se ženami…“

Mezi váženými kolegy seděl na pódiu chirurg, jenž se lepil na Grete Andersenovou, a snažil se nevnímat toto přísné přikázání přísahy, kterou i on kdysi složil.

A přísaha končila:

„*Uvidím-li nebo uslyším-li při své lékařské praxi nebo v soukromém životě lidí něco, co by mělo být utajeno, pomlčím o tom a zachovám to jako tajemství…*“

„… pomlčím o tom a zachovám to jako tajemství…“

A pak děkan Holmes vyhlásil: „Od této chvíle jste lékaři. Jděte a dělejte čest svému povolání.“

Ten zážitek se nedá srovnat s ničím na světě. Někdo může říct, že se to rovná manželskému či řeholnímu slibu, jenže pro první alternativu existuje instituce rozvodu a pro druhou možnost zříct se svého závazku.

Avšak hippokratovskou přísahu nelze nikdy odvolat.

Toho odpoledne učinili nezvratný závazek, že budou sloužit lidstvu a poskytovat léčivou útěchu trpícím.

A co víc, na rozdíl od slibů skládaných v manželství či v církvi, ten jejich nebyl učiněn Bohu, ale člověku. Jestliže by jim zřeknutí se Boha přivodilo zatracení, poznali by to teprve na onom světě. Kdyby však selhali ve službě lidstvu, poznali by to na *tomto* světě.

A tak vyrazili bojovat s nemocemi a smrtí. A jeden s druhým navzájem.

III

PO DOKTORÁTU

„Kdo hřeší před tím, kdo je Tvůrcem,
ať padne do rukou lékaře.“

ECCLESIASTICUS 38:15

26

V roce 1962 se pokrok v lékařství zřejmě pohyboval souběžně s pokrokem v automatizaci. Nové zařízení na elektrošoky dokázalo nyní probudit k životu i pacienta, jenž už žádné známky života neprojevoval – tak jako se roztlačením auta dá oživit i vybitá baterie.

A v případech, kdy selhalo pacientovo srdce, byli nyní lékaři schopni nahradit vadné chlopně umělými – z takových materiálů, jako je plastik, dakron a podobně.

Jediný rozdíl byl v tom, že na náhradní díly k autu se dává záruka, na lékařské opravy nikoli.

Nenapodobovali takoví lékaři práci Boha nebo neosvojovali si jeho úlohu? Jestliže ano, budou potrestáni jako Prométheus?

Když se pak zjistilo, že „neškodný“ uklidňující prostředek zvaný thalidomid, jenž doktoři dávali v dobré víře těhotným ženám, působí bizarní defekty končetin novorozenců, považovali to někteří za projev božího hněvu vůči lékařskému povolání.

A následovaly morální důsledky. Jestliže některé ženy nevinně spolykaly na radu svých lékařů tento skrytý jed, neměly potom mít právo na přerušení těhotenství? Nebo je má lékařská etika nutit riskovat, že porodí znetvořené děti, jež povedou neplnohodnotný a bolestný život?

Nový směr v lékařství byl stvrzen udělením Nobelovy ceny Jamesi Watsonovi a Francisi Crickovi za objev DNA, vlastní matrice života. Navzdory svému odstrašujícímu pojmenování má kyselina deoxyribonukleová překvapivě jednoduché složení. DNA může nakonec vědcům pomoci „upéct“ živého člověka, jinými slovy, vytvořit lidské bytosti v laboratoři.

Nebyla tohle poslední těžká urážka, vmetená do tváře šéfovi provozu na nebesích?

A zatímco se na obzoru začínal vábivě vynořovat tento nový svět, bylo lidstvu servírováno to, co se mělo brzy stát nejčastěji předepisovaným lékem všech dob. Zachránce duší a konejšitel

psýchy, nepostradatelný utišující prostředek pro věk úzkosti, zázrak mezi léky: valium.

Orchestr spustil „Přichází nám nevěsta.“ Laura se chopila Barneyovy paže a všichni hosté zaznamenali její krásu i eleganci jejího průvodce.

Bylo to tři dny po promoci a z jasně modrého nebe zářilo slunce. Avšak na jinak zcela zářivé události ulpívalo pár stínů. Milující příbuzní a přátelé si až příliš bolestně uvědomovali, kdo zde schází, neboť v důsledku nepřítomnosti otce připadl na Barneye úkol odvést nevěstu.

Když pomalu procházeli uličkou, vytvořenou z vypůjčených židlí na zahradě u Talbotů, Barney přemýšlel, co asi Laura pociťuje. Vypadala vyrovnaná, důstojná a klidná – nejroztomilejší nevěsta.

Byla však šťastná?

Za necelého půl tuctu taktů „Svatebního pochodu“ došli k cíli: k reverendu Lloydovi, což byl místní vikář, a k rozjásanému Palmerovi, jenž stál po jeho levici spolu se svým svědkem Timem – „tím nazrzlým blbečkem, co nezná nic než pólo“ – jak si pomyslel Barney. (Bez koně vypadal celý nesvůj.)

Když byli všichni na svých místech, kněz začal.

„Drazí v Kristu, sešli jsme se zde, abychom před zrakem Božím a před tváří kongregace spojili tohoto muže a tuto ženu v posvátném svazku manželském.“

Zdůraznil posvátnost tohoto okamžiku a vyzval přítomné, aby uvedli důvody, pro které by Laura a Palmer neměli být sezdáni, pokud nějaké znají. Barney – jenž se domníval, že by to udělat mohl – se přesto rozhodl zachovat mír. Když se reverend otázal, kdo vdává tuto ženu, Barney naznačil, že on.

V tuto chvíli svěřil Lauru do péče Palmera, jenž slíbil, že si ji bere za zákonitou manželku. A ona ho slíbila „milovat, ctít a poslouchat,“ dokud je smrt nerozdělí.

Ženichův jezdecký svědek pak podal prstýnek, jenž Palmer nasadil Lauře na prst, a po několika reverendových dobře zvolených otřepaných frázích se oba políbili, poprvé jako muž a žena.

Tóny nesmrtelného Mendelssohnova svatebního šlágru zároveň oznámily, že pro všechny přítomné nastal čas, kdy si můžou nacpat pupky a totálně se setnout.

Barney si nebyl jist, jaká je jeho další úloha, a tak jen stál a sledoval novomanžele mizející v záplavě gratulantů.

„Sluší jim to, že?“ oslovil ho reverend Lloyd.

„Ano,“ odpověděl Barney s pocitem zvláštní melancholie, „můj bratr Warren všechno fotografuje.“

„Jste ženatý?“ zeptal se vikář.

„Ach ne…“

„V tom případě, pane doktore,“ řekl srdečně reverend Lloyd, „při troše štěstí můžete být příště na řadě vy!“

Asi tou dobou začal Bennett Landsmann trpět ztrátou identity.

Rasové předsudky pro něj nebyly žádnou novinkou – od totální segregace v Millersburgu až po méně otevřený (a tudíž záludnější) společenský ostrakismus v Clevelandu – a s ranami se vždy dokázal vyrovnat. Nyní si ale naivně myslel, že jeho status doktora medicíny z Harvardu způsobí, že lidé k němu budou spíš vzhlížet, než aby se na něj dívali spatra.

Jenže se mýlil. Brzy si uvědomil, že jeho spoluobčané stále vidí jen černou kůži pod bílým pláštěm. Žil v New Havenu, kde začínal na chirurgii (a doufal, že tam i zůstane) v prestižní nemocnici Yale – New Haven; oči měl otevřené a hlavu zmatenou.

Nemocnice nebyla jen poblíž městského ghetta, byla přímo v jeho epicentru, přestože on sám bydlel – a parkoval nového jaguára s lékařským označením, kterého mu dal Herschel – v moderním klimatizovaném činžovním domě za parkem u Old Campus, téměř bez přestání se setkával se zlobou newhavenských černochů.

Univerzita a téměř všichni její sněhobílí studenti byli bohatí a privilegovaní; černoši byli ponižovaní, opomíjení, odsouzení k chudobě. Silniční odbočka z dálnice 95, vybudovaná mezi školou a ghettem, byla považována za machiavelistický trik ze strany Yale – jakýsi silniční vodní příkop, jenž má udržet chátru mimo poklidnou citadelu patricijů.

Ne že by nemocnice byla segregována. Zdravotnický personál byl černý i bílý. Jediný rozdíl byl v tom, že chirurgové, kteří prováděli operace, byli bílí, a tým, jenž potom vytíral krev hadrem na podlahu, tvořili potomci otroků osvobozených Lincolnem.

Bennett se snažil zachovat si rovnováhu a smysl pro humor. Byl však ztracen – chycen v zemi nikoho mezi dvěma oddělenými a odlišnými společnostmi. A v žádné z nich se necítil doma. A co bylo ještě horší, žádná z nich se k němu nehlásila jako k svému.

Neminulo dne, aby se nesetkal s nějakou zneklidňující připomínkou své „odlišnosti“.

Když jednou pracoval na oddělení urgentní péče, přijímal černošskou rodinu, která právě utrpěla lehčí zranění při autonehodě. Žena, jež byla zraněna nejméně, byla v podstatě pouze v šoku. Benovi připadalo vhodné aplikovat adrenalin. Aby ušetřil čas, rozhodl se zajít se svým receptem do výdejny léků osobně.

Lékárník pohlédl na recept a pak na něj.

„Doktor Landsmann, eh?“ zeptal se. „Ten musí být nový.“

„Prosím?“ řekl zdvořile Bennett.

„Chlapče, měl bys znát předpisy. Takové léky nesmíme dávat zřízencům – pouze doktorovi nebo jeho sestře. Řekni tomu línému Landsmannovi, ať si přijde sám.“

„*Já* jsem doktor Landsmann,“ oznámil Bennett a doufal, že jeho hlas zní klidně a důstojně. Byl totiž uveden do příliš velkých rozpaků, než aby se mohl zlobit, a příliš se ho to dotklo, než aby se mohl chovat nepřátelsky.

Jejich pohledy se střetly.

„Ach – promiňte, pane doktore,“ omlouval se uctivě lékárník. „Nevěděl jsem –víte – většina lidí tady –“

„Chápu,“ pronesl tiše Bennett. „Jenom mi dejte ten lék. Mám tam pacientku v šoku.“

„Zajisté. Zajisté.“ Lékárník se otočil a zázračně rychle přinesl adrenalin.

Příští sobotu se v důsledku teritoriální války mezi italským a černošským gangem objevilo v nemocnici téměř tucet raněných, včetně jednoho mladého černocha, který byl střelen do prsou kulovou zbraní.

Postřelenou oběť přidělili Bennettovi. Společně se sestrou odvezli rychle mladíka na nejbližší operační sál. Zatímco sestra odběhla připravit si podkožní injekci, Bennett si zblízka prohlédl střelnou ránu. Když ale začal rozstřihávat zakrvácenou košili, pacient s námahou zasípal: „Běž do hajzlu! Nešahej na mě, já chci doktora!“

„Já jsem doktor,“ řekl Bennett tak konejšivě, jak to jen šlo.

„Netahej mě za fusekli – v týhle nemocnici žádnej negerskej doktor není. Zavolej doktora.“

Bennett chtěl začít protestoval, ale do místnosti vstoupil Herb Glass, také začínající kolega na praxi v nemocnici, aby požádal o radu v souvislosti s mnohočetnými bodnými ranami, které právě ošetřoval.

Když se Bennett odklonil, aby si polohlasně promluvil s Herbem, jeho pacient zakvílel:

„Támhle toho – *toho* chci. Vždyť snad chcípnu. Řekni tomu doktorovi, že potřebuju pomoc.“

Bennett tiše vysvětlil situaci.

„Ať si trhne,“ zašeptal pobouřeně Herb. „Měl by být šťastný, že dostal doktora s rukama, jako máš ty.“

Bennettova sebeúcta však dostala takovou ránu, že přesvědčil Herba, aby si vyměnili pacienty.

Bez dalšího slova prošel chodbou, aby začal zašívat bodné rány pacientovi, jenž, jak doufal, bude buď tolerantnější, nebo – ještě lépe – v bezvědomí.

„Proboha, nemůžeš to zkusit trochu tišeji?“

Henry Dwyer, M. D. (jak Hank nyní cítil, že by se mu mělo říkat – vzhledem k jeho novému statutu), se snažil diskutovat s Cheryl, krmící jejich čtvrté dítě Rose Marii. Již svítalo a on se právě vrátil z vyčerpávající šestatřicetihodinové služby v nemocnici Boston Memoriál.

„Hanku, přestaň, prosím tě, řvát, probudíš děti.“

„Co je mi po tom? *Mě* nikdy nenechají spát, když se vrátím zedřenej jako otrok, jen proto, abych jim vydělal na chleba.“

„Hanku, vždyť to jsou jen malé děti. Jak ode mě chceš, abych jim vysvětlila, co je to začínající doktor na praxi v nemocnici?“

„To je tvůj problém, Cheryl. Ty jsi matka. U nás se s otcem vždycky jednalo jako s králem.“

„Ach, odpusťte mi, Vaše Výsosti. Mám to chápat tak, že jsi od narození chodil sám na záchod?“

„Nech toho. Ty se vyhýbáš důležité věci.“

„Miláčku, to není žádná věc. Katolická církev antikoncepci výslovně zakazuje. Nebo jsi snad už úplně zavrhl svou víru?“

„Podívej, s tím páterem Vyklouzem se do mě nestrefuj. Už necítím žádnou vinu.“

„Tak oč ti, pro všechno na světě, jde, Hanku?“

Její podrážděné gesto bylo tak důrazné, že její prs vyklouzl z pusinky Rose Marie.

Hank byl už na pokraji svých sil. Jak může sexy – nebo aspoň kdysi sexy – žena, jako je Cheryl, nechápat, že muži v nejlepších letech potřebují pravidelný pohlavní styk, i když si některé prudérní katolické dívky myslí, že je to trochu oplzlé?

Sedl si vedle ní na zem a cítil, jak ho od neustálého běhání nahoru a dolů po schodech v nemocnici bolí quadriceps. „Miláčku, té zatracené nemocnici jsem dal srdce i duši, ale jednu svou speciální část si šetřím jen pro tebe. Teď už mi rozumíš?“

Malička Rose Marie zanaříkala. Hank se zamračil, jako by mu něco vyčítala. Cheryl přiložila dětskou hlavičku zpět k prsu.

„Hanku, chápu, že máš své potřeby, ale jsi přece lékař. Neuvědomuješ si, že žena, která právě rodila –“

„Rodím děti ve dne v noci, tak mi nepovídej o takzvaných poporodních depresích. To je jen výmluva, aby sis mě udržela od těla.“

„Nech toho, to není fér. Neříkala jsem, že mám depresi. Jsem jen unavená. Uvidíš, že se mi ten starý entuziasmus zase vrátí.“

„Jistě, a pak budeš zase hned v tom.“

„Dokud kojím, tak ne.“

„Podívej, já vím, že kojící žena nemůže otěhotnět. Jen jsem chtěl prostě naznačit, že čtyři děti jsou až dost pro každou mladou lékařskou rodinu.“

„Ale Hanku, vždyť to nejhorší už máme skoro za sebou. Jakmile budeš definitivně přijat, tak máme po problémech. A kromě toho, víš, že moji rodiče nám teď chtějí pomáhat.“

„Mám svou hrdost,“ namítl pokrytecky. „Žádné almužny od příbuzných neberu. Chci jenom, abys mě respektovala. Každý manžel potřebuje, aby ho žena respektovala.“

„Já tě respektuju, miláčku. Víš, že tě zbožňuju.“

„Proč tedy nerespektuješ mé potřeby?“

Cheryl se rozplakala, slzy se jí kutálely po tvářích na prsa a na hlavičku dítěte.

„Hanku, udělám, co budu moct. Dneska v noci – až bude všechno spát –“

„To je velká šance,“ zaprskal výsměšně. „Vždyť v jednom kuse někdo řve.“

Cheryl se ho zoufale snažila uklidnit. „A zkusíme… nějakou ochranu.“ Nedokázala se přimět, aby vyslovila slovo *antikoncepce*.

Hank se vítězoslavně usmál.

„To je hodná holčička. Přečetl jsem dost literatury a dneska už jsou tak dokonalé pilulky.“

„Nemluvila jsem o pilulkách,“ přerušila ho váhavě. „Katolické rodiny mohou používat pouze metodu výpočtu podle cyklu.“

„Výpočet vhodných dnů podle ovulačního cyklu?“ vybuchl Hank. „Ty se odvažuješ tohle říct, když tady to, co ti teď zrovna cucá u prsu, bylo počato díky této *metodě*? Kromě toho, to je jen dobrá výmluva, proč ty záležitosti nechat jen na jednou dvakrát za měsíc.“

A pak přestal. Uvědomil si, že zašel příliš daleko. Cheryl se teď už naplno rozbrečela a schoulila se nad Rose Marií, jako by ji chtěla chránit před otcovým hněvem.

Hank si znovu klekl a zamumlal: „Promiň, nezlob se na mě, miláčku. Zkus ale nespat dvě noci za sebou a třeba poznáš, jak neuvěřitelné napětí teď cítím. Je mi to opravdu moc líto.“

„Hanku, já tě miluju. Prosím tě, už nikdy se nesmíme takhle hádat.“

Otec, matka a dítě zůstali několik minut v objetí a jen se kolébali sem tam.

A Cheryl se utišila. „Chceš snídani, miláčku? Hned jak Rose Marie usne, udělám ti topinky s džemem.“

„To je v pořádku, něco jsem zhltnul v nemocnici. Začínající doktoři jsou jako kozlové – my sníme všechno.“

Vstal a když zamířil k ložnici, napadla ho postranní myšlenka.

Začínající doktoři mají s kozly ještě jeden společný znak: jsou pořád nadržení.

Každou sobotní noc to na oddělení neodkladné péče nemocnice Bellevue vypadá jak v polním lazaretu. Barneyovi, který tu měl šestatřicetihodinovou službu, to připadalo jako by na ulicích Manhattanu probíhala světová válka.

Paradoxní je, že rány nožem a střelnou zbraní se nejsnadněji ošetřují. Po několika prvních týdnech už měl zašito pěkných pár mil (aspoň se mu to zdálo) potrhaných tkání; to mu připomnělo, jak Luis Castellano popisoval občanskou válku ve Španělsku.

„Byl jsem spíš švadlena než doktor.“

Barney se postupně naučil šít kůži v polokómatózním stavu, takže aspoň mozek mohl odpočívat, když ošetřoval potlučené oběti pouličních násilností.

Nebyla ani nejmenší šance aspoň na chvíli zamhouřit oko; z Barneyova hlediska si New York udržoval pověst „města, které nikdy nespí“.

Barney se snažil utěšovat tím, že si připomínal, jak ho vždy varovali před útrapami začínajících lékařů.

Proč ale, ptal se sám sebe, stejně jako už tisíce jiných před ním, proč máme ty nelidsky dlouhé služby?

Žádná letecká společnost by jistě nedovolila pilotovi létat ani polovinu Barneyovy pracovní doby. Proč jsou začínající doktoři vystaveni takovému týrání?

Je ironií, že doktoři – právě lidé, kteří znají fyziologii nejlépe – jako by ignorovali skutečnost, že lidské bytosti nemohou normálně fungovat, když jsou unavené.

Barney měl tu troufalost, že se zeptal vedoucího lékaře, jakou logiku má týrání těl mladých lékařů způsobem, jaký by byl u jejich pacientů považován za patologický.

Vážený postarší kolega pouze odpověděl: „Takhle jsme to dělali *my – a my* to přežili –“

„Ne, ne, ne, pane doktore,“ přel se ospalý Barney, „i když pominete náš zdravotní stav, co ten nešťastný pacient, když padne na doktora, který div neusíná? Je v *jeho* zájmu, aby o něj pečovala živá mrtvola? Unavení lidé se dopouštějí chyb.“

Doktor se podíval na Barneye s despektem. „Livingstone, tohle je součást vaší přípravy a víte, co se říká: *Kdo se dá na vojnu, musí bojovat*.“

A tak Barney sloužil dál, i když měl pocit, že se mu krev pomalu mění v kávu a z mozku se stává mazlavá houska s kusem sýra. Byla tu jediná útěcha: byl tak unaven, že se netrápil kvůli svým malým znalostem; byl příliš vyčerpán, než aby si uvědomil, že kdyby někdy ztratil spolehlivou *Merckovu příručku*, neměl by ani ponětí, s čím se setkává a co s tím má dělat.

Jedné poměrně klidné noci oznámil jakýsi muž sestře na příjmu, že „umírá na rakovinu“. Když ho vyzvala, aby to upřesnil, odpověděl: „To řeknu jen doktorovi.“

Sestra přidělila tento případ Barneyovi.

Barney odvedl muže na vyšetřovnu, vyzval ho, aby se posadil, oběma přinesl šálek kávy a požádal o obvyklé informace – jméno, zaměstnání a – co je pro nemocnici nejdůležitější – zdravotní pojištění.

Ukázalo se, že pacient je Milton Adler, pětatřicetiletý účetní jenž má pojistku hned u dvou pojišťoven.

„Fajn,“ řekl Barney, odložil tužku a snažil se nerozkašlat se z kouře silné cigarety, z které muž neustále dýmal. „Sladíte?“

Muž se rozčílil. „Proboha, co jste to za doktora? Já tady umírám a vy se mě ptáte, jestli chci cukr do kafe? To mě strčili nějakému studentovi? Nemáte nějakého nadřízeného, s kterým bych mohl mluvit?“

„Pane Adlere,“ odpověděl pevně Barney, „jsem kvalifikovaný lékař. Vím vše o karcinomech, neoplasmatech a veškerých onkologických procesech, které mohou ve vašem případě přicházet v úvahu. A upřímně řečeno, na základě zkušeností soudím, že máte pořád ještě dost času, abyste si se mnou čtvrthodinku popovídal.“

„To je všechno?“ tázal se úzkostlivě pacient. „Chcete říct, že mi zbývá necelá hodina života?“

„Nic takového jsem neřekl, pane Adlere,“ odpověděl Barney co nejjemněji. „Ale *oba* nejspíš zemřeme sešlostí věkem, pokud mi neprozradíte nějaké podrobnosti.“

Cosi v Barneyově chování (snad lehkost, s jakou pronesl slovo „karcinomy“) přesvědčilo Adlera o kompetenci mladého lékaře. „Dobrá, ptejte se.“

„Kde přesně máte rakovinu, pane Adlere?“

Muž se na chvíli zamyslel a nakonec odpověděl. „Nevím, nejsem si jist. Vy jste sakra doktor, vy byste ji měl najít.“

Barneyovi to začínalo být jasné.

„Pane Adlere, s výjimkou rakoviny kůže vše ostatní zůstává pouhému oku neviditelné.“

„Tak mě proboha vezměte na rentgen. Na co čekáte?“

Barney uchopil kus čistého papíru a snažil se vypadat zaujatě, „myslím, že to je dobrý nápad, pane Adlere. Já jim ale musím říct, co vám mají zrentgenovat. Máte někde bolesti?“

„Bolí mě srdce, pane doktore. Myslím, že mám rakovinu srdce. Dá se to vyléčit?“

„To nemohu říct, dokud nebudu mít víc informací,“ vysvětloval Barney. „Můžete mi povědět, jaké máte příznaky – a kdy to začalo?“

„Řekl bych, že to začalo minulou neděli.“

Všiml si, že se Barneyova tužka nehýbe. „Vy si to nezapisujete?“

„Nemějte obavy, jen mluvte.“

„Právě jsem vám řekl, že bolesti začaly v neděli.“

„Nestalo se o víkendu ještě něco jiného? Chci říct, byl to jinak zcela obyčejný víkend – nic zvláštního se nestalo?“

„Nevím, co myslíte. Rakovina snad nestačí?“ A opět se v něm probudilo podezření. „Určitě nejste medik?“

Barney ignoroval otázku a zeptal se sám: „Vy jste ženatý, že? Mám pravdu?“

V tu chvíli Adler začal zuřit. „Na to jste se mě už ptal kvůli těm pitomejm formulářům. Teď mi zavolejte vašeho nadřízeného nebo zavolám svého advokáta.“

Na zlomek vteřiny se nikdo z nich ani nepohnul. A ta vteřina se protáhla na několik minut, kdy pacient a doktor seděli mlčky v malém vyšetřovacím boxu.

Potom se Barney velice citlivě zeptal: „Proč vám přišel na mysl advokát?“

„Co tím myslíte?“ odsekl zlobně pacient.

„Říkal jste, že chcete jiného doktora. Proč byste k tomu potřeboval advokáta?“

Adler nedokázal odpovědět, ale na protest vstal.

„Sedněte si,“ přikázal mu jemně, ale pevně Barney. Muž uposlechl jako hodné dítě.

Barney se opřel lokty o stůl. „A teď mi povězte – máte nějaký problém?“

„Ne, absolutně ne.“

„Nemáte finanční problémy?“

„Ne, ne.“ Adler pohrdavě mávl rukou. „Přestaňte se tak hloupě ptát.“

Pak se Barney zeptal: „A co vaše manželství?“

„Jaké manželství?“ vybuchl náhle Adler. „Kdyby tady ještě nějaké manželství bylo, proč bych volal advokáta? Ona si najala největší štiku v New Yorku. A můj advokát je taková chudinka, že mi nejspíš prohraje i právo stýkat se s dětmi. Panebože, já bych umřel.“

Skryl hlavu v dlaních a rozplakal se.

Po chvíli se Barney velice jemně zeptal: „Chcete říct, že je vám na umření?“

„Ano, ano.“ Přikývl s rukama stále na obličeji. „Já ji miluju a miluju své děti. Co mi zbyde, jestli odejdou – jen prázdný byt. Neumíte si představit, jak je mi hrozně.“

„Myslím, že si to umím představit,“ řekl Barney s pochopením. „Řekl bych, že je vám tak hrozně jako člověku, který má rakovinu srdce.“

Byla to Barneyova první úspěšná psychiatrická diagnóza – a jeho první neúspěch.

I když mu okamžitě předepsal lék na povzbuzení nálady, cítil, že Adler je příliš blízko vážnému zhroucení, než aby ho nechal odejít domů.

Zavolal na psychiatrické oddělení a vysvětlil situaci. Tamější vedoucí lékař, unavený chlapík jménem Barton, naznačil, že ho to obtěžuje. „Poslyšte, chlapče, kdybychom měli mít za cvoka každého, kdo se objeví na pohotovosti s depresí, pak bychom na hospitalizaci těch lidí potřebovali aspoň Central Park. Kromě toho jsme přeplnění. Dejte mu librium a pošlete ho domů."

„Doktore Bartone," namítl zdvořile Barney, „já si ale myslím, že by se ten člověk mohl pokusit o sebevraždu."

„To je něco jiného," ozvalo se z telefonu. „Jestli se o to skutečně pokusí, zavolejte znovu."

Barney se vrátil na vyšetřovnu, podal Adlerovi dvě tablety, černou a zelenou, a papírový šálek s vodou.

„Jednu si vezměte hned, pane Adlere, a druhou zítra po snídani. Mělo by vás to uklidnit, abyste mohl spát. Ale hned ráno vás tady chci vidět, platí?"

Pacient poslušně přikývl a spolkl tabletu.

Barney ho doprovodil k východu a zamával mu na taxi.

Adler se ráno objevil. Na první straně *Daily Mirroru*. Podle reportéra skočil čtrnáct pater „ze svého luxusního mansardového bytu v East Side". Jeho hluboce zarmoucená žena, jež byla přes víkend s dětmi na venkově, při interview vzlykala: „Kdybych to bývala věděla. Ubohý Milton byl v takové depresi. Kdybych to bývala věděla!"

Dr. Ivan Barton se snažil ukrást pár vzácných okamžiků spánku a podřimoval u psacího stolu na sesterně, s vousatou bradou opřenou o ruku; probudilo ho cosi jako rána palicí pár centimetrů od ucha. Prudce se narovnal a spatřil neznámou postavu v zašpiněném bílém plášti.

„Vy jste Barton?" zavrčel neupravený mladý doktor.

Po šestatřiceti hodinách beze spánku byl psychiatr poněkud dezorientován. Zmateně se zeptal:

„Mohu pro vás něco udělat?"

Barney mu strčil před oči výtisk *Mirroru*. „Podívejte se na tohle," soptil. „To je ten člověk, kterého jste včera v noci *nechtěl mít za cvoka*, protože jste mě nebral vážně."

„No tak, no tak, přibrzděte, kamaráde," odpověděl starší doktor, jenž už opět ovládl své schopnosti a (jak si myslel) i profesionální techniku. „Vy tady musíte být opravdu nový."

„A co má sakra být? Kdybyste se včera v noci obtěžoval s Adlerem promluvit, viděl byste to, co jsem viděl já. Ten člověk byl zoufalý."

„No tak, chlapče, vždyť jste si tím sám nebyl tak moc jist, jinak byste na mě přitlačil trochu víc. Nemám pravdu?"

„Ne," zařval Barney a ihned si pomyslel: „Je to asi *moje* chyba. Já jsem zodpovědný za smrt toho ubožáka."

„Chcete si o tom promluvit?" zeptal se znepokojeně Barton.

Barney zavrtěl hlavou a posadil se. „Promiňte, že jsem se neovládl. Tohle je poprvé, co jsem –"

„Přišel o pacienta?" dokončil Barton jeho myšlenku.

Barney přikývl. „Je to hrozný. Kdybych byl schopný, mohl jsem tomu chudákovi zachránit život." Pak zvedl oči a zeptal se: „Vy jste už někdy přišel o pacienta?"

„Ano," přiznal Barton, „a jestli vám to může být nějakou útěchou, pokaždé, když se vám to stane, je to horší."

„To znamená, že jste přišel o mnoho pacientů?" zeptal se překvapeně šokovaný Barney.

„Poslyšte, chlapče, je statisticky doloženo, že medici *zabijí* průměrně tři pacienty, ještě než dostudují. A dál to *nikdo* nesleduje."

Sklíčený Barney zavrtěl hlavou. „Myslím, že tohle bych už podruhý prodělat nedokázal."

„Pak se nedávejte na psychiatrii," poradil mu upřímně Barton. „Zvolte si něco bezpečného, jako je dermatologie." Odmlčel se. „Stejně tak jako ortoped potřebuje fyzickou sílu, psychiatr potřebuje velkou vnitřní nezdolnost. Je smutnou skutečností, že svět se hemží nešťastnými lidmi – dokonce včetně psychiatrů. Mimochodem, znáte naše vlastní procento sebevražednosti?"

„Slyšel jsem, že je vysoký," zamumlal Barney.

„Devětkrát – *devětkrát* vyšší než u ostatní populace. Vybral jste si velice nebezpečnou specializaci, příteli.“

Barney věděl, že doktoři nedokážou zachránit každého pacienta. To byla skutečnost, s níž byl připraven se vyrovnat. Což oběť přepadení, kterou právě ošetřoval, nezemřela na stole, zatímco dostávala transfúzi?

Teď si ale náhle uvědomil, jaký v tom je rozdíl. Nůž je rychlý; životodárná krev proudí rychle ven z těla. Psychiatr může zacházet s podobným jevem, ale ten probíhá zvolna. Psychiatrovým úkolem by nemělo být zašívaní ran, ale spíš snaha odklonit nůž z cesty.

„Kdy vám skončila služba?“ zeptal se psychiatr.

„Před půl hodinou,“ odpověděl Barney.

„Já končím, jakmile přijde Sarah Fieldová, a ta by tu měla být každou chvíli. Neskočíme si na snídani?“

„Ne, díky,“ řekl stále ještě šokovaný Barney. „Chce se mi jen spát. Chci zalézt do postele a na všechno zapomenout.“ Otočil se a měl se k odchodu.

„S tím nepočítejte,“ zavolal za ním Barton. „Většina začínajících doktorů ani neví, jestli je jim hůř ve spánku nebo za bdělého stavu. *Všechno* je jako zlá noční můra.“

„Díky,“ řekl Barney, „fakt jste mi pomohl.“

27

Seth Lazarus byl nejlepším studentem absolventského ročníku.

Připouštěl to i Peter Wyman, přestože si na tu neoficiální poctu mohl dělat nárok také. Harvard mu předběžně nabídl zaměstnání. Profesor Pfeifer ho chtěl mít někde nablízku, neboť Peter se stal nepostradatelným pro jeho vlastní výzkum. Na Mikeovu výzvu (teď už si samozřejmě tykali) si Peter zažádal o přijetí pouze do nemocnic, jež byly v dosahu pár minut pěšky od biochemické laboratoře. Přijaly ho, přirozeně, všechny.

Jeho učitel dohlédl na to, aby Peter ke svému hubenému platu začínajícího lékaře dostával přídavek ze státních fondů.

Pro Petera se nic vlastně nezměnilo až na to, že si teď na dopisní papír dal natisknout hlavičku: Peter Wyman, M. D., Ph. D.

Seth vytvořil bezprecedentní rekord v dějinách Harvardu: ve všech klinických kursech získal hodnocení A-plus. Nemocnice se o něj ucházely tak, jako se fakulty dvořily středoškolským pivotmanům. Navíc, vzhledem k jeho mnohostrannému talentu, mu byly nabídnuty speciální stáže v kterémkoli oboru podle vlastního výběru.

Uvažujte o prestiži chirurgie, řeklo mu půl tuctu šéfchirurgů. Máte virtuózní ruce. Operujete, jako když Jascha Heifetz hraje na housle – zručně, obratně, naprosto přesně. Může z vás být druhý Harvey Cushing.

Netřeba říkat, že Sethovi velice lichotilo srovnání s harvardským legendárním neurochirurgem a fyziologem.

Ale s díky odmítl.

Jak se svěřil Judy, nechce věnovat život péči o lidské bytosti, jež jsou pasivní a v bezvědomí. Dokonce se domníval, že to je možný výklad té pasáže hippokratovské přísahy, jež přikazuje „neprovést řez u žádného nemocného."

Skoro ze stejných důvodů odmítl pozvání svého starého šéfa Toma Matthewse, aby se věnoval plně patologii. Matthews mu zaručil, že ho Seth vystřídá ve funkci vedoucího oddělení. Jenže Seth

na patologii pohlížel pouze jako na prostředek k poznání toho, co způsobilo, že lidské tělo zemřelo. V tomto oddělení se pacienti dostávají k doktorovi příliš pozdě.

Ne, jestliže se chirurgie příliš podobá práci instalatérů či tesařů, patologie je něčím jako archeologie. Pro vdovu není žádnou útěchou, když se dozví příčinu manželovy smrti. Pomyslete ale, jaké štěstí byste způsobili ženě, kdybyste rozšifrovali všechny chorobné příznaky jejího muže. V takovém případě, jestliže máte dost času a odborných znalostí, můžete mu zachránit život.

A tak si Seth vybral střední cestu: vnitřní lékařství, kde bystrá diagnóza může dokonce zachránit pacienta před nutností chirurgického zákroku.

Navzdory lichotkám ze San Franciska, Houstonu a Miami – nemluvě o Bostonu a New Yorku – chtěl Seth jít domů do Chicaga. Cítil zvláštní pouto ke své staré nemocnici. Tam bylo jeho srdce. Tam byla jeho budoucí žena.

Bohužel, nepočítal s tím, že tam jsou také jeho rodiče.

Od smrti Howieho totiž matka prodělala proměnu. Přestože chodila na hřbitov stejně pravidelně jako předtím do nemocnice, začínala být nyní posedlá ohledně druhého syna.

Seth ve své naivitě udělal strategický lidský omyl. Rozhodli se s Judy, že červen příštího roku, až Seth ukončí praxi v nemocnici, bude ideální dobou k sňatku. Zároveň se dohodli, že rodičům nic neřeknou. A tak, když se vrátil hned po promoci do Chicaga, zvolil cestu nejmenšího odporu a žil doma.

Rosie, jež si dříve sotva všimla, že středoškolák Seth se ještě v době večeře učí ve školní knihovně, se teď trápila, když nebyl u večeře každý den. I když jí vždy telefonoval z nemocnice, aby to věděla, stále více považovala synovu nepřítomnost za zradu.

Navíc, jak tato nová posedlost rostla, Rosie nemohla usnout, dokud se syn nevrátil. Někdy to bylo dokonce po nočním zpravodajství v televizi. A zatímco na obrazovce blikal nějaký film z doby kamenné, Rosie stále ignorovala Natovy prosby, aby to zhasla a dopřála mu trochu spánku.

„Ani nápad," říkávala přísně a zůstávala vzhůru, dokud se neozvaly Sethovy kroky stoupající k jeho pokoji.

Jednou po půlnoci, když dávali jakési klasické dílo z éry němého filmu, postarala se Rosie o zvukový doprovod tím, že přiměla Nata k rozhovoru.

„Co myslíš, že dělá v tuhle hodinu?“ zeptala se.

Manžel nejprve neodpovídal, neboť se naučil spát s polštářem přes obě uši. Rosie musela znovu zakřičet: „Co myslíš, že dělá, Nate?“

Bylo to přesně ve chvíli, kdy se Seth vrátil domů a jal se po špičkách stoupat nahoru. A tak nečekaně vyslechl úplně divadelní dialog dvou starších občanů. Otec řekl: „Proboha, Rosie, tomu klukovi už je skoro pětadvacet.“

„A co když ho chytne nějaká do pasti? To je známé, že děvčata už taková jsou. Pořád jen ťuťuťu-ťuťuťu a najednou bác! – a je těhotná.“

„Dobrá,“ na to Nat. „O to dřív z tebe bude bába.“

Seth stál na schodech, zcela fascinován rozhovorem.

„Judy pro něj není dost dobrá,“ pravila melancholicky Rosie, „mohl by si vybrat lepší.“

Nat se opřel o lokty a ostře opáčil: „Judy je báječná a mají se rádi. Co proboha čekáš? Princeznu Grace?“

„Čekám někoho lepšího.“

„Poslouchej, Rosie. Seth je prima kluk. Na ramenou nosí chytrou hlavu. Ale princ Rainier to není. S touhle dívkou je šťastný. Co chceš víc?“

Nastala významná pauza a Seth si řekl, že půjde nahoru z doslechu. Jenže jeho myšlenky nedokázaly zaktivizovat příslušné oblasti mozku.

A pak uslyšel matku, jak žalostně úpí: „Já ho nechci ztratit, Nate. Dost na tom, že jsem ztratila Howieho. Druhé dítě už ztratit nechci.“

„Kdo mluví o ztracení? Ten kluk je naprosto zdravý. Jen se prostě ožení.“

„O to jde. Já nedovolím, aby si ji můj Seth vzal. A to je moje poslední slovo.“

Na což její manžel odpověděl: „To taky pevně doufám, Rosie. Dobrou noc.“

Příští sobotu odjeli Seth Lazarus a Judy Gordonová do Evanstownu a před zrakem Božím a před tváří kongregace – složené ze smírčího soudce Daniela Carrolla, jeho ženy a druhého svědka (jenž stál pět dolarů), ale žel nikoli rodičů, byli spojeni v posvátný svazek manželský.

Co Bůh spojil, tchýně nerozděluj.

Byla to první Lauřina zkušenost s novorozencem s vrozenou vadou.

Dvanáct hodin předtím se paní Kathleen Paleyové narodil chlapeček o váze tři a půl kilogramu. Pediatr dr. Paul Fedorko přivedl svou oblíbenou začínající lékařku, aby dr. Castellanová mohla sledovat, jak se zachází s novorozencem v počátečních chvílích jeho života.

Mladá matka byla při příchodu do nemocnice silně rozrušena. Její porodník dr. Jack Lesley dospěl k závěru, že pro pacientku i pro něj samotného bude jednodušší, když jí dá silné sedativum; aplikoval jí sto miligramů nembutalu, aby ji přivedl do narkózy, kterou pak zesílil sto mililitry skopolaminu.

Lauru to udivilo – zdálo se, že takové množství sedativa by uspalo na několik dní i slona. Paní Paleyová byla v bezvědomí. Lauře připadalo jako zázrak, že vůbec dýchá.

Byl to porod koncem pánevním, což Lesley spolehlivě zvládl; tím se ale oddálilo odhalení malformace až do poslední chvíle.

Matka spala a nevěděla, jaký šok ji čeká.

Neboť její jinak pěkný chlapeček se narodil s částečným rozštěpem tvrdého patra – tkáně v oblasti úst a nosu se během vývoje nespojily. Kromě toho měl novorozenec rozštěp rtu a vypadal, jako by ho pokousal pes a roztrhl mu při tom ústa.

Fedorko předem Lauru varoval, aby se na tuto možnost připravila, protože v rodině Kathleen se tyto malformace v minulosti objevovaly.

Laura znala z učebnic fotografie novorozenců s rozštěpem patra, ale i když se snažila zachovat si profesionální odstup, při pohledu na obličej dítěte se zachvěla.

Dr. Lesley pokynul pediatrům, aby novorozence odnesli. Laura a Fedorko dítě zabalili, sestry ho uložily do izolety a spěšně odvezly na jednotku intenzívní péče. Matka byla zatím převezena na pokoj, kde ještě nejméně půl dne zůstane pod vlivem sedativ. To poskytne Lesleyovi a jeho týmu dost času, aby se před setkáním s rodiči zocelili.

Laura se toho dne naučila důležitou věc. Když má doktor pro pacienta dobrou zprávu, sděluje mu ji sám. Je jako operní hvězda; stojí uprostřed jeviště a zpívá sólo. Naproti tomu když všechno dokonale *neproběhlo*, zpívá se jiná píseň – spíš něco jako oratorium pro co největší počet hlasů.

Jinými slovy, v dobách krize doktoři věří, že bezpečí spočívá v jejich počtu.

Laura byla povolána do týmu složeného z Lesleye, jeho vedoucího lékaře a Fedorka, jemuž bylo dítě svěřeno do pediatrické péče. O dvanáct hodin později se opět sešli před pokojem 653.

„Vše připraveno, Paule?“ zeptal se Lesley.

Fedorko přikývl. „Tu knihu mám,“ oznámil a obrátil se k Lauře. „Jste v pořádku?“

„Abych řekla pravdu, nejsem,“ přiznala.

„Především nevím, co tady dělám.“

„Jestli se hodláte věnovat pediatrii, pak tohle je něco, co se budete muset naučit. A, upřímné řečeno, tyhle věci jdou vždycky lépe, když je u toho žena,“ vysvětloval Paul.

Doprčic, pomyslela si Laura, to znamená, že je na mně, abych jí zabránila „chovat se jako žena“ – jinými slovy chovat se hystericky. Co jí mám říkat – že jsem to taky prožila? Nebo existuje nějaké speciální klišé používané „mezi námi děvčaty?“

Obrátila se ke svému školiteli. „Co je v té knize, Paule?“

„Uvidíte,“ řekl a pak se usmál. „Nemějte obavy, Lauro, tohle je jeden z případů, kdy můžeme téměř zaručit šťastný konec.“

Lesley zaklepal na dveře.

Mužský hlas je vyzval, aby šli dál. Vešli dovnitř a malý pokoj vypadal rázem přelidněně. Mort Paley seděl u postele Kathleen a držel ji pevně za ruku. Kathleen byla stále ještě víceméně v kómatózním stavu, ale její manžel vyskočil, jakmile lékaři vstoupili.

„Dobrý den, Morte," pozdravil porodník a záměrně přitom užil křestního jména, aby posílil efektivní vztah rodič-dítě, jenž vždy staví lékaře do výhodnějšího postavení. „Gratuluju."

„Já vím, že něco není v pořádku," zvolala Kathleen. „Ptala jsem se každé sestry na oddělení, ale všechny mi pořád říkaly *Počkejte, až přijde doktor Lesley*. Něco se stalo – vidím vám to na očích."

Porodník se znovu ujal slova: „Dovolte, abych vám představil své kolegy."

Mort netrpělivě poslouchal, jak Lesley představuje každého jménem a funkcí. Bylo více než zřejmé, že nepřinášejí dobré zprávy.

Laura se vcítila do Mortovy situace. Proč si s tím sakra dávají tak na čas? divila se v duchu. Nemohou říct rovnou pravdu a pak ty ubožáky uklidnit? Panebože, vždyť si musej myslet, že to dítě je mrtvé.

„Je tady malý problém," řekl nakonec nevzrušeně Lesley.

„Jaký? Co se stalo?" chtěl vědět Mort. „Je nemocný nebo co?"

V tuto chvíli předal Lesley slovo pediatrovi.

„Doktor Fedorko vám to vysvětlí. To patří do jeho oboru."

Paul si odkašlal a nasadil důvěryhodný tón.

„Určitě víte, Morte, že v rodině Kathleeniny matky se vyskytoval rozštěp patra –"

„To ne," zasípal otec. „Chcete říct, že to dítě bude vypadal jako Kathleenin strýc? Ten člověk je prakticky zrůda. Nedokáže ani normálně mluvit."

„Co je, Morte?" ptala se jeho žena. „Naše děťátko vypadá jako strýc Joe?"

Mort ji uchopil za ruku a snažil se ji ukonejšit, když Kathleen začala naříkat. „Ne, ne, prosím tě, řekni, že to není pravda."

„Morte, Kathleen," přerušil je porodník, „máme rok 1962. Dnes už tuto vadu umíme napravit. Doktor Fedorko vám ukáže, jaká báječná práce se dnes dělá na dětské chirurgii."

Znovu vyvolal svého kolegu a Laura měla pocit, že mu strčil Černého Petra.

„Podívejte se na ty fotografie," vyzval je konejšivým hlasem Paul a otevřel fotografické album.

„Bože můj," přikrčil se Mort Paley.

„To jsou ale fotografie *před* operací," zdůraznil Fedorko. „Podívejte se na tytéž děti po operaci. Nejsou kouzelné?"

Morta to neuklidnilo. Byl zcela ztuhlý při pomyšlení, jak asi jejich dítě vypadá *teď*.

Zíral bez hnutí na doktory a pak úpěnlivě poprosil: Prosím vás, teď jí to neukazujte. Nemůžete s tím počkat aspoň do zítřka?"

„Ne, Morte," odpověděl kategoricky Lesley. „To je něco, s čím se vy dva musíte vyrovnat; čím dřív začnete, tím líp."

Kvůli čemu, ptala se v duchu Laura. Co se proboha získá tím, když se té ženě teď hned sdělí špatná zpráva? To ubohé děvče půlku noci rodilo. Dítě nepůjde na operaci ještě celé týdny, tak proč ji nenechají trochu odpočinout?

Starší pediatr však dál ukazoval fotografie dětí s malformacemi – jak vypadaly před a po rekonstrukčním chirurgickém zákroku a Laura náhle pochopila Paulův spěch: neměl odolnost vůči bolesti. Příliš se vciťoval do postavení druhých a potřeboval se co nejrychleji toho břemene zbavit.

Laura poprvé pochopila, proč se říká, že člověk, aby mohl být doktorem – nebo aby to aspoň vydržel – musí kolem svých citů vybudovat pevnost, jež odolá útokům citové účasti.

Můžete pomáhat trpícím a zmírňovat jejich bolest, ale nesmíte ji cítit.

Napadlo ji, zda bude někdy tak silná.

O hodinu později Fedorko navrhl: „Lauro, co kdybyste pomohla sestře Walkerové přinést děťátko Paleyových jeho matce. Měla by ho nakojit."

„Dokáže to, Paule?"

„Fyzicky ano. To dítě může sát. Psychicky – nevím. Tady se uplatní vaše přítomnost u lůžka. Raději bych nepoužíval umělou výživu. Proč používat injekční stříkačku, když z hlediska nemluvněte je nejlepší *Château Maman*?"

„Ale Paule, já jsem tady tak nová, vůbec nevím, co jí mám kruci říkat."

„Řekněte jí, že rozštěp rtu bude do půl roku v pořádku. Stačí, když dokážete, aby to dítě vzala do náručí, o zbytek se postará příroda.

Stála za dveřmi pokoje 653, zhluboka se nadechla a pak požádala sestru:

„Počkejte tady. Já se podívám, co se dá udělat, abych ji na to psychicky připravila.“

„Ale tohle, paní doktorko, obvykle neděláme. Normálně dítě rovnou přineseme.“

„Dobrá, ale kdyby vám to nevadilo, ráda bych to zkusila po svém.“

„Dobře, paní doktorko,“ kapitulovala sestra.

První reakce Kathleen byla přesně taková, jakou Laura očekávala: „Ne! Panebože! Já ho nechci vidět – odneste ho pryč.“

Její manžel tam stále ještě byl a udělal na Lauru němé gesto, jež jako by říkalo: Nemůžete ji už přestat mučit?

Poněkud vyděšena z úkolu, který jí byl uložen, Laura naléhala: „Kathleen, prosím vás, je to roztomilý chlapeček s pár… malformacemi, které snadno napravíme.“

„Ale vypadá jako strýc Joe,“ protestovala Kathleen. „Je to moje chyba. Až ho Mort uvidí, už mě nebude mít rád.“

„Prosím tě, miláčku,“ zašeptal manžel, „to není tvoje chyba. A já tě určitě nepřestanu milovat.“

Laura lehce změnila předmět hovoru, aby trochu zmírnila napětí: „Už jste vybrali nějaké jméno?“

„Chtěli jsme, aby to byl Mort mladší,“ začala Kathleen. „Ale teď –“

„Bude to Mort,“ přerušil ji konejšivě manžel.

Laura na něj pohlédla, jako by chtěla říct: Jste prima. Kathleen má kliku, že vás má.

„Teď sem přinesu malého Morta,“ oznámila jemně Laura. „Je čas ho nakrmit a já bych byla ráda, kdybyste to aspoň zkusila.“

Kathleen nedokázala odpovědět. Místo toho Mort položil ženě ruku na rameno, pohlédl na Lauru a vyzval ji: „Jděte a přineste nám naše děťátko.“

Platí jedno pevné pravidlo: Dokud lékař drží dítě, do té doby patří jemu. Od chvíle, kdy se ho dotkne matka, je dítě navždy její. A bez ohledu na to, jak vypadá, je krásné.

Tak to bylo také s Kathleen Paleyovou.

Laura položila novorozence Kathleen do náruče, matka přiložila svého syna k prsu – a vzdychla.

„Podívej, Morte," zamumlala zamilovaně Kathleen, „on papá." Volnou rukou pohladila ochmýřenou hlavičku. „Je rozkošný, viď, Morte?"

„Nejrozkošnější děťátko na světě, miláčku," odpověděl a *myslel to tak.*

Laura si pomyslela: Dobře, že ses mu nepodívala do pusinky – viděla bys rovnou do nosu.

„Děkuju vám, paní doktorko," řekl dojatě Mort. „Moc vám děkuju. Doufám, že se ještě udivíme."

„Taky doufám," odpověděla upřímně Laura a udělala si v duchu poznámku, že bude sledovat pokroky malého Paleye. A že musí být u toho, až z něj udělají opravdového krasavce.

Lékařská fakulta Johns Hopkins
Baltimore, Md

Milá Lauro,

měla jsem opravdu radost z tvého dopisu a velice mě dojal případ novorozence s rozštěpem patra. Jestli tam jsou pediatři aspoň tak dobří jako tady, tak ten chlapeček bude v pořádku.

Moje vlastní chirurgické zkušenosti – pokud se to tak dá nazvat – spočívají zatím téměř výlučně v tom, že držím háky, zatímco ti druzí operují. Jeden doktor mi tady slíbil, že mě naučí takový trik – jak držet háky a přitom vestoje spát. Říká, že to je jediná možnost, jak se prokousat tím peklem.

Pokud jde o osobnější věci, v mém životě došlo k jisté změně. Minulý měsíc jsem měla jednou noční službu s tímhle prima doktorem – je ženatý a má dvě děti.

Víš, jak to bývá, když je moc hodin a všichni kolem spí – najednou říkáš věci, které bys jinak nikdy neřekla. Dostali jsme se na řeč o profesionální kariéře a o manželství, a ten člověk mi úplně na

rovinu řekl, že kdyby si měl vybrat mezi tím, že bude dělat vedoucího lékaře významné nemocnice bez rodinného života – nebo obvoďáka někde v Zapadákově s manželkou a dětmi – rozhodl by se bez váhání pro rodinnou alternativu. Nakonec se mě zeptal, proč nejsem vdaná a nemám děti – a já si tu otázku začala klást také. A nemohla jsem přijít na žádnou dobrou odpověď. Tak mě napadlo, že bude asi načase přestat být nedospělou a promluvit si s někým, kdo by mi s tím pomohl.

Výsledkem je, že jsem začala navštěvovat opravdu skvělého psychiatra – možná jsi o něm slyšela. Andrew Himmerman. Je to úžasný člověk – napsal půl tuctu knih a asi milión článků. Jediná potíž je v tom, že má ordinaci v D. C. a jezdit třikrát týdně v pět ráno z Baltimore do Washingtonu by mě přivedlo předčasně do hrobu. Pátrám proto po místě na chirurgii ve washingtonské oblasti, abych nemusela k psychiatrovi dojíždět.

Ve svém dopise moc nepíšeš o manželském životě. Mám ale dojem, že pro tebe to není velká změna – vždyť znáš Palmera už tak dlouho. Na druhou stranu, když vidím, co udělají dlouhé dny (a noci) v nemocnici s některými manželstvími začínajících doktorů… Někdy ale zapomínám, že ty jsi „zázračná žena“.

Musím utíkat na sál.

Napiš mi, prosím, brzy.

Zdraví
Grete

Laura složila dopis, zrovna když se v kuchyni objevil Palmer, zívající a neoholený. Spěchala ho obejmout.

„Vypadáš, jako bys celou noc nespal,“ zašeptala.

„Ty taky.“

„Já nespala,“ odpověděla a unaveně se usmála. „Zachránila jsem dva životy. Neumíš si představit, jaký je to báječný pocit. A jakou máš omluvu ty?“

„Čekal jsem, až se vrátíš domů.“

„Zapomněl jsi, že mám službu? Vždyť jsem ti to napsala.“ Ukázala na kalendář s fotografiemi Harvardu během čtyř ročních

období, kam zeleným inkoustem zapsala rozvrh svých služeb v nemocnici.

„Číst umím, Lauro," řekl Palmer a ospale si připravoval instantní kávu. „Protože jsem ale stará vojna, považoval jsem 23.00 hod. za 11 večer a měl jsem představu, že do půlnoci budeš doma."

„Doprčic," ulevila si Laura a zaťukala si na čelo. „Měli jsme ten urgentní telefonát z Manchestru, abychom tam zajeli pro předčasně narozená dvojčata a odvezli je na intenzivku. Hnali jsme se tam s jedním kolegou. A nebudeš tomu věřit, když jsme se vraceli, tak jsme píchli."

„Máš pravdu," pronesl chladně. „Tomu nebudu věřit."

„Ještě štěstí, že byly respirátory napojené na generátor, jinak bychom o ty děti přišli." Náhle se zarazila, když si konečně uvědomila Palmerova slova. „Ty chceš říct, že lžu?"

Palmer se pokoušel být nonšalantní. „Lauro, Manchester je v suverénním státu New Hampshire a já nepochybuju, že tam mají své vlastní pediatry –"

„Ovšem, že mají. Ale sám přece víš, proč se do Hampshire stěhuje tolik lidí – nejsou tam žádné státní daně ani nic podobného. To ale taky znamená, že jejich nemocnice si můžou dovolit nejvýš krabičku náplastí. Ta dvojčata nebylo možné zachránit jinak, než je napojit na respirátory v naší dětské nemocnici."

Pohlédla prosebně na Palmera.

„Stejně vím, že jsem měla zavolat. Jenže to byl takový blázinec, nezlob se, miláčku."

Šla svého muže políbit, ten ale mírně ukročil, aby se vyhnul jejímu objetí.

„Ty chceš dělat štráchy?" usmála se zamilovaně.

„Řekl bych, že je spíš děláš ty," odsekl.

„Palmere, co tím chceš kruci naznačit?"

„*Primo*, i když budu ochoten věřit tomu, že v Manchestru mají spartánské zdravotnické zařízení, nejsem ochoten akceptovat to, že nemají sanitku, která by ta nešťastná dvojčata mohla převézt.

Secundo, nikdy jsem ještě neslyšel o sanitce, kterou by řídili dva doktoři – a už vůbec ne o sanitce s píchlou pneumatikou.

Tertio, podle toho, jak pořád básníš o svých lékařských kolezích, bylo mi jasné, že je jen otázkou času, než se stane něco jako v Othellovi.“

Centrum vzteku v Lauřině mozku vysílalo signál k výbuchu. Ale zbytek jejího těla už byl příliš vyčerpán.

„*Primo* – můj milující choti,“ začala, jako když před soudem vyvrací důkazy předložené odpůrcem, „měl bys pamatovat, že Othello se mýlil, pokud jde o jeho ženu. *Secundo*, Manchester nemá transportní inkubátory a my jeli kombíkem a ne sanitkou. A *tertio*, mám dojem, že jsi paranoidní trouba, jestli mi nevěříš. Jak mám kruci vědět já, že jsi nebyl v noci s nějakou čůzou? Teď mi jdi z očí, mám jen čtyři hodiny na spaní, než se tam zas budu muset vrátit.“

Když mizela za dveřmi kuchyně, Palmer za ní zavolal: „To je dobrý nápad, co jste mi právě vnukla, doktorko Castellanová. Měl bych si otevřít soukromou jednotku intenzívní péče. Aby pečovala o *mě*.“

Za tím vším se skrýval problém, že Laura a Palmer očekávali od manželství každý něco jiného. Přesto Laura nikdy nenalezla dost odvahy, aby si o tom s Palmerem otevřeně promluvila.

Palmer byl stále v zajetí tradičních představ o ženě, jež by měla být společnicí, pomocnicí, matkou jeho dětí a, samozřejmě, oslnivou hostitelkou. Koneckonců, Palmerova matka byla po celý život takovou ukázkovou manželkou jeho otci. A Laura rozhodně splňovala všechna jeho kritéria.

Na druhé straně, Laura neměla pro manželství žádný model. Věděla pouze, že nechce vztah, jaký existoval mezi jejími rodiči. Skutečnost, že Luis a Inez spolu žili přes dvacet let, než se odloučili, nijak nedokazuje, že by vůbec někdy tvořili skutečný pár.

První léta na medicíně Laura dokonce dlouho pochybovala, že se pro manželství hodí. Jediné, co se rodičům podařilo na ni úspěšně přenést, totiž byla schopnost spoléhat se na sebe samu. A což manželství není vztahem vzájemné závislosti? Nikoli ze slabosti, ale kvůli dvěma silám, které se spojují k ještě většímu účinku – jako dva trámy, jež se o sebe vzájemně opírají, aby unesly větší tíhu.

Během známosti s Palmerem na něm Laura nejvíce obdivovala to, jak ji ochraňoval. Vypadal – i když to nikdy nebylo vysloveně vidět – tak otcovsky. A vedl ji k přesvědčení, že sňatkem zmizí pouze jméno, nikoli životní styl.

Líbánky strávili v exotickém hotelu Byblos v Saint Tropez. Každé ráno chodili podle vody od pláže Pamplon (Plage de la Bouillabaisse) k pláži Tahiti – a snažili se předstírat, že nejsou v rozpacích, když procházeli nudistickou kolonií mezi nimi.

Palmer se neskrýval s tím, že se mu prohlídka takových pozoruhodností líbí, a škádlivě se snažil Lauru přimět, aby si odložila horní díl plavek. Ale ke svému pobavení zjistil, že Laura nemá takové zábrany, jak si oba mysleli.

Po obědě si chodili lehnout – a pak siesta. Později, když už slunce zoranžovělo, sedávali v Le Senequier u promenády a prohlíželi si všechny ty do bronzova opálené a krásné kolemjdoucí.

Usrkávali pernod, zatímco pár set metrů od nich rybáři pilně vykládali z člunů to, co bude jejich večeří u Les Mouscardins.

Svatební cesta byla sen, avšak návrat na Loganovo letiště byl nepříjemným probuzením. Neboť Laura, jejíž přitažlivost (i s horním dílem plavek) zahanbovala ostatní ženy na pláži, si teď na sebe navlékla neforemný bílý plášť a za úsvitu odjela do dětské nemocnice.

Palmerovi zbývala půlka léta a on nevěděl, čím se má zaměstnat, než začne zimní semestr. Nejprve se snažil pracovat na své čínštině. Jenže přiváděl sám sebe k šílenství zvukem svého vlastního hlasu, jenž se snažil napodobit tóny výslovnosti, rozlišující různé významy téhož slova.

Někdy si vzal knihu a šel se projít podél řeky Charles; nalezl si místo ve stínu a četl. A když byl unaven, pozoroval plachetnice, jež jako běláskové poletovaly sem tam po klidné vodě.

Tma přicházela, až když už večer hodně pokročil. Palmer se pak vracel na Beacon Street, vyndal z ledničky večeři, otevřel láhev Chablis, na stereo si pustil Vivaldiho a snil o tom, že je na schůzce s Laurou.

Byl trpělivý a Laura – stále zářící a plná energie po návratu z líbánek – nocemi, kdy neměla službu, plně vynahrazovala svou nepřítomnost.

Začátečnická praxe v nemocnici však na ni těžce doléhala a dostavovala se únava. Pak přicházela domů, políbila Palmera, osprchovala se, něco zakousla a jako potápěč se ponořila do hlubokého spánku.

Postupně přestávala jíst. Po pár dalších týdnech začala vynechávat ranní sprchu, políbila ho, odhodila boty a šla spát v tom, co měla na sobě.

Předtím ho ale vždy políbila.

Jednou – zázrak nad zázraky – dostala lékařský ekvivalent dvoudenního vojenského „opuštáku“.

Palmer měl radost a navrhl malý výlet autem do Vermontu, aby se podívali, jak příroda pracuje štětcem na podzimních stromech, dali si večeři v útulné hospůdce a pak, jak to napsal Edgar Allan Poe, láska s láskou, jež je víc než láska.

„Jsem pro tu poslední část,“ usmála se unaveně Laura, „ale nemohli bychom to udělat trošku blíž domova, jako třeba v naší posteli?“

„Lauro, prosím tě, kde je tvůj smysl pro dobrodružství?“

„Myslím, že jsem ho ztratila po první celonoční operaci.“

„Lauro, miláčku, stojí to opravdu za to všechno?“

Viděla smutek v jeho očích, věděla, jak se cítí opuštěný, a přesto odpověděla: „Ano, Palmere, mně to za to stojí.“

Zazvonil telefon.

Bennett Landsmann otevřel jedno oko a přitom se snažil nechat zbytek těla spát. Byly dvě hodiny ráno a on se právě dostal do postele po třiceti hodinách služby na pohotovosti. Zvonění neúnavně pokračovalo a Bennett nakonec poraženě vzdychl a zvedl sluchátko.

„Tady je doktor Landsmann,“ řekl nevrle.

„Tady je doktor Livingston, ale můžete mi říkat Barney.“

Bennett otevřel oči a posadil se: „Nevíš náhodou, že je noc?“

„Ne,“ dělal si legrácky Barney. „Ale třeba mi to můžeš vyslepičit.“

„Ty už máš něco v sobě, viď?“

„Ne, pokud nepočítáš nescafé a čokoládu. Ne, Landsmanne, právě teď jsem si poprvé sedl – mám dojem, že nejmíň po měsíci. Mluvil jsem s několika milióny pacientů a každýmu z nich jsem sepisoval anamnézu. Už jsem ztratil přehled o těch kvantech různých ran, které jsem sešíval. Byl jsem už tak grogy, že mi sám šéf řekl, ať si jdu na chvíli lehnout.

V každým případě, protože teď mám patnáct minut volno, napadlo mě, že se přeptám, jak s tebou zacházejí na Yale. Ty jsi skutečně spal, Landsmanne?“

„Ne, ovšemže ne. Dělal jsem zvláštní výzkum ve svém volném čase. Snažil jsem se najít lék na ukecanost. To je ale vedlejší – jak se máš?“

„Stojí to za bačkoru. A co ty, brácho? Provozuješ aspoň nějaký horizontální tance?“

„Pár sester na mě pohlédlo s přízní. Ale na našem oddělení je i na tohle pořadník a služebně starší všechno vyžerou. Já to ale nějak přežiju. Co víš o Castellanový?“

„Nic. Co čekáš? V práci toho má až nad hlavu, stejně jako my. A kdykoli zavolám, staroch Palmer hlásí, že Laura není doma. Stejně si myslím, že ji aspoň v padesáti procentech zatlouká.“

Přátelé si vyprávěli lékařské anekdoty – některé z nich tak strašné, že by byly snesitelné jen pro zvlášť silné nátury, když se Barney, zcela nevinně, dotkl citlivé záležitosti.

„Jinými slovy, až na velkou únavu a sexuální deprivaci jsi v New Havenu spokojen?“

Nastalo ticho.

„Landsmanne, jsi tam ještě?“

Bennett zaváhal.

„Víš… to je dlouhá historie.“

A pak mu přeříkal obšírný přehled nechutných incidentů.

Když skončil, Barney řekl: „Umím si představit, jak ti asi je.“

„Myslíš?“

„Řekl bych, že máš černou náladu.“

„Správně, Livingstone. Čím dál černější.“

28

Informovaní pozorovatelé americké scény předpovídali, že rok 1963 vstoupí do dějin jako rok Černošského uvědomění. To platilo až do 22. listopadu. Od toho dne se charakteristickým znakem roku mělo stát zavraždění Johna F. Kennedyho.

Ve zpravodajských pořadech se stále více objevovaly nejen postoje politiků, ale i lidská těla. Byl to začátek nové epochy.

Po celé zemi se šířily zprávy o úspěšných transplantacích různých orgánů. Desítkám lidí byl darován život díky transplantaci ledvin.

Na Mississippské univerzitě byla provedena první transplantace plic. V Houstonu použil dr. Michael De Bakey umělé srdce na udržení oběhu pacientovy krve při operaci srdce.

A když chyběl lidský dárce, přišly na pomoc laboratoře. Díky umělým rohovkám začali někteří nevidomí opět vidět.

Ale ne všechny zprávy ze zdravotnictví byly dobré. Asociace amerických nemocnic oznámila, že průměrné denní náklady na jednoho pacienta se za pouhých pět let více než zdvojnásobily. Vzrostly z 18,35 na 36,83 dolaru.

A ještě před Jackem zemřel toho roku jiný Kennedy. 17. srpna se o pět a půl týdne předčasně narodil jeho druhý syn Patrick; vážil něco přes dva kilogramy a měl respirační distres. Měl nezralé plíce. Mohl se nadechnout, ale žádný vzduch v plicích neudržel.

Novorozeně zabalili do modré přikrývky, uzavřeli do krabice z umělé hmoty a rychle převezli z Hyannis Port do bostonské dětské nemocnice, kde byl veškerý personál zmobilizován k jeho záchraně.

V nemocnici bylo naprosto unikátní zařízení – velká kyslíková komora, deset metrů dlouhá a přes dva metry široká. V přístroji pracovali dva specialisté v zoufalé snaze vehnat do dýchacího ústrojí novorozence kyslík.

Ale bez úspěchu. Po pouhých třiceti devíti hodinách života novorozenec zemřel.

(Ironií osudu za pouhý rok poté doktoři v dětské nemocnici v Louisville v Kentucky vyvinuli novou techniku léčení této nemoci.)

Koncem roku 1963 třída, která rok předtím obdržela na lékařské fakultě Harvardovy univerzity diplomy, údajně splnila všechny požadavky na provozování lékařské praxe ve Spojených státech. Většinou jim bylo dvacet čtyři až dvacet devět let.

Většinou také na to nebyli ani zdaleka připraveni, protože konec praxe v nemocnici často signalizuje nový začátek.

Opravdová specializace vyžaduje intenzívní soustředění na specifický problém lékařství. Jako je anesteziologie nebo farmakologie. Nebo na jednu tkáň jako je kůže nebo krev. Nebo jednu oblast – hrudník či břicho. Nebo jeden orgán – oko či srdce. Nebo jednu techniku – chirurgie. Nebo dokonce na jednu záhadu (i když někteří tvrdí, že to vůbec není věda), fungování mozku; psychiatrie.

Když Barney Livingston, M. D., řádně splnil požadavky, kladené na začínající lékaře na praxi v nemocnici, a chtěl se stát psychoanalytikem, potřeboval strávit tři roky na psychiatrii (a potom dalších nepovinných dvanáct měsíců).

A jestliže se chtěl stát plně kvalifikovaným pracovníkem psychiatrického zařízení, musel si nechat prozkoumat vnitřek své vlastní hlavy zkušeným analytikem. Měl se tak dostat do lepšího kontaktu s vlastním podvědomím, aby později dokázal s tímtéž pomáhat pacientům.

Za předpokladu, že cestou nikde neklopýtne, mohl by Barney mít všechny tyto pedagogické požadavky za sebou během dalších šesti až sedmi let. Pak by v roce 1970, ve věku třiatřiceti let, konečně mohl stát na vlastních nohách. Jinými slovy, Barney by teprve začínal v době, kdy odborníci v jiných oblastech (jako bratříček Warren, jenž už co nevidět dostane na právech diplom), budou mít všechno dávno za sebou a už skoro deset let budou vydělávat.

A to ještě za předpokladu, že někde cestou stačí splnit svou vojenskou povinnost.

Barneyova cesta přitom nebyla tou nejdelší. Absolventi, aspirující na kariéru chirurga, jako Bennett (jemuž nabídli, aby zůstal

na Yale) a Grete (která přešla do Georgetownské nemocnice ve Washingtonu), museli projít nejméně pěti lety postgraduální přípravy v nemocnici – jeden rok na všeobecné praxi, dva roky jako asistenti, rok jako první asistenti a – pokud nezkolabovali nebo se do té doby nestali senilní – posledním rokem působili jako samostatní lékaři. Ovšem, jestliže se hodlali věnovat podoboru, jako je dětská chirurgie, pak je čekala další léta přípravy.

Doktoři jsou často obviňováni z necitelnosti, úplatnosti a ješitnosti. Ale oni nám připomínají, že obětovali jaro svého života, zcela ztratili ty vzácné roky tím, že získávali dovednosti ku prospěchu svých spoluobčanů.

Kromě toho velice strádali. Většina z nich za celá léta nezažila víc než tucet nocí klidného spánku. Mnoho jich obětovalo manželství a ztratilo jedinečnou příležitost sledovat, jak jim vyrůstají děti.

Když se tedy přou o to, zda jim svět dluží nějakou kompenzaci – formou bohatství, uznání či společenského postavení – jejich požadavky nejsou tak úplně bezdůvodné.

Jak také vyplývá z neradostných statistik, lékaři často trpí víc než kterýkoli pacient. Neboť nikdo nedokáže spravit rozbité manželství, ani dát do pořádku děti, poškozené nezájmem vlastního otce.

Laura byla v nemocnici, když přivezli chlapečka Kennedyových. Přestože nebyla s tímto případem v přímém kontaktu, zůstala s většinou personálu v nemocnici v jakémsi masovém bdění u nemocného novorozence.

Nezamhouřila oka již více než osmačtyřicet hodin, když tiskový tajemník Bílého domu Pierre Salinger zlomeným hlasem oznámil, že „Patrick Bouvier Kennedy zemřel ve 4.04 hod. ráno. Boj o udržení chlapečkova dýchání byl nad síly jeho srdce.“

Laura sdílela všeobecný smutek a pocit selhání, který se šířil po všech chodbách.

Když uslyšela jednoho z nových doktorů, jak říká: „Kennedyovi aspoň mají ještě dvě další děti, tak to není tak strašné,“ obrátila se k němu.

„Co je to sakra za postoj? Nejde o to, co mají, ale co ztratili!“

Mladý doktor rychle zmizel.

V druhém roce na pediatrii měla Laura aspoň některé důležité povinnosti.

Když například nastal čas, aby Kathleen a Mort Paleyovi přinesli svého šestiměsíčního chlapečka na operaci rtu (operace patra se bude dělat později), Laura stála hned po chirurgově pravici. Pozorně sledovala, jak Fedorko pečlivě uzavřel nehezký rozštěp a nakonec téměř mikroskopickými stehy sešil kůži. Rozštěp rtu úplně zmizel.

Paleyovi byli nadšení. O tři dny později, když Kathleen oblékala chlapečka do kabátku, Mort děkoval Lauře: „Dopadlo to přesně, jak jste říkala, paní doktorko. Jsme vám nesmírně vděčni – všichni tři."

A když si podávali ruku, Lauru napadlo: Většina z nás se dala na medicínu právě kvůli takovým slovům.

Po čtyřiadvacetihodinové službě se Laura vrátila domů jako náměsíčná. Jeden z mála fungujících neuronů v mozku připomněl jejímu tělu, že potřebuje něco sníst, aby mohla vykonávat základní životní funkce.

Otevřela chladničku, vytáhla dva jogurty a u kuchyňského stolu se v tichosti nutila do jídla. Byla tak unavená, že se jí ani nechtělo číst noviny, které ležely na stole. Sáhla po hromádce dopisů – většinou to byly účty – a bezmyšlenkovitě ji prolistovala. Nebylo tam nic, co by stálo za pozornost, až na jednu obálku s přetiskem „Georgetownské zdravotní středisko, Washington, D. C". Vzala nůž a s chirurgickou pečlivostí obálku otevřela.

Milá Lauro,

velká novina. Včera jsem dělala svou první operaci. Byla to jen běžná apendektomie, ale pacientka byla 18letá kráska, která měla největší strach, že už nebude moct chodit v bikinách. Já ale pilně trénovala (hlavně na broskvích a pomerančích) a tak, když mi šéf najednou strčil skalpel a vyzval mě, abych se do toho dala, byla jsem na to opravdu připravená.

Uchopila jsem skalpel, otočila ruku dolů a udělala čistý (aspoň si to myslím) přímý řez. A šéf mě pak nechal, až jsem se dostala do peritonea. Bylo mi tak báječně – konečně jsem byla zasvěcena.

Zdá se, že dělám pokrok i ve své léčbě. Andy říká, že dřív nebo později musí téměř každý student medicíny vyhledat pomoc psychiatra. Vyprávěl mi o studii, zpracované před pár lety v Markle Foundation, a tak jsem si zašla do knihovny a podívala se na ni. Věřila bys, že z 219 000 doktorů u nás jen mizerných 11 000 jsou ženy?

A co mě opravdu šokovalo – rozvodovost lékařek je pětkrát vyšší než u mužů – lékařů: přitom ti chudáci na tom nijak skvěle nejsou. I tak senzační mužský, jako je Andy, má za ženu pěkně nesympatické stvoření.

Asi za tři minuty už musím být zase zpátky a přitom tohle píšu úplně nahá –musím sebou hodit a obléknout se.

Prosím tě, piš, ať vím, co je s tebou.

Tvoje

Grete

Laura se usmála. Pořád tatáž Andersenová, pořád se vrací k svému tělu. Kdy na tom ten její psychiatr konečně začne pracovat?

A pak ji to uhodilo do očí. „Andy“? Ona si s psychiatrem tyká? A kde kruci bere informace o jeho manželství? Tohle probírají při jejích návštěvách? Laura byla ale tak unavená, že už o tom dál nepřemýšlela.

V obýváku se zula a po špičkách stoupala po schodech. V ložnici se ještě svítilo. Postel byla prázdná.

A nikdo v ní ani nespal.

Laura cítila, že by se měla rozčílit. Jenže byla tak vyčerpaná, že ani zmizení manžela nedokázalo odehnat vábení Morfea.

Teprve v osm hodin ráno byla schopna uvědomit si fakt, že Palmer zmizel. Bez poznámky. Bez vysvětlení. Bez ničeho.

Její představivost se rozběhla naplno. Třeba měl dopravní nehodu. Třeba ho přepadli a teď leží v bezvědomí v nějaké nemocnici.

Napadlo ji, že zavolá jeho rodičům, ale nechtěla je znepokojovat.

Udělala si šálek kávy a pak se podívala na nástěnku v kuchyni, kde si vyvěšovali své osobní časové rozvrhy.

Oko jí padlo na včerejší program. Palmer měl od 7 do 9 hodin večer seminář o dějinách anglicko-čínských diplomatických vztahů. Rozhodla se, že zavolá profesora, aby zjistila, zda tam Palmer večer byl, když se objekt jejího pátrání náhle objevil.

„Dobré ráno, Lauro," pozdravil vesele.

„Palmere, vyděsils mě k smrti."

„Opravdu? Jsem rád, že o mě máš strach."

Laura věděla, že tou poznámkou chtěl vyvolat hádku, a proto ji nechala bez povšimnutí.

„Kde jsi sakra celou noc byl?"

„S přáteli," odpověděl, aby ji ještě víc podrážděl.

„To je všechno? To je celý tvoje vysvětlení?"

„Žádal jsem někdy já tebe o podrobný výčet tvých činností mimo náš dům? Řekneš mi jen, žes byla v nemocnici, a to je všechno."

„Včera večer jsi měl seminář."

„To jsem skutečně měl."

„A?"

„A to je všechno."

„Doufám, že nechceš, abych věřila, že diskuse byla tak podnětná, že trvala celou noc."

Palmer se zakřenil. „Lauro, miláčku, takovou zprávu dostávám vždycky já od tebe. Tvůj roztomilý zelený rukopis říká, že ti služba končí v jedenáct, ty se pak objevíš za svítání a jen utrousíš pár slov o mimořádně naléhavém případu. Co kdybych ti oznámil, že jsme měli krizovou událost – z knihy profesora Fairbankse vypadla příloha a my stateční jsme vynaložili veškeré síly, abychom tu knihu zase sešili."

„Jestli to měla být legrace, tak já se nesměju."

„Lauro, já se nesměju od chvíle, kdy jsi zahájila v nemocnici druhý rok. Já jsem povahou společenský člověk. Samozřejmě s tebou

bych byl nejraději, ale zdá se, že jsi zřídka k mání. Tudíž, když mi kluci po semináři řekli, abych s nima šel na pivo, tak jsem šel.“

„Ani jsi nezkusil zavolat?“

„Zkusil, miláčku. Zkoušel jsem to od půl dvanácté každé půl hodiny. Doma se nikdo neozýval a centrála v nemocnici tě nemohla najít. Nakonec jsem to vzdal a přijal kolegiální pozvání, abych se vyspal na gauči.“

„Vyjadřuješ se dost mlhavě, než aby se dalo poznat, jestli šlo o kolegu nebo kolegyni, Palmere.“

„Ptám se tě já na pohlaví tvých kolegů?“

„Nech sakra toho filozofování,“ vybuchla Laura. „Dobře víš, že moje povolání vyžaduje, abych byla ve službě celou noc. To není totéž.“

„Promiň, ale z mého hlediska je. Líbil se ti ten osamělý spánek?“

„Samozřejmě, že ne, byla jsem celá –“

„Bylo ti tak, jak mně je skoro každou noc,“ přerušil ji Palmer.

„Nech toho, Palmere, nevykládej mi, že nevíš, jak žijou doktoři v nemocnici – jestli se to dá nazvat životem. Myslíš si, že mě opravdu těší mít závratě z nedostatku spánku? Já nejsem žádný masochista.“

„Tak to jsme dva,“ odrazil ji Palmer. „Tebe nebaví noční služby v nemocnici a mě taky ne.“ Odmlčel se a pak dodal: „Všichni moji spolužáci jsou ženatí, mají děti – a je jim fajn. A já zatím, kvůli všem možným důvodům, žiju jako poustevník. Stručně řečeno, Lauro, touhle cestou já nepůjdu.“

Stáli jako dva lidé na opačných březích stále se rozšiřující řeky.

Nakonec promluvila. Měla unavený hlas. „Je jasné, že se nemocnice nevzdám.“

„Jasně.“

„Takže co navrhuješ jako alternativu?“

„Myslím, že jestli chceme zůstat spolu, budeme se muset dohodnout na nějakém kompromisu, najít nějaký *modus vivendi*.“

„Naopak, Palmere. Myslím, že tys už rozhodl za nás za oba.“ Pak se nadechla a zeptala se: „Takže, kde přesně jsi to v noci byl?“

Odpověděl bez zřejmého vzrušení: „V posteli, se ženskou.“

Slovo „nevyléčitelný“ je v lékařském slovníku téměř tabu. I když většina doktorů dokáže vyslovit slovo „smrtelný“, zdá se, že jsou alergičtí na zvláštní pojmový význam slova „nevyléčitelný“. Jako by jim připadalo urážlivé. Je také nebezpečné. Příbuzní nešťastného pacienta totiž mohou mít tu drzost, že se zeptají: „Proč ho nemůžete vyléčit, pane doktore?“

Za starých časů ti, kdo se nakazili leprou, bývali vyháněni a izolováni od ostatních lidí – nejen kvůli hroznému vzezření či strachu z nakažení, ale také proto, že společnost raději ukrývá chyby, jež jen tak nezmizí.

Dnes lze lepru zcela snadno vyléčit dapsonem; má však svou moderní obdobu v duševním onemocnění.

Psychiatrie je v tomto ohledu soucitnější. Oddělení na psychiatrické léčebně jsou pečlivě rozdělena na „vyléčitelné“ a „chronické“ případy: ty, pro něž jedinou terapií je léthejský lék jako thorazin, a ostatní, kteří mohou být případně zachráněni z temné jeskyně bludů.

Barney Livingston zahájil svůj druhý rok na psychiatrii v červenci 1963 tím, že byl vydán napospas psychotické (čti „nevyléčitelné“) části nemocnice Bellevue. Jako každý nováček doufal, že všem těm duševně nemocným pomůže. A tak, když otevřel dveře oddělení, nespatřil přeplněné muzeum voskových figurín. Neviděl pět tuctů lidí, žijících každý sám ve svém soukromém světě. Místo toho se na to díval tak, jako se Dante díval na duše v očistci; byl rozhodnut, že jim pomůže dostat se ven.

Jedna věc ho udeřila do očí téměř okamžitě. Ulice Manhattanu byly v té chvíli tak rozžhavené, že úplně tekl asfalt, a přesto většina chovanců byla oblečena jako král Lear do nejkrutější nepohody.

Připomněl si, že chroničtí schizofrenici často nosí zimní oblečení po celý rok ze strachu, že by jim ho někdo mohl ukrást nebo – a to je ještě nepravděpodobnější – že by se mohlo prostě ztratit.

Psychiatrie bývá často označována za „léčbu mluvením“. Jenže Barney si uvědomil, proč byla dána dohromady tato směsice lidí.

Ti lidé mlčeli.

Tu a tam se ozvalo šoupnutí boty. Zakašlání. Kýchnutí. Ale i tyto zvuky bylo slyšet jen zřídka. Ti lidé tady vypadali jako němí nebo jako že si tiše pobrukují jakousi mantru z jiného světa.

Bylo to bizarní, nikdo z nich jako by neuznával existenci druhého. Barneyův příchod nezaujal ani jedny oči. Panebože, napadlo ho, jak se mohou lidé takto změnit?

K Barneyovi přistoupil vysoký, svalnatý černoch v bílé košili s rozhalenkou.

„Vypadáte poněkud ztraceně, pane doktore," pravil přátelsky.

„Dobrý den, jsem doktor Livingston," pozdravil Barney přívětivého muže, zřejmě ošetřovatele na oddělení.

„Už jsme se na vás těšili, pane doktore. Jestli dovolíte, odvedu vás hned na sesternu."

„Díky," řekl Barney, ale oči mu neustále těkaly na všechny strany.

Prošli zdvojenými dveřmi a spatřili šedovlasého muže s hlavou skloněnou k levému rameni; prsty levé ruky mu tančily ve výšce očí a pravá ruka se pohybovala sem tam přes levé předloktí.

„To je Ignatz," vysvětlil černoch, „cvičí."

„Aha," řekl Barney. Pak sebral odvahu a zeptal se: „A co cvičí?"

„Proč se ptáte, pane doktore, nevidíte ty stradivárky?"

„Ano, jistě, jistě. Jen jsem to tak úplně dobře neslyšel."

„Pane doktore, vždyť *slyšené tóny jsou sladké, ale neslyšené sladší jsou…*"

Barney ho ocenil úsměvem. „To sedí," pravil s obdivem. „John Keats – sám lékař. Mimochodem," dodal Barney a podal muži ruku, „pořád ještě nevím, jak se jmenujete."

„Myslel jsem," řekl černoch, „že vám to řekli v paláci."

„Prosím?"

„Nevíte, že mě Pilát Pontský chce ukřižovat?"

„Ježíši Kriste!" vykřikl Barney, na chvíli vyvedený z rovnováhy.

„Ano, synu. Až v pátek v noci uvidím Otce, přimluvím se za tebe."

Náhle se ozvalo podrážděné volání: „Pane Johnsone – co to tam vykládáte tomu mladému doktorovi?"

Vysoký muž se otočil k vrchní sestře – jak Barney aspoň doufal – jež k nim kráčela a hrozila prstem.

„Pozor, synu! Ta žena je sukubus – je to satan v ženské podobě," zašeptal černoch.

V té chvíli už k nim sestra došla.

„Dobré ráno," pozdravila. „Jsem Jane Herridgeová. Vy jste určitě doktor Livingston."

„Doktor Livingston?" jásal černoch. „Pak já musím být Henry Stanley."

„A teď, pane Johnsone, běžte si někam vymýšlet své historky a nás na chvíli nechte, ať si můžeme promluvit. Pan doktor za vámi určitě zase přijde."

Sestra Barneye odvedla a ujistila ho, že bludy pana Johnsona jsou zcela neškodné.

„On sem vlastně nepatří, je z oddělení akutních případů. Jenže tady působí jako neoficiální zřízenec. Máme tady málo pracovních sil. A on je tak vstřícný a hezky jedná s lidmi."

Možná proto, že on sám je tolika lidmi, pomyslel si v duchu Barney. Ohlédl se přes rameno za mizející postavou pana Johnsona, jenž nyní zamával rukou na rozloučenou.

„Nyní sbohem, má klidná mysli! Sbohem navždy…"

„To je Shakespeare," poznamenal Barney tiše. „Ale zaboha si nevzpomenu, z čeho to je."

Zdáli se ozvalo zvolání vysokého černocha: „*Othello*, třetí dějství, třetí scéna, verš tři sta padesát jedna!"

O chvíli později již byli bezpečně ukryti za téměř zvukotěsným sklem sesterny a upíjeli kávu z papírových pohárků.

„Ten člověk je úplný génius," poznamenal Barney.

Sestra odpověděla: „Pane doktore, nejsmutnější na tomhle oddělení jsou ty promrhané talenty, které tu jsou uvězněny. Nemyslím tím za zámky a za mřížemi. Je to uvězněno hluboko v těch lidech. A nic se s tím nedá dělat."

„Jste si jistá –?"

Paní Herridgeová ho přerušila: „Prosím vás, pane doktore, nechci se nikoho dotknout, ale každé léto k nám na oddělení přijde nový mladý lékař a myslí si, že z toho udělá univerzitní centrum.

Pravda ale je, že tohle je jen cvokárna, a ti všichni tady jsou už tak daleko, že by se o sebe v okolním světě nebyli schopni postarat.“

Sestra ho pak vzala na prohlídku „zařízení“. Vězeňská okna pro něj nebyla nová, ani místnosti s vypolštářovanými stěnami. (Nedokázal se přimět, aby o nich mluvil jako o „celách“.) Udivilo ho však, kde spí. Ložnice vypadala jako noclehárna na letním táboře, ale místo půl tuctu lůžek jich tu bylo – „Kolik, sestro?“

„Šedesát,“ odpověděla. „Bylo to postaveno jen pro čtyřicet, ale víte, jaké máme problémy.“

Barney se v duchu podivil. Je snad ve světě epidemie šílenství?

„Jak je léčíte?“ chtěl vědět.

„My je ani příliš *neléčíme*, pane doktore. Jen se s nimi snažíme nějak protlouct den. Věřte mi, dá to ale docela zabrat – vzbudit šedesát pacientů z šedesáti různých planet, odpochodovat s nimi na snídani –“

„Odpochodovat?“

„Ne doslova. Snažíme se ale, aby se postavili do dvojic. Lépe se ovládají.“

„Jak Noemova archa,“ poznamenal nepřítomně. A pak se zeptal: „Co potom následuje?“

„Pro ty, co mohou aspoň *trochu* komunikovat, máme možnosti věnovat se výtvarným pracem a řemeslům. Dokonce jsme zkoušeli i hodiny tance. Většinou ale jen postávají a dělají… prostě to, co jste viděl, dokud není čas k jídlu. Pak dostanou prášky a je to.“

„Je to?“

Tváří sestry se mihl záblesk netrpělivosti. „Pane doktore, jich je šedesát a nás je osm – a to včetně pana johnsona. Musíme je udržovat pod prášky, jinak by tu byl jen *chaos*.“

„Barney přikývl. „Jestli to není moc komplikované, mohl bych si projít pár chorobopisů?“

„Ovšem,“ odpověděla sestra a zavedla ho zpátky do své kanceláře.

To snad není pravda! Již při letmém nahlédnutí do záznamů byl Barney udiven množstvím léků, jež tito pacienti dostávali.

„Panebože," řekl vrchní sestře, „dávky, jaké dáváte těm ubožákům, by uspaly i supermana."

Paní Herridgeová neodpověděla – jen na něj pohlédla koutkem oka. Začal si myslet, že ho zkoumá, že snad hledá stopy psychózy.

„Stalo se něco, paní Herridgeová?"

„Ne, pane doktore. Jen mě překvapuje, že chcete strávit tolik času čtením těch chorobopisů."

„Vždyť je to přece moje práce," namítl Barney.

„Jestli budete chtít opravdu přečíst kompletní záznamy o všech pacientech na oddělení, tak na tom necháte celý rok, co tady máte být. Většina těch lidí je u nás, co já pamatuju. Paní Ridleyová by tu mohla slavit už pětadvacáté narozeniny – pokud bychom jí to nějak dokázali dát na vědomí."

A Barneye napadlo: Co když to, co je sem přivedlo, nebylo tak zlé jako to, co se z nich stalo díky zdejšímu pobytu?

„Paní Herridgeová, můžete mi prozradit, jestli byl někdy někdo z tohoto oddělení propuštěn?"

„V obvyklém smyslu nikoli, pane doktore. Mám na mysli, že jsou to většinou starší lidé a –"

„– prostě vymírají, že?"

Měl dojem, že v její mimice zahlédl letmý záblesk pousmání.

Jenže sestra netrpělivě pohlédla na hodinky. „Jistě mě omluvíte, pane doktore, musím se podívat, jestli je všechno v pořádku."

Barney přikývl. Ujistit se, zda jsou všichni chovanci totálně zdrogovaní?

Zdvořile povstal. „Myslím, že bych měl také jít. Zítra přijdu brzy ráno a hned to rozjedem."

Barney však skrýval skutečnou pravdu: bál se zůstat sám mezi těmi duchy živých lidských bytostí.

Šel několik kroků za vrchní sestrou a snažil se sledovat očima její stopu.

Když přicházeli na konec obrovské chodby, zaslechl zvuk – něco jako hvízdnutí –jenž ho zarazil jako úpěnlivá prosba.

Zastavil se a pomalu se podíval vlevo. Stál tam mladší muž – přinejmenším nevypadal tak antikvárně jako ostatní pacienti.

Stál tam bez hnutí a nepřetržitě potichoučku naříkal. A hleděl do prázdna.

Jejich oči se setkaly. Barney si aspoň myslel, že se kontaktovaly.

A na letmý okamžik pocítil záblesk poznání.

Zná ho ten člověk? Setkali se někdy spolu za těmito stěnami – někde ve světě?

Zmateně se zastavil a paní Herridgeová se k němu zcela slyšitelně obrátila – jako by pacienti byli hluší nebo aspoň nechápaví: „Toho si nevšímejte, pane doktore. Je to tragický případ – pokoušel se zabít ženu a děti. Hrozný příběh. Půjdeme?“

Barney vykročil ke službě u dveří. Než ale opustil místnost, vrhl na naříkajícího muže kradmý pohled a v duchu si řekl: Toho člověka odněkud znám.

Bennett Landsmann měl teoreticky poslední dva týdny v srpnu volno, aby si trochu oddechl, trochu se vyspal – dokonce, aby si trochu zarybařil.

Herschel a Hannah koupili před několika lety letní domek v Truro na Cape Cod. Doufali, že syn se bude cítit lépe ve větším soukromí, když za nimi přijede na návštěvu s nějakou přítelkyní, a proto záměrně vybrali domek s oddělenou chatou pro hosty.

Právě zde Bennett strávil poslední týdny srpna 1958, když se vrátil z Oxfordu před nástupem na medicínu.

Landsmannovi měli obrovskou radost, že Bennett přivezl Robin Winslowovou, o níž tak často psal. Ze všech dostupných náznaků usoudili, že Ben si toto děvče vybral za svou budoucí ženu.

Tu a tam se Ben a Robin vydávali na průzkum Nové Anglie. Hannah si byla jistá, že na jednom z výletů Robin konzultovala možnost svého přechodu na Harvard.

Černovlasá Robin získala prestižní postgraduální stipendium do Oxfordu, kde studovala fyziologii.

Její úspěchy byly o to pozoruhodnější, že byla jihoafričanka. A – alespoň v Bennettových očích – sdílela s ním zvláštní osud: nebyla ani černá, ani bílá. Ve své vlasti se totiž narodila v rasově smíšeném manželství a patřila do země nikoho, zvané „osoby barevné pleti“.

Landsmannovi ji měli velice rádi. Měla stále dobrou náladu a navzdory tomu, co prožila, nebyla zahořklá. A bylo jim zcela jasné, že Bena úplně uchvátila.

Těsně před Dnem práce, když společně odváželi Robin na Loganovo letiště, si navzájem nadšeně slíbili, že spolu stráví vánoce. Uvažovali o tom, že o vánocích by se zároveň mohlo oslavit zasnoubení.

A přesto, k údivu a smutku rodičů, necelý týden po zahájení školy Bennett bez vzrušení oznámil, že se s Robin rozešli. Žádné podrobnosti neuvedl – a nikdo je po něm nežádal.

„Je už dospělý," prohlásil Herschel, „a není povinen nám nic vysvětlovat."

Přestože Bennett dál jezdil každý srpen na Cape, od toho léta už byl vždycky sám. A rodiče se ho opět neptali proč. V létě 1963 však Bennett nepřijel vůbec.

„Chci se zúčastnit pochodu doktora Kinga na Washington," sdělil jim telefonicky.

Nastalo ticho. Žádný z rodičů nevěděl, co říct. Noviny přinášely četné zprávy o násilnických hrozbách bílých rasistů. I když věděli, že Bennett by nehodil kamenem první, stejně tak si byli jisti, že by se měl jako první k činu, kdyby ten kámen přiletěl z druhé strany.

Herschel nakonec odpověděl: „Obdivuju doktora Kinga a jsem hrdý, že tam jdeš. Bennette, musíš nám ale slíbit, že budeš opatrný."

„Budu. Nemějte obavy," uklidňoval ho Bennett. „Slibuju, že si nebudu povídat s nikým v kápi z bílého lajntuchu."

Herschel se nervózně zasmál: „Sbohem. Ale zavolej, abychom věděli, že jsi v pořádku."

„Zavolám. Moc vás oba zdravím."

Když zavěsili a posadili se v kuchyni, Herschel navrhl Hannah: „Nešla by ses projít?"

„Tak pozdě? V úplné tmě?"

„Pojď," naléhal Herschel, „svítí měsíc a u moře bude nejmíň tak jasno jako v Clevelandu v zimě."

Oblékli si tedy svetry a zavěšeni do sebe se vydali na procházku po klidné, opuštěné pláži.

„Tak podívej, Herschele,“ vyzvala ho konečně Hannah. „Co tě trápí?“

Chvíli jako by pozoroval odliv a pak teprve odpověděl. „Jednou se to stát muselo.“

„Co?“

„Ztratili jsme chlapce,“ zašeptal.

„Ztratili? Protože v osmadvaceti nechce přijet za rodiči k moři?“

„Adoptivními rodiči, Hannah. Ben jede domů.“

„Doma je u nás,“ řekla.

„Ne, miláčku. Měli jsme ho jen půjčeného. Doma je u svých lidí.“

29

„Oh, deep in my heart
I do believe
We shall overcome some day.“

Dav, jenž 28. srpna 1963 seděl na žhavém slunci před Lincolnovým památníkem ve Washingtonu, tvořilo téměř čtvrt miliónu lidí. Všech šest tisíc místních policistů povolali do služby. Čtyři tisíce příslušníků námořní pěchoty mělo pohotovost. Ale pochod se uskutečnil bez sebemenšího incidentu. Neboť toto množství nebylo revoltujícím davem, ale náboženským shromážděním, odpovídajícím na výzvu Martina Luthera Kinga, jenž „poslal obsílku svědomí národa“.

Zazněly projevy zástupců mnoha skupin občanských práv, od vážené Národní asociace po pokrok barevného obyvatelstva (NAACP) až po novější, aktivnější Kongres rasové rovnosti (CORE) a pružnější Studentský koordinační výbor proti násilí (SNCC). Ať však bylo přesvědčení řečníků jakékoli, všichni byli podníceni vášnivým zaujetím dr. Kinga.

„*Mám sen*, že jednoho dne se tento národ napřímí a bude žít podle opravdového smyslu své víry: „Považujeme za samozřejmou pravdu, že všichni lidé jsou si rovni“ … *Mám sen*, že moje čtyři malé děti budou jednou žít v zemi, kde je nikdo nebude soudit podle barvy pleti, ale podle jejich charakteru.“

Jeho slova zvedla obrovské jásající shromáždění na nohy. Mnoho lidí nevydrželo dojetí a rozplakalo se. Asi dvacet metrů od místa, kde stál Bennett Landsmann, se zhroutila mladá černoška, oběť žhoucího slunce a horečného vzrušení.

S voláním „Já jsem doktor, já jsem doktor,“ se Ben prodral davem, jenž se kolem ní okamžitě seskupil. V okamžiku Bennett klečel u dívky.

„Je v pořádku?“ tázalo se několik hlasů z okolního davu.

Ben přikývl. „Jen ji musíme rychle dopravit na některou stanici první pomoci.“

„Jedna je hned za pomníkem,“ vykřikl jakýsi mladík a ukázal za mramorové křeslo prezidenta Lincolna. „Ukážu vám cestu.“

Opatrně, aby dívka měla stále zvednutou hlavu, Bennett zdvihl pacientku a vyzval shluk lidí, aby uvolnil cestu. O chvíli později již byli ve stínu bílého stanu s vlajkou Červeného kříže.

„Máme tu ošklivý případ hypertermie. Potřebuju okamžitě nitrožilně aplikovat fyziologický roztok a taky studené obklady. A změřit tlak.“

„Uklidni se, bratře,“ zvolala dobrovolná sestra. „Jen ji polož tady na lůžko a já skočím pro doktora.“

„Sama se uklidni, děvče,“ usadil ji. „Já jsem doktor, tak mi pomoz.“

Zatímco dobrovolnice pomáhala Bennettovi uložit omdlelou na polní lehátko, nešlo mu z hlavy: Ježíši, přímo tady ve stínu Abe Lincolna, ve vzduchu ještě znějí slova Martina Luthera Kinga a tahle černošská sestra mě nepovažuje za opravdového lékaře.

To už ale na volání zareagoval oficiální doktor, přiběhl na místo a rozesmál se. Přesně řečeno, rozesmála se.

„Landsmanne, kdes byl kruci celé odpoledne? Bývala bych tady potřebovala pomoc.“

Byla to Laura. Bennett se zeširoka usmál.

„Castellanová, prosím tě, co dělá taková hezká holka jako ty na tomhle místě?“

„Co myslíš – peče tu koláče?“

Jeden její studentský pomocník přiběhl s infúzním setem a s lahví fyziologického roztoku.

Laura připevnila infúzi a Bennett vbodl jehlu do předloktí stále bezvědomé pacientky.

„Úplně jak za starých časů, že?“ poznamenal.

„Jo.“ Laura se usmála. „Ale vypadá to, jako by už uplynulo milión let od doby, kdy jsme píchali injekce pomerančům.“

Laura ovinula kolem pravé paže omdlelé dívky nylonový pás a pod loket jí přitiskla stetoskop.

„Panebože,“ vykřikla, „má hrozně vysoký tlak. Musíme ji zabalit do mokrých prostěradel.“

„Máte tady nějaký?“

„Mám tady hromadu osušek a pár plechovek studené vody. To bude muset stačit. Já to připravím, ty ji zatím svlékni.“

Laura odběhla a Bennett pohlédl na mladou ženu. S trubičkou vedoucí k jedné paži bylo vyloučené svléknout jí triko. Bennett ho uchopil pod dívčiným krkem a roztrhl ho odshora až dolů.

Dívka neměla podprsenku. Měla teď úplně odhalená prsa. Bennett náhle pocítil mírné rozpaky.

Laura se vrátila s mokrými ručníky; spolu pak dívce udělali zábal kolem prsou a zad.

„A co ty kalhoty?“ zeptala se netrpělivě Laura. „Nohy jí musíme zabalit taky. Tak dělej a sundej jí kalhoty.“

„Jo, ovšem,“ odpověděl Bennett a snažil se opět získat profesionální odstup.

„Dělej, Landsmanne,“ naléhala Laura, „Budu od těch ručníků celá promočená.“

Bennett rozepnul bronzový knoflík na dívčiných leviskách, otevřel zip a začal jí stahovat kalhoty. Džíny byly tak těsné, že zároveň stahoval i kalhotky. O chvilku později byla zcela nahá. Břicho měla pevné a hladké, kávová stehna krásně tvarovaná.

Než se stačil pokárat za neprofesionální myšlenky, Laura mu strčila do rukou několik ručníků a přikázala mu: „Tak, Bene, dokoukej se a pak ji pořádně zabal. Mě ještě čeká půltuctů dalších ohlášených hypertermií.“

Bennett se ani nezmohl na odpověď a Laura už byla z doslechu. Poklekl k Šípkové Růžence a vzpomínal na to, co je na medicíně učili o přehřátí.

To hlavní se už udělalo, ale Bennett věděl, že – v závislosti na závažnosti případu – je tu ještě možnost záchvatu křeče. Zkontroloval infúzi, neboť pacientka naléhavě potřebovala sůl a tekutiny. Pak si k ní klekl a začal jí masírovat jediná nezakrytá místa na těle – chodidla a ruce.

Po několika minutách začala první pomoc přinášet výsledky. Mladá žena začala vrtět hlavou, jako by se chtěla vytrhnout z bezvědomí, a pak se probudila.

„Kde to jsem?“ zamumlala omámeně. „Proč jsem takhle zabalená? Je mi zima.“

„Výborně,“ řekl Bennett, „to je dobré znamení.“

„Kdo jste?“

„Nemějte strach, jste ve stanu Červeného kříže. Co si pamatujete naposledy?“

„Doktor King… *Mám sen*… Co se stalo pak?“ zeptala se.

„Řekl bych,“ usmál se Bennett, „že jste taky měla sen.“

„Jinými slovy, omdlela jsem?“

Bennett přikývl. „Měla jste děsný úpal. Pořád ještě máte, tak jen klidně ležte. Myslíte, že můžete přijímat tekutiny ústy?“

„Jak je kruci lidi přijímají jinak?“ odbyla ho s pousmáním.

„Hm,“ odpověděl Bennett, „podívejte se na svou paži, pije už půl hodiny. Ale už začínáte odmlouvat, takže mám dojem, že už vám musí být lépe. Mimochodem, jak vám říkají?“

„Anita – a dala bych si sklenici vody.“

„Zůstaňte ležet, skočím pro H_20.“

Vyběhl ven a za okamžik se vrátil s pohárkem. „Vypijte to,“ vybídl ji a podepřel ji pravou rukou, aby se mohla posadit, „jsou v tom elektrolyty.“

„Cože v tom je?“

„Všechny možné ionty, které vám nahradí ztracené minerály.“

„Mluvíte jak doktor,“ poznamenala.

„Třeba doktor jsem,“ zažertoval Bennett.

„Jak dlouho ještě musím zůstat jako mumie?“

„Jen dokud nebudeme mít jistotu, že jste v pořádku. Zatím vám zkusím sehnat něco na sebe.“

„Něco na sebe? Co se proboha stalo s tím, co jsem na sobě měla?“

„Je mi moc líto, musel jsem to roztrhat – při výkonu svých profesionálních povinností.“

„Ale jděte,“ zlobila ho škádlivě, „vsadím se, že jste si dopřál pěkně dlouhou podívanou.“

„Jak račte," zazubil se Bennett. „Přeci jen se mi ale podařilo zachránit vám džíny. Jste tady ještě s někým?"

Přikývla. „Přijela nás celá skupina ze Spelmanovy univerzity v Atlantě."

„Fajn, budou nejspíš někde blízko. Zahlédl jsem tady pár děvčat s vaší školní vlajkou. Půjdu se podívat, jestli by některá z nich neměla pro vás košili."

Před stanem, kde odpolední vedro konečně začínalo slábnout, objevil Bennett skupinku Anitiných přítelkyň; jedna z nich si vzala na starost její batoh, když Anita omdlela, a teď ho předala Bennettovi.

„A hele," řekl, když se vrátil k lůžku. „Vy jste opravdu přišla připravena. Možná jste počítala s pozváním do Bílého domu?"

„Jen si nedělejte srandičky. Až bude hnutí jednotné, objeví se i v Bílém domě někdo s hodně černou kůží. A tím nemyslím, že tam bude luxovat koberce."

„Opravdu si myslíte, že se toho dožijeme?" zeptal se upřímně.

„Bratře, já neumřu, dokud to neuvidím – i kdybych se tady musela potloukat sto let, než zhebnu. Jaký máte vy sen?"

„V tomto období mé lékařské kariéry bych řekl, že mým snem je spát aspoň jednou celou noc."

„A to je vše, pane doktore?"

„Jmenuji se Bennett. Ano – jestli opravdu chci dělat chirurgii, tak příštích pět let budu považovat za štěstí, když se mi podaří spát dvacet hodin týdně. Mimochodem, právě v tuto chvíli jsem už měl být zase ve službě. Přesvědčil jsem ale jednoho liberálnějšího kolegu, aby si se mnou prohodil službu – což znamená, že až se dnes v noci vrátím, budu asi muset pracovat nepřetržitě padesát hodin."

Bennett vstal.

„Což mi připomíná, že sebou musím hodit, abych stihl letadlo v půl osmé. Můžu vás někam hodit, Anko?"

„Myslíte – z letadla?"

„To s vámi je vždycky veselo jak v márnici?"

„Pokud neomdlím z vedra, tak je se mnou spíš dost legrace."

Bennett pohlédl na hodinky. Pak opět na Anitu a rychle zvažoval možné alternativy. Chytne-li letadlo, bude muset oželet dívku, a jestli zůstane, nemocnice by mohla „oželet“ jeho.

Pozoroval, jak dvě kamarádky ze školy pomáhají Anitě obléct nové tričko. Byl to kus ženské.

Doprčic, napadlo ho, takovou šanci třeba už nikdy mít nebudu.

„Anito, směl bych vás pozvat – ovšem vaše přítelkyně také – na malou večeři na rozloučenou, než se vydáme každý svou cestou? Myslím, že bych měl dohlídnout, abyste přijímala hodně tekutin.“

Anita řekla ano. Její spolužačky byly ještě nadšenější.

„Senzace,“ kvitoval to, „jestli dovolíte, jen se rozloučím s kolegyní.“

Bennett vběhl do stanu, kde Laura zrovna začínala dávat další infúzi.

„Zaplať pámbu, že to vedro už slábne,“ poznamenala, když ho spatřila. „Můžeš chvilku počkat – mohli bychom si pak zajít na skleničku?“

„Nezlob se,“ pravil nešťastně, „zrovna jsem si něco důležitýho domluvil.“

„To je v pořádku,“ zasmála se chápavě Laura. „Je mi jasný, o jak důležitou věc asi jde. Tak někdy příště.“

„Určitě, na beton. Mimochodem, jak se vede Palmerovi?“

Laura cítila, že už by nejraději šel, a tak jen prostě utrousila: „Fajn. Vyřídím mu pozdravy.“ Když odešel, Lauru napadlo: Palmerovi se vede fajn, mně taky. Jen naše manželství nějak ochořelo.

Při večeři v nedaleké restauraci Bennett nedokázal pochopit, proč Anita trvala na tom, aby si vedle něj sedly její kamarádky, zatímco ona sama se posadila na druhou stranu stolu.

Až na tuto záhadu se všichni výborně bavili. Odpolední demonstrace byla mohutná. Měli být na co hrdí. Bennett opět pohlédl na hodinky. Poslední letadlo bylo už ve vzduchu. Bude muset zůstat přec noc ve Washingtonu.

Sám?

Druhá dvě děvčata v jemných narážkách naznačovala, že by jim vůbec nebylo proti mysli zpříjemnit mu samotu. Jenže Anita zůstávala rezervovaná.

Když doprovázel děvčata k autobusu, Bennett se rozhodl, že udělá poslední pokus. Podařilo se mu vmanévrovat Anitě po bok a zdržet ji pár kroků za ostatními.

„Poslyš," začal ji plísnit, „pamatuješ se na mě? Zachránil jsem ti odpoledne život. To mi z vděčnosti nedáš ani svůj telefon?"

Anita byla poprvé v nepříjemných rozpacích. „Bennette, jsi senzační kluk a já jsem ti vděčná. Ale mám snoubence."

„Aha," hlesl Bennett a snažil se zakrýt zklamání. „Co ten šťastlivec dělá?"

„Je u námořnictva – právě nastoupil na důstojnickou přípravku. Budeme se brát, až to dodělá."

„Třeba mě pozveš na svatbu?"

„Jistě," přitakala s úsměvem Anita. Oba však věděli, že je to plané tlachání.

Jakmile se autobus s děvčaty odlepil od okraje chodníku, Bennett zamířil na nádraží a koupil si jízdenku na ranní vlak do New Havenu. Během dlouhé, pomalé cesty se snažil dohnat trochu tolik potřebného spánku, ale usnout nedokázal.

Barney byl celou noc vzhůru. Stále ho pronásledoval pohled toho posledního chovance z oddělení. Zítra v jedenáct bude u ředitele schůzka všech pracovníků. Třeba se tam dozví, kdo ten člověk je.

Zůstal v posteli tak dlouho, dokud to šlo, ale v půl šesté už musel vstát. Vyhrabal se z postele, něco na sebe oblékl a zívající a celý pomuchlaný se vydal do „země nevyléčitelných".

Hlídač ve vrátnici si ho zvědavě prohlížel. Barney si teprve teď uvědomil, že se neobtěžoval s česáním a že si ani nezastrčil košili. Jak toho člověka přesvědčí, že mu nestraší v hlavě?

„Dobré jitro, pane doktore," pozdravil přátelsky vrátný.

Barney se neudržel a zeptal se: „Jak jste poznal, že jsem doktor? Vždyť vypadám jako nějaký balík." Rychle si přitom zastrkával košili do kalhot.

„Zapomněl jste si zapnout poklopec, pane doktore,“ upozornil ho s úsměvem hlídač. „Po noční službě vypadají všichni doktoři stejně. To jen pacienti dostávají prášky, aby se dorůžova vyspinkali.“

Barney došel na oddělení a co nejtišeji se proplížil rozlehlou a zcela prázdnou místností, určenou pro různé činnosti pacientů a dostal se na sesternu; tam seděla hezká mladá Portoričanka, na jejíž jmenovce stálo N. VALDEZOVÁ. Přestože Barney zdvořile zaklepal, žena se vylekala. V tuto hodinu v šedé zóně mezi nocí a ránem ještě nikdy nikdo nepřišel, až na akutní případy ohlášené poplašným zvoněním.

„Přejete si něco, pane doktore?“ zeptala se.

„Ano, rád bych viděl dokumentaci jednoho pacienta.“

„Teď?“ podivila se a podívala se na hodinky. „Myslela jsem, že porada –“

„Jsem tady nový,“ přerušil ji, „a hrozně rád bych hned začal.“

„Jistě, pane doktore,“ souhlasila, ale stále jí nebyly jasné Barneyovy motivy. „O kterého pacienta vám jde?“

„Nevím přesně. Když ale zajdeme do ložnice, můžu vám ho ukázat.“

Sestra Valdezová přikývla. Po sedmi letech na psychiatrii už ji nepřekvapovalo žádné jednání pacientů ani zdravotnického personálu.

Pacienti všichni ještě spali, když Barney a sestra vstoupili do veliké ložnice. Jejich chrápání, mumlání a naříkání vytvářelo strašidelnou symfonii. Sestra začala svítit baterkou do tváří na všech polštářích. Barney jí náhle poklepal na ruku.

„To je on. Tady ten člověk – jak se jmenuje?“

Sestra zamířila paprsek z baterky do nohou postele, kde visel štítek s pacientovým jménem. Barney se naklonil a četl: CASSIDY, Kenneth. Nar.: 17. července 1932.

Barney byl otřesen. Tenhle přízrak? To že by opravdu měl být Ken Cassidy, basketbalový trenér z Columbie?

Bylo mu jasné, že to musí být on.

„Děkuji vám,“ zašeptal a snažil se ovládnout. „Rád bych se, prosím, podíval na jeho chorobopis.“

Barney seděl na sesterně, upíjel nechutnou, přeslazenou kávu a četl si záznamy o Kenu Cassidym.

Pacient byl přijat na psychiatrii před dvěma lety poté, co dostal záchvat zuřivosti. Přestože dříve neprojevoval symptomy mentálně psychických změn, začal náhle ničit svůj vlastní dům sekerou, zatímco žena s dcerami se krčily hrůzou v kuchyni. Kdyby policie – přivolaná sousedy – nepřijela včas, byl by je nejspíš všechny zmasakroval. Vyšetřil ho lékař, jehož iniciály, VM, Barney nedokázal rozšifrovat, a ředitel ústavu profesor Stanley Avery pak rozhodl o jeho hospitalizaci.

„Dobré jitro, pane doktore, vy jste ale ranní ptáče!“

Byla to sestra Herridgeová, nastupující do služby; ve dvojici s Valdezovou teď budou probouzet pacienty po dvou.

O pár vteřin později se objevil zřízenec mnoha tváří.

„Dobré ráno, pane Johnsone,“ pozdravil Barney.

Tvář vysokého muže se zachmuřila. „Pane prezidente,“ řekl, „mám hrozný pocit, že jsem vás zklamal.“

„Jak to?“

„Jako vrchní velitel americké armády v Tichomoří jsem měl udržet Okinawu. Ale věřte mi, já se vrátím.“

„Jsem si tím jist, generále MacArthure,“ odpověděl Barney. „Co kdybychom teď šli probudit vojáky?“

Johnson se postavil do pozoru a zasalutoval nejvyššímu veliteli. „Provedu, pane prezidente!“

Barney pozoroval rituální buzení, pomáhal, kde se dalo (i když nevěděl přesně, co má dělat). Jakmile přesvědčili Cassidyho, aby si umyl obličej a vyčistil zuby (dnes žádné holení; to jim střídavě obstarával pan Johnson), Barney ho uchopil za ruku a odvedl do klidného kouta.

„Pane Cassidy, včera se zdálo, že mě poznáváte. Pamatujete se přece na mě? Byl jsem ten basketbalista, co vás tak otravoval na Columbii. Ale basketbal máte pořád rád, že, Kene?“

Cassidy stál jak žulová socha s očima hledícíma do prázdna; z jeho výrazu se nedalo poznat, zda vůbec něčemu rozuměl. Barney ho popadl za rameno a zatřásl jím, jako by ho chtěl probudit.

„Basketbal, Kene,“ opakoval, „házení míče na koš!“

Nic. Barney zvýšil hlas, jako by pouhá intenzita decibelů mohla proniknout lebkou nemocného muže.

„Do-to-ho, do-to-ho, Co-lum-bi-a, do-to-ho!“

Barneyovo netrpělivé třesení s Cassidym zapůsobilo. Ken se náhle uvolnil a oběma rukama udeřil Barneye do prsou, až ho srazil na zem.

Vždy pohotový pan Johnson přispěchal lékaři na pomoc. Popadl zmítajícího se Cassidyho, sevřel ho v medvědím objetí a varoval ho.

„Dávejte si pozor, co děláte, pane Cassidy. Z ringu jsem sice už definitivně odešel, ale pamatujte, že starej Joe Louis má pořád dost páry. Nezapomeňte, kolika koly jsem prošel bez porážky!“

Cassidy se dál strkal a kopal kolem sebe, i když „Joe Louis“ zesílil sevření. Johnson starostlivě pohlédl na Barneye, jenž se zvedal z podlahy.

„Jste v pořádku, pane doktore?“

„Jo,“ odpověděl Barney, „díky. Děkuju, že jste mě zachránil, pane… Louisi.“

„To nestojí za řeč,“ odmítl díky Johnson, „tohle není Max Schmeling. Mám říct sestře, aby mu něco píchla?“

„Jo, asi jo,“ přikývl Barney a přitom cítil, že ten ubožák dostal záchvat jeho vinou.

O dvacet minut později si Barney, Johnson a paní Herridgeová prohlíželi Kena Cassidyho, jenž ležel na lůžku pod silnou dávkou sedativ.

„Přišel o snídani,“ poznamenal provinile Barney.

„Nemějte obavy, pane doktore,“ uklidňovala ho sestra, „dohlédnu na to, aby dostal najíst, hned jak se probudí.“

„Kdy myslíte, že přijde k sobě?“

„Řekla bych, že za necelou hodinu bude při vědomí a že bude klidný.“

„Dobrá,“ řekl Barney. „Zajdu si do jídelny a pak se vrátím.“

„Nezapomeňte, že porada oddělení je v jedenáct, pane doktore,“ připomněla mu sestra Herridgeová.

„Proto se chci do deseti vrátit,“ oznámil jí Barney.

Vrátil se za hodinu, oholený a upravený, na poradu s kolegy. Do té doby ale musel ještě něco stihnout. S vrchní sestrou po boku se vypravil ke Cassidyho lůžku.

Jak sestra předpověděla, pacient byl již částečně probuzen. Barney vytáhl z kapsy saka oftalmoskop a začal prohlížet Cassidyho oči. Levé oko zkontroloval zcela rutinně. Když ale pohlédl do pravého, zůstal několik minut bez hnutí.

„Smím vědět, co to děláte, pane doktore?“ zeptala se poněkud netrpělivě paní Herridgeová. „Tento muž byl velice důkladně vyšetřen.“

„Jak je to dlouho?“ chtěl vědět Barney.

Podala mu dokumentaci. „Podívejte se sám.“

Barney listoval stránkami, až nalezl patřičnou informaci. „Před osmnácti měsíci, panebože, to je jasný!“

„Prosím, pane doktore?“

Barney vstal. „Děkuji, paní Heridgeová, moc jste mi pomohla. Uvidíme se na poradě.“

Bylo jich sedm: Barney, Joseph Leder, sloužící zde už třetí rok; Vera Mihalicová, přímá, dynamická mladá žena s babičkovskými brýlemi, která byla z ošetřujících lékařů služebně nejstarší; profesor Avery; tři sestry. Pan Johnson neměl zřejmě pro tyto porady patřičnou kvalifikaci, i když loni byl téměř měsíc Sigmundem Freudem.

Avery představil kolegům Barneye a pak projednali nově přijaté pacienty – dva paranoidní schizofreniky; oba zoufale potřebovali hospitalizovat, a proto pro ně bylo třeba najít dvě další lůžka.

Sestra Herridgeová protestovala. „Plně to chápu, pane profesore, ale už teď máme přeplněno. Jestli sem budeme pořád strkat přistýlky, bude to tady nakonec vypadat jak v kalkatském kriminále.“

„Bere se na vědomí, Jane,“ povzdychl si Avery. „Nemůžeme náhodou někoho propustit?“

Barneyova ruka vyletěla nad hlavu.

„Ano, Barneyi?“

„Myslím, že bychom někomu mohli dát lůžko pana Cassidyho, pane profesore.“

V místnosti zavládlo mírné zděšení, neboť všichni už byli informováni o ranním incidentu.

„To myslíte vážně?“ zachmuřil se Avery. „Neprokázalo snad jeho dnešní chování zcela jasně, jak vážný je jeho stav?“

„Ano, pane profesore,“ odpověděl Barney. „Ale nepatří na psychiatrii.“

„Prosím?“ Avery se zeptal tónem člověka, jemuž někdo šlápl na profesionální palec. „A jaké oddělení byste asi považoval za vhodné pro tuto stlačenou pružinu fyzického násilí?“

„Neurologii, pane profesore,“ odpověděl Barney. „Myslím, že jeho asociální chování souvisí se zvýšením intrakraniálního tlaku.“

„To by se bývalo jistě zjistilo při celkovém vyšetření, doktore Livingstone – nebo snad máte rentgenové oči?“

„Ne, pane profesore,“ oponoval Barney, „ale před chvílí jsem provedl oftalmoskopii.“

„Dobrá,“ odvětil Avery, „to jsme udělali s doktorkou Mihalicovou při pacientově přijetí a vím, že paní doktorka ho asi tak před rokem znovu kontrolovala. Co nám nabízíte nového?“

„Pane profesore,“ pokračoval přesvědčeně Barney, „tehdy ten nitrolební nádor žádné patrné změny na očním pozadí nevyvolával.“

Vera Mihalicová protestovala. „Pracovala jsem i na neurologii a dovolte, abych vás ujistila, doktore Livingstone, že kdyby tam byla sebemenší změna na pozadí, vyvolaná nádorem, který by působil na mozkové funkce, byla bych to zaregistrovala. Ten muž je paranoidní schizofrenik s homicidálními sklony.“

A ty jsi kravajzna, která má strach, že se přijde na její chybu, pomyslel si v duchu Barney.

Avery zasáhl, aby zabránil rostoucí disharmonii mezi pracovníky.

„Nebylo by nejlepší podívat se na to znovu?“

„Samozřejmě,“ odpověděli Barney s Věrou téměř jednohlasně.

V jedenáct třicet, zatímco pan Johnson držel zpocenému a rozcuchanému Kenu Cassidymu pevně ruce za zády, nejprve profesor Avery, pak dr. Mihalicová, dr. Leder a nakonec Barney nakoukli bělmem pacientova oka do jeho mozku. Nikdo z nich nemohl popřít přítomnost nádoru.

V poledne převezli Kena Cassidyho na neurologii s tím, že dalšího dne ráno bude operován. O dvacet čtyři hodiny později byl nádor z čelního laloku odstraněn a za několik dní jej patologové označili za benigní.

Barney zakrátko dostal další životně důležitou lekci ohledně privilegií lékařské hierarchie. Jako „dobrovolníci“, kteří sdělí dobrou zprávu Kenu Cassidymu, jenž ležel na novém pokoji a držel za ruku svou ženu, se nabídl Avery a neurochirurg.

Barney se musel protáhnout do Kenova pokoje až večer, ke konci návštěvních hodin. Ještě dřív než se pokusil představit, Cassidy se chabě usmál a zamumlal: „Livingstone, ty zatracenej parchante. Co tady kčertu děláš?“

„To je poslední novinka v medicíně, Kene. Všechny nemocnice shánějí basketbalisty do Nočníkový ligy. Nechtěl bys nám dělat trenéra?“

„Ovšem,“ zašeptal a zašklebil se jako člověk, jemuž zmizel z mysli těžký mrak. V jeho případě kraniální tumor.

Barney odešel na noční službu tak nabitý adrenalinem, že byl schopen zůstat bdělý bez kapky kávy až do dvanácti hodin příštího dne.

Dříve než Barneye odsoudila k věčnému zapomnění, Vera Mihalicová mu vynadala takovými výrazy, s nimiž se člověk mnohdy nesetká ani v nejotrlejší společnosti.

„Proč jsi tak naštvaná?“ chtěl vědět Barney. „Neříkám, že mi musíš dávat Nobelovu cenu, ale myslím si, že bych zasloužil aspoň malý poklepání na rameno za to, že jsem tomu člověku zachránil život. Co jsem sakra komu udělal?“

Probodla ho pohledem. „Nejdřív jsi měl jít za mnou.“

„Proboha! Zjistil jsem to v deset a v jedenáct byla porada. A kromě toho, diagnóza byla správná. Není to snad nejdůležitější?“

„Jak sem vůbec mohli vzít takovýho naivního troubu?“ ušklíbla se posměšně. „Chlapečku, nejdřív by ses měl naučit, že tady platí nějaký pravidla hry, jestli si chceš hrát na tomhle písečku.“

Otočila se na podpatku a odpochodovala, dřív než Barney stačil odpovědět.

Chlapeček? Pravidla hry? Píseček?

Od té doby se dr. Mihalicová na čtvrtečních poradách dokázala – s obratností hraničící s genialitou – vyhnout tomu, aby Barneye jakkoli oslovila. Nejvýše mohl doufat, že se o něm zmíní ve třetí osobě jako např.: „Doktor Livingston si patrně neuvědomuje…“

Byl rok 1964 – rok lékařských sporů i v okolním světě.

Lékaři, kteří sloužili své vlasti za druhé světové války, se vrátili domů a zjistili, že se musí dát do dalšího boje. Nepřítelem nebyl tentokrát Hitler ani Tajo, ale Harvey S. Truman, prezident Spojených států. Truman byl rozhodnut zřídit systém bezplatné lékařské péče pro všechny členy společnosti. Asociace amerických lékařů povstala do zbraně. Tohle byl plíživý socialismus a oni s ním budou bojovat až do konce.

Boj trval téměř dvacet let. V roce 1964 prezident Lyndon Johnson dotlačil Kongres k přijetí zákona o lékařské péči, jenž zabezpečoval bezplatnou lékařskou péči osobám starším šedesáti pěti let a fyzicky či mentálně postiženým bez ohledu na věk.

Jeho vítězství bylo o to hrdinštější, že AAM utratila milióny dolarů a ve Washingtonu si vydržovala na plný úvazek nejméně třiadvacet lobbistů, aby zabránila tomu, co považovala za hrubý zásah do života (a živobytí) svých členů.

V roce 1964 byla rovněž vydána dlouho očekávaná oficiální zpráva o účincích kouření na lidské zdraví, jež dokazovala spojení s rakovinou plic, onemocnění srdce a cév a různými chorobami dýchacího ústrojí – jak se ostatně dalo očekávat od výrobku, jenž plní plíce člověka stejným jedem, jaký vychází z automobilových výfuků.

Jenže tabákový průmysl měl své vlastní vědecké týmy, jež zahájily protiútok stejně „přesvědčivými“ důkazy, že kouření může být vlastně blahodárné jako „relaxans“ pro lidi, žijící pod nějakým tlakem.

Na jiné frontě americké ministerstvo zdravotnictví uvedlo, že insekticidy zabíjejí tisíce ryb v Mississippi a mohly by způsobit další ekologickou pohromu, pokud nebudou okamžitě zavedena přísná opatření k ochraně životního prostředí.

Na menší, leč neméně důležité frontě, byl nejistým příměřím vyřešen dlouhotrvající spor mezi Henry Dwyerem, M. D. a jeho ženou Cheryl. Pouhou vahou vědeckých důkazů – a díky nepřetržitému verbálnímu trýznění – přesvědčil svou ženu, aby začala brát antikoncepční pilulky.

Cheryl chtěla dodržovat náboženská přikázaní. Nakonec se ale nechala přesvědčit, že nejnovější přípravek, který Hank navrhoval – obsahující pouze estrogen a progestogen, tedy látky blízké přirozeným hormonům v ženském endokrinním systému – se ve skutečnosti blíží uposlechnutí božího přikázání více než kterékoli jiné dosud navrhované opatření.

Hank trávil rok své lékařské praxe na gynekologii v nemocnici u Sv. Damiána v Pittsburghu, kde byli obklopeni blízkými přáteli a kde měli dvě milující babičky, jež toužily hlídat děti.

Netřeba zdůrazňovat, že více než polovinu nocí trávil v nemocnici. Hankovi se líbilo přivádět na svět nové lidi. Držet novorozence v jasném, slavnostním světle u operačního stolu a vzrušeně oznamovat – jako boží konferenciér – „Paní Jonesová, máte roztomilého chlapečka (holčičku) dvojčata…“

Mnoho kolegů už bylo ženatých a všichni nenáviděli noční služby, protože je odváděly od žen a dětí. Vždy se ale mohli spolehnout na Hanka, jenž byl ochoten kdykoli kohokoli zastoupit. Byli mu tak vděčni, že se ani necítil povinován jim vysvětlovat, že potěšení je zcela na jeho straně.

Být v nemocnici jako pohotovostní lékař mu poskytovalo přístup k tichému pokoji s palandovým lůžkem, na němž se mohl vyspat více než doma. (Zvuky vydávané dětmi, na rozdíl od budíku, nelze nastavit pouze na určitou hodinu.)

Navíc zjistil, že pověsti o tom, že se děti rodí časně ráno, jsou zcela pravdivé. (Nikdo neví přesně proč, možná to souvisí s hladinou kortisolu, jež tou dobou dosahuje nejvyšší úrovně.) Hank tak míval krátce po půlnoci schůzku s čápem – bývalo jich i víc – a pak si mohl v klidu zalézt na pár nerušených hodin do své osamělé cely.

Zjistil také, že při volbě správného tónu hlasu, správné noční hodiny a správné sestry může věta „Slečno – , vy máte roztomilý zadeček (prsa) nohy…“ značně ulehčit jeho mnišský asketismus.

Vzhledem k časovému rozvrhu služeb byla většina doktorů nucena považovat nemocnici za druhý domov, jenž jim bránil pobývat v domově skutečném. Na rozdíl od nich, Hank Dwyer začal považovat domov za jakousi mezihru v opravdovém dramatu svého života.

30

Přestože Martin Luther King získal před rokem Nobelovu cenu míru, v roce 1965 se celé jeho učení stalo terčem útoků nových aktivistů z hnutí za občanská práva.

Při zakládání černošské nacionalistické strany Malcolm X zdůraznil: „Doba nenásilného odporu je pryč.“ Ironií osudu o několik měsíců později zastřelil Malcolma černošský revolucionář, pro něhož Malcolm nebyl dost násilný.

James Baldwin se nemýlil, když předpověděl, že „příště vyšlehnou plameny“.

Vztah mezi Laurou a Palmerem také dospěl do stavu bojové pohotovosti. Laura nepochybovala, že válka vypukne. A poprvé od doby, kdy ho armáda poslala studovat, Palmer oblékl uniformu.

Tak ho Laura spatřila, když se vrátila domů z jedné z těch stále více vyčerpávajících šestatřicetihodinových služeb.

„Palmere, jdeš na maškarní bál – nebo máš rande s nějakou vojandou?“

„Možná si vzpomeneš, Lauro, že už v dobách, kdy jsme spolu ještě vycházeli civilizovaně, mi vojenská správa uložila účastnit se jeden večer v týdnu a jeden víkend v měsíci vojenského školení. Když jsem ten závazek podepisoval, myslel jsem, že to bude oběť. Jenže, upřímně řečeno, je to velká úleva.“

„Běž do háje, Palmere.“

„Rád,“ sarkasticky přitakal Palmer, „a když ne ty, určitě se najde jiná, která mě tam potěší.“

Laura si zhluboka povzdechla. Z manželských šarvátek se jí už dělalo zle.

„Palmere, vím, že máš moc práce se zdokonalováním své čínštiny, než abys měl čas podívat se do novin, ale existuje jedna novinka, které se říká *rozvod bez určení viny*. Protože náš případ bych diagnostikovala jako manželský rigor mortis, myslím, že bychom toho měli využít.“

„Neblázni," nesouhlasil Palmer. „Jsme jen dva tvrdohlavci, kteří – navzdory dočasnému rozdvojení svých cest – se navzájem milují. Já jsem ochoten čekat, protože myslím, že patříme k sobě."

„Proto se taháš s kdekým?"

„A ty ne? A co všichni ty mladý doktorský chlíváci v nemocnici?"

Laura se rozplakala, spíš z frustrace než ze smutku.

„Proboha, Palmere, nedokážeš pochopit, že se tam dřeme jak koně, abychom zachránili malé nemocné děti? Že i když se někdy náhodou můžeme na pět minut natáhnout na postel, tak to využijeme ke spaní? Nedokáže tvůj oplzlý mozek pochopit, co je to *odpovědnost*?"

Palmer jí ubližoval a oba to věděli.

Laura se v duchu ptala sama sebe: Proč mám tohle snášet?

Vera Mihalicová udělala Barneyovi překvapivý návrh.

Tato Barneyova šéfka, která ho po dva měsíce ostentativně zařazovala do kategorie neexistujících individuí, ho z nepochopitelných důvodů pozvala po ranní vizitě na šálek kávy.

Barney toužil odstranit vzájemné bariéry, a proto ochotně souhlasil. Dokonce se nabídl, že jí koupí koláč, ale místo toho mu ho koupila ona a trvala na tom, že všechno zaplatí. („Koneckonců," žertovala, „jsem ve vyšší příjmové kategorii než ty.")

Barney jí zdvořile poděkoval. Když pak seděli v tichém koutě nemocniční jídelny, cítil se tak odvážně, že dodal: „Myslel jsem, že mě nenávidíš, Vero."

„Nebuď blázen, jsem v psychoanalýze. Učím se tyhle věci zpracovávat."

„To jsem rád," odpověděl, „už se těším na svou vlastní psychoanalýzu."

Vera rychle dodala: „To ovšem neznamená, že tě mám ráda. Jen vím, *proč* tě nemám ráda. Je to proto, že jsi mnohem chytřejší než já," vysvětlila s klidnou otevřeností. „A nejen to, máš mnohem lepší vztah s pacienty. Mohl bys být hrdý na to, jakého pokroku jsi u některých dosáhl – zejména proto, že mladším kolegům vždycky házíme beznadějné případy."

Barney se usmál. „Vím, že v určitou chvíli bych zřejmě měl říct děkuju ti, ale nějak mi to nikam nepasuje. Nemá všechno tohle lichocení náhodou nějaký speciální důvod? Jako třeba informovat mě, že mám vyhazov?“

„Ovšem, že ne.“

„Hm,“ pravil Barney, teď už úplně v koncích; vůbec nechápal, proč ho pozvala na tohle posezení. A nepomohla mu ani její další otázka.

„Kde spíš, když nemáš službu?“

Nezavádí ho to neurotické klubko ambivalencí do nějaké léčky?

„Mám pokoj na studentský koleji. Jsem tam ale tak málo, že si tam prakticky jen převlékám košile.“

„Neuvažoval jsi o bytě?“

„Ovšem. Uvažoval jsem taky o hotelu Waldorf-Astoria. Jeden kolega ale vypočítal, že doktoři v mém postavení mají příjem asi třicet čtyři centů za hodinu.“

„Měla jsem na mysli byt společně s někým jiným.“

„S tebou?“

„Abych řekla pravdu, byli jsme čtyři – dva muži a dvě děvčata. Neurochirurg, pediatr a jedna moje přítelkyně, která pracuje na Wall Streetu. Ale teď máme jedno místo volné. Neurochirurg vypadl.“

„Uprostřed semestru? Proč?“

„Skočil z okna.“

„Proboha!“ vykřikl Barney. „Chceš tím říct, že se zabil?“

„Jsme ve čtrnáctém patře – takže hádej, Livingstone. Tvůj podíl by dělal jednu čtvrtinu činže plus jednou týdně úklid kuchyně. Co tomu říkáš?“

„Vero, to mi lichotí.“

„Znamená to ano nebo ne?“

„Budu muset spát v jeho posteli?“

„Pokud nechceš spát na zemi.“

„Dobrá,“ ustoupil Barney, „pokud tam vyměníš povlaky, Pořád ale nechápu, proč sis vybrala zrovna mě.“

„Já taky ne, ale můj psychiatr už na tom se mnou pracuje.“

Součástí Sethovy praxe na interně byla i stáž na onkologickém oddělení.

Přestože ze statistik vyplývá, že třetina lidí postižených rakovinou se zachrání – záchrana bývá definována jako dožití se nejméně dalších pěti let – oddělení připomínalo mučírnu. Ti, kdo nebyli vystaveni nevýslovně bolestnému umíraní, trpěli hroznými důsledky „léčení“. Ozařování a chemoterapie vyvolávaly u pacientů tak zlé stavy, že měli pocit, jako by podstupovali horší trest než smrt.

Život byl pro Setha snesitelný díky tomu, že Judy se nyní stala zástupkyní vrchní sestry, a tak si mohli občas uloupit chvilku na oběd, na kávu nebo aspoň na polibek.

Paní Alpertová, pacientka s nevyléčitelným kostním nádorem, zahlédla, jak se doktor objímá se sestrou. Seth a Judy byli v rozpacích, ale pacientka je překvapila.

„Nedejte se rušit, děti,“ řekla s úsměvem. „Mám radost z toho, že život pokračuje.“

Jenže pro některé život pokračoval příliš dlouho.

Mel Gatkowicz, dělník z oceláren, žil – nebo spíš umíral – jako důkaz platnosti oficiální zprávy o škodlivosti kouření. Dvě krabičky denně mu nakonec přivodily rakovinu plic, anginu pectoris a Reynaudovu chorobu, poruchu cév, která postupně omezuje přívod krve do končetin. Znamenalo to, že prsty u rukou a nohou začaly být gangrenózní a bylo třeba je amputovat.

Pacient byl nyní už příliš nemocný, než aby mohl kouřit či jíst, a byl stále více inkoherentní. Jediné, co mohl naprosto přesně vyjádřit, bylo utrpení, které žádný lék nedokázal dostatečně zmírnit.

V řízeném pokusu povoleném ministerstvem zdravotnictví mu byl aplikován heroin, ale ani ten neukončil jeho muka.

Seth doprovázel dr. Barta Nelsona, jemuž asistoval, chodbou k onkologickým oddělením, když do nich na rohu téměř vrazila Melova žena Doris.

„Já už se na něj nemůžu takhle dívat, pane doktore,“ vzlykala. „Tolik trpí. Proč nemůžete něco udělat?“

Její tři synové stáli za ní, vedle nich jejich ženy; připomínali řecký chór při žalozpěvu.

„Obávám se, že jsme už udělali vše, co bylo v našich silách," odpověděl soucitně dr. Nelson. „Budeme prostě muset čekat, dokud příroda neučiní své."

„Jak dlouho to bude trvat, pane doktore?" zeptal se úzkostlivě nejstarší syn.

Nelson pokrčil rameny. „Čestně vám říkám, že nevím. Může to být každou chvíli. Na druhé straně váš otec je tak houževnatý, že se to může protáhnout na celé dny – možná i týden."

Doris se nyní obrátila s prosbou na Setha. „Nemyslíte, že je nelidské, aby tak silný muž končil tímhle způsobem? Na té posteli už neleží Mel. To není ten člověk, kterého jsem si před pětatřiceti lety brala. Vím, že takhle skončit by nechtěl. Vždyť trpí jako zvíře."

Seth souhlasně přikývl.

Doris se opět obrátila na dr. Nelsona. „Víte, každý večer po odchodu z nemocnice chodím do kostela. Klekám na kolena a modlím se: *Pane Bože, vezmi si toho člověka. On chce do tvého náručí. Nikdy nikomu neublížil. Proč ho nepolíbíš a nevezmeš mu dech života*?"

Oba doktoři byli pohnuti, ale Nelson už viděl mnoho Doris Gatkowiczových a vybudoval si citovou imunitu.

„Myslím, že se za to všichni modlíme," řekl tiše. Pohladil plačící ženu po rameni, pokývnutím hlavy pozdravil syny a s očima upřenýma k zemi odešel.

Seth se však nedokázal odloučit od této skupiny lidí pološílených bolestí.

Nejstarší syn se snažil uchlácholit Doris. „Je to dobrý, mami, už to nebude dlouho trvat."

„Ne, ne, každá další minuta je příliš. Proč mi Bůh neodpoví? Proč ho nevysvobodí a nenechá ho zemřít? Nejraději bych šla vytrhat všechny ty hadičky, co má na rukách."

„Uklidni se, mami, uklidni se," mumlal syn.

„Mně je to jedno, mně je to jedno," křičela Doris. „Chci skoncovat s jeho utrpením."

Gatkowiczova rodina se shlukla kolem matky, jako by ji chtěli izolovat od bolesti, jež vyzařovala z otcova lůžka.

Téměř si nevšimli mladého lékaře, jenž tam stál jako tichý svědek jejich utrpení.

Seth si upravil rozvrh tak, aby měl stejné noční služby jako Judy. Seděl v pokoji pro lékařskou pohotovost a vyčítal kolegovi Jodu Fischerovi, že kouří.

„Prosím tě, Joeli, jak to můžeš dělat, když na každým pokoji v tomhle patře máš doklad toho, co tím působíš vlastnímu organismu?“

„Nemůžu si pomoct, Sethe, fakt s tím nic nezmůžu,“ protestoval Joel. „Zní to blbě, ale pár šluků je to jediný, co mi uleví od jejich bolesti.“

„Dobrá,“ řekl Seth a vstal, aby se šel nadýchat čerstvého vzduchu. „Já tady ale nebudu sedět a čekat, až mě vezmeš s sebou předčasně do hrobu.“

Když vyšel na potemnělou chodbu, objevila se Judy a zašeptala: „Francine šla dolů na večeři. Jsme sami.“

„A co Joel?“ chtěl vědět Seth a ukázal rukou na pokoj, v němž mladý doktor vychutnával nikotinové blaho.

„Já si s ním popovídám,“ uklidnila ho Judy. „O čem rád mluví?“

„O sexu.“ Seth se ušklíbl. „Zrovna se rozvádí. Vyprávěj mu o všech holkách, který bys mu mohla dohodit.“

„Ale já žádný neznám.“

„Tak si jich pár vymysli. Stačí mi pět minut.“

Judy přikývla. Jenže než stačila odejít, Seth ji popadl za ruku a zašeptal: „Je to správný? Nedělám něco špatnýho? Mám z toho strach.“

„Já vím,“ ujistila ho Judy. „Ale ten ubožák by neměl takhle trpět.“

„Ale přísahám, že když nebude dost při vědomí, aby mi dal souhlas, tak to neudělám. Musí mi k tomu dát souhlas.“

Pak se rozešli opačnými směry.

Na sesterně Seth vyzvedl léky připravené pro pana Gatkowicze na půlnoc a na třetí hodinu. V kapse bílého pláště měl další ampule.

Vstoupil do pacientova pokoje. Těžko říct, jestli byl Gatkowicz vzhůru či spal, neboť žil pod vlivem drog v jakési šedé zóně, jež mu neposkytovala útěchu spánku ani bdění.

Seth přistoupil k lůžku. K oběma pacientovým pažím byla připevněna infúze, ale pravou ruku měl na přikrývce. Seth ji uchopil a zašeptal: „Pane Gatkowiczi. jestli mě slyšíte, zmáčkněte mi, prosím, ruku.“

Ucítil, jak mu mužovy mozolnaté prsty pevně stiskly ruku.

„Teď vám, Mele, položím několik jednoduchých otázek. Jestli bude vaše odpověď ano, stisknete mi ruku jednou, a jestli bude odpověď ne, dvakrát. Rozumíte mi, Mele?“

Mužovy prsty se sevřely… jednou.

„Mele,“ pokračoval Seth v kladení otázek, „řekli vám lékaři, že zemřete?“

Jeden stisk.

„Máte strach?“

Dva stisky. Byl na smrt připraven.

„Máte velké bolesti?“

Pacient mu stiskl ruku daleko silněji než dosud… jednou.

„Chcete, abych vám pomohl? Chcete, abych vás navždy uspal, abyste už necítil žádnou bolest?“

Nemocný muž sevřel Sethovi ruku a nepouštěl ji. Sethovi to připadalo, jako když říká: „Zbavte mě tohoto pozemského mučení. Ve jménu božím, nechte mě odejít.“

„Rozumím vám, Mele,“ zašeptal Seth. „Nebojte se, pomůžu vám.“

S injekční stříkačkou žádný problém nebyl. Seth jen na chvíli odpojil infúzi a aplikoval morfium určené pro noc. Pak aplikoval dávku, určenou na třetí hodinu a nakonec obsah ukrývaných ampulí. Prázdné ampulky vstrčil do kapsy a zašeptal: „Bůh vám žehnej, pane Gatkowiczi,“ a po špičkách odešel.

Později v noci našli Mela Gatkowicze mrtvého. Úmrtní list, označující za příčinu smrti generalizovaný rakovinný proces s následným selháním respiračním podepsal Joel Fischer, M. D. a Seth Lazarus, M. D.

Když telefonicky informovali vdovu, vyhrkly jí slzy a vykřikla: „Díky Bohu, díky Bohu!“

Poté co pacienti na oddělení chronických případů dostali prášky na spaní, míval Barney Livingston při noční službě poměrně málo problémů. Na pohotovosti se ovšem objevily občas nějaké pohromy, ale většinou to byly důsledky intoxikace ze sobotní noci. Barney nebyl schopen spát v blízkosti toho, co si představoval jako strašidelné noční můry, a tak vyplňoval prázdné hodiny čtením. A velice brzy i jinou činností.

Nejprve začal telefonovat různým spolužákům, o nichž věděl, že jsou také na noční. (Laura se s ním pokoušela své noční služby synchronizovat.) Barney mohl telefonovat i na Západní pobřeží, kde, vzhledem k časovému posunu, někteří lidé končili denní službu, aby si dopřáli teď už mýtického nočního spánku.

Při jednom z takových rozhovorů Lance Mortimer jen tak utrousil: „Mimochodem, možná se ti ozve Lindsay Hudson."

„Kdo to má být? Je to muž nebo žena?"

„Pokud jde o Lindsaye, myslím, že se ještě nerozhodl. V každým případě jsem mu dal tvůj telefon. Lindsay se mnou chodil do školy a teď dělá redaktora *Village Voice*. Ptal se mě, jestli neznám nějakýho gramotnýho doktora – prý jsou vzácnější než benigní nádory. Tak jsem doporučil tebe."

„Já ti děkuju, Lanci," pravil polichocený Barney. A pak zažertoval: „Jak to, žes mu nedal dvě jména?"

„Doktore Livingstone, čestný slovo, na druhýho jsem nepřišel."

A skutečně, jak Lance předeslal, o dva dny později zavolal Barneye Hudson z *Village Voice* a požádal ho, jestli by nenapsal krátký článek o psychodynamice Albeeho hry *Kdopak by se Kafky bál*?

Barneye úkol nesmírně potěšil a dal nepokrytě najevo, že by podobné věci ochotně dělal i nadále.

Článku si všiml redaktor nedávno založené *New York Review of Books* a pozval Barneye na oběd do Four Seasons, což byla tak oslnivá pocta, že Vera souhlasila s tím, že si za něj vezme službu.

Příštího dne mu doručili výtisk Pasternakova *Doktora Živaga* se žádostí o „úvahu" o lékařích v literatuře, s využitím *Živaga* jako odrazového můstku.

„Muselo mi cvaknout v lebi, že jsem to vzal, Castellanová," hlásil téhož večera. „Je to úplná intelektuální arogance."

„Ale jdi, Barne, z toho mála, co jsem četla, je jasný, že *Review* je založena právě na tom. Kromě toho vím, že ty to napíšeš fantasticky."

Barney už chtěl rozhovor ukončit, když Laura dodala: „Livingstone, to je poprvé."

„Co myslíš?"

„To je poprvé, co *já* pozvedám *tvoji* sebedůvěru."

Vera Mihalicová byla stále neschopnější udržet si platonický – tudíž profesionální – odstup od svého literárního kolegy, s nímž sdílela dřez na nádobí, sprchu a občas i pastu na zuby.

V její psychoanalýze dlouho figuroval na předním místě sex – ale říkat, něco takového je stejně nadbytečné jako vykládat, že v *Bílé velrybě* má důležitou roli velryba. Speciálním problémem Very byl strach z mužů. Jak to krátce vyjádřila, aby udělala patřičný dojem na svého doktora: „Muži jsou bud moc faličtí nebo moc encefaličtí" – tj. buď opovrženíhodní nebo mimo jakýkoli soud. Podle její teorie to byla ženská verze tzv. komplexu *„dvojího imaga"*, jenž rozděluje názory mužů na ženy do protikladných kategorií.

Doktor projevil o toto pojetí značný zájem – a to hned, když ho Vera formulovala, i poté, co se ho zeptala, zda si myslí, že by se o tom dalo napsat do nějakého časopisu. Dokonce cítila, že by se odvážila postulovat paradigma normálnosti, založené na kvalitách, jež zaznamenala u Barneye Livingstona.

A tak kvůli výzkumu, zvědavosti a také kvůli naději, že nepřekročí třicítku jako panna, rozhodla se dát Barneyovi své tělo a duši (i když psýchu si rezervovala pro psychoanalytikovo lehátko).

Přirozeně nechtěla porušit tichou dohodu v bytě, a proto se rozhodla, že se Barneyovi nabídne, až bude mít noční.

Peggy, její kolegyně na pokoji, se divila, když viděla, jak se Vera chystá k odchodu, právě když v televizi začínalo druhé večerní zpravodajství.

„Myslela jsem, že máš dnes v noci volno, Vero."

„Na oddělení chronických případů je jeden blázen," vysvětlovala Vera a kápla si za uši *Jay*.

„Vždyť tam jsou samí blázni. Proto tam snad jsou, ne?"

„Tohle je zvláštní případ," pravila Vera.

„V čem je problém?" zajímala se Peggy.

„Dvojí imago," utrousila Vera.

„O tom jsem nikdy neslyšela."

„Je to novinka," poučila ji Vera. „Uvažuju, že o tom napíšu článek."

„Panebože, Mihalicová, dokážeš ty někdy myslet na něco jiného než na práci? Proč nesvedeš některýho z těch šikovnejch mladejch doktorů? Údajně hladoví po sexu."

„Jak to víš?"

„Barney se o tom zmiňoval."

„Barney?" zeptala se podezíravě Vera. „A kdy to bylo?"

„Dneska ráno. U snídaně. Při ovesných vločkách," upřesnila Peggy.

„Hm," poznamenala Vera. „Při ovesných vločkách, to je dobrý. Tak ahoj."

„Přijdeš pozdě?"

„Nevím. S něčím takovým ještě nemám zkušenost.

*

Barney byl utahaný. Jeden z chronických pacientů měl na sedativum paradoxní reakci a začal tak divočit, že mu bylo třeba spoutat ruce a nohy a aplikovat silnou dávku thorazinu.

Barney se tam objevil první a tak musel s pacientem zápasit, než se dostavili zřízenci. Když se dostal zpátky na pokoj, byl tak unavený, že už nemohl ani pokračovat v psaní na stroji.

Lehl si na postel, zvedl telefon a požádal spojovatelku, aby mu dala dětskou nemocnici v Bostonu.

Přísně vzato, soukromý hovor by si měl vyřizovat jinde. Což to ale nebyla konzultace dvou doktorů?

„Tady je doktorka Castellanová," ozval se unavený hlas.

„Ahoj," pozdravil Barney, „po hlase jsi stejně utahaná jako já."

„Barneyi, to bys nevěřil, jakou mám dneska službu. Proč si musí děti načasovat nejvyšší teploty právě na půlnoc?"

„Kdoví," zauvažoval, „třeba to mají tou dobou levnější jako telefony."

„Ne," odpověděla si Laura, „mají mě. A obávám se, že já jsem na dnešní směně nejlepší. Bohužel, nedělám si legraci. Ostatní, co jsou tu se mnou, jsou totiž úplný nemehla."

Laura byla právě uprostřed vyprávění, jak Barney velice stoupl v Palmerových očích od chvíle, kdy začal psát do *The New York Review of Books*, když z výtahu na Barneyově patře vystoupila Vera Mihalicová.

„To je pro toho drahouška typický," posmíval se Barney. „Vždycky dá jen na vnější znaky. Proč ty se nevrátíš do New Yorku, kde tě dokážou opravdu ocenit? Co kdybys přijela na první volný víkend? Můžeš bydlet u mě."

Vera se zastavila mimo dohled, ale nikoli mimo doslech.

„Myslela jsem, že s někým žiješ," řekla Laura.

„To je jen čistě obchodní záležitost," vysvětlil Barney. „Chci říct, že Vera Mihalicová je z hlediska sexu něco jako ovád z hlediska hovádka."

Vera se rozběhla zpátky k výtahu se slzami v očích. Proto už nezaslechla Barneovy zmírňující komplimenty. „Ale je to hodná ženská, Lauro. To, jak člověk vypadá, není všechno."

„Od tebe je to úplně revoluční prohlášení, Barney."

„Poslouchej, Castellanová, budu brzy prodělávat psychoanalýzu a chci, aby ten doktor byl se mnou rychle hotový. Pracuju proto na dočasným potlačení svýho libida."

Laura se rozesmála.

„Co je na tom legračního, Castellanová?"

„Vaše libido pomine leda tak na svatýho Dyndy, pane doktore Livingstone."

„To má být lichotka nebo kritika?"

„To je skutečnost, Barneyi. Poslyš, právě se mi ozvalo pípátko. Volají mě na pohotovost. Zavolej ve čtvrtek po půlnoci."

„Dobře. Dej za mě pusu Palmerovi."

„Hm,“ povzdechla si Laura a melancholicky dodala: „O pusu ode mě už zřejmě nestojí.“

Barney zavěsil a konsternované zavrtěl hlavou. Proboha, proč s tím pitomým snobem zůstává?

Když v sedm ráno Barneyovi skončila služba, vydal se asi kilometr pěšky domů, aby se trochu nadýchal čerstvého vzduchu a rozproudil krev v nohách.

V bytě nikdo nebyl a tak si šel vyčistit zuby do koupelny, dřív než si půjde lehnout.

Všude se válelo rozbité sklo. Všechny jeho toaletní potřeby – zejména afrodisiaka jako voda po holení Old Špice, deodoranty atd. – byly buď rozbité nebo rozházené po podlaze. Na zrcadle bylo napsáno holicím krémem: „Chcípni.“

Pochopil to jako výraz nevyprovokovaného nepřátelství ze strany Very.

Zrovna když vymetl poslední střepinu (jak doufal) a udělal v koupelně jakýs takýs pořádek, zazvonil telefon.

Panebože, napadlo ho, doufám, že to je uzavřený oddělení – Mihalicová dostala svěrací kazajku.

„Haló,“ vyštěkl, „tady je doktor Livingston.“

„Barneyi, můžeš mi říct, proč jsou všichni psychiatři takoví blázni?“

Byla to Laura. A v hlase jí znělo podráždění.

„Castellanová, můžeš mi sakra říct, kdo mi rozmlátil všechny lahvičky?“

„Co to plácáš? Teď vidím, že jsi stejný blázen jako ti ostatní.“

„Koukej, Lauro, já jsem už dva dny nepřetržitě na nohou; v koupelně mi vybuchla atomová bomba a se mnou to tak zamávalo, že hodlám sbalit svých pět švestek a odstěhovat se do nejbližší noclehárny.“

„Livingstone, než půjdeš, poslechni si, co mi právě napsala Grete Andersenová.“

„Musí to být? Nemám na to náladu.“

„Musí,“ odpověděla úsečně. „Mlč a poslouchej.“

Milá Lauro,

doufám, že se máš dobře. Mně je tak báječně, že se úplně vznáším – zvítězila jsem nad svými fóbiemi a stala jsem se příslušnicí lidské rasy jako plnohodnotná žena –

„Proboha, Lauro," protestoval Barney, „to opravdu musím poslouchat její žvásty o tom, jak se pohnula země?"

„Jen si poslechni zbytek." Četla dál:

Navíc jsem měla obrovskou kliku. Je to opravdová láska. Andy říká, že nikdy nepoznal nikoho tak báječného, jako jsem já –

„Kdo je to sakra Andy?" divil se Barney.

„Andrew Himmerman," odpověděla energicky Laura.

„*Ten* Andrew Himmerman? Chceš říct ten, co napsal tu skvělou knihu o vývoji ega u dospívající mládeže?"

„Přesně ten. Zřejmě pracuje na Gretině egu – od kolen nahoru."

„Cože?" zvolal Barney ve spravedlivém rozhořčení. „To je absolutně neprofesionální; od hysterky jako je Grete Andersenová bych něco takovýho čekal. Lauro, na fakultě jsi byla na psychiatrický stáži. Neslyšela jsi o přenosu?"

„Nezlob se, Barneyi, tohle je trochu víc než přenos. Je to spíš jako únos. Zřejmě strávili víkend v Jižní Karolíně."

„Ty věříš tomu idiotskýmu fantazírování?"

„Napsala mi na dopisním papíru s hlavičkou Hiltonu."

„Tak tam jela – sama – aby mohla líp fantazírovat."

„A předpokládám, že polaroidová fotka jich dvou u bazénu je taky výplodem její představivosti."

„Mohla tam být odborná konference."

„Proč jsou tedy do sebe zamotaní jak preclík?"

„Ježíšmarjá, to je ale hrůza. Už jsem slyšel, že se taková věc někdy stane. Není první, kdo zneuctil hippokratovskou přísahu."

„Ne, ale je první, kdo zneuctil Grete, a to je mnohem horší."

„Castellanová, jestli to je pravda, tak by měli Himmermana vyhodit. Taky si ale myslím, že na mě ječíš hlavně proto, že jsi

hledala důvod vynadat někomu jinýmu za to, že ubližuje úplně jiný ženě.“

Laura se na chvíli zamyslela.

„Řekla bych, že máš pravdu, Barne,“ odpověděla tiše.

„Palmer ti zahýbá?“

„Řekněme, že se momentálně věnuje promiskuitě.“

„To si nezasloužíš, Lauro,“ řekl jemně.

„Zapomeň na to, Barneyi. Chtěla jsem s tebou mluvit o Grete.“

„Nezlob se, ale Andersenová se o sebe může postarat sama. Je to už velká holka.“

„Já jsem taky velká holka, Barne.“

„Ne, nejsi,“ řekl vřele. „Potřebuješ, aby se o tebe někdo staral.“

Na druhém konci se rozhostilo ticho.

„To je v pořádku, Lauro. To je v pořádku, jen se vyplač. Od toho jsou přátelé.“

„Panebože, Barneyi,“ vzlykla Laura. „Co jsem kdy udělala dobrého, že mám takového přítele, jako jsi ty?“

„Přistěhovala ses do Brooklynu,“ vysvětlil jí vesele. „Teď už běž spát a v noci si zase zavoláme.“

31

Psychoanalýza se liší od všech ostatních lékařských disciplín v jednom důležitém ohledu. Zatímco například začínající kardiologové si nemusí lehnout na operační stůl a nemusí si nechat otevřít hrudníky, aby se kvalifikovali pro svou specializaci, psychoanalytik musí poznat, jaké to je na obou stranách lehátka. Navíc, na rozdíl od chirurga, nebude zacházet s pasivním pacientem v narkóze, ale s aktivním individuem, jež se v kontaktu s ním o něco zoufale snaží.

Psychoanalýza může být nejvíce vzrušující a nejhumánnější oblastí lékařství. Může být ale bezpochyby i tou nejničivější.

Barneye přijali jako kandidáta na Psychiatrický ústav a tam také zahájil svou zkušební psychoanalýzu s ředitelem ústavu Fritzem Baumannem. Ředitel měl mezinárodní renomé vzhledem ke své vynikající vědecké činnosti a zároveň byl pacienty uznáván jako moudrý a starostlivý terapeut.

Barney však rychle zjistil, že psychoanalýza sama o sobě příliš zábavná není.

Freudovská psychoanalýza, vysvětloval dr. Baumann, je jako divadelní soubor o dvou hercích, kdy pacient hraje sám sebe v různém věku a psychoanalytik hraje všechny ostatní role v jeho psychologickém rozvoji. Rozborem scén, jež pacient v duchu vytváří, lze poznat, jak dávné příhody mohou po celý zbytek života ovlivňovat jeho vzorce chování.

V abstraktní rovině to Barneyovi připadalo legrační. Jenže až moc rychle se ukázalo, že potlačené myšlenky jsou bolestné. A naprosto nelze zabránit tomu, aby psychoanalýza – dokonce i u tak „vyrovnaného“ kandidáta, za jakého se Barney považoval – nebyla jen operací mozku bez použití nože.

Barney se dostavil na první sezení ve výborné náladě, přesvědčený, že na dr. Baumanna udělá velký dojem jako nejlépe přizpůsobivý pacient, jakého kdy měl. Byl rozhodnut, že tento tradiční maratón přemění v běh na sto metrů.

Připravoval se na tuto zkoušku v určitém smyslu od chvíle, kdy si z Brooklynské knihovny vypůjčil Freudův *Výklad snů*, aby měl co číst na letním táboře Hiawatha.

Od té doby se vědomě snažil analyzovat motivace významných životních kroků. A rozhodl se dr. Baumannovi ukázat, že skutečně ví, co ho v životě pohání.

Vstoupil do dřevem obložené ordinace s hnědým kobercem a úzkým koženým lehátkem u protější stěny; celý dychtivý chtěl rychle vyřídit úvodní formality, aby se co nejdříve dostali k výzkumu jeho nitra.

Dr. Baumann mu položil obvyklé otázky týkající se rodičů, sourozenců, dětských nemocí atd. Vysvětlil mu rovněž, že účet (se zvláštní slevou pro kandidáty) bude zasílán měsíčně. Nakonec se zeptal, zda je Barneyovi jasný postup.

„Ano, pane doktore," odpověděl. „Musím říkat vše, co mi přijde na mysl, nesmím nic potlačovat, abychom se dostali k prvotnímu materiálu."

Pak se uložil na lehátko, dokonale připraven vyjevit libovolné množství potlačovaných (jak si aspoň myslel) tajemství, „osudových" sexuálních záležitostí, jichž se dopustil v pubertě. I erotické představy o učitelce z mateřské školky. To byl určitě materiál, jaký musí psychoanalytik obvykle jen obtížně dobývat z nepoddajného pacienta se zabetonovanou psýchou.

A tak první padesátiminutové sezení Barney vyplnil tím, co hrdě považoval za nejotevřenější výklad sexuálních aktivit od Krafft-Ebingovy *Psychopatické sexuality*.

Trvalo mu plných jedenáct sezení – a chtělo to i pár jemných narážek od dr. Baumanna – než poznal, že nabízí pikantní sebeodhalení jen proto, aby ukázal, že je „dobrý objekt pro psychoanalýzu", tedy než poznal, že se vlastně ponížen uchází o Baumannovu přízeň.

„Proč bych se sakra měl chovat škrobeně, když nechci nic jiného, než abyste byl se mnou spokojen? Vždyť to snad je úplně normální, ne?" zeptal se nakonec.

Barney si náhle uvědomil, že mu navzdory klimatizaci vyrazil na čele studený pot.

„Můžete mi to vysvětlit, pane doktore?“ naléhal znova.

Když ze strany mistra psychiatra nepřicházela žádná odpověď, jeho učeň si uvědomil, že konečně narazili na psychoanalytický zlatý nános. A že on sám bude muset vzít krumpáč a lopatu a pořádně ho odkopat.

Postupně a s překvapivými obtížemi (a za Baumannova naprostého mlčení) Barney pochopil, že rekonstruoval nejproblematičtější vztah svého života.

K tomuto objevu dospěl prostřednictvím zloby.

„Proč sakra vůbec nikdy nic neříkáte?“ opakoval s rostoucí frustrací. „Platím vám slušný prachy a vy se mnou vůbec nepromluvíte. Nemyslete si, že jsem si nevšiml, že mi neřeknete ani dobrejtro. Panebože, jediný, co si od vás odnáším, je *Náš čas vypršel*. A co s tím mám sakra dělat?“

Dr. Baumann neodpovídal.

„Fajn, už mi to dochází, Fritzi,“ pronesl Barney s neskrývaným nepřátelstvím (o čemž svědčilo i nezdvořilé oslovení váženého doktora křestním jménem). „Chcete, abych dostal vztek. Dobrá – povedlo se vám to.“

Dr. Baumann neodpovídal.

„Tak fajn, fajn, vím, oč jde. Přečetl jsem o tom všechno možný. A vím, co bude dál. Teď se ode mě očekává, že řeknu, že ve skutečnosti nemám vztek na vás, ale na člověka, kterého jsem si ve vás proměnil. Dobře víte, že mám pravdu, Fritzi. Měl byste mi poskytnout aspoň trochu uznání za moje sebeuvědomění.“

Dr. Baumann neodpovídal.

„Ovšem,“ pokračoval Barney ve své tirádě, „chcete, abych řekl, že–” Odmlčel se, neschopen dokončit větu. Neboť ještě nebyl schopen zformulovat, kdo se k němu v životě choval tak, jak si představuje, že se k němu teď chová dr. Baumann.

Doprčic, napadlo ho, měl jsem se dát raději na dermatologii. Na to není třeba ani dostat vyrážku. Proč já se mořím s tímhle pitomým cvičením? Co na tom sejde, jestli má Baumann ke mně dobrý vztah nebo ne. Je to jen tlustej, plešatej fotr.

„Na co myslíte?“ zeptal se Baumann.

Barney byl nejprve překvapen neočekávaným zvukem doktorova hlasu. Pak odpověděl s pocitem agresivní katarze: „Myslím na to, že jste tlustej, plešatej fotr.“

Nastalo ticho. Potom se Baumann tiše zeptal: „Co se vám vybavuje?“

„Nic. Nic. Nevybavuje se mi nic.“ Barney prostě nedokázal odhalit zahanbující asociaci, kterou si právě uvědomil.

Nakonec poznamenal:

„Myslím, že to nikam nevede, Fritzi.“

Nastalo další ticho, dokud doktor konečně neřekl: „Náš čas vypršel.“

Barneyovi trvalo více než měsíc denních sezení – a nespočetného opakování téže scény pod nejrůznějšími záminkami – než sebral odvahu, aby Baumannovi přiznal, že při slovech, jichž použil k zostuzení psychoanalytika, se mu vybavila významná asociace.

„Jo, jo,“ řekl, „vím, co si myslíte, že si myslím – že *fotr* je jen slangový výraz pro otec. Jenže se mýlíte. To je hloupost.“

Znovu se s tím nedokázal plně vypořádat.

„Ježíšmarjá,“ postěžoval si, „za těch skoro tři sta dolarů jsem toho tedy od vás moc nedostal.“

A náhle ho napadlo: Proč se chovám jak typický pacient z učebnice? Proč nadávám na prachy? To je tak děsně klasický. Proč nemůžu být jiný?

Pak dostal nový nápad. Třeba bude Fritz se mnou spokojenější, když zapadnu do obvyklého modelu.

Bouře, hrozící v jihovýchodní Asii, nakonec propukla v roce 1965. První série bombardování na rozkaz prezidenta Lyndona Johnsona se také uskutečnila pod zlověstným kódovým názvem „Hromové zahřmění“.

V červnu Bílý dům oznámil, že generál Westmoreland může podle své úvahy povolat do boje americké vojáky.

Konstatovat, že se malý plamínek rozrostl v požár, by bylo více než metaforické. Byl to totiž rok, v němž první protiválečný demonstrant sáhl do náprsní kapsy, vytáhl kousek papíru a přiložil k

němu zapálenou sirku. Bylo to první spálení povolávacího rozkazu – a zdaleka ne poslední.

Zatímco jejich vrstevníci byli nyní už příliš staří na to, aby byli odvedeni jako řadoví vojáci, ti, z nichž se stali lékaři, měli u armády stále ještě dluh. A ve stále větším počtu byli žádáni, aby ho splatili službou ve Vietnamu.

Ze začátku žádná větší opozice neexistovala. Možná proto, že se vláda snažila zamlžit svou stále větší účast na záležitostech této jihoasijské zemičky.

Je zvláštní, že spolužák, u něhož bylo nejméně pravděpodobné, že bude povolán, byl po vojenské službě nejdychtivější. Hank Dwyer se přihlásil jako dobrovolník. Jeho domácí situace se stala nesnesitelnou. Vzhledem k tomu, že doma nevládl mír, usoudil, že může zrovna tak dobře jít tam, kde je válka skutečně. Cheryl zprvu nic nenamítala. Dokonce – stejně jako celá rodina – obdivovala Hankovo vlastenectví. Kromě toho si byla jista, že ho jako gynekologa umístí v nějakém vojenském táboře na území Spojených států, kde se bude starat o manželky důstojníků. Nikdo z nich nepředvídal velikost Hankova zápalu, jenž ho vedl k tomu, že se přihlásil do speciálního vojenského kursu pro válečné chirurgy.

V rámci přípravy stříleli vojenští ostřelovači po částečně uspaných ovcích a doktoři pak vybíhali a snažili se je „zachránit“. Zpočátku to bylo těžké –zejména pro mladíky vychované něžnými melodiemi, jako je „Pásla ovečky“.

Jak se ukázalo, Hank měl větší motivaci než žhavé vlastenectví. V důstojnickém klubu ve Fort Devins v Massachusetts totiž slyšel neuvěřitelná vyprávění o exotických radovánkách v Saigonu.

Jeden zkušený kapitán, jenž tam už byl na krátké inspekční cestě, to stručně shrnul.

„Pamatujete si, pánové, jaký to bylo v Havaně, než tam ten fousatej parchant zatrh všechnu srandu? No přece – fantastický, ne? Jak na obrovským mejdanu. Jako by tou hlavní surovinou byl rum a ženský. A tím myslím nejkrásnější holky, jaký jste kdy viděli. Nikdy jsem nepochopil, co se s tím vším stalo, když přišel Fidel Kastrát – a teď to vím. Prostě se to všechno přestěhovalo do Saigonu.“

„Je to fakt tak senzační?“ zeptal se jeden kolega s vyvalenýma očima.

„Ne,“ prohlásil kapitán, „je to desetkrát lepší. Stačí, když o tom mluvím, a už to se mnou lomcuje. Dáme si ještě pivo.“

„To je na mě,“ pozval ho i s kolegou nadporučík Hank Dwyer, M. D. Když stál u pultu a sledoval barmana, jak točí tři další piva, přistoupil k baru vysoký kapitán a požádal: „Dva gin-toniky, Horatio, a s tím tonikem to nepřeháněj.“

„Hned jsem u vás, pane kapitáne,“ ujistil ho zdvořile barman.

Hank se otočil a spatřil známou tvář, kterou ale nedovedl zařadit.

„Promiňte, neznáme se odněkud?“

Kapitán pohlédl na Hanka a vzápětí se zeptal: „Vy sloužíte u zdravotního vojska?“

„Správně.“

„Pak jste možná poznal na Harvardu mou ženu.“

Hankovi se rozsvítilo. „Už si vzpomínám. Vy jste manžel Laury Castellanové, že?“

„Taky se to tak dá říct,“ odpověděl Palmer.

Oba muži se znovu vzájemně představili a potřásli si rukou.

„Co tě sem přivádí, Palmere? Měsíční cvičení?“

„Ne, jsem zase v aktivní službě.“

„Sákryš,“ zhodnotil to Hank, „Laura z toho musí být pěkně nešťastná.“

„Abych řekl pravdu,“ utrousil Palmer, „Laura má tolik práce s léčením nemocných, že si nejspíš aspoň měsíc nevšimne, že jsem pryč.“

„Jo. Moje žena si taky stěžovala, že trávím v nemocnici tolik času, že děti pomalu zapomínají, jak vypadám.“

„Já ten pocit znám,“ pravil Palmer.

„Máte děti?“ vyzvídal Hank.

„Ne.“

„Jste šikovný,“ usoudil Hank. „My máme doma zvěřinec. Nic nemůžu stihnout. Fakt ti závidím. To by byla senzace, moct tak strávit pár let s Cheryl – jen my dva. Víš, každá noc jako sobotní noc – jestli mi rozumíš.“

„Já ti rozumím," odpověděl odměřeně Palmer.

„Laura je nádherná holka," pokračoval neohroženě Hank. „Vypadá fakt jak bomba."

„Díky. Já jí to vyřídím." V tu chvíli Palmera zachránil příchod Horatia s nápoji.

Už uplynuly dva měsíce od doby, kdy se Barney přestěhoval do rozlehlé – i když poněkud zchátralé – mansardy v umělecké čtvrti SoHo, a stále neměl ani nejmenší ponětí o tom, co vyprovokovalo u Very Mihalicové záchvat spojený s rozbíjením skla.

Když se jí ráno po oné události vyptával, Vera zavrčela, že zničila jeho toaletní potřeby proto, „že jsem neměla po ruce tvoji palici". Takhle se chová školený psychoterapeut? Napadlo ho, zda Vera nezkoumá mozky svých pacientů pomocí kladiva a dláta.

Zaplaťpámbu, že za pár měsíců tady Vera Mihalicová končí a Barney už nebude muset snášet v nemocnici její vražedné pohledy. On sám se zatím radoval jako dítě ze svého trvalého vzestupu ve světě amatérských literátů. Vrcholem bylo pozvání na večeři do Lutèce (kde jen víno stálo víc, než kolik dělá jeho měsíční plat.) Hostitelem byl Bill Chaplin, vedoucí redaktor nakladatelství Berkeley, jehož pouhé jméno bylo značkou kvality.

Barney zjistil, že Chaplin je nesmírně sečtělý a že se stejnou lehkostí diskutuje o Platónovi jako o *novém románu*. Ještě víc však obdivoval kvality a eleganci Chaplinovy asistentky – štíhlé víly s dlouhými plavými kadeřemi.

Když Barney dorazil, oba už seděli u stolu. „Sally tady s námi jen posedí a my dva si spolu pěkně popovídáme, pokud vám to nebude vadit," pravil zdvořile Bill.

Barney nějak s určitostí *věděl*, že Sally Sheffieldová (absolventka univerzity Bryn Mawr v roce 1963) má fantastické nohy, i když byly pod sukní, která sama byla pod stolem.

Přestože byl Barney poměrně nezkušený, nebyl naivní. Bylo mu jasné, že ho Chaplin nepozval k rozhovoru o Flaubertovi, Proustovi či Faulknerovi, i když o všech byla řeč. Musel však počkat až na ovocný krém, koňak a (pašovaný) kubánský doutník, než se dostali k jádru věci.

Barney poznal, že přichází hlavní bod programu, když se půvabná slečna Sheffieldová omluvila, že je musí předčasně opustit: „Můj šéf je otrokář a dal mi spoustu domácích úkolů. Těšilo mě, pane doktore.“

Barney měl oči připoutané ke zlatým kadeřím, mizejícím k východu. Bože, pomyslel si, ta je ještě blonďatější než Laura.

„Barneyi,“ začal Chaplin, jenž se mezitím dohodl s Barneyem na tykání, a odvedl jeho pozornost, „doufám, že jsem ti dostatečně vyjádřil, jak vysoce si cením tvé práce. Je to svěží. Je to vzrušující čtení, protože nepoužíváš zaklínadla psychiatrické hantýrky.“

„To mi lichotí, Bille,“ odpověděl upřímně.

Redaktor se usmál. „Velice rád bych tě vydával, Barneyi.“

„Mně by se moc líbilo, kdybyste mě vydávali právě vy,“ svěřil se mu Barney.

„Máš nějaký nápad?“

„Abych řekl pravdu, mám. Už od dětství mě hrozně přitahoval sport. Myslím, že prakticky každý na světě snil někdy o tom, že se stane velkým šampiónem.“

Bill přikývl. „Já jsem se hodlal stát nejlepším americkým pivotmanem. Bohužel jsem na 168 centimetrech přestal růst.“

„Já vždycky snil, že budu hrát basket za Knicks,“ pokračoval Barney. „Skutečností ale je, že některým lidem se opravdu podaří tuto fantazii prožít. Běžec jako Emil Zátopek – český Železný muž – ten musí mít v hlavě něco zvláštního, co ho žene za hranice lidských možností. Ale existují doslova tucty takových příkladů.“

„Černý bombarďák by byl dalším logickým příkladem,“ uvažoval nahlas Bill.

„Naprosto přesně. Joe Louis – to je úžasný případ. Chlapec, který do sedmi let nedokázal ani *mluvit*, a který končí jako mistr světa v těžké váze –

– a pak je tu celá kategorie atletů, kteří začali jako tělesně postižení. Například Hal Connolly. Jen si představ – narodí se s chromou levačkou a ze všech sportů si vybere zrovna hod kladivem, který přímo zdůrazňuje jeho hendikep. Nakonec získá v padesátém šestém olympijské zlato a sedmkrát překoná světový rekord.“

„To by bylo fantastické,“ pochválil Bill Barneyův námět.

Vrchní přinesl účet, jenž Barneyův hostitel rychle podepsal a vrátil.

„Děkuji vám, pane Chapline," řekl vrchní hlasem, v němž zaznělo padnutí na kolena, a lehce se uklonil. Oba muži opět osaměli.

„Dobrá," uzavřel debatu Bill, „myslím, že máš báječný nápad. A já nepochybuji, že budeme schopni navrhnout něco, co uspokojí tvoje lidi."

Lidi? zeptal se v duchu Barney. Co tím sakra myslí?

Chaplinova další slova vše vyjasnila.

„Ať mi ráno zavolají. Poslyš, mně je to líto, že tě tady takhle nechám, ale musím do rána ještě projít jeden dlouhý rukopis. Ty tady ale zůstaň a dej si ještě koňak nebo na co máš chuť. Mimochodem, kdo tě zastupuje?"

Barney zalovil ve své ovíněné paměti a po době, jež mu připadala jako věčnost, odpověděl: „Jo – Chapman, Rutledge a Strauss –"

„Aha, advokáti," přikývl Bill. „Díky bohu, že nemusíme jednat s těmi lichvářskými agenturami. Čau."

Vrchní se opět vynořil. „Mohu něčím sloužit, pane doktore?"

„Jo – ano, byl bych vděčný za sklenici minerálky. A – máte telefon?"

„Hned jsem tady, pane." Pohádkový duch zmizel.

Ten chlap mi přinese telefon? Mně, Barneyi Livingstonovi, původem z Brooklynu, který celý život hází mince do pouličních automatů, teď přinese telefon na stříbrným podnose? Panebože, už se nemůžu dočkat, až to budu vyprávět Fritzovi.

Teď ho ale čekalo něco naléhavějšího. Vytočil číslo.

„Kdo volá?" ozval se ospalý hlas.

„Warrene, to jsem já – nezlob se, že tě budím."

„Barne? Jsi v nějakým průšvihu?"

„Svým způsobem. Je to ale příjemný průšvih. Potřebuju lidi.

„Víš jistě, že ti nepřeskočilo z nedostatku spánku?"

„To ne, ale mám dojem, že jsem zapomněl jméno tý firmy, kde děláš."

„Chapman, Rutledge a –"

„Dobrý, dobrý,“ přerušil ho Barney. „Mozek mám pořád ještě neporušený. Poslechni, Warrene, zjisti, kdo je ve vaší kanceláři nejlepší na autorské smlouvy a řekni mu, ať mi zavolá do nemocnice. Právě jsem prodal knihu!“

„Senzace! Gratuluju, Barne! Počkej, až to uslyší máma. Musíš být v sedmým nebi.“

„Ve skutečnosti jsem v Lutèce. Je to ale nejvýš, kam jsem se zatím dostal. Dobrou noc, bráško. A díky.“

Na pohotovosti měli poměrně klidnou noc – obvyklé zlomeniny, malé děti s teplotou, automobilové havárie a podobně – dokud policie neupozornila sestru na příjmu, že do nemocnice přivážejí dvě oběti zvlášť brutálního přepadení, obě krvácející z četných bodných ran.

Za několik minut Seth uslyšel sanitky a policejní vozy a ve zlomku vteřiny byl na pohotovosti nepředstavitelný zmatek. I když pacienti byli jen dva, zřízenci a policisté, kteří přiběhli s nosítky, byli celí potřísnění od krve.

„Kdo to tu má na starosti?“ vyštěkl policejní seržant.

„Já,“ ozval se Seth. „Mluvte rychle, myslím, že nemůžeme ztrácet moc času.“

„Pardon, pane doktore, pardon. Jak se mi zdá, nejvíc to schytala ta žena. Vypadá to, že má víc ran – a myslím, že byla taky znásilněná.“

„Díky seržante,“ řekl rychle Seth. „Vezmu si ji osobně.“

Pokynul dvěma sestrám a mladému doktorovi na praxi Timu Bluestoneovi, aby vzali muže na druhý operační sál. Na sále č. 1 se Seth s dalším stážistou a třetí sestrou budou věnovat ženě.

Kolečka vozíku se ještě nepřestala točit a Sethův asistent už začínal s nitrožilní infúzí na jedné paži, zatímco Seth na druhé zaváděl transfúzi krve.

Sestra odstranila zbytky rozervaného oblečení. Přestože všude tekla krev, pacientka byla v šoku a zdálo se, že necítí bolest.

Seth se snažil vyhodnotit závažnost mnohočetného poranění a přitom slyšel rozhněvané a pobouřené hlasy kolem stolu: „Zvířata, úplný zvířata. Jak může někdo něco takovýho udělat?“

„Zřejmě se hodně bránila,“ poznamenal klidně Seth. „Většinou má pořezané paže a ramena. Na břiše má jen dvě lacerace – jsou hodně pod srdcem a příliš povrchové, než aby poškodily nějaký orgán.“

Pohlédl na mladšího doktora. „Podívej se, jestli nemá vnitřní krvácení a začni šít. Já se mrknu, jak to vypadá u Tima a pak ti přijdu pomoct.“

Prošel rychle chodbou a otevřel dveře; skupinka kolem stolu byla podivně nehybná.

„Co se děje?“ zeptal se Seth.

Tim Bluestone chraplavě odpověděl: „Dostal ránu nožem do srdce. Je mrtvý.“

Seth pohlédl na monitor srdeční činnosti: zápis vypadal jako rovná čára. Oběť ležela nehnutě na stole, z rány na levé straně hrudníku pomalu vytékala stružka krve.

„Změřte mu znovu tlak,“ přikázal Seth a vytáhl z kapsy maličkou baterku, aby se podíval muži do očí.

„Už jsem se díval,“ poznamenal Bluestone. „Zornice byly rozšířené a vůbec nereagovaly.“

Seth, téměř jako by neslyšel, se zeptal: „Jaký je tlak?“

„Nula,“ odpověděl Bluestone. „Říkal jsem ti, že je mrtvý.“

Zdálo se, je Seth opět ignoruje kolegův verdikt. „Dejte mi jehlu a stříkačku, rychle.“

„S čím, pane doktore?“ zeptala se vrchní sestra.

„Jen stříkačku,“ odsekl.

Podali mu injekční stříkačku. K údivu všech přítomných – zejména mladého dr. Bluestonea – Seth rychle zapíchl jehlu do mužova hrudníku, v těsné blízkosti rány do srdce. Pomalu naplnil stříkačku krví a tím snížil tlak v osrdečníku.

„Srdce začíná pracovat,“ pronesla nevěřícně sestra u monitoru.

Seth lehce přikývl, že bere informaci na vědomí, a obrátil se na druhou sestru: „Dejte doktoru Bluestoneovi deset miligramů adrenalinu.“ Pak pokynul mladšímu doktorovi: „Dej mu ho přímo do srdce, Time.“

Bez dalších slov sáhl Seth na síto s nástroji, uchopil skalpel, rozřízl mužův hrudník a širokým hákem přidržel dvě žebra. Teď se všem očím odhalilo tlukoucí srdce.

Seth jednou rukou přikryl bodnou ránu a druhou rukou zmáčkl srdce. Vrchní sestra vyběhla, aby zjistila, zda se na zavolání nedostavil některý chirurg, aby dokončil to, co Seth začal.

Bluestone ztratil řeč. Jediné, na co se zmohl, bylo: „Panebože, tomu to pálí." A potom mu to došlo. „Ale to je proti nemocničním pravidlům, aby pacientovi otevřel hrudník někdo jiný než chirurg."

„Já vím," odpověděl poněkud rozmrzele Seth. „Vyprávěj to ale jeho vdově."

Sethovy ruce dál pumpovaly srdce; oči měl upřené na mužovu tvář.

Po několika minutách začal pacient sténat: „Ellen, kde je Ellen?"

„Ellen je v pořádku," zašeptal Seth. „Já jsem doktor Lazarus a vaše paní je ve vedlejším pokoji. Oba budete v pořádku."

O hodinu později, když se jim konečně podařilo smýt krev z rukou (třebaže pláště měli stále potřísněné), měli oba doktoři konečně možnost promluvit si o tom, co se stalo.

„Já vím, co bych měl říct, Sethe. Mám pocit hrozný viny. Kdybys nepřišel –"

„Zapomeň na to, Time. Každý někdy něco zvrtáme."

„Ty ne. Pozoruju tě už celý rok a nikdy jsem neviděl, že bys něco opomněl."

Seth se usmál. „Na to je jedna metoda, ale tu tě na fakultě neučili, Time. Říká se jí CHVK."

„Cože?"

„Chránit vlastní kůži."

32

Byl to rok rasových nepokojů. V roce 1966 byla Amerika zachvácena třiačtyřiceti rasovými bouřemi.

I černošská komunita v New Havenu hodlala prosadit svou identitu a domoci se svých nezadatelných práv. Martin Luther King by na jejich přípravných sezeních byl, bohužel, nevítaným hostem. Neboť zde – stejně jako ve většině měst na severu – měl být boj urputný a krvavý.

A Bennett Landsmann měl být nevyhnutelně stržen vírem událostí.

V tomto roce měl v nemocnici opět větší odpovědnost a dokonce i vlastní pracovnu (pokud by člověk chtěl tomu kamrlíku zalichotit takovým označením).

Sepisoval právě záznam o pacientovi, jehož před chvílí přijali s tříselnou kýlou, když se ozvalo zaklepání na dveře. Návštěvník byl svalnatý černý sanitář, známý jako Jack.

„Neruším, pane doktore?“

„Ne, vůbec ne. Pojď dál a posaď se.“

Jack vstoupil, ale nesedl si. Bennett se vrátil ke stolu, pohlédl na mužův utrápený obličej a zeptal se: „Stalo se něco?“

„Dá se to tak říct, pane doktore.“

„Prosím tě, říkej mi Bene. Tak oč jde?“

„Jde o nás všechny,“ odpověděl ostýchavě sanitář. „Byl jsem jaksi pověřenej, abych zjistil názory bratrů a sester v nemocnici. Tím nemyslím údržbáře a uklízečky.“

„To je pořádný kus práce.“

„Ani ne, Bene. Chceš vědět, kolik tu je černejch doktorů?“

Bennett se usmál. „Mám pocit, že by mi na to stačily prsty na rukou a na nohou.“

„Stačily by ti na to prsty na rukou, tečka. Koukej, Bene, většině z nás už leze krkem jen tak sedět na zadku a psát dopisy kongresmanům – nebo pochodovat jako skautíci po New Havenu. Dává se dohromady skupina pro větší akci. Chceme to, co nám patří – a chceme to hned. Kapíruješ?“

„Kapíruju,“ odpověděl Bennett.

„Ve čtvrtek večer máme takovej debatní kroužek. Hodí se ti to v půl osmý?“

„Myslím, že ano. Kde to bude?“

Jack vstal, vytáhl z kapsy papírek s adresou a podal ho Bennettovi. „Počítám, že to pro tebe bude zážitek, kterej ti otevře oči.“ Otočil se a šel ke dveřím. „Mimochodem,“ zavolal za ním Bennett, „jmenuje se tahle skupina nějak?“

„Jo,“ odpověděl Jack, „říkáme si Černý panteři.“ Pozvedl na pozdrav paži se zaťatou pěstí a odešel.

„Všechno jsem to domyslel, Fritzi,“ vysvětloval Barney psychoanalytikovi, o němž doufal, že nespí a poslouchá. „Otec byl někde na frontě, takže já o něm různě snil a patrně mě občas napadlo, jestli neodešel kvůli mně.“

Doktor to nepotvrdil ani nepopřel.

„Víte, já vám, Fritzi, pořád povídám, že by mi moc pomohlo, kdybyste mi aspoň řekl, jestli mám pravdu nebo ne.“ Odmlčel se. „Odpusťte, pane doktore, neměl bych na vás vytahovat svoje frustrace. Chápu, že to, co říkám, je pravda, protože si to opravdu myslím. Je to tak?“

Doktor stále neodpovídal.

„Přirozeně, probral jsem své rané dětství a pátral po otcově postavě. A jen pár metrů vedle byl Luis Castellano. Obrovitý jako medvěd, otcovský. Mám dojem, že jsem se trochu stal doktorem jen proto, abych se mu podobal – i když on neměl moc velkou důvěru k psychiatrii. Dělal si z ní legrácky, že je to jen zpověď bez rozhřešení.“

„To byl G. K. Chesterton,“ poznamenal nečekaně Baumann.

„To je možný,“ připustil Barney, „ale taky je to Castellano. Jsem si jistý, že Chestertona nečetl – to byl konzervativní katolický agitátor a Luis byl vždycky cosi přesně opačnýho.“

Větší část měsíce pokračoval Barney ve výkladu o svém náhražkovém otci. Teprve potom považoval dr. Baumann za nutné zasáhnout.

„Měl jste ovšem skutečného otce," upozornil ho psychoanalytik.

„Ale ano. Myslel jste si, že se snažím vyhnout povídání o něm? Ale jděte, Fritzi, takový vztek na něj nemám."

Zamyslel se a pak tiše dodal: „Nebo snad mám?"

Doktorovo mlčení si vyložil jako souhlas.

„Snídval jsem o něm, když byl pryč – až na to, že jsem po nějaký době skoro zapomněl, jak vypadá. Ve válečných filmech jsem viděl samý hrdinský vojáky a nějak jsem si představoval, že otec je někdo jako Audie Murphy."

Barney se na okamžik odmlčel; v duchu se vrátil ke dni, kdy se setkali s Haroldem na nádraží – a tehdejší zklamání se znovu oživilo.

„Představoval jsem si, že je vysoký a silný, ale ten člověk, co se k nám belhal, vypadal tak malý a slabý."

Náhle se odmlčel, neboť cítil, že mít do očí stoupají slzy. Několikrát se zhluboka nadechl a pak pokračoval.

„Pořád to ale byl můj otec a já se mu zoufale snažil udělat radost. Věřil byste, že jsem si zvolil latinu jen proto, abych mu ukázal, že se zajímám o to, co vyučuje? Nejspíš to nebylo nic moc –"

Barney se opět odmlčel a pak hořce dodal: „Aspoň pro *něj* to nic moc nebylo." Začínal se zlobit.

„Já vím, tohle jsem vám povídal už miliónkrát. Na střední škole jsem býval dost dobrým basketbalistou a pěkným brejkem jsem dokázal zvednout fanoušky Midwoodu ze sedadel. Chtěl jsem, aby mě otec viděl na hřišti, aby viděl nadšení diváků …Jenže on nikdy nepřišel." Odmlčel se a stále se snažil ovládnout své emoce. A potom řekl: „Někdy ho nenávidím." A s trpkostí dodal: „Nenávidím ho, že zemřel dřív, než mě mohl vidět… dospělýho."

Víc už sdělit nedokázal. Rozplakal se.

Pravidelně jednou nebo dvakrát týdně navštěvoval Barney v nemocnici pacienty, odkázané na veřejnou podporu; na nich si potvrdil Thoreauův názor, že většina lidí vede život tichého zoufalství.

Učebnice uváděly, že plných dvacet procent lidstva trpí depresivními symptomy. Jenže podle sklíčenosti, s níž se Barney

potýkal hodinu za hodinou, byly tyto dohady dojemně nízké. V New Yorku vládla úplná epidemie zoufalství.

Pár vzácných výjimek mělo bipolární syndromy. Ti lidé aspoň oscilovali mezi výšinami nevysvětlitelné euforie a stejně nemotivovaným hlubokým zoufalstvím.

Učebnice měla na druhé straně pravdu v tom, že se tato choroba vyskytuje častěji u žen. Vykazují více „faktorů zranitelnosti“. Pro mnohé domov – zvláště bez dětí – byl samotářským domácím vězením, zostřeným neexistencí opory „důvěrného vztahu“.

Někdy, po dlouhé cestě dnem do nočních můr, Barney dospíval k názoru, že něco takového jako je šťastné manželství vůbec neexistuje. Jenomže, uvažoval dál, ti šťastní přece nebudou chodit na terapii.

Zjistil, že mnohé z Freudovy *Melancholie a truchlení* stále nabízí nejpronikavější pohled na depresi. Neboť ti, kdo jí trpí, truchlí v určitém smyslu nad ztrátou sebeúcty, své oddanosti životu.

A dr. Baumannovi vysvětlil, že se nad tímto problémem zamýšlí proto, že má obavy o Lauru.

„Ta holka má všechno, je krásná, chytrá, velkorysá, má smysl pro humor. A přesto dovolí tomu panákovi pitomýmu, co si ho vzala, aby s ní zacházel jako s onucí, protože si myslí, že sama za nic nestojí. Panebože, kéž by zašla k doktorovi.“

Ovšem, pravda je taková, že Laura *chodila* k doktorovi. Tedy, chodila s psychologem Robbie Waldem, s nímž se setkala, když přišel na speciální konzultaci do dětské nemocnice. Zdálo se jí, že má cosi z Barneyova šarmu a optimismu – a navíc zvláštní nadání. Byl to talentovaný klavírista a učil na Newenglandské konzervatoři.

A kdykoli zašli do nějakého jazz-klubu, nakonec vždycky nevyhnutelně seděl u piana a improvizoval se zbytkem skupiny.

Robbie byl vřelý a pozorný, často se objevoval v nekřesťanskou hodinu během Laurиných nočních služeb se sáčkem bonbónů nebo zmrzlinovým dortem.

Přesto ji ten poměr trápil. Během dlouhé doby, kdy se o ni Palmer ucházel, netrpěla žádnými výčitkami svědomí kvůli tomu, že se schází s jinými muži. Jenže teď, jako vdaná, měla pocit viny.

Věřila – nebo chtěla věřit – v posvátnost daného slibu. Robbieho podmanivé způsoby nad ní však nakonec zvítězily. Kromě toho byla osamělá. Až na telefonické rozhovory s Barneyem neměla vůbec s kým si promluvit. I její pošta se skládala ponejvíc z účtů, občasných pohlednic od Palmera a ojedinělých dopisů od Grete.

Jakmile se začala s Robbiem cítit volněji, zmínila se mu o Gretině problému.

„Omyl," upozornil ji Robbie, „její největší problém je její vlastní doktor. Andy Himmerman může být největší expert na adolescenty na světě, může mít vizáž jak Cary Grant, ale sám bude pěkně zamindrákovanej."

„Jak to myslíš?" chtěla vědět Laura.

„Řekl bych, že má pochyby o své mužnosti. Proč ale musel zneužívat svého postavení a svádět pacientky, to mi nejde na rozum."

Lauru to zarazilo:

„Jak to, že o něm tolik víš?"

„Nemůžu porušit profesionální etiku. Řekněme jen, že jsem měl pacientku, s kterou flirtoval a které způsobil problémy."

„Ale Grete přísahá, že si ji chce vzít."

Robbie se rozesmál, až se zakuckal.

„Robbie, to není k smíchu. Grete neví o mužích vůbec nic. Proto navštěvuje Himmermana."

„Panebože," zamumlal Robbie a pak zmlkl.

Laura se ho musela zeptat: „A dals tu pacientku do pořádku? Už jí nic není?"

Robbie se vykroutil: „Bylo to moc nemocné děvče."

Laura se chytila minulého času: „Bylo?"

Robbie vážně přitakal. „Jako příčinu smrti jsem málem navrhl uvést: Andrew Himmerman, M. D."

„Proboha!" vykřikla Laura. „Proč jsi to neoznámil?"

„Zkusil jsem to," odpověděl bezbarvě Robbie. „Jenže jediný svědek nemohl svědčit."

Bennett měl potíže s usínáním – i když si vzal dva miligramy valia. Věděl však, jak je důležité, aby byl dostatečně odpočatý, jinak

by nebyl dost bdělý a nemohl by operovat. A v pondělí ráno nejsou na chirurgii žádní záložní hráči.

Nakonec překonal svou nechuť – a zvedl sluchátko.

„Doktor Livingston tady není," řekl hlas znějící přesně jako Barney Livingston.

„Ahoj, brácho, to jsem já, Bennett. Nevzbudil jsem tě?"

„Á – doktor Landsmann," pronesl Barney, tentokrát teatrálně profesionálním hlasem, „můžu vás zavolat zpátky? Právě vyšetřuji pacienta."

„Doma a o půlnoci? Zkoušel jsem to do nemocnice a tam mi řekli, že nemáš službu."

„Pane doktore, obávám se, že mi budete muset zavolat v pracovní době zítra ráno."

Bennettovi to konečně došlo.

„Ty tam máš kočku, viď?" zeptal se tiše.

„Ano, pane doktore," odpověděl zřetelně Barney. „Pacient je ve stavu, který si vyžaduje mé plné péče."

„Promiň. Nebudu rušit léčebný proces."

Barney zavěsil sluchátko a vrátil se do pokoje s histriónským mumláním: „To nebere konce. Doktoři volají se žádostmi o konzultace ve dne v noci. To, že je v Evropě ráno, neznamená, že mají právo mě teď vyrušovat."

Pak se zeptal pacienta: „Takže, kde jsem to byl?"

„Přímo tady," odpověděla Sally Sheffieldová.

Bennett nemohl uvěřit svým očím.

V malém obýváku, bohatě vylepeném plakáty, v prvním patře rodinného domku u Dixwell Avenue, se mačkaly víc než dva tucty černochů, z toho polovina žen s afroúčesy. Muži byli většinou oblečeni jako uctívači kůže či jako členové úderného komanda (nebo obojí). Oficiální uniforma Panterů byla totiž černá kožená bunda, baret, košile a kalhoty. A ovšem vysoké černé boty.

Všechny stěny byly vyzdobeny fotografiemi Malcolma X, Ché Guevary, Stokelyho Carmichaela a Rona Karengy – nejmilitantnějšího černého nacionalisty. Plakáty jako by burácely revolučním chorálem: „upalujte Jižany", „zabíjejte bělochy".

Bennett rozpačitě vstoupil a byl rád, že vidí Jacka. Sanitář na něj zamával, pak se k němu protlačil a doprovodil ho doprostřed místnosti, kde ho shromážděným představil jako „bratra Bennetta“.

V univerzitním svetru, košili s rozhalenkou a v džínách si Bennett připadal jako cizinec.

Zoufale se snažil vcítit do těch lidí tady, kteří navzdory všem svým násilným záměrům jednali v zájmu odstranění skutečné nespravedlnosti. Zvláštní bylo, že si připomněl jeden článek, který mu dal kdysi Barney pro Herschela. Napsal ho Bruno Bettelheim a pojednával o lidském chování „v mezních situacích“. V daném případě to byly koncentrační tábory, ale principy byly stejné. Extrémní tlak vyvolává u potlačovaných překvapivé reakce.

Jack vstal, aby promluvil, ale už ho neoslovovali jeho „otrockým jménem“, ale říkali mu bratr Džamál.

„Jsou mezi námi bratři, kteří byli v armádě a teď můžou učit naše lidi partyzánskému boji. Pro každýho chlapce, který není dost velký na to, aby dostal pušku, děláme výcvik v karate. Organizujeme taky kurs pouličního boje. Jestliže se bílý muž připravuje na válku, bude ji mít!“

Ozval se potlesk a nadšené brumlání: „Správně. To je ono.“

Bratr Džamál vyzval k dotazům.

Bennett váhal, pak zvedl ruku.

„Můžu se zeptat, jaké máte důkazy, že se – ehm – bílí připravují k válce?“

Džamál-Jack odpověděl: „Mám písemný důkazy, že armáda USA cvičí sedm bojových jednotek – slyšíš mě? – *sedm* bojových jednotek na potlačení naší očekávaný snahy dostat se nahoru. Až na to, že *my* hodláme rozdrtit *je*.“

To vyvolalo u posluchačů další salvu výkřiků „správně“.

„Jde o to,“ pokračoval řečník a hleděl přitom na Bennetta, „že chceme, abys vyučoval první pomoc, a vzhledem k tomu, že jsi chirurg, abys naučil zdravotnicky ošetřovat střelný rány. Tak jdeš s námi, bratře?“

Bennett byl vyveden z rovnováhy.

Džamál-Jack na něj dorážel: „Tak dělej, člověče, víš, co říká Eldridge – *Jestli nejsi částí řešení, jsi částí problému*. Na který straně stojíš, bratře Bennette?“

Mezi lidmi se ozvalo mručení.

Bennett vstal a odpovídal tak klidně, jak jen byl schopen.

„Jsem tady zřejmě nejstarší a tak možná můžu zařadit boj za rovnost – náš boj – do určité perspektivy. Městečko v Georgii, kde jsem vyrůstal, mělo krásnou střední školu pro bílé a kůlnu pro *negry*. Od té doby byly školy na Jihu, a dokonce i univerzity, integrovány pro bílé i černé. Teď je v Massachusetts i černý senátor –“

„Nech toho, Strejčku Tome,“ vyštěkl rozzlobený hlas.

Byl to Jomo Simba (svahilsky „lev“). „Teď víme, kde máš hlavu, šéfe – hned u prdele bílýho muže.“

Panteři se výsměšně rozchechtali a Simba pokračoval.

„Jsme tady, protože už máme po krk keců jako koukejte, kam jste to dotáhli. Ty se radši narovnej a zůstaň rovnej. Jinak – až se rozplyne kouř – z tebe budou kousíčky černýho prachu.“

Ozvalo se silné: „Správně.“

„Dobrá, moudrý muži,“ nedal se Bennett, „podívejme se, jestli máš odpovědi na těžší otázky. Za prvé – k čemu bylo dobré spálit naše vlastní domy na Wattsu nebo v kterémkoli městském centru, kde jsme podpálili své domy a obchody? A blíže k domovu – ležel někdo z vás někdy v nemocnici Yale – New Haven? Kam byste sakra šli, kdybyste ji spálili?“

„Z celýho personálu tam je dva a půl černýho doktora,“ zaječel pronikavý ženský hlas.

„Souhlasí, souhlasí,“ přisvědčil Bennett. „Ale přesto tam ošetřují celý černý New Haven.“

„Co to je ksakru za pokrok?“ šlehla zpátky žena.

Bennett snížil hlas a rozvážně odpověděl: „Povím vám úplně kratičký příběh. Černý doktor jménem Charlie Drew – jeden z nejnadanějších lidí, jaký kdy žili, byl průkopníkem transfúzní služby. V roce 1950 utrpěl zranění při autonehodě v Alabamě. Ale protože byl černý, nemohli ho tam přijmout do mizernýho špitálu na jedinou věc, která by mu byla zachránila život – transfúzi krve. Je vám to jasný? Měl někdy někdo z vás takový problém?“

Nikdo neodpověděl.

„Snažím se vám vysvětlit, že můžu pochopit snahu pálit za sebou mosty. Proč ale sakra chce každý pálit mosty před sebou?“

Zůstali jako omráčeni. Mlčení přerušil jeden Panter sedící u stěny:

„Tvoje pitomý názory nepotřebujem. Potřebujem tvojí prdel ve frontový linii.“

Bennett se pokusil co nejklidněji stáhnout.

„Podívejte, chlapci,“ pravil tiše, „nakládáte mi toho moc a já potřebuju čas na rozmyšlenou. Velice rád budu v ghettu učit první pomoc – to může být moc dobré. Jenom nejsem schopen dát Lyndonu Johnsonovi pod židli bombu.“

Potom, s odvoláním na povinnosti v nemocnici, se omluvil a zamířil ke dveřím.

Seběhl po schodech na ulici a styděl se, že by ho mohl někdo spatřit v jaguáru za devět tisíc dolarů.

33

Chvíle, kdy byli vrženi do světa, jim připadala strašná. A přece v letech 1967-68 většina doktorů, kteří absolvovali lékařskou fakultu před půl desetiletím, byla aspoň osvobozena od dohledu a stála na vlastních nohou; byli poctěni korunou vševědoucnosti, ale prokleti vědomím svých hranic a své omylnosti.

Byla to doba takového zmatení, že se vojenští vůdci vyjadřovali o hodnotě života a lékaři znovu definovali okamžik smrti. Jako epidemie se šířila morální schizofrenie.

Generál Westmoreland řekl tisku, že orientálci, jako jsou ti, které se jeho vojáci snaží pobít ve Vietnamu, považují lidský život za méně důležitý, než za jaký je považován na osvíceném Západě.

Černoši rozpoutávali ve městech nepokoje a vyvolávali hněv bílého muže. A přitom, zcela paradoxně, těm z nich, kteří na sebe oblékli khaki uniformy a z kulometů stříleli příslušníky Vietkongu, bílí generálové připínali na hruď medaile.

Tento rozpor, tento schizofrenický přístup k násilí, byl symbolizován Cassiem Clayem (jak mu říkali běloši) nebo Muhammadem Alim (jak mu říkali bratři a hrstka levicových liberálů). Velký bojovník se postavil na schody odvodového střediska a prohlásil, že nadání dané mu od Boha nebude používat na mrzačení Vietnamců. Ten, kdo ochotně vskakoval do ringu, aby knokautoval své soupeře, se odmítl připojit k ničení národa, který neměl ani na boxerské rukavice.

Aliho diagnostikovali jako mentálně neschopného služby v armádě. („Říkal jsem, že jsem největší – ne nejchytřejší.“) Časy se začínaly měnit.

*

Doktoři se zatím ptali: „Co je smrt?“ Jinými slovy, kdy mohou odebrat orgány zesnulého člověka a použít je jako náhradu za vadné části chorých lidí?

V zemi tak blízké Jižnímu pólu, že někdy bývá osvícena polární září, čekal dr. Christian Barnard na výrok o smrti, aby mohl transplantovat srdce mrtvoly do těla jiného člověka.

Chirurgové v nemocnici Groote Schuur u Kapského Města přidali další rozměr do diskuse o tom, čí život má větší význam. Třetí pacient dr. Barnarda, bělošský dentista z Kapského Města, byl zachráněn darem srdce člověka „barevné“ pleti. Jak teď budou vědátoři apartheidu klasifikovat tohoto pacienta? Kterou část autobusu, který záchod a kterou část města bude teď považovat za své Philip Blaiberg, Barnardův nejúspěšnější – a nejkontroverznější – pacient?

Svět však měl stále dobré vyhlídky. Transplantace srdce z jedné hrudi do druhé se zmocnila novinových titulků v roce 1967; v tomtéž roce, v tiché laboratoři v Clevelandu v Ohiu, vzal jistý lékař z opičí lebky celý mozek a přenesl ho do jiné lebky.

Vyhlídkám bylo těžké uvěřit.

V psychoanalýze neexistuje žádný den dokončení studia, neboť v určitém smyslu studium nikdy nekončí. Nejvýznamnější část terapie začíná vlastně teprve tehdy, když pacient vstane jako Fénix z popela svých zábran, postaví se vertikálně a vykročí do bludiště denního života; psýcha ho nyní povede jako kompas – doufejme – ke správným rozhodnutím.

Poslední sezení s dr. Baumannem absolvoval Barney s ambivalentními pocity – pýcha a úleva se střídala se smutkem a zlými předtuchami.

Přestože jeho psychoanalýza končila, Barney si byl vědom toho, že si s sebou navždy ponese nevyjasněné emoce.

V průběhu vnitřního putování od vzpomínky ke vzpomínce Barney odhalil, že Haroldova nemoc a předčasná smrt ho oloupily o otce, jehož tak zoufale potřeboval. A to se nedalo změnit.

S pomocí dr. Baumanna se také naučil rozumět tomu, co dělá – nebo aspoň *proč* to dělá. Mohl se těšit na největší dar, jaký může psychoanalýza člověku poskytnout – vzácnou schopnost jednat jako dospělý.

To byla ta dobrá část. Bylo zde ale také posvátné místo, jež zůstávalo za hranicemi – jedna postava v dramatu jeho života, objevující se téměř v každé scéně; její funkce se však nikdy nezkoumala. A dr. Baumann věděl velice dobře, že Laura Castellanová je stěží jen „statistka“.

Jeho pacient popsal tuto dívku tak živě, nejen její ctnosti, ale i utrápenou psýchu, že si dr. Baumann často uvědomoval, že přemýšlí, jak asi skutečně vypadá. Přesto mu bylo jasné, že se mu nepodařilo pomoci mladému psychiatrovi, aby přesně odhalil, co pro něj tato mystická postava znamená.

Zbývaly jen poslední minuty. Barney volně rozprávěl o vstupu do třicátého roku svého života a poznamenal: „No a Castellanové bude taky třicet. Mám takový pocit viny za to, že jsem optimista, když vím, že ona je na tom tak mizerně.“

Fritz zasáhl.

„O Lauře –“

Barney ho přerušil.

„Nejspíš si myslíte, že vám zatajuju a že třeba skrývám – já nevím – milostné city k Lauře. Ale není to tak.“

Psychoanalytik neodpověděl.

„Jsem k vám naprosto upřímný, pane doktore. Nepopírám, že za celá ta léta, co se s Laurou známe, jsem měl jednou nebo dvakrát ve vztahu k ní – řekněme sexuální myšlenky.“

Nastalo ticho.

„Jste si jist, že nic neskrýváte?“ zeptal se Baumann přímo.

„Ovšem, jsem si tím jist. Ale s veškerou úctou, pane doktore, dneska je nový svět. Dnes je možné, aby muži a ženy byli jen dobrými přáteli.“

„To bylo možné vždycky,“ uvedl to na správnou míru Baumann. „Mě jen zajímá, zda jste si jist, že tohle platí i mezi vámi a Laurou.“

„Takhle se ona dívá na mě, tím jsem si jist.“

„A vy?“

„Nevím. Já opravdu, čestné slovo, nevím.“

„Dobrá, třeba právě tohle je něco, na čem můžete v budoucnosti pracovat.“

Barney sice dosud nedokončil dvě psychoanalýzy pod odborným dohledem, jež jsou nezbytné k přijetí do ústavu, ale přesto již získal oprávnění provozovat praxi v oboru všeobecné psychiatrie a od této chvíle mohl přijímat soukromé pacienty ve své vlastní ordinaci, mimo nemocnici.

Prostřednictvím širokých kontaktů, jež navázal se staršími kolegy, zjistil, že jeden z nich, Brice Wiseman, přišel právě o mladšího psychiatra (odchod do armády), s nímž měl společnou ordinaci.

Barney byl neklidný. Posadil se do nového křesla, zavřel oči a snažil se vnitřním pohledem vyzkoumat, co ho trápí.

Byl snad důvodem jeho neklidu fakt, že ordinace Brice Wisemana byla v newyorském East Side, v blízkosti Park Avenue se všemi implikacemi privilegia, vyzařovaného touto legendární ulicí? Ano, to byla část problému.

A pak tu bylo vnitřní zařízení. Barneyův předchůdce se zajímal o exotické umění a přeměnil ordinaci v jakési muzeum pro chudé.

Aha – není to v tom? Žádný chudý člověk se do takové královské nádhery nejspíš nikdy nedostane, řekl si v duchu. Kdybych býval potřeboval pomoc, když jsem byl ještě jako kluk v Brooklynu, měl bych snad možnost jít k dr. Livingstonovi, plnému dobrých předsevzetí, do jeho ordinace mezi Madison Avenue a Park Avenue? Pak ho hned napadlo, na vlastní obranu, že on sám ošetřuje nemocné v nemocnici zadarmo. Uvažoval dál a snažil se přijít na kloub hlubším důvodům své nespokojenosti.

A konečně na to přišel.

Nejde o adresu, maškarní vybavení ordinace ani o obrazy. Jde o *cenu*. Neboť na dně svých pochybností našel to, co ho znepokojovalo: musí určit *svou* cenu.

Na pohled se zdálo směšné, že na to nikdy dřív nepomyslel. Jenže až do této chvíle si nikdy nepřál za odměnu víc, než pořádně se vyspat. V nemocnici dostával plat – pokud se to tak dá nazvat. A psaní mu přinášelo trochu navíc. To byla práce, kterou mohl nějak vyčíslit.

Jak měl ale určit *svou* cenu – cenu svého mozku? A jestliže lidé, kteří k psychiatrovi přicházejí, již tak mají dost velké potíže, jak na

ně má naložit ještě další břemeno? Pravda, Freud věřil, že finanční oběť je součástí úspěšné léčby.

Jenže ne všechno, co Mistr prohlásil, platí. Neboť, koneckonců, když analyzoval sám sebe, účet si, pochopitelně, neposlal.

Barney si uvědomil, že vzpomíná na příhody z dětství. Jak zaslechl rozhovor Luise Castellana s matkou dítěte, jemuž dal právě ruku do sádry.

„Kolik vám dlužím, pane doktore?“ zeptala se žena.

„Není pro vás pět dolarů moc?“ zkoumal situaci Luis.

„Ne, ne,“ řekla váhavě. „Nebude ale vadit, když vám zaplatím něco hned a něco později?“

A Luis ji ujistil: „Padesát centů týdně stačí. Ale nespěchám. Můžeme si o tom promluvit, až mu sundám sádru.“

Jenomže Luis tenkrát nemusel platit obrovské nájemné za ordinaci ani polovinu mzdy sestře, přijímající pacienty.

A potřebuje doktor vůbec takovou vnější parádu?

„Vím, jak se cítíš,“ řekl druhého dne Brice. „Ale i kdybys byl Rockefeller a měl ty nejlepší úmysly na světě, musíš si nechat platit. Pacienti tě pak berou vážně. Najdeš to v literatuře – nejen u Freuda, ale i u Ferencziho a dalších. Samozřejmě, uděláš výjimky tam, kde půjde o chudého člověka. Jinak ale na tvém místě bych si stanovil honorář mezi dvaceti a třiceti dolary za návštěvu.“

Barneyovo svědomí však stále ještě nebylo uchlácholeno. „Ve starém Babylónu dostal doktor zaplaceno, jen když pacienta vyléčil.“

Wiseman se rozesmál. „Chammurapi stanovil tohle pravidlo 1800 let před Kristem. Dneska by Asociace amerických lékařů měla nejspíš sklon považovat to za poněkud vyšlé z módy.“

A pak se ještě jednou vrátil k jádru věci: „Ty poskytuješ službu, Barneyi. Dívej se na sebe, pokud chceš, jako na taxikáře, který dopravuje pacienta z nemoci ke zdraví. Taxametr přece musí běžet.“

Wiseman použil nevědomky metaforu, jež odpovídala Barneyově vlastní životní zkušenosti. Býval taxikářem.

Barney se rozpustile zachechtal: „Jediný rozdíl je v tom, že nebereme spropitný.“

Na jaře 1967 bylo ve Vietnamu téměř půl miliónu amerických vojáků, z nichž jen pár chápalo, za co přesně bojují. Po celých Spojených státech zatím nejméně stejné množství protestujících demonstrovalo proti účasti své země ve válce v jihovýchodní Asii. Generál Lewis B. Hershey, jenž řídil odvody branců, dal na vědomí, že studenti, kteří dostali odklad vojenské služby, aby mohli dostudovat, toto privilegium ztratí, jestliže se prokáže jejich účast v protiválečné demonstraci.

Velice mnoho lékařů mělo teprve splnit svou vojenskou povinnost a muselo učinit morální rozhodnutí, jestliže byli vyzváni k nástupu služby ve Vietnamu. Z mnoha mladých Američanů, kteří byli povoláni do armády, se stávali uprchlíci. Kanada a Švédsko se náhle proměnily v centra těch, kdo se vyhýbali nástupu vojenské služby.

Existovaly i jiné způsoby, jak se vyhnout uniformě. Například lékařský posudek, prohlašující mladého muže za neschopného vojenské služby. Vzhledem k tomu, že zjištění mentální poruchy bylo patrně nejúčinnějším protipovolávacím prostředkem, Barney se dostal do obrovského tlaku.

Neboť jaký by to byl doktor, kdyby prohlásil zdravého muže za nemocného? Diskutovali o tom donekonečna s Laurou při svých půlnočních „konzultacích“.

„Bohudíky, že chlapci, kteří ke mně přicházejí, jsou staří jen pár dní,“ poznamenala, „takže si s takovými věcmi nemusím dělat hlavu.“

„Nebuď si tím tak jistá, Castellanová. Tak jak se to vyvíjí, tahle válka může klidně pokračovat i v době, kdy vyrostou.“

„Ty ale sedíš na žhavý židli *teď*. Co si s tím počneš?“

„Prohlásím generála Westmorelanda za blázna a celou válku za šílenství.“

„Já s tebou souhlasím,“ řekla, „nohy už mám z demonstrací úplně ušoupaný. A chápu, co to pro tebe musí být za problém. Nikde v hippokratovské přísaze se nepraví, že doktor může lhát, aby jeho pacienti nemuseli do války. K tomu nemáš žádný morální precedens.“

„*Mám*,“ namítl Barney. „Norimberský procesy prokázaly, že morálka stojí výš než národnost. A nezapomínej, že jestli ti kluci spálí povolávací rozkazy, tak je zavřou. Tohle není nemorální? Kromě toho doktoři mají zachraňovat životy. A nikdo z těch, který prohlásíš za neschopný, nepůjde zabíjet.“

„Barne, to je děsný riziko. Já tě obdivuju. Jaký budeš uvádět důvody?“

„Cokoli, co mi bude připadat vhodný – deviace… schizofrenie, vražedný sklony.“

„Prosím tě, o mládence s vražednými sklony by se přímo poprali.“

„Když už mluvíme o vrazích,“ přerušil ji Barney, „jak je to s tím tvým protivným manželem?“

„Dělá něco ve Washingtonu.“

„Na to se neptám. Jak je to s várna dvěma?“

„Nevím,“ svěřila se. „Řekněme, že jsme v jakési pauze. Ale dneska večer přiletí.“

„Nemyslíš, že si s tebou zahrává už dost dlouho? Chováš se poněkud autodestruktivně, Castellanová. Proč mu nedáš nějaký ultimátum?“

„Podívej, Barne, už jsem ho srdečně pozvala k rozvodu. On to nepřijal. Říká, že se mu to líbí, jak to je. Upřímně řečeno, pokud jde o mě, jsem příliš unavená, než abych se o to starala.“

Laura byla tak ponořena do rozhovoru, že si nevšimla otvírání dveří. Ani Palmera vstupujícího do pokoje.

„Po pravdě řečeno, za to jeho děvkaření si asi můžu sama. Třeba mi tak chce vrátit moje *svobodné* chování z doby, než jsme se vzali.“

„Panebože, Castellanová, ty máš ale výjimečný talent vždycky ze sebe dělat viníka.“

V tu chvíli Laura vykřikla.

„Haló – co se tam děje?“ zneklidněl Barney.

Laura se obrátila a ke své úlevě zjistila, že hravé kousnutí do krku pochází od Palmera. Uchopil ji kolem pasu a Laura uklidnila Barneye:

„To jen můj vrtošivý manžel si hraje na Drákulu. Já budu raději končit.“

„Tak jo, Castellanová, ale trochu se vzmuž a řekni mu, ať už přestane žvanit a drží zobák.“

Laura zavěsila.

Palmer jí začal rozepínat knoflíčky blůzy a mumlal tónem, jaký už léta neslyšela: „Strašně jsi mi chyběla, Lauro.“

Když o třicet minut později seděli u krbu, Laura ho políbila a konstatovala: „To je jedna z největších proměn v dějinách.“

„Víš, že tě pořád miluju, Lauro. Ale nejspíš se u mě projevila zastydlá puberta – nebudu předstírat, že jsem ve Washingtonu žil jako mnich. Je to tam tak trochu jako na sexuálním karnevalu. Doufám, žes neviděla v novinách tu pitomou pomluvu o mně a Jessice Forbesové. Jen jsem náhodu seděl vedle ní na večeři. Ale mám dojem, že cokoli udělá dcera senátora, je vodou na mlýn pomluv.“

Lauru napadlo, zda tato „zpověď“ nemá být také ubohým pokusem o vychloubání. Jenže chtěla zoufale věřit v obnovený projev jeho lásky.

„Koukej, Palmere,“ radila mu, „nemusíš uvádět jméno, hodnost ani číslo podprsenky. Dejme tomu, že jsme oba byli na takových prázdninách z monogamie.“

Palmer se pak zkoumavě zeptal: „Neobjevil se v tvém životě někdo… speciální?“

„Co kdybychom změnili téma?“ navrhla jemně, neboť věděla, že kdyby promluvila poctivě o Robbiem, zlomilo by to Palmerovo ego. Odpověděla otázkou.

„Jak dlouho tady zůstaneš?“

„Mám dvoutýdenní dovolenou,“ odpověděl. A pak něžně navrhl: „Kdyby ses mohla nějak utrhnout z práce, rád bych strávil co nejvíc času s tebou.“

„Možná bych mohla na jeden nebo dva dny –“

V tu chvíli zazvonil telefon. Nikdo z nich se nepohnul.

„To je asi pro tebe,“ šeptl Palmer.

„Nech to být, nechci porušit tuhle atmosféru.“

Zvonění vytrvale pokračovalo.

„Vezmi to, Lauro,“ naléhal Palmer. „Jsi doktorka a může to být důležitý.“

Jak pomalu kráčela k telefonu, cítila v zádech Palmerův pohled.

„Haló, tady je doktorka Castellanová.“

„Ahoj, Lauro, tady je tvůj věčně milující Robbie. Můžu tě vylákat na pozdní drink a pár taktů muziky?“

„Nezlob se, jsem dost utahaná. Zajdu za tebou zítra po dopolední službě.“

„Nestalo se něco? Nebo snad nějak ruším?“

„Díky za pochopení.“

„Tak jo,“ povzdechl sklíčeně. „Uvidíme se ráno.“

Slyšela v jeho hlase zklamání.

„Kdo to byl?“ zeptal se ledabyle Palmer, když se vrátila ke krbu.

„To nebylo nic,“ odpověděla. „Nic, které znamená cokoli.“

„Můžu se tě na něco zeptat?“

„Jistě.“

„Bereš pilulky?“

Laura se ušklíbla. „Neříkej mi, že máš strach, žes mě zbouchnul. Ale pro klid tvé mysli, beru je stejně svědomitě jako vždycky.“

Tváří mu přelétl znepokojený výraz, jenž jako by říkal: kvůli komu bereš celé ty měsíce antikoncepci?

„Kdybys přestala, za jak dlouho bys mohla otěhotnět?“

Laura ztratila řeč. Reflexívně odpověděla podle učebnice.

„Endokrinní systém je velice nepředvídatelný. Když ženy přestanou užívat antikoncepci, trvá to někdy šest až sedm cyklů – někdy dokonce rok. Jsou ale také případy, kdy to stimuluje okamžitou fertilitu.“

„Doufejme, že patříš do té druhé kategorie,“ řekl.

Laura byla stále v mírném šoku.

„Proč ta náhlá touha po rodičovství?“

„Nikdo z nás nemládne. Ženy by měly mít první děti těsně po třicítce. A protože letos končíš pofakultní praxi a už nebudeš mít tak nabitý rozvrh, mohlo by se na tom trochu popracovat.“

„Jaký k tomu máš skutečný důvod, Palmere?“

„Rád bych měl dědice, který ponese rodové jméno.“

„Ne,“ trvala na svém Laura, „chci naprosto čestný důvod – celou pravdu.“

Pohlédl jí přímo do očí a přiznal s náznakem chmurné předtuchy: „Budu přeložen – nevím přesně kdy – ale půjdu do Vietnamu.“

„Lauro, ty si děláš srandu!“

„Lituju, ale já musím.“

„Ale vždyť s tebou zacházel jak s hadrem na podlahu – a ty ho necháš, aby se ti znovu montoval do života a znovu ti blbnul hlavu?“

Robbie byl vztekem bez sebe. Laura mu právě při kávě sdělila, že se už nebudou moct vídat – leda jako přátelé. S touto částí jejího sdělení se Robbie nemohl vyrovnat. Byl to zralý člověk. V různých obdobích života vyhrával i prohrával – na důkaz toho zde byla exmanželka a dvě zkažené děti.

Ale myšlenka, že by žena jako Laura mohla vůbec uvažovat o tom, že se vrátí k Palmerovi, i když s ní tak ohavně zacházel, ho zcela mátla. O to víc, že věděl z první ruky, že pocity ubohosti drží právě muže a ženu pohromadě, přestože si oba dobře uvědomují, že se tím vzájemně ničí.

Robbie byl přesvědčen, že on sám je pro ni lepší než její manžel. Viděl totiž v ženě děvčátko a to vyvolalo všechny jeho ochráncovské instinkty.

Palmer si teď přitancuje, praští Robbieho přes prsty a Laura se k tomu holomkovi hned vrátí, aby schytala další rány. Když se to tak uváží, Laura možná skutečně chce být nešťastná. Dobrá, Robbie, řekl si v duchu, ať si jde – třeba si ušetříš vlastní žal.

Tohle všechno mu letělo hlavou, když seděli na sesterně a lili do sebe kofein. Byl rád, že odolal prvnímu impulsu, aby jí dělal výčitky. Cítil se klidnější, racionálnější.

„Víš určitě, že to rozhodnutí je správný?“ zeptal se.

„Vůbec žádné rozhodnutí jsem neudělala, Robe.“

„Chceš říct, že mezi mnou a Palmerem sis vybrala bez váhání?“

„Ne, není co vybírat, Robe. Palmer je můj manžel. Než jsem si ho vzala, tak jsem o tom dlouho a důkladně přemýšlela.“

„Je co vybírat – moc dobře víš, že bych si tě vzal.“

Laura ho vzala něžně za ruku. „Robbie, poslouchej – to, co bylo mezi námi, bylo krásný – a já tě mám moc ráda. Ale jestli mám být

zcela čestná, líp ti bude beze mě. Nejsem špatná na kratší známost, ale opravdu nejsem to, co bys mohl nazvat dobrým materiálem na manželku.“

Robbie trpěl – kvůli ní i kvůli sobě.

„Poslouchej mě pořádně, Lauro, je to moje závěrečná řeč.“ Odmlčel se, nadechl a pak měkce řekl: „Pámbu s tebou sehrál špinavou hru. Dal ti všechno. Jenže výsledkem byl zřejmě tak omámen, že úplně zapomněl přidat závěrečný štych sebedůvěry. Dobrá, takže já jsem nebyl ten pravý. Nebude to lehký, ale já se s tím vyrovnám. Jen doufám, že jednoho dne někdo vtluče do tý tvý nádherný hlavy trochu rozumu a naučí tě mít ráda sama sebe.“

Otočil se, protože se styděl za své slzy.

A odešel.

34

Začátkem podzimu 1968 hnutí Black Power dosáhlo doslova olympijského vrcholu.

Na olympijských hrách ve vysoko položeném hlavním městě Mexika získali američtí atleti Tommie Smith a John Carlos zlatou a stříbrnou medaili v běhu na 200 metrů. Když stanuli na stupních vítězů a ozvala se americká hymna, oba sportovci zvedli nad hlavu pěsti v černých rukavicích na znamení protestu proti tomu, jak bílá Amerika zachází s jejich bratry.

Nová vlna bouří začala předchozího roku, kdy se předsedou Studentského koordinačního výboru pro nenásilnou akci stal Rap Brown. Jeho nástupní řeč naznačovala, jak málo nyní znamená název organizace: navrhl zavraždit Lady Bird Johnsonovou, manželku prezidenta.

A zavedl také nové militantní téma – antisemitismus. Američtí Židé byli náhle označeni za primární příčinu utlačování černého muže.

Pro Herschela Landsmanna to byla rána dýkou do srdce. Až do této chvíle byl vášnivým a štědrým podpůrcem černošského hnutí. Cítili se s Hannah zrazeni. Ale jejich největší úzkostí – tak znepokojivou, že se o ní nedokázali ani před sebou navzájem zmínit – bylo, jak to ovlivní jejich vztah s Bennettem.

Barney už měl napsáno přes dvě stě stran *Šampiónovy mysli* a nemohl dále vzdorovat vytrvalým prosbám Billa Chaplina, aby se směl podívat na rukopis. S velkým rozechvěním doručil materiál do nakladatelství Berkeley.

Od devíti téhož večera telefonoval Billu Chaplinovi nejméně dvakrát za hodinu a žádal nějakou odpověď.

„Je to dobrý, Bille? Je to dobrý? Teda, je to v pořádku? Nebo je to hrozný? Není to domýšlivý? Není to povrchní?“

Pobavený redaktor odpověděl: „Hele, já nemůžu číst, když mě pořád vyrušuješ. Vem si prášek a běž spát.“

„Kruci, já nechci prášek, chci vědět, co si myslíš.“

Stránky, které předal Billovi, obsahovaly analytické poznámky o tak rozličných přebornících, jako je sprinter Jesse Owens, boxer Joe Louis a Roger Bannister, první čtyřminutový mílař.

Zahrnovaly také rozhovor zpracovaný pár dní před smrtí Donalda Campbella, muže, jenž vytvořil rychlostní rekordy jak na zemi (403,1 míle za hodinu), tak na vodě (276,33 míle za hodinu). To byl zvlášť zajímavý případ, neboť Campbellův otec byl také z „rychlostní branže“, byl první, kdo překonal hranici 300 mil za hodinu na pevné zemi. Bylo tu něco v genech? Bylo tu něco v psychice? Jaký měl pocit z „vítězství“ nad otcem?

Jenže Barney cítil, že zatím nejlepší kapitola je ta o jeho klukovském hrdinovi Jackie Robinsonovi – vnukovi otroka a prvním narušiteli barevné bariéry v baseballu.

V půl dvanácté mu Bill zavolal.

„Ten materiál je senzační,“ řekl Bill.

„Chceš říct, že se ti to líbí?“ zeptal se nedůvěřivě Barney.

„Ne, já to žeru. Za jak dlouho to můžeš dodělat?“

„Počkej, poslouchej,“ krotil ho Barney, „někdy zapomínáš, že pracuju jako lékař.“

„Já vím, já vím,“ couval Chaplin, „my to jen musíme dostat do našich titulů. Jestli ti dělají starosti peníze, můžu ti obstarat zálohu a ty by sis mohl třeba vzít neplacené roční volno a soustředit se jen na knihu.“

Nastalo náhlé ticho.

Billovi se zdálo, že je přerušili.

„Barneyi, jsi tam?“

Barney odpověděl tónem, jenž neskrýval rozmrzelost.

„Bille, dovol, abych ti po miliónty vysvětlil, že psychiatr je jako otec početný rodiny. Naši pacienti nejsou jako lidi, kteří přijdou na operaci a o týden později se vrátí domů. Když se mi svěří, přebírám vůči nim závazek – že budu k dispozici, až mě budou potřebovat – i kdyby to znamenalo celá léta. Tobě by se líbilo, kdyby si pilot tvýho letadla uprostřed letu nad Atlantickým oceánem vzal neplacenou dovolenou?“

Bill se cítil provinile. „Odpusť, Barne, nezlob se. Nechal jsem se unést. Uznávám tvoje priority. Smím stáhnout svou nabídku – a bude zas vše v pořádku?“

„Ovšem, bez problému.“

„Tak fajn, Barne, a já padám,“ loučil se redaktor a hleděl zmizet, ale ne dřív, než dodal, „stejně, kdybys to ale stihl do srpna –“

„Dobrou noc, Bille.“

„Právě jsem někoho zabil – co mám sakra dělat?“

Byly 2 hodiny ráno. Tim Bluestone, mladší lékař na interně, byl silně rozrušen. Jeho nadřízený, Seth Lazarus, se ho snažil uklidnit.

„Neber si to tak, Time. Vzpamatuj se. Sedni si a povídej, co se stalo.“

Mladý doktor poslechl jako automat. A pak složil hlavu do dlaní. „Panebože, já jsem vrah,“ naříkal.

Tim zvedl hlavu a otřel si rukávem oči.

„Je to paní McNaughtonová. Byla –“

„Já vím,“ přerušil ho Seth. „Měla jít zítra na vyšetření. Pokračuj.“

„Sestra kontrolovala vitální funkce a té staré paní začal náhle klesat krevní tlak. Tak mě sestra ihned přivolala. Já tam přiběhl a ani jsem nemusel přiložit manžetu – na první pohled bylo zřejmé, že jde o závažnou hypotenzi. Byla modrá v obličeji…“

Odmlčel se a pak řekl: „Jsem takovej blbec. Měl jsem tě zavolat, Sethe. Ty bys mě to nenechal zvorat.“

Ztraceně pohlédl na šéfa. Seth prostě řekl: „Pokračuj.“

„Myslel jsem, že vím, co mám dělat. Já to skutečně věděl, až na to –“

Odmlčel se uprostřed věty. Neboť teď měl přiznat fatální omyl.

„Diastolický tlak byl neuvěřitelný, tak jsem požádal sestru, aby mi ihned přinesla aramin. Věděl jsem, že jí to okamžitě zvýší tlak.“

„To je v pořádku,“ souhlasil Seth, „vazopresívum bylo plně *lege artis*. Zatím nevidím nic nesprávného.“

„Sestra mi přinesla půl tuctu ampulek. Jen je tam tak pohodila a utíkala na chodbu – někdo krvácel. Myslím, že je to zčásti její chyba, protože mi měla přinést víc naředěný aramin. Kruci, ne, já se měl

pozorněji podívat. Byl jsem ale tak děsně unavený, že jsem nevěděl, co dělám.

Dal jsem do infúze paní McNaughtonové deset mililitrů a čekal jsem na odezvu. Žádná nebyla. Pak jí náhle tlak vyletěl – a já zpanikařil. Dostal jsem strach, že to může být srdeční selhání, infarkt nebo mozkové krvácení.“

„Takže jsi ztratil nervy a dal jí další ampulku,“ usoudil Seth.

Tim přitakal. „Pak najednou zhasla.“ Odmlčel se a zamumlal: „Byla mrtvá. Nakonec jsem udělal to, co jsem měl udělat nejdřív. Podíval jsem se na její kartu. Byla silný diabetik –“

„Špatný tah,“ poznamenal věcně Seth. „Aramin je pro diabetiky kontraindikován, protože stahuje již poškozené krevní cévy a může zablokovat přívod krve.“

Tim začal bušit pěstmi do stolu.

Seth vstal a tiše se zeptal: „Už jsi to někomu řekl?“

Mladší muž zavrtěl hlavou.

Seth vykročil beze slova k lůžku paní McNaughtonové, Tim za ním. Po obou stranách hlučně oddechovaly spící pacientky. Paní McNaughtonová se nehýbala.

Seth pečlivě zkontroloval životní funkce a posvítil jí do očí. Pohlédl na Tima a řekl: „Máš pravdu, řekl bych, že to bylo masivní mozkové krvácení.“

Tim, ochromen pocitem viny, stál nehnutě, zatímco Seth pokračoval.

„Běž zpátky do pracovny a počkej tam na mě. Řeknu sestře, která má službu, aby se o to tady postarala. Pak spolu sepíšeme úmrtní list.“

Zlomek vteřiny nikdo z nich nepromluvil. Pak vystrašený Tim zašeptal: „Copak jsem ji nezabil, Sethe?“ Na to Seth prostě odpověděl: „Sejdeme se v pracovně.“ A pak odešel.

Když se o patnáct minut později Seth vrátil do pracovny, vzduch byl hustý jak londýnská mlha. Bluestone musí kouřit dvě najednou, napadlo ho.

Seth podal Timovi pero a formulář. Tim na něj němě pohlédl.

„Jen to podepiš, Bluestone, ano?“ vyzval ho Seth.

„Jako příčinu smrti uvádíš apoplexia cerebri.“

„Ano? To je naprosto správné.“

Tim hleděl na Setha, obličejové svaly ztuhlé, a pak prohlásil: „Víš dobře, že příčinou smrti jsem byl já.“

„Poslyš, Bluestone, na světě není lékař, který by neztratil pacienta v důsledku lidské chyby – zejména když nespal tak dlouho jako ty. Ten úmrtní list je pravdivý.“

Tim vděčně zíral na staršího kolegu. „Díky, Sethe, nikdy na to nezapomenu.“

Chvilku nikdo z nich nepromluvil. Potom se Tim zdráhavě zeptal: „Pověz mi, Sethe, zabils někdy pacienta – myslím kvůli chybě?“

Seth pečlivě vážil odpověď– a pak zopakoval: „Říkal jsem ti. Všichni zabíjíme.“

Barneyova kariéra – stejně tak jako nálada – byly definitivně na vzestupu. To, co mu připadalo jako královská záloha od Billa Chaplina, použil na splátku bytu v Gainsborough House, kde se z okna obývacího pokoje mohl dívat na rozlehlé zelené plochy – jinak známé jako Central Park.

Navíc, každou noc ve výtahu trávil ve společnosti nějakého významného spisovatele, malíře či hudebníka. Stále nemohl uvěřit, že jeho kariéra dosáhla takových výšin, a malý kluk v jeho nitru měl často chuť požádat sousedku z devátého patra, aby mu zabroukala pár taktů z toho, co právě zpívá v Metropolitní opeře.

„Senzační zpráva!“

„To teda koukej, aby byla, když už voláš o půlnoci.“

Barney, jenž dlouho do noci sepisoval záznamy pacientů, sotva usnul, když ho probudil telefonát Billa Chaplina.

„Poslouchej mě dobře,“ vyzval ho nadšeně Bill. „Právě jsem se vrátil z večeře s velkým zvířetem ze *Sports Illustrated*. Minulý týden jsem jim poslal kapitolu o Jackie Robinsonovi – a oni to chtějí otisknout v dubnovém baseballovém čísle – aby ukázali, jak se věci mění. Barney, ty nemáš ponětí, co to může znamenat.“

„Ale Bille, ta kapitola je hrozně dlouhá –“

„Ovšem, oni to zkrátí, kamaráde. A neboj se. Zajistil jsem ti právo schválit konečnou verzi zkráceného textu.“

„To je skvělý, Bille, senzace,“ jásal Barney. „Nebude ti ale vadit, když teď půjdu spát? Prvního pacienta mám v šest pětačtyřicet ráno.“

„Tomu říkám město pro psychiatra,“ pochvaloval si Bill. „V New Yorku lidi blbnou čtyřiadvacet hodin denně.“

Barney byl už příliš unaven. „Dobrou noc, Bille, a sladký sny.“

„Já nikdy nemám sny,“ oponoval Bill. „Mám ty senzační červený pilulky, co je po nich hlava úplně prázdná.“

„Výborně,“ řekl Barney na rozloučenou. A jak zavěšoval sluchátko, pomyslel si: Hodně štěstí, Bille. Až ti změkne mozek, budeš moc rád, že sis dal seconal.

Lance Mortimer byl patrně jediný člověk v Los Angeles, jenž dokázal udržet celou společnost v záchvatech smíchu, aniž by musel říct jediný žert.

Přišel na to, že jednou z mnoha výhod anesteziologie jako zvolené specializace je to, že vás zvou na nejlepší večírky v Beverly Hills, kam byste se s ohledem na své společenské postavení jinak jen sotva dostali. Ani jeho otec, velice úspěšný filmový scénárista, nebyl nikdy takto poctěn nejvyššími vrstvami hollywoodské společnosti. Lance byl jako host zvláště přitažlivý tím, že přicházíval nejen s dvěma krásnými dívkami, ale také s bombou.

Tedy s bombou se stlačeným kysličníkem dusným – běžně známým jako rajský či chechtací plyn.

Lance se rozhodl stát se anesteziologem teprve po pečlivém zkoumání a zvažování.

Nejprve vyřadil skutečně „otrocké“ alternativy. Jako například porodnictví. Komu se chce vstávat uprostřed noci? A na druhou stranu, komu se chce navštěvovat lidi jen kvůli večírkům? Vnitřní lékařství tudíž padlo také.

A chirurgie, to je šílená dřina. A ta odpovědnost!

V určitou chvíli si získala jeho přízeň dermatologie. Především proto, že specialistu nevolají v nekřesťanskou hodinu. Ani mu neumírají pacienti. Ani se nemusí učit nazpaměť rozsáhlé lékopisy.

Jak to Lance viděl, buď dáte pacientovi kortizon nebo penicilín. Jestli máte menší fantazii (a menší hmotnou zainteresovanost), řeknete prostě pacientovi, že se jeho kožní problémy nejpravděpodobněji upraví samy.

A dermatologie byla zlatý důl: jeden chlapík, jehož znal, proměnil svou ordinaci v Beverly Hills na pět oddělených minikonzultačních pokojíků, ne větších než skříň na smetáky. Proletí od boxu k boxu, mrkne okem – někdy skrz zvětšovací sklo – na vyrážku, bradavici nebo jiný symptom. Udělá okamžitou diagnózu a prohodí k pacientovi něco krátkého a vtipného. Sestra potom vyřídí všechny záznamy, předá recepty – a sjedná kontrolní návštěvu za týden.

Jediný problém, jak Lance usoudil, je, že dermatologie je nudná. Prohlížet malé variace stejné vyrážky stokrát týdně by bylo jako koukat stále na jeden obraz. Kdybyste byli nuceni zírat na něco hodiny, den za dnem, nakonec by vám to šlo na nervy, i kdyby to byl úsměv Mony Lisy.

Další možnost? Urologie. Poslední studie publikované v *Medical Economics* ukazovaly, že urologové jsou v čele tabulky v klíčové oblasti: počet dolarů za rok. Tady také nemusíte za pacienty jezdit domů. Počet zákazníků za hodinu byl také dobrý. A jako u dermatologie, ani tady vám pacient neumře. (Neboť, jestliže zjistíte něco jako rakovinu, okamžitě karcinom předáte chirurgovi nebo onkologovi.)

Pak si ale Lance řekl, že to je těžká práce. A značná odpovědnost. Musíte pořád sledovat nejnovější literaturu, zvládat nové techniky a vůbec brát svou práci vážně. Kromě toho, někteří z pacientů budou opravdu nemocní – mohou dokonce umřít (i když na operačním stole někoho jiného). A představa, že budete koukat celé dny rektoskopem do zadků, nebyla zrovna vzrušující.

Úloha anesteziologa mu připadala daleko přitažlivější: přivést pacienta do příjemného stavu svalové relaxace, navodit klidný spánek a udržovat pravidelné dýchání. Zatím na druhém konci stolu chirurg – ve stálém stresu – pilně řeže, transplantuje a šije, a přitom neustále riskuje. A jestliže se operace nezdaří, téměř vždy padne hanba na chirurga.

Celou tu dobu přívětivý „dusič“ jen sleduje své budíky, aby vyrovnal dýchání a krevní tlak. Když je operace úspěšná a pacient se probudí, překypuje vděčností za nový dar života.

A co víc, anesteziologie dost vynáší. Pracovní doba je pružná. Pacienti si naprosto nemohou stěžovat, ani se přít, dokonce se nemohou ani na nic ptát. A když si tenhle obor vyberete, můžete si sestavit rozvrh, jenž vám poskytne maximum volného času k normálnímu, blahobytnému životu.

A k získání pozvánek na nejlepší večírky kvůli vašemu šarmu – a kysličníku dusnému.

Barneyovy dny byly nyní tak hektické, že napůl zapomněl, že *Sports Illustrated* má otisknout jeho kapitolu o Jackie Robinsonovi. Jednoho sobotního rána koncem února, po návratu od pacienta, s nímž strávil dvě hodiny (volal v noci v záchvatu paniky), se právě převlékl do šusťáků, aby vyběhal trochu absorbované bolesti, když zazvonil telefon.

„Haló, doktore Livingstone, odpusťte, že vás obtěžuji v sobotu, jmenuji se Emily Greenwoodová. Jsem ze *Sports Illustrated*. Jistě tušíte, proč volám.“

„Jo, ovšem, váš časopis amputuje kapitolu z mé knihy.“

„Řekněme to takhle: musíme řezat, ale nemusíme zmrzačit. Hodilo by se vám, kdybych za vámi dneska zašla s návrhem textu? Závodíme totiž trochu s uzávěrkou.“

„Kolik na to mám času?“

„No,“ zaváhala a s omluvou v hlase dodala, „trošku to spěchá. Jinými slovy, tiskneme to v pondělí.“

„Cože? Ale to je směšný!“

„Prosím vás, pane doktore, my jsme zpravodajský časopis a váš článek do něj musí přijít, jakmile je číslo v kupě. Kromě toho si myslím, že budete se zkrácenou verzí spokojen.“

„Dobrá, můžete mi to v tom případě po někom poslat?“

„Bez problému, budu tam za půl hodiny,“ oznámila.

Barney šel k psacímu stolu, vytáhl svou kopii kapitoly a začal znovu číst, co napsal před mnoha měsíci.

O dvacet minut později zazvonil zvonek. Barney otevřel dveře mladé ženě menší postavy s velkýma hnědýma očima a krátkými červenohnědými vlasy.

„Zdravím, já jsem Emily Greenwoodová. Vy jste ten hodný doktor?“

„To jsem já,“ souhlasil Barney a snažil se skrýt zklamání z toho, že se na něj hledí jako na druhořadého spisovatele, jemuž musí stačit redakční asistent.

„Mám rukopis,“ řekla vesele a zvedla objemnou obálku.

„Výborně – ehm – nechcete jít dál na šálek kávy?“

„Mám dojem, že budu muset,“ odpověděla s úsměvem, „pokud si nechcete moji úpravu prohlížet tady v hale.“

„Vy jste moje redaktorka?“ vykřikl.

„Uhádl jste. K tomu bych žádného svého asistenta nepustila. Myslím, že to je skvělý materiál.“

Lichotka – pokud to měla být – uhladila Barneyovo pocuchané peří.

„Pojďte dál… pojďte dál,“ pronesl s přehnaně hlubokou poklonou. „Posaďte se k tomu, čemu vznešeně říkám jídelní stůl a já zatím postavím na kafe.“

„Fajn,“ přijala nabídku Emily a vstoupila do Barneyova obývacího pokoje. Všude byly poházeny hromady šatstva, přičemž každá připomínala konec nějaké činnosti – běžecké šusťáky a boty, tlusté ponožky a raketa na squash a podobně.

„Omluvte mě na okamžik,“ zavolal z kuchyňského kouta.

Ve chvíli byl zpátky s dvěma šálky kávy. Když je pokládal na stůl, poznamenal: „Řekl bych, že vám dlužím omluvu.“

„Z toho si nic nedělejte, to se stane každou chvíli. Každý mě považuje za mou vlastní sekretářku – to musí být tím mým dětinským nadšením pro sport.“ Usmála se. „Fajn, a teď si navlékneme rukavice a začneme bojovat o moje škrty.“

A bojovali. Barney pociťoval každé vykrácení jako řez do vlastního těla.

„Emily, ne, ne, to je ten nejsurovější škrt.“

„Prosím vás, Barneyi,“ namítala, „musíme se soustředit na Robinsonovy vnitřní pocity toho prvního dne ve vrcholové lize. Nemám pravdu?“ Zírala na něj těma širokýma hnědýma očima.

„Abych byl upřímný, Emily,“ přiznal se Barney, „ještě chvíli se na mě budete takhle dívat a já vás nechám vyškrtat úplně všechno výměnou za vaše telefonní číslo.“

„Pojďte,“ plísnila ho jako miniaturní fotbalový trenér, „pojďte to projít společně.“

„Poslyšte, Em – nevadí vám, když vám budu říkat Em?“

„Vůbec ne – je to první písmeno ve slově matka, takže to pro vás má určitě nějaký psychologický význam. Ale to mi neříkejte, dokud nedoděláme svou práci. Teď navrhuju, abychom začali tam, kde Robinson poprvé vstupuje do kanceláře Branche Rickeye. Myslím, že to je ta nejlepší část.“

„Jak to?“

„Nevím, jak vy, ale snad každý vzpomíná na Jackieho v tom prvním neuvěřitelném roce – když na něj padaly urážky z diváckých ochozů – jak byl nad tím vším. Zdálo se, že je tak ušlechtilý, že nikdy necítí hněv ani potřebu odvety.“

„To jsem si myslel taky. A úplně mě odrovnalo, když mi prozradil, že Rickey ho v podstatě zavázal přísahou, že bude po celé tři sezóny držet své emoce na uzdě. Zachovat celou tu dobu klid by dokázal snad jen světec.“

Netrvalo jim ani hodinu, než vykrátili text, o němž Barney musel připustit, že je lepší než původní kapitola. Panebože, ta je bystrá.

A taky docela hezká.

Ne, ne, přestaň si lhát, ona je hezká, přiznal si v duchu Barney. Dokonce je moc hezká. Kruci, taková holka musí s někým chodit. Raději neriskovat, aby pozvání na večeři třeba nezničilo náš profesionální vztah.

„A teď,“ uzavřela debatu Emily, když s dramatickým plesknutím sklapla svůj poznámkový blok, „doufám, že mě potěšíte svou společností na večeři v restauraci podle vašeho výběru.“

„Vy zvete *mě*?“ podivil se Barney.

„Řekněme, že vás zvu – a časopis to platí. Takže můžete pustit svůj apetit z řetězu.“

„Dobrá, co takhle The 21 Club?“

„Bude to tedy 21. Já je tam znám, takže jestli dovolíte, jen bych jim tady od vás brnkla, že už jsme na cestě.“

Bylo skutečně pozdě i na sobotní večer a v lokále převažovali číšníci, uklízející nádobí na stole.

U rohového stolu seděl pár sportovních nadšenců, kteří se nestarali o nic kolem a jen se snažili navzájem se trumfnout málo známými historkami o Brooklyn Dodgers. Emily přijala Barneyovu výzvu a on začal testovat její znalosti určováním hráčů podle čísel na dresu.

Hra skončila nerozhodně, oba vše uhádli a nikdy se nezmýlili. Když končili hru s čísly, Barneye něco napadlo.

„Uvědomujete si, Emily, že na začátku měli všichni hrdinové Dodgers jednociferné dresy? Pak se objeví Jackie Robinson a oni mu dají čtyřicet dva? Myslíte, že to byla jen náhoda?“

„Máte pravdu,“ souhlasila, „protože druhému černému hráči Campymu dali číslo třicet devět. Vy jste doktor, co z toho podle vás vyplývá?“

„Z profesionálního hlediska,“ začal Barney, „bych neřekl vůbec nic. Já osobně jsem vždycky žádal číslo deset – i když v poněkud nižší lize, jak spěchám dodat.“

„Já vím,“ řekla vesele Emily Greenwoodová.

„Co víte?“

„Vím, že jste hrával výborně košíkovou – než se z vás stal takový intelektuál. Dokonce se vám musím k něčemu přiznat – doufám, že to nebudete příliš psychoanalyzovat.“

A pak se svěřila: „Mně se líbívaly vaše nohy.“

Barney nevěděl, co na to má říct. Je to snad nějaké nové rčení z East Side? („Nechcete se přijít podívat na moje nové chrániče kolen?“) Odpověděl podobně frivolním tónem.

„To je velice lichotivý, Em. Myslím, že něco tak pěkného mi ještě nikdy nikdo neřekl.“

„Nemějte strach, nejsem žádná fetišistka. Byla jsem o dva roky za vámi na Midwoodu.“

„Vy jste byla na Midwoodu – jak to, že jsem si vás nikdy nevšiml?“

„Mám dojem, že jste měl dost napilno s předtleskávačkami. Já jsem obyčejně dělala fotky ze zápasů pro *Argus*. Moc jsem se tenkrát divila, proč jste nehrál v dalším ročníku – určitě byste byli nejlepší ve městě. Vy jste totiž nebyl dobrý jen v útoku, vy jste byl tygr v obraně. Co se to tenkrát stalo?“

V povznesené náladě z toho, s jakým obdivem mluvila o jeho někdejších sportovních úspěších, Barney odpověděl lakonickým, garycooperovským způsobem: „To je dlouhá, smutná historie, Emily. Myslím, že byste to nechtěla poslouchat.“

„Já mám spoustu času,“ usmála se.

Její nevinná poznámka ho přiměla, aby se podíval na hodinky. Byly čtyři patnáct.

„Hele, Emily, vrchní na nás kouká jak vrahoun. Myslím, že nás zabije, jestli odtud nevypadnem.“

„Nebuďte paranoidní, Barneyi. Dimitri mě tu nechá věčně. Jsem jeho kontakt na lístky na ligu.“

„Nemáte rande – nebo nějakou práci?“

„Ne, na první otázku; ano, na druhou. A vy?“

„Totéž. Ale zapomeňme dosud nenapsané stránky. A jak říká latinský básník: užij dne.“

„Máte pravdu,“ přitakala. „*Carpe diem*.“

A když vycházeli, Barneye v duchu napadlo, tebe bych taky rád užil, Emily.

Po několika dalších desítkách metrů konverzace v povznesené náladě si Barney uvědomil: Teď konečně opravdu vím, co to znamená euforie.

35

Bylo listopadové sobotní ráno, osvěžující jak podzimní jablko, a obvykle šedavý kampus Yale ožíval modrobílými fotbalovými dresy, plavými vlasy děvčat a červenými tvářemi studentů, rozpálenými vzrušením, fotbalovou horečkou a čerstvým ranním větříkem.

Bennettovi skončila služba v 10 hodin dopoledne. Po osmi hodinách, kdy asistoval Ricku Zeltmanovi při „instalatérském melouchu“ (jak starší chirurg označoval složitý urologický výkon), byl Bennett duševním vypětím a fyzickou námahou zcela vyčerpán. Byl však příliš rozrušen, než aby mohl jít hned spát.

Kráčel zvolna k univerzitnímu kampusu a uvažoval, že se staví v knihkupectví pro něco ke čtení, aby se zbavil úporně se vracejících myšlenek na lidské útroby a krev.

Pouliční prodavači se čile oháněli a v rukou kolemjdoucích přibývalo nafukovacích balónků, odznaků a dalších zbytečností. Studenti mu připadali jako děti. Proboha, pomyslel si, to jsem tak rychle zestárl? Co se stalo od té doby, kdy jsem býval uvězněn v téhle betonové kobce, kde neexistují den, noc ani roční období? Před deseti lety jsem přišel jako mladý lev a teď se cítím jako starý kozel.

Když Bennett přecházel Chapel Street směrem k Broadwayi, přistoupil k němu černý kamelot.

„Hej, bratře,“ zavolal, „víš, co je novýho? Jsi ve vobraze? Jestli ne, radši si kup tenhle informovanej list. Jen dvaceťák a hned budeš vědět, vo co kráčí.“

Bennett sáhl do kapsy, dal chlapci čtvrtdolar, noviny strčil do podpaží a šel dál.

O půl hodiny později byl již doma s knihami za patnáct dolarů, které – když bude mít štěstí – přečte do příštího července. Zapnul stereo, odkopl sandály a sedl si ke čtení.

Byl ale tak utahaný z toho všeho řezání, podvazování krevních cév a šití – a hlavně z neustálého strachu, zda dělá všechno správně – že si jeho pozornost nedokázaly udržet ani stylistické obludnosti

Elektrického testování kyselin od Torna Wolfa. Jako k poslední záchraně se uchýlil k nejnovějšímu zpravodajství Panterů.

Jazyk tohoto plátku byl křiklounský a zuřivě protibělošský. Doprčic, pomyslel si Bennett, tohle snad číst nemusím. Třeba tu mají sportovní rubriku.

Prolistoval poslední stránky a ke své radosti objevil kreslený seriál. To je přesně ta literatura, jakou teď potřebuju, napadlo ho.

A začal číst. Jenže po prvních obscénních karikaturách „smradlavejch židovskejch sviní okrádajících černochy“ praštil s novinami o zem a vyřítil se z bytu do mrazivého newhavenského větru.

Jacka našel na pokoji sanitám.

„Ahoj, Beníčku,“ pozdravil ho Jack – bez ohledu na obvyklé nemocniční formality, neboť ostatní zřízenci považovali Bennetta za „svýho člověka“.

„Chtěl bych s tebou mluvit,“ řekl upjatě Bennett.

„Jistě, doktore.“

Vyšli na prázdnou chodbu. Bennett málem spustil tirádu, kterou si připravil cestou do nemocnice. („Tohle je všechno, co umíte v tom vašem všivým plátku napsat?“)

Uvědomil si však, že ventilovat si hněv na ubohém Jackovi by vůbec k ničemu nebylo, Jack nebyl redaktor ani vůdce, byl jen obyčejný pěšák, jenž bojuje za svou věc v cizí zemi známé coby Amerika.

Ovládl tedy zlobu a jenom požádal: „Rád bych přišel na příští schůzi, Jacku.“

„Změna názoru?“

„Lze to tak nazvat.“

„Dobrá, dám ti vědět.“

Vedoucí lékařka byla na oddělení naléhavé péče bostonské dětské nemocnice, kde právě přijímala devítiletou holčičku s vysokou horečkou neznámého původu; měla podezření na endokarditidu.

V době, kdy Laura všechno konečně dopsala, bylo už po půlnoci. Když odcházela do pokoje lékařské pohotovosti, všimla si, že obvykle klidné hlasy na sesterně jsou neobyčejně silné a rozčilené.

Jedna z žen na ni zevnitř zavolala: „Lauro, vidělas zprávy v jedenáct?“

„Ne,“ odpověděla, příliš vyčerpaná, než aby se nechala vzrušit něčím menším než čtvrtou světovou válkou (byla si jista, že je tak utahaná, že třetí světovou válku by dokázala zaspat). „O co jsem přišla?“

„Je to šílený, Lauro. Úplně šílený,“ informovala ji nejmladší a obyčejně nejzdrženlivější sestra. „Je to naprosto hulvátský washingtonský skandál s dvěma doktory – chirurgyně byla z Harvardu, asi tak stará jako ty.“

Laura okamžitě věděla, kdo to musí být. Srdce jí začalo bušit a vyhrkla: „Nespáchal někdo z nich sebevraždu?“

„Byl to pokus. Téměř tři sta miligramů valia. Ale stačili včas vypumpovat žaludek. Ta doktorka byla úžasně krásná.“

Laura, napůl v šoku, zamumlala: „Grete Andersenová?“

„Ano,“ přisvědčila sestra. „Tak se jmenuje. Ty ji znáš?“

Laura se úzkostlivým hlasem zeptala: „Nenastalo poškození mozku? Co jí ten zatracenej psychiatr udělal?“

Sestry vypadaly překvapeně.

„Proč? Ty prášky spolykal *on*,“ vysvětlila jedna z nich.

Laura se chytila za hlavu, protože pocítila závrať.

Přiskočila k ní sestra Nida a znepokojeně se zeptala: „Lauro, není ti nic? Doktor Himmerman je také tvůj přítel?“

„Ne, ne,“ zavrtěla hlavou a stále zmatená se nechala odvést ke křesílku z umělé hmoty. „Prosím vás, povězte mi někdo, co říkali ve zprávách.“

„Ten doktor,“ spustila Nida, „je prý skutečně světová třída v psychiatrii.“

„Vynech všechna hodnocení. Co provedl?“

„Slušně řečeno to, co by s pacientkou dělat neměl. Tvoje přítelkyně byla statečná –“

„– a zachovala si chladnou hlavu,“ doplnila jiná sestra.

„Svolala v georgetownské nemocnici tiskovou konferenci.“

„Cože?“ vyhrkla Laura a měla pocit, že sní. „Proč by kruci měli novináři chodit na tiskovku s nějakou chirurgyní?“

„Za prvé, ona je fantastická,“ vysvětlila Nida, „a hlavně, novináři tyhle skandály přímo zbožňují. Řekla, že přišla k Himmermanovi kvůli léčení a on s ní skončil v posteli.“

„Jak to ale mohla sakra dokázat?“

„To teda bylo zajímavý. Ten doktor Himmerman – mimochodem, je neuvěřitelně pěknej – mluvil před kamerami a všechno popřel. Prohlásil, že je to nějaký paranoidní blud a že to ubohé děvče patří do psychiatrického zařízení. Mluvil velice přesvědčivě.“

„O tom vůbec nepochybuju,“ ušklíbla se Laura.

Další slova Nidy byla jak blesk z čistého nebe: „Pak se otočil, vyšel po schůdkách svého domku – mimochodem, krásný místo v Georgetownu – do prvního patra a spolykal všechny ty prášky.“

„Ach,“ vydechla Laura, naplněna radostí. „Takže ten darebák byl nakonec sám sobě nejhorším nepřítelem. Ať žije Andersenová.“

„Grete, jsi v pořádku? Nemůžu tě sehnat už skoro dva týdny.“

Nezlob se, Lauro, já se musela přestěhovat k jedný kamarádce, protože doma mi nepřetržitě drnčel telefon. Měla jsem ti zavolat dřív – nezlob se.“

„Prosím tě, jak jsi dokázala sebrat odvahu a praštit do toho nemorálního pacholka? Co tě k tomu přimělo?“

„Někdo to udělat musel. Víš, že Andy přísahal, že odejde od ženy a vezme si mě? Pak jsem zjistila, že tu povídačku použil miliónkrát.“

„Jak jsi na to přišla?“

„Dozvěděla jsem se to od samotný paní H. Potkaly jsme se, když jsem vycházela po skončeným sezení. Prohlédla si mě odshora až dolů, potom se neovládla a řekla: *Vy jste určitě Andyho nejnovější holčička*. Pak mu vlítla do ordinace a začala řvát. Co se stalo potom, to se nejspíš dočteš v příštím čísle *National Enquirer*.

„Grete, já tě tak lituju. Doufám, že kvůli téhle děsné zkušenosti nezanevřeš na všechny muže.“

„Abych řekla pravdu, v tuto chvíli nejsou zrovna mým nejoblíbenějším pohlavím. A pokud jde o muže – *doktory*, ti jsou asi tak nejnižší formou života. Můžeš třikrát hádat, kdo bude muset v důsledku toho skandálu odejít z města.“

„O čem to mluvíš?“

„Zdá se,“ pokračovala Grete, „že zdejší chirurgické oddělení mě nehodlá akceptovat. Nabídli moje místo někomu jinýmu a mně oznámili, že i když budou rádi, jestliže zůstanu, nedostanu stipendium a budu se dřít jak mezek zadarmo.“

„Jinými slovy, dali ti vyhazov.“

„Můžeš to tak nazvat,“ odpověděla sarkasticky Grete. „Ve skutečnosti vyhazov je jediný slovo, který nepoužili. Tihle doktoři jsou jak nějaký bratrstvo nebo tajná společnost. Můj hřích zřejmě nespočíval v tom, že jsem se nechala svést, ale že jsem to řekla tisku.“

„Grete, já nenacházím slov. Chceš naznačit, že ten parchant se z toho dostane úplně beztrestně?“

„Patrně. Přirozeně, na oko něco udělají. Bude muset vypovídat před nějakou komisí – za zavřenými dveřmi, pochopitelně. Pořád tvrdí, že jsem hysterka, která si to všechno vymyslela. To je ale jedno, já už rezignovala a půjdu. Píšu proto prakticky do každý nemocnice odtud až do Honolulu. A kdyby všechno krachlo, dám se do armády.“

„Cože?“ nechtěla věřit svým uším Laura.

„Myslím to vážně. Hrozně potřebují chirurgy. Asi by mě dokonce poslali do Vietnamu.“ A s bolestí v hlase dodala:

„Upřímně řečeno, Lauro, jestli mi ustřelí hlavu, nemůže už to bolet o moc víc než teď.“

Poprvé za dobu manželství měli Laura a Palmer téměř stejně nemilosrdné rozvrhy. Už si nestěžoval, když přicházela domů ve čtyři ráno. Sám byl totiž vzhůru, zabrán do celonočního intenzivního studia vietnamštiny.

Když Laura vstoupila do pokoje, odložil brýle, pohlédl na ni a usmál se.

„Víš, miláčku, začínám mít respekt k tomu, co děláš. Ten nedostatek spánku mě úplně ničí.“

„To je, Palmere, vyzkoušená a osvědčená metoda, jak zlomit válečné zajatce. Slyšela jsem, že je to v jihovýchodní Asii velice populární.“

„Ale, ale? Kdopak ti to říkal?“

„*The New York Times*.“

„A ty věříš tomu komunistickýmu plátku?“

„Proboha, Palmere,“ poznamenala jen napůl žertem, „vedle tebe i Barry Goldwater vypadá jako ovečka.“

Laura si nalila sklenici pomerančové šťávy, unaveně se posadila a přemítala: „Ráda bych věděla, co vás muže vede k tomu, abyste pořád válčili a navzájem se zabíjeli. Třeba to je všechno kvůli testosteronu – chci říct, že androgen je mocný stimulans.“

„A já si myslel, že stimuluje jenom sex,“ zasmál se Palmer.

„Mezi láskou a válkou bylo vždycky matné spojení – vezmi si Helenu Trójskou –“

„Když už jsme u toho, raději si vezmu tebe,“ přerušil ji Palmer a vstal od stolu.

„Myslíš, že dnešní noc byla ta pravá?“ zeptal se Palmer.

Leželi vedle sebe a otupěle odpočívali.

„Palmere,“ oslovila ho ospale, „kdyby lékařská věda vynalezla stroj, který dokáže přesně určit ovulaci, byla bych ho propašovala z nemocnice domů pod pršiplášt'm.“

„To není nutné,“ uvažoval Palmer. „Když to budeme dělat každou noc, musíme ten správný čas stejně trefit.“

„Jestli mám mluvit profesionálně, Palmere, průměrnému páru trvá čtyři až šest měsíců, než počnou dítě. A někdy déle, jestliže braly pilulky.“

„Myslím, že je to do značné míry psychologická otázka,“ mudroval. „Jestli se na to skutečně soustředíš, určitě můžeš mít okamžitý úspěch. Podívej se na moje rodiče – pochybuju, že se za celou dobu manželství milovali víc než pětkrát, a přece mají mě a mou sestru. Tak co, jak mu budem říkat?“

„Komu?“

„Našemu dítěti – mému synovi. Tomu, na kterém tak pilně pracujem.“

„Co takhle Mirákl?“ zeptala se. „To by dost sedělo.“ Pak rychle dodala: „A Mirákula, jestli to bude děvče.“

„To nebude holka,“ ujistil ji Palmer.

„Nemusí to být vůbec nic,“ řekla Laura.

„Když budu muset, tak se s tím vyrovnám,“ odtušil Palmer. „Doufám, že ti nevadí ty rozmnožovací pohyby?“

„Ne,“ ubezpečila ho, „ale na to, co děláme, raději myslím jako na milování.“

„Samozřejmě. V tom je krása toho všeho.“

Laura se na chvíli odmlčela. Poprvé po dlouhé době byli šťastni a nechtěla tu náladu pokazit. A přesto se musela zeptat: „Palmere, co tě to najednou tak popadlo s tím potomkem? Na to, aby tě to zachránilo před Vietnamem, je už příliš pozdě.“

„O to jde, miláčku,“ odpověděl. „Abych ti řekl úplnou pravdu, bojím se, že se nevrátím.“

O čtrnáct dní později ho Laura vezla na letiště.

„Nikdy jsi mi přesně nevysvětlil, co tam vlastně budeš dělat.“

„Protože to opravdu nevím, Lauro. Proto taky jedu na týdenní instruktáž do Washingtonu. Vlastně blízko Washingtonu na pověstný statek senátora Sama Forbese. Dokonce ani o tomhle jsem neměl mluvit.“

„Forbes je superjestřáb,“ poznamenala Laura.

„Věděl jsem, že to řekneš. V každém případě o tom nikde nemluv. Nebudeme smět ani telefonovat.“

„Aha – a jeho roztomilá mladičká dcerka Jessica tam bude také?“

„Miláčku, to je společenský motýlek s prázdnou hlavinkou.“

„Jo. Ale co její ostatní přednosti?“

„Odpovídat na to je pod mou úroveň, Lauro.“

Jeli chvíli mlčky a na konci Storrow Drive se vnořili do callaghanského tunelu. Uprostřed toho, co vypadalo jako nekonečná, mizerně osvětlená, vykachličkovaná koupelna, se vrátil k nejnaléhavější záležitosti dne.

„Může se jmenovat Palmer?“

Laura přikývla. „Jen když to bude kluk,“ řekla prázdným hlasem.

Cestující již nastupovali do letadla linky 261 do Washingtonu. Byl čas jen na spěšné sbohem, na poslední letmou otázku.

„Lauro, zopakuj mi to ještě jednou – opravdu jsi přestala brát ty pilulky?“

„Ano, přísahám.“

Palmer se usmál, otočil se a vydal se k letadlu.

V malém bytě se tentokrát tísnilo ještě víc lidí. Nejen proto, že Panteři získali pár nových rekrutů, ale další tam přilákala zpráva, že hlavním řečníkem bude „Černý chirurg“ z Yale.

Bennettovi bušilo srdce. Nevěděl dokonce ani jak začne, dokud skutečně nestál před nimi. Ale téměř nadpřirozený hlas probudil slova.

„Věřím, že každému černému obyvateli se má v Americe dostat rovného a slušného zacházení. Jak říká Ústava, všichni lidé se rodí sobě rovni.“ Nyní se přiblížil k minovému poli. „Jenže rovný neznamená nadřazený. My nejsme horší než jiní lidé – ale nejsme ani lepší.“

„Co to plácáš?“ ozval se jakýsi hlas.

„Ten plátek, který nazýváte vašimi novinami, svaluje vinu za těžkosti černého muže na tak zvané fašisticko-sionistické židovské svině.“

Nadšený souhlas.

„Správně, bratře!“

„Zabíjejte Židy!“

Bennett se snažil zachovat klid. „Proč jste si vybrali právě tuto etnickou skupinu ke zničení?“

„Člověče, copak to nechápeš?“ ozval se další rozlícený hlas. „Židovská svině je majitel našich brlohů, jemu patří zastavárna, on ti sebere auťák, když se jen trošku zpozdíš se splátkama –“

Bennett se už nedokázal ovládnout.

„A teď už dost, bratře!“ zakřičel rozhněvaně.

Jeho výbuchem se v místnosti náhle vše utišilo. Ale bylo to ticho před bouří.

„Aby bylo jasný," začal Bennett. „Mezi majiteli činžáků jsou sice Židi, ale jsou mezi nimi sakra i černoši. A spousta Židů pomáhá naší věci. Co Mitchell a Schwerner, ti dva kluci, které zavraždil Klan v Mississippi?"

V místnosti to začínalo vřít.

„Doktore Landsmanne," pronesl záměrně formálním způsobem předseda Simba, „myslím, že bratři nevědí, odkud pocházíte."

Bennett se koupal v potu, ale snažil se pokračovat.

„Můj otec bojoval a zemřel v druhé světové válce, protože choval v úctě to, na čem stojí tato země. A musel spolknout tolik svinstva, že si to ani neumíte představit. Nejen rasově oddělené jednotky nebo záchody jen pro barevné – ale když byl některý z jeho vojáků raněn, Červený kříž musel dávat segregovanou *krev*.

Přesto mi den před svou smrtí napsal, že viděl zvěrstva daleko hroznější než si lidí u nás vůbec dovedou představit. Viděl nacistické vyhlazovací tábory –"

Přerušili ho lavinou nadávek. „Nech těch keců," a dokonce „Hitler jich dost nevymlátil!"

Bennett rychle ztrácel veškeré sebeovládání. Musel to však dokončit.

„Když otec zemřel, adoptoval mě židovský pár, který přežil koncentráky. Před očima jim odvedli dceru do plynu a zbytek rodiny spálili v pecích. Prožil *tady* někdo něco takového?"

S vyprahlými ústy a zpocenou tváří dokázal domluvit do konce.

„Přišel jsem vám říct, že my černoši nemáme monopol na utrpení. A že *každý* Žid není naším nepřítelem. Kdybychom tomu věřili, stali bychom se *sami sobě* nejhoršími nepřáteli."

Odmlčel se a pak klidně dodal:

„Jen se nad tím zamyslete, bratři."

Bennett zaostřil pohled na posluchače a vyhlížel nějakou reakci. Nikdo se nepohnul. Jediný pohyb v místnosti vycházel z jeho vlastních rukou, jež se třásly vzrušením.

Předseda se bezvýrazným hlasem zeptal: „Má k tomu někdo něco?"

Jakýsi muž vzadu zvedl ruku.

„Rád bych našemu vzácnému hostu řekl: *Židi, táhněte do prdele, a ty táhni do prdele taky*!“

I když dav zůstával nehybný, Bennetta se náhle zmocnil strach. Měl děsivý pocit odlišnosti, připadalo mu, že vše vidí v pokřiveném zrcadle.

Vykročil ke dveřím a dav lidí se před ním rozvíral jak Rudé moře.

Barney tu zprávu poprvé uslyšel, když dorazil do nemocnice. John Warner, jeden z jeho mladších kolegů, k němu přiběhl a volal: „Livingstone, už jsi viděl dnešní *Times*?“

„Ne,“ odpověděl suše Barney. „Udělali jsme nový rekord v upalování dětí napalmem?“

John, republikánský jestřáb, ignoroval Barneyovu poznámku.

„Nechodil jsi na fakultu s Peterem Wymanem?“

„Jo,“ odpověděl Barney, „ale není to nic, s čím bych se chtěl vytahovat.“

„Teď budeš,“ ujistil ho kolega.

„Podívej.“

Podal Barneyovi noviny. V dolním levém sloupci byla fotografie Petera v bílém plášti. V tváři měl obvyklý samolibý úsměv, i když na hlavě mu poněkud prořídly vlasy.

Článek oznamoval: „*Nový klíč ke struktuře rakoviny objeven*“ a podtitulek „Mladý harvardský vědec přichází s průkopnickou technikou genetického inženýrství“.

Barney pročetl článek a pomyslel si: Pořád nám vykládal, jak je chytrej. Třeba jsme mu měli věřit. Tady se píše, že mu už vyšlo šestnáct studií a milión menších věcí.

Jenže on si rozhodně potrpí na reklamu. Vždyť výsledky bude publikovat až za šest měsíců. Má ta tisková konference poskytnout čas lidem od Nobelovy ceny, aby se s ním mohli seznámit?

To je ale jedno, rozumoval dál, Peter nemá všechno. Není tu ani zmínka o ženě či dětech.

Pak se ale Barneyovo superego obrátilo proti němu samotnému. Kdo jste, že házíte kamenem, doktore Livingstone? Kde je vaše žena

s dětičkama? Asi čekají, až se vám rozpustí máslo na hlavě. Ego mu na to odpovědělo: Dej mi čas, musím dokončit praxi, otevřít vlastní ordinaci. Kromě toho jsem skoro ženatý.

Barney hodlal probrat toto téma večer s Emily.

Při svých námluvách proletěli jak tornádo celou šíří amerického sportovního života a nevynechali ragby, basketbal, box, baseball, hokej, tenis ani lehkou atletiku v Evropě. (V srpnu toho roku, na mezinárodních závodech ve švédském Malmö, se Barneyovi dokonce podařilo dva dny interviewovat penzionovaného Železného muže Zátopka pro závěrečnou kapitolu své knihy.)

Barney a Emily byli spolu sladěni, navzájem se doplňovali a dokonce i běhali ve stejném rytmu.

Barneye už unavovalo pouze pomáhat jiným lidem ke štěstí a usoudil, že je načase udělat také něco pro sebe sama. Ostatně, loni si užil až nad hlavu různého pošťuchování– na svatbě bratra Warrena s Bernice („Bunny“) Liptonovou, rovněž studentkou práv.

Na svatebním obědě ho strýc z Houstonu dokonce pokáral a chtěl vědět:„A kdy se dočkáme nějakého potěšení od *tebe*, Barneyi?“

V té chvíli byl v pokušení říct jako psychiatr, že kdyby všechna manželství byla tak idylická, jak je strýc vykreslil, jeho ordinace by – až na pár ojedinělých schizofreniků – byla prázdná.

A skutečně, jak sám napsal *v Journal od Modern Psychiatry*, v těchto obtížných dobách manželský vztah téměř zrcadlí zneklidněnost vnějšího světa. Jenže, jak jeho neprofesionálnímu „já“ bylo dobře známo, manželství nejlépe popsala dr. Johnsonová jako „vítězství naděje nad zkušeností“.

V každém případě, on a Emily budou jiní. Mají báječný vztah, otevřený a čestný. A i když je každý z nich šťasten v přítomnosti druhého, budou mít i vlastní život mimo domov. Tím se dosáhne dokonalé rovnováhy, kterou manželství hledá, ale zřídka nachází.

Zmínil se o tom při večeři v jejím bytě, když se vrátili ze zápasu, v němž mužstvo Lakers udělalo z Knicks fašírku. Menu se skládalo z nejvybranějších pochoutek, zakoupených v lahůdkářství u Zabara. Což znamenalo, že Barneyovým úkolem bylo jen vychladit víno a otevřít je. Když nalil sklenku jí a pak sobě, pozvedl ruku k přípitku.

„Na šťastný život s Emily – i potom.“

„Po čem?“ usmála se.

„Po svatbě,“ odpověděl.

Její sklenka se zastavila před ústy. A i když se to snažila skrýt, Barney zahlédl v jejím výrazu záblesk smutku.

„Co se děje, Em? Řekl jsem něco špatnýho?“

Přikývla. „Svatba –“

„– je to špatný slovo?“ dokončil její myšlenku.

„Pro mě ano. Myslím, že ty budeš skvělý manžel.“

„Tak proč bych nemohl být tvůj skvělý manžel?“

Sklopila oči a zavrtěla hlavou.

„Ne, Barneyi, ne,“ opakovala, „to by prostě nefungovalo.“

„Je tu někdo jiný?“ napadla ho děsivá myšlenka.

„Ne, ne,“ protestovala Emily.

„A nemáš mě snad ráda?“

„Ovšem, že mám. Musíš se na to ptát?“

„Tak proč, Emily? *Proč*?“

Usrkla vína a odpověděla: „Ze mě nemůže být manželka. Jsem bezohledná, sobecká a ctižádostivá.“

Jenže dívka, která se označila za bezcitnou a tvrdou, se teď rozplakala na celé kolo. „Ty si zasloužíš lepší, Barneyi.“

„To jsou kecy.“

„Ne, to je pravda.“

Barney se cítil jako člověk, jenž šel zasadit růžový keř, zaryl do báječné půdy a nečekaně narazil na neúrodný kámen.

Nebylo o čem pochybovat. Emily řekla „ne“ a myslela to naprosto vážně.

„Podívej, zapomeň na celý můj návrh. Beru ho zpátky. Mohl bych tě ale požádat o něco na méně smluvní úrovni?“

„Co máš na mysli?“

„Nastěhuj se ke mně. Udělám ti z druhé ložnice pracovnu. Můžeme být sami ve dne a spolu v noci. A když nebudeš chtít z jakéhokoli důvodu přijít domů, nemusíš nosit omluvenku od rodičů. Není tohle dost slušná nabídka, můj ptáčku, který nechceš být v kleci?“

Emily neodpověděla. Jenom vyskočila, pevně ho objala a stále vzlykala.

Sevřel ji stejně zamilovaně, ale jeho mysl nedokázala zavřít dveře ordinace. Neboť jakýsi psychoanalyticky citlivý hlas mu říkal: Něco tu nehraje. Přijdete na to, co to je, pane doktore?

„Přijdu zítra k tobě a pomůžu ti všechno sbalit," řekl nakonec.

„Děkuju za pochopení," zašeptala s hlubokým vděkem.

Stáli spolu v objetí a Barneyovi nešlo z hlavy: Co mám chápat?

Peter Wyman byl rozporuplná postava. Byl snad jediný, kdo v dějinách Harvardu dostal lékařský diplom a přitom výslovně nenáviděl nemocné lidi.

V prvním roce postgraduální stáže opovrhoval kolegy z laboratoře a náznak slušnosti projevoval jen vůči svému šéfovi, profesoru Pfeiferovi. Pfeifer si Petera nevzal za asistenta na základě jeho osobního kouzla. Spíš věděl, že Wyman je cenná nová krev a nesnesl pomyšlení, že by se ho měl zmocnit nepřítel (nepřátelé jsou všichni, kdo pracují v oboru).

A Pfeifer usoudil, že chytrý chlapec jako Peter pochopí pravidla hry: Ty mi pomůžeš na pódium a až přijde tvůj čas, já sáhnu dolů a pomůžu ti nahoru. Mezitím dohlédnu na to, abys jako můj asistent žil pohodlně ze státního stipendia a abys pracoval v údajně nejlepší biochemické laboratoři na světě.

Peter měl nedůvěřivou povahu. Vědom si vlastního nedostatku skrupulí, soudil, že nikdo na světě nemá svědomí. Jinými slovy, byl si svým nejlepším přítelem. A svým nejhorším nepřítelem.

Při výzkumu, jenž měl potvrdit jednu z Pfeiferových hypotéz, Peter objevil „viktoriální faktor". Měl tudíž pocit, že to je jeho a jen jeho objev. A sotva první kontrolní studie vydaly slibné výsledky, odebral se k hlásné troubě lékařské fakulty – na tiskové oddělení.

Vedoucí oddělení Nicholas Kazan byl potěšen tím, co mu Peter sdělil. Spíš než svolat tiskovou konferenci doporučil, aby pozvali lékařského redaktora *The New York Times* na oběd do Ritzu a poskytli jeho listu exkluzivní materiál.

„Když ho ujistíme, že je jediný ze všech, můžu téměř zaručit, že se dostaneš na první stranu. Potom už to bude hračka."

Peter měl pouze jedinou důležitou otázku.

„Myslíš, že bych si měl vzít kontaktní čočky?"

Ukázalo se, že Kazan je rafinovaný režisér. Po první informaci v Times zařídil exkluzivní televizní výklad v hlavním zpravodajském programu. NBC poslala k rozhovoru do Bostonu Barbaru Waltersovou.

Peter dokázal cosi skvělého. Učinil významný krok ke zvládnutí rakoviny. Ale nebyl to *lék*.

Jeho práce se dala nejlépe popsat jako automapa, ukazující cestu k zakopanému pokladu. Přestože nyní byla odhalena cesta, bylo na dalších vědcích, aby po ní vykročili.

Telefonní ústředna lékařské fakulty byla přesto celý příští týden zahlcena zoufalými telefonáty, žádajícími pro někoho z rodiny šanci využít nového Wymanova objevu, dříve než bude pozdě.

Při televizním vysílání slečna Waltersová přirozeně požádala profesora Pfeifera o komentář. A on před kamerou prohlásil: „Peter je pozoruhodný mladík, velice pozoruhodný mladík."

Jakmile zhaslo červené světélko na kameře, starší muž pozval svého pomocníka na snídani – do svého klubu.

Pfeifer počkal s rozhovorem, až si nalili druhý šálek kávy.

„Řekni mi, Petere," vyzval ho jakoby nic, „Máš ponětí, proč jsem tě sem dnes ráno pozval?"

„Asi na oslavu, ne?"

„A co přesně by mělo být tím radostným důvodem?"

„No – celý projekt. Reklama pro Harvard…" Hlas se mu vytratil.

„Mám dojem, že máš větší reklamu než celý Harvard."

„Chcete naznačit, že jsem šlápl vedle?" zeptal se duchaplně Peter. „Dodržel jsem protokol a v našem odborném časopise jsem uvedl vaše jméno. Uznávám hierarchii, pane profesore."

„To mi úžasně lichotí," poznamenal Pfeifer. „A jsem rád, že se na tom mohu trochu podílet, i když jen jako ředitel laboratoře."

„Ale pane profesore," ozval se podlézavě Peter, „udělal jste mnohem víc. Naučil jste mě všechno, co znám."

V tuto chvíli Pfeifer změnil tón.

„Nech toho plazení, Wymane, stejně ti to nejde. Vím, že jsem veden jako spoluautor. Jenže jsem vydavatelem toho časopisu a dal

bych tam své jméno, i kdybys na to *náhodou* zapomněl. Co mě mate, Petere, jsou ti dva další vědci, které cituješ.“

Peterova bledá tvář začala ještě víc blednout.

„Bývám hrdý na to, že znám všechny významnější lidi z oboru, příležitostně jsem s nimi i spolupracoval. V životě jsem ale neviděl toho Charpentiera z Institut Français de Recherches Médicales v Lyonu ani van Steena z Amsterdamu – což je rozhodně zajímavé, neboť oba na tom údajně s námi spolupracovali.“

„Ehm … víte, oba jsou začínající hvězdy. Jsou velice mladí a ještě moc nepublikovali.“

„V tom případě jsi měl štěstí, že jsi se s nimi dokázal spojit a že mohli provést vlastní experimenty a nezávisle posoudit tvé údaje.“

„Ano, pane profesore. To je pravda.“

A náhle nastalo ticho. Nebylo slyšet nic než šum hovoru bostonských gentlemanů zdvořile diskutujících – nebo možná i rozhodujících – o osudu země a světového hospodářství či o šancích Harvardu proti Yale.

Pfeifer zatím seděl a upřeně pozoroval Petera.

Starší muž byl trpělivý; mohl čekat. Jenže Wyman měl také pozoruhodnou výdrž. Takže Pfeifer nakonec kapituloval. A přerušil ticho.

„Pokud nevznikl v posledních dvou týdnech, Petere, žádný Institut Français de Recherches Médicales v Lyonu neexistuje, takže pro *Charpentiera* by bylo dost těžké tam pracovat. Amsterdamská univerzita, samozřejmě, existuje. Proto jsem také mohl zavolat starého přítele Harryho Joosta a zeptat se ho na mýtického van Steena …“

Stále upřeně pozoroval Petera, udiven mladíkovou schopností čelit chladnokrevně jeho odhalení.

„Doktore Wymane, bez podpory údajů z rozsáhlých výzkumů údajně provedených v Amsterdamu a Lyonu jsou vaše závěry – abych to řekl mírně – předčasné a slabé.“

„Moje teorie je správná, pane profesore,“ řekl tiše Peter. „Můžete udělat další tucet testů a výsledky budou stejné jako moje.“

„Když jste si ale tak jist, proč neudělat pořádný výzkum, který by prokázal vaši hypotézu? Proč jste tak spěchal?“

„Tlak – nechtěl jsem, aby nás někdo předběhl. Takže jsem na sebe vzal započítané riziko.“

Jeho učitel nereagoval. Peter pokračoval.

„Vůbec nevíte, jak to dnes vypadá ve světě výzkumu. Proč by mě z toho měl nějaký jiný doktor vyšachovat jen za poděkování někde pod čarou?“

Pfeifer se na chvíli zamyslel a pak promluvil.

„Vím, že lékařský výzkum může být jak rvačka v zapadlé uličce – je toho hodně v sázce. Člověk má ale jen dvě možnosti. Buď prokázat integritu, zůstat nad věcí a nesnížit se k podvodům – nebo se nechat podfouknout a smířit se s tím. Obávám se, že vy jste si nevybral ani jedno ani druhé.“

Peter seděl jak zkamenělý a čekal, až Pfeifer vynese rozsudek.

Pfeifer to učinil šeptem, aby nerušil vážené snídající muže.

„Poslouchejte mě dobře. Teď se vrátíte do laboratoře, vezmete si všechny své věci – a dáte pozor na to, aby všechno, co si berete, vám také *patřilo*. A do večera mi zmizíte z očí. Máte hodinu na napsání rezignace, kterou děkan dnes odpoledne s největším politováním přijme. Z města vás vyhnat nemůžu. Ale radím vám, abyste se vyhýbal bostonským lékařským kruhům, řekneme, do konce života.“

Peter se cítil jak kus dřeva – tvrdého, suchého dřeva. Mrtev.

Musel se přinutit, aby dýchal.

„Udělá se … nějaké … oznámení?“ vysoukal ze sebe nakonec.

Pfeifer se usmál. A s neskrývanou nevolí odpověděl: „Kdybychom tohle pustili tisku, vrhlo by to špatné světlo na Harvard. Ostatně, své špinavé zkumavky si raději myjeme doma.“

„A – co článek?“

„Bude otištěn v řádném termínu. Koneckonců, přes některé nedostatky je to významný kus práce. A nemějte obavy, dostane se vám uznání. Lehce najdu kolegy, kteří to spolupodepíší za mýtické postavy Charpentiera a van Steena.“

Vstal, zatímco Peter zůstal jako přikovaný na židli.

„Sbohem, Wymane. A hodně štěstí v povolání, které si zvolíte.“

36

Pouhá skutečnost, že v roce 1969 Grete Andersenová a Peter Wyman ztratili práci z diametrálně odlišných důvodů, potvrzovala paradoxní povahu lékařské praxe. Zatímco chirurgyně se snažila dovolat profesionální etiky, Peter ji popřel. A přesto byli oba dva postiženi stejným osudem.

Pochopitelně, Grete měla nezanedbatelnou výhodu poškozené strany a tak dělala dobrý dojem na ty lékaře v Americe, kteří soudili, že lékařský diplom není licencí k pohrdání morálkou.

Washingtonské lékařské kruhy ji sice mohly prohlásit „persona non Grete“ (jak zavtipkovala v telefonickém rozhovoru s Laurou), ale přepsat minulost nemohly. Nemohly změnit její vynikající známky z dob studia na medicíně, ani nadšené hodnocení její práce v nemocnici.

S radostí ji přijali, aby se podílela na chirurgickém programu Houstonské univerzity, kde se v současné době dělala nejzajímavější chirurgická práce – korekce a transplantace srdce.

Peter, podle svého vlastního názoru, neudělal nic nečestného, spíše jen účelového, a věřil, že historie prokáže, že měl pravdu. Obludné byrokratické postupy určování vědeckých důkazů byly ztrátou cenného času.

Přestože měl seznam asi dvaceti publikací, dále dopisy od školitelů, u nichž dělal Ph.D. na massachusettské univerzitě, a dokonce i záznam od profesora Pfeifera s konstatováním, že má „solidní předpoklady pro výzkum“, Peter zjistil, že je těžké sehnat jiné místo na univerzitě.

To ale nebylo žádné překvapení. Věděl, že co se udělá dopisem, lze rychle změnit telefonátem. A Pfeifer ho zcela očividně ostrakizoval.

Peter proto začal zkoumat soukromý sektor a hledat tam laboratoř, jež by ho přijala. Dale Woodburn a Art Nagra, dva čerství absolventi Stanfordu, založili v Palo Alto soukromý biochemický koncern zaměřený na výzkum a vývoj.

Oběma partnerům v oblasti neobiotiky se líbily Peterovy myšlenky. Líbila se jim jeho kvalifikace. Líbily se jim jeho diplomy na zdi. A i když se jim nelíbil on sám, na první pohled poznali, že to bude cenný přírůstek.

Woodburn a Nagra zareagovali včas na znepokojivé zprávy ve světě lékařství. Studie za studií, časopis za časopisem dokumentovaly alarmující skutečnost, že „pokud penicilín není už teď mrtev, v příštím desetiletí určitě bude".

Výskyt pohlavních chorob se za deset let zčtyřnásobil. A další baktérie začaly vykazovat silnou odolnost vůči zázračným antibiotikům předchozí generace. Jen v uplynulém roce zemřelo sedmdesát pět tisíc pacientů na infekce *získané při pobytu v nemocnici*.

Taková je síla našeho nepřítele – nemoci.

„Lauro? Slyšíš mě?"

„Spojení je bezvadný, Palmere. Slyším tě, jako bys byl za rohem. Kde jsi?"

„Nikde, kde by se ti líbilo," odpověděl vyhýbavě. „Volám jen, co je nového.

„Všechno je v pořádku. Napsala jsem ti dopis."

„Fajn. Nezlob se, že se tak dlouho neozývám, ale mám toho prostě až nad hlavu. Určitě pro mě nemáš žádnou novinku?"

I když věděla, na co naráží, otázku ignorovala.

„Palmere, vstávám v pět. Jedu do nemocnice. Sleduju, jak se stav pacientů zhoršuje. Sleduju, jak se stav pacientů zlepšuje. Jedu domů a celá uštvaná usnu. Jediná významná věc, kterou ti můžu prozradit, je to, že zřídili speciální stáž na neonatologii – a že jsem na ten program byla přijata."

„Hm – to je báječný. Určitě se těšíš na práci s nemluvňaty."

„Ano – je to úžasně vzrušující – i když ti to taky může zlomit srdce."

„Chápu. Když už o tom mluvíme, přemýšlím –"

„Ne, Palmere," pronesla tiše, „nejsem."

„Hm."

„Říkala jsem ti, ze začátku to nefunguje automaticky. Bylo to silně nepravděpodobné.“

Palmerův hlas zněl najednou úředněji: „Neměl bych tak dlouho viset na telefonu. Není tady moc linek a spousta lidí čeká –“

„Palmere, slib mi, že budeš psát, i kdyby to mělo být jen to, že jsi v pořádku. Jinak budu mít pocit, že jsem vdaná za jednosměrnou poštovní schránku.“

„Pořád na tebe myslím, Lauro. Doufám, že mi věříš.“

„A já na tebe.“

Laura byla zmatenější než jindy. Dokonce si vyčítala, že neotěhotněla. Třeba bylo Palmerovým vřelým přáním upravit jejich vztah. Chtěla, aby ji miloval jako před lety.

„Takže zatím ahoj.“

„Jo, ahoj.“

Z očekávaných titulů literatury faktu, Publishers Weekly, 6. března 1970:

ŠAMPIÓNOVA MYSL: Pohled psychiatra na sportovní velikány, *Barney Livingston, M.D.* Berkeley House, $ 7.95.

Praktický psychiatr zkoumá psychiku vynikajících přeborníků z různých sportovních oblastí od olympijských disciplín až po box a baseball. Na základě širokého výzkumu a obsáhlých rozhovorů byl shromážděn materiál, pokoušející se odhalit to, co dělí mimořádného sportovce od toho, jehož Livingston nazývá „laickým sportovcem“.

Každá z dvanácti kapitol se zaměřuje na jednoho šampióna, jako je Jesse Owens („Na co běhá Jesse?“), Sandy Koufax („Levoruká střela“), doktor Roger Bannister („Čtyři minuty fyziologie“).

Livingston nabízí provokativní postřehy, jako například to, že závod je pro některé běžce fantazijním znovunastolením sourozenecké rivality.

Průzračný jazyk zbavený odborné hantýrky činí tuto studii přitažlivou pro četné sportovní fanoušky a pro všechny, kdo se zajímají o „fungování“ člověka.

Bill Chaplin byl tak nadšen první recenzí v bibli knižního podnikání, že přesvědčil kolegy, aby se náklad prvního vydání Barneyovy knihy zvýšil z deseti tisíc na patnáct tisíc výtisků.

Rozhodli se také subvencovat výběrový autorský zájezd a uspořádat recepci u příležitosti vydání toho, co by se mohlo stát „trhákem“ roku.

Zklamalo ho, že Barney neskákal radostí.

„Kolikrát mám opakovat, Bille, že pracuju pro Sigmunda Freuda a ne pro P. T. Barnuma. Nechci přicházet na trh jako nový čistící prostředek. Napsal jsem vážnou knihu a chci, aby ji lidi brali vážně.“

„Barneyi, chceš, aby se ta kniha četla. Proto musíme utrousit pár slov. Navrhujeme jenom, aby ses párkrát objevil v televizi, zajel do Washingtonu a Bostonu –“

Barney ho přerušil: „Bille, proboha, já jsem psychiatr. Moji pacienti mají už tak dost potíží s mou osobou, než aby ji museli ještě sledovat doma nad talířem míchaných vajec.“

Chaplin si zničeně povzdechl. „Dovolíš nám aspoň, abychom to odstartovali důstojnou recepcí v St. Regis a pár rozhovory s významnými – slyšíš mě? – významnými novináři?“

„Proč by kdokoli z nich chtěl mluvit s někým tak neznámým, jako jsem já?“

„Jo,“ řekl Bill, „mám totiž takový nápad. Na té recepci nepřivítáme jen tvou knihu, ale také ty, o nichž je napsána. Nebude to senzace, shromáždit všechny ty živoucí legendy do jedné místnosti?“

Barneye ta myšlenka nadchla, ale stále se bál, aby ho nezatáhli do nějakého cirkusu.

Přikryl sluchátko dlaní a obrátil se k Emily. „Bill chce, abych –“

„Já vím. Mluví tak hlasitě, že jsem slyšela každé slovo.“

„Co si o tom myslíš, Em?“

„Řekla bych, že má pravdu v tom, že nějakou publicitu musíš mít. Jenom si zajisti, abys mohl autorizovat všechno, co má být zveřejněno.“

Barney odkryl sluchátko. „Dobrá, Bille, můj duchovní poradce mě přesvědčil, že ty víš nejlíp, co se má udělat. Jen zajisti, abych mohl všechno autorizovat. A ať to má úroveň. Chci říct, že exkluzivní rozhovory pro pornočasopisy nebudou.“

„Nech to na mě,“ slíbil vděčně Bill.

Barney zavěsil a pohlédl na Emily. „Dobrá zpráva, co?“ zeptal se.

„Podle mě je to fantastická zpráva – jak to, že nejsi nadšením bez sebe?“

Já jsem, pomyslel si Barney. Ale vím, co mi brání, abych se mohl radovat.

Přestože slíbil, když se k němu Emily nastěhovala, že o tom nebude mluvit, nedokázal se ovládnout, aby občas neudělal neomalenou narážku.

Když třeba běželi parkem, Barney ukázal na děti hrající si s míčem nebo na maminky s nemluvňaty v kočárku a utrousil: „Jednou budem mít taky takové – a pak si mě budeš muset vzít.“

Ale Emily měla vždycky stejnou odpověď. „Tak jak jsme, jsme šťastní, Barne. Musíme si to co nejvíc a co nejdýl užívat.“

Začala tu větu opakovat jako litanii a Barney začal mít obavy, co sakra myslí tím „co nejdýl“. Že si budeme užívat, dokud nepřijdou děti? Nebo – to nemohla snad myslet – dokud jsme spolu? Mohla to myslet?

Ulice Tu-doh v Saigonu byla mezi americkými vojáky většinou známá jako „Ulice radovánek“. Její křiklavé atrakce osvětlované růžovými a modrými neony splňovaly i ty nejdivočejší smyslné sny, jež v sobě musel potlačovat mnich v uzavřeném klášteře.

Kapitán Hank Dwyer, M.D. měl pocit, že se nachází v sexuálním Disneylandu, jehož divy nikdy nevyblednou. A vracel se do toho ráje smyslů, jak často jen mohl.

Dívky byly tak krásné – jemné, štíhlé sochy ze slonoviny, jejichž nádherné paže dokáží pouhým pohybem probudit v muži vášeň.

Pravda, přijímaly za svou společnost peníze, ale na oplátku poskytovaly víc než fyzické potěšení. Byly si vědomy toho, že muži vyhledávají jejich společnost nejen kvůli sexuální touze, ale že u nich také hledají lék na svou osamělost. Poskytovaly jim útěchu, společnost a – jiné slovo na to není – uctivý obdiv.

Muži mají totiž obrovský psychický apetit a přímo hladoví po ujišťování, že jsou pány a vládci. A ať už bojují ve wallstreetské

džungli nebo na vietnamských rýžových polích, vracejí se večer domů hladoví a potřebují stoupnout si na své piedestaly a dát se znovu do formy.

Ale Američani v jihovýchodní Asii byli tiše znechuceni zprávami o změnách, k nimž docházelo doma v USA.

Proslýchalo se, že jejich piedestaly byly skutečně povaleny.

V tutéž chvíli, kdy oni pálí ze svých zbraní zde ve Vietnamu, doma totiž zuří jiná válka.

Pro vojáky na frontě byly zprávy o feministickém hnutí přinejmenším znepokojivé.

Jak mají bojovat za osvobození cizí země, když jim hrozí, že se po návratu domů stanou vězni v domácnosti?

Proto tady na Ulici radovánek vyhledávali útočiště v objetí nejpřitažlivějších žen, jaké kdy spatřili. Vlasy a oči černé jak uhel, svůdné úsměvy – a především dětská smyslnost, neboť většina z nich vypadala jako děvčátka v rozpuku.

A ten nektar a ambrózie! Kde se v té zemi, jež se – s výjimkou hlavního města – zmítala v bojích, krvácela a hroutila, vzala nejlepší francouzská kuchyně i s archivními víny? Přestože rolníci na vesnicích hladověli, zde v Saigonu byl dostatek *paté de foie gras* i šampaňského. Ve skutečnosti všechno, co se dostane v Paříži, jste mohli dostat i v Saigonu – až na mír.

Pouhých patnáct kilometrů od Ulice radovánek byli zabíjeni a mrzačeni osmnáctiletí vojáci – farmářští chlapci z polí v Dakotě, černoši z městských ghett, jako je Chicago a Detroit – aniž by kdy skutečně pochopili, za co vlastně bojují.

A přesto je doma mnoho spoluobčanů proklínalo za to, že jdou za vlajkou a *umírají* za vlast.

Doktor může hrozným válečným ránám čelit jen dvěma způsoby: tím, že zatvrdí své smysly – nebo že je nasytí.

Hank Dwyer si zvolil druhý způsob. A jak se boj stával urputnějším – za jediný den mohl spatřit deset vojáků, jimž skryté miny utrhly nohy – Hank se tak brodil v krvi, že zcela otupěl. Ožíval jedině v objetí Mai-ling.

Poprvé se setkali na Ulici radovánek za okolností, řekněme, obchodních. Hank se však brzy přesvědčil, že tyto porcelánové

bohyně jsou ze vzdělaných rodin, jež se rozptýlily, rozpadly nebo jen zmizely – že ty dívky také přicházely na Ulici radovánek vyhladovělé po opravdovém partnerství. A po týdnu nočních návštěv Hank přemluvil Mai-ling, aby se přestěhovala k němu do klimatizované vily; tu sdílel s dvěma dalšími důstojníky, kteří si rovněž opatřili orientální „nevěsty“.

Žili zde jako v malé komuně. Jedna z žen již měla dítě, druhá byla těhotná a nově příchozí Mai-ling se od nich brzy dozvěděla, že její pouto s Amerikou se neobyčejně posílí, když se stane matkou dítěte, jehož otcem je americký důstojník.

Hank tu zprávu přijal lhostejně. Kdyby mu to oznámila Cheryl, určitě by se neovládl a trval by na přerušení těhotenství.

Ale tady v jihovýchodní Asii bylo vše úplně jiné: péče o děti patřila výlučně ženám. A kromě toho Mai-ling chápala, že každý muž je povahou polygamní, a trpělivě čekávala po celou noc, až se k ní vrátí domů … z Ulice radovánek.

Barney Livingston, M.D. se narodil 16. června 1937 v nemocnici King’s County v Brooklynu. A 20. dubna 1970 byl „vržen na trh“ v salónku Versailles hotelu St. Regis v New Yorku.

V době mezi otištěním pochvalné recenze v Publishers Weekly a dnem vydání sjednalo nakladatelství Berkeley prodej knihy jednomu nakladateli paperbacků za patnáct tisíc dolarů, tedy za cenu, kterou Bill Chaplin považoval za skromnou, ale jež Barneym natolik otřásla, že si tu cifru půl dne psal do poznámkového bloku.

Ve slavnostní náladě se odebral na zkoušku ke krejčímu.

Panebože, napadlo ho, když si ho krejčí poměřoval ze všech možných úhlů, ten je důkladnější než doktor.

Nic nebylo ponecháno náhodě. Mistr krejčí se ho dokonce zeptal: „Na kterou stranu ponášíte, pane doktore?“

Otázka ho zcela zmátla. Neřekl nic.

„Promiňte, pane,“ omlouval se uctivě krejčí. „Neslyšel jsem vaši odpověď.“

„Nerozuměl jsem té otázce.“

Krejčí se ji snažil upřesnit: „Na kterou stranu ponášíte úd –“

„Ponáším co?“

„Úd, pane," vysvětlil a ukázal co nejnenápadněji na Barneyův rozkrok. „Většina pánů ponáší obvykle vlevo."

To snad není pravda! Ten člověk se mě ptá, kde mi visí pytlík!

„Dobrá, udělejme to vlevo," vybral si Barney statisticky převažující umístění. A doufal, že měření už nepůjde do větších detailů.

„Bože, tobě to sluší," vykřikla nadšeně Emily. „Raději si dám na recepci pozor nebo tě nějaká můra na místě svede."

Objal ji a řekl: „Poslyš, když ty jsi se mnou v jedny místnosti, nevšiml bych si ani Raquel Welchové."

„Billova nová kočička tam bude taky?"

„Ano," zakřenil se Barney, „jeho sekretářka to už zařídila."

„Vsadím se, že je to kus."

Barney si povzdechl. „Ach, Em, víš, že chci být monogamní. Chci tě popadnout za levou ruku a navlíknout ti prstýnek."

Emily to nepřesvědčilo. Byla si vědoma toho, že když se někteří muži náhle octnou ve středu zájmu, dostanou priapické myšlenky.

„Pak je tu ještě zlatá bohyně lékařů –"

„Myslíš Lauru?"

„Poznám konečně to stvoření – nebo je to někdo, koho sis vymyslel, abych žárlila?"

„Určitě má příliš mnoho práce," odpověděl ledabyle Barney. „Požádal jsem Billa, aby jí poslal pozvánku, jen aby věděla, že bych ji tam rád měl."

O dvacet minut byli v hale hotelu St. Regis.

Estelle, Warren a jeho žena Bunny (bylo vidět, že je ve vysokém stupni těhotenství) nervózně čekali.

„Proč jste nešli nahoru?" volal na ně vesele Barney. „Ti, co přijdou nejdřív, dostanou nejlepší pochoutky."

Objal matku, která ráno přicestovala z Floridy.

„Jsi hodná, že jsi přiletěla," řekl.

„Barneyi, myslíš si, že bych mohla opominout tak významnou událost? Byla jsem knihovnicí, pamatuješ? Pro mě to největší, co může člověk udělat, je napsat knihu."

Warren dělal, co mohl, aby ovládl svou žárlivost. „Tak jdeme, pojďme se podívat, jaké dobroty podává pan nakladatel na autorovu počest. Jestli to nebude mít patřičnou úroveň, hned zítra to dám k soudu.“

Nebyli první. Většina šampiónů tam již byla. Barney – vzrušením téměř nedýchal – představil matku, bratra, švagrovou a Emily nesmrtelným ze sportovního panteonu.

„Ten Rafer Johnson je nejhezčí mužský, jakého jsem kdy viděla,“ zašeptala Estelle Barneyovi.

A pak se objevily další těžké váhy – hrdinové sdělovacích prostředků.

Když oslavy vrcholily, objevil se nečekaný host.

A Emily okamžitě věděla, že je to Laura Castellanová. I když byla oblečena do jednoduchých tmavomodrých šatů a její jedinou ozdobou byly zlaté vlasy, při pohledu na ni se lidem tajil dech.

Barney ji spěchal přivítat, políbili se a pak ji hned přivedl k Emily.

„Em, to je Laura – moje nejlepší přítelkyně od mateřské školky.“

Obě ženy řekly jednohlasně:

„Tolik jsem o vás slyšela –“

„Jsem ráda, že se vám podařilo přijít,“ pokračovala Emily, „vím, co máte práce.“

„Tohle bych si nenechala ujít za nic na světě. Barney je můj nejmilejší přítel. A myslím si, že Šampiónova mysl je skvělá.“

„Taky myslím,“ souhlasila Emily, „a pokud se vám líbil úryvek ve *Sports Illustrated*, úplně se pominete, až budete číst celou knihu.“

„Ale já už celou knihu četla – Barney mi poslal obtahy.“

Emilyiny nejhorší obavy se potvrdily. Od začátku tušila, že Barneyovy nejhlubší city se váží k téměř legendární Lauře – navzdory tomu, že tolikrát protestoval a jejich přátelství označoval za platonické.

Uvědomila si, že není schopna pokračovat v rozhovoru. Zahlédla kolegyni ze *Sports Illustrated*, omluvila se a spěšně se vzdálila.

„Není to tu senzační?“ ozvalo se náhle za Laurou.

Otočila se a tam stál – jako obvykle hezký a jak z módního žurnálu vystřižený – Bennett Landsmann.

„Bene," vykřikla a vřele ho objala. „Jak se máš?"

„Sama dobře víš," zašklebil se Bennett. „Jak se má kterýkoli doktor jako já? Buď je napůl živej nebo napůl mrtvej. Při této výjimečné příležitosti jsem však napůl šťastně zlitej."

„Tak co říkáš úspěchu našeho společného přítele?"

„My dva víme, že si to nikdo víc nezasloužil," odpověděl Bennett. „A co říkáš té Emily? To je fakt jednička."

„Je milá," přisvědčila Laura. „Neměly jsme zatím moc času si popovídat, ale vypadá jak rtuť. Jsou spolu šťastni?"

„Barney ji miluje, to vím," informoval ji Bennett. „Chce si ji vzít. Jenže ona stále říká ne – z důvodů, které bychom mohli diagnostikovat jako záhadné."

„Poslyš, Landsmanne," vybídla ho Laura, „nechci se tě dotknout, ale já jsem nepřiletěla až z Bostonu jen na třídní schůzku. Chci se seznámit s hvězdami. Kde je Jackie Robinson?"

Bennett ukázal rukou. „Vidíš ten dav na druhé straně? Za ním je Jackie. Já ho taky ještě neviděl, řekneme někomu, aby nás představil."

„Prima. Musíš se protlačit, půjdu těsně za tebou." A vyrazili.

Bill Chaplin zářil. Recepce předčila jeho očekávání.

Vidět Jesse Owense, jak se baví o atletice s Rogerem Bannisterem (přiletěl jen kvůli této příležitosti), a pozorovat Joe Louise a Muhammada Aliho, jak pózují pro kamery. Panebože, to by byl zápas – černý bombarďák v době svého vrcholu se samozvaným šampiónem Alim.

Bill požádal Bannistera, nyní londýnského neurologa, aby pronesl přípitek.

Bannister byl stručný a věcný.

„Na základě osobní zkušenosti mohu bezpečně konstatovat, že čtyři hodiny rozhovoru s doktorem Livingstonem jsou daleko podnětnější než čtyři minuty na trati.

Myslím, že bychom měli Barneyovi pogratulovat k jeho imaginaci a hlubokému vhledu, jimiž prokázal, že sportovec má tělo i ducha."

Ozval se uznalý potlesk a když si oba doktoři potřásli rukama před kamerami, vykřikl Muhammad Ali: „Hele, doktore, zapomněl ses zmínit o mně!“

Barney pohlédl na Estelle a Warrena. Zdálo se mu, že bratr pukne pýchou. Matka si utírala oči. A Barneye napadlo: Panebože, kdyby se toho tak dožil táta.

„Sehnala jsem všechny autogramy.“

„Bunny, tos neměla. To je tak uhozený,“ plísnil ji Warren. „Oni si to zřejmě nemysleli. Ali mi dokonce naškrábal na ubrousek básničku.“

Barney pak pozval malou skupinu (nazval ji „domácí tým“) k sobě do bytu na chlebíčky a šampaňské.

„Bun, to je senzační,“ řekla Laura, zatímco jí Warren dolíval sklenku. „Můžeme si ji poslechnout?“

Bunny vytáhla z kapsy hnědý ubrousek. „Je trochu krátká, ale je to originální Ali: *První housle hraje teďka Livingston, Ali však udává vždycky tón*.“

Ozval se smích.

„Schovej si to, Bunny, jednou to může mít cenu,“ poradil jí Barney.

„Nejen že to schovám,“ odpověděla šťastně, „já si to zarámuju.“

Emily přinesla obrovský tác s nejlepšími studenými lahůdkami, které bylo Carnegie Delicatessen schopno nabídnout, a všichni se krmili a pili šampaňské jako vodu.

„Barneyi,“ zeptala se mírně podnapilá Laura, „jen tak mezi námi děvčaty, kdo na tebe při těch rozhovorech nejvíc zapůsobil?“

„Fakt nevím,“ váhal Barney, jenž už měl také špičku, „jedno ti ale řeknu. Kdybych si měl vybrat jedinýho člověka na světě, s kterým bych chtěl jít na večeři – „ dramaticky se odmlčel a pak větu dokončil: „ – byla by to Emily.“

Přiopilá skupinka zatleskala.

„Tak kdy bude svatba, Barne?“ zvolala Bunny.

Barney byl příliš ovíněn, než aby dokázal pohotově odpovědět. Ale ujala se toho Emily.

„Bunny, budeš první, kdo se to dozví,“ odpověděla s předstíraným veselím.

„Ne, ne,“ protestoval Barney. „První budu já.“

Těsně po desáté se Laura zvedla.

„Nechce se mi trhat partu, ale musím chytit poslední letadlo do Bostonu.“

Pak vstal také Bennett. „Myslím, že pro mladého chirurga je už taky nejvyšší čas. Můžu tě svézt, Lauro? La Guardia je přímo cestou na Yale.“

„Prima, Bene. Aspoň mi budeš moct trošku vyprávět, co zajímavého jsi poslední dobou komu uřízl.“

Oba se postupně se všemi rozloučili. Když Laura došla k Barneyovi, zašeptala mu do ucha: „Emily je senzační. Tu si nenech utéct.“

„Nenechám,“ zašeptal Barney. Doprovodil Lauru a Bennetta ke dveřím. Když se vrátil do pokoje, Warren si oblékl sako.

„Nevím jak vy, vážení,“ zavtipkoval, „ale já si musím na živobytí vydělávat. Bunny musí odvézt děti do školy a maminka vypadá trochu unaveně. Takže tu necháme vás dva, abyste si vychutnávali slávu a štěstí.“

Pak se obrátil k Emily a požádal: „Dohlídni na mýho velkýho bratra, ať přijde někdy v neděli na oběd. On je tak nezodpovědný.“

Nakonec se osazenstvo zmenšilo na dva.

„Tak,“ oddechl si Barney a zamilovaně se zadíval na Emily, „jak se ti líbil dnešní večer?“

„Je absolutně nádherná.“

„Cože?“

„Jak to, žes mi nikdy neřekl, že je Laura tak krásná?“

„Protože není,“ řekl upřímně, „ve srovnání s tebou –“

„Nech toho, ve srovnání s ní nejsem nic. Budu k tobě upřímná, Barne. Stačí, když s ní mluvím, a už se cítím celá nejistá.“

„Ale proč? Je to paní Talbotová. A my jsme jen –“

„Nehraj mi zas tu *platonickou* písničku. Proč nepřiznáš, že mezi vámi dvěma existuje zvláštní pouto? Vždyť ty jsi jí poslal obtahy knihy.“

„Je to doktorka – a sportovní fanda. Co mám říct, abych tě přesvědčil, Em?“

„Nic.“

„Co když řeknu, vezmi si mě a já už nikdy s Laurou Castellanovou nepromluvím? Ani ji nepozvu na svatbu.“

„Ach, Barne,“ zanaříkala unaveně, „nebudeme se k tomu zase vracet.“

„Tak dobře,“ pronesl pevně, „řekneme si to tedy jednou provždy. Proč si mě nemůžeš vzít? Co ti v tom sakra brání?“

Emily se rozplakala: „Já to věděla. Já prostě věděla, že k tomu jednou dojde.“

„K čemu, kruci?“ Tentokrát byl rozhodnut, že ji nenechá.

„Já tě znám, Barneyi. Možná líp, než se znáš ty sám. Ty nechceš jen ženu, ty chceš rodinu.“

„No a co? To je snad úplně normální, když se muž a žena milují.“

Zčistajasna, jako když spustí samopal, ze sebe vychrlila: „Barneyi, já nemůžu mít děti.“

Okamžik bylo hrobové ticho.

„Jak to víš?“ zeptal se jemně.

„Měla jsem nějaké problémy, ještě když jsem byla na fakultě, tak mi udělali laparoskopii. Podívali se dovnitř a zjistili, že mám neprůchodné vejcovody, naprosto neprůchodné. A než se budeš ptát – chirurgicky to nelze napravit.“

Barney nevěděl, co má cítit. Ale věděl, co říct.

Klekl si k její židli a zašeptal: „Emily, já miluju tebe. Ne nějaké dítě, které jsem nikdy neviděl.“

„Podívej, Barne, žila jsem s tebou a vím, že ze všeho nejvíc v životě chceš být otcem.“

Její vzlykání zesílilo a poslední slova byla téměř neslyšitelná. „A já ti žádné dítě nemůžu dát.“

„Em, věř mi,“ prosil Barney, „na tom nesejde. Vždycky si můžeme adoptovat –“

„Jednou bys mě kvůli tomu nenáviděl,“ řekla s nádechem hněvu, „i když bys udělal *ušlechtilou* věc. Zůstal bys se mnou a trápil by ses, že nemáš své vlastní děti.“

Potom oba ztichli.

V jednom směru Emily prokázala, že má pravdu. Barney trpěl už teď.

„Emily, ty mě ale neopustíš, viď?“ prosil tiše.

„Ne, Barne, zůstanu tady, dokud mě nevyženeš.“

Aspoň budu mít ještě možnost promluvit si s ní, pomyslel si v duchu – a sám se sebou.

Výroční schůze Sdružení amerických psychiatrů byla, jako obvykle, chaotickou směsicí škorpení, špatných nálad a asociálního chování. (Konec konců, byla to oblast jejich odborného zájmu.)

Barney přednesl v sekci literární analýzy referát na téma *Moby Dick a americká psychika*. Dostalo se mu nejen vřelého přijetí, ale i následného přizvání do redakční rady časopisu vydávaného Sdružením.

Jeho radost však nebyla nezkalená. Cena za nejlepší práci v oblasti psychiatrie dospívající mládeže byla k Barneyovu ohromení udělena na závěrečném zasedání notoricky proslulému Andrewu Himmermanovi. Co na tom, že napsal brilantní monografii? Jak může Sdružení, jehož základním principem je napravovat mysl člověka, poctít někoho, kdo tak zostudil jeho etický kodex?

Třeba je za vším nějaká politika, pomyslel si Barney, ale jestli se s tím chlípníkem někdy setkám mezi čtyřma očima, povím mu pěkně od plic, co si o něm myslím.

Osud je důsledně vrtošivý: Stanovil, že na každém pisoáru, ať je tam třeba dvacet, padesát nebo ještě víc mušlí, když se tam objeví zároveň pouze dva pánové, zákonitě to dopadne tak, že stojí u sousedních mušlí.

A tak se také ve 4:38 hod. odpoledne Barney Livingston setkal s Andrewem Himmermanem. „Moc se mi líbil váš referát, doktore Livingstone,“ poznamenal starší psychiatr.

Barney ho ignoroval.

„Myslím, že šel přímo k jádru problému,“ pokračoval přívětivě Himmerman. „Předpokládám, že ho otisknete v *Journalu*.“

Barney se snažil co nejrychleji dostat z nepříjemné situace.

Himmerman byl zmaten. „Dotkl jsem se vás nějak, pane doktore?“ zeptal se zdvořile.

„Ne,“ vypravil ze sebe konečně Barney. „Rozhodně jste se ale dost dotkl jedné mé přítelkyně.“

„Ach," řekl psychiatr tiše, „a kdo to měl být?"

„Pardon," odpověděl výsměšně Barney, „zapomněl jsem, že jich ve vašem životě bylo už tolik, že si to nemůžete pamatovat. Speciálně jsem měl na mysli Grete Andersenovou, M.D."

„Ježíšmarjá," zaúpěl Himmerman.

Myli si ruce, tentokrát odděleni třemi umyvadly.

„Byl bych rád, aby věci byly jasné, doktore Livingstone."

Barney se rozhodl neodpovědět.

„Asi tomu nebudete věřit," pokračoval přesto Himmerman, „ale já jsem se té dívky nikdy nedotkl. Nepopírám, že před několika lety jsem se zachoval nevhodně, ale –"

Barney ho přerušil citátem z Marlowa: „*Ale bylo to v jiné zemi: a kromě toho, ta děvka je mrtvá*."

Himmerman zbledl jako stěna. Když se konečně zmohl na odpověď, bylo zřejmé, že nemůže najít vhodná slova.

„Nedokážu vám říct, jak nade mnou visí smrt toho děvčete. Moje manželství je v troskách, manželka je od té doby úplně paranoidní, kdykoli promluvím s přitažlivou ženou. Ujišťuju vás, že nemám klidný spánek."

„Zdá se, že s Grete jste ale spal dost lehce."

„Ne, ne! S tou dívkou jsem nikdy nic neměl. Je to úplná hysterka. Všechno si to vymyslela."

„Doktore Himmermane," řekl Barney a snažil se ovládnout, aby ukázal svou vlastní psychickou stabilitu. „Viděl jsem fotografii vás dvou. Vy jste měl na sobě tenisové šortky, ona velice úsporné bikiny a vinuli jste se k sobě. Eastman Kodak neprodává filmy, které si vymýšlejí."

„Bože, ne," zamumlal tiše Himmerman. A pak se hněvivě zeptal: „Prohlédl jste si tu fotku pečlivě?"

„Pod mikroskopem nikoli, ale díval jsem se na ni dlouho a důkladně."

„Potom jste si měl všimnout, že byla ovinutá ona kolem mě a nikoli naopak."

„Popíráte, že jste vzal Grete do toho Hiltonu na víkendové rande?"

„Doktore Livingstone, kdybych vám řekl, že žádné rande nebylo, že to děvče tam přišlo samo – a pokud vím, že je stále panna – věřil byste mi?“

„Těžko,“ odvětil Barney.

„Tak mi dovolte, abych uvedl pár nevyvratitelných faktů,“ naléhal Himmerman se stále větším hněvem v hlase. „Psychiatrické sdružení jižních států konalo o víkendu 17. a 18. dubna 1966 v Hilton Head své výroční zasedání. Byl jsem v té době předsedou Sdružení. Myslíte si, že bych byl takový blázen, abych na něco takového bral pacientku?“

Barney se stále zdržoval úsudku.

Himmerman pokračoval. „Během polední přestávky jsem šel k bazénu a zničeho nic najednou vyběhne to hysterické stvoření a vrhne se mi kolem krku. Zároveň přemluvila nějakého plavčíka, aby jí udělal fotku. Na místě jsem jí oznámil, že naše profesionální vztahy končí a aby se v pondělí, kdy má mít pravidelnou hodinu, už u mě neobjevovala.“

Odmlčel se, povzdechl si při nepříjemné vzpomínce na nešťastnou událost a zeptal se: „Zní vám to hodnověrně, doktore Livingstone?“

„Ano,“ připustil Barney, „proč jste si ale vzal ty prášky?“

Himmerman sklopil hlavu. „Snažím se být co nejupřímnější. A není to vůbec snadné.“

„Já vím,“ pronesl Barney se sympatiemi.

„Problémem toho děvčete – a teď mluvím důvěrně jako lékař s lékařem – je morbidní strach z mužů. Je to klasická hysterka, která se vyděsí, když vzruší muže, a pak uteče –“

Odmlčel se a pokračoval: „Mám dojem – a doufám, že to nezní jako vytahování – že začal pracovat přenos a Grete se vyděsila svých citů ke mně. Jediným únikem pro ni bylo diskreditovat mě jako předmět lásky. Jak to dokázala, na to jsem dodneška nepřišel, ale nějakým způsobem nahlédla do mých materiálů, uložených v sekretariátu Sdružení. Do té doby bylo všechno drženo v tajnosti. Složil jsem slib na výboru pro lékařskou etiku, že sám znovu prodělám psychoterapii. Jedině pod touto podmínkou moje žena souhlasila, že se mnou zůstane. A teď tahle nemocná, velmi nemocná

žena mi hrozila, že svolá tiskovou konferenci a označí se za poslední z dlouhé řady sexuálních obětí.“

Pohlédl na Barneye a klidně se zeptal: „Kdyby se tohle stalo vám – vaší kariéře, manželství, všemu – že by se všechno mělo rozplynout – kvůli lži – nemyslíte, že byste mohl na chvíli ztratit sebekontrolu …“ Hlas mu odumřel.

„Ano,“ řekl s pochopením Barney, neboť nyní už tomu muži věřil. „Myslím, že ano. Odpusťte, pane doktore.“

37

Smrt měla v roce 1972 strašlivou sklizeň.

Princové, prezidenti a básníci; zmrzlináři a atleti – po všech zůstala země chudší.

Ezra Pound – génius, zrádce, blázen – zmizel ze světa, zanechávaje zde, podle vlastních slov, „nesmrtelnou ozdobu, jméno, jež nezevšední."

Charles Atlas, jenž začal život jako devětačtyřicetikilový neduživec a stal se vzorem svalnatce, ideálem všech dospívajících chlapců, nedokázal odehnat tyranskou smrt, když mu vmetla písek do očí. Hrdina, jenž kdysi zdvihl svět, musel teď tento svět opustit.

Výbojný prezident Harry Truman (kdysi hrozil, že zmlátí kritika, jenž setřel zpěv jeho dcery) prohrál poslední kolo zápasu se životem.

Maurice Chevalier, prototyp okouzlujícího Gala, i když možná méně rytířský než jak jeho jméno napovídá (obveseloval nacistické vojáky), se odebral, jen Bůh ví kam.

Vévoda z Windsoru, jenž odmítl roli krále, aby se stal otrokem lásky, nyní abdikoval na život.

Bytost s ještě větší mocí, než jakou měl J. Edgar Hoover, se napíchla na telefon šéfa FBI, aby mu sdělila, že jeho čas vypršel.

Skutečně existoval muž jménem Howard Johnson, jenž byl vynálezcem zmrzlinových pohárů. Jeho život skončil v tomto roce a do nebe ho určitě doprovázel nejméně osmadvacetihlasý chór.

Příliš předčasně si kosatá vzala Jackie Robinsona, starého pouhých třiapadesát let.

Ještě mladší byli všichni američtí vojáci, kteří padli ve Vietnamu; jejich počet se blížil padesáti tisícům.

Možná to opravdu nebyla náhoda, že v tomto ničivém roce přestal existovat časopis *Life*.

A Barneyovy rány – i když metaforické – se stále ještě nezahojily.

Předpověď *Publishers Weekly* ho ukolébala v očekávání, že *Šampiónově mysli* se od kritiky dostane aspoň skromného přivítání.

Jenže žádné se neobjevilo. Žádná další chvála nebyla. Ani žádné odsouzení. Kniha měla nejhorší možný osud: byla totálně ignorována.

„Bille, řekni mi to na rovinu," požádal tři měsíce po vydání, „moje kniha propadla?"

„Řekněme to takhle," odpověděl Bill, „prodej je zatím poněkud pomalejší než jsme doufali, ale paperbackové vydání by mělo zasáhnout širší okruh čtenářů."

Chaplin zaváhal v naději, že ho napadnou nějaká šťastná, chlácholivá slova. Pak si však uvědomil, že není úniku.

„Ano," připustil, „řekl bych, že nastal rigor mortis."

Kdyby experti z *Guide Michelin* večeřeli v restauraci La Rennaissance v srdci Saigonu, nedaleko francouzské nemocnice, určitě by jí dali tři hvězdičky.

Aspoň takový byl názor majora Palmera Talbota, jenž zde býval na večeři často – zejména když toužil zapůsobit na nějakou návštěvu, ať již šlo o vládního úředníka či významného novináře.

(„To je ironie, že, pane majore, najít nejlepší francouzskou restauraci půl světa od Paříže. Člověk by si myslel, že válka omezí možnosti šéfa kuchyně. Že nebude mít přísun surovin.")

„Myslím, že levicový tisk rád přehání zdejší situaci jen kvůli lepšímu prodeji novin. Vždyť je zcela jasné, že máme všechno dobře pod kontrolou – a na to jste se ostatně přijel podívat. Doufám, že jste se přesvědčil, že je otázkou pár měsíců, než přineseme mír této krásné, zaostalé zemi."

„Upřímně řečeno, velice to na mě zapůsobilo. A o své dojmy se podělím s chlapci ve Washingtonu."

Říkává se, že válka je peklo. Jen zřídka se připouští, že pro hrstku privilegovaných může válka znamenat pekelně prima časy.

Služební pobyt Palmera Talbota ve Vietnamu byl zatím nesmírně příjemný. Naučil se vietnamsky nikoli proto, aby se ve vzdálených vesnicích vyptával, zda nejsou nablízku Ho Či Minovi chlapci. Spíš proto, aby pomáhal koordinovat činnost amerických vojsk a jejich jihovietnamských kolegů ve funkci styčného důstojníka u vrchního velení.

Měl také záviděníhodný úkol získávat a přesvědčovat neustálý proud vážených návštěvníků, kteří přilétali na takzvané „informační mise“. Palmer vždy dohlédl na to, aby – ať už se setkali s čímkoli – viděli také, že stále vzkvétají i taková místa jako je La Renaissance, takže s válkou to nemůže být tak zlé.

Nepřekvapilo ho proto, že když se jednou ráno dostavil na velitelství, nalezl vzkaz, že má zavolat předsedu branného výboru Senátu.

„Spojila byste mě se senátorem Forbesem?“ požádal svou eurasijskou sekretářku Marie-Claire. „Vezmu si to ve své kanceláři.“

„Ne, pane majore. Speciálně žádal, abyste použil jeden z *bezpečných* telefonů. Musí to být něco přísně tajného.“

Cestou do zvukotěsné místnosti, kde byl umístěn telefon pro utajované hovory, pohlédl letmo na lístek se vzkazem, který mu sekretářka předala – Palmer měl urychleně volat senátora domů, nikoli do kanceláře.

Spojení dostal v několika vteřinách.

„Haló, pane senátore, tady je Palmer Talbot, Saigon.“

„Ach, Palmere, člověče. Díky za zavolání. Mám dojem, že u vás je už nejspíš zítra.“

„Ano. Můžu pro vás něco udělat, pane senátore?“

„Popravdě, můžete, pane majore. Můžete mi udělat obrovskou laskavost.“

„A co by to mělo být?“ Senátor se na okamžik odmlčel a pak lakonicky odpověděl: „Oženit se s Jessicou.“

„S Jessicou?“ vyhrkl Palmer, poněkud vyveden z míry.

„Přesně tak, majore Talbote. S mou dcerou Jessicou, kterou jste přivedl do jiného stavu, když jste měli instruktáž na mém statku. Pokud je z vaší strany vše v pořádku, rád bych to okamžitě oznámil tisku.“

„Ale to není možné, pane senátore,“ koktal Palmer. „Já už jsem ženatý a nemůžu opustit svou ženu.“

„To je hezké, že máte tak odpovědný vztah, pane majore. Ale já mám tentýž vůči své holčičce. Radil bych vám co nejdůrazněji, abyste se na věci díval z mého pohledu.“

Nevyslovený rozkaz byl zřetelný a jasný. Forbes měl dostatečnou moc k tomu, aby poslal Palmera na frontovou linii, kde lze životnost důstojníků počítat na minuty.

„Nedělejte si teď starosti, majore Talbote," pokračoval senátor. „Je mi jasné, že na cestě k oltáři stojí pár překážek. Jestli je ale současná paní Talbotová velkorysá osoba, a já si tím jsem jist, pak dá souhlas k rychlému mexickému rozvodu a všechno je v suchu."

Palmer byl otřesen. Nechtěl Lauře ublížit. A zejména nechtěl narazit na její divoký španělský temperament.

„Pane senátore, s veškerou úctou," zamumlal, „žádáte mě, abych udělal ohavnou věc."

„A to, co jste provedl mé Jessice, nepovažujete za ohavné?"

Palmer byl ztracen. „Pane senátore, rád bych si trochu srovnal myšlenky, než –"

„Naprosto souhlasím," odpověděl senátor. „Proto také dostáváte ode dneška od devíti hodin desetidenní dovolenku. Jestli si pospíšíte – a já pevně věřím, že ano – můžete být zítra v San Francisku. A dalšího dne v Bostonu. Mezitím, abych záležitost urychlil, požádám jednoho svého bývalého právního partnera, aby začal pracovat na nezbytných formalitách. Souhlasíte s tím, pane majore?"

„Eh, ano, jistě, pane."

Když ale rozhovor skončil, Palmer zůstal sedět v šoku, s hlavou v dlaních, a neustále si tiše mumlal: „Lauro, ach, Lauro! Co mám dělat?"

Na rozdíl od všeobecného názoru může lidská bytost normálně žít v New Yorku.

Neboť jak obloha tmavne, metabolismus města se zpomaluje, jeho zvýšený tlak se snižuje a celková nálada klesá z denní mánie do poměrně klidné hypománie.

Barney vyšel na terasu a shlížel dolů na město připomínající roj světlušek.

Emily byla ve Švýcarsku jako zpravodajka na mistrovství Evropy v lyžování. Aby vyplnil hodiny samoty, naplánoval si, že dopíše referát o schizofrenické poruše myšlení. Pak ale zavolala Laura a Barney byl teď rozrušen a nemohl se soustředit.

Laura byla příliš rozčilená a nevyjadřovala se přesně. Pochopil z toho tolik, že mezi ní a Palmerem se stalo cosi hrozného a že Laura nevydrží sama v Bostonu.

Barney přirozeně trval na tom, aby co nejrychleji přiletěla do New Yorku. Protestovala, že by se to Emily nelíbilo. Když se ale dozvěděla, že Emily je na služební cestě, Laura svolila, že zkusí chytit poslední letadlo z Bostonu.

Těsně po jedenácté se na domácím telefonu ozval vrátný, že slečna Castellanová jede nahoru.

Její oči.

Byla to první věc, jíž si všiml, sotva otevřel dveře. Kolem očí měla veliké červené kruhy, jako by se někde poprala. Zřejmě několik hodin proplakala. Hlas měla chraplavý, jako by vyčerpala veškerou sílu.

„Ahoj," pozdravila tiše.

Vzal jí kufřík a vybídl ji: „Pojď dál. Posaď se. Myslím, že by sis dala něco k pití."

Přikývla.

„Proboha, Lauro, co se děje?"

„Objevil se Palmer …" začala a hned jí zase vytryskly slzy. „Já už nemůžu, Barne. Je to naprosto neuvěřitelné."

„Myslel jsem, že je ve Vietnamu. Jak to, že je najednou doma – je zraněn nebo co?"

„Ne, Barneyi," odpověděla Laura, „zraněna jsem *já*. Chce rozvod."

„Kruci, už jsem to nějakou dobu čekal. A ty určitě taky."

Zavrtěla hlavou. „Ne, mezi námi došlo k určitému usmíření. Všechno bylo úplně v pořádku a pak se najednou objeví a hodí mi kus papíru."

„Jakýho papíru?"

„Souhlas s *rápido* mexickým rozvodem."*

„To je šílený, Castellanová. Proč takový spěch?"

Laura mu to zajíkavě vypověděla.

Barney nedokázal udržet profesionální objektivitu.

„Víš co, Castellanová? Řeknu ti. že je to dobře, když se toho parchanta zbavíš. Nikdo, kdo ti není věrný, není dost dobrý, aby byl tvým manželem.“

Pokrčila rameny. „Třeba jsem jen já nebyla dost dobrá, abych byla jeho manželkou.“

Barney nesnesl takové sebepodceňování.

„Lauro, proboha,“ křičel na ni. „to, že s tebou zacházel jak s onucí, ještě neznamená, že musíš souhlasit s jeho názory. Vykašli se na něj, Castellanová! Ať jde k čertu, ty jednou najdeš někoho, kdo si tě zaslouží.“

Zavrtěla hlavou. „Určitě ne, Barneyi. Jsem přesvědčená, že pokud jde o muže, jsem rozený průšvihář.“

Poslal ji do postele do pokoje pro hosty. Pak jí dal sklenici vody a dvě pilulky a sedl si k ní. „Vím, že mi nebudeš věřit, ale já ti slibuju. že zítra ráno vyjde slunce. A to bude znamenat, že budeš mít za sebou první den na cestě k zotavení.“

Vzala si prášky a emocionálně vyčerpaná se položila na polštář.

„Děkuju ti, Barne,“ zašeptala tiše.

Seděl u ní, dokud si nebyl jist, že usnula, a pak po špičkách odešel.

Vrátil se k psacímu stroji, vyhodil nedokončenou schizofrenii, zasunul nový papír a začal psát.

ZÁZNAM

Komu: L. Castellanová, M.D.

Od: B. Livingston, M.D.

Věc: 101 důvod proč stojí za to žít

A přinesl jí to s šálkem kávy příštího rána.

Barney telefonoval, když Laura vešla do obývacího pokoje. Zavěsil a zasmál se. „Už vypadáš líp, Castellanová.“

„To určitě,“ řekla hořce. „Právě jsem se viděla v zrcadle. Vypadám jak po deseti kolech s Muhammadem Alim.“

„Ne, to ne,“ opravil ji. „Ali bojuje čistě.“ A pak jí velitelsky ukázal na gauč a poručil: „Sedni si.“

Když uposlechla, Barney jí oznámil: „Právě jsem mluvil s tvým šéfem a vysvětlil jsem mu – aniž bych se pouštěl do nějakých

podrobností – že jsi nemocná a musíš mít aspoň týden na zotavení. Velice dobře to chápal.“

„Co bych měla celou tu dobu dělat?“

„Chodit na dlouhé procházky, myslet na hezké věci. Proč by sis třeba nenakoupila spoustu hezkých šatů?“

„To sotva vypadá jako profesionální rada. Barneyi.“

„Poslouchej, Castellanová, jen na dnešní ráno jsem si dočasně prohodil roli. Nedívej se na mě jako na doktora, ani jako na přítele, ale jako na otce. Budeš mě poslouchat a dělat to, co je pro tebe nejlepší.“

„Ano, pane,“ usmála se chabě. „Ale ty jsi už šel do penze? Copak nemáš sjednané žádné návštěvy pacientů?“

„Požádal jsem sekretářku, aby zrušila všechno až do oběda, ale jestli budeš v pořádku, odpolední pacienty už vezmu.“

„Já jsem v pořádku, Barne. Úplně v pořádku. Nemusíš si komplikovat život jen kvůli tomu, že já si zkomplikovala svůj.“

„Žádný odmlouvání,“ zarazil ji Barney. „Pamatuj si. že dneska jsem otec.“

Opustil ji po obědě, když si byl jist. že je na tom dostatečně dobře, aby vydržela, řekněme, návštěvu Muzea moderního umění – prostě cokoli, než aby tu jen tak posedávala.

Když se v sedm třicet vrátil, k svému překvapení zjistil, že Laura připravila večeři.

„Neudělala jsem nic víc, než že jsem to ohřála. To by člověk neřekl, jaké předvařené dobroty se dají koupit na Padesáté sedmé ulici. Tak si sedni a povídej, cos dělal.“

Barney jí poskytl slovní náčrt čtyř případů, které měl toho odpoledne, a bouřlivé schůze, jíž se zúčastnil v nemocnici.

„Řeknu ti, Castellanová, kdyby někdy na tu naši schůzi přišel opravdickej psychiatr, tak by nedokázal rozeznat doktory od cvoků.“

„Některé naše porady v Bostonu jsou taky takové,“ uklidnila ho Laura. „Mimochodem, ten referát, co píšeš, mi připadá úplně senzační.“

„Myslíš tu schizofrenickou záležitost?“

„Je tam spousta nových pohledů. Kdy to doděláš?“

„Má to už zpoždění. Ale teď už je tak pozdě, že to můžu klidně ještě pár dní odložit.“

„Ne, Barne,“ řekla rozhodně Laura, „teď si budu hrát na rodiče já. Až skončíme tuhle báječnou hostinu, napochoduješ k psacímu stroji a dopíšeš ten článek. A to je rozkaz.“

Barney se usmál. „Ano, mami.“

O tři hodiny později Laura důkladně pročetla poslední stránky a vyslovila s nimi souhlas.

„Dobrá práce, Livingstone. Myslím si, že tě v medicíně čeká skvělá budoucnost.“

„Taky myslím. Teď si ještě udělám korektury a ty se zatím půjdeš zase pořádně vyspat.“

Vstala jak poslušné dítě, políbila ho na čelo a šla si lehnout.

Časně ráno se rychle nasnídali a Barney se připravil k odchodu za svou celodenní prací.

V tu chvíli Laura vyhrkla: „Do Bostonu se nevrátím.“

„Cože?“

„Prostě nemůžu. Vím, že bych nedokázala vstoupit do toho domu a dokonce kdoví jestli bych dokázala přijít do dětské nemocnice bez pocitu – já nevím – ponížení. Chápeš to?“

„Rozhodně chápu tu domácí část. Co ale budeš dělat?“

„Hned jak odejdeš, posadím se k tvému stolu a začnu telefonovat, abych zjistila, jestli někde náhodou není volné místo na neonatální jednotce.“

„Uprostřed roku ne, Castellanová – všechna místa budou obsazena.“

„Barneyi,“ usmála se, „zřejmě nevíš vůbec nic o světě nemocniční medicíny. I teď, kdy spolu mluvíme, si nějaký doktor někde podřezává zápěstí, začíná bláznit z drog nebo se hroutí. Jen se podívej na mě.“

Barney zavolal Lauře v poledne z ordinace. Zdála se být téměř šťastná.

„Nejspíš mi to neuvěříš, ale mám místo.“

„To bylo tedy tempo. Jaks to dokázala?“

„Víš, můj starý školitel z pediatrie zavolal příteli z Queen's Hospital v Torontu.

A přestože ten program zahájí až příští rok, fondy už mají – takže můžu začít kdykoli."

„To je fantastický."

„Skoro tomu nemůžu sama uvěřit," svěřovala se. „Ale aby mi to určitě neuteklo, poletím do Toronta hned dnes večer."

„Přibrzdi, Castellanová, ne tak rychle," varoval ji. „Právě tě zasáhla atomová bomba, potřebuješ nejméně dalších čtyřiadvacet hodin, než se ti vrátí rovnováha. Kromě toho jsem rezervoval stůl ve vynikající indický restauraci."

„Já nemyslím –"

„Tak je to správný, Lauro, nemysli. Budu to dělat za tebe, dokud tě nepropustím ze svý péče. Takže buď připravena v sedm třicet."

Usoudila, že Barney má pravdu. Potřebovala ještě nejméně další den, aby zorganizovala přesun – a aby si koupila něco na sebe do drsného torontského počasí.

O patnáct minut později, když dokončovala seznam nákupů, otevřely se dveře od bytu.

A vklopýtala Emily s velkým kufrem.

Zahlédla Lauru sedící spokojeně u Barneyova stolu a ztratila řeč.

Žádná z nich nebyla schopna najít vhodná slova.

Nakonec Laura prostě řekla: „Nechceš pomoct s tím kufrem, Emily?"

„Ne, děkuju," odpověděla se ztuhlou tváří.

Jak Emily odnášela kufr do ložnice, Laura poznamenala: „Barney tě čekal až zítra."

„To vidím," řekla klidně Emily. „Chytila jsem dřívější letadlo ABC. Nenapadlo mě, že když přijdu o den dřív, stanu se nevítaným vetřelcem."

„Emily, ty nic nechápeš."

„Obávám se, že chápu."

„Chci říct – Palmer a já se rozvádíme. Dokonce už jsme rozvedeni, díky mexické vládě."

„To hraje," pronesla mrazivě Emily.

„Chystala jsem se zítra odjet," pokračovala Laura a stále se snažila přimět Emily, aby odemkla bránu svého předčasného odsouzení.

„Kvůli mně spěchat nemusíš," odsekla Emily.

„Já odcházím hned."

Laura se pokusila odvrátit katastrofu, sebrala veškeré síly a zakřičela: „Počkej, sakra, Emily – chci ti něco říct!"

Emily se u pootevřených dveří otočila k Lauře: „Dobrá, tak mluv."

„Byla jsem v průšvihu," začala tiše Laura, „ve velkým průšvihu. A na světě jsem neměla nikoho, komu bych mohla zavolat, kromě Barneye. Nechal mě tady ze soucitu, nic víc. Spala jsem v pokoji pro hosty. Emily, prosím tě – Barney byl jediný člověk, na kterého jsem se mohla obrátit."

Lauře náhle došla slova. Uvědomila si, že v této situaci pravda vypadala jako nejdivočejší smyšlenka. Oč lepší by všechno bylo, kdyby si vymyslela nějakou extravagantní lež.

„Lauro," řekla klidně Emily, „dovol, abych k tobě byla úplně upřímná. Byly dva důvody, proč jsem si nechtěla Barneye vzít. A tys byla jeden z nich."

S těmito slovy zavřela za sebou dveře.

„Castellanová, to není tvoje chyba. Říkal jsem Emily o našem vztahu miliónkrát a jestli mi stejně pořád nevěří, tím hůř."

„A teď se podívej, kdo je mučedník, Barneyi."

„Já ne, já ne, to nemělo budoucnost. Nikdy by si mě nevzala."

„Ale nepovídej, byli jste dokonalá dvojice. Přece jsi ji miloval, ne?"

„Ano."

„A pořád ji miluješ?"

„Ano. Ale tím se nic nemění. Jenom se musím začít přes to dostávat teď a ne až později."

„Říkala, že já jsem byla jedním z důvodů, proč si tě nemohla vzít. Jaký byl ten druhý důvod?"

„Myslím, že to je soukromá věc. Lauro."

„Barne, za žádných jiných okolností bych se tě neptala. Jestli ale chceš pomoct mému svědomí, musíš mi říct, že tady byl opravdu ještě další důvod.“

Barney se na chvíli odmlčel a pak řekl: „Nemůže mít děti. Říkal jsem, že na tom nezáleží. Říkal jsem, že nechci nic jinýho, než se s ní oženit.“

„A –?“

„Nevěřila mi,“ pronesl tiše. Na chvíli se pohroužil do svých myšlenek. A potom dodal:

„Víš co, Castellanová? Já se to stydím říct – ale svým způsobem měla pravdu.“

To, jak sestra podivně ohlásila posledního odpoledního pacienta, Setha zmátlo. Ukázalo se, že to je vlastně trojice – muž kolem pětašedesátky a zřejmě jeho syn a dcera.

Vstoupili do ordinace beze slova a uctivě stáli, dokud jim Seth nepokynul, aby se posadili.

„Vy jste doktor Lazarus?“ ujistil se starší muž.

„Ano, jsem. Kdo jste ale vy? Proč jste neřekli sestře, jak se jmenujete?“

Seth chvilku čekal, zatímco trojice se navzájem po sobě dívala.

Potom otec rozpačitě vysvětlil: „Nechtěli jsme, aby o tom ještě někdo věděl. Budete to považovat za důvěrné, že?“

„Všichni lékaři složili hippokratovskou přísahu a slíbili uchovávat v tajnosti vše, co se jim řekne.“

„To se ale vždycky nedodržuje,“ vmísila se dcera.

„Nepochybuji, že existují indiskrétní doktoři, slečno, ale mohu vás ujistit, že k nim nepatřím. Můžete mi teď prozradit, jak se jmenujete?“

„Carsonovi,“ řekl starší muž. „Já jsem Irwin, tohle je můj syn Chuck a dcera Pam.“

Seth se na ně zadíval a pak se nahlas podivil: „A kdo z vás má vlastně nějaký problém?“

K Sethovu překvapení otec odpověděl: „My všichni.“

Starší Carson se předklonil na židli a začal šeptat.

„Jde totiž o mou ženu – jejich matku – je těžce nemocná.“

„Kde je?“ zeptal se Seth.

„Doma. Je tak těžce nemocná, že nemůže cestovat.“

„Kde je to, doma?“

„V Hammondu.“

„Vy jste sem přijeli až z Indiany? Co přesně je paní Carsonové?“

Starší muž se kousl do rtu; nejdříve pohlédl na dceru a potom na syna. Oba přikývli, aby naznačili, že má pokračovat.

„Před rokem jí zjistili maligní nádor žaludku. Operovali to. A odstranili.“

„A?“ zjišťoval Seth.

„Ze začátku to bylo těžké, ale pomohli jsme jí nějak si na to zvyknout. Nějakou dobu se zdálo, že je všechno v pořádku. Dokonce jsem ji k výročí svatby vzal ke Karibskému moři.“

Odmlčel se, zhluboka se nadechl a pokračoval: „Pak to všechno začalo nanovo. Šli jsme zase k doktorovi. Udělal nějaké rentgenové snímky. Chcete se podívat?“

„Ano, ovšem.“

Seth od něj vzal velkou obálku, vyndal snímky a dal je do negatoskopu.

Naráz mu bylo jasné, oč jde. „Abych byl upřímný, ty snímky moc slibné nejsou.“

„My víme,“ řekl mladý muž.

Otec se opět ujal slova. „Zeptal jsem se doktora, jestli by ji znovu operoval. A on mi řekl –“

Vytryskly mu slzy.

„Promiňte, pane doktore. Omlouvám se,“ vzlykal starší muž. „Jde o to, jak hrozně mi odpověděl. Bylo to tak surové. Řekl mi přímo: *Ne, to nestojí za to*.“

„To byl sotva ten nejlaskavější způsob, jak to vyjádřit,“ souhlasil s ním Seth. „Ale ty snímky ukazují nádorový růst u sutury s operovaným střevem.“

Muž přitom v slzách opakoval: „Když jsem ho prosil, odbyl mě.“

„Nenavrhl nějaké jiné možnosti léčby toho neoplasmatu?“

„Je tady možnost ozařování. Ale i náš rodinný lékař prohlásil, že v případě rakoviny žaludku to je téměř k ničemu.“

„Obávám se, že váš lékař měl pravdu,“ poznamenal Seth.

Vyprávění pana Carsona se zrychlilo. „Pak navrhl chemoterapii, což je další zbytečná procedura. Jediná věc, která je při tom zaručená, je to, že vám vypadají vlasy a vy vypadáte jak unavený kostlivec.“

Seth pouze přikývl.

„Takže co zbývalo. Nic. Nula. Jenom ji poslali domů umřít.“

Carsonův hlas zněl stále prosebněji. „Pane doktore, ona už skoro nemůže ani polykat. Musíme ji krmit dětskou výživou. Dáváme jí ovocné přesnídávky.“

„A i to se do ní dostává čím dál hůř,“ dodala dcera.

„Teď potřebuje antispastika a sedativa i na to, aby mohla spolknout trochu oslazené vody,“ řekl syn.

„Šli jsme tedy k doktorovi znovu,“ ujal se slova zase starší Carson. „A on se najednou vrátil k myšlence operace *gastro*– ani to nedokážu vyslovit.“

„Gastrostomie,“ vysvětlil Seth. „Můžete to nazvat opravou celého zažívacího traktu, při které by se tam přiváděla potrava přímo trubicí vycházející kůží.“

Seth se odmlčel a čekal na další podrobnosti.

„Dobrá, pane doktore, vám nemusím vykládat,“ pronesl Carson zhořklým hlasem, „že to je hrozná operace a ten člověk skutečně připustil, že to rakovinu nezastaví. Ani neměl jistotu, zda jí to zmenší bolesti. Řekl jen, že jí to dá víc času.“

Seth se chtěl dostat k jádru věci. „Je mi líto, že vám to musím potvrdit, ale podle toho, co jsem od vás slyšel, myslím, že ji nelze zachránit. Rozhodně nevím o ničem, co by bylo v mých silách.“

„To my víme,“ řekl otec a syn s dcerou po něm jako ozvěna opakovali, „ano, to víme. To víme.“

„Proto vás prosíme, abyste jí *pomohl*, pane doktore,“ žádal starší Carson.

„Nerozumím,“ bránil se Seth se znepokojivou intuicí, že rozumí.

„Pane doktore, nenechte ji tam jen tak ležet, aby se z ní stala lidská troska se samými plastickými trubičkami. Nenechte ji tak

trpět. Nechtě ji odejít teď, kdy si její život uchovává ještě kus důstojnosti. Ona chce zemřít.“

Nastalo ticho a pak Carson pronesl závěrečná slova. „Prosím vás, pane doktore, pomozte nám. Tedy, pomozte *jí*.“

Pak už bylo jen ticho. Carsonovi řekli své.

Seth byl ohromen. A ochromen při pomyšlení, že jeho dávný „čin milosrdenství“ pro Mela Gatkowicze nějak unikl za brány nemocnice – a dokonce za hranice státu.

„Kdo vám řekl moje jméno?“ zeptal se co nejklidněji.

„Nový internista v naší nemocnici, doktor Bluestone.“

Starší Carson po chvíli přerušil mlčení.

„Pomůžete nám, pane doktore?“ vyzvídal znovu. „Pro lásku boží –“

Ne, řekl si Seth v duchu, pro lásku lidskou.

„Ať mě doktor Bluestone zavolá dnes večer domů.“

Seth vstal.

Rodina se postavila, jako když kolem prochází církevní hodnostář, a pak vyšli do tmy.

Seth zhasl světla v ordinaci. A když zavíral dveře a odcházel k autu, přemýšlel o důsledcích toho, co téměř slíbil udělat.

Na návštěvu teď měla přijít smrt.

38

Jakmile Seth dorazil domů, okamžitě si o celé záležitosti promluvil s Judy; ta sdílela jeho zlou předtuchu.

„Jestli to Tim chce, proč to neudělá sám?“ vybuchla rozzlobeně. „Takhle dostává do nebezpečí životy nás *všech*.“

Seth na její slova jen přikývl. Až příliš dobře si byl vědom toho, že to, co oni považují za milosrdný skutek, by mnoho jiných označilo za vraždu.

„Tim by mi měl dneska večer zavolat,“ sdělil jí Seth. „Opravdu nevím, co mu mám říct.“

„Musíš mu říct, aby šel k čertu.“

Seth se hluboce zamyslil. Nakonec se tiše zeptal: „A co Carsonovi?“

„Panebože,“ zaúpěla Judy zoufale, „snad neuvažuješ o tom, že bys udělal to, co po tobě chce Tim –“

„Kašlu na Bluestonea,“ odpověděl s očima zahleděnýma do prázdna. „Ale jde mi o ty lidi. Celá rodina trpí – a nezdá se, že by to mělo hned tak skončit.“

„Ne, Sethe,“ odporovala Judy. „Neriskuj …“ hlas se jí zlomil. Poznala totiž, že Seth natolik soucítí s paní Carsonovou, že už se vlastně rozhodl.

Krátce po deváté večer zazvonil telefon. Byl to Tim Bluestone a volal z Indiany.

„Sethe,“ spustil, „myslím, že bych ti měl nejspíš vysvětlit –“

„To bys tedy měl,“ přerušil ho Seth. „Chci vědět přesně, co jsi řekl Carsonovým a proč.“

„Řekl jsem jim, že znám velice milosrdného doktora, který by jim mohl pomoct. Já sám na to nemám nervy, Sethe. Kromě toho jsem tě viděl odcházet z pokoje pana Gatkowicze tu noc, kdy zemřel. A pak jsem přemýšlel.“

Seth mu nedokázal odpovědět. A neodvažoval se zeptat, komu dalšímu to ještě řekl.

„Jsou tu zvláštní okolnosti, Sethe,“ prosil Tim. „Carsonovi jsou dobří, slušní lidé. A Marge – to je jeho žena – je jen troskou lidské

bytosti. Má nesnesitelné bolesti. Napsal jsem ti podstatné údaje v dopise. Dostaneš ho asi v zítřejší poště. Podívej, ta rodina je tak zoufalá, že mě žádali, abych – víš – něco udělal. Ze začátku jsem tu myšlenku odmítal. Ale posledních několik dní, co pozoruju, jak se její stav zhoršuje, myslím, že mají pravdu.“ Odmlčel se a pak ze sebe vychrlil: „Co kdybychom to udělali spolu, Sethe. Tím bychom si to břemeno mezi sebou nějak rozdělili.“

Time, ty blázne, pomyslel si Seth, neuvědomuješ si, že to je něco, co si nelze rozdělit? I když spolupracuješ, pořád neseš celou váhu na svých ramenou.

„Dobrá, podívám se na dokumentaci a zavolám ti.“

„Domů, ne do nemocnice, prosím.“

„Ovšem,“ odpověděl Seth, aniž by dal najevo rozmrzelost.

Materiály byly v ranní poště. Seth zavolal Tima krátce před desátou.

„Máš pravdu,“ ujistil ho, „takhle trpět si nikdo nezaslouží. Měli bychom uskutečnit tvůj … návrh. Ale bude to muset být o víkendu.“

„Ano. Jistě.“

„Teď mi přesně řekni, jak se k nim dostanu.“

Tim mu dal podrobné pokyny a dodal: „Děkuju ti, Sethe – panebože, jde z toho všeho strach.“

Seth na Timova slova nereagoval. Proč by mu měl kázat o všech těch duchách, jez vídal v nesčetných snech. Bluestone ho nemohl o strachu nic učit.

„Poslyš, Time, kde bydlí syn a dcera?“

„Chlapec studuje strojařinu na Northwestern University. Dcera je vdaná za majitele jedné restaurace. Občas mu vypomáhá v pokladně.“

„Dobrá, zajisti, aby tam nikdo z nich v neděli nebyl. Je to možné?“

„Jistě, jistě.“

„Teď musím vědět ještě poslední věc – je ta žena při vědomí?“

„Většinou ano. Proto také, když jí chceme trochu ulevit od bolesti, musíme jí dát velice silné dávky léků.“

„Musím s ní mluvit, tak zajisti, aby v neděli večer byla při smyslech. Budu tam v devět.“

Bylo to typické předměstí obydlené lidmi z nižších středních vrstev. Téměř stejné rodinné dvojdomky, všechny se stejnými keři a stromem na předzahrádce. Bylo 21:05. Na ulici byla tma jako v hrobě. Tim Bluestone nervózně přecházel před domkem manželů Carsonových, když se náhle objevil Seth.

„Bluestone?“ řekl tiše.

„Ahoj, Sethe. Stalo se ti něco s autem?“

„Nic. Zaparkoval jsem ho na příhodném místě. Pojďme dovnitř.“

Seth nedodal, že si půjčil od Judy jejího kombíka bez lékařského označení.

Od vstupních dveří bylo slyšet zvuky baseballového utkání v televizi. Setha napadlo, že to manžel možná schválně pouští tak nahlas, aby přehlušil – aspoň v uších, když ne v mysli – zvuky utrpení své ženy.

„Dobrý večer, pane doktore,“ pozdravil Irwin Carson bezbarvým hlasem. „Jste hodný, že jste přišel.“

„Kde je paní Carsonová?“

„Nahoře. Její ložnice je nahoře. Čeká vás.“

Seth pouze přikývl. „Chcete tam jít a promluvit s ní?“

Manžel se na okamžik zamyslel a pak odpověděl: „Mluvili jsme spolu celé odpoledne. Rozloučili jsme se, myslím, že nemůžu …“ Hlas se mu zlomil.

Oba doktoři přikývli a pomalu vyšli po schodech nahoru.

„Dobrý večer, Marge,“ řekl Tim. „Tohle je doktor Lazarus.“

Žena vypadala jako přízrak. Do pravé ruky měla zavedenou infúzi, která ji kapku po kapce udržovala při životě.

Podala Sethovi vyzáblou ruku a namáhavě zašeptala. „Děkuju vám, že jste přišel, pane doktore.“

Seth přikývl a posadil se, aby si trochu promluvil s trpící ženou.

„Paní Carsonová, pro vás je určitě obtížné mluvit, ale některé věci musím vědět. Je vám známo, proč jsme sem dnes večer přišli?“

„Ano, pane doktore.“

„Nezapochybovala jste o správnosti toho, oč jste žádala doktora Bluestonea? Mám na mysli, zda jste si to mezitím nerozmyslela.“

„Ne, chci zemřít.“ A téměř s pláčem dodala: „*Prosím vás*, pane doktore.“

V tu chvíli se Sethovy oči zastavily na malé replice ukřižovaného Krista na nočním stolku. Byla katolička. Nepáchala tím, že ho dnes večer pozvala, jakousi sebevraždu – tedy smrtelný hřích? Marge mu tu otázku zodpověděla dřív, než se zeptal.

„Nemějte obavy, pane doktore,“ zamumlala, „udělejte, co je třeba. S ostatním si poradím sama. Modlila jsem se k Němu tak často, že mi určitě porozumí.“

V tu chvíli Seth pohlédl na Tima, zda jako rodinný lékař nechce něco říct. Zdálo se však, že není schopen promluvit. Seth se opět obrátil k paní Carsonové.

„Dám vám do infúze nějaký lék, paní Carsonová. Za pár minut usnete –“

„– a už žádná bolest?“

„Ne, paní Carsonová,“ ujistil ji jemně Seth, „už žádná bolest.“

Žena se rozplakala a slzy jí stékaly po propadlých tvářích. „Pane Bože,“ šeptala, „děkuji Ti, žes mi seslal anděla.“

Seth s ní nadále tiše rozmlouval, neboť si uvědomoval, že jí jeho slova poskytují útěchu. Když do jehly na její pravé paži aplikoval obsah ampulky, všiml si, že se Tim Bluestone otočil zády. *Nedokázal se na to ani dívat*. Seth uchopil paní Carsonovou za ruku a pevně ji držel, zatímco z ní vyprchával život a bolest.

Oba lékaři vyšli z pokoje a sestoupili po schodech k panu Carsonovi, jenž otupěle zíral na postavičky na obrazovce. Vstal.

„Odpočívá v míru,“ odpověděl Seth na nevyřčenou otázku.

Carson se pokřižoval a rozplakal se. Možná z lítosti, možná z úlevy. Možná z obojího.

„Já … nevím, co říct,“ vzlykal.

Mladší doktor nevěděl, jak reagovat.

Seth si oblékl sako a oslovil starého muže: „Pane Carsone, měl byste vědět, že její poslední slova patřila rodině – že to chce, protože vás všechny miluje.“

Carson, stále v slzách, přikývl, že rozumí.

„Doktor Bluestone sem ráno přijde na kontrolu. Dobrou noc."

Irwin Carson zůstal stát jak zkamenělý; domovní dveře se tiše zavřely.

Oba doktoři se znovu ocitli venku ve tmě.

„Jak ti mám poděkovat, Sethe?" zašeptal dojatě Tim.

Seth ho uchopil za rameno a odpověděl:

„Už mi nevolej. Nikdy."

A zmizel do noci.

„Myslím, že takovou depresi jsem v životě neměl."

„Taková prohlášení mohou u lidí způsobit ztrátu důvěry k psychiatrům," dobíral si ho Bill Chaplin. Snažil se pozvednout autorovi náladu přátelským obědem v restauraci Elaine.

Barney se neúspěšně pokusil o úsměv.

„Bille, jsem jenom člověk. A kromě toho, abys mohl pomáhat jiným, nemusíš být sám nutně šťastný – jinak by v New Yorku nebyl ani jeden terapeut. Já mám spoustu konkrétních důvodů, proč se cítit bídně. Za prvé, opustila mě Emily – dokonce ani nebere moje telefonáty do *Sports Illustrated*. A jak mě jeden *přející* Přítel informoval, začíná chodit s nějakým člověkem z ABC Sports. Přítelkyně Laura je kdesi v torontský divočině, na pokraji nervovýho zhroucení, a mou knihu – ani jako paperback – nechce nikdo číst."

„No tak, Barneyi," povzbuzoval ho Bill, „přestaň s tím nářkem, už toho bylo dost. Pojď si promluvit o tvé další knize."

„Žádnou nemám," odpověděl bezútěšně Barney. „Palice je vymetená. To jsem si myslel, bůhvíjaký to není nápad s tou sportovní knihou. Upřímně jsem věřil, že lidi chtějí vědět, co se děje v hlavách heroických postav."

Bill se na Barneye upřeně zahleděl. „Máš pravdu, chtějí. A já si myslím, že bys svůj přístup neměl měnit ani o čárku. Co kdyby ses jen soustředil na jiný typ hrdinských postav?"

„V žádným případě, Bille. Achilles je mrtev, Sir Lancelot je mrtev – a Beatles se rozpadli. Ve věku cynismu nemůžeš mít idoly. Mám na mysli –"

Chaplin ho náhle přerušil:

„Barneyi – mám to!“

Bill to dokonce vykřikl tak nahlas, že se k němu nechápavě otočila půlka restaurace.

Jenže Bill si ničeho nevšímal, protože ho jeho vlastní myšlenka úplně posedla.

„Barneyi,“ pokračoval, „v Americe jsou všechna možná náboženství, ale všechna jsou zajedno v jedné věci – Bůh je doktor nebo naopak.“

„Cože? Chapline, pokračuj takhle dál a já tě dám prohlásit za duševně chorýho. Z vlastní zkušenosti vím, že nikdo nemá tak daleko k tomu být hrdinou, jako lékař.“

„To víš ty,“ prohlásil Bill, „ale průměrný člověk to neví. Muž z ulice si myslí, že doktor je kněz, který sedí na přímém telefonu k pánubohu. Doktory uctíváme jako božské mocnosti. Máme z nich hrůzu. Kdybys dokázal nějak sdělit, co se skutečně děje v hlavách lékařů –“

Barney se začal usmívat. „Bille, nic takovýho jako kolektivní lékařská psýcha neexistuje. Doktoři se vyskytujou ve víc druzích než Heinzovy kečupy. Ale většina z těch, který znám, je zcela zapálená pro svou sisyfovskou práci a jen doufají, že je ten kámen nepřeválcuje.“

„To víš *ty*, Barneyi, ale *ty jsi* uvnitř. Doktoři, jak jsem je poznal já, jsou prodejný, nespolehlivý lemplové v bílých pláštích a opírají se o písmenka M a D jako o berličky, na kterých se chtějí mermomocí udržet ve vysoké společnosti. Nemám pravdu?“

„Ne,“ usadil ho Barney klidně. A pak dodal. „Ale úplně vedle taky nejsi. Narazil jsem na takový typy – co čtou *Medical Economics* místo skutečně odborných časopisů – ti poškozují pověst celý naší profese.“

Bill téměř skočil přes stůl a popadl Barneye za klopy. „Povídej,“ zařval na něj jak dělesloužící četař. „Ukaž – ukaž, co je za těmi maskami, jaké mozky jsou v těch nadutých hlavách. Ukaž lidem, jací doktoři *opravdu* jsou.“

Barney se na chvíli hluboce zamyslel a pak se klidně zeptal: „Chceš ode mě, abych odvedl sekernickou práci?“

„Chci od tebe pravdu, Barne. Jestli má veřejnost pokřivenou představu o doktorech, naprav ji.“

Bill přitlumil hlas. „Poslouchej mě dobře, Livingstone. Teď jsme na něco kápli. A ty z téhle hospody neodejdeš, dokud mi to nepodepíšeš. Třeba jen na ubrousku.“

A potom, napůl pro sebe, Bill zabručel: „Tak, doktore Jorgensene, léta jsem si přál, abys zemřel. Teď ale doufám, že budeš žít dost dlouho, aby sis přečetl tuhle knihu!“

„Kdo je doktor Jorgensen?“

Bill náhle zvážněl.

„Člověk, který mě připravil o oko,“ zamumlal. „Přišel jsem k němu s obyčejným zákalem. Zvrtal to a já byl bez oka. Dokonce jsem se s ním soudil a ten parchant to vyhrál.“

„Bille, prosím tě. Pravděpodobnost něčeho takového je milión k jedný.“

„Ne, Barne, ty to nechápeš. Něco podobného se totiž stalo téměř každému na světě. Tohle téma se dotýká všech lidí. Vsadím se, že i ty jsi měl v životě špatnou zkušenost s doktorem.“

Barneye náhle udeřil obraz scény, kterou sice nikdy neviděl, ale kterou si sestavil v nesčetných těžkých snech: otec ležící na zahradě tváří k zemi, zatímco matka naříkavě volá a Warren utíká …

A dr. Freeman nepřichází.

Neuvědomoval si, jak hluboce se zasnil, dokud neuslyšel Billa říkat: „Tak co, napíšeš tu knihu?“

Barney zavrtěl hlavou.

„Myslím, že bys nechtěl číst to, co bych vyrobil. Většina doktorů je tak oddaná své práci a tolik se pro ni angažuje; procento sebevražd u doktorů je asi desetkrát vyšší než u ostatního obyvatelstva.“

„To je skutečně pravda?“ podivil se Chaplin.

Barney přikývl. „Toxikomanů a alkoholiků je mezi nimi *stokrát* víc.“ A dodal: „Protože péče o druhé si vybírá svou daň.“

„Takže chceš napsat obhajobu?“ zeptal se Bill.

„Ne,“ odpověděl Barney, „jen pravdu: že doktoři jsou jako každá jiná lidská bytost.“

„Dobrá,“ ustoupil Chaplin, „napiš to, jak chceš. Jenom mi slib, že to napíšeš.“

Barney se podíval na hodinky a vstal. „Poslyš, jestli hned teď neodejdu, nestihnu včas pacienta objednaného na třetí hodinu a budu do tý knihy muset zahrnout pasáž o sobě. Díky za oběd, Bille. Jen škoda, že jsme si nepovídali o baseballu.“

„Jak to?“

„Protože teď musím napsat tu zatracenou knihu.“

Lance Mortimer se jako obvykle pyšnil milenkou jménem paní Štěstěna. Jeho školitelem na Mount Hebron byl muž, k němuž mnoho kolegů vzhlíželo s posvátnou úctou. Neboť Patrick Knowles byl prvním doktorem, jenž zredukoval svůj celkový úvazek v nemocnici na osmačtyřicet hodin měsíčně.

A co víc, bylo to osmačtyřicet hodin *nepřetržitých*. Někteří kolegové nedovedli pochopit, jak Knowles může zůstat bdělý během své vyčerpávající dvoudenní služby. Ale specializací tohoto transplantovaného Angličana bylo probouzet a uspávat lidi.

Byl to velký učitel. Velice pečlivě instruoval Lanceho o patrně nejchoulostivějším kroku na začátku operace, a to o provedení endotracheální intubace, aby anesteziolog mohl zajistit dýchání narkotizovaného pacienta.

(„V tom je celý trik, kamaráde,“ vysvětlil mu Knowles. „Pamatuj si, že trachea je *před* jícnem. Musíš mít absolutní jistotu, že *vidíš* trubici, jak prochází mezi hlasivkami, potom bys také měl slyšet zvuky dýchání na přední straně hrudníku – a to znamená, že je to v suchu.“)

Lance se také rychle naučil, jak se vyhnout běžné chybě začátečnických anesteziologů – totiž vyrazit pacientovi zuby při zavádění trubice.

Naštěstí, když se mu to jednou stalo, byl Knowles u toho a rychle se ujal odsátí zubu, dříve než stačil zapadnout do průdušky nebo do plíce, kde by mohl způsobit ošklivou pneumonii nebo ještě ošklivější smrt.

Lance měl štěstí i v tom, (paní Štěstěna mu prohazovala neobvyklou věrnost), že jeho – tak říkajíc – oběť byla pacientka

odkázaná na sociální podporu a málem skákala do stropu radostí z vyhlídky na nový chrup, jenž jí vylepší úsměv.

K mimořádnému úspěchu jeho školitele v Tinseltownu přispíval ještě jeden činitel.

Knowles byl nejen bohatý a pohledný muž, ale vypadal o dobrých dvacet let mladší, než kolik mu opravdu bylo – a to bez zřejmého chirurgického zákroku.

Jedné noci (tj. jedné z jeho dvou nocí za měsíc) měl službu s Lancem a sdělil mu i toto tajemství. Nešlo jen o to, že si masíroval obličej zázračným přípravkem dr. Niehana, vyráběným z ovčích embryí na jedné proslulé klinice ve Švýcarsku, ale o to, že se uměl „rozhodně vyhnout všem sporům.

„Když si chirurgové – většina z nich, jak sis asi všiml, jsou šílený nerváci – myslí, že vědí všechno líp, nehádej se. Když to pacient nevydrží, v devětadevadesáti případech ze sta si to odskáčou oni. A ty se většinou ani nemusíš účastnit rituálního pohovoru s pozůstalými.

A – díky roztomilým a efektivním anesteziologickým sestřičkám – můžeš pracovat na třech operačních sálech zároveň; jen to tak obíháš, abys věděl, jak na tom pacienti jsou. A protože my *dusiči* se nemusíme mýt, můžeš si vyšetřit i vteřinku a zavolat svému makléři, abys věděl, jak na tom jsi ty sám.“

Lance toho muže uctíval. Do té doby snil pouze o práci na *dvou* operačních sálech zároveň.

*

„Ahoj, Bennette, asi za devadesát vteřin tady mám pacienta. Musíme rychle. Co se děje?“

„*Já* se děju, Livingstone. Právě jsem dostal telegram, že mě přijímají do Houstonu v rámci transplantačního programu srdce.“

„To je senzace, Landsmanne. Zvu tě na večeři a můžeš si dát dva moučníky.“

„Kdy a kde?“

„Co takhle na půl cesty? Hned u výjezdu 13 z connecticutský dálnice je gril. Hodí se ti pátek asi v půl devátý večer?“

„Senzace. A teď se vrať ke svému bláznění, Barne.“

O dva večery později vjel Barney se svým novým fordem Pinto na parkoviště grilu U červeného dostavníku; pomalu objížděl, dokud nespatřil Bennettova jaguára, a pak zaparkoval pár kroků od něj.

V restauraci bylo plno lidí a hluku. Najít Bennetta přesto nebyl žádný problém, neboť byl vyšší a také ovšem tmavší než většina zákazníků.

Pozdravili se, Barney Bennettovi pogratuloval a pak se posadili a navzájem se ujistili, že jsou zcela vyčerpaní. A přemýšleli, kolik let života jim asi takový pracovní rozvrh vezme.

Objednali si dva steaky a láhev Mondavi Cabernet Sauvignonu a pak se odebrali k salátovému baru, kde si naložili plné talíře.

Když se vrátili ke stolu, Bennett se zatoužil podělit se svým nejlepším přítelem o radost z nového místa. Slyšeli se však hůře a hůře. V sousedství byl velký stůl, kolem nějž seděla hlučná a veselá parta, která byla stále hlučnější a veselejší. Bennett a Barney byli nakonec donuceni mlčet.

Byla to zřejmě nějaká rodinná oslava a její hlavní postava, plešatý, kulatý mrňous, vyprávěl protivně vysokým hlasem anekdoty.

Opravdu stálo za to toho chlapíka pozorovat. Jeho snaha udržet se ve středu pozornosti nejen svého stolu, ale celé restaurace, napověděla oběma doktorům, že se snaží kompenzovat pocity méněcennosti.

Stalo se to ještě zřejmější, když číšník ve vysoké kuchařské čepici přijel ke stolu s velkým vozíkem, na kterém spočíval pod masivním kovovým příklopem šťavnatý kus rostbífu, čekající na rozporcování před očima hostů.

„Ať žijou krávy!“ zařičel bumbrlíček. Jeho klan nadšeně tleskal a pískal.

Pak tlouštík udělal šokující návrh.

„Vsaďte se, že celej ten kus spolknu najednou!“

„V žádným případě, Carlo,“ řekl odmítavě jeden z příbuzných. „To by nedokázal ani kůň.“

Carlo předstíral rozhořčení.

„Chceš se vsadit, Chete?“ Sáhl do kapsy, vytáhl roličku bankovek a oddělil z ní sto dolarů.

„Jestli ten rostbíf najednou spolknu, dostanu kilo. Vsaď se nebo drž zobák!“

„Dobrá,“ zasmál se Chet, „bude to nejsnadněji vydělaná stovka, co pamatuju. Beru.“

S očima celé restaurace upřenýma na sebe Carlo pokynul číšníkovi, aby odstoupil, a začal kolem své kořisti kroužit jak matador.

Nakonec udělal krok vpřed, uchopil oběma rukama celý rostbíf a zvedl ho nad hlavu. Ozval se potlesk a povzbuzující výkřiky snad od každého stolu, s výjimkou toho, u něhož seděli oba doktoři.

Barney zaslechl poznámku jednoho z Carlových příbuzných: „Už jsem ho viděl dřív, jak polyká velký kusy, ale tohle se dostane do Guinnessovy knihy rekordů.“

Náhle všechny hlasy utichly a napětí stouplo.

Carlo si začal cpát obrovský kus masa do úst.

O chvilku později byl na pokraji smrti.

Měl úplně ucpané hrdlo a nebyl schopen ani se nadechnout. Chytil se za krk, zapotácel se a zoufale se snažil maso vytáhnout. Tvář mu zatím modrala.

Jeho žena vykřikla. Jenže celá restaurace byla jak ochrnutá.

Barney a Bennett reagovali instinktivně. „Heimlichův zákrok,“ vyštěkl Bennett.

Barney si proklesnil cestu rychle se shromažďujícím davem a vrhl se k dusícímu se muži.

Carlova žena se zoufale snažila pomoci manželovi odstranit maso, ale Barney ji prudce odstrčil.

„Co sakra –?“ vykřikla.

„Pusťte mě, pusťte mě k němu – jsem lékař! Z cesty,“ okřikl ji drsně. Nebyla to právě chvíle na společenskou konverzaci.

Barney začal standardní technikou odstraňování cizího tělesa z průdušnice, které brání proudění vzduchu do plic. Klekl si za Carla, objal ho oběma rukama kolem objemného pasu a pravou ruku sevřel v pěst. Pak začal prudce stlačovat břicho mezi pupkem a hrudním košem směrem nahoru.

Bezúspěšně. Průchod vzduchu byl pevně zablokován. Bennett už stál vedle něj.

„Heimlich nezabere, Bene," zvolal Barney. „Co teď? Za půl minuty je mrtvý!"

Bennett věděl, co dál.

„Tracheotomie – rychle ho polož."

Muž ztratil vědomí a když ho Barney pokládal na podlahu, byl úplně bezvládný. Přihlížející ohromením ztratili řeč. Bennett popadl z vedlejšího stolu steakový nůž, klekl si a zabodl špičku nože do nejspodnější části mužova hrdla. Z rány vytryskla krev.

Carlovi příbuzní začali náhle zuřit. Ozvaly se hysterické výkřiky jako: „Bodnul ho nožem!"

„Ten negr ho chce zabít!"

„Pomoc!"

„Policie!"

„Vražda!"

Zatímco se Barney statečně snažil udržet Carla v pevné pozici, statný barman se pokoušel odtáhnout Bennetta.

„Přestaň, ty idiote!" řval Barney. „Můj přítel je chirurg. Zachraňuje tomu člověku život."

Barman buď Barneye neslyšel nebo ho nechtěl slyšet. Stále se snažil Bennetta odvléct. Na zdvořilé vysvětlování nebyl čas. Bennett udeřil levou pěstí barmana na solar plexus a ten odvrávoral.

Dav strachy ucouvl.

„Doprčic, já jsem doktor," křičel Bennett a sotva se ovládal.

Barney mezitím z podlahy volal: „Dělej, Bene. Najdi něco, co bychom použili jako trokar na přívod vzduchu."

Bennett rychle střelil očima kolem, ale nespatřil nic vhodného. Pak si všiml poblíž stojícího číšníka s kuličkovým perem v náprsní kapse. Jediným pohybem popadl pero, roztrhl ho na dva kusy, vyhodil náplň a prázdnou kulatou trubičku podal Barneyovi, který ji ihned zavedl ho incize, aby udržel volný přívod vzduchu.

Barney chvíli vyčkal a pak křikl na Bena: „Co s krvácením? Nemůžeme to něčím zaškrtit místo svorek?"

„Ne, Barne. Jenom ho takhle drž a dávej pozor, aby otvor byl –"

Zbytek věty zanikl v kvílení sirén. Barman totiž zmáčkl tiché poplašné zařízení, jež zburcovalo policejní autohlídku, vzdálenou jen něco přes půl kilometru.

Náhle byli všude policisté.

Rychle pochopili situaci: černoch s nožem stojí nad bělochem, jemuž proudí z krku krev. Jednali rychle a energicky.

Tři z nich se vrhli na Bennetta, dva ho chytili za ruce a třetí ho divoce mlátil do obličeje a do břicha, dokud se nesesul k zemi, kde do něj dál kopali.

Barney věděl, že musí udržet trubici průchodnou a nemohl jít příteli na pomoc. Místo toho řval jak raněný býk: „To je doktor, vy hajzlové. Právě tomu člověku zachránil život – nechte ho bejt!“

To bylo poslední, na co se pamatoval.

Probudil ho studený vítr.

Barney se nejprve pokusil otevřít oči, ale spatřil jen psychedelické blýskání světel. Hlava ho vzadu bolela, jako by dostal ránu kladivem.

Nějaký sanitář mu pod nosem rozlamoval čpavkovou kapsuli, aby ho probral zpátky k vědomí.

„Jste v pořádku?“ zeptal se muž.

Ne, pomyslel si Barney, mám pocit, jako bych skočil po hlavě do prázdného bazénu. Něco ale bolelo ještě víc než hlava.

„Ben – kde je Ben?“

„Myslíte toho druhýho doktora?“

„Je to chirurg,“ vysvětloval omámeně Barney.

„Bude v pořádku,“ ujistil ho sanitář.

„V pořádku?“ zasípal Barney. „Kde je?“

„Na cestě do ridgetownské nemocnice.“

„Chcete říct, že pořád *dohlíží* na toho pacienta?“

„Ne tak přesně,“ odpověděl sanitář. „Je v jiné sanitce.“

Barney konečně zaostřil zrak. A rozhněvaně zíral na muže, jenž právě vyslovil tato slova.

„Šeredně ho zmlátili,“ vysvětloval rozpačitě. „Mám dojem, že policajti nevěděli, kdo to je. Mysleli si –“

„Provedl urgentní tracheotomii, vy chytráku. Zachránil tomu tlustýmu idiotovi život.“

Sanitář nevěděl, jak odpovědět. Z nedostatku něčeho lepšího řekl pravdu: „Ano, bylo to fantastický. Oba jste byli fakt skvělí.

Je mi to líto, ale mám příkaz dát vás zrentgenovat kvůli případnému otřesu mozku. A pak vás mám vzít na stanici.“

„Nepotřebuju na vlak,“ zabručel Barney. „Mám tady auto.“

„Ne,“ řekl omluvně sanitář. „Mám na mysli policejní stanici. Ta rodina podává žalobu.“

Barney musel opět vzbudit bratra uprostřed noci.

„Barne, prosím tě,“ zasténal Warren s mozkem opředeným pavučinami spánku, „neříkej mi, že jsi prodal další knihu.“

„Obávám se, že tentokrát jsem v průšvihu.“

„Cože?“

„Prosím tě, prober se a poslouchej. Policajti dovolí člověku jen jeden telefonát.“

„Policajti? Co se děje?“

„Nevím přesně. Ale myslím, že žaloba může znít ve smyslu pokusu o vraždu.“

„Do prdele!“

Warren zasípal a úplně se probudil.

Zatímco nevrlý policista, dohlížející na telefonický hovor, netrpělivě podupával. Barney vysvětlil bratrovi co nejrychleji a nejsouvisleji, co se stalo.

Warren se snažil vzpomenout si na nějaký relevantní materiál. Naštěstí v jednom z posledních čísel odborného právnického časopisu četl o podobném případu.

„Barneyi, já vím, že jsi unavený, ale teď ti položím pár velice důležitých otázek a chci, abys důkladně přemýšlel.“

Policistovo podupávání bylo stále hlasitější. Barney na něj zkoumavě pohlédl a s veškerou zdvořilostí, které byl schopen, řekl: „To je můj právní zástupce, seržante. Myslím, že mám povoleno mluvit s ním, jak dlouho potřebuji.“

Policista jen zakašlal, jako by chtěl říct, že sám posoudí, kolik času je skutečně třeba.

„A teď,“ zahájil Warren předběžný výslech, „prohlásil jsi jasně, že jsi lékař?“

„Řval jsem to z plných plic.“

„Žádal tě pacient o pomoc nebo ji odmítal?“

„Warrene,“ vysvětloval Barney, přičemž jeho vztek byl větší než jeho vyčerpanost, „ten chlap byl málem mrtvej. Kdybychom –“

„Barne, prosím tě, jen odpovídej na otázky. Byl tam někdo z jeho rodiny?“

„Jo, myslím, že jo. O co ti sakra jde?“

„Je to cosi, čemu se říká zákon milosrdného samaritána,“ poučil ho bratr. „Od padesátých let už většina amerických států přijala určitá zákonná opatření, která umožňují doktorům, aby v naléhavých případech zasáhli, aniž by riskovali, že je někdo bude žalovat za nedbalost při výkonu povolání.“

„Podívej, to byla otázka života a smrti. Na to, abych ukazoval diplom, nebyl čas.“

„Takže tvrdíš, že jsi se identifikoval a oni oběť – která byla zdravotně i právně non compos – ani její rodina neodmítli lékařskou péči.“

„To dost odpovídá,“ prohlásil klidně Barney.

„Dobrá, tak poslouchej, Barne. Musím udělat pár telefonátů, abych zjistil, s jakými právníky spolupracuje naše firma v Connecticutu. A pak tam co nejrychleji zajedu vyřídit kauci.“

„A co mám zatím dělat?“ chtěl vědět podrážděný Barney.

„Nevím,“ přiznal bratr a snažil se ho uklidnit. „Čti si noviny, hrajte s Bennettem karty.“

„Ben tady není,“ řekl Barney s obavou v hlase, „je v ridgetownský nemocnici.“

„No tak mu zavolej a řekni mu, ať si nedělá starosti. Zařídím to všechno co nejrychleji.“

„Mohl bys ty promluvit s Benem?“ požádal Barney bratra. „Mně povolili jen jeden telefon – a to jsi byl ty.“

„Říkáš, že v Kanadě taky?“

Barney držel sluchátko v méně ovázané ruce.

„Ano, Barne," potvrdila Laura, „některá tisková agentura to musela rozšířit. Noviny to taky dost nafoukly. Dokonce tomu věnovali i jeden úvodník."

„Pro nebo proti?"

„No tak, nebuď paranoidní. Ovšem, že byl příznivý. Použili vás jako příklad, proč je zapotřebí celostátního zákona *milosrdného samaritána*. Jednali jste správně. Bylo to úžasné."

„Rodina toho chlapa si to zřejmě nemyslí."

„Ale žalobu snad přece stáhli, ne?"

„To jo. Hlavy jim rychle vychladly – i když na bonboniéru nebo lístek s poděkováním pořád čekám."

Laura zmlkla.

„Haló, Castellanová, není ti něco?"

„Jen jsem přemýšlela," odpověděla se zvláštním smutkem v hlase. „Tohle byla asi nejvýznamnější věc, kterou jsi udělal od doby, kdy ses stal doktorem."

„Jak to myslíš?"

„Zjistím, jestli ten holomek, dr. Freeman, má pořád v Brooklynu praxi, a pošlu mu všechny výstřižky. Třeba mu to připomene, že má na rukou krev tvého otce."

Barney se na chvíli zamyslel. Laura má pravdu. Třeba se ten adrenalin, který mi v té restauraci rychle stoupl, hromadil od dětství a čekal na chvíli, kdy budu moct ukázat doktorovi, jenž odmítl ošetřit otce, co měl udělat.

V době, kdy si Laura a Bennett vyměňovali názory, stál rozzuřený Herschel u lůžka svého syna v nemocnici Yale – New Haven (kam na jeho naléhání museli Bennetta převézt, navzdory naléhavým protestům místního ortopeda).

Na druhé straně pokoje trpělivě seděli dva muži středních let, jeden v obleku s vestou, druhý v tříčtvrtečním sportovním kabátu. Ani jeden nevypadal na doktora.

Bennett ležel na zádech, hlavu a hrudník ovázané obvazy a téměř celý zbytek v sádře, takže vypadal jako mumie.

O hodinu později namáhavě přiklopýtal Barney, sám v gázových obvazech.

„Jak mu je?“ zeptal se Herschela.

„Dá se říct,“ odpověděl Bennettův otec, „že ti policisté odvedli důkladnou práci. Každou kost, která se dala zlomit, mu zlámali.“

V tu chvíli se Bennett pohnul a začal se vracet do světa vědomí.

„Jak se cítíš, Bene?“ zeptal se s úzkostí Herschel.

„Ahoj, tati,“ pozdravil ho napůl ještě v bezvědomí. „Ještě nic necítím. Co se stalo?“

„Abychom pozměnili jeden fousatej vtip, Landsmanne,“ vmísil se Barney, „tak operace se podařila – ale doktor zemřel!“

„Zachránili jsme mu život?“ zeptal se Bennett s ústy vyschlými nedostatkem tekutin.

Barney mu šel nalít vodu. „Ovšem. Od nynějška můžeš operovat kuchyňským nožem – eventuálně udělat si postgraduál na vidličky a lžíce.“

Bennett se usmál. „Nech toho, nemůžu se smát. Bolí to.“

„Promiň, Bene,“ řekl Barney a zvedl sklenku k přítelovým rtům, „jenom jsem si z tebe utahoval.“

Bennett znova zaúpěl. „Tati, prosím tě, vyhoď toho blázna.“ Okamžik odpočíval, několikrát se nadechl a zeptal se: „Kdo mě operoval?“

„Ten nejlepší, chlapče,“ uklidňoval ho Herschel, „šéf vašeho oddělení.“

„Já jsem na Yale?“

„Jo,“ potvrdil Barney. „Původně jsme chtěli, aby ses operoval sám ve svý vlastní nemocnici, ale tvůj šéf říkal, že jsi na to ještě moc mladý.“

Bennettova žebra se zkroutila smíchem. „Kdo tě sem poslal, Livingstone. Ku Klux Klan? Mluv už vážně. Přečti mi operační protokol.“

„Buď trpělivý, Bene. Myslím, že to vyjde v několika svazcích, ale rentgenolog slíbil, že sem přinese všechny tvoje snímky, hned jak se probudíš.“

„Já už jsem vzhůru,“ řekl Bennett pomalu. „Přines ty snímky, ať vidím rozsah poranění.“

„Už jsem se díval,“ zarazil ho Barney uklidňujícím tónem. „Zlámali ti oboustranně vřetenní a loketní kost. Máš infrakci stehenní

kosti a s tvou hlavou střelili aspoň šest gólů. Dá se říct, že ti udělali z kostí skládačku s tajenkou.“

Bennett vycítil, že přítel něco opomněl. „Pokračuj,“ přikázal mu, „kdyby to bylo všechno, nevypadal bys jak zpráskanej pes, Barneyi! Co ještě provedli?“

Barney zaváhal a pak pronesl co nejledabylejším tónem: „Máš tříštivou dislokaci krčního obratle. Tvůj šéf ti provede repozici, jakmile zase budeš schopen čichnout si k narkóze, a pak budeš jako nový.“

„Nedělej si srandu, Livingstone. To by mě vyřadilo z práce nejmíň na dvanáct týdnů.“

„Nemusíš mít obavy, Bennette,“ vmísil se do hovoru Herschel. „Tvé jmenování v Texasu to neovlivní. A teď bych chtěl, jestli se na to cítíš, aby sis trochu popovídal s těmito dvěma pány.“

V té chvíli přikročil krejčovsky nesladěný pár blíž a představil se. Byli to tak významní advokáti, že si Bennett jejich jména okamžitě připomněl. Jeden byl známý bojovník za občanská práva, Mark Sylbert, „obhájce pronásledovaných“. Druhý měl v celé zemi pověst nejpřesvědčivějšího řečníka v soudních síních.

„Nemůžeme jen lhostejně přihlížet tomu, jak naše země opouští své základní principy,“ prohlásil Sylbert. „Tohle je jasný příklad toho, kam naše společnost dospěla, a já bych byl rád, kdybyste mi dovolil proti tomu bojovat, doktore Landsmanne.“

„Tati, já myslím, že to není správné,“ obrátil se na otce Bennett a přitom sebou trhl, jak ho to zabolelo.

„Ne, synku, na Americe je nejúžasnější, že člověku se může dostat skutečné spravedlnosti –“

„ – když si může dovolit drahé advokáty, tati.“

„Promiň, Bene,“ řekl Herschel se stoupajícím pobouřením, „máš nejmíň tucet zlámaných kostí a poškozenou páteř za to, že jsi udělal něco ušlechtilého.“

„Tak to je,“ přerušil ho Sylbert. „Jen uviděli barvu vaší kůže a byli si jisti, že jste vinen. To je, podle mého názoru, nejzhoubnější forma rasismu. Teď máme šanci s nimi zúčtovat.“

„Celá záležitost už byla zveřejněna v tisku,“ přidal se druhý advokát.

„Tak dobře,“ řekl Bennett, „mám dojem, že už je rozhodnuto.“ Pohlédl na Herschela a zeptal se: „Kolik by to stálo dát takovou věc k soudu?“

„Bene, peníze tady nehrají žádnou roli. Zaplatím, kolik bude třeba.“

„Dobrá,“ uzavřel debatu Bennett, jehož mluvení již zcela vyčerpalo. „Nemrhej penězi na prkotiny. Tu částku, kterou by to stálo, pošli Jižnímu křesťanskému vedení – na památku doktora Kinga.“

39

V rámci přípravy na bezprecedentní výzkum mysli lékaře Barney sestavil dotazník, který rozeslal všem přátelům a spolužákům z medicíny. Bylo jasné, že se stali svědky dramat za scénou, jež by mu zůstala nepřístupná. Přirozeně jim slíbil naprostou anonymitu. Respondenti dokonce dostali možnost neuvést své jméno.

Lance Mortimer odpověděl jako jeden z prvních dost obsáhle – svůj příspěvek uvedl osobním dopisem.

Milý Barne,

myslím, že jsi přišel na skvělý nápad (nadávám si, že mě to nenapadlo dřív). Skutečně jsem už viděl tolik neuvěřitelných věcí, že jsem si je asi před dvěma lety začal zapisovat do diáře; teď je pečlivě projdu a ty nejšťavnatější kousky ti pošlu. (Celé to oxeroxovat nemůžu – o svých sexuálních výzkumech nevykládám ani svému psychiatrovi).

V příloze zasílám záznam jednoho případu, k němuž došlo časně ráno 6. července 1970. Pochopitelně jsem pozměnil jména – ne abych chránil nevinné, ale abych si zachránil vlastní krk.

Ty samozřejmě víš, že se tyto případy staly v Los Angeles, ale já si vymyslel soukromou nemocnici St. David's Newport Beach. A budu ti vděčný, když můj malý výmysl zachováš. Mohl bys celou profesi vyhodit do povětří.

Zdraví,
Lance

P. S. Tvou knihu o šampiónech před pár lety recenzovala v Los Angeles Times Vera Mihalicová. Myslel jsem si, že to není nic, o co bys stál, a tak jsem ti to neposlal.

*

Když Barney začal pročítat Lanceho příspěvek, usmál se hollywoodskému stylu. Když ale skončil, byl hluboce rozrušen. Otevřel zřejmě Pandořinu skříňku.

Poté, co pročetl zprávu potřetí, měl nutkání sdělit někomu svůj tísnivý pocit. A protože dr. Baumann by byl sotva přístupný půlnočnímu telefonátu od svého bývalého pacienta, zbývala jediná alternativa.

„Ahoj, Castellanová. Nevzbudil jsem tě?“

„Vůbec ne, mám půst a nespím. Co se děje?“

A tak jí přečetl do telefonu celý dokument.

Nikdo nikdy nezapomene na mistrovský výkon hodný Oscara, který předvedl Luke Jamison (není jeho pravé jméno) ve Stanley Waltersově (není jeho pravé jméno) režii hry (řekněme) Bezhvězdná noc. Z paměti nikdy nevymizí ani výkon June Sommervillové (není její pravé jméno) – ve skutečném životě paní Jamisonové – v roli hluchoněmé dívky.

Proto byla v nemocnici přijata se vzrušením zpráva, že June přijíždí soukromou sanitkou s podezřením na perforaci slepého střeva.

Chirurg Steve Ross (není jeho pravé jméno) mě probudil, když jsem vyčerpáním usnul v pokoji lékařské pohotovosti, a vyzval mě, abych se okamžitě připravil k operaci. Jen jsem si přejel žiletkou po tváři, učesal se a letěl na operační sál.

Těm, kdo nikdy neviděli June Sommervillovou ve skutečném životě, bych rád řekl, že její krása nebyla výsledkem líčení ani trikové kamery. Byla nádherná.

Když jsme ji spěšně vezli na sál, všiml jsem si, že se objevil sám ředitel nemocnice a pozval jejího manžela Lukeho, aby s ním počkal v jeho komfortní kanceláři.

Aplikoval jsem paní Sommervillové injekčně pentotal, abych ji uvolnil, pak jsem ji rychle intuboval a pumpováním ambuvakem do plic jsem ji začal uvádět do „pohodlného spánku“ obvyklou směsí halotanu a kyslíku. Požádal jsem ji, aby vyjmenovala deset svých oblíbených rolí. Dostala se sotva k Ben Hurovi, když se ocitla v

druhém stadiu anestézie, v jakémsi nirvánovém snění. Naznačil jsem dr. Rossovi, že může začít.

Chirurg pak požádal o svůj spolehlivý skalpel a provedl bezvadný řez na jejím slonovinově bílém břiše. V několika minutách – Ross je mistrem svého oboru – byl protivný apendix odstraněn a byla zahájena drenáž dutiny břišní.

Pak nastala katastrofa. Všichni jsme byli natolik oslněni – a nejvíc dr. Ross – tím, že hvězda velikosti June Sommervillové vystupuje jako host v našem operačním sále, že před operací nebyla provedena řádná anamnéza.

Nevěděli jsme proto, že je alergická na penicilín, dokud se náhle nedostala do anafytaktického šoku. Když jsem se ji snažil prokysličit, nastala další katastrofa – srdeční zástava.

Ross opět neztrácel čas, otevřel její nádherný hrudník a zahájil přímou masáž srdce. Čas ubíhal a pacientka byla stále špatná – její dokonale vysoustruhovaná tvář byla čím dál tím modřejší.

Po několika minutách jsem navrhl Rossovi, abychom toho nechali, protože je to ztracený případ.

„Ne, ty vole!“ zařval na mě. „Nemůžeme dopustit, aby žena Lukea Jamisona zemřela na našem stole – to by zabilo pověst nemocnice. A já budu v celým městě společensky vyřízenej. Pumpuj sakra dál!“

Protestoval jsem, neboť i kdybychom ji teď zresuscitovali, bude mít irevirzibilní poškození mozku. Znovu mi nařídil, abych držel hubu a zintenzívnil ventilaci plic.

Po osmnácti minutách a třiadvaceti vteřinách začalo srdce June Sommervillové opět tlouct.

„Díky bohu,“ zaslechl jsem, jak tiše zvolal Ross.

Jakmile se dýchaní stabilizovalo, Ross si strhl roušku a tryskem běžel do ředitelovy kanceláře, aby panu Jamisonovi oznámil, že operace se zdařila.

Jestli se ale někdo diví, proč June Sommervillová v poslední době nenatočila žádný film, není to proto – jak informoval tisk – že dává přednost soukromí své růžové zahrady v Bel Air. Je to proto, že se nachází ve velice exkluzivním sanatoriu: má mozek natolik poškozen, že nepoznává ani svého Oscary ověnčeného manžela.

Byl jsem poněkud znechucen – zejména když mě Steve Ross požádal, abych mu osobně předal svůj zápis. Nebyl jsem zcela nevinný a bylo mi jasné, co si Ross uvědomil: i medikovi z prvního ročníku je známo, že po pěti minutách srdeční zástavy je poškození mozku nevyhnutelné. A zvětšovat smutek pana Jamisona nemělo smysl.

Časem jsem se dozvěděl, že dochází pravidelně uctívat živou figurínu své ženy; pokaždé jí přináší kytici rudých růží.

Steve Ross mě z nějakého důvodu už nikdy nepožádal, abych mu dělal dusiče.

Jak Bennett říkával v lehkomyslné náladě, kterou – s výjimkou Barneyových návštěv – míval čím dál méně, jeho uzdravování se podobalo loupání cibule. Pokaždé, když se odstranil nějaký obvaz, byl pod ním jiný, a sádra překrývala sádru, takže se téměř zdálo, že někde tam uvnitř už z Bennetta nic nezůstalo.

Po pátém týdnu zotavování bolest začala být spíš psychická než fyzická. Mučila ho nečinnost a obavy z toho, co se děje se svaly pod sádrou.

„Atrofuju na kost," svěřil se Barneyovi při jedné návštěvě.

„Poslouchej, Landsmanne," žertoval Barney, „chirurgický svět ti normálně závidí – ty jsi strávil v posteli víc času než většina z nich za deset let."

„Hned bych měnil, víš dobře, že bych hned měnil," zamumlal podrážděný, otrávený a frustrovaný Bennett. „Proto jsem taky uplatnil svůj neodolatelný šarm na ortopedy, abychom hned začali s fyzioterapií."

„Teď hned? V sádře? Na jaký sport se vrhneš – parašutismus?"

„Ne, doktore Livingstone," odpověděl Bennett, „začnu jen s dvěma kuličkama."

„Fajn," zavtipkoval Barney, „s tím začínáme všichni."

„Jestli ti to nevadí, začnu s mačkáním gumových kuliček."

Profesor ortopedie Jeffrey Kirk přišel jednoho dne na návštěvu a místo bonbónu přinesl něco jiného, po čem Bennett už dlouho toužil: rentgenové snímky. Prošli je spolu.

„Tak co, Jeffe,“ řekl vesele Bennett, „podle mého odborného názoru se kosti tohoto pacienta hojí krásně.“

Pak došel k poslední sadě, k snímku sedmi obratlů, jež tvoří páteř mezi hlavou a rameny.

„To je paráda,“ obdivoval snímky. „Vsadím se, že to byla fuška, Jeffe. Ale tvoje repozice vypadá perfektně. A kdy už mě konečně pustíš zpátky na operační sál?“

Odpověď ho překvapila.

„Stačí ti, když to bude zítra ráno?“

Kdyby neměl obě nohy v obvazech, Bennett by skákal radostí.

V tu chvíli Kirk ohlásil jednu výhradu.

„Nechci, aby celá moje krásná repozice šla k čertu, Bene. Budeš muset nosit Minerva-korzet.“

„Ne. Děláš si srandičky. Vždyť bych vypadal jak Marťan.“

„To nebude vadit,“ ujistil ho Kirk, „tvoji kolegové si to o tobě už stejně myslí.“

Vypadal skutečně jak bytost z jiné planety. Kolem hlavy mu dali kovový pás a přišroubovali ho k lebce. Další pevný kus kovu šel dolů k ramenům. Měl se tím zpevnit krk, aby se neobnovilo poškození, jež Kirk dal tak dovedně do pořádku.

„Musím uznat,“ pochvaloval si Bennett téhož dne večer, když telefonoval s Barneym, „že mám dělovou ránu.“

„Doufám, že si necháš udělat fotky na novoročenky,“ navrhl mu Barney.

„Ne, kamaráde, na novoročence budu stát zpříma v kovbojském klobouku v Texasu.“

Bennett si kupodivu nevšímal lidí, kteří na jeho Minerva-korzet zvědavě zírali. Byl už dokonale zvyklý na divné pohledy lidí, setkávajících se s černochem na území bílého muže.

Dokud mu nesundají korzet, bude se muset spokojit s pomocnými pracemi: šití – v nejlepším případě snad jednoduchá apendektomie. Cvičení s pryžovými kuličkami se vyplatilo, předloktí teď vypadalo svalnatější než před incidentem.

Nakonec si to už chtěl vynahradit. „Sundejte mi konečně ten krám z hlavy nebo si to odšroubuju sám," řekl profesoru Kirkovi. „Chci mít plnou pohyblivost, abych se mohl znovu pustit do vážnějších případů."

Kirk se zamračil. „Jak jsem slyšel, už jsi stejně překročil zákaz. Stěny mají uši – a slyší i přes rámus na oddělení naléhavých případů."

„Ano," přiznal Bennett se sklíčeným úsměvem. „Byla to autobusová havárie a skutečně mě potřebovali. Tak co, můžu to teď dělat bez zákazu?"

„Jistě," usmál se Kirk, „pokud jde o mě, jsi už dokonalý."

„Dobře víš," namítl Bennett, „že nikdo není dokonalý." A pak dodal: „Ale já se o to budu snažit jako blázen."

Bennett byl výsledkem svého uzdravování tak nadšen, že se přistihl, jak si při práci šťastně pohvizduje.

Jeho prvním „opravdovým" úkolem byl neobyčejně složitý portocavální zkrat, operace, při níž se vena portae spojuje s vena cava inferior – hlavní žilou v dolní části těla.

Když Bennett přistoupil k operačnímu stolu, všiml si, že tam je neobvykle velký počet chirurgů. Kromě své první asistentky Terri Rodriguezové viděl další dva zkušené chirurgy.

Dobře věděl, proč tam jsou. Chtěli vidět, zda to dokáže. Zda vážné trauma, jež utrpěl, nezpůsobilo ztrátu zručnosti – či nervů. Bennett si v duchu uvědomil, že je to jako klíčové sportovní utkání – v němž vyhrají ti, kdo si dokáží udržet chladnou hlavu.

Byl rozhodnut nedat najevo žádnou známku nejistoty. A neudělat žádnou chybu.

Usmál se na diváky a žoviálně pozdravil: „Dobré ráno vespolek. Tohle bude dlouhá záležitost a tak navrhuji, abychom se do toho hned dali…"

Po první půlhodině na sebe profesoři kývli a nenápadně opustili sál. To, co viděli, jim stačilo.

Bennett s pocitem vítězství vylíčil všechno Barneyovi v telefonickém hovoru téhož večera.

„Panebože, Landsmanne, musíš mít ocelový nervy. Já bych se třásl jak osika. Jak můžeš tvrdit, že se ti to dokonce líbilo?"

„Doktore Livingstone,“ poučil ho vlídně Bennett, „nezapomeňte do té vaší knihy napsat, že většina z nás, bláznivých chirurgů, podává nejlepší výkony pod tlakem.“

Tato kniha je jedním z nejvýznamnějších příspěvků k psychoanalytickému myšlení nejméně za období naší generace. Zaujme bezpochyby významné místo v literatuře celého oboru.

Barney dočetl slova excerpovaná z posledního čísla *American Journal of Psychiatry* – publikace, jež není běžně nakloněna superlativům.

Chvalořečení bylo přetištěno na plakátu ve vstupní hale Psychiatrického ústavu v souvislosti s nadcházející přednáškou váženého autora knihy, Maurice Esterhazyho.

„Už jsi to četl?“ zeptal se Brice Wiseman, nakukující kolegovi přes rameno.

„Vůbec se to nedá sehnat,“ postěžoval si Barney, „a já už se na to šíleně těším – ten kluk je můj soused z Vanderbiltovy koleje.“

„Dej už pokoj, Livingstone. Harvard se nemůže vytahovat, že dal světu každýho génia. Tady ten leták výslovně říká, že Esterhazy prodělal veškerou přípravu na Maudsley Hospital v Londýně.“

„Dobrá, přestanu mávat vlajkou. Ale toho kluka znám. A co ty, tys tu knihu četl?“

Wiseman přikývl. „Včera jsem byl vzhůru do tří do rána – od toho se prostě nemůžeš odtrhnout.“

„To znamená, že mi ji můžeš půjčit, a nespavostí můžu dneska trpět já,“ navrhl Barney.

„Jistě, přinesu to večer do ordinace.“

„Díky, Brice,“ poděkoval Barney. „To je zvláštní, že lékařská kniha může být tak vzrušující. On je ale i titul provokativní.“

„*Freudova legitimní dcera* – zní to skoro jako román.“

Oba muži se rozloučili a odebrali se do svých nemocnic.

Byl jasný zimní den a Barney se rozhodl, že půjde do Bellevue pěšky. Chtěl být chvíli sám se svými myšlenkami. Zamyslet se nad neuvěřitelnou proměnou Mauryho Eastmana – jehož naposledy viděl před patnácti lety jako zmučeného kandidáta sebevraždy, s duchem

spáleným na popel elektrošoky – v Maurice Esterhazyho, váženého absolventa údajně nejlepší psychiatrické instituce na světě.

Barney se snažil rozmotat klubko svých pocitů. Radost z Mauryho, to jistě. Ale ještě silnější pocit uspokojení hraničícího s *Schadenfreude*, že zapuzený syn dosáhl tak pozoruhodně patřičné odplaty na otci, jenž ho pronásledoval. Neboť, navzdory svému vysokému postavení ve Sdružení amerických psychiatrů, starší Eastman sice publikoval četné články, ale celou knihu nikoli. A rozhodně se nikdy netěšil tak očividnému úspěchu jako nyní Maury.

Barney si tolik toužil přečíst Mauryho mistrovské dílo, že zrušil schůzku na večeři s milováníchtivou postgraduální stážistkou na kardiologii, která nedávno přijela z Holandska.

Udělal si sýrový sendvič pochybné výživné hodnoty, usadil se v oblíbeném křesle a pustil se do čtení.

Na obálce bylo řečeno vše. *Freudova legitimní dcera* měla podtitul „Psychologie Melanie Kleinové."

Kontroverzní britská psychoanalytička, jež zemřela před několika lety, začala kariéru jako striktní freudistka; pak se ale pustila do průkopnické práce v oblasti psychologie dětí daleko mladších, než jaké bylo možné podle Freudova názoru analyzovat.

K velké lítosti Kleinové patriarcha psychoanalýzy odmítl její teorie, neschopen uznat, že jenom rozvíjely jeho vlastní dílo o podstatný krok dál.

Mauryho dramatický titul v sobě zahrnoval dilema tématu. Mezi Kleinovou a Freudovou vlastní dcerou Annou, jež se z pochopitelných důvodů sama považovala za pravou strážkyni a ochránkyni otcovských teorií, totiž existovalo stálé nepřátelství. Maury nejenže prokázal, že Kleinová byla lepším „freudovcem", ale zároveň prezentoval i mocnou obhajobu její teorie, obohacenou o své vlastní originální pohledy.

V jednu čtyřicet pět dočetl Barney poslední stránku. Mauryho kniha ho tak zaujala, že si ani nevšiml jehly u hi-fi gramofonu, jež už dlouho škrábala nálepku na poslední desce.

Příští odpoledne přineslo další překvapení: telefonát od Fritze Baumanna, jehož tón byl kolegiální.

Barneyi, předpokládám, že víte o čtvrteční přednášce Esterhazyho v ústavu. Elza a já děláme potom na jeho počest malou večeři a on mě výslovně žádal, abychom vás pozvali. Hodí se vám to?

„Báječně," odpověděl Barney, „moc se těším."

Zavěsil a pomyslel si, kristepane, můj vlastní psychoanalytik mě zve na večeři!

Barney ještě nikdy neviděl velkou posluchárnu v ústavu tak naplněnou. Mnozí přijeli až z Baltimore a z Yale. Fritz Baumann představil Mauryho jako „patrně nejoriginálnějšího analytického myslitele své generace".

Barneye zarazil Mauryho změněný zevnějšek – a anglický přízvuk. Bývalý Maury Eastman vypadal jako anglický učenec – dlouhé vlasy, brýle s kovovou obroučkou a manšestrový oblek, jenž vypadal poněkud obnošeně. A z Mauryho vyzařovala sebedůvěra. Bylo vidět, že se cítí dobře se svými posluchači. I se sebou samotným.

Maury zahájil několika vtipnými poznámkami o rozdílném zaměření britských a amerických psychiatrů – a řekl, že jeho vlastní pozice by se dala popsat jako „někde nad Grónskem". Rázem si získal všechny posluchače.

Pak začal hovořit o „paranoidně-schizoidních projevech v raném dětství". Mluvil převážně bez poznámek, jen občas pohlédl na malou kartičku. A na hodinky, aby nepřekročil časový limit.

Bylo to představení o to spektakulárnější, že postrádalo jakoukoli okázalost. Klidným, uvolněným hlasem uvedl své teorie dětské psychoanalýzy, jež zapůsobily i na nejkonzervativnější freudovce.

Následovalo velké množství věcných dotazů, přičemž Maury prokázal šíři lékařských znalostí.

Večeře u Fritze Baumanna byla omezena na šedé eminence z ústavu, s třemi výjimkami. Maurymu a Barneyovi ještě nebylo čtyřicet a Mauryho ženě Antonii ještě nebylo třicet. Byla také velice hezká. A neurobioložka.

Na koktejlu před večeří Mauryho obkroužili psychoanalytici a kladli mu uctivé otázky. Maury zůstal vážným Angličanem, dokud nespatřil Barneye. V tu chvíli protrhl kruh svých obdivovatelů, běžel ho obejmout a volal: „Livingstone, to je dost, že tě vidím!“

Ještě se k tobě tiskli, když Barney zašeptal: „Maury, povíš mi svý tajemství? Není v tom něco jednoduchýho jako třeba každý ráno ovesný vločky?“

„Ne, ale zkus sedm let psychoanalýzy. A dobrou ženu,“ dodal vřele. Pak se obrátil na hostitele: „Doktore Baumanne, určitě jste hrdý, že máte tohohle báječného člověka ve svém ústavu.“

Barney pohlédl na Baumanna, jenž vypadal potěšeně.

A Maury pokračoval v rozhovoru se starým přítelem, jako by v místnosti nikdo jiný nebyl.

„Zítra s námi *musíš* jít na večeři nebo se nadosmrti urazím.“

„Jistě, Maure,“ souhlasil Barney, „a dokonce ti dám svou vlastní knihu. Dám ti jich klidně deset – protože si ji zřejmě nikdo nekoupil.“

„Četl jsem ji a myslím si, že to je práce, která ukazuje nové perspektivy. Antonie si to myslí taky. Budeme ale rádi, když nám dáš podepsaný výtisk. A přiveď si, prosím, hosta. Jsi ženatý?“

„Jen se svou prací,“ odpověděl Barney a cítil lehké sebevědomí.

„Vidíš – a já jsem nepochyboval, že se nakonec oženíš s Laurou Nádhernou. Co se s ní stalo?“

„To je dlouhá historie, Maure –“

Právě v tu chvíli přistoupila k Maurymu zezadu druhá dr. z rodiny Esterhazyů a zašeptala: „Miláčku, dožadují se tvé přítomnosti. Běž se tam blýsknout a já si zatím popovídám s Barneyem.“

Maury ji políbil na tvář a vrátil se k starším psychiatrům.

„Maurice o vás moc hezky mluví,“ řekla Antonia, jakmile zůstali sami. „Byl jste zřejmě jediný, kdo o něj projevil zájem, když na tom byl zle.“

„Choval jsem se jen jako člověk,“ bránil se plaše Barney. Antonia pak rázem změnila předmět hovoru.

„Mohli bychom si chviličku promluvit mezi čtyřma očima?“ zeptala se.

„Ovšem,“ souhlasil Barney. Vstoupili do stále ještě prázdné jídelny.

„Setkal jste se někdy s jeho otcem?“ zašeptala.

„Ne, ale dá se říct, že jsme se kontaktovali. Proč se ptáte?“

„Maurice má příští týden přednášku v San Francisku. Upřímně řečeno, mám strach z toho, co by se mohlo stát, kdyby se tam ten příšerný člověk objevil.“

„Vůbec se vám nedivím,“ přitakal Barney. „Proč s tím sakra Maurice souhlasil?“

„Mám dojem, že si potřebuje něco dokázat,“ odpověděla. „Já si ale myslím, že si hraje s ohněm.“

„Ne,“ namítl Barney, „řekl bych, že spíš hraje ruskou ruletu – s pěti kulkami v zásobníku.“

Já nejsem lidská bytost.

K tomuto závěru dospěl Barney, když si lehl pozdě v noci do postele a vzpomínal na Maurice Esterhazyho, brilantního psychiatra, milujícího manžela a otce – jinými slovy, úplného člověka.

Bylo téměř k nevíře, že ten člověk, jehož dnes večer viděl, býval tak manio-depresívní, že potřeboval léčbu elektrošoky.

Barneye to přivedlo k poznání, že to, čeho on sám dosáhl – či nedosáhl – je naprosto nepodstatné a povrchní ve srovnání s Maurym.

Ano, pomyslel si v duchu, slovy Roberta Frosta musím „ujít ještě dlouhé míle, než půjdu spát.“

Bennett pracoval jako ďábel, jako by chtěl dohnat vše, co ztratil, zatímco „seděl na trestné lavici“, jak označoval dobu strávenou léčbou zranění. Lékařům s víkendovými službami připadal jak opravdový Ježíšek, nadělující plné koše volného času. Po mimořádných službách se ve skutečnosti cítil méně unaven, neboť si napravoval poškozenou sebedůvěru, jež mu nedala spát po celou dobu rekonvalescence.

Při několika divočejších newhavenských sobotních nocích dokonce prováděl naléhavé kardiochirurgické zákroky – čímž se psychicky připravoval na velkou šanci příštího roku.

„Nemůžeš trošku přibrzdit, Bene?“ stěžovala si Terri.

„Chceš, abych si opatřil jiného asistenta?“ zeptal se přátelsky Bennett.

„V žádným případě – pro mě to je úžasná škola. Jen bych si přála, abys trochu zvolnil tempo, ve svým vlastním zájmu.“

V dubnu, čtyři měsíce po operaci, začal Bennett opět vést „normální“ život vedoucího chirurga, to jest opět si bral pouze svůj díl šestatřiceti hodinových služeb.

Právě se převlékl po vyčerpávající službě, když Terri strčila hlavu do dveří pánské šatny (pro chirurgyně nic takového neexistovalo – musely se převlékat společně se sestrami).

„Bene, volá profesor Baye z hematologie. Potřebuje provést splenektomii u pacienta s leukémií. Žádá speciálně tebe, jestli bys to udělal. Ale od osmi třiceti už jsme obsazeni až do konce. Co mu mám říct?“

„Řekni mu, že to uděláme v šest třicet – jestli dokáže tak brzo vstát.“

„Doktore Landsmanne,“ oslovila ho s úsměvem, „jen tak dál a umřete mlád.“

„Na to už je moc pozdě, Ter. A Bayeovi řekni, ať sem pošle dokumentaci, já si to večer prostuduju. A udělej si kopii pro sebe – pro případ, že bych během operace zesenilněl.“

Vynětí sleziny u pacientů trpících lymfocytární leukémií se provádí buď proto, že se orgán natolik zvětšil, že vyvolává bolest, nebo proto, že to působí symptomatické snížení počtu krevních destiček – krvinek, jež pomáhají zastavit krvácení.

Bennett přišel do nemocnice krátce před šestou ráno a posilnil se čokoládovými sušenkami a několika šálky kávy. I když se v noci všechno naučil nazpaměť, přece jen se ještě jednou podíval na anamnézu pacienta; byl to devětatřicetiletý běloch jménem Harry Scanton.

Přesně v 6:30 hodin stál u operačního stolu.

Zdvořile pozdravil dva profesory a pak jako dirigent pohlédl na koncertního mistra, v tomto případě anesteziologa. Ten přikývl a v několika vteřinách tiše hlásil: „Pacient je připraven, pane doktore.“

Bennett na jeho informaci beze slova přikývl a okamžitě se dal do práce. Zručné udělal dlouhý řez ve střední čáře a za pomoci mladšího lékaře a sestry, kteří drželi háky, aby lépe viděl, zahájil standardní vyšetření útrobních orgánů.

Provedl kontrolu jater na cirhózu a neoplastickou infiltraci, palpací ověřil případné kameny ve žlučníku a pečlivě prohlédl vše až k horní části slinivky břišní. Žádné anomálie. Může pokračovat.

Pravou ruku opatrně vsunul pod narůžovělý, vypouklý povrch sleziny, položil organ do levé ruky a vyluxoval jej nahoru do laparotomické rány.

Natáhl krk, aby si lépe prohlédl, co má odstranit – a v tu chvíli pocítil nevysvětlitelné chvění v malíčkách na obou rukou. Ignoroval to, jen ho napadlo, že Terri měla asi pravdu – nesmí se tolik honit. Ale na takové myšlenky nebyl teď čas.

Pokynul Terri, aby upevnila svorky. Natáhl ruku a požádal: „Nůžky.“ Když mu je podali, odstřihl slezinu.

Další část bývá složitá, nicméně rutinní. Nyní musel podvázat dvě trubičky – tepnu a žílu. Bennett použil na podvázání hedvábí a udělal, aspoň to tak cítil, dva pevné uzly.

„Hotovo,“ řekl si nahlas. „Můžeme dát svorky pryč.“ Natáhl se, aby odstranil svorku ze žíly.

A náhle byla všude krev. Samá krev.

Od přihlížejících se ozvalo sotva slyšitelné zaúpění. Bennett byl otřesen. Nikdy neviděl, aby někdo takhle šlápl vedle. Ale nebyl čas na to, aby si něco vyčítal. Musel co nejrychleji napravit chybu.

Požádal o odsávání, aby znovu našel žílu; tentokrát ji podvázal úspěšně. Potom ležérně přikázal Terri, aby to dorazila, a sám se odebral do šatny. Snažil se působit suverénně, ale necítil se tak.

Sedl si a snažil se pochopit, co se to stalo. Mohlo to být prostě napětí, snažil se přesvědčit sám sebe, nebo lidská slabost… ale co bylo kruci to chvění, které pocítil v prstech?

Seděl zamyšleně v šatně chirurgů, když se ozvalo jemné zaklepání na dveře, po němž následovalo zavolání Terri Rodriguezové: „Jsi tam sám, Bennette?“

„Jo,“ odpověděl, „pojď dál do našeho doupěte.“

„Jsi v pořádku?“ zeptala se.

„Proč bych neměl být v pořádku?“

„Nevím, jen mě napadlo, že bys mohl být otrávený z té maličkosti. To skutečně nic nebylo.“

„Nech toho, Ter, jsi moc dobrá doktorka na to, abys to nepoznala. Byl to horor. Přestaň mi lhát a já nebudu lhát tobě.“

Na okamžik zavládlo ticho a pak řekla: „Za půl hodiny tě čeká radikální mastektomie. Cítíš se na to?“

„Proč bych se na to sakra neměl cítit?“ vyštěkl rozhněvaně.

Poprvé po roce, co s ním pracovala, Terri viděla, jak mu povolily nervy.

„Dobrá, Bene, dobrá. Jdu si dát kafe a rohlík. Nechceš něco přinést?“

„Ne. Díky, Ter. Odpusť, že jsem se neovládl.“

„Nic se neděje,“ pravila a vytratila se ze zapovězených míst.

Poprvé v životě vyhledal pomoc psychiatra. Zeptal se Barneye, jestli nezná nějaké případy, že by chirurgové dostali „trému“ nebo něco podobného, co by mohlo zapříčinit jejich neohrabanost.

„Je spousta chirurgů, kteří podléhají panice,“ vysvětlil mu Barney. „K mému kolegovi chodí v jednom kuse. Jenže obvykle jde o totální selhání – nemůžou se ani přiblížit k pacientům. Ne, Bene, myslím si, že to není v tvý hlavě. Být tebou, zajdu co nejdřív k neurologovi.“

„Nemůžeš mě objednat k někomu do New Yorku, Barne? Nesnáším pomyšlení, že by se o tom měly šířit po Yale drby, zvlášť tak těsně před koncem roku.“

„Prosím tě, Landsmanne, buď rozumný. Jestli to nic není, tak co je nám po tom, kdo o tom ví? A jestli to něco je, tak určitě nebudeš chtít dál operovat, dokud se to nespraví. Nemám pravdu?“

„Obávám se, že máš,“ povzdechl si Bennett a snažil se potlačit obavy. Sakra, vždycky se pyšnil tím, že se chová k pacientům čestně. Teď mu bylo jasné, že kvůli nim musí být čestný sám k sobě.

Když neuspěl s útěkem do psychosomatické oblasti, Bennett sebral veškerou odvahu a vrátil se k profesoru Kirkovi. Teď už měl mnoho příznaků: bolesti v zádech, občasná necitlivost v pažích a

prstech. Jak to sám diagnostikoval: „Jeffe, tahle mizerná svalová funkce musí pocházet od osmého cervikálního kořene.“

Oba doktoři věděli, že to vyžaduje vyšetření krční páteře a oba také instinktivně věděli, co to ukáže. Bennetova fraktura na okrajích sklouzla, čímž vzniklo stlačení nervového kořene.

Navíc, jeho neurologické komplikace budou pokračovat, pokud okamžitě nepodstoupí operaci, která by reparovala obratle.

„Já nechci na operaci!“ křičel Bennett.

„A já nechci ohluchnout, tak přestaň řvát do telefonu. Proboha, Landsmanne, chceš riskovat, že z tebe bude mrzák? Dobře víš, že Kirk je ve svém oboru naprostá jednička. Čeho se sakra bojíš?“

Bennett to vyjádřil v kostce: „Nezapomeň, že jsem taky chirurg. Vím, že tahle operace je úspěšná… jen *většinou*“.

40

Antonia Esterhazyová seděla mezi posluchači a ve vzduchu zřetelně cítila napětí. V sanfranciském Psychiatrickém ústavu se tentokrát shromáždila spousta lidí nejen kvůli Mauryho skvělé pověsti. Mnozí přišli v naději, že uvidí jakousi konfrontaci mezi svým váženým kolegou Frederickem Eastmanem a mužem, o němž věděli, že je jeho zavržený syn.

Maury již seděl na pódiu a jeden z vedoucích pracovníků ústavu ho začal představovat.

Očima těkal po posluchačích a snažil se najít otce. Věděl, že Fred Eastman, jako bývalý předseda Sdružení, se musí ukázat.

Dr. Eastman si vybral skutečně nejnenápadnější sedadlo v zadní části místnosti, kde mohlo jen pár diváků vychutnat reakci jeho obličeje, když lektor vystoupil na pódium.

Úvod zatím pokračoval.

„Jsme zvláště potěšeni, neboť doktor Esterhazy se narodil a vyrostl v tomto městě a dokonce má určité rodinné vztahy k našemu ústavu."

Kdosi se nervózně zasmál. Všechny oči se teď obrátily na Mauryho, aby jim neunikla jeho reakce. Nedal najevo vůbec nic.

Antonia však ve zlé předtuše zbledla a nervózně si poposedla.

Maury vstal, přátelským úsměvem poděkoval za zdvořilý potlesk a ujal se slova.

„Všichni určitě znáte písničku Ztratil jsem srdce v San Francisku. Já mohu přinejmenším s jistotou říct, že jsem tady nechal dětskou tříkolku. Kolegové – psychiatři si o tom mohou myslet, co chtějí, ale já si ji přišel vzít pro své děti."

Mauryho uklidňující úsměv povzbudil posluchače, aby se uvolnili.

Nebude zostouzet otce. Ani vychvalovat. Dokonce se o něm ani nezmíní.

Dr. Frederick Eastman seděl, jako by spolkl pravítko, a jeho výraz neříkal vůbec nic.

Mauryho přednáška vyvolala stejně vřelý ohlas jako předtím v New Yorku, Philadelphii a Bostonu. Kdyby nic jiného, následné dotazy byly vůči němu ještě uctivější než na Východním pobřeží.

Posluchači se nakonec začali rozcházet a ze všech koutů se ozývalo pochvalné mumlání.

Teď ale nastalo dilema. Vedení ústavu uspořádalo na počest hostujícího lektora večeři: Dr. Eastman byl přirozeně pozván a ujistili ho – k jeho vlastnímu překvapení – že Maury nic nenamítal. Synova jednoslabičná odpověď – jak mu přesně tlumočili – zněla: „Fajn."

Večeře se konala v obrovském domě tak vysoko na Nob Hillu, že – jak hostitel míval ve zvyku říkat – „za jasného dne odsud vidíte Alcatraz".

Frederick Eastman vstoupil do místnosti a stísněně pohlédl na zástup obdivovatelů kolem svého syna.

„Doktor Eastman?" pronesl hlas s anglickým přízvukem. Otočil se nalevo a spatřil půvabnou mladou ženu.

„Já jsem Antonia Esterhazyová," představila se a podala mu ruku. „Určitě chcete vidět Mauryho, co kdybych ho vytáhla od těch lidí?"

„Já – ehm – to by od vás bylo laskavé."

Antonia si již předem vyžádala hostitelův souhlas s tím, aby mohla využít nějaký klidný koutek v domě a doktor jí navrhl svou ordinaci.

A tak se Maury a jeho otec po více než deseti letech setkali tváří v tvář pod fotografií Sigmunda Freuda.

Maury vycítil otcovu stísněnost. Nebyl však schopen soucitu. Léta psychoanalýzy ho očistila od zloby, ale stále ji nedokázal nahradit odpuštěním. To byl úkol pro světce.

Byl rozhodnut, že přiměje otce, aby promluvil první. Nebylo už totiž důležité, co má říct otci, ale co má otec říct jemu.

A Fred Eastman rychle poznal, že takto byl předem určen scénář. Jediné rozhodnutí, ponechané na něm, byla volba zahajovacího dialogu. Nakonec řekl: „Znal jsem Melanii Kleinovou. Byla to velmi chytrá žena."

„Skvělá analytička,“ dodal Maury. „Škoda, že není víc oceňována.“

Nastala odmlka. Eastman sám byl rozhodnut *neříkat* příliš mnoho. Když se totiž pokoušel prozkoumat svou vlastní psýchu, aby objevil nějakou hluboko uloženou či potlačenou lásku k vynikajícímu synovi, nedokázal nalézt nic než pocit rivalství a zášti.

Vyložil si to jako nevyhnutelný následek zloby na svého syna, neboť jeho existence mu živě připomínala bolest nad ztrátou Mauryho matky.

A Maury to ovšem vždycky věděl. Byl veden k pocitu, že otci dluží věčnou omluvu za to, že žije.

„Máš krásnou ženu,“ připustil Fred Eastman.

„Děkuju.“

Další ticho.

„Ve své přednášce… ses zmínil o dětech. Ten žert o tříkolce…“

„Ano. Máme dva kluky.“

„Aha.“

Další ticho, dokud Maury konečně neřekl: „Podívej, myslím, že si toho nemáme moc co povědět.“ Dal si pozor, aby nepoužil slova „otec“.

„Takhle to chceš nechat, Maury? To je vše, co jsi mi sem přišel říct?“

„Sem jsem přišel, protože mě pozvali na přednášku. Ty jsi byl jenom jedním z posluchačů.“

V tu chvíli nakoukla dovnitř Antonia. „Nezapomeň, Maurici, že musíme chytit linku v jedenáct třicet do Los Angeles.“

Maury se otočil zpátky k otci a ten se zeptal: „Tak co, Maury, pomstil ses?“

„Ano.“

„Cítíš se teď líp?“

Maury chvíli mlčel. A pak klidně odpověděl: „Ne.“

Lauře se Toronto nejvíc líbilo, když bylo celé zasněžené. Tehdy se normální tempo města zpomalovalo do pokojné nehybnosti. A navíc, na rozdíl od Brooklynu, kde sněhové vločky zšedly téměř v tu

chvíli, kdy se dotkly země, tady zůstával nebeský poprašek bílého peří čistý a vyvolával pocit svěžího klidu.

Ne že by si snad někdy užila sněhu víc než na kratičkou procházku za nemocnicí. Vzhledem k tomu, že vůbec netoužila po společenském životě a ve dne v noci pracovala v Queen's Hospital, zdálo se logické, že tam také bydlí.

Po příjezdu způsobila obvyklé rozechvění mužských srdcí. Ale její nezájem byl rychlou léčbou této romantické tachykardie. Jak se svěřila do telefonu Barneyovi, poslední věc na světě, o kterou by stála, je „rande".

„Mám úplně pavlovovský reflex na mužský, kteří mě zvou na rande – čím jsou přitažlivější, tím víc si myslím, že budu trpět. Takže jsem teď splnila sny obou rodičů – jsem doktorka a jeptiška."

Dokázala myslet jen na nemluvňata. Vypadalo to, jako by každého nového pacienta v nemocnici brala za svého rodinného příslušníka. Bez ohledu na povahu problému, ať už šlo o úraz, teploty, ortopedickou či respirační záležitost, vždycky byla na místě a snažila se pomoci.

A to vše navíc k svému oficiálnímu zaškolování v rámci neonatálního programu, Jež zahrnovalo léčení těch nešťastných nemluvňat, která vstupovala do života již nemocná či dokonce umírající.

Pokrok techniky ovlivňoval doktory jako nikdy v dějinách lékařství. A nikde to nebylo patrnější než při léčení novorozenců. Definice předčasného porodu a vitality se měnily závratným tempem. Ještě zcela nedávno dítě narozené jen pár týdnů před koncem očekávaného čtyřicetitýdenního těhotenství bylo považováno za předčasně porozené a jeho život byl v nebezpečí. Nyní doktoři poznali, že nejen tato, ale i mladší nemluvňata lze zachránit. Zlepšená diagnostika anomálie ještě před porodem dávala expertům v oboru neonatologie šanci napravovat vady, jakmile novorozenec spatřil světlo světa.

Přítomnost neonatologů v porodních sálech nevyhnutelně vyvolávala boj o to, do čí péče narozené dítě patří. Tradičně patřily matka a dítě do sféry odpovědnosti porodníka. Nyní ale pediatři

dokazovali, že za kritických okolností potřebuje novorozenec svého vlastního individuálního specialistu.

V každém případě ke standardnímu postupu začalo patřit vyhodnocení dítěte podle skóre Apgar (pojmenováno podle původce této metody, dr. Virginie Apgarové). To zahrnovalo vyhodnocení pěti klíčových prvků novorozencova fyziologického stavu – minutu po narození a o dalších pět minut později. Dítě může dostat buď nula, jeden nebo dva body za frekvenci srdeční, barvu kůže, frekvenci dýchání, tonus a sací reflex.

Novorozenec, jenž zaznamená přes sedm bodů při prvním testování, by již mohl zahájit trénink nějaké olympijské disciplíny podle vlastního výběru – zatímco dítě, jehož Apgar je méně než čtyři, bude bojovat o život a bude potřebovat veškerou péči, kterou mu lékařská věda může poskytnout.

Každým dnem stráveným v Queens se toho Laura učila víc a víc, ale nenašla si mnoho přátel. Měla pár známých, s nimiž si mohla popovídat u kávy na sesterně, ale vcelku byla považována za uzavřenou a rezervovanou.

Neustále si stěžovala na nemocniční byrokracii, na množství papírování, jehož je zapotřebí, aby se například nemocné dítě dostalo od vrat nemocnice na pediatrické oddělení. Otevřeně kritizovala chyby starších i mladších kolegů.

„Jsme jenom lidi," odvážila se jí jednou připomenout sestra z jednotky intenzívní péče. „Mýlit se je lidské –"

„Ne," ostře jí odpověděla Laura, „mýlit se je fatální."

Nějak ztratila schopnost využívat při noční službě krátkých chvilek klidu ke spánku, ale nespavosti plně využila ke studiu odborné literatury a ke koncipování svých vlastních článků. Začala se zajímat o problém mozkového krvácení u novorozenců, na něž se téměř vždy přišlo, až když bylo pozdě. Kdyby se dala vypracovat nějaká metoda včasného varování, zachránilo by se tím mnoho životů.

Jednou ve tři hodiny ráno, když Laura studovala na pokoji lékařské pohotovosti, zazvonil telefon. Byl to Christian Lemaistre, vedoucí porodník.

„Prosil bych pediatra, který má pohotovost.“

„Tady je doktorka Castellanová,“ ozvala se Laura.

„Ach tak.“

Zřejmě očekával baryton a nikoli soprán.

„Můžu pro vás něco udělat, doktore Lemaistre?“

„Mám tady ženu s dystokií a budu asi muset udělat kajzra. Mohla byste se, prosím, do patnácti minut umýt a připravit?“

„Bez problému, pane doktore.“ Zavěsila sluchátko, obula se, nalila do sebe – nyní už studenou – kávu, kterou měla na stole, a utíkala k výtahu. Porodník byl již oblečen a umytý. Rychle učinila totéž a spěchala na operační sál; nemohla si však přitom nevšimnout, že to, co bylo patrné z Lemaistreova obličeje nad rouškou, plně dávalo za pravdu jeho pověsti znepokojivě pohledného muže.

O pětadvacet minut později porodník vytáhl drobného chlapečka. Laura zmáčkla stopky, rychle uložila novorozence pod zářič a zatímco ho sestra otírala teplou osuškou, začala vyhodnocovat. Vzápětí oznámila: „Respirace nula.“

Novorozenec byl ve vážném nebezpečí, jak vyplývalo z dalšího vyhodnocování: „Jedna minuta Apgar skóre … nula.“

„Řekl bych jedna nebo dvě, doktorko Castellanová,“ odmítl její hodnocení Lemaistre.

„V každém případě je víc cyanotický než modrá deka. Musíme ho okamžitě intubovat a dát mu kyslík.“ A zavolala na sestru. „Dejte mi rourku – trojku.“

„Myslím, že dvaapůlka by měla stačit, paní kolegyně,“ nesouhlasil Lemaistre.

„Trojku,“ opakovala Laura a obrátila se k Lemaistreovi: „Ten chlapec je na svůj gestační věk velký. Má dost velkou šanci.“ Zavolala opět na sestru: „Udělejte to osm a půl centimetru.“

Když se zaváděla nazeotracheální rourka, Laura obrátila dítě na záda a pevně uchopila hlavičku, aby co nejvíce snížila nazální trauma. Pak mu namazala špičku nosu, aby usnadnila průchod rourky.

„Raději to teď převezmu, paní doktorko“, nabídl se Lemaistre tónem, jenž zněl spíš jako rozkaz. „Je to velice choulostivý zákrok.

Když se to nezavede přesně do průdušnice, mohla byste se dostat příliš hluboko do hlavní průdušky a –“

„Já vím, pane doktore,“ nedala se Laura. A v duchu si pomyslela, kruci, tohle jsem nejspíš dělala víckrát než ty. Když se ale chceš vytahovat…

Ustoupila a sestra mu podala rourku, kterou začal zavádět do chlapcovy nosní dírky. Sestra se ihned zas vrátila s kyslíkovou bombou a Lemaistre nasadil novorozenci rychle kyslík. Ručička na malých stopkách se neúnavně otáčela, dokud nedosáhla nastavených pěti minut. Dítě bylo narůžovělé a Laura a Lemaistre se nyní shodli, že Apgar skóre stouplo na sedm.

Porodník se usmál. „Konec dobrý, všechno dobré,“ poznamenal a pak se obrátil k neonatoložce:

„Teď to můžete převzít, Lauro. Kdybyste mě potřebovala, budu dělat operační protokol ve svém pokoji.“

Předal jí kyslík, pokynul oběma sestrám, jež téměř jednohlasně pozdravily: „Dobrou noc, pane doktore,“ a opustil sál.

Sestry dokončovaly úklid nástrojů, když náhle zaslechly Lauřin výkřik: „Doprčic! Bomba je prázdná. Dejte mi rezervní, ale rychle!“

Jedna ze sester odběhla ke stěně, sňala z držáku pohotovostní kyslíkovou bombu a podala ji Lauře. Ta si ji vzala a v příští vteřině vykřikla: „Ta je sakra taky prázdná. Co je tohle za nemocnici?“

Obrátila se na nejbližší sestru a přikázala jí: „Zkoušejte ho prodýchat ambuvakem. Vrátím se co nejrychleji.“

Vyřítila se z operačního sálu a přitom si pomyslela, že měla zůstat u ventilačního vaku a pro kyslík měl běžet někdo jiný. Zároveň si ale uvědomila, že jen ona sama ví, jak je situace vážná, a bude proto jednat nejrychleji.

Udivená služba na sesterně na konci chodby uslyšela frenetické volání: „Kyslík – dejte mi sakra někdo kyslík!“

Sestra vyhlídla a spatřila Lauru v zeleném operačním prádle a ve sterilních návlecích, jak se k ní řítí jako blázen. Když k ní Laura – bez dechu a zuřivá – doběhla, sestra už držela klíče od skladu.

„Hned vám to dám, paní doktorko,“ řekla nervózně, otočila se a začala otvírat dveře skladu. V panice nemohla najít správný klíč.

„Pospěšte si, kruci,“ naléhala Laura.

Příkré pokárání sestru jen ještě víc znervóznělo. Laura jí nakonec vytrhla klíče z ruky, otevřela dveře, popadla malou kyslíkovou bombu a rozběhla se zpátky, co jí síly stačily.

Dítě nebylo vidět, protože se nad ním skláněly dvě sestry.

„Pusťte mě k němu," vyštěkla Laura.

Sestry odstoupily stranou a Laura spatřila novorozence. Byl úplně modrý. A nehýbal se.

Žádný kyslík ho už nedokáže probudit k životu.

Laura stála uprostřed místnosti jak socha z ledu a svírala nyní už zbytečnou kyslíkovou bombu. Zdálo se, že kolem ní víří lidé. Její sluch zachytával útržky slov: „Zavolej doktora Lemaistrea… Řekněte to matce… Vezmi to dítě… márnice …"

Pak se náhle začalo všechno zaostřovat. Neboť Lemaistre ji oslovil způsobem připomínajícím četaře, jenž seřvává lajdáckého vojína.

„To míváte často hysterický záchvat při práci, doktorko Castellanová?"

Neodpověděla.

Potom s ironickou shovívavostí dodal: „Snad byste si měla zařídit služby na pohotovosti tak, abyste je neměla v době, kdy máte menstruaci."

Laura se nenechala vyprovokovat.

„To dítě mohlo žít," prohlásila klidně… a rozhodně.

„Výsledek mohl být příznivější," připustil Lemaistre.

„Nechtě toho, pane doktore," řekla znechuceně Laura. „Víte až moc dobře, že to dítě mělo žít. Bylo to zvrzaný. Zvrzala to nemocnice. Chcete to snad popřít?"

„Možná máte pravdu, doktorko Castellanová. Ale na základě svých poněkud větších zkušeností mohu konstatovat, že normální lidé mohou udělat chybu, i když mají ty nejlepší úmysly."

„Krucinál, takhle pitomou, naprosto zbytečnou chybu – nikdy. Byla to nedbalost – neomluvitelná nedbalost."

Stále se neznepokojoval. „Na základě zkušeností mohu také konstatovat, doktorko Castellanová, že normální lidé nemají rádi, když je napomínají děti. Jestli se vás tolik dotýká to, co se stalo, co kdybyste si o tom promluvila s vedoucím vašeho oddělení? Nebo,

koneckonců, s vedoucím mého oddělení? Teď ale, jestli mě omluvíte, mám další rodičku v prodromální fázi.“

Otočil se a klidně odcházel. Lauru hned napadlo: prodromální fáze znamená, že nepůjde na sál dřív než za pět hodin. Proč tak podceňuje mou inteligenci, že se ani nenamáhá s nějakou přijatelnější výmluvou za svůj zbabělý útěk? A tak zavolala: „Pane doktore!“

Zastavil se. „Prosím?“

„Oznámil jste to rodičům?“

„Ano. Nepatřím k doktorům, kteří se bojí sdělovat špatné zprávy. A matce jsem už nasadil sedativa.“

„Smím se zeptat, jak jste jim to podal?“

„Řekl jsem, že dítě se narodilo ve velmi špatném stavu a že ani při nejlepší snaze jsme ho nedokázali udržet naživu. Formulovala byste to nějak jinak, doktorko Castellanová?“

Než mohla odpovědět, opět se otočil a odešel ze sálu.

Laura tam zůstala stát, příliš vyčerpaná svým úsilím, smrtí dítěte a následným rozhovorem, takže nedokázala jasně uvažovat. Přistoupila k ní jedna ze sester.

„Lauro, prosím vás, nezlobte se, když vám řeknu, že doktor Lemaistre je schopný – a dobrý – člověk. Byl z toho určitě stejně zničen jako vy. Ale nikdo z nás nemůže dělat tuhle práci a naříkat nad každým ztraceným případem. To bychom se zbláznili.“

Laura jí kývnutím hlavy poděkovala. A když sestra odešla, napadlo ji: ty mi taky nerozumíš, sestro, já nejsem blázen – já mám vztek.

Laura byla dosud až úchylně hrdá na to, že neumí psát na stroji. Patřilo to k její snaze nesplňovat žádnou stereotypní představu o „typické ženě“. Musela proto zneužít laskavosti jedné sestry, jež právě přicházela na ranní službu, sednout si s ní na sesterně a nadiktovat jí dopis – s třemi průklepy. Nebyl adresován vedoucímu pediatrického oddělení ani vedoucímu porodnicko-gynekologického oddělení – samozřejmě, oba dostanou kopie – ale Ivanu Caldwellovi, M. D., řediteli nemocnice.

Co nejstručněji a co nejpřesněji popsala noční události a požádala dr. Caldwella, aby přijal opatření, jež by zabránila opakování „této nesmyslné, tragické hlouposti.“

Mladá sestra divoce bušila do stroje, aby stačila rychlému proudu Lauřina hněvu. Když si sestra dopis po sobě znovu přečetla, poznamenala: „Myslím, že jste na něco zapomněla, paní doktorko.“

„Prosím?“

„Neuvedla jste svého nejbližšího příbuzného.“

„Nerozumím vám. Já neumírám, sestro.“

Sestra nesouhlasně zavrtěla hlavou. „Já to vidím jinak. Tomuhle říkám sebevražda.“

Laura se opozdila na velkou vizitu a tak, jakmile nadepsala adresy na tři obálky, vzala dopisy, seběhla do přízemí, aby je předala službě ve vrátnici, a utíkala na pediatrii. Zbytek dne se pohybovala jak ve snu.

V půl šesté jí konečně skončila služba a Laura si zaskočila do jídelny sníst sendvič.

Potom se cestou do svého pokoje zastavila u poštovní schránky, aby se podívala, zda už tam není odpověď z Washingtonu ohledně žádosti adresované ministerstvu zdravotnictví. Byla tam ale jen samá zbytečná pošta (většinou letáky výrobců léčiv), telefonní účet – a obálka, na níž bylo rukou napsáno „Dr. Laura Castellanová“.

Když obálku otvírala, potlačila zívnutí, ale když dočetla, byla úplně probuzená.

Vážená dr. Castellanová,

byl bych rád, kdybyste se dnes v sedm hodin večer zastavila u mě v kanceláři. Pokud už na tu dobu něco máte, prosím, zrušte to, neboť věc, kterou s vámi chci projednat, je velice naléhavá.

Váš
Ivan Caldwell, M. D.
ředitel

Pohlédla na hodinky. Bylo čtvrt na sedm; měla tak sotva čas dát si sprchu – a možná dva aspiriny.

Ředitelova sekretářka okamžitě věděla, o koho jde a Laura se nemusela ani představit, když těsně před sedmou vstoupila do sekretariátu.

„Dobrý večer, doktorko Castellanová. Běžte rovnou dál. Zazvoním na doktora Caldwella.“

Ještě než otevřela dokořán dveře do ředitelovy kanceláře, pochopila, že to nebude důvěrný rozhovor ve dvou. Naopak, vypadalo to jako by byl proti ní povolán výbor bílých plášťů – nebo snad ještě přesněji – oddíl dobrovolných strážců veřejného pořádku.

„Pojďte dál, doktorko Castellanová,“ vyzval ji ředitel, jediný z přítomných v civilním obleku, a zdvořile vstal. „Je zde někdo, koho neznáte?“

Laura se rozhlédla po místnosti. Poznala svého šéfa, Lemaistrea a jeho šéfa, ale nevěděla, kdo je ta kostnatá, šedovlasá žena s brýlemi. Neznámá rychle vstala a představila se.

„Jsem Muriel Conwayová, hlavní sestra.“ Usmála se a podala jí ruku.

„Prosím, posaďte se, doktorko Castellanová,“ vyzval ji ředitel a ukázal na židli, stojící přesně uprostřed velké místnosti.

Poslušně si sedla, příliš unavená, než aby byla nervózní.

„Takže,“ zahájil sezení Caldwell, „předpokládám, že víte, proč jsem vás sem pozval.“

„Myslím, že ano,“ přiznala Laura, „ale jsem poněkud překvapená, že se z toho stala taková… skupinová záležitost.“

„Domníval jsem se, že důvod bude zřejmý, paní doktorko,“ řekl ředitel, „neboť váš nešťastný dopis se dotýká všech přítomných.“

„Při veškeré úctě, pane řediteli, slovo *nešťastný* bych použila spíš na *situaci*, kterou můj dopis popisuje.“

Ředitel nechal její poznámku bez povšimnutí. Potom vyjádřil to, co považoval za správnou verzi oné situace.

„Poté co jsem obdržel váš dopis, důkladně jsem prověřil události z dnešního rána a je mi jasné, že jste se chovala krajně neprofesionálně.“

O čem to sakra mluvil pomyslela si v duchu. Usilovně se snažila zachovat klid, neboť intuice ji varovala, že Caldwell se ji pokouší přivést k výbuchu vzteku, aby ji mohl na místě vyhodit.

Laura ho překvapila: „Přemýšlela jsem o tom také, pane řediteli, a vím, že jsem se chovala nepřiměřeně. Neměla jsem se na operačním sále chovat tak emocionálně. K ničemu to nebylo a rozhodně to nemohlo vrátit tomu dítěti život."

Odmlčela se a pak dodala: „To mohl udělat jen kyslík."

Tato poznámka vyvolala několik nervózních zakašlání.

„V každém případě je mi velice líto, že jsem se neovládla."

„To je od vás velice uvážlivé, doktorko Castellanová, a já vám děkuji. Obávám se ale, že jste opominula tu podstatnější část celé záležitosti."

„Prosím?"

„Jsme svědomití lékaři. A každý z nás také někdy, jak se říká, ztratil nervy. Jednou z velkých a nevyhnutelných obtíží tohoto povolání je, že se často dostáváme do emocionálních vztahů k pacientům."

Dr. Caldwell se naklonil přes stůl a pravil: „Ale kardinální pravidlo zní, že jeden doktor nikdy nenapadne druhého."

„S veškerou úctou, pane řediteli, ale tohle jsem nikdy nikde nečetla. Rozhodně to není v hippokratovské přísaze."

„Doktorko Castellanová, vaše poznámka mi nestojí za odpověď. Dovolte, abych jen zopakoval, že se všeobecně uznává, a doktoři to musí brát za nespornou věc, že jejich kolegové mají ty nejlepší úmysly."

„A co když vidíte chybu tak do nebe volající, že nemůžete přijmout tento *článek víry*? Kdyby, řekněme, někdo viděl, jak opilý chirurg zabije zdravého pacienta?"

„Nebuďte absurdní, Lauro. Pak byste to ovšem ohlásila jeho nadřízenému."

Odmlčel se, dokud v její tváři nespatřil výraz úlevy, a pak dodal: „Ale nikdy písemně."

Opět bylo slyšet, jak se přítomní vrtí na židlích. Ředitel vstal.

„Myslím, že jsem řekl, co jsem měl na srdci, doktorko Castellanová. Děkuji vám, že jste se zde zastavila."

Když Laura odcházela k výtahům, ucítila na rameni něčí ruku. Zastavila se. Byl to dr. Lemaistre.

„Lauro,“ oslovil ji s úsměvem, „jste velmi krásná žena.“

„A co to má znamenat?“

„To znamená, že nebudete mít žádné potíže s hledáním místa na příští rok.“

41

Barney nakonec přesvědčil Bennetta, aby mu dovolil být přítomen u operace.

„K čemu to kruci bude dobré, vždyť budu ležet jak kus dřeva?“ ptal se Bennett.

„Ty ale zapomínáš, že mou specializací je nevědomí, Landsmanne. Můžu se ti maličko pošťourat v mozku, zatímco oni budou pracovat na páteři. V každým případě víš, že doktoři si dávají majzla, když je někdo pozoruje – a já si z neurologie něco pamatuju.“

„Je mi líto, Livingstone, ale zatím jsi mi žádný přesvědčivý důkaz neuvedl.“

„Hele, Landsmanne, pro tebe to bude asi šok, protože tys to slovo nikdy neslyšel, ale já jsem tvůj *přítel*.“

Barney vyhrál na body.

Barney žertoval s Bennettem, když mu dávali předoperační injekci, a jeho tvář Bennet uviděl jako první, když se začal probírat k vědomí.

„Jak to šlo?“ zeptal se ospale Bennett.

„Šlo to, Landsmanne,“ uklidnil ho Barney. „Kirk mi říkal, že snímky vypadají dobře. Nikdo tě v životě nebude obviňovat, že nemáš pevnou páteř.“

Bennett byl chvíli zticha a pak se zeptal: „Můžu se smíchem počkat?“

„Jak dlouho?“ chtěl vědět Barney.

„Dokud mi neurolog nepotvrdí, že můžu jít s nožem na něco víc než na vánočního krocana.“

„Landsmanne,“ řekl na to Barney, „sám jsi krocan.“

Bennett se usmál.

V následujících dnech se však Bennett už neusmíval. Obličejové svaly mu spoutala úzkost. Věděl totiž, že celá jeho budoucnost závisí

na několika základních, bolestných testech, jež má podstoupit v rukou zkušeného yaleského neurologa Laszlo Farkase.

Barney opět trval na tom, aby mohl být přítomen.

„Slyšel jsem už o Farkasovi," uklidňoval Bennetta Barney. „Má výbornou pověst jako diagnostik."

Což Bennett komentoval: „Na rozdíl od své pověsti jakožto lidská bytost."

„Jak to?" divil se Barney.

„To není člověk," odpověděl Bennett. „Slyšel jsi o doktorech, kteří mají ocelové nervy. O Farkasovi se říká, že má srdce odlité ze železa."

„Vykašli se na něj jako na člověka, Bennette. Aspoň nebude pravdu lakovat na růžovo."

„Nevím, jestli chci znát pravdu," pravil Bennett s pocitem neblahé předtuchy.

Zpočátku se zdálo, že ledově nepřístupný profesor Farkas umí říct jen jediné slovo – a i to neznámým jazykem. Připevnil Bennetta na EMG (elektromyelogram) pouhým použitím série gest, prokládaných výkřiky „Aha" s různým hlasovým zabarvením. Testem by se mělo změřit případné poškození normálního přenosu impulsů z Bennettova mozku do jeho drahocenných rukou.

Bennett požádal Farkase, aby mu dovolil sledovat osciloskop. Profesor odpověděl oscilací prstů v odmítavém gestu. Vypadalo to, že říká: „Ať jsi ve svém oboru medicíny šikovný, jak chceš, se mnou si žádné kamarádšofty nezasloužíš."

Ve skutečnosti ale vůbec nebylo třeba nic říkat. Protože oba (vlastně všichni tři, neboť Barney číhal v koutě) uslyší sykoty a skřípoty zesilovače EMG poskytujícího audiální vjem elektrických impulsů, přenášených Bennettovou periferní nervovou soustavou.

Pro Bennetta to klidně mohlo být elektrické křeslo.

Přestože ani nemrkl při bolestivých impulsech, jež mu doktor vysílal do obou paží, zvuk, který slyšel, potvrzoval krutou pravdu. Farkas již předtím naznačil podezření – aniž by cokoli testoval – že Bennett má v krční páteři blok. Šel dokonce tak daleko, že vyjádřil svůj diagnostický instinkt, jenž mu říkal, že to bude nenapravitelné.

To ale byla jen doktorova chladná, klinická hypotéza.

Teď zvuky všem třem doktorům zvěstovaly, že přinášejí špatné zprávy.

A tak, když Farkas – se spokojeným úsměvem, protože jeho diagnóza se ukázala správná – vykřikl „Aha“, odsoudil tím v podstatě k smrti kariéru Bennetta Landsmanna jako chirurga.

Barney trval na tom, že Bennetta zaveze domů. Obešlo se to výjimečně bez protestů; Bennett se sesul na sedadlo vedle řidiče a hlavu nechal volně viset v záklonu.

„Točí se ti hlava?“ zeptal se Barney.

„Jo,“ odpověděl Bennett. „Ale to je to nejmenší. Řekněte mi, doktore Livingstone – co dělá chirurg, když už nemůže být chirurgem?“

To byla otázka. Jak vysvětlit někomu, kdo se připravoval téměř dvacet let a právě měl začít chirurgickou kariéru, že všechna ta léta probdělých nocí, potu a dřiny byly zmařena policajtskou botou? A všechno kvůli tomu, že jednal nejušlechtilejším způsobem, jakého je lékař schopen.

V bytě čekal Herschel. Věděl, že je to rozhodující den a chtěl být u toho, až se syn dozví rozsudek.

Bennett mu to oznámil slovy z hlubin zoufalství.

„Podívej synku, to není konec světa,“ uklidňoval ho Herschel. „Pořád jsi doktor. Jsou i jiné specializace –“

„Jako moje, například,“ vložil se do hovoru Barney. „Můžeš být ochrnutý od krku dolů a pořád můžeš udělat spoustu práce jako psychiatr.“

„Ne, díky,“ zažertoval hořce Bennett, „tvou práci bych dělal, jen kdybych byl ochrnutý od krku *nahoru*.“

Barney zašel do řecké pizzerie na Howe Street a přinesl všem třem večeři. Když se vrátil, bylo zřejmé, že Herschel už navrhl Bennettovi všechny představitelné obory medicíny, v nichž by mu poškozená paže nebyla na závadu. Jenže syn byl neústupný.

„Tati, už jsem ti říkal, že nechci být internistou ani psychiatrem. A nesnesl bych pomyšlení, že dělám anesteziologii, zatímco někdo

jiný operuje. Kruci, to je něco úplně jinýho. A já bych ani jednu z těch věcí nemohl dělat – nemám na to povahu.“

Pohlédl na Barneye. „Livingstone, myslíš, že by tě bavilo dělat transplantaci ledvin?“

„V žádným případě,“ odpověděl Barney s bolestnou upřímností a obrátil se k Herschelovi. „Pane Landsmanne, obávám se, že Bennett má skutečně pravdu. Za starých časů chirurgové bývali skupina, která neměla s lékaři moc společného. Bennett je rozený chirurg. Má reflexy, správnou mentalitu, odvahu rychle jednat – a obětavost –“

„Přestaň s tím žalozpěvem,“ přerušil ho hořce Bennett. „Schovej si to, až budu odpočívat v rakvi.“

Přitiskl si ruce ke spánkům a postěžoval si: „Kristepane, mě ale bolí palice. To musím mít z toho hroznýho anestetika – anebo z toho, co taky vy dva do mě hustíte. Potřebuju trochu na vzduch.“

Přešel ke dveřím na terasu a vzal za kliku. Dveře se ani nehnuly. Zkusil to znovu.

A pak mu došlo, že Barney dveře zamkl. Obrátil se k příteli a řekl: „Moc chytrý, Livingstone. Nemyslíš ale, že kdybych se chtěl zabít, tak si najdu něco lepšího? Pořád ještě udržím skalpel. Mohl bych se nakrájet jak salám.“

Potom sotva slyšitelně zamumlal: „A kromě toho jsem už mrtvý.“

Barney vstal a popadl nejlepšího přítele za ramena.

„Ne, nejsi, krucinál, Bennette – jsi naživu! Jen se už přestaň litovat, posaď se a mluv. Zkusme všichni společně vymyslet, co dál.“

„Za prvé podám žalobu na celý stát Connecticut,“ prohlásil Bennett s hněvem.

„A potom?“

Bennett se posadil a zakroutil hlavou.

„Já nevím, Barne,“ přiznal a vzdal se pocitům bezmocnosti. „Skutečně nevím, co mám dělat. Pomoz mi.“

Barney se posadil proti Bennettovi. „Poslouchej, brácho, doktoři by neměli mít v péči svý rodinný příslušníky.“ A pak dodal: „A já tě považuju za vlastního bratra. Takže tohle bude neoficiální.“

„Dobrá, Barneyi,“ odpověděl suše Bennett, „poslechnu si tvá bratrská slova.“

„Tak především znáš medicínu. Jsi schopen vyniknout téměř v každý specializaci. To znamená intelektuálně – ale ne emocionálně. Je v tobě hodně hněvu, Bene. A v naší profesi pro něj existuje jedno speciální uplatnění.“

„Jo, a co to je?“

„Forenzní medicína.“

Bennettova tvář ukázala, že Barney zahrál na správnou strunu. Herschel vypadal zmateně.

„Promiň, Barneyi,“ vmísil se zdvořile Herschel. „Tenhle obor neznám.“

„*Forenzní*, pane Landsmanne, pochází od latinského slova *forum*, což znamená dvůr, náměstí, a *ensis*, což znamená meč. Jinými slovy, je to lékařská praxe u soudního dvora, čili soudní lékařství. Je to snad nejnáročnější disciplína jak z hlediska lékařství, tak práv.“

Pohlédl na přítele a pokračoval. „Vím ale, že Bennett má rád náročný úkoly. A má k tomu všechno vybavení – znalosti, rychlost – a především odvahu poradit si se vším neočekávaným.“ Znovu se obrátil k Bennettovi. „Budeš o tom uvažovat? Meč je ještě ostřejší než skalpel.“

V krátkém čase, kdy Barney vysvětloval Herschelovi svůj návrh, si Bennett promluvil sám se sebou.

„Ale pánové – mluvíme o dalších třech letech studia –“

„Možná o čtyřech,“ připustil jeho spolužák. „Jenže na jejich konci z tebe bude lékař lékařů a právník právníků. A budeš mít to, co tvoje duše potřebuje nejvíc –prostor, kde lze *bojovat*.“

Bennett sklopil hlavu, zatímco Barney a Herschel trpělivě čekali na jeho reakci.

„Tati, co si o tom myslíš?“ zeptal se.

„Já se neodvažuju radit, Bene. Můžu ti jen říct svůj názor, ale rozhodnout se musíš ty. Ale cítím, že… Barney má dobrý nápad. Vše závisí na tom, jestli se dokážeš vrátit zpátky do školy a začít znovu.“

„To neznamená začít úplně znova, tati.“

„Takže o tom budeš uvažovat?“ zeptal se úzkostlivě Herschel.

„Jo, myslím, že budu. Tedy, jestli dokážu sám sebe přesvědčit, že na to mám dost sil.“

„Nech to uležet do rána, Bene,“ navrhl Barney. „Přes noc se nic nezmění – snad s výjimkou tvýho rozhodnutí. To bereš?“

„Beru.“

Herschel si oblékl kabát a popřál jim dobrou noc.

„Mám rezervovaný pokoj v Park Plaza. Pokusím se trochu vyspat. K snídani přinesu čerstvé rohlíky. Zahlídl jsem cestou jedno pekařství.“

Obrátil se k Barneyovi a řekl: „Jsi prima kluk,“ a pak k Bennettovi, „a ty taky nejsi tak špatný.“

Usmál se a pohladil syna po tváři.

Počkali s ním u výtahu. Beze slov, s náznakem úsměvu, zamával na rozloučenou.

Bennett se otočil k Barneyovi a poznamenal: „Tak to bychom měli, máte volno, vojíne.“

„Prdlajs mám,“ opáčil Barney a pak zažertoval. „Pozval jsem tě na večeři. Ty mě za to můžeš pozvat aspoň na noc.“

„Jsi bláznívej psychiatr. Pořád si ještě myslíš, že bych se mohl pokusit oddělat?“

„Ne,“ protestoval Barney, „jenom nechci…“

Zarazil se. Dlužil příteli pravdu. „Ano, Landsmanne. Protože ještě nemáš za sebou to nejhorší.“

„A to je?“

„Teď budeš klidně spát – to je to nejlepší.“

„A…?“ zeptal se Bennett.

„Zítra ráno se probudíš a budeš muset čelit světu – a to bude to nejtěžší.“

„Dobře, bráško, třeba máš pravdu.“

Bennett objal přítele kolem ramen a vrátil se s ním do bytu.

Barney měl přerušovaný spánek a nakonec se krátce po šesté hodině poddal nespavosti; vstal a odpotácel se z pokoje pro hosty do kuchyně na trochu kávy, jež by mu vyčistila hlavu.

Přelétl pohledem dveře na terasu – a náhle to spatřil. Ben tam nehnutě stál a zíral na město pod sebou.

„Landsmanne, chceš kafe?“ zeptal se Barney.

Ale Bennett neodpověděl. Byl v jakémsi tranzu.

„Je to legrační… z týhle výšky vidím celou nemocnici. Dívám se na ni od chvíle, kdy se rozednilo. Odsud to najednou vypadá jak obrovská hrobka. A taky je – pohřbil jsem tam deset nejlepších let života.“

„Kočka má devět životů,“ namítl Barney. „A ty jsi extra kocour, takže ti jich zbývá ještě osm.“

Bennett dál upřeně zíral na staré baráky za nemocnicí.

„Měls pravdu,“ pronesl tiše.

„V čem?“ zeptal se Barney a podal mu šálek kávy.

„Myslím, že bych včera asi býval skočil, Barne. Musíš být skutečný psychiatr … opravdu mi čteš v hlavě.“

„To nemá s odbornou technikou nic společnýho, Bene. To se stává, když jsi něčí přítel,“ odpověděl tiše Barney.

„Chceš něco vědět?“ pokračoval Bennett s očima upřenýma na stále ještě spící město. „V tom skoku mi bránily jen tři věci – máma a táta. A ty.“

Pak si sedli ke kávě a k projednání nejnovější krize ve sportovní oblasti.

Herschel se vrátil krátce po půl osmé s plnou náručí ještě teplého pečiva.

„Tati, prosím tě,“ žertoval Bennett, „neživíme celou univerzitu. Vždyť jsme tu jen my tři.“

„Jen se nepleť,“ odbyl ho Herschel. „Je vidět, že ještě nejsi otec. Tak, chlapci, dejte se do toho.“

A Herschel měl pravdu. O půl hodiny později tam zbylo sotva pár drobečků.

Záležitost Bennettova rozhodnutí se opatrně nechávala stranou.

Nakonec bývalý chirurg z Yale oznámil: „Bude to fuška a nevím, jestli někdo, komu táhne čtyřicítka, může mít trpělivost mořit se ještě ve školních lavicích.“

Herschel a Barney na sebe s úlevou pohlédli.

„Tak dobře, vážení,“ prohlásil Bennett. „Dejme tomu, že to zkusím.“

„Jseš kanón,“ vykřikl Barney. „Kterou školu poctíš svou přítomností?“

„Hm,“ zabručel Bennett. „V tom je háček.“

„Tomu nerozumím,“ řekl Herschel.

Bennett se usmál – poprvé od chvíle, kdy dostal špatnou zprávu. „Myslíš, že je svět připraven na černého Žida s *třemi* tituly z Harvardu?“

Barney podpořil přítelovu dobrou náladu. „Panebože, Landsmanne, já ti fakt závidím– Nejen, že se vrátíš zpátky do lůna, ale budeš taky pár kroků od holčičího Radcliffu.“

„Ne, Livingstone. Jsi vedle,“ usadil ho zlomyslně Bennett. „Hodlám vstoupit do historie jako jediný, kdo hrál na obou stranách v Poháru neslušnosti!“

„Připíjím na to,“ prohlásil Barney a pozvedl šálek, aby si s Bennettem přiťukl.

„Já na to připíjím taky,“ přidal se Herschel.

A jeho adoptivní syn dodal: „*L chajim*.“

Zatímco Bennett plánoval s děkanem právnické fakulty na Harvardu návrat do Cambridge, na druhém konci světa pilně zpracovával své plány do budoucna jeho bývalý spolužák. Hank Dwyer a druzí dva důstojníci, kteří společně obývali saigonský palác radovánek, museli učinit těžké rozhodnutí.

Nixon stahoval vojáky z Vietnamu stejně rychle, jako sem kdysi proudili. A Hank a jeho kolegové teď očekávali každou chvíli letenky do Států.

Všichni tři se tudíž posadili, aby projednali, jaké kroky podniknou v souvislosti se svými vietnamskými „rodinami“. Jeden z nich neměl doma manželku, takže jeho případ byl jednodušší. Odvedl atraktivní orientální dívku, která mu porodila syna a dceru, na americké velvyslanectví, kde větší část personálu ve dne v noci zpracovávala údaje o nových Američanech, registrovala jejich narození a sňatky a plánovala jejich cesty domů.

Druhý důstojník se rozhodl vrátit sám, aby zahájil rozvodové řízení a zbavil se své ctižádostivé a agresivní americké manželky; potom si doveze z této válkou zpustošené země poslušnou,

zbožňující družku a jejich dítě. Protože i když Spojené státy prohrály válku, on alespoň poznal, jak vypadá opravdové rodinné štěstí.

V Hankově případě to tak jasné nebylo. I když si cenil Mai-ling a měl radost ze společnosti Gregoryho, svého dvouletého synka (zvlášť když ho mohl vidět, jen když chtěl), šlo tady také o jeho již dosti nezanedbatelný příspěvek k americké populaci doma v Bostonu.

Z jeho výhodné pozice, což byla pozice charakterizovaná rozhodnutím nevrátit se domů, se otázka Cheryl jevila jako velmi snadná.

Hank sám se totiž změnil. Poznal tak říkajíc život za humny své vesničky. Jeho svět byl větší než dřív a jeho horizonty širší. Cheryl prostě nesplňovala představu o ženě, jakou teď potřeboval. A přesto, získat souhlas k rozvodu od věřící katoličky bude nejspíš dost obtížné. A jestliže by u toho byla Mai-ling a malý Gregory, mohlo by to být dokonce nemožné.

„Nemám na vybranou," řekl na závěr svým dvěma kolegům. „Jestli vám to nebude vadit, rád bych tady nechal Mai-ling bydlet a sám bych – víte – zařídil všechno za mořem."

„Dobrá, ale na velvyslanectví je snad zaregistruješ, ne?" zeptal se jeden z důstojníků.

„Hm, jistě," souhlasil Hank. „Z toho přece nevyplývá, že bych je musel stěhovat do Států."

„Ne, ale tvůj kluk bude mít americké občanství. A americký pas se může velice hodit, kdybychom prohráli – tedy, kdybychom měli ztratit Saigon."

Ocitl se uprostřed úplného blázince. Řady vojáků a jejich rodin se táhly daleko za vysoké bílé zdi kolem pozemku velvyslanectví. Byly tu děti všemožného stáří a zabarvení pleti. Někteří z těchto „Amerasiatů" byli bílí jak sníh a přece zdědili po svých matkách výrazné lícní kosti a mandlové oči. Ti, jejichž otci byli černošští vojáci, měli zlatou barvu Polynézanů.

Jejich počet byl neuvěřitelný, a přitom pracovníci velvyslanectví odhadovali, že je evidována sotva čtvrtina dětí amerických vojáků.

Hank a jeho kolegové museli čekat několik hodin ve slunečním žáru, aby dostali své neoficiální rodiny pod ochranný baldachýn americké vlajky.

Hank přirozeně lhal. Teď už to uměl znamenitě. Neudělal nic, co by ji zbavilo pocitu, že bude mít stejný osud jako její sestry ve vile. Bude ovšem muset být trpělivá – to byla jedna z přitažlivých vlastností těchto asijských žen. Ale přijde čas, kdy pro ni Hank pošle, a zase budou spolu.

Nedlouho potom obdržel Hank oficiální sdělení, že pojede domů. Vzhledem k tomu, že ve Vietnamu strávil ne jeden, ale plné dva termíny vojenské služby, bude nyní se ctí propuštěn do zálohy.

Jenže Hank byl příliš velký vlastenec – a byl příliš zmatený – než aby udělal tak odvážný krok. A tak, k překvapení svých nadřízených, požádal pouze o přemístění, a to kamkoli, pokud to bude na Západním pobřeží. Tím by se zbavil svých vietnamských vazeb a přitom by mu to umožnilo řešit na dálku „situaci“ v Bostonu.

Poslední noc před odjezdem ze Saigonu si Hank udělal sentimentální vycházku po Ulici radovánek. Vzal si s sebou fotoaparát, aby si za pár let připomněl, že to nebyl sen.

Některé neony stále ještě svítily. Ale i ty, které ještě fungovaly, jako by rychle slábly. Veškerý život v ulici odumíral.

Jako za starých časů zašel k Mikkovi, kde poznal Mai-ling.

„Zdravíčko, kapitáne,“ pozdravil s úsměvem majitel podniku. Jediná věc v baru, které se zřejmě nic nedotklo, byla jeho dobrá nálada. „Rád vás vidím. Zdá se, že všichni odcházejí.“

„Jo,“ souhlasil Hank a rozhlédl se po prázdných židlích a stolech, z nichž některé už byly na sobě, připravené k uskladnění. Bodové reflektory, jež kdysi dokázaly na přelidněném tanečním parketu udělat větší světlo než za dne, byly zhasnuté. I hrací skříň s gramodeskami jako by zářila přitlumeněji

„Dáte si jako obvykle?“ zeptal se majitel (jenž byl nyní svým vlastním vrátným, barmanem, číšníkem i šéfem).

„Jo,“ přitakal roztěkaně Hank a litoval téhle návštěvy, jež mu zastíní vzpomínky na euforii z dob, kdy Ulice radovánek byla v plném rozkvětu.

Opřel se o barový pult a rozhlédl se kolem.

Stále ještě tu byly ženy. V zemi, kde byla zdecimována celá generace jejich bratří, jich nebyl nedostatek.

„Máme úplně nový děvče," zmínil se Mikko a podal Hankovi sklenici. „Přímo z vesnice. Jako květina. A panna. Chcete představit?"

Dřív než stačil odpovědět, nadšený Mikko mu představoval dívku ze svého harému.

„Kapitáne Dwyere, to je … Dio-xi, ale říkáme jí krátce *Dixie*."

„Dobrý den," pozdravil Hank a žasl, jak je to mladičké děvče nádherné – jako nějaký andílek namalovaný na chrámové stěně.

„Můžu vás pozvat na skleničku, Dixie?" zeptal se Hank.

Podívala se tázavě na Mikka.

„To je v pořádku, Dixie, kapitán Dwyer je přítel," řekl laskavě. „Udělám ti limonádu."

Posadili se ke stolu a za pomoci Hankových pár vietnamských slov a její lámané angličtiny se pokoušeli konverzovat. A pochopitelně jí položil nevyhnutelnou otázku na téma *co tak krásné děvče jako vy dělá na takovém místě*. Její vesnice byla zřejmě obsazena vojsky – a to ne jednou, ale třikrát. Nejprve to byl Vietkong, pak Američani a jakmile se američtí vojáci stáhli, přišli znovu komunisti. A krvavě se pomstili těm, kdo kolaborovali s Američany.

Jejího otce zastřelili. Matku znásilnili a zastřelili. Ona sama se schovala na stromě a unikla všemu, s výjimkou toho nejhoršího: muset se dívat a být bezmocná. A její útěk skončil nevyhnutelně tady, na Ulici radovánek.

Hank poslouchal, někde se v něm hnulo svědomí a on se nad dívkou slitoval.

„Kolik je vám roků?" zeptal se.

„Šestnáct," odpověděla.

„Kolik je vám doopravdy?" nenechal ji na pokoji.

Sklopila hlavu a přiznala:

„Dvanáct."

Nastalo trapné ticho a poté Hank rozpačité zamumlal: „Rád bych ti dal nějaké peníze, Dixie."

„Musíte si o tom nejdřív promluvit s Mikkem," řekla ostýchavě.

„Ne, ne, ne," vpadl jí do řeči. „Chci ti dát peníze, aby ses odtud dostala. A aby sis třeba našla skutečné zaměstnání. Vím, že tady jsou i klášterní školy, kde bys nemusela…" Nedokázal se přimět to vyslovit.

„Jste opravdu laskavý," řekla tiše. „Ale já nemůžu."

„Ne, ne, trvám na tom," vyhrkl Hank a vtiskl jí do drobounké dlaně dvě padesátidolarové bankovky. Vstal.

„Už musím jít, Dixie. Dávej na sebe pozor, ano?"

Němě přikývla, neboť jí chyběl emocionální slovník pro poděkování za laskavost.

Hank zamával Mikkovi a vyšel na ulici.

Neušel ani dvacet kroků, když si uvědomil, že v nočním klubu zapomněl fotoaparát. Rychle se vrátil. V baru nikdo nebyl, ale malý zázrak – aparát tam pořád ležel.

Pak zaslechl z kouta hlasy a ohlédl se za nimi. Byla to Dixie. Všechno, co od něj dostala, předávala Mikkovi.

Korunovační klenot amerického zdravotnictví, Národní zdravotnické ústavy (NIH), se nacházejí dvacet minut jízdy od Bílého domu, v Bethesdě ve státě Maryland. Je to třiašedesát budov, většinou z červených cihel. Jejich klidné a tiché uspořádání připomíná vysokoškolský kampus.

Tamější nemocnice je přitom se svými deseti kilometry chodeb největší budovou z červených cihel na světě.

A génius zde patří k normálu.

Na území za obrovskou nemocnicí, plném všemožných laboratoří, pracovalo skoro devadesát nositelů Nobelovy ceny. Zde probíhá tři sta šedesát pět dní v roce výzkum rakoviny, nemocí srdce, neurologických poruch a dalších, ještě tajemnějších, ale neméně nebezpečných onemocnění.

Starší vědečtí pracovníci dohlížejí na ty šťastlivce, kteří vydrželi přijímací mučírnu a byli přijati na dvou až tříletou stáž. Výběr do značné míry závisí na významu navrhovaného výzkumného projektu a na tom, zda přijímací komise usoudí, že žadatel má dostatečné nadání.

Velice málo výzkumných stážistů pracuje v nemocnici. Většinou zůstávají pohřbeni ve svých laboratořích z červených cihel a zahleděni do elektronických mikroskopů čekají, až jim do zorného pole vpluje miniaturní zázrak. V rámci profese se o nich někdy žertem mluví jako o „krysích doktorech“.

Je však neoddiskutovatelným faktem, že venkovský lékař, jenž se trmácí kilometry ve sněhu za pacientem do osamělého srubu, je daleko lépe vybaven, má-li s sebou nejnovější lék vytvořený v těchto laboratořích.

Laura Castellanová věděla, že její šance na přijetí do tohoto výzkumu jsou neobyčejně malé. Neboť prací v NIH může lékař splnit svou vojenskou povinnost. A průměrný lékař dával přednost plameni Bunsenova hořáku před plameny hořících vesnic.

Avšak Lauřin projekt na přijímací komisi zapůsobil, a to z několika závažných důvodů.

Za prvé, ti, kdo ještě uvažovali o rozšíření rodiny, si uvědomili, že systém včasného varování, jenž by odhaloval nebezpečí mozkového krvácení u předčasně narozených dětí, by mohl mít velkou cenu i pro ně osobně. Její projekt byl solidní a pragmatický.

Navíc se zdálo, že Lauřin projekt by mohl přinést výsledky v relativné krátké době a bylo by vhodné ho citovat v čase, kdy Kongres uvažuje o velikosti příspěvku pro NIH.

A přesto se Laura nikdy nedozvěděla, jak těsně stála před odmítnutím své žádosti a že ji zachránil jen nový zákon o „rovné příležitosti“.

Odedávna se totiž k žádostem o přijetí na školy, včetně vysokých, a do státní služby musela přikládat fotografie žadatele – čímž se odhaloval kandidátův etnický původ.

V tomto krásnějším, demokratičtějším světě, stvořeném Kongresem, měli být kandidáti posuzováni pouze podle svých zásluh: autorům doporučujících posudků bylo přísně zakázáno činit jakékoli zmínky, pokud jde o kandidátovu rasu nebo náboženské vyznání.

Byrokratické komisi bylo samozřejmě jasné, že Laura Castellanová je žena – bod v její prospěch. Ale neexistence

fotografie ji zachránila před odmítnutím z jiných důvodů: kvůli odsouzeníhodné kráse.

Od nepaměti se totiž všeobecné traduje, že krása a mozek nejdou dohromady. Kdyby tudíž posuzovatelé věděli, jak Laura vypadá, okamžitě by ji odmítli jako hloupou blondýnku.

V průběhu svých posledních týdnů v Queen's Hospital navštívila Laura několikrát torontské prodejny ojetých aut, aby si našla čtyři kola, jež jsou nezbytná pro každého, kdo pracuje ve washingtonské oblasti. Lauřina deprese udělala zázraky s jejím bankovním kontem. Posedlost prací na neonatální jednotce intenzívní péče jí no celou zimu téměř nedovolovala spatřit denní světlo, natož obchod, v němž by se prodávalo něco víc než mléko a grahamové keksy. Ani si nepředplatila noviny. Její představu oddechového čtení splňoval *New England Journal*.

Mohla si proto dovolit zaplatit dva tisíce dolarů, jež „Čestný Ernie" žádal za „mírně ojetý" Chevrolet Nova. Laura byla dokonce tak obezřetná, že ho požádala, aby mu dal nové obutí.

Poslední červencový den se rozloučila s pár přáteli, které si tam udělala – se dvěma sestrami z intenzívky a s pokladní z nemocniční jídelny. Naložila do auta svůj kufr a pár krabic s knihami a zamířila na jih.

O dvě hodiny později přejela most přes jezero Erie do Buffala a pokračovala na Pittsburgh. Teprve potom, když dávno překročila zeměpisnou šířku Bostonu a New Yorku, stočila se k východu; zastavovala se jen proto, aby nakrmila sebe a auto.

Do Washingtonu dorazila za svítání, jež z ještě spícího města dělalo reklamní plakát cestovní kanceláře. V hlavě jí vyskočilo pár veršů z Wordsworthe – dávná vzpomínka na hodiny angličtiny na Midwoodu – „město teď jak do hávu / do krásy rána odívá se."

Po více než roce bezútěšného smutku pocítila zase naději. Třeba Washington nebude krásný jen zevně. Třeba tu najde štěstí.

Laura si už předem najala byt v Bethesdě, ale teď byla příliš vzrušená, než aby šla „domů", i když se potřebovala trochu osvěžit. Zajela přímo do NIH, kde – ke svému potěšení – zjistila, že v sedm

ráno není zdaleka prvním příchozím. Kolem poledne už byla usazena ve své laboratoři a dokonce už začala listovat svými materiály.

Když si odkládala nový bílý plášť s malou modrobílou jmenovkou, uslyšela nějakou ženu na druhé straně laboratoře, jak se po ní ptá.

„Přijela už doktorka Castellanová? Mám v kanceláři meziměstský hovor pro doktorku Castellanovou.“

Udivená Laura se přihlásila a následovala sekretářku do pracovny ředitele, kde si vzala sluchátko.

„Ahoj, Castellanová. Vítám tě zase zpátky v zemi svobody a domově chrabrých.“

„Barneyi! Tys už ztratil mou linku?“

„Ne, Lauro,“ zašeptal na druhém konci, „to byla jen záminka, jak tě dostat do kanceláře ředitele, abys ho mohla náhodou potkat – nebo aspoň jeho sekretářku. Buď na ni skutečně milá – sekretářky, to jsou často šedý eminence.“

„Doktore Livingstone,“ pravila a snažila se nyní vypadat co nejoficiálněji, „myslím, že bych neměla dlouho blokovat tuhle linku. Zavolám vám ještě odpoledne. Vyhovuje vám to?“

„Ovšem – ale dej na mě, tenhle telefon přinese ovoce. Čau.“

Když Laura zavěsila, sekretářka se zeptala:

„Přítel nebo kolega?“

Na to znala Laura správnou odpověď.

„Kolega, doktor Livingston je na fakultě na newyorské univerzitě.“ A to už celé tři měsíce, pomyslela si, ale neřekla.

„V jakém výzkumu pracuje?“ zeptala se zdvořile sekretářka. Bylo pro ni nepředstavitelné, že by doktor mohl skutečně léčit pacienty.

„Obávám se, že jsem vázána zachovat to v tajnosti,“ omlouvala se Laura.

„Ach,“ vydechla sekretářka s neskrývaným obdivem. „To chápu. A je zcela správné, že mi to neprozrazujete. Jmenuju se Florence, a kdybyste měla nějaký problém, klidně za mnou přijďte.“

Laura jí poděkovala, zamířila ke dveřím a pomyslela si, Florence, vy byste se zbláznila, kdybych vám řekla, že pokusnými

živočichy v Barneyově projektu nejsou krysy ani myši, dokonce ani opice. Jen doktoři.

Lauřiny velké naděje, vkládané do Washingtonu, nebyly zklamány. Denně se potkávala s největšími lékařskými mozky světa. A pokud jde o literaturu, neexistovala kniha, časopis či bibliografie – byť sebeexotičtější – které by nebylo možné mít do šedesáti minut na stole.

A nebyla zde atmosféra, charakteristická pro vysokoškolské kampusy, kde si všichni jdou vzájemně po krku. Mladší vědečtí pracovníci věděli, že jsou zde na vymezenou dobu a chtěli toho co nejvíce udělat – publikovat –, aby si tak zajistili trvalé pracovní poměry na svých vlastních univerzitách. Tady to nebylo jako ve vysokoškolském kursu chemie, kde vám byl soused ochoten zničit pokus, kdybyste jen na chvilku pohlédli z okna na padající podzimní list.

Další dva mladí pediatři, s nimiž měla společnou laboratoř a počítač, byli sympatičtí – šťastně ženatí. Důkazem toho byla rychlost, s níž pozvali Lauru na večeři do svých domovů. Chtěli poskytnout svým manželkám celý večer, aby se uklidnily, že „bostonská bomba“ (jak se o ní za zády mluvilo) v jejich domácnostech nevybuchne. A Laura plně pochopila, že chce-li mít při dlouhotrvající práci společnost, musí přesvědčit manželky, že veškerá noční činnost, kterou bude s jejich muži provádět, bude výlučně intelektuální.

Laura byla pediatrii zcela oddána. Svým motivacím byla však tak vzdálena, že si ani neuvědomovala, jak se tím projevuje její silný mateřský pud. Bylo jí šestatřicet. Čas na jejích biologických hodinách se krátil.

Začala mít hrozné sny. Přestože vůbec netušila, kde teď Palmer s Jessikou žijí, věděla, že téhož roku, kdy se s Palmerem rozvedla, se jim narodilo dítě. Maličko předčasně narozené, ale vážící zázračné čtyři kilogramy. V mučivých snech se jí stále vracely představy, jak se setkává s novými manželi Talbotovými, jak vidí jejich dítě a jak křičí: „Ne, ne, ne, to je moje! To dítě je moje!“

Přitom, navzdory Barneyovu naléhání, odmítala vyhledat pomoc psychiatra. Strašně se totiž bála, aby se nerozneslo, že je něco jiného než Zázračná Žena nebo *El Peňon* – ta skála skal, Gibraltar. A co je ještě důležitější, bála se čelit těm zoufalým konfliktům ve své mysli. Mívala i bizarní sny, v nichž hrála dvě role; byla svou vlastní matkou, proklínající a trestající samu sebe, coby „malou Lauru“, protože si nezaslouží přežít takového anděla, jakým byla její sestra.

V jejím bdělém životě existovala jen jedna Laura Castellanová – a to ta, jež spolu se svým školitelem Dainem Oliverem zpracovala studii, kterou redakční rada *American Journal of Pediatrics* přijala ještě před jejími prvními vánocemi v NIH. (Dokonce i ostřílené supermozky to považovaly za rychlý start.) Navíc to přednese v druhé polovině ledna na mezinárodním kongresu v Mexico City. Jak řekla Barneyovi do telefonu:

„Já prostě jedu!“

Měla aspoň radost z výsledků své vlastní vědecké práce.

42

První mezinárodní konference neonatologů se měla konat od 17. do 25. ledna 1974 v Mexico City. Podle všech známek to měla být významná událost. Když jde o záchranu malých dětí, mizí politické rozdíly mezi Východem a Západem. Neexistuje ani třetí svět, existuje jen jedna celosvětová rodina.

Téměř celou oficiální „americkou delegaci“ tvořila skupina z NIH a všichni byli ubytováni v hotelu Maria Isabel Sheraton, v místě konání konference.

V letadle seděla Laura vedle Olivera; vyškemrala si na laskavém řediteli, že po celou dobu poslouchal pořád dokola její patnáctiminutový referát.

„To bude v pořádku, Lauro,“ uklidňoval ji. „Nemusíte se to učit nazpaměť – vždyť budete mít text přímo před sebou.“

„Já vím, Daine, ale pořád mám takovou hroznou předtuchu, že si tam stoupnu a najednou nebudu umět číst.“

Oliver se zasmál. „Mám dojem, že to je dost nepravděpodobné, Lauro. Jen si vzpomeňte, kam jste to od první třídy dotáhla. Ale chápu vaši trému. Nikdy nezapomenu, jak jsem vyzvracel snídani toho dne, kdy jsem přednášel svůj první referát.“

„Toho se nebojím,“ prohlásila Laura. „Já snídat vůbec nebudu.“

V tu chvíli letadlo sestoupilo pod smogovou vrstvu, jež neustále halí La Ciudad de Mexico, a šlo na přistání.

V přeplněné hotelové hale se ozýval mnohojazyčný šum. Nad elegantním mramorovým registračním pultem je vítal nápis BIENVENIDO A LOS SALVADORES DE NIÑOS. Pod ním bylo stejné přivítání určené anglickým, francouzským a ruským andělům strážným malých dětí.

Stejně jako ostatní kolegové z NIH, i Laura měla předem udělanou registraci – jedna z mála skutečných výhod práce pro vládu, řekla si v duchu. Byly zde dva vzkazy adresované „La Doctora Castellano.“ Jeden byl telegram, jehož obsah vytušila ještě

dřív, než ho otevřela: povzbuzení od Barneye v jakési makaronské napodobenině lámané španělštiny končící: „*Buena suerte y zlomo vazo*.“

Druhý vzkaz byl v rukou nadepsané hotelové obálce. Těšila se, že se tu setká s některými starými přáteli z Bostonu a usoudila, že to je předzvěst těchto schůzek. Místo toho obálka obsahovala překvapivé sdělení.

Querida doctorcillita!.

Porqué no presentas tu disertación en tu lengua materna? No te olvida que todavía eres una verdadera castellana.

Besos y abrazos,
Tu afectuoso papacito.

(Milovaná doktorčičko, proč nepřednášíš referát ve své mateřštině? Nezapomínej, že „Castellanová“ znamená pravá Kastilčanka. Objímá tě a líbá tvůj milující táta.)

„Co se děje, Lauro?“ zeptal se Dain, stojící za ní. „Jste celá bledá. Špatná zpráva?“

Zavrtěla hlavou, neschopná odpovědět.

„To bude tou nadmořskou výškou,“ usoudil Oliver. „Chvíli trvá, než si člověk zvykne. Pojďte se posadit, já za vás vyřídím ty formality.“

Vděčně přikývla a vyhledala v hale nejbližší křeslo. Jakmile si sedla, snažila se uspořádat myšlenky. Co tady táta kruci dělá?

Co má dělat ona sama celé ty hodiny od teď až do zítřka do 11:15, kdy má přednést svůj referát? Hned po příchodu do pokoje zkoušela zavolat Barneye – bez úspěchu. Proč zrovna dnes večer její prací posedlý přítel není doma na telefonu? Volala do ordinace – třeba tam z nějakého důvodu ještě je.

Ozvala se však jen služba. „Jde o naléhavý případ?“ zeptala se starostlivě.

Ne, pomyslela si Laura, nemůžu chtít, aby ho někde sháněli. Zapomeň na to – vezmi si pár těch prášků, co předepisuješ, a běž spát.

Příštího dne ráno se jí lehce točila hlava – ale to mohlo být z prášků, výšky nebo i z *carne asado*, jež se snažila povečeřet. Probrala se k životu šálkem kávy a udělila si zvláštní povolení osladit – o čemž jako doktorka věděla, že je nezdravé, a tudíž to normálně nedělala.

Přemýšlela, kde asi bude otec sedět. Tohle, koneckonců, není OSN. Lékaři z kterékoli země se mohou posadit vedle sebe a vůbec se nemusí dodržovat abecední pořadí. Luis může být daleko. Nebo může čekat ve dveřích u pódia a způsobit jí rozpaky otcovským objetím.

Na spekulace však už bylo v každém případě pozdě. Řečník, jenž hovořil před ní, dokončil odpověď na poslední otázku z pléna.

Dopolednímu zasedání předsedal jakýsi Rumun s brunátnými tvářemi, jenž trval na jeho řízení ve francouzštině (jednom z jednacích jazyků konference). Laura poprvé v životě uslyšela, že se o ní mluví jako o „*docteur* Laura Castellano“

Sebrala veškerou odvahu a zamířila na pódium; oči měla sklopené a neohlížela se napravo ani nalevo. Přestože smyslem všech těch hodin zkoušek s Oliverem bylo nacvičit vizuální kontakt s publikem, chvatně přečetla referát monotónním hlasem, aniž by zvedla oči od textu.

Předseda Ardeleanu jí poděkoval květnatou francouzštinou a pak vyzval přítomné k případným stručným dotazům. Dal slovo mladému lékaři, jenž se podle protokolu nejdřív představil: „Jorge Navarro, *Facultad de pediatría, Universidad Popular de Habana*.“

Laura byla předem varována. Ministerstvo zahraničních věcí je upozornilo, že mohou očekávat nějakou provokaci z „obvyklých levičáckých kruhů“. Jenže sama si v životě nepomyslela, že ta nastrčená figurka začne pálit do ní.

Jak je to možné, ptal se dobrý dr. Navarro rychlou španělštinou, že ve Spojených státech je úmrtnost novorozenců u černošského a hispánského obyvatelstva větší než u bělochů?

V sále to zašumělo, ozvalo se pár povzbudivých výkřiků, ale většinou nesouhlasné a odmítavé reptání. I mezi těmi, kdo sdíleli Navarrovo politické přesvědčení, zazněl nesouhlas s tím, že si za svůj propagandistický cíl zvolil zřejmě naivní mladou ženu.

„Musím na to odpovídat?“ zeptala se Laura předsedy. „Domnívám se, že to s tématem mého referátu nemá nic společného.“

Rumun buď neuměl anglicky nebo předstíral, že neumí. Mírně se naklonil a vyzval ji:

„*Madame peut répondre*.“

Dobrá, řekla si v duchu Laura a hněv rázem překonal její trému, povím tomu dogmatikovi, co si myslím.

Odpověděla Kubánci jazykem jeho otázky – dokonale čistou kastilštinou. Kde přišel k takovým statistickým údajům? Je mu známo, že porodnost černochů je dvakrát větší než bělochů – a že hispánci mají největší rodiny ze všech etnických skupin ve Spojených státech? (Opatrně se vyhnula slovu „Amerika“ ve vztahu ke své zemi – Latinoameričani to totiž vždy považují za arogantní.)

S krajní zdvořilostí ho ztepala a nakonec se skromně dotázala, zda by „náš vážený kolega z Kubánské republiky mohl laskavě vysvětlit důvod – když už ne relevanci – svého dotazu.“ Navarro byl ostřílený harcovník a výzvu přijal.

.V takzvaných *vyspělých* zemích je úmrtnost novorozenců neomylným odrazem Postoje k budoucí generaci – a zejména k etnickým menšinám.“

Posluchače debata zaujala a předseda neviděl důvod, proč je připravit o tuto neplánovanou zábavu tím, že by trval na pětiminutovém limitu diskuse.

„To je zajímavá úvaha, doktore Navarro,“ řekla Laura, aby získala čas k formulovaní odpovědi. „A já sympatizuji s kubánskými matkami, které mají přesně *dvojnásobnou* neonatální mortalitu, než jaká je u nás v USA. Jste ovšem země ve vývoji (opatrně se vyhnula slovu „zaostalá“) a my doufáme, že vědecké výměny na podobných kongresech, jako je tento, pomohou co nejdříve napravit současný stav.“

Odmlčela se, aby nabrala dech, čehož neodbytný Navarro využil ke zvolání: „Vyhýbáte se mé otázce.“

„Vůbec ne,“ odpověděla klidně Laura. „Vyjádřil jste názor, že úmrtnost novorozenců odráží postoj většiny k menšinám. Říkám to správně?“

Navarro se usmál a uspokojeně si založil ruce. „Přesně tak.“

„Dobrá, tak jak potom vysvětlíte vy, doktore Navarro, že vaši patroni v Sovětském svazu – souhlasíte, doufám, že Rusko je vyspělá země s nespočetnými etnickými skupinami – mají úmrtnost *třikrát* vyšší, než je ve Spojených státech. Dokonce je i o padesát procent vyšší než na Kubě.“

Ve vzduchu jako by zazněly němé výkřiky „Olé“, když Navarro, zasažený býk, klesl na svou židli.

I když si v tuto chvíli již málokdo pamatoval obsah Lauřina referátu, opustila pódium za vřelého potlesku.

Dain Oliver jí přispěchal srdečně potřást rukou a hrdě ji poplácal po zádech.

Pohlédla přes ramena gratulujících kolegů, kteří ji obklopili, a spatřila ho.

Přinejmenším spatřila vyzáblého, kostnatého muže, jenž jí matně připomínal Luise. Když ale zachytil její pohled, nebylo už pochyb. Přesto k ní nepřistoupil a jenom čekal, až se Laura uvolní a přijde k němu sama.

O chvíli později se již prodírala mořem lidí a uvažovala, jak by se měla chovat vůči svému – dávno ztracenému? někdejšímu? – otci.

Jestli rozevře náruč s otcovskou láskou, má ho také obejmout? Jestli jí pouze podá ruku, má mu ji stisknout jako při setkání s cizím člověkem? I v těch pár vteřinách si stačila uvědomit, že všechno závisí na něm.

A tak, téměř jakoby vedena pudem sebezáchovy, zastavila se několik kroků od něj.

Vřele se na ni usmál. A pohled jeho očí nenechal Lauru na pochybách, zda je na ni hrdý.

Když pochopil, že Laura už blíž nepřistoupí, promluvil tiše španělsky.

„Doktorka Castellanová?“ zeptal se.

„Ano, doktorka Castellanová,“ odpověděla.

„Jak se vede?“

„Ujde to,“ odvětila. „Ty jsi zhubl, Luisi.“

„Ano,“ přisvědčil. „To je moje jediná kritika kubánské demokracie – nedostaneš tam k pití nic než rum a mě už to jaksi

nudí. Kromě toho všichni státní úředníci musí povinně cvičit. A sotva se hodí, aby pracovník ministerstva zdravotnictví byl opilý nebo obézní –“

„Ministerstva zdravotnictví?“

„Tím se nedej oslnit, Lauro. Jsem jen úředník. Většinou překládám lékařské články. Jestli chceš, otisknu tvůj referát.“

Přerušil je hlas předsedy Ardeleana, jenž u mikrofonu výřečně vítal dalšího účastníka, jakéhosi profesora z Milána.

„Nedáme si kafe, Laurito?“ navrhl Luis.

Používá starou zdrobnělinu, napadlo ji.

„Proč ne?“ souhlasila duchem nepřítomná. Otočili se a vyšli spolu ze zasedacího sálu; Laura stále nemohla uvěřit, že to je skutečnost.

„Kavárna je dole,“ řekla a ukázala rukou cestu.

„Zbláznila ses?“ zarazil ji Luis. „Tady stojí šálek tři dolary! Pojďme někam mezi lidi.“

Šli po Paseo de la Reforma a po pár minutách odbočili; byla to zřejmě jediná ulice v *zona rosa*, jež připadala jejímu proletářskému otci dostatečně ošuntělá. Laura se nemýlila. Za okamžik si již sedali na rozvrzané židle u jednoho venkovního stolku.

Luis udělal pár zvláštních pohybů rukama na majitele, jenž vysedával u pokladny za laminátovým pultem. Muž odpověděl gestem, říkajícím: „Jasný, Luisi, hned to bude.“

„To je starý kamarád, Jaime. Je hluchý. Má mě rád, protože si vždycky najdu čas, abych si s ním *popovídal*. Taky sympatizuje s kubánskou revolucí.“ Luis si ji důkladně prohlížel – jako by chtěl začít celkové vyšetření.

„Tys taky zhubla. Držíš dietu?“

„Ne.“ Usmála se. „Objevila jsem zaručeně účinnou metodu snižování váhy – říká se jí nespavost.“

Luis se náhle naklonil přes stůl a zašeptal: „Lauro, musím to vědět – prosím tě, pověz mi –“ odmlčel se a pak s napětím v hlase dokončil otázku: „Jsem dědeček?“

„Já už nejsem manželka, papacito.“

„Ach, to je mi líto.“

„Byl to ničema,“ vysvětlila beze zloby.

„V tom případě," řekl Luis, „dobře, že ses s ním rozvedla."

„On se rozvedl se mnou."

To Luise zarazilo. „Lituju tě, *niňa*. Opravdu tě lituju." Ale rychle dodal: „Dneska ale nepotřebuješ požehnání od pana faráře, abys měla dítě."

Laura nevěděla, jak reagovat. A pak si uvědomila, že to není otázka, ale úvod k prohlášení, které chce udělat *on sám*.

„Máš další sestru a bratra, Lauro. Obě jsou to pěkné děti."

Řekl to tak věcně, jako by lidé něco takového dělali denně.

Laura se cítila ublížená a zrazená.

„Ty už nejsi ženatý s mámou?"

Luis pokrčil rameny. „Předpokládám, že kněz by to mohl říct. Jenže na Kubě je církev jen tolerovanou ozdobou."

Laura se zeptala – věděla, že Luis chce, aby se zeptala – : „Nemáš nějaké jejich fotografie?"

„Ty bys je opravdu chtěla vidět?"

Dřív než stačila říct ano, vytáhl peněženku a z ní malé fotografie, jež rozložil po stole. Na jedné byla Laura s Isobel. Na jiné byla Laura sama. I když ji to dojalo, oči jí okamžitě sklouzly na chlapce.

„Jmenuje se Ernesto," oznámil jí Luis.

Nějak to věděla, ještě než to vyslovil.

„A říkáte mu, samozřejmě, Ché."

Luis s úsměvem přitakal. „Samozřejmě. Holčička se jmenuje… Isobel."

Do této chvíle byl reakcí na otcova odhalení údiv. Jenže teď ji to skutečně šokovalo.

„Tys ji pojmenoval po –"

Luis přikývl. „Z lásky, Laurito. Doufám, že ji jednou uvidíš."

Kde asi? ptala se v duchu Laura – v Parku Gorkého?

„Povídej mi o sobě, Laurito. Pověz mi, jak žiješ."

Pohlédla na něj. V jeho očích byla bezpochyby láska a soucit. A poprvé v životě věřila, že ji miluje a že to opravdu chce vědět.

A začala mu všechno vyprávět.

Ale napřed se musela vyplakat.

Když se vraceli k Sheratonu, padal už soumrak. Právě končilo odpolední zasedání. Dain Oliver ji zahlédl a zřetelně se mu ulevilo. Zamávala na něj, jako by chtěla říct, jsem v pořádku, doufám, že jste neměli obavy. A pak se obrátila k Luisovi.

„To je můj šéf, měla bych se asi vrátit, nebo si budou myslet, že jsem utekla."

„Ovšem, samozřejmě." Otec přikývl. „Jen pamatuj, že já taky patřím do tvojí party." A pak pod čarou dodal: „Tady Kubánci nebydlí."

„To jsem vytušila," přisvědčila Laura.

Pak rychle řekl: „Lauro, musím jít. Moc jsem se ulejval. Slib mi ale, že mi budeš psát na tu adresu, co jsem ti dal."

Laura přikývla.

„A já slibuji, že budu odpovídat – můžu to posílat přes Mexiko. A neposílej mi jen články. Chci fotografie vnoučat. Posloucháš, *niňa*?"

Ještě jednou přikývla. Luis rozevřel náruč, pevně do ní sevřel nejstarší dceru a cosi jí špitl do ucha.

Bylo to něco, na co se Laura neodvážila pomyslet ani ve svých nejsoukromějších myšlenkách.

Vrátila se do Washingtonu a stále si ještě neuvědomovala, že navzdory své moci a vlivu je hlavní město země jen obyčejná vesnice se staveními z mramoru. Jediným průmyslem tam je vláda, jediným konverzačním tématem politika a deníkem *The Washington Post*.

A tak to, co Lauře nepřipadalo nic moc – neboť výměna názorů s Navarrou byla pro ni bezvýznamná ve srovnání s opětným setkáním s otcem – to bylo pro washingtonské konzumenty šťavnatou pochoutkou. Když letadlo přistálo a Laura se vrátila domů, v bytě už zvonil telefon.

„Dobrý den, Lauro, tady je Florence, Pediatrický ústav. Už jste viděla dnešní *Post*?"

„Ne, ještě jsem se k tomu nedostala –"

„Tak se podívejte na stranu čtrnáct – Maxine Cheshireová vás tam poplácává po ramenou. Máte ty noviny?"

„Ano. Díky, Florence. Za chvíli jsem u vás."

Laura si postavila vodu na kávu a pak zvedla z podlahy za dveřmi *The Washington Post*.

Maxine, doyenka washingtonské společnosti, napsala:

Na nedávné mezinárodní lékařské konferenci v Mexico City se kubánský zástupce pokusil zastrašit antiamerickou propagandou mladou lékařku z NIH. Plavovlasá a neobyčejně atraktivní LAURA CASTELLANOVÁ, M. D., nejenže obstála, ale dokonce castrovce ztrestala jeho vlastní mateřštinou. Bravo, dr. Castellanová!

Laura četla těch pár řádků znovu a znovu a snažila se přijít na to, co při tom cítí. Proč se každý musí zmiňovat o tom, jak vypadám? Pak to působí, jako že bych to neudělala, kdybych byla Quasimodo.

Přerušilo ji pronikavé pískání. Otočila se a s úlevou zjistila, že je to jen konvice s vodou.

Krátce před jednou hodinou přišla do ústavu. Dain Oliver již odešel na oběd.

„Dneska je pravidelná úterní porada vedoucích oddělení," informovala ji Florence. „Určitě by mu nevadilo, kdybyste tam zašla."

„Já nevím," uvažovala nahlas Laura, „mám dojem, že bych měla počkat, ale opravdu s ním potřebuju mluvit co nejdřív – musím ho ujistit, že se za žádnou publicitou nehoním."

„Jak to myslíte, má drahá?" zeptala se Florence.

„Nechci, aby si myslel, že jsem to těm novinám podstrčila. Vůbec nemám ponětí, jak se k tomu dostali."

Florence byla udivena její bezelstností. „Lauro, doktor Oliver to zavolal Maxine sám."

„On jí volal? Proboha, proč?"

„Abychom na sebe trochu upozornili, to je pochopitelné."

„Proč bychom na sebe měli upozorňovat?" nechápala Laura.

„Protože pokaždé, když má Senát hlasovat o našich subvencích, velice pomáhá, jestliže si členové výboru vzpomenou, že o nás nedávno četli něco pozitivního. A můžete mi věřit, Lauro, že Maxine Cheshireovou čte na Kapitolu každý."

„Tak tedy proto," zakroutila hlavou Laura a poznamenala, „to mi připomíná doby, kdy jsem byla na střední škole. Když jsem se ucházela o volenou funkci, využili jsme všech triků ke zvýšení publicity mého jména."

Při odchodu z ředitelova sekretariátu Lauru napadlo ještě něco.

Ono to v mnoha směrech opravdu je jako na Midwoodu. Byli jsme tenkrát tak zralí, nebo je tohle jen pubertální hra? V příštích týdnech to měla poznat na vlastní kůži.

Laura se nejdřív utěšovala myšlenkou, že její současná proslulost pomine dřív než řekneš švec. Její malá slovní půtka s dogmatickým Kubáncem skutečně nebyla tak žhavou zajímavostí. Novináři měli rozhodně lepší náměty – jako kongresmany skotačící s nahatými slečnami ve fontáně u Jeffersonova pomníku.

A přesto se pozvánky jen hrnuly.

Proslulost se udržuje při životě sama od sebe. Jestliže je vaše jméno ve Washingtonu známé – zejména je-li to kvůli něčemu, na co je třeba mozku – pozvou vás párkrát, aby zjistili, zda jste také příjemným společníkem u stolu.

Pochopitelně, v případě Laury Castellanové přicházela osobnost zabalená v tak skvostném obalu, že se záhy stala velice vyhledávaným hostem. Moci pozvat vynikající doktorku bylo příjemným osvěžením, zejména když hostitelky potřebovaly nějakou ženu, jež by u stolu doplňovala svobodného senátora (nebo ženatého senátora, jenž nechává snubní prstýnek doma a vytahuje ho jen před volbami).

Ze začátku se to Lauře líbilo. Přinejmenším se snažila sama sobě namlouvat, že se jí to líbí. Mohla se usmívat a jiskřit, ukazovat smysl pro humor a okouzlovat ostatní přítomné – muže i ženy. Krátce řečeno, stala se *Dokonalým hostem*.

Jenže veškerou vášeň si Laura uchovávala pro práci. Vyhledávali ji nyní výrobci lékařských zařízení, aby se mohli podílet na významném úspěchu, k jehož dosažení se Laura blížila. I když její rušný společenský život neutichal, občas se nechávala svými společníky zavézt rovnou do ústavu, kde pak trávila časné ranní hodiny v naprostém klidu u své práce. A zatímco všichni vzrušeně

debatovali o Watergate a o tom, čí hlava padne příště, Laura se v tichosti nořila do svých poznatků. Mozkové krvácení novorozenců se totiž neuchází o členství v žádné straně.

Druhou studii obhájila také. I třetí. Nebylo pochyb, že její stáž bude prodloužena. A navzdory tomu, že pracovala výslovně ve výzkumu, měla ohromné uspokojení z toho, že dokázala zachránit několik novorozenců v nemocnici NIH. Cítila naplnění téměř v každém ohledu. Byla úspěšná a obdivovaná. Uspokojení z práce překonávalo její nejbláhovější naděje.

Všechno bylo dokonalé. Až na to, že byla stále nešťastná.

43

K největším láskám v dějinách – jako byla láska Antonia a Kleopatry, Romea a Julie, Tristana a Isoldy – bylo teď možné doplnit vášeň, kterou Barney Livingston cítil k Shari Lehmannové.

Jediný problém byl v tom, že Shari byla jeho pacientkou.

Každá hodina psychoanalýzy byla v tomto případě bolestnější pro doktora než pro pacienta.

Shari byla pětadvacetiletá tanečnice z Amerického baletního divadla – citlivá, inteligentní mladá žena oslnivého středomořského vzezření. Její manželství bylo před šesti měsíci rozvedeno a Shari trpěla takovou depresí, že lékař souboru jí doporučil vyhledat odbornou pomoc. Vedení nemocnice navrhlo Barneye jako případného psychoanalytika.

Barneye napadlo, že případ Shari opět potvrzuje jednu jeho starou teorii, a to že mimomanželský poměr téměř vždy navazuje ten méně přitažlivý z daného páru. Protože podvědomě cítí, že není hoden svého partnera.

Sharin manžel byl uznávaný cellista, o dvacet let starší a chorobně žárlivý.

„Já ho prostě nedokázala přesvědčit," stěžovala si Shari, „i když jsem mu nabídla, že přestanu tančit a budu s ním jezdit na jeho koncertní turné. Dokonce právě kvůli tomu všechno vybouchlo."

Vždycky plakala, kdykoli spolu mluvili o jejím rozchodu s Lelandem, který bylo možno přesněji popsat jako Sharino zapuzení.

„Proč, pane doktore? Kdybych jen věděla proč. Mohla bych to pochopit a třeba se i vzpamatovat. Takhle jsem jen neurotická zřícenina…" Ne, nejsi, pomyslel si v duchu Barney. Problém nemáš ty, ale tvůj manžel. Barneyovo utrpení se zvětšovalo. Proč se nemohl se Shari seznámit někde ve společnosti, aby jí mohl říct – aniž by kompromitoval lékařskou etiku či hippokratovskou přísahu – že ji zoufale miluje?

Přál si, aby mohl léčit její bolest tím, že ji konejšivě obejme a zašeptá: Shari, jsi v pořádku. Jen potřebuješ někoho, kdo tě dokáže ocenit.

Například mě. Udělal bych všechno pro to, aby se tvá zraněná, krásná mladá duše zase radovala.

Jenže musel všechno protrpět mlčky.

Ještě horší bylo, že její psychoanalýza pokračovala dobře. To znamená, že došlo k přenosu. Je to stadium, v němž pacientka ztvárňuje své neurotické syndromy s analytikem jako hlavním hrdinou scénáře. S rozpaky – ale odvážně – se již svěřila: „Doktore Livingstone, já vím, že to zní hloupě. Ale nějak jsem se… do vás zbláznila. Přečetla jsem vaši knihu – a všechny články, které se mi dostaly do ruky. Myslím, že v analýze je to klasické. A kromě toho, vždycky mě přitahovali starší muži…“

Její poslední poznámka zasáhla Barneyovo ego. *Starší muži*?

„Všechny vaše pacientky určitě cítí totéž. Chodila jsem na vysoké do jednoho kursu psychologie, a mám dojem, že se to nazývá *přenos*, ale je mi hrozně, když o tom mluvím, pane doktore.“

Barney němě seděl a přemítal: Neučili vás taky o pozoruhodném problému *proti přenosu*?

Má-li psychoanalýza fungovat, musí doktor a pacient nevyhnutelně navázat vztah. Ovšem, jak poznamenal Freud, terapeut se musí naučit používat pocity, jež se v něm probudí, ve prospěch pacienta. Udělat čáru ve své angažovanosti vůči pacientovi na úrovni „zdrženlivé péče“ a nedělat víc, než co Theodore Reich popsal slovy „poslouchat třetím uchem“.

Řečeno na rovinu, nejhorší, co může psychoanalytik udělat, je využít privilegia, které mu pacient poskytl – soukromého klíče k nevědomým myšlenkám – a uplatnit je ve svůj vlastní prospěch.

A zde se to dostalo už nebezpečně blízko. Barney se přistihl, že má „neprofesionální“ představy. *Proč* by se náš vztah – tak důvěrný a plný zájmu – neměl naplnit?

Protože to není správné.

Zákopová válka mezi jeho Já a Nadjá jako by nikdy nekončila. Věděl o pár případech, kdy se psychiatři oženili se svými pacientkami.

A pak si vzpomněl na Andrewa Himmermana. Panebože, ať nejsem jako Andrew Himmerman.

Barney se snažil sám sobě namluvit, že tohle je něco jiného. Nechce nic jiného než být se Shari, dokud je smrt nerozdělí.

Týden za týdnem tam sedával při Sharině hodině a nikdy si nedělal poznámky, protože si všechno pamatoval do nejmenšího detailu.

„První je vždycky nejhorší, Barne."

To bylo vše, co dostal z Brice Wisemana, s nímž sdílel ordinaci a kávovar.

„Chceš říct, že jsi měl stejný pocity?" zeptal se Barney.

„Proboha, Barneyi, nejsme roboti. Analýza může fungovat, jen když dojde k živé a silné interakci. Ty odpovídáš na její pocity, stejně jako ona na tvoje."

„Myslíš, že ví, co cítím, Brici?" zeptal se Barney.

„Určitě – do jisté míry. Pak si ale asi řekne, že to do tebe promítá a že to všechno je jen její fikce. To je jediná záchrana."

Barney svěsil hlavu.

„Brici, já v tom lítám. Chci se pro ni všeho vzdát. Jsem jediný člověk na světě, který ví, jak je to podivuhodné a laskavé děvče."

„Je taky krásná," upozornil Brice. „Viděl jsem ji v čekárně."

„Podívej," namítl Barney vehementně, „krásný holky jsem už viděl. Já ti povídám, skutečná krása téhle dívky je uvnitř."

Na domácím telefonu se ozvalo zabzučení. Na řadě byl další pacient.

Wiseman navrhl: „Promluvíme si potom, Barne."

Barney se vrátil k sobě do ordinace, otevřel dveře a zavolal dalšího pacienta, jehož k němu pozvali na konzultaci a na vyšetření. Byl to muž jen o málo starší než Barney; vnitřním utrpením byl celý bledý, pouze černé kruhy mu zvýrazňovaly oči.

„Pan Anthony?" zeptal se Barney.

„Ano," přikývl muž, zatímco Barney zavíral, „jsem doktor Anthony."

Již podruhé toho dne se Barney na sebe rozzuřil. Předešlého večera četl pacientovu anamnézu nejméně desetkrát. Ale teď byl tak

rozrušen svým vlastním nepřiměřeným chováním, že zapomněl, že jeho nový pacient přichází s něčím, s čím se dosud nesetkal – s chorobou, jež se rychle stávala utajovanou epidemií.

Anthony byl klasifikován jako „exhaustovaný lékař“. Nebo to, čemu někteří psychiatři začali říkat „zraněný léčitel“.

Seděli proti sobě u Barneyova stolu. A Barney se uchýlil k obvyklému zahájení. „Co vás ke mně přivádí, pane doktore?“

„Já jsem internista,“ začal Anthony. „Mám ženu a děti, kteří mě milují, i když je vídám méně, než bych asi měl. Řekl bych, že jsem celkem dost slušný otec a milující manžel. Chci tím říct, pane doktore, že neexistuje žádný vnější důvod, proč bych neměl být s celým svým životem spokojen. Jsem v redakční radě *American Journal* a chodí ke mně víc pacientů, než můžu zvládnout…“

Barney to nekomentoval. Ani se na nic nezeptal. Protože do této chvíle neměl ponětí, co by mohlo ve světě tohoto lékaře chybět.

„Své pacienty mám rád,“ pokračoval Anthony. „Skutečně se jim plně věnuju. Když se dostanou do nemocnice, každé ráno je navštěvuju a pokud je to možné, jdu se na ně podívat ještě než jdou spát.“

„To musí být stresující,“ poznamenal Barney. „Hlavně pokud jde o nevyléčitelně nemocné.“

Lékař přisvědčil. „Obávám se, že všechny jejich problémy pořád nosím s sebou. A abych byl upřímný – potřebuju nějaké berličky, abych to přes den vydržel.“

Odmlčel se a pak rozpačitě přiznal: „Beru spoustu sedativ.“

Barney s pochopením přikývl. „A ta si sám předepisujete?“

„Já je potřebuju, pane doktore,“ vysvětloval Anthony. „Podívejte se na to šířeji. Každý pacient má rodinu – která s ním sdílí stres z choroby. Znásobte to dvanácti – ne, dvaceti – a budete mít představu, proč potřebuju… občas uklidnit.“

Potom omluvně pokračoval. „Nejsem alkoholik. Dokážu se ovládnout. Ale skutečně potřebuju trochu valia, abych přes den vydržel. Tedy, kvůli svým pacientům.“

„Kolik ho berete?“ zeptal se tiše Barney.

„To máte – ,“ začal váhavě, „deset miligramů –“

„Jak často?“

„Párkrát denně,“ odpověděl doktor vyhýbavě a pohlédl na Barneye, jehož výraz sděloval, že odpověď byla neuspokojivá.

„Dobrá, řekl bych, že denně to v průměru dělá padesát až šedesát miligramů.“

„Normální maximální dávkování je čtyřicet,“ konstatoval klidně Barney.

„Ano, já vím.“

„A protože to působí tlumivě na centrální nervovou soustavu, v současné době to na vás má možná paradoxní účinek.“

„Ne, ne,“ protestoval Anthony. „Jsem v pořádku. Vím, že to dávkování je vysoké, ale já pracuju bez problémů.“

Náhle udeřil rukou do stolu a vykřikl: „Krucinál, já jsem dobrej doktor!“

Barney chvilku vyčkal a pak se tiše zeptal: „Stále jste mi ještě neodpověděl na otázku, doktore Anthony. Co vás sem přivádí?“

„Jsem tady,“ pravil s námahou, „z důvodů, které pořád nechápu. Minulou neděli – ne, před dvěma týdny – když byla žena s dětmi u své matky –“ Odmlčel se a nakonec shrnul své trauma v pěti slovech: „Pokusil jsem se o sebevraždu.“

„Barneyi, něco ti prozradím, já jsem zamilovaná do všech svých pacientů.“

„Ohromně legrační, Castellanová. Mluv vážně. Já v tom fakt lítám.“

„Barneyi, věděl jsi, že se to může stát. To je pracovní riziko v tvém oboru. Nenapadlo tě, že jiní doktoři procházejí úplným peklem?“

Její slova připomněla Barneyovi, že jsou lékaři s daleko větší úzkostí v duši.

A zmínil se Lauře o dr. Anthonym – i když nikoli jmenovitě.

„Co tomu člověku vadí?“ zeptala se Laura soucitně.

„Neuvěříš tomu, Lauro, ale jeho problém spočívá v tom, že se příliš vciťuje do stavu svých pacientů. Začínám přicházet na to, že tohle je jako zvláštní forma rakoviny, která se vyskytuje pouze u dobrých lékařů. Někteří si obrní city a s pacienty zacházejí jak řezník s masem. A když vidím citlivýho ubožáka, jako je tenhle kandidát

sebevraždy, nemůžu říct, že to těm druhým mám za zlý. Je to věc sebezáchovy.“

„Řekla bych, že máš pravdu,“ připustila Laura. „Kdybych se neovládla a smutnila za každým předčasně narozeným miminkem, které nepřežije, myslím, že bych se složila. Což se nejspíš stejně – dříve nebo později – stane.“

„Lauro,“ řekl Barney s neskrývanou obavou, „říkal jsem ti tolikrát, tolikrát, tolikrát, že bys měla s někým mluvit.“

„Ale Barne, víš přece, že jsem v pořádku. Opravdu jsem.“

„Opravdu, ano? Pověz mi pravdu. Kolik valia potřebuješ ty, abys vydržela přes den?“

Zaváhala a pak vyhýbavě přiznala: „Ne tak moc. Mám všechno pod kontrolou.“

Panebože, pomyslel si Barney, kéž bych o tom vůbec nepromluvil.

*

Při pohledu zpátky jako by skandál kolem Watergate povzbudil chuť sdělovacích prostředků na klauniády v nejvyšších vládních kruzích. Zdálo se, že veřejnost žadoní o vzrušení z dalšího kongresového vyšetřování. Jenže Gerald Ford byl tak zatraceně slušný člověk, že nezavdal příčinu k pomluvám vůbec nikomu.

Přestože politika byla v určitém smyslu vždycky divadlem, nyní se stala také diváckým sportem. A na obzoru bylo konečně slibné utkání střední váhy.

V roce 1972 ministerstvo zdravotnictví uspělo se zákazem reklamy na cigarety v televizi – donutilo výrobce dát na každou krabičku varování, že to, co kupující hodlá kouřit, může škodit jeho zdraví.

Nyní, o dva roky později, potřebovali vládní zdravotníci postoupit o kus dál. V tuto chvíli jim šlo o škody, páchané na ještě nenarozených dětech, jejichž matky kouří. Představitelé ministerstva zdravotnictví chtěli, aby veřejnost věděla, že neinformované matky mohou s cigaretovým kouřem odfouknout i život vlastního dítěte.

Pochopitelně, tabákový průmysl byl připraven. Jeho síly byly v neustálé pohotovosti, připraveny okamžitě zasáhnout. Naproti tomu pilní senátoři a reprezentanti, kteří zasedali ve společném zdravotním výboru, se museli spoléhat na stručné podklady svých asistentů, kdykoli měli čelit cílevědomým a lépe secvičeným soupeřům. Kromě toho někteří z nich byli ze států, kde hlavní zdroj příjmů pocházel z tabáku.

Kongresoví veteráni, pamatující dřívější utkání, zasedali na informačních poradách se svými poradci a hledali nějaký působivější způsob prezentace faktů, jež samy o sobě byly hrozivé, ale mohly se pohřbít v krásných řečičkách opozice.

Jeden mladší senátor navrhl, aby předvolali jako svědky ty matky, jež ztratily děti v důsledku silného kouření.

„To by nefungovalo, Richarde," protestoval předseda Tom Otis (demokrat – Minnesota), „právníci z průmyslu z těch ubožaček udělají svou výřečností nesvéprávné lidské trosky. Tohle je doména lékařů. Potřebujeme doktory – ale extratřídu – kteří se navíc umí vyjadřovat tak, aby jim lidi rozuměli."

„Máte na mysli někoho konkrétně, pane senátore?" chtěl vědět mladší muž.

„Samozřejmě," přisvědčil Otis. „Překvapuje mě, že vy jako mladý otec jste s tím jménem nepřišel první: nejproslulejší dětský lékař na světě – Benjamin Spock."

V zasedací místnosti se ozvaly rozporné hlasy „Ne, ne, ne" a na druhé straně „Ano, ano, ano".

„S veškerou úctou, pane senátore," vyjádřil stanovisko jestřábů mladý senátor, „Spock je stále ještě politická osobnost. Je stále spojován s protesty proti válce ve Vietnamu."

Jeden republikánský senátor se přidal: „Má pravdu, Tome. Spock je příliš kontroverzní."

„Sakra," ustoupil Otis. „Obávám se, že máte pravdu. Pojďte, odložíme to na zítra, na devátou hodinu. Mezitím se spojíme s našimi kontakty Asociace amerických lékařů, třeba budou mít nějaký návrh."

Ještě téhož večera se senátor Otis s paní zúčastnili malé večeře u prominentní společenské osobnosti, Anney Hardingové. Na večeři byl také šéfredaktor Lime, jeho žena a mladý Kissingerův asistent, jemuž dělala protějšek dr. Laura Castellanová z NIH. Otis, jak to druhého dne ráno vykládal kolegům, to považoval „za kliku jak od záchodu".

Byla to totiž dětská lékařka, specialistka na nemoci novorozenců.

„A celou problematiku má v malíčku."

„Jenže, opět s veškerou úctou, pane senátore," vyjádřil taktní nesouhlas kongresman Richard Moody, „doktorka Castellanová není právě člověk, o kterém bychom mohli říct, že je dobře známý za hranicemi města."

Tom Otis upřel zrak na mladého zákonodárce a pravil: „Chlapče, byl bych si myslel, že i takový začátečník jako vy bude znát moc sdělovacích prostředků. Jen tím, že tu dívku nasadíme, se *ipso facto* stane známou."

I když debata o varovném nápisu na cigaretových obalech je sotva tak velký tahák jako poklesky prezidenta, ranní televizní zpravodajství sledovaly téhož dne téměř čtyři milióny diváků. Někteří měli na výsledku velmi hluboký, osobní zájem. Obchodníci na Wall Streetu si naladili malé tranzistorové přijímače Sony, aby věděli, zda nějaká neočekávaná bomba neovlivní ceny akcií tabákového průmyslu.

Argumenty mluvčího průmyslu, Arnolda Westa, byly jako obvykle chytré a prosté. Nejde o to, zda je kouření škodlivé – to, jak prohlásil, mohou posoudit pouze kvalifikovaní vědci – ale jde o občanská práva… Byl to známý, ale účinný trik: spojit poskvrněný předmět s posvátnou krávou a tak ho ochránit.

„Jde také o svobodu podnikání," pokračoval West s využitím vlastenečtějších sloganů. „Vždyť nakonec víme, že opilí řidiči zabijí či zmrzačí při tragických nehodách nespočet nevinných po celé naší velké zemi. A navrhl snad někdo, aby pivovary daly na nálepky

varování, že jejich nápoj může nepřímo způsobit těžká zranění ostatním lidem?

A teď k naší záležitosti: žádá se, aby tabákový průmysl varoval, že *kouření během těhotenství může způsobit defekty novorozenců nebo porod mrtvého dítěte*."

Odmlčel se a prohlédl si tváře kolem sebe, aby si ověřil, zda ho sledují, a pak pokračoval.

„Rád bych požádal vážené senátory a reprezentanty, stejně jako návštěvníky na galérii, aby se nejprve podívali nalevo a pak napravo od sebe." A pak je naléhavě vyzval: „Jen do toho, do toho." Přítomní – přinejmenším ti na galérii – byli zmateni, ale udělali, co od nich žádal.

„A teď se vás ptám," spustil zase West. „Vypadá váš soused jako mrzák? Připadá vám ten člověk nemocný? Nebo – vím, že je to směšné – má snad poškození mozku!"

A vlastnoručně nadhozený míč hned dvakrát smečoval. „Jde mi o to, vážení členové Kongresu, dámy a pánové, že je statisticky vyloučené, aby všichni v tomto sále, kteří jsou díky bohu zdrávi jako buci, se narodili matkám – nekuřačkám. To je statistická nemožnost, a já vyzývám kohokoli, aby ji popřel."

Souhlasné mručení z galerie naznačovalo, že jeho výmluvnost vyhrála toto kolo. Svůj projev ukončil ohnivými slovy:

„Nežádáme nic víc než svá občanská práva. Buďme svobodní. Vydělávejme si svobodně na své živobytí – a zde nemluvím jen za kuřáky, ale za tisíce a tisíce našich spoluobčanů, kteří se dřou na tabákových polích. Nedovolme malé hysterické menšině, aby porušovala svobody, za které bojovali naši *Otcové zakladatelé*, když stmelovali tento národ."

Pak se obrátil k předsedovi: „Vážený senátore Otisi, to je vše, co jsem pro tuto chvíli považoval za nutné říct. S radostí odpovím na všechny otázky vašeho výboru."

„Děkuji vám, pane Weste," odpověděl zákonodárce. „Protože ale nestojíme před soudem, odložíme otázky, dokud nevyslechneme někoho z podpůrců tohoto návrhu. A, zcela otevřeně, já se počítám mezi ně. Jsme přesvědčeni, že jde o lékařskou záležitost a tak

bychom rádi vyslechli svědectví experta.“ Pohlédl vlevo a pravil: „Ujměte se laskavě slova, doktorko Castellanová.“

Všechny oči, i elektronické kyklopské oko televizní kamery, se obrátily na Lauru.

Televizní režisér si okamžitě uvědomil možnost výborného záběru a dal pokyn do sluchátek kameramanovi: „Zůstaň na detailu tý kočky – pod to půjde zvuk Otisových otázek.“

Laura uvedla své jméno, vzdělání a současné postavení. Její tituly z Harvardu mohly obzvláště potěšit diváky z Východního pobřeží, ale její současné postavení vědecké pracovnice NIH, která usiluje o zlepšení osudu novorozenců, si získalo celý národ.

Laura navíc přišla připravena, a to nejen s čísly a klíčovými údaji na malých poznámkových kartičkách. Přinesla s sebou to, co veškerá výřečnost a zápal Arnolda Westa nikdy nenahradí – fotografie.

(„Castellanová, pamatuj, že to je vizuální prostředek,“ připomněl jí Barney, když spolu dlouho do noci probírali její nadcházející televizní vystoupení. „Vezmi sebou fotografie poškozených plic nemluvňat, hlavně těch srdcelomných předčasně narozených dětí, který bojujou o dech v izoletách; a taky ať máš dost velký zvětšeniny, aby to televizní kamery mohly zabrat. Neexistuje nic výmluvnějšího než pohled na nemocný malý dítě.“)

A tak hlavní dojem, jenž Laura Castellanová zanechala, zase jednou nebyla jen představa štíhlé, plavovlasé krasavice, ale doktorky, vysvětlující, co znamenají ty strašlivé snímky na obrazovce.

Pan West začal Lauře klást tvrdé otázky.

„Dámy a pánové, ujišťuji vás jako otec, že ty tragické snímky, které jsme viděli, mě dojímají stejně jako každého v tomto sále. Ale, s veškerou úctou, slečno Castellanová – promiňte – nebo paní Castellanová?…“

Tím divákům sdělil, že svědčící expertka *sama není matkou*. Vztah k projednávané otázce to má sice pochybný, ale emocionálně je to pořádná rána.

„Můžete mi říkat *doktorko* Castellanová, jestli vám to nevadí,“ řekla klidně Laura.

„Promiňte, *doktorko* Castellanová, neposkytla jste nám ale doklady o tom, že tato ubohá, nešťastná nemluvňata se dostala do svého smutného stavu proto, že jejich matky kouřily. Není snad pravda, že se každý den rodí doslova tisíce takových dětí, dokonce i nekuřačkám?“

„Je.“

„Říkáte, že se to může stát i nekuřačkám?“

„Ano, říkám.“

„Myslím, že to je vše, co jsem chtěl vědět,“ prohlásil pan West a odklonil se od mikrofonu.

„Teď bych ráda dokončila to, co chci říct já,“ pokračovala Laura. „Tohle není šoubyznys, pane Weste. Tohle je lékařská věda. Nemáme záskoky, dvojníky ani kaskadéry. Neretušujeme fotografie, aby pacienti vypadali víc nemocní.“ A zvýšila hlas. „Dovolte, abych uvedla některá fakta: Děti, které se rodí kuřačkám, bývají o dvě stě gramů lehčí než děti narozené nekuřačkám.

Když těhotná žena kouří, vdechuje různé jedy – nejen nikotin, ale také oxid uhelnatý. Tyto jedy většinou pronikají placentou a dostávají se k dítěti.“

Odmlčela se a pak se obrátila s otázkou přímo na tabákového advokáta. „Ptám se vás, pane Weste, vy byste dal některé své dítě k automobilovému výfuku na jedinou vteřinu – což je o hodně méně než *devět* měsíců?“

V sále se ozvalo mumlání. Diváci v celé zemi se předklonili na židlích.

„Vím, že čas tohoto výboru je vzácný, ale dovolte, abych uvedla ještě jednu malou informaci: Každou vykouřenou cigaretou těhotná žena přímo zvyšuje pravděpodobnost, že porodí mrtvé dítě.

„Pro všechny členy výboru mám k dispozici fotokopie těchto údajů.“

Hra, set a zápas pro zdravotnickou mafii.

Tentokrát přinesl *The Washington Post* její fotografii. Byl to – jak Laura jaksi perverzně doufala – dost nelichotivý snímek, neboť se pořádně mračila při spatření strkajícího se houfu vlezlých

fotografů, kteří na ni naléhali, „Podívejte se sem, Lauro,“ a „Usmějte se, prosím, doktorko Castellanová.“

Laura a Barney měli pozdě večer dodatečné zasedání.

„Bylas fakt dobrá,“ rozplýval se nadšením Barney. „Jen prosím tě nedopusť, aby ti to stouplo do hlavy. Nechci, abys pózovala pro *Playboye*.“

Laura se zasmála. „Tobě to prozradím, Barneyi, měla jsem z toho úplnou hrůzu. Ten West je perfektní. Neměla jsem ponětí, čím se při otázkách může vytasit. Nerada to říkám, ale kdybych někdy měla jít před soud za špatnou lékařskou péči, chtěla bych ho mít na své straně.“

„Škoda, že nešlo, abych tě dneska nějak nafilmoval. Byl jsem na tebe fakt hrdý.“

„Barneyi,“ řekla tiše, „skoro každá dnešní trefa do černýho pocházela z tvojí hlavy.“

„Aha, Castellanová, stopky mi ukazujou, že ses zbavila sebepodceňování na téměř dvanáct hodin – to musí být rekord, co?“

Neodpověděla.

„Lauro, proboha, já nesepisoval tvou žádost o přijetí na NIH, ani jsem nepsal ty studie, co publikuješ. Možná si vzpomeneš, žes to byla ty, kdo dostal A v Pfeiferově kursu. Kdy konečně přijdeš na to, že jsi ohromná?“

„Nech toho, Barne, nebuď směšný. Nejvíc, čeho jsem zatím v životě dosáhla, je mých sto sedmdesát centimetrů a blond vlasy.“

„Víš co, Castellanová, v Kalifornii teď dělají novou operaci, která může snížit výšku. Myslím, že bych tě na vánoce měl upravit na sto šedesát.“

Zasmála se. „Dobrou noc, Barneyi.“

„A ještě něco.“

„Ano?“

„Můžeš si taky nabarvit vlasy jako nějaká cuchta.“

Bylo samozřejmé, že Lauřina stáž bude prodloužena. Ke cti vedení NIH je třeba uvést, že rozhodně dokázalo poznat člověka, jenž je přínosem. Laura se totiž pohybovala v kruzích vyšších, než jsou jejich, a společensky se stýkala s lidmi, které oni potkávají jen

jednou ročně, když si stěžují na chudobu a žebrají o zvýšení finančního příspěvku.

Laura prokázala týmového ducha a úspěšně pracovala v zákulisí na získání větších subvencí pro NIH.

Byla v takové euforii, že udělala cosi pro sebe naprosto bezprecedentního – ve svém žalostně nezařízeném bytě uspořádala koktejl.

Jakkoli byla nadaná, vaření Laura nezahrnovala mezi své četné přednosti. V tomto ohledu se zcela spolehla na moudré rady Miltona ze stejnojmenného lahůdkářství v nákupním středisku Silver Spring. Příslušného dne odpoledne naložil svou dodávku saláty, obloženými chlebíčky a dorty. Milton byl dokonce tak moudrý, že se Laury vyptal, zda má dost příborů – což přirozeně neměla. Přivezl proto také několik tuctů plastikových vidliček a nožů.

„Teď jste připravena," prohlásil Milt. „Jediné, co musíte udělat, je bowle, to neumím – a uvítat hosty, to taky neumím. Nashledanou, hodně štěstí, a já se ráno vrátím pro všechny ty krámy."

„Děkuji, Milte," řekla Laura." „Nezapomněla jsem na něco?"

„Zapomněla," odpověděl Milt. „Podle mého skromného názoru jste se zapomněla vdát. Hezký večer!"

Když Laura míchala obrovské množství bowle (laboratorní praxe z ní udělala mistra v dávkování přísad), napadlo ji, že za celou dobu, co žila v manželství s Palmerem, si ani jednou nesezvali domů party. Byla vůbec opravdu vdaná?

Barney, jenž byl samozřejmě pozván jako první, byl samá chvála. „To je u tebe opravdový pokrok, Castellanová."

Jenže tentokrát ani Barney nepostřehl malý rozdíl. Neboť ve skutečnosti tento koktejl nebyl na počest skutečné Laury, ale spíš Veřejné Představy o Lauře Castellanové, M. D.

Barney přicestoval z New Yorku už dopoledne, pomohl Lauře všechno připravit a – když zpozoroval její rostoucí napětí – donutil ji, aby si s ním šla zaběhat.

„Tak na koho z těch, co dnes večer přijdou, mám být obzvlášť milý?" vyzvídal, když klusali vedle sebe.

„Chci, abys byl milý ke každému, Barne. Myslím, že jsem pozvala úplně všechny. Jestli všichni přijdou, budem tu mít tisíc lidí.“

„Panejo, to bude něco – tisíc doktorů v jednom pokoji.“

„Ale poslouchej, Barne,“ varovala ho, „smyslem toho všeho není poskytovat ti další materiál k analyzování lékařské profese. Jde totiž o to, abych viděla, jak vypadají všichni kolegové, když se zpijou do němoty.“

„Dobrá, to může bejt taky poučný.“

Nikdo přesně neřekne, kolik lidí proudilo do Lauřina bytu a zase ven a kolik se jich těsnalo na trávníku o dvě patra níže.

Miltonova dodávka počítala s padesáti lidmi. Za hodinu bylo všechno pryč. Naštěstí Laura předvídala, že každý host bude ochlasta. Bowle – její obsah vodky byl stále větší s ohledem na to, že Lauřiny zásoby džusu a limonády už došly – tekla bez konce.

Krátce po deváté přistoupila k Lauře Florence (šedá eminence za pediatrickým trůnem) a překřičela okolní rámus: „Lauro, miláčku, přišel úplně každý. Měla byste se cítit polichocena – i doktor Rhodes kvůli tomu vyšel ze své laboratoře.“

„Chcete říct, že je tady? Paul Rhodes, Velký náčelník všech ústavů, je tady osobně?“

Laura zapomněla, že byla tak drzá a že hodila pozvánku také do kanceláře generálního ředitele. A on skutečně přišel!

Pozorně zkoumala tváře v bytě, ale nenašla ho. Pak vyšla na trávník, kde měl panovník Rhodes svůj dvůr. Když ji zahlédl, zavolal: „Lauro, to je prima party, Pojďte přece k nám.“

Bože, pomyslela si s hrůzou, Rhodes už jede. Jeden z největších lékařských mozků na světě a on může každou chvíli upadnout na mém trávníku.

Kolem něj byl ekvivalent jeho kolegia. Skvělí rytíři, sami podřízení jen Bohu a Rhodesovi (a nikoli nutně v tomto pořadí) byli všichni ve středním věku – až na jednoho muže, jenž vypadal na něco přes třicet. A bez ohledu na teplé počasí, všichni měli saka a kravaty. Tedy všichni s výjimkou mladšího muže, který byl v tenisových šortkách.

Laura od něho nemohla odtrhnout oči. Nemohla pochopit, kdo se může odvážit předstoupit před Paula Rhodese v upoceném tenisovém oblečení – neboť ten člověk jasně přišel přímo z kurtu.

Jejich pohledy se setkaly a Lauře se neznámý host okamžitě znelíbil. Byl to jeden z těch přitažlivých, svalnatých mužů s hnědými kudrnatými vlasy, jejichž postoj ukazuje, že vědí, jak jsou přitažliví.

„Dobrý den," pronesl hlasem, jenž zřejmě považoval za sexy baryton. „Viděl jsem vaši fotku v novinách, ale myslím, že vy jste moji neviděla – aspoň zatím. Jsem Marshall Jaffe."

„Vítám vás, já jsem Laura," řekla bez nadšení.

„Prosím vás, všichni vás známe, naši hostitelku a hvězdu všech ústavů."

„Ach tak," pravila Laura přezíravě, „vy tam také pracujete?"

„V podřadném postavení," odpověděl Marshall.

„Jaký je váš hlavní zájem?"

„O lásku? Nekonečný," odpověděl.

Za normálních okolností by ho smetla jak komára. „Co ale děláte, pane Jaffe?"

„No," odpovídal pomalu Marshall, „ve skutečnosti jsem doktor Jaffe. Dokonce, abych byl přesný, jsem doktor – doktor Jaffe – M. D., PhD. Dělá to na vás patřičný dojem?"

„Proč by mělo? Na tomhle koktejlu má skoro každý dva doktoráty. Takže jaký máte obor – obor?"

Marshall uchopil kolem ramen Paula Rhodese, generálního ředitele ústavů, a oznámil: „Paul mě svedl."

„Prosím?"

„Až do června jsem dělal mikrobiologa ve Stanfordu. Teď jsem tady jako vedoucí vědecký pracovník a to znamená, že si dělám, co mě napadne. I kdyby to byla práce na vylepšení pastičky na myši. Mě by ale skutečně zajímalo, co byste chtěla vy, abych dělal."

Nedalo se o tom pochybovat – byl to egomaniak. Ale byl fascinující – asi tak jako je fascinující chřestýš. A jestliže z něj Rhodes udělal vedoucího vědeckého pracovníka, musí na něm něco být. Nejspíš bude tak brilantní, jak říká.

„Dobrá, jestli mě omluvíte, doktore – doktore, musím dolít skleničky dalším doktorům – doktorům."

„Jmenuju se Marshall. Nezapomeňte na to, Lauro.“
To se mi asi nepovede, i kdybych chtěla, pomyslela si Laura.

44

„Nejsem tady, Harvey. Řekni mu, že jsem šla na oběd.“

„Ale Lauro, je teprve půl desátý,“ protestoval kolega v laboratoři.

„To je mi fuk, řekni mu, že jsem dostala brzo hlad. Jenom, prosím tě, toho nafoukance odpal.“

Harvey přetlumočil Lauřin vzkaz volajícímu a zavěsil. Když se vracel ke svému stolu, zeptal se mimochodem: „Co je na tom člověku špatnýho, Lauro? Viděl jsem ho na koktejlu a připadal mi docela prima. A víš přece, co se on něm říká.“

„Co se říká?“

„Jaffe je Rhodesův miláček. Chystá si ho za svýho nástupce.“

„Vždyť je to ještě dítě,“ namítla nevěřícně Laura.

„Jo,“ souhlasil Harvey, „to je právě tak divný. Může mu být nejvýš třiatřicet.“

„To je divný,“ připustila Laura a pomyslela si: Je mladší než já. A pak pokračovala nahlas: „Zvlášť když se chová jak puberťák. Mimochodem, co ti odpověděl na můj vzkaz?“

„Povídal, že se za tebou zajde podívat do jídelny.“

O půl hodiny později stál Marshall Jaffe vedle ní s papírovým sáčkem v ruce.

„Dobré ráno, Lauro,“ pozdravil vesele.

Zamračila se. „Co vás sem přivádí, doktore Báječný?“

„Vzhledem k tomu, že jídelna je zavřená, jste určitě nedostala snídani, a tak jsem z šéfkuchaře George vymámil dvě kávy a pár rohlíků.“

„Díky. Vezmu si jednu tu kávu,“ odpověděla.

„Přinesl jsem vám jen jednu, ta druhá je pro mě. Venku je krásně – nechcete si to vypít na schodech?“

„Koukejte, Marshalle, nevím jak vy, ale já udělám ráda dopoledne kus práce. Takže jestli vám to nevadí –“

„Nevadí, Lauro. Ale bude se vám pracovat mnohem líp, když v sobě budete mít trochu sacharidů, a ztracený čas hned doženete. Kromě toho, rád bych si poslechl, jak pokračuje váš výzkum.“

O pár minut později seděli venku na hřejivém ranním slunci a snídali kávu a rohlíky.

„Jak to, že toho tolik víte o mém výzkumu?“ divila se Laura.

„Pracuju s Paulem a každý den nejmíň hodinu diskutujeme o tom, jak pokračuje výzkum v ústavech. Náhodou jsem viděl na jeho stole vaši žádost –“

„A využil jste toho, abyste se na ni podíval?“

Marshall se urazil.

„Ne,“ protestoval s mnohem menší prostořekostí než obvykle, „možná jsem drzý, ale nejsem watergateský typ. Nestrkám nos do věcí jiných lidí. Jestli mi to uvěříte, slečno Svatější-než-pámbu Castellanová, Paul mi to dal, abych se na to podíval a řekl mu, co si o tom myslím.“

Aha, řekla si v duchu, teď se mnou zkusí hrát přesilovku: Můžu tě zmáčknout přes šéfa.

„A co si o tom myslíte, doktore Jaffe?“

„Myslím, že je to senzační. Není to zrovna kosmicky imaginativní, ale je to inteligentní, pragmatické. A důkazem toho je, že máte dobré výsledky.“

Laura neslyšela druhou, lichotivou část jeho poznámky, neboť se upnula na domněnku, že to není tak úplně originální.

„Ale už teď děláme zdravá nemluvňata z těch, která by dokonce ještě před půl rokem byla velice nemocná,“ bránila se trochu.

„Já vím, já vím,“ souhlasil Marshall. „Sám jsem otec. Tyhle věci dokážu ocenit.“

„Hm,“ přitakala Laura a nechtěla se přiznat – ani v duchu – že ji jeho poslední poznámka nepříjemně překvapila.

„Jsem ženatý, Lauro, pokud vám to připadá divné.“

„Nepochybuji, že si vaše žena uvědomuje, jaké má štěstí. A pochopitelně, kdyby jí to náhodou vypadlo z paměti, jste hned po ruce i se svou brilantní bibliografií.“

„O těchhle věcech spolu nemluvíme," pravil náhle dutým hlasem. Pak jí to jednoduše a nedramaticky vysvětlil. „Moje žena má roztroušenou sklerózu."

„Promiňte," omluvila se zahanbená Laura. „To je mi líto, Marshalle."

„Jo," povzdechl si, „mně je to taky líto. Daleko horší je to pro naše dvě děti. Claire má dlouhá období remise, kdy je naprosto v pořádku. Pak ale ta pitomá nemoc znovu zaútočí a děti jsou jako bez maminky. Naštěstí jsme našli jednu staromódní chůvu a ta u nás teď pracuje. Jinak bychom se všichni zcvokli –"

„A tak můžete klidně chodit dál na tenis," vyhrkla Laura, sama udivena svým vlastním sarkasmem.

Marshallovi ztuhla čelist. „Zřejmě vedete příjemný, nerušený život. Musím vám ale prozradit, že pro mě je úder raketou do míčku úplným sedativem. Protože kdybych to všechno, co mi leží na ramenou, nemohl ze sebe vypotit, začal bych nejspíš polykat prášky, abych tomu unikl. Obě děti vědí, že prostě musím mít pojistný ventil, abych si udržel hlavu na místě, kam patří."

Přitlumil hlas a pak jí téměř nesměle oznámil: „A Claire ví, že někoho mám."

Laura nevěděla, co si má myslet. I když se považovala za osvobozenou od společenských předsudků, představu, že Marshall „podvádí" otevřeně, považovala za víc než nevkusnou. A přesto cítila jakýsi zvláštní obdiv k jeho čestnosti.

Marshall se zvedl. „Tak, paní doktorko, přestávka na kávu skončila. Teď se zas vrátíme do práce a budeme zachraňovat svět od morové rány a dermatomykózy"

„Ano," přisvědčila se stále smíšenými pocity Laura. Pak dodala bezvýrazným hlasem: „Nashledanou, Marshalle."

Marshall chvíli mlčel a pak tiše řekl: „Moc rád, Lauro."

Celé odpoledne se nemohla soustředit. Jako obvykle si vyčítala, že byla necitlivá a nesprávně posuzovala Marshallovu neomalenost. A dokonce se nechovala správně ani z profesionálního hlediska a nezeptala se ho, na jakém výzkumu pracuje *on* – jen tak dál, Castellanová, ještě pár takových rozhovorů a bude z tebe úplný cvok.

Barney už byl téměř rozhodnut, že zavolá Fritzi Baumannovi a požádá ho o odbornou pomoc.

Ale byl v tom kus ironie. Ve svém statečném boji a to, aby zůstal profesionálně nad věcí, byl Barney až příliš úspěšný. Projevovanou „pozornost“ potlačil natolik, že Shari si byla vědoma jeho citové angažovanosti, ale nikoli jeho romantické náklonnosti.

Barney tak vytvořil ideální psychoanalytické prostředí a urychloval příchod dne, kdy tento půvabný ptáček, jenž k němu přišel se zlámanými křídly, opět vyletí.

Shari se rychle vrátila umělecká sebedůvěra a byla vybrána jako náhradnice Odette / Odile v Labutím jezeře, což byl definitivní krok směrem nahoru – i když v zákulisí.

Barney stále myslel na to, že Čajkovského balet je jen dalším příběhem neuskutečnitelné lásky, jež končí tragicky. Přestože, jak si řekl nakonec, milenci jsou nakonec spojeni – opouštějí spolu život na zemi.

Nebyla by to také cesta pro něj a pro Shari? Nemohli by oba opustit New York – a svá povolání – a odejít do nějaké Arkádie a žít až do smrti jako dvě šťastné labutě?

„Brici,“ oznámil jednou u kávovaru, „jestli z mé ordinace uslyšíš nějaký křik, volej hned do nemocnice, protože mi asi každou chvíli přeskočí v hlavě.“

„Pořád stejné děvče?“ tázal se kolega.

„Jo. Musela přerušit terapii. Dělají turné po západním pobřeží. A na zbytek léta jedou do Evropy. Brici, co mám dělat?“

„Díky bohu, nejsem tvůj psychiatr – ty si mě stejně nemůžeš dovolit – ale dám ti maličké semínko, které si můžeš zasadit do hlavy a schválně, co vykvete…“

„A to?“

„Máš jistotu, že do té dívky nepromítáš jenom své libido?“

Barneye tato domněnka urazila: „Proč si to myslíš, Brici?“

„Relevantní je, co si myslíš ty, Barneyi.“

V tu chvíli zabzučely oba jejich domácí telefony.

„Tak zpátky do rachoty,“ usmál se Barneyův kolega.

Už jak Shari Lehmannová vstupovala do ordinace, vypadala jako proměněná. Objednala si telefonicky z pobřeží jedno sezení cestou do Londýna.

„Cítím se báječně, pane doktore," oznámila mu. „Vůbec nevím, jak se vám odvděčit. To, co jste mi dal – prostě, cítím se jako znovuzrozená."

Takže jsem její matka, pomyslel si zasmušile Barney.

„Myslím, že už k vám nebudu chodit."

„Já vím," odpověděl klidně, „vaše společnost jede na turné po Evropě."

„Ano, ale já nejedu."

Počkej, Livingstone, napadlo ho, není všechno ztraceno. Třeba mě opouští jako doktora, aby se mnou mohla navázat vztah jako s *mužem*.

„Nikdy jsem si nepomyslela, že se něco takového může stát," pokračovala nadšeně. „Vůbec se mi to nepodobá. Až doteď mě vždycky přitahovali muži jako je Leland, kteří se mnou zacházeli jak s hadrem na podlahu. Teď ale, díky vám, jsem se naučila trochu víc rozumět sama sobě a takovou chybu už určitě neudělám."

Barney vyčkával. Teď přijde něco moc dobrého nebo něco moc, moc zlého. V každém případě zůstal raději sedět.

„Kenneth je velice zvláštní člověk."

„Kdo?" vyjekl Barney.

„Bože můj, jsem zřejmě tak rozechvělá, že melu pátý přes devátý. Jsem totiž zamilovaná. Skoro bych řekla, že poprvé. Teď aspoň vím, že to, co bylo mezi mnou a Lelandem, nebyla vůbec žádná láska. Shodou okolností je to doktor – profesor neurologie na Santa Barbara – Kenneth Glover. Neslyšel jste o něm?"

„Mmm," zabručel Barney.

„Vím, určitě si myslíte, že jednám ukvapeně. Ale, pane doktore, v posledních šesti týdnech jsme s Kenem strávili aspoň část každého dne spolu. Podle psychiatrického harmonogramu – nebo podle čeho tyhle věci vyhodnocujete – to asi není nic moc, ale já opravdu cítím, že ho znám. Líbil by se vám. Navíc, v řadě ohledů mi vás připomíná."

A Barney se v duchu zeptal: Proč se spokojuje s margarínem, když může mít pravé máslo? Vždyť jsem tady a nechci zežluknout.

Nastala chvilka ticha.

„Pane doktore," ozvala se znovu Shari, „mohl byste mi tentokrát výjimečně odpovědět na jedinou otázku? Prosím. Prosím vás, řekněte mi, jestli si myslíte, že dělám chybu."

Díky bohu za trénink, napadlo Barneye, protože teď můžu vzít standardní učebnici a jen z ní přečíst text závěrečného rozloučení s pacientem.

„Jestli jsme tady skutečně něco dokázali," řekl, „pak byste měla být schopna – spojením s vlastními vnitřními pocity – sama určit, co je pro vás správné. Vždyť smyslem naší práce nebylo udělat vás závislou na mně, ale spíš udělat vás nezávislou. Jestliže máte vnitřní důvěru –"

„Mám, mám," rychle ho přerušila. „Ale jsem ráda , že vy neváháte –" zarazila se a začala se omlouvat: „Nemyslela jsem *váhání*. Mám na mysli, že pokud máte o mém rozhodnutí nějaké pochyby –"

Zbývalo ještě pár minut. Ale Barney vstal a prohlásil: „Vždycky jsem vás považoval za člověka v podstatě zralého, který potřeboval – řekněme – jen malou psychologickou první pomoc po ošklivé havárii."

Podal jí ruku.

„Hodně štěstí, slečno Lehmannová."

„Pane doktore," zeptala se Shari, „nebude to proti pravidlům, když vás políbím?"

Dřív než stačil odpovědět, bylo pozdě. Políbila ho na tvář.

A vytančila z jeho života.

Milostné životy Barneye a Laury připomínaly zahradní houpačku. Když ona byla nahoře, on byl dole a naopak.

„Dole" nebylo správné slovo pro to, co toho večera cítil. „Kamenné dno" se tomu trochu blížilo a „šest stop pod zemí" vypadalo ještě vhodněji.

„Castellanová, myslím, že jsem ztratil sílu pokračovat," prohlásil melodramaticky. „Bez Shari – pro co mám žít?"

„Například je tady tvoje kniha,“ připomněla mu Laura. „Dokonce bys tu srdcervoucí zkušenost mohl využít jako materiál.“

„Opravdu – jak?“

„Mohl bys pohovořit o úskalích protipřenosu.“

„Ne, děkuju pěkně, tohle nechám tvojí důvěrný přítelkyni Grete. Jak se jí vlastně vede?“

„Maká v Houstonu, aspoň podle toho, co jsem slyšela. Dokonce už prý asistovala při transplantaci.“

Barney okamžitě litoval své otázky, neboť zmínka o Houstonu mu připomněla místo, kde Bennett *není*. Když pomyslí, že cvok jako Grete vesele šplhá po žebříčku vzhůru, zatímco jeho nejlepší přítel bojuje s nepřízní osudu v Cambridgi!

Neboť, jak vytušil, Bennett nevede právě bouřlivý společenský život.

(„Měním se, Barne,“ řekl mu Bennett. „K tomu, abych vydržel pracovat v noci, využívám svůj vztek místo amfetamínů. Chodím taky do zvláštních kursů, abych se tou pitomou školou prokousal ne za tři, ale za dva roky. Právnickou fakultu nenávidím, protože tady tě opravdu učí, jak používat fakta, abys lidi přesvědčil o své verzi pravdy – která vůbec nemusí být skutečnou pravdou. V medicíně, tam je aspoň živý člověk živý a mrtvola je mrtvá. Tady udělají karikaturu soudního procesu a nechají porotce rozhodnout.“)

„Jsi tam ještě, Barney?“ ozvala se Laura.

Její hlas ho vytrhl ze snění.

„Promiň, Castellanová, jen jsem si vzpomněl na jednoho pacienta.“

Změnil tón a zeptal se: „Nemůžem si povídat o něčem veselejším?“

„Tak především ti slibuju, že ode dneška za měsíc si na svou milovanou pacientku už vůbec nevzpomeneš a budeš úplně šílený do nějaké jiné madony.“

„To je zajímavý, co právě říkáš,“ uvažoval nahlas Barney. „Ty si fakt myslíš, že já jdu po typech *nedosažitelných* madon?“

„Chceš to slyšet na rovinu, Barneyi? Nebo to mám zabalit do bavlnky?“

„Já to vydržím. Myslíš si, že se podvědomě zaměřuju na ženy, který nejsou dostupný.“

„Od té doby, co tě opustila Emily, jsi pořád naštvaný a mám dojem, že se bojíš, aby ses znovu nespálil.“

Barney se na okamžik zamyslel. Krucinál, Castellanová má pravdu.

„Hele, Lauro, tohle nemám rád. Ty si mě najednou prohlížíš nějakým psychickým rentgenem. A to by snad měla být moje práce.“

„Nedělej si vrásky, Barne, já ti vždycky poskytnu dost materiálu ke kritice. Vem si například Marshalla Jaffa.“

„Kdo to sakra je?“

A pak mu to řekla.

Barneyovi to celé připadlo jako ztrátová záležitost.

„Kašlu na to, jak si to snažíš zdůvodnit – ale ten člověk není k maní. Nejsi snad dost chytrá na to, abys nechala ženatý na pokoji?“

„Barne, je ti známo, že ve Washingtonu je poměr volných mužů k volným ženám pět ovcí na jednoho berana?“

„A je *tobě* známo, že jsi desetkrát lepší než průměrná ovce?“

„Jenže, Barneyi, já ho mám ráda. Nemůžu si pomoct. Nechtěla jsem, ale já skutečně –“

„– ho lituju?“

Neodpověděla. Neboť musela uznat, že je na tom aspoň trošku pravdy.

„Podívej, Castellanová, mně je ho taky líto. Ale dívám se na to z tvýho hlediska a nevidím, co bys mohla získat, kdyby ses do toho ještě víc zamotala.“

„Barne, jednadvacet už mi bylo. Nemusíš na mě dávat pozor.“

„Castellanová, když to neudělám já, kdo to udělá?“

„Je velice přitažlivý,“ odpověděla téměř nesouvisle.

„Já vím, já vím. Viděl jsem ho na koktejlu.“

„V tom davu?“

„Není tak těžký všimnout si jedinýho člověka v kraťasech, Lauro. Nepřipadá ti to trochu uhozený?“

„Hm,“ řekla, jen napůl žertem, „má hezké nohy.“

„Já taky,“ na to Barney, „ale nechodím k Fritzi Baumannovi na návštěvu v trenkách na basket.“

„Je to taky jeden z nejchytřejších kluků, jaké jsem kdy poznala – “

„Jak ti on sám neustále vykládá.“

„Jo, je skutečně trochu zamilovaný sám do sebe. Ale to nás dva tak nějak vyvažuje.“

„Chceš tím říct, že on má *až moc* sebedůvěry, zatímco ty jí máš *až moc málo*?“

„Něco takového.“

„Nezlob se, Lauro ale tohle skutečně neschvaluju.“

„Ale já jsem s ním ráda, Barne. Je prima – tak legračně. Přinejmenším je to lepší než nic.“

„Tak dobře. Nech si zase zlámat srdce. Ale jsi ve výtahu, který jezdí jen dolů. Zkus se trošku zamyslet, kde budeš, dejme tomu, za pět let.“

Nastalo ticho. Přesvědčil ji Barney konečně?

„Víš co,“ řekla udiveně Laura, „nikdy jsem si nedělala nejmenší iluze, že by to mohlo trvat dýl než polovinu tý doby.“

Jenže dobře věděla, co tím myslel. Ženské biologické hodiny odtikávaly její fertilitu. Brzy se nebude muset „strachovat“, že otěhotní.

Nech té sebelítosti, Castellanová, kdoví, co se může stát za pět *týdnů*, natož za pět let.

Laura konečně našla cosi, co připomínalo vnitřní vyrovnanost.

Měla s Marshallem stálý – i když poněkud neúplný – vztah. Jednou, dvakrát týdně večeřeli u ní doma (on ji učil vařit), případně tomu předcházel tenisový zápas (to ji také učil). Bral ji do divadla nebo na ples tak často, jak jim to pracovní rozvrh dovoloval. A Laura byla spokojená. Přinejmenším neuvažovala, že by mohla aspirovat na něco víc.

Marshall měl vášeň být „nejlepší“ ve všem. A když si vzal do hlavy, že z něj v něčem bude jednička, nezastavilo ho nic na světě.

Ale vědecké hry se nezúčastnil jen pro zlaté medaile. Šlo mu opravdu o to, aby viděl, že jeho myšlenky přinášejí ovoce. Toužil udělat zásadní objev v bioinženýrství a dosáhnout takových výsledků, za něž by mu blahořečily příští generace.

A po osmnácti měsících společné práce s Rhodesem cítil, že jsou na dosah cíle.

„Je to tady, Lauro. Tohle bude rok, kdy rakovinky přijdou zkrátka.“ Doktoři Rhodes a Jaffe a jejich tým v NIH byli na prahu dokončení pětileté spolupráce s profesorem Toivo Karvonenem v Helsinkách a jeho týmem v Ústřední fakultní nemocnici Meilahti. Dospěli k poslednímu kolu testování společně vypracované metody vyvolávání diferenciace buněk a deficience onkogenů.

„Věříš tomu, Lauro? Jsme pět metrů před cílem.“

Málem jí podpálil obývací pokoj jiskrami svého nadšení.

„Dostaneme ty maligní tumory pomocí genů. Není to fantastický!“

„Vůbec nenacházím slov, Marshi. Pořád jen myslím na ty pacienty, které jsem ztratila a které bych mohla zachránit za – jak dlouho bude trvat, než se to dostane do nemocnic?“

„Tři roky, možná dva, když budeme mít štěstí, ježíšmarjá, já už se nemůžu dočkat, až to vytroubíme do celýho světa!“ Marshall svým projektem žil a dýchal.

„Dokážeme vytvořit syntetickou látku bez cytotoxického efektu, Lauro – není to senzace?“

Lauřinu radost v jejich vztahu nesmírně zvětšovala skutečnost, že s ní Marshall mohl mluvit o odborné problematice jako rovný s rovným. Možná se trochu víc vychloubal, ale Laura to aspoň chápala.

Smířila se s poněkud beztvarým statusem „manželky na částečný úvazek“. Přesto neustále přemýšlela, jak její milenec asi trávil večery, když byl s Rhodesem v Helsinkách, kde, jak každý ví, jsou noci velmi dlouhé.

Ale konec konců, řekl jí zcela kategoricky, že to, co spolu mají, je vše, co od něj může očekávat. A připustil, že je připraven na den, kdy mu Laura oznámí, že našla manžela na „plný úvazek“. V tu chvíli se s ní rozloučí s elegantní poklonou.

To ji k němu poutalo ještě víc, protože na něm mohla obdivovat další vlastnost – jeho velkorysost

Jednou ji pozval, aby s ním jela na výlet do Finska. („Je tam tak čisto – sto osmdesát tisíc jezer a ani jedno znečištěné.“) Třeba, navrhoval, zatímco si ti dva velcí kluci budou hrát se svými

nejnovějšími údaji, oni by si mohli pro sebe ukrást Jeden či dva dny na lyže.

„Neumím lyžovat," namítla.

„Můžu tě to naučit, Lauro. Jsem ten nejlepší instruktor, jakýho můžeš mít."

„Jo. To říkal můj první manžel taky."

Rozhovor se stočil na jiné téma. I když se Laura snažila skrýt rozpaky z poznámky o svém „prvním manželovi", uvědomovala si, co v nepozornosti prozradila – a Marshall si toho určitě všiml. A přesto se o tom nikdy nezmínil.

Jednou v noci ji Marshall vzbudil telefonem. Byl hrozně rozrušený.

„Lauro, potřebuju pomoc."

„Co se děje?"

„Můj osmiletý, Scott, dostal vysokou horečku, nevím z čeho. Teplota mu ale vyletěla tak vysoko, že se rtuť teploměru skoro vypařila. Mohla bys, prosím tě, rychle přijít?"

Laura byla šokovaná.

„Marshalle, uvědomuješ si, oč mě žádáš?"

„Lauro, teď není čas na dodržování bontonu. Tady jde o život. To dítě potřebuje ihned odborného lékaře."

„Tak ho odvez do nemocnice," odpověděla s pocitem rozpolcenosti a hněvu.

„Lauro, ty tady můžeš být rychleji, než já bych ho dostal na oddělení naléhavé péče – a než tam skončí všechno to byrokratické šaškování, může umřít."

Zlomil se mu hlas a jeho prosba zůstala viset ve vzduchu.

„Dobrá," povzdechla si Laura. „Hned jedu."

„Panebože, díky. Viď, že si pospíšíš? Víš kudy?"

„Vím přesně, kde bydlíš, Marshi," řekla klidně.

Auto se celé třáslo, když to Laura rozpálila stopadesátkou po dálnici R 15. A i při tom spěchu se snažila brzdit své emoce.

Koukej, Lauro, jsi dětská lékařka a to dítě je nemocné. To, co bys pociťovala třeba… vůči jeho rodičům, je irelevantní. Tohle je mimořádně naléhavá záležitost.

Stále si to opakovala jako jakési autohypnotické zaříkadlo, jež jí pomáhalo existovat. Jež jí pomáhalo dýchat.

Dům manželů Jaffeových byl v Silver Spring, hned u Beltwaye. Ale posledního tři čtvrtě kilometru vedlo po rozbité, zcela neosvětlené cestě. Laura přesto téměř nezpomalila.

Prudce zabrzdila před jednopatrovým bílým domkem se sedlovou střechou, malou travnatou předzahrádkou a poštovní schránkou se jménem JAFFEOVI. Byl to jediný plně osvětlený dům.

Vystoupila z auta a sáhla na zadní sedadlo pro kufřík. Marshall stál ve dveřích.

„Panebože, díky, že jsi tu tak rychle. Tohle ti nikdy nezapomenu, Lauro. Skutečně –“

Beze slova přikývla a vstoupila dovnitř. Z podesty se koukal dolů pěti až šestiletý chlapec v pestrobarevném pyžámku, oči jako dva talíře. „Tati,“ vykřikl rozčileně, „říkals, že zavoláš doktora. Kdo je tohle?“

„Ta paní *je* doktorka, Donny,“ uklidňoval ho Marshall. „A teď už potichounku do postele a paní doktorka se podívá na Scotta.“

Laura vyběhla po schodech (snažila se přitom být neviditelná) a rovnou vešla do otevřených dveří dětské ložnice.

Marshall už dítě zabalil do mokrých ručníků.

Přistoupila k posteli a něžně na chlapce promluvila.

„Jsem doktorka Castellanová, Scotte. Vím, že je ti hodně teplo. Ale nebolí tě taky něco?“

Chlapcův pohled zůstal nezaostřený, jen hlava se pomalu pohnula ze strany na stranu. Laura se obrátila na Marshalla.

„Kdy jste mu naposled měřili teplotu?“

„Asi před pěti minutama. Měl přes jednačtyřicet.“

Laura sáhla chlapci na rozpálené čelo. „To věřím,“ prohlásila. „Běž do kuchyně a přines okamžitě spoustu ledu. Nemáš nějakou masážní emulzi?“

Marshall přikývl. „Claire má něco v koupelně. Hned to přinesu.“

Rychle odešel; jeho normálně opálená tvář ztratila všechnu barvu.

Laura se otočila a důkladně si prohlédla pacienta. Chlapec se velmi podobal otci.

Zkontrolovala Scottovi lymfatické uzliny – byly ošklivě zduřelé – a přiložila mu na hruď fonendoskop. Slyšela jen zrychlený tep srdce, takže to do značné míry vylučovalo respirační poruchu.

Ve Scottově věku může taková horečka indikovat endokarditidu, zánět srdeční nitroblány – ale to byl jen dohad. V tuto chvíli bylo důležité léčit symptomy, srazit horečku.

„Promiňte, paní doktorko," ozval se od dveří ženský hlas. Laura se obrátila a spatřila matrónu neurčitého věku v kostkovaném županu. V ruce měla lahvičku se šroubovacím uzávěrem.

„Doktor jaffe říkal, že potřebujete masážní emulzi." Natáhla ruku s lahvičkou. Laura přikývla a přistoupila k ženě, aby si ji vzala. Než stačila poděkovat, promluvila ta žena znovu.

„Já jsem Hendersonová. Můžu vám nějak pomoct? Prosím vás, paní doktorko, připadáme si všichni tak bezmocní."

„Hodilo by se pár žínek –"

„Ano, paní doktorko, hned jsem tu."

Žena se otočila a zmizela. Téměř zároveň vstoupil Marshall s kýblem ledu. V patách za ním se objevil malý Donny s dětským kyblíčkem, v kterém měl pár dalších kostek.

„Stačí to?" zasípal Marshall.

„Bude muset. Teď rychle napusť vanu studenou vodou."

„Cože? Nemůže to způsobit šok? Tedy, srdeční zástavu nebo –"

„Marshalle," okřikla ho Laura, „buď mi věříš nebo ne. Jestli chceš léčit svou rodinu sám, prosím. Ale mě se neodvažuj zpochybňovat!"

Schlíplý Marshall odběhl napustit vanu do dětské koupelny. Pak se rychle vrátil, aby pomohl Lauře svléknout a odnést Scotta.

„Co to bratrovi děláte?" zavřískal Don. „Vždyť tam zmrzne!"

„Ticho, Done," vyštěkl otec. „Budeme dělat přesně to, co tahle paní řekne."

Laura se obrátila k vystrašenému chlapci a mnohem jemněji mu řekla: „Moc bys nám pomohl, Donny, kdybys přinesl ještě trochu ledu."

Ale už tu byla paní Hendersenová s kyblíkem.

„Děkuju vám," zašeptala Laura. „Doktor Jaffe a já teď položíme Scotta do vody a Donny může kolem vysypat kostky ledu."

Obrátila se znovu k mladšímu chlapci a usmála se: „Ne bratrovi na hlavu.“

Donnyho strach se rázem rozplynul v chichotání. Vyhlídka na sypání ledu do vany s bratrem mu připadala velmi zábavná. Scott skoro ani nezakňoural, když ho položili do ledové vody. Zatímco se máčel, Laura pátrala po nějakém klíči, jenž by mohl být vidět na povrchu jeho těla.

„Jak dlouho ještě, Lauro?“ špitnul úzkostlivě Marshall.

Laura se obrátila na paní Hendersonovou a požádala: „Nezlobte se, ale asi jsem zapomněla teploměr ve Scottově pokoji. Byla byste…“

Žena zmizela a v okamžiku byla zpátky. Laura změřila Scottovi teplotu. Nakonec přikázala Marshallovi, aby chlapce vytáhl, a pomohla ho utřít a uložit do postele.

„Ale Lauro, vidělas, že má pořád horečku.“

„Devětatřicet, to už je dost málo. A přestaň sakra kibicovat.“

V chlapcově pokoji začala paní Hendersonová s Donnym pracovat na úkolu, který jim Laura uložila – jemně vtírat emulzi Scottovi do celého těla, aby horečka ještě klesla. Laura a Marshall si stoupli ke dveřím. „Tak co si myslíš, že to je?“

„Vezmu si krev a zítra ráno si nechám udělat kompletní rozbor. To nám řekne víc než cokoli jiného.“

Pohlédla na Marshalla a poznamenala: „Nevypadáš, že by se ti ulevilo.“

„Mám strach, Lauro. Co revmatická horečka?“

„Myslím, že ne.“

„Víš to *jistě*?“

„Ví některý doktor někdy něco jistě?“ odbyla ho popuzeně. „Marshalle, je to už opravdu tak dlouho, cos byl v nemocnici, že jsi zapomněl, že nejsme vševědoucí?“

Sklopil hlavu a poškrábal se za krkem. „Odpusť, Lauro, ale kdyby to bylo tvoje vlastní dítě…“ Zarazil se uprostřed věty.

„Já vím,“ řekla tiše. „Doktoři dokonce patří k nejvíce hysterickým rodičům, s kterými musím jednat. A ty, Marshalle, nejsi žádná výjimka.“

„Promiň, promiň. Ztratil jsem hlavu. Já… já tě nechci chytat za slovo, ale můžeš mi říct, co si myslíš?“

„V jeho věku, asi zánět – dětská revmatická artritida. A to není velký problém.“

„Nějaká jiná možnost?“ zeptal se nervózně.

„Poslyš,“ řekla otráveně Laura, „takhle v noci nehodlám dělat diferenciální diagnózu. Je velice nepravděpodobné, že má něco vážného, jako je bakteriémie. Věř mi, že je v pořádku. Zatím mu dávej dva dětské aspiriny po čtyřech hodinách – pokud je dokáže spolknout.“

„Jen aspirin?“ zamračil se.

„Je to pořád nejlepší lék, jaký máme, Marshalle. Jestli ale chceš, aby tvoje dítě bralo takové léky, jako jsou kortikosteroidy, pak si najdi jiného doktora. Což mi připomíná, vy nemáte pediatra?“

„Ale jo. Jenže tomu bych nesvěřil nic vážnějšího než odřený kolena.“

Zavolej mi zítra do práce a já ti dám jména několika dobrých dětských lékařů.“ Pak se obrátila k ostatním v pokoji a řekla: „Hlavu vzhůru, Scotte, budeš v pořádku. Paní Hendersonová a Donny, díky za všechnu pomoc. Teď je načase, abychom šli všichni spát.“

Už z toho byla skoro venku.

Ale ve chvíli, kdy vkročila na podestu, otevřely se jedny dveře a velice bledá, štíhlá žena v růžovém hedvábném županu se nejistě opřela o stěnu, sotva slyšitelným hlasem se zeptala: „Bude v pořádku, paní doktorko? Uzdraví se můj chlapec?“

„Bude naprosto v pořádku,“ odpověděla. „Nedělejte si, prosím, starosti, paní Jaffeová.“ Otočila se a začala sestupovat po schodech, když tentýž slabý hlas zavolal: „Paní doktorko?“

„Ano?“

„Jste moc hodná, že jste k nám přišla v takovou hodinu. Jsme vám s Marshallem velmi vděčni.“

Laura přikývla a bez dalšího slova sešla ze schodů.

Posadila se do auta, složila ruce na volant a opřela si o ně čelo.

„Ježíši Kriste,“ zamumlala. „Proč kruci takhle riskuju svou kůži?“

Stále slyšela bolestná, zraňující slova: „Kdyby to bylo tvoje vlastní dítě.“

Když nastartovala a rozjela se zpátky, zuřil jí v hlavě armagedon myšlenek.

Ale nesjela, jak si část jejího Já přála, stopadesátkou z mostu.

45

Barney se jí to snažil rozumně vysvětlit.

„Castellanová, říkal jsem ti stokrát, že tahle situace je pro tebe prostě neúnosná. Kam se poděla tvoje sebedůvěra? Nemyslíš, že si zasloužíš plnohodnotný vztah?“

„Tvrdí, že mě miluje, Barne,“ protestovala chabě.

„Nepochybuju, že tě miluje – po svým. Nejspíš tě považuje za romantický ekvivalent rychlýho oběda v samoobsluze. Skutečný problém je ale v tom, že ty nemiluješ *sama sebe*. Proč si o tom nepromluvíš s psychiatrem?“

„S takovým jako je Andrew Himmerman?“ zeptala se rádoby vtipně. „Pak bych mohla v jedné hodině prodělat psychoanalýzu a zároveň vést společenský život.“

„Nebuď jízlivá,“ ohradil se Barney, „Grete ti vylíčila toho člověka značně zkresleně.“

„Teď vidím, kam ses přidal,“ vyčetla mu Laura, „podporuješ člena vlastního klubu, viď?“

Barney toužil povědět jí o setkání s Himmermanem a o skutečné verzi „svedení“ Grete. Jenže nemohl. Byla to profesionální informace důvěrného charakteru. A tak uzavřel rozhovor slovy:

„Dám ti nějaký dobrý tip, Lauro.“

„Fajn. Hlavně, ať je to blonďák. Budem si líp rozumět.“

Zavěsila s pocitem, že v tom sporu měla nakonec navrch. Byl to ale vůbec spor? Nesnažil se její nejlepší přítel jen najít pro ni to nejlepší?

Potlačila nutkání zavolat mu zpátky. Místo toho zavolala Marshallovi, jenž ještě pozdě večer pracoval v laboratoři.

Byl šťastný, když ji uslyšel. „Je mi skutečně mizerně,“ přiznal se Lauře. „Pojď, sejdeme se za půl hodiny.“

Tak, pomyslela si Laura v duchu, potřebuje mě. Chce mě. Ergo, miluje mě. A to je přece to nejdůležitější.

Pro Marshalla to byl špatný den. Nejenže sekretářka vzkázala, že onemocněla další psychosomatickou chorobou („Myslím, že si ve volném čase říká v Merckově příručce," dělala si kdysi legraci Laura), ale také si ho zavolali k Donnovi do školy, protože jeho mladší syn „zase šaškoval".

A špatnou náladu mu ještě víc zhoršilo, když po návratu do laboratoře nenašel v odpolední poště touženě očekávané obtahy společného článku Rhodese a Karvonena, jenž vytroubí vědeckému světu zprávu o jejich průkopnickém díle.

A tak, neschopen soustředit se, odjel do tenisového klubu, zaplatil si na hodinu profesionálního trenéra a roznesl toho ubožáka na cucky. Když ale přijel domů na večeři s chlapci, stále ještě nebyl schopen potlačit svou frustraci.

Donny se trefil do černého, když si postěžoval: „Tati, to není žádná zábava, když jsi pořád naštvaný. Nemohli bysme se najíst jen s paní Hendersonovou?"

Výborně, čím dál tím líp. Dostává to dneska na všech frontách. Zašel se podívat na Claire, ale ta spala a zdálo se, že se do rána neprobudí. A tak, s pocitem, že je stejně k ničemu, se vrátil do laboratoře. Ale na celé mikrobiologii nikdo jiný nebyl a to deprimovalo ještě víc.

Krátce po desáté zazvonil telefon. Byla to Laura.

„Poslyš," navrhl, „sejdeme se na parkovišti a trochu se projedeme."

Ochotně souhlasila.

Marshall se odebral do umývárny, opláchl si obličej, před zrcadlem si přičísl vlasy – a vykročil ke schodišti. Když k němu dorazil, podíval se na konec chodby. V ředitelově kanceláři se ještě svítilo. Rozhodl se dát Rhodesovi dobrou noc. Dokonce tím může získat pár bodů za noční práci.

Zaklepal na dřevěný rám prosklených dveří. Nic se neozvalo. Zaklepal znovu, zkusil vzít za kliku a zjistil, že je otevřeno. Váhavě vstoupil a zavolal: „Paule? Jsi tu? To jsem já – Marshall. Je tu někdo?"

Nakoukl do ředitelovy pracovny. Všechna světla svítila a na stole ležely nějaké papíry. Rhodes se musel zrovna jít nadechnout čerstvého vzduchu. Chvilku počká.

Nemohl odolat pokušení posadit se na ředitelskou židli – která, jak doufal, bude už za rok jeho. Kromě toho, i kdyby ho jeho starší kolega přistihl s nohama v teniskách na svém stole, Marshall věděl, že má smysl pro humor. Jejich vztahy byly téměř jako mezi otcem a synem.

Marshall se usadil na trůn, pohodlně se opřel a zasnil se: Buďte pozdraveni, moji poddaní, jsem váš nový ředitel, král Jaffe, a právě zahajuji svou třicetiletou vládu. Kdokoli bude chtít, může mi přijít políbit absolventský prsten ze Stanfordu.

Vychutnával své představy. Co asi přijde potom? Třeba telefonát z Bílého domu – nebo z OSN? Třeba pozvání vystoupit v Kongresu. Rhodes už jich dostal spoustu.

Na čem to asi Rhodes dnes večer pracuje? Pokušení zvítězilo a Marshall se osmělil podívat se na to zblízka.

A byl rád, že to udělal. Neboť hned navrchu ležely na Paulově stole obtahy článku z *New England Journal of Medicine* – ty, jež měly toho dne přijít Marshallovi poštou.

Vzal jeden list a snažil se najít pár odstavců, které napsal. Panebože, napadlo ho, někde v tomhle klíčovém článku je uvedeno moje jméno.

Vzrušeně listoval obtahy a hledal titulní stranu. Trvalo mu několik minut než ji našel, obrácenou textem na stůl. Někde po Rhodesovi a Karvonenovi (nebo Karvonenovi a Rhodesovi – věděl, že se o to handrkovali) bude napsáno jeho jméno, připomínající jeho skrovný příspěvek.

Opět se opřel a nadechl. Článek začínal na první stránce časopisu. Prostý titul neodpovídal velkému významu článku. „Využití bioinženýrství k likvidaci onkogenů: Nový přístup.“

A tady to bylo. Vloženo mezi jména Asher Isaacs a James P. Lowell: „Marshall Jaffe, M.D., Ph.D.“

Zíral na ta písmena a vychutnával okamžik opojného sebeuspokojení.

Pak si něčeho všiml. Chybí jméno Sirii Takala. A kde je Jaako Fredricksen – s nímž se za nejedné dlouhé finské noci zmrskal na mol u lahví pöytäviina? Doprčic, Jaako pracoval na projektu déle než on. Říkalo se o něm, že je to Karvonenův následník – tuto poctu si bohatě zasloužil, protože jeho šéf by nikdy nedokázal zpracovat strukturu, kdyby ho nenavigoval Jaako.

Kdyby se mělo soudit podle těchto obtahů, Finsko neexistovalo – přinejmenším v oblasti lékařské vědy. Neboť ani jméno Toiva Karvonena, zakladatele celého projektu, se *nikde* neobjevovalo.

Marshall nejprve prostě nebyl schopen přijmout skutečnost, že Rhodes, člověk, jehož si tolik vážil, by byl schopen něčeho tak nesolidního. Ale žádné jiné vysvětlení neexistovalo.

Ten darebák se snažil ukradnout míč a doběhnout s ním sám do brány.

Náhle zaslechl kroky. Paul se vrací. Hoď sebou, Marshalle, pomyslel si. Polož obtahy zpátky a otoč titulní stranu textem dolů. Koukej co nejrychleji vypadnout od stolu.

Tenisové reflexy se mu vyplatily. Ve chvíli, kdy Rhodes otvíral dveře kanceláře, Marshall stál, u stěny a obdivoval fotografie svého šéfa s rozličnými nesmrtelnými velikány.

„Tak co, Marshi," zahlaholil žoviálně ředitel, „copak tě sem tak pozdě přivádí?"

„Měl jsem pitomej den, Paule," odpověděl chraptivým hlasem.

„Chceš se posadit a promluvit si o tom?"

„Ne, díky. Jsi velice laskavý –"

„To je v pořádku, nemám nic naléhavého. Claire se přitížilo?" zeptal se s pochopením.

„Ne, ne. Momentálně se docela drží. Nevím, jestli sis všiml, ale celé odpoledne jsem tu nebyl."

„Marshalle, prosím tě, přece tady nemáme píchačky. Nebylo to kvůli dětem?"

Marshall přikývl. „Ano. Ředitel školy říká, že Donny má problémy s chováním. Podle jeho názoru to může být reakce – víš – na tu situaci." Marshall se odmlčel. „Promiň, Paule, Laura už na mě čeká na parkovišti. Nashledanou ráno."

„Dobrá," usmál se ředitel. „Běž si trošku odpočinout."

„Ty taky," řekl Marshall, „a nehoň se tolik."

Laura měla naplno puštěné topení a přesto se klepala zimou. „Jaffe, ještě dvě minuty a byla bych odjela. Proč ti to kruci trvalo tak dlouho?"

„Lauro, poslyš," pronesl divným hlasem, „musím s někým mluvit."

„Máš na mysli někoho konkrétního?"

„Tohle je vážná věc. Skutečně potřebuju tvou radu."

„Potom radím, abychom zajeli ke mně a otevřeli si láhev Emerald Dry."

Pokrčil rameny a zavrtěl hlavou jak živá mrtvola. „Nebude ti vadit, když tu nechám auto a pojedu s tebou?"

„Jasně, Marshi, nastup si a povídej."

Laura byla tak šokovaná, že se skoro nemohla soustředit na řízení.

„Panebože," vydechla, „možná, že každý doktor je v jádru trochu egomaniak."

„Vím, že já jsem," připustil Marshall, „ale pámbuví, že nejsem kleptoman. Toivův výzkum byl pro celý projekt naprosto fundamentální. Přišel s prakticky dešifrovanými onkogeny – a spolu pracovali na protilátce. Paul tomu člověku neničí jen kariéru, on tomu chudákovi ničí život!"

„Souhlasím s tebou," kývla Laura. „Jediná otázka teď je, co s tím ty můžeš dělat."

Jeli dál mlčky, dokud Marshall nerozpletl jednu nitku ze spřádaných myšlenek.

„Chápeš, že jestli to na Rhodese prásknu, je ze mě v NIH mrtvola."

„Vím," přisvědčila tiše.

„A to nejen ve Washingtonu. Rhodes má takové kontakty, že mě může vyšachovat ze všech vysokých škol ve Státech. Jezdí dokonce každé léto na přednáškové turné i do Austrálie – což znamená, že tam budu taky guano."

Laura se zdržela komentáře, dokud se nepřiblížili k jejímu bytu.

„Marshi, lhala bych, kdybych ti neřekla, že to bude sebevražedné hrdinství. Ale to, co Rhodes dělá, ne vrhá špatné světlo jenom na NIH, ale na každého vědce v téhle zemi. Musíš ho nějak zastavit.“

„Za cenu spáchaní profesionální sebevraždy? Totálního zničení své vlastní šance – někdy v budoucnu – ve Stockholmu? Lauro, mám dvě děti a nemocnou ženu. Nezaměstnaný nezaplatí ani paní Hendersonovou.“

Pohlédla na něj a zeptala se: „Co chceš, abych ti řekla?“

„Lauro,“ pronesl vážně, „uznávám tvé názory víc než názory kohokoli na světě. Kdybys byla na mém místě, co bys udělala?“

Tiše odpověděla: „Myslím, že bych ho práskla, Marshi.“

Když stoupali po schodech k jejímu bytu, Marshall se zeptal: „Lauro, tys nikdy neudělala kompromis, aby sis zachránila kůži?“

„Ne, aspoň si myslím, že ne.“

„Co to mrtvé dítě v Torontu?“

„Ztropila jsem kravál všem odpovědným šéfům,“ odpověděla hrdě.

„Ale matce jsi to neřekla, nebo řekla?“

Laura se zastavila u dveří. Má pravdu. Řekla to kapitánovi, ale nepřivedla loď do riskantní situace. Nikdo se s nemocnicí nikdy nesoudil kvůli neomluvitelné chybě – a jejímu utajení.

„Máš pravdu,“ přiznala. „Ty, kromě toho, musíš myslet na rodinu. Co kdybys jen zavolal Toiva a nechal ho, ať on rozhodne, do dál? Konec konců, je to jeho problém.“

Marshall pohlédl na hodinky. „Je skoro půlnoc. V Helsinkách bude sedm ráno. Za hodinu bude Toivo v laboratoři.“

Seděli mlčky v kuchyni a stále netrpělivěji sledovali, jak se ručičky na hodinách blíží k jedné.

Konečně nastal čas zavolat. Laura pohlédla na Marshalla. Vstal a zhluboka se nadechl, aby se uklidnil. A pak pozorně vytočil čtrnáct číslic.

„Haló, tady je Marshall Jaffe, Washington. Já –“

„Nic mi neříkej,“ přerušil ho Fin, „tuším, proč mi voláš. Mám hrozný vztek.“

„Proč vlastně?“ zeptal se poněkud zmatený Marshall.

„Voláš přeci kvůli obtahům?“

„Eh – ano.“

„To znamená, že je taky ještě nemáš? Chystal jsem se zavolat tomu nafoukanýmu redaktorovi z Harvardu a trochu ho znectít!“

„Být tebou, tak to nedělám,“ varoval ho nervózně Marshall. „Už jsem toho člověka kontaktoval a dostanu to dnes odpoledne.“

„Kvůli čemu se to zpozdilo? Nepovažujou to za dost důležitý? Proboha, vždyť já můžu udělat jeden telefonát do Londýna a *The Lancet* by to vzal jen na moje slovo.“

„Já vím, Toivo, já vím. Je tady ale malý problém –“

„O čem to mluvíš?“

„Já už ty obtahy viděl – přinejmenším první stranu…“

„Ano?“

Marshall bezmocně zíral na Lauru, jako by se ptal: Mám to opravdu říct? pak se obrnil a vychrlil do telefonu:

„Toivo, není tam uvedený ani jeden Fin.“

„Co – to je nějaký vtip?“

„Kéž by byl – ale před pár hodinama jsem zahlídl jedinou existující kopii obtahů. Není tam uvedeno autorství nikoho z vašeho ústavu – ani *tvoje*.“

Nastala další odmlka. Tentokrát proto, že významný vědec v nemocnici Meilahti nemohl nalézt slova.

Profesor Toivo Karvonen byl vědcem celý život, a jako takový dělal závěry jen z empirických údajů. A slova, jež právě slyšel, mu připadala nepodložená – nemluvě o tom, že byla neuvěřitelná.

„Marshalle, znám Paula přes dvacet let. Je to tak skvělý člověk – proč by se, pro všechno na světě, pokoušel o něco tak hloupého?“

„Toivo, proboha, dávám vlastní hlavu na špalek. Myslíš si, že bych volal, kdybych ty obtahy neviděl na vlastní oči?“

Karvonenova reakce Marshalla překvapila.

„Můj milý,“ zašeptal jako otec, jenž zjistil, že se jeho dítě nechová správně. Marshall očekával záplavu epitet v různých jazycích. Ale neuslyšel nic. Jen klidné a upřímné vyjádření díků.

„Marshalle, to bylo od tebe velice statečné. Vím, jaké riziko na sebe bereš. Můžu pro tebe udělat něco na oplátku?“

„Možná ano," odpověděl a vůbec to neznělo jako žert, „třeba tě požádám o zaměstnání. V každém případě mi je ale líto, že jsem ti musel tohle oznámit. Co budeš dělat?"

Fin zůstal klidný.

„Poslyš, potřebuju si to malinko promyslet. U vás už musí být hrozně pozdě. Vyspi se trochu a já ti zavolám v rozumnou hodinu."

„Ale ne do NIH, Toivo. Myslím, že by to bylo poněkud nebezpečné."

„Souhlasím. Můžu ti zavolat domů?"

Marshall se podíval na Lauru.

„Jsem vlastně u přítelkyně. Bylo by lepší, kdybys zavolal k ní." Pak rychle dodal: „Abys věděl, je to taky doktorka, kolegyně z NIH –"

„Nemusíš nic vysvětlovat, zarazil ho Karvonen s pochopením, „znám tvou situaci. Teď si trošku odpočiň. *Hyvästi*."

Marshall zavěsil, objal Lauru kolem ramen a přešel s ní do obývacího pokoje. Sedl si na gauč, zaklonil hlavu a zamumlal: „Panebože. Koukáš se na nastávající vědeckou mrtvolu. Myslíš, že by mě tvůj přítel Milton zaměstnal ve svém lahůdkářství?"

„Musíme postupovat krok za krokem," uklidňovala ho Laura; sklonila se nad ním a stáhla mu mokasíny.

„Co to sakra děláš? Lauro, já mám panickou hrůzu, jsem na pokraji hyperventilační alkalózy. Doufám, že nechceš –"

„Uklidni se, Marshalle. Jenom chci, aby ses trochu vyspal. Zítra tě čeká těžký den."

Zvedla mu nohy na gauč.

„Lauro," zamumlal, už stočený do klubíčka, „těžký den mě bude čekat příštích třicet let." Nadzvedl hlavu, aby Lauru políbil, a svěřil se jí: „Panebože, Lauro, vůbec nevím, co bych si bez tebe počal."

Nejspíš bys na tom byl líp, řekla si v duchu a napadlo ji, zda je vůbec správné povzbuzovat ho k hrdinství.

Pohlédla na Marshalla. Už spal.

46

Když se probudila, Marshall už chodil po pokoji.

„Jsi v pořádku?“ zeptala se.

„Jistě – až na to, že jsem rozčilený, pološílený a úplně katatonický, jsem úplně v pořádku,“ odpověděl Marshall.

Objala ho. „Bud klidný, Jaffe,“ zašeptala. „Spravedlnost zvítězí.“

„Ty tomu opravdu věříš?“

„Věřím tobě,“ odpověděla a snažila se zamaskovat svou vlastní úzkost.

V tu chvíli byl Marshall natolik povzbuzen, že dokázal jednat. „Poslouchej, teď musím udělat zdvořilostní návštěvu u sebe doma a pak se musím protáhnout ústavem, aby všichni viděli mou nevinnou tvář.“

Sklíčeně na ni pohlédl a zeptal se: „Nevadilo by ti, kdybys tu počkala, jestli Toivo nezavolá?“

„A co bude s předvedením mojí nevinné tváře?“

„Neměj obavy, Lauro,“ uklidnil ji. „Nikdo nemá nejmenší ponětí, že o tom víš. Můžeš zavolat, že jsi nemocná nebo nějak se omluvit. Jestli dostaneš od Toiva nějakou důležitou informaci, zajeď za mnou a půjdeme se projít.“

„Marshalle, já mám hrozný strach,“ přiznala se Laura.

„Tak to jsme dva. Už teď lituju, že jsem si hrál na George Washingtona – víš, stejně to je jenom Karvonenova hra. Jestli najdu nějaký bezpečný telefon, zkusím ti brnknout.“

Sevřel ji do náruče – a vykročil ke dveřím.

Pak se náhle zastavil, otočil se a řekl: „Jestli jsem ti včera v noci zapomněl říct, že tě miluju, tak to říkám teď.“

Odešel a Laura začala chodit sem a tam jako vystrašený otec před porodním sálem.

Vtom zazvonil telefon.

„Mám špatnou zprávu, Lauro.“ Byl to Marshall, volající z telefonní budky na ulici. „Už se ozval?“

„Ne.“

„V tom případě je po všem. Rhodes právě ohlásil tiskovou konferenci – a koktejl – na dnes odpoledne. V každém případě, jestli Toivo zavolá, řekni mu, že jsme dělali, co jsme mohli.“

Silně rozrušená Laura zavěsila.

Šla se nadýchat čerstvého vzduchu na balkón, když telefon znovu zazvonil. Vrhla se k němu.

„Ano?“ pravila bez dechu.

„Haló,“ ozvalo se jakoby z velké dálky. „Tady je Karvonen – mám správné číslo?“

„Ano, pane profesore – já jsem Marshallova kolegyně.“

„Skvělé. Vyřiďte mu, prosím, že je všechno zařízeno.“

„Nerozumím, pane profesore,“ namítla Laura. „Marshall mi právě telefonoval, že Rhodes svolal na odpoledne tiskovou konferenci.“

„Já vím, já vím,“ řekl starý pán bodře, „už jsme to s Paulem velice podrobně prodiskutovali po telefonu.“ Na zlomek vteřiny se odmlčel a pak pokračoval: „Moje tiskovka byla před hodinou.“

„Cože?“

„Ano. A řekněte, prosím, svému odvážnému příteli Marshallovi, že jsem byl schopen dát dohromady velmi vlivnou skupinu novinářů a že jsem zprávu uvolnil ve 12 hodin helsinského času. Což odpovídá, jak asi víte, teprve páté hodině ranní ve Washingtonu. Podle zápisu mé sekretářky byly přítomny všechny světové tiskové agentury, své dopisovatele poslal i TASS, Nová Čína a taky *The New York Times*.“

„To je úžasné – pořád tomu nemůžu uvěřit,“ jásala Laura, „jak se vám ale podařilo shromáždit všechny ty lidi v tak krátkém čase?“

„Slečno – promiňte, nevím, jak se jmenujete –“

„Doktorka Castellanová, pane profesore.“

„Svět sdělovacích prostředků musí být pro vás určitě velice nový, paní doktorko. Vy asi neznáte to magické zaklínadlo, které dokáže přilákat každého novináře na světě?“

„Pití zdarma?“ pokusila se chabě zažertovat.

„Ne, drahá paní, *rakovina*. To je ten nejsilnější tahák na celé planetě.“

Lauru na okamžik zarazil tento neočekávaný cynismus. Podle Marshallova popisu si toho Fina představovala jako nějakého strejcovského Santa Clause v bílém laboratorním plášti. Ale učila se. Učila se rychle.

„Ví o tom doktor Rhodes?“

„Ovšem,“ odpověděl. „Zachoval jsem se úplně kolegiálně a poctivě. Zavolal jsem mu domů. Bylo mi líto, že ho musím budit, ale myslím, že byl vděčný za informaci o mých záměrech. Jenže ve Washingtonu ještě ani nesvítalo a tak co mohl dělat jiného než s tím souhlasit? Rozhodně vás ale prosím, abyste za mě vřele políbila toho statečného mladíka. Hyvästi.“

Ve čtyři odpoledne se v hlavním společenském sále NIH shromáždilo přes sto významných vědeckých pracovníků spolu se zástupem reportérů a fotografů, aby vyslechli ředitele – elegantně oblečeného v proužkovaném „obleku pro veřejná vystoupení“ – jak oznamuje světu (v tomto případě jako ozvěna) zázračné vlastnosti Rhodes-Karvonenova faktoru. Všichni přítomní potom připili na zdraví obou vědců – a jejich společného pacienta, trpícího lidstva.

Povzbuzen výborným šampaňským se Marshall vyhoupl na pódium, políbil paní Rhodesovou a poblahopřál jí a pak srdečně potřásl rukou svému zkušenému rádci.

„To je velký den, Paule,“ řekl nadšeně a dodal (aniž by se v tom, jak doufal, dala postřehnout ironie), „pro nás pro všechny.“

„Děkuju ti, Marshalle,“ poděkoval dobře naložený Rhodes. A pak polohlasně dodal: „Mohl by ses stavit v šest u mě v kanceláři?“

„Samozřejmě,“ přisvědčil vesele Marshall a šel se poohlédnout po Lauře. Našel ji obklopenou skupinou novinářů, kteří chtěli znát její názor na nový objev. Panebože, pomyslel si s úsměvem, to je opravdu riskantní, zvát Lauru na jakoukoli tiskovku.

Rhodes už na něj čekal, opřený o svůj mahagonový stůl. Marshall vstoupil a sedl si na své obvyklé místo.

Ředitel pouze mlčky stál a pozoroval ho, jako by to byl motýl, připíchnutý špendlíkem.

Nakonec promluvil. Jednu slabiku.

„Proč?“

„Nerozumím, Paule.“

„Nežvaň, Jaffe, Musels to být ty, kdo mu to prozradil. Existovaly jen jediné obtahy a ty byly večer na mém stole. Mimochodem, má tě Toivo na výplatní listině?“

Marshall na urážku neodpověděl.

Rhodes nevěřícně zavrtěl hlavou. „Za nic na světě nedokážu pochopit, proč tak neslýchané ctižádostivý parchant jako jsi ty udělá něco takovýho.“

„Abych řekl pravdu, ani já to pořádně nevím,“ přiznal Marshall. „Říkej tomu úchylka – jakási křeč poctivosti. Pracoval jsem na tom projektu a vím, jak moc Toivo přispěl.“

Rhodes naznačil bolestné pochopení.

„Nemůžu věřit, že někdo s tvým mozkem by nevěděl, jak se hraje taková hra. Když jsem dělal na univerzitě doktorskou dizertaci, moji šéfové publikovali oba moje tehdejší projekty, aniž by vůbec zmínili moje jméno. Je to jako mzda za vyučení.“

„Ale Paule, Karvonena sotva můžeš označovat za učně. A rozhodně má víc morálních ohledů. Je mi líto, jestli jsem tě shodil tím, že jsem udělal, co bylo správné. Můžu teď jít?“

„Když už s tebou mluvím, Jaffe,“ zarazil ho ostře ředitel, „tak nechci, abys odešel s pocitem, žes udělal něco nóbl. Samozřejmě, že článek bude zveřejněn se jmény všech tvých kamarádíčků z Helsinek.“ Pak se odmlčel, aby vychutnal účinek svého sdělení: „Jen mě napadlo, jestli tě nebude zajímat, že už mám patenty.“

„Cože?“

„Pocta je pouze částí toho všeho, chlapče. Nemůžeš jen tak odejít na penzi a odpočívat na vavřínech. Mnohem pohodlnější je odpočívat na poplatcích z patentů. A můžu ti říct, že mi poslední tři hodiny bez přestání drnčí telefon. Každý větší farmaceutický koncern od Švýcarska po Japonsko a zase zpátky mi už nabídl takový obchody, že by se ti ty tvoje kudrnatý vlasy natáhly jak špagát.“

Marshall pokrčil rameny. Doprčic, pomyslel si, Karvonen stejně ostrouhá. A to je výsledek mého altruismu.

Pohlédl na Rhodese.

„*Teď* už můžu jít, Herr Direktor?“

„Jít? Můj chrabrý Marshalle, ty do zítřka *vypadneš*. Běž si vyklidit pracoviště – to znamená věci, které ti patří. Požádal jsem už kapitána Stevense z ostrahy objektů, aby ti pomohl rozdělit, co patří tobě a co Strýčku Samovi. Protože od půlnoci tě už nepustí přes bránu ani jako turistu. Dobrou noc.“

Teprve když Marshall vykročil ke dveřím, uvědomil si, jak tvrdě byl postižen.

Ale to nemělo být všechno.

„Jaffe, rád bych, abys věděl, že je mi upřímně líto tvé ženy. Měl jsi myslet –“

„Nech toho, Paule. Claire nepotřebuje tvůj soucit. I když přišla o zdraví, pořád má své zásady. Takže jménem své rodiny bych ti rád řekl, abys šel do hajzlu.“

„A předpokládám, že jménem doktorky Castellanové taky?“

Marshall zuřil.

„Laura s tím neměla nic společnýho, Paule. Přece bys ji netrestal –?“

„Ne? Čirou shodou okolností jsem zjistil, že se ráno omluvila pro nemoc. Protože teď večer září víc než kdy jindy, myslím, že můžu bezpečně předpokládat, že ti dělala komplice při této zradě. Bohužel, v tuto chvíli je pro náš ústav zřejmě tímtéž, čím je Silver Lady pro Rolls Royce. Ale já tě ujišťuju, že to zvládnu.“

Laura na něj čekala v již prázdném společenském sále. Sedli si vedle sebe a jejich rozhovor byl doprovázen lomozením uklizeček. Laura ho pohladila po rameni.

„Vím, jak ti je, Marshi, a mám pocit viny, že jsem tě povzbuzovala, abys to prozradil Toivovi. Ve snu by mě nenapadlo, že by Rhodes šel tak daleko. Ale přísahám, že ty se z toho vzpamatuješ.“

„Díky, miláčku,“ usmál se smutně Marshall. „Nepomůžeš mi zabalit pár krabic?“

Laura přikývla a vydali se do jeho pracovny.

Kapitán Clyde Stevens seděl a klidně pokuřoval, zatímco oni dva pakovali v Marshallově pracovně vše, co se nemuselo vrátit císaři.

Marshall každou chvíli zatřepal Stevensovi před očima nějakým papírem. „To je soupis mých tenisových zápasů s vědeckými pracovníky – a částek, které jsem vyhrál. Není to přísně tajné, kapitáne?“

Stevens, jemuž bylo upřímně líto, že mladý vědec odchází, byl vyveden z konceptu – a byl krajně nerad, že ho pověřili tímto nepříjemným úkolem. „Krucinál, doktore Jaffe,“ stěžoval si, „nehrajte si se mnou takhle. Zajímá mě to stejně, jako byste si vzal na záchodě toaletní papír.“

„To není špatný nápad,“ snažila se Laura uvolnit troškou legrace napětí.

„Ne, ne,“ odporoval Marshall, „připravili bychom pana doktora Rhodese o materiál, který používá na své články.“

Kapitán Stevens měl co dělat, aby se nerozesmál.

„Lauro,“ napadlo Marshalla, „tohle je moje poslední příležitost zavolat si zadarmo na vládní účet. Měl bych připravit Karvonena na ten šok.“

Laura přikývla. „To je dobrý nápad.“

Obrátila se na Stevensona a vysvětlila mu situaci: „Kapitáne, čestné slovo, tohle je poslední úřední hovor.“

Důstojník vyjádřil gestem souhlas.

V Helsinkách bylo velice časně ráno a Marshall musel vzbudit Karvonena doma.

„Marshalle, ujišťuji tě,“ uklidňoval ho bodře Fin, „že už jsem dávno vzhůru. Jsem ve své pracovně a zrovna pracuji na nějakých výpočtech. Předpokládám, že mi voláš, abys mi oznámil, žes dostal padáka. Je ti, doufám, jasné, že jsi v mém ústavu víc než vítán.“

Marshalla zamrazilo. „Obávám se, že mám opravdu špatnou zprávu. Toivo – Rhodes už před třemi měsíci přihlásil patenty. Mám dojem, že jsme ho podcenili.“

Karvonen vyprskl smíchy.

„Toivo, jsi v pořádku?“

„Jsem, chlapče, jsem,“ odpověděl srdečně. „Já totiž zaregistroval patent už před šesti měsíci. Chvíli to trvá a tak Rhodes ještě neví, že to prohrál.“

Marshallovi to vyrazilo dech. A pak se pomalu dostal do varu.

„Toivo,“ snažil se ovládnout svůj hněv, „ty mi říkáš, žes podvedl Rhodese dávno předtím, než já riskoval krk, abych tě varoval, že on chce podvést tebe?“

„Ano, drahý příteli Marshalle. To ale nijak nezmenšuje mou vděčnost za tvou oběť. Teď aspoň víš, jak se svět točí. Pes požírá psa. A vědec podřezává vědce. Prosím, zůstaň s námi v kontaktu. *Hyvästi*.“

Pro Lauru to byla zcela nová zkušenost.

I když to byla doba smutku, prožívala zvláštní pocit naplnění, že může s Marshallem sdílet jeho neštěstí. Držela ho v náručí celou noc.

Příštího rána se probudili časně, dali si kávu a pak se rozešli – ona do laboratoře a on k rodině.

Usmívající se vrátný ji propustil branou. Laura zaparkovala a vykročila ke kampusu. Pohlédla do Marshallova okna. I z dálky vypadalo prázdné, holé.

Strávila hodinu na neonatální jednotce intenzívní péče, kde dnes, naštěstí, byly jen tři předčasně narozené děti. Dohromady vážily asi méně než tři a půl kilogramu, ale při životě je udržovalo dobrých sedm tun elektronických přístrojů. Lauru občas napadlo, zda se nemluvňata necítí pod tím vším pohřbená – jako se cítívá ona sama.

Když se vrátila do laboratoře, nedokázala myslet na nic jiného než na Marshalla.

Zazvonil telefon. Byla to Rhodesova osobní rekretářka. Hodilo by se paní dr. Castellanové, aby se tam zastavila, dejme tomu, ve čtyři odpoledne?

Zvláštní, že ji to neznepokojilo. Přesvědčila sama sebe, že to bude asi nějaká administrativní záležitost v souvislosti s nadcházejícím prodloužením její stáže.

Dostavila se o tři minuty dříve a sekretářka ji ihned uvedla do ředitelovy kanceláře.

„Dobré odpoledne, doktorko Castellanová,“ pravil otcovsky. „Posaďte se, prosím.“

Musela si všimnout, že ji neoslovil křestním jménem.

„Předpokládám, že máte nějaké tušení, proč jsem vás sem pozval, doktorko Castellanová?“

„Domnívám se, že to bude něco v souvislosti s mou žádostí o prodloužení stáže,“ odpověděla.

„Svým způsobem ano.“

Rhodes si promnul obočí na znamení svých starostí.

„Doktorko Castellanová, nevím, jak vám to říct. Už jsem si zvykl – všichni jsme si zvykli – že v naší sestavě zaujímáte zvláštní místo.“

„Nemusíte chodit kolem horké kaše,“ upozornila ho co nejklidněji. „Řekněte mi prostě, co jsem udělala špatného.“

„*Špatného*!“ podivil se Rhodes, „tak bych to přesně neformuloval. Jde jen o to – že – že vám nemůžeme obnovit stáž na další tři roky.“

„Ne –“

„Samozřejmě, nic osobního. Jenže máme příliš mnoho kvalifikovaných kandidátů.“

„Ovšem.“

„A jak víte, bývá zvykem informovat stážisty na jaře jejich posledního roku, aby se mohli zařídit – rozumíte, hledat si místo jinde. Nepochybuji, že Dain Oliver bude mít nějaké tipy. A můžete se spolehnout, že tato kancelář vás bude plně podporovat. Ostatně, do konce července máte ještě…“

Laura nebyla schopna pronést jediné slovo; hlavou jí otřásalo neúnavné bubnování ve spáncích. Potřebovala čas – možná jen půl minuty – aby ovládla své emoce. Neboť byla rozhodnuta nevzdat se bez boje.

Rhodes chtěl mezitím bodnout ještě hlouběji.

„Je mi strašně líto, že vám tohle musím říkat. Všichni vás máme moc rádi. Budeme vás postrádat na každé party.“

V tuto chvíli se Laura už natolik sebrala, že byla schopna postavit se na odpor.

„Paule, vy nemáte právo udělat toto rozhodnutí jednostranně. A jsem si jista, že jste o tom nemluvil s Dainem ani s nikým jiným z oboru. Odvolám se a jsem ochotna se vsadit, že to prohrajete."

Nastalo náhlé ticho – což si Laura vyložila jako bod ve svůj prospěch. Paul pomalu vstal.

„Doktorko Castellanová, vyložme karty na stůl," pronesl tónem jak zasvištění dýky.

„Oba víme, o co jde. Co kdybychom si promluvili o skutečném důvodu?"

„Výborně. Trochu pravdy na rovinu, to by bylo milé."

Ředitel na ni pohlédl a ušklíbl se. „Máte přece ráda Marshalla Jaffea, že? Dokonce bych se odvážil říct, že ho máte moc ráda. Nemám pravdu?"

„Na to nemusím odpovídat."

„Ovšem, že nemusíte. Vám na něm opravdu záleží – a určitě byste mu nechtěla ohrozit kariéru, že?"

„Je to jeden z nejbrilantnějších mikrobiologů v Americe. O jeho kariéru si nemusím dělat obavy."

Ale *ano*, musíte, doktorko Castellanová," odpověděl Rhodes blahosklonně.

„Je mi jedno, jak je ta zrádná zmije mazaná, ve vědecké komunitě mám stále vyšší postavení než on a můžu mu v této zemi zavřít všechny dveře – a tím myslím všechny. Kdybych chtěl, tak nedostane ani místo učitele biologie na základní škole v Harlemu!"

„Byl řádným profesorem na Stanfordu," namítla Laura. „Dokonce mu nabídli dvojnásobný plat, když jste ho požádali, aby přešel sem. Přijmou ho zpátky s velkou radostí."

„Řekl bych, že za normálních okolností byste mohla mít pravdu. Jenže Max Wingate, jeho bývalý rektor, mi dluží jednu velice velkou – laskavost. A ať má Marshalla sebevíc rád, proti mě se jít neodváží."

„Myslím, že blufujete," odbyla ho.

„Chcete, abych mu hned teď zavolal? Zmáčknu zesilovač na telefonu, abyste na vlastní uši slyšela, jak vašeho milence zlikviduju u jeho domácího týmu. Ujišťuji vás, Lauro," pokračoval zvýšeným

hlasem, „že stačí jediné moje slovo a je pro svou profesi navždy vyřízen.“

Opět nastalo ticho.

Nakonec se tiše zeptala: „Co to má společného se mnou?“

„Naprosto všechno, doktorko Castellanová,“ odpověděl s nádechem kruté rozkoše. „Držíte osud toho červíka Jaffea ve svých sladkých ručkách. Protože když nedostanu vaši rezignaci, Marshall Jaffe zemře.“

„Není to poněkud melodramatické?“ brzdila ho Laura.

„Myslím, že ne. Oba víme, že jeho kariéra je jeho život. A já mu ji můžu vzít jediným zvednutím telefonu. Je vám to už jasné?“

„Rozmyslím si to přes noc,“ odpověděla Laura s pohrdáním.

„Lituju, Lauro. Chci vaši odpověď hned. Pak si pro mně za mě můžete oba dělat přes noc, co chcete – nebo táhnout k čertu.“

Laura tak hrubé slovní napadení nikdy nezažila. Pohlédla divoce na Rhodese a vyrazila ze sebe:

„Jste hnusná krysa.“

„Kašlu na to, co si myslíte,“ odpálil ji blazeovaně, „pokud budu mít váš dopis, kterým stahujete svou žádost o obnovení stáže, do půl hodiny tady na stole. A tím nemyslím jednatřicet minut.“

Laura seděla v laboratoři a zoufale se snažila přimět, aby podepsala dokument, jenž právě pečlivě naťukala na stroji. Měla by se odvážit vyzkoušet Paulovu hrozbu?

Zazvonil telefon.

„Ahoj, miláčku.“ Byl to Marshall.

„Jak to jde?“ zeptala se s předstíraným veselím.

„Vždyť mě znáš,“ zažertoval, „kočka s osmi dalšími životy. Myslím, že se dostanu zpátky na Stanford. Max Wingate kvůli tomu svolává zvláštní schůzi kolegia. Nejspíš mě právě v tuhle chvíli schvalujou. Tolik, pokud jde o kolos rhodský.“

Laura zůstala jako zkamenělá. Pohlédla na hodinky: za deset minut pět.

„Marshi, pojď se sejít na večeři. Musím teď rychle něco dodělat.“

„Dobrá, lásko. Co kdybychom si dali rande v šest u Jeffersonova památníku?“

„Proč právě tam?“

„Rád se dívám na všechna ta slavná Jeffersonova slova, vytesaná na obrovských mramorových deskách. Nějak mi to konejší duši, když se cítím opravdu na dně.“

„Já ti poskytnu větší útěchu, pomyslela si v duchu. A pak řekla nahlas: „Budu tam, Marshalle. Jen zůstaň klidný.“

Myslel to vážně.

Když Laura dorazila ke klenutému mramorovému památníku, našla Marshalla, jak upřeně hledí vzhůru na Jeffersonovy citáty.

„Úplně chápu, proč se tady cítíš povzneseně. Jsi v pořádku?“

„Tak už je to oficiální,“ oznámil jí vesele. „Dostal jsem zpátky svoje místo na Stanfordu. Zachovali se opravdu skvěle.“

Laura si oddechla a pomyslela si: aspoň, že Paul dodržel slovo. „Kdy pojedeš?“

„Max říká, že se můžu nastěhovat zpátky do své staré laboratoře, kdy chci. Já si ale myslím, že bychom měli počkat, dokud dětem neskončí škola. Nechci jim ještě víc komplikovat život – už toho mají takhle dost.“

„Dobrá,“ poznamenala, „řekla bych, že tím oba získáme čas, abychom si na to zvykli.“

Marshall ji pevně popadl za ramena: „Ne, Lauro – chci, abys odjela se mnou do Kalifornie.“

Na okamžik ji to udivilo. A pak zmátlo. Že by byl opravdu ochoten opustit kvůli ní rodinu?

„Myslíš to vážně?“

„Naprosto.“

Laura byla v takové extázi, že se téměř cítila provinile. Pro jistotu se zeptala ještě jednou.

„Jako co?“

„Co myslíš, jako co? Tady není o čem pochybovat – byla bys řádná profesorka.“

„Nerozumím.“

„Já ti zaručuju – Stanford, Berkeley, San Francisco – všichni by se poprali, aby tě dostali na své fakulty. A věř mi, v Kalifornii mám vliv.“

Pak jí pomalu začalo svítat. „Chceš skutečně říct, že – s výjimkou mého akademického skoku – mezi námi zůstane všechno při starém?“

„Naprosto. Byli bychom jako manželé.“

„Jenomže Claire by pořád byla paní Jaffeová a já bych byla jako druhé auto.“

„Ne –“ začal protestovat.

„To přece po mně chceš, nebo ne? Chceš, abych praštila se vším, čeho jsem ve Washingtonu dosáhla – a šla ti dělat gejšu.“

„Myslel jsem, že mě miluješ, Lauro.“

„Já si to myslela taky, Marshi. Ale protože nejsi mormon ani muslim, nemůžeš mít víc než jednu ženu – a já se odmítám spokojit s půlkou manžela.“

„Proboha, Lauro, nedokážeš pochopit, jaké mám závazky? Obě děti jsou už teď postižené. Umíš si představit, co by jim to udělalo v hlavě, kdybych se rozvedl s jejich nemocnou matkou? Vím, že jsem mizera, ale bůh ví, že *takovej* grázl nejsem.“

Laura nevěděla, jak reagovat. Zoufale toužila být „legitimní“, a přitom svým způsobem chápala jeho dilema. A dokonce byla schopna, byť nerada, uznat, že nechce ještě víc ublížit své již tak postižené rodině.

„Já nevím, Marshalle,“ hrála na čas Laura.

A Marshall pak zpochybnil *její* motivy. „Nebo jsi snad pořád ještě tak oslněna washingtonskými světly ramp, než aby ses vysídlila do provinčních kalifornských vinic?“

„Mám kruci právo na svou kariéru!“ odsekla rozhněvaně.

„Jak by tohle sakra ublížilo tvojí kariéře? Berkeley není právě místo, kde lišky dávají dobrou noc. Dokonce, kdybys sledovala vědecký život, tak bys věděla, že většina kateder tam má vyšší úroveň než na Harvardu.“

„O to nejde,“ protestovala, neochotná uznat, že má aspoň zčásti pravdu. A pak tiše dodala: „Podívej, já se jednou ráno probudím a

najednou zjistím, že mi všechno uteklo. A já bych předtím třeba chtěla mít dítě. Podívej se na myšlenky svého hrdiny.“

Ukázala na vysoký, majestátní panel, kde byla vyryta Jeffersonova proslulá slova o nezadatelných právech člověka na „život, svobodu a úsilí o štěstí“.

Chvíli byl zticha a pak téměř jen špitl: „Lauro, žádáš příliš mnoho. To není fér –“

„*Fér*? Ty budeš mně povídat, co je fér?“

Byla tak rozzuřena, že mu málem řekla o své dohodě s Rhodesem. Jenže už na tom nějak nezáleželo.

„Lauro, myslíš si, že se mi líbí karty, které mi život rozdal? Myslíš si, že bych všechno nezměnil, kdybych mohl? A nemůžeš mi vyjít aspoň na půl cesty vstříc?“

„To myslíš jako do Chicaga?“ zažertovala hořce.

Chvíli jen tak stáli a dívali se navzájem do očí. Památník byl prázdný a tak tichý, že se zdálo, jako by jejich dech pod klenbou rezonoval.

„Vědecky řečeno,“ pronesla unaveně, „náš vztah by se dal nejlépe popsat druhým zákonem termodynamiky – za chvíli mu dojde energie. Jinými slovy, teď vidím, že musíš zůstat s Claire. Ale také vím, že já nemůžu zůstat s tebou. Sbohem, Marshalle.“

Otočila se a šla pryč.

Marshall za ní zavolal.

„Lauro, prosím tě, víš určitě, že nemůžeme –“

O chvilku později byla z doslechu a stále sestupovala po dlouhých schodech památníku do postupujícího soumraku.

A pořád klesala. Do tak hlubokého smutku, jaký ještě nikdy nepoznala.

Byla na sebe hrdá.

Laura se cítila pološílená, depresivní, téměř na sebevraždu. Přesto ale byla hrdá, že se nezhroutila před Marshallem, pro jehož kariéru právě obětovala svou vlastní. Vynaložila veškerou sílu na to, aby nezatelefonovala Barneyovi v pracovní době. Věděla, že se obvykle vrací domů kolem osmé. Zavolá trochu později.

Ale co když má schůzku? Jestli se vrátí o půlnoci, tak taky nebude chtít, abych ho vyrušovala, napadlo ji. Kruci, já se zblázním.

Přesně v tu chvíli zazvonil telefon.

„Castellanová, co s tebou sakra je?“

Jestli kdy pochybovala o existenci mimosmyslového vnímání, od této chvíle tomu upřímně věřila.

„Ahoj, Barne,“ pozdravila hlasem, který prozrazoval mrtvolnost její duše.

„Doufám, že neruším. Mám úplně pocit, že ten tenisovej šašek tě přiměl, abys mě bojkotovala. Vždyť jsi nevolala celý týdny. Je všechno v pořádku?“

„Je, je,“ odpověděla mechanicky.

„Hele, tvoje nadšení zní dost nenadšeně. Co se děje?“

„Nic se neděje,“ odpověděla. A pak, stále neschopná odhalit svou bolest, pravila nejasně: „Dalo by se říct, že teď už se neděje vůbec nic.“ Na chvíli se odmlčela a pak se zeptala: „Jen mě tak napadlo – ty jsi sám?“

„Ano. V tuto chvíli rozhodně. Ursula přijde trochu později.“

„Kdo je Ursula?“

„Tu bys měla vidět, Castellanová. Je to dar Holandska kardiologii – a mému srdci zvlášť. Dnešní setkání dokonce může rozhodnout o zlatý medaili na Livingstonově manželský olympiádě.“

„Pak bych měla raději zavěsit,“ řekla omluvně Laura a v hlase jí zazněla beznaděj.

„Nech toho, Castellanová, jaký máš problém?“

„Sedíš?“ zeptala se.

„Proč, bude to pro mě šok?“

„Ne, ale může to chvíli trvat.“

Barney si přenesl telefon ke křeslu a vlídně ji vyzval: „Lauro, povídej, jak dlouho chceš. Pamatuj, že jsem profesionální posluchač. Tak se do toho pusť.“

V tu chvíli se její emocionální přehrada protrhla.

Skoro po čtyřiceti minutách ji přerušil: „Hele, Castellanová, musím utíkat na letiště.“

„Aha, jistě,“ začala se omlouvat, „jedeš naproti Ursule.“

„Samá voda – Ursula bydlí za rohem. Chci chytit poslední linku do Washingtonu.“

„Ne, Barne – prosím tě, ne. Já jsem v pořádku. Opravdu jsem.“

„To musím posoudit *já*. Ty na mě radši čekej na druhým konci. Zatím nic nepij. Neber si žádný prášky. Ani nesedej za volant. Vem si taxík a čekej na mě. A v ruce drž červenou růži, abych tě poznal."

„A co tvoji pacienti?" zeptala se napůl vyčítavě.

„Koukej, holčičko, ty ani nevíš, co je za den? Zítra je sobota. Lehátko o víkendech nepracuje. Tak ať se ti to líbí nebo nelíbí, já jedu."

Přestože po tom Laura podvědomě toužila, přece jen chabě zaprotestovala: „Ale co Ursula?"

„Bez problému. Já jí to vysvětlím. Ona je na moje kousky už zvyklá – ta to pochopí. Hlavně ať tam jsi," přikázal nakonec.

Když si Barney cpal šatstvo do malého kufříku, otevřela si dveře od bytu dr. Ursula de Grootová.

„Tys mi chtěl dneska upláchnout?" zaútočila bez váhání.

„Poslyš, Ursi, sedni si na vteřinu. Mám krátký čas na dlouhý povídání."

Dělal, co mohl, aby ji přesvědčil o naléhavosti své milosrdné mise. Jenže kardioložku s vlasy jako len jaksi nepřesvědčil.

„Nenávidím Lauru," pravila hořce.

„Proč?" zeptal se Barney a spěšně zaklapl kufřík.

„Copak to není zřejmé?" zeptala se a vytáhla z kabelky klíč od jeho bytu. „Tumáš, vem si ho radši zpátky. Myslím, že slečna Castellanová ho bude potřebovat víc než já."

47

Příští dvě hodiny Laura nedýchala. Aspoň měla takový pocit. Minimální fungování jejího organismu udržovala jen naděje, že uvidí Barneye.

Čekala v příletové hale, když z letištní plochy vběhl dovnitř Barney s ohrnutým límcem saka a rozklepaný zimou.

První pohled na Lauru ho zabolel. Byla bílá jak stěna a tak bezbranná, jako by vyplakala všechnu svou energii.

„Ahoj, jsi hodná, žes přišla," pochválil ji Barney a objal ji kolem ramen.

„To bych měla spíš říkat já," odvětila bezmocně.

„Proč ne, když se ti chce? Kam ale půjdem na večeři?"

„V jedenáct v noci?" podivila se.

„Vsadím se, že jsi ještě nejedla."

Zavrtěla hlavou. „Neměla jsem hlad."

„V tom případě mluvíš opravdu jen za sebe. Já *mám* hlad a musím do sebe rychle dostat nějaký špagety nebo umřu hlady."

Zastavili se na chodníku. Když Laura nastupovala do taxíku, zeptal se Barney řidiče:

„Která je nejlepší italská restaurace ve směru na Mason-Dixon?"

„Hodně lidí vozím k Pasqualovi do Georgetownu."

„Tak nás tam zavezte taky."

Nasedli a taxi se rozjelo.

„Je mi líto, signore, ale žádnou rezervaci na jméno Yehudi a Hepzibah Menuhinovi tady nemáme."

„Hm, to je mi velice líto," poznamenal Barney a sehrál svou nejlepší etudu uměleckého temperamentu. „Náš impresário nás ujistil, že všechno zařídil. Nenašel by se aspoň maličký stolek někde vzadu?"

„*Mi dispiace*, signore. Dokonce i kdyby to místo bylo, nejste vhodně oblečeni."

Ani minutu nevěřil, že jedná se slavným houslistou a jeho sestrou. A Pasquale musel v každém případě dbát nejen na gastronomickou, ale i na módní reputaci.

„Poslyšte, šéfe," řekl Barney, „povím vám pravdu. Jsem lékař a tahle žena je v hypoglykemickém komatu. Jestli do ní rychle nevpravíme nějaké fettuccine, může vám tu umřít. A to by pro váš podnik nebyla dobrá reklama."

Šéf měl už té debaty dost a právě chtěl zavolat Rocca, barmana-vyhazovače, když jeden z elegantních hostů – vysoký, šedovlasý muž, jehož pozornost zaujal živý *recitativo* – přišel na pomoc.

„Nějaký problém, Pasquale?" zeptal se a rychle se obrátil, aby pozdravil Lauru. „Těší mě, že vás vidím, doktorko Castellanová."

„Já vás taky zase moc ráda vidím, senátore Otisi. To je můj přítel, doktor Barney Livingston."

„Dobrý večer, pane doktore. Smím vás oba pozvat na aperitiv?" otázal se pohostinně zákonodárce.

„My totiž," vysvětlila Laura, „jsme zrovna na odchodu. Zdá se, pro nás nemají stůl."

Senátor se zamračil na Pasquala. „Jste si tím úplně jist, *padrone*? Doktorka Castellanová je velmi významná pracovnice NIH. Zřejmě byla na lékařské pohotovosti a nemohla se převléknout. Nepochybuju, že pro tentokrát můžete udělat výjimku ze svých striktních pravidel."

Pasquale nehodlal riskovat nelibost Kongresu, stáhl své veto a zabrumlal: „Rezervovali jsme vlastně jeden stůl pro dva, ale hosté se zřejmě někde zdrželi. Račte tudy, prosím."

Laura se na Otise vděčně usmála a ten znovu připomněl: „Přesto bychom vás s Amandou rádi pozvali k našemu stolu – i kdyby to mělo být jenom na kávu."

„Někdy jindy, pane senátore," omluvila se Laura. „Musíme teď s doktorem Livingstonem projednat jeden závažný případ. Jsem vám ale velice vděčná za pomoc."

„Není zač, Lauro. A kdybych vám kdykoli mohl být užitečný, jen zavolejte do mé kanceláře."

Když je uváděli k jejich (skvěle umístěnému) stolu, Barney se ohlédl přes rameno na senátorův stůl a vydechl: „Páni, ten chlap má ale krásnou dceru."

„To není jeho dcera," poznamenala věcně Laura.

„Manželka?"

„Hádej ještě jednou, Livingstone," vyzvala ho ironicky.

„No ne! Tohle patří k výhodám funkce amerického senátora?"

Laura souhlasně přikývla. „Říkala jsem ti, že ve Washingtonu je poměr žen k mužům pět ku jedné. Tak si představ ty možnosti."

„Jo,"uzavřel to Barney, „to znamená, že tady každej chlap může mít svůj vlastní dívčí basketbalový tým."

Když si objednali fettuccine a na stole se objevila velká, slámou obalená fiasco Chianti Ruffino, Barney se věnoval vážnější záležitosti své utrápené přítelkyně.

Požádal ji, aby mu vyprávěla všechny podrobnosti Rhodes-Karvonenovské habaďúry – občas si dokonce udělal pár poznámek a ujistil Lauru, že mu budou velmi užitečné při psaní díla o lékařově mysli. Od toho byl jen krůček – dolů – k Marshallu Jaffeovi.

„Vím, že to zní pokrytecky, Castellanová," začal kázat Barney, „ale neřekl jsem ti snad miliónkrát, že jedna celá lidská bytost si zaslouží druhou celou lidskou bytost? Láska se nedá dělat na půl úvazku."

„To je dobrá sentence," pochválila ho Laura, „měl bys ji využít v knize."

„Už jsem to udělal," usmál se Barney. „Ale tohle snese opakování. Kdy ty už sakra začneš věřit, že jsi senzační ženská, která si zaslouží senzační manželství a senzační děti?"

„Žádné děti mít nebudu. V manželství nevěřím. Dokonce nevěřím ani na lásku."

„Kecy, Castellanová. Nevěřím, že nevěříš. Víš, Hippokrates řekl _"

„K čertu s Hippokratem. Ten nemusel žít ve Washingtonu."

„Pokud jde o tohle, tak ty tady taky žít nemusíš. Už jsi uvažovala o tom, co budeš dělat od července?"

Zavrtěla hlavou.

„Nevím. Občas mi nějaká fakulta napíše, jestli nemám zájem o místo. Žádali mě taky z Columbie, abych tam vedla nový neonatologický program. Slyšela jsem, že to zatím ještě neobsadili."

„To je senzace," vykřikl Barney. „Pak budeš v New Yorku."

„Jo,“ přisvědčila zasmušile, „to je právě ta stinná stránka. New York je nejhorší město na světě, když v něm je člověk sám.“

„Jak to můžeš vůbec vyslovit, Castellanová? Copak tam nejsem já?“

„Ano, ovšem. Jenže ty se musíš starat o Ursulu. Nepotřebuješ mě kolem sebe. Jde o to, že mě děsí představa, že bych měla začínat znovu na novém místě. A v tuhle chvíli mám v hlavě příliš mnoho černých mraků, než abych přemýšlela, co bude za týden, natož za rok.“

„Umím si to představit,“ pronesl tiše. „Máš pocit, že bys nejraději šla pořád hlouběji do moře – jako Virginia Woolfová. Je to tak?“

„Jsi dost blízko. Cítím se jak zraněné zvíře, které by měli vzít k veterináři a navždy uspat.“

„To by byla škoda. Svět by přišel o dobrou lékařku.“ Odmlčel se a pak něžně dodal: „A já bych ztratil nejlepšího kamaráda.“

Při těch slovech Laura zvedla hlavu a zahleděla se mu do očí.

„Castellanová, viď, že mi to nikdy neuděláš?“

Neodpověděla. Ale v duchu si uvědomila, že Barney stále patří k tomu málu, pro co stojí zato žít.

„Lauro, zapřísahám tě, ty se musíš naučit být šťastná – i kdyby to znamenalo, že se na to přihlásíš do nějakýho kursu. Nevím, jestli sis toho *ty* všimla, ale já úplně cítím, jak mi čtyřicátiny funí za krkem. Teď už máme být rodiči ve středním věku, máme mít starosti s rovnátky na zubech našich dětí a s podobnými věcmi. Čas letí takovým tempem, že si připadám jak v klíčovým basketbalovým zápase, ve kterým hraju tak naplno, že až se nakonec podívám na hodiny, bude mi zbývat jen třicet vteřin…“

Laura pouze přikývla.

Povídali si a povídali, až zůstali v restauraci sami dva. Kolem nich stál kordon číšníků, vydávajících zdvořilé pokašlávání.

„Vypadá to, že zdejší obsluha má značný bronchiální potíže, co myslíte, doktorko Castellanová?“

„Barneyi, ty jsi nalitej,“ konstatovala.

„Ty taky,“ oplatil jí Barney.

„Tak proč nejdem pryč?“

„Asi proto, že nevstanem.“

Nějakým zázrakem se strefili do dveří taxíku a vyrazili k Bethesdě.

„Doufám, že ti nebude vadit, když budeš spát na rozkládacím gauči jménem Castro,“ pravila Laura poněkud těžkým jazykem, ale v náladě vpravdě povznesené.

„Vůbec ne,“ ujistil ji, „spaní na mementu velkýho Fidela budu považovat za poctu Luisovi.“

O půl hodiny později Laura odemkla dveře bytu a zeptala se: „Chceš trochu kafe, Barne?“

„Abych řek pravdu,“ navrhl omluvně, „za jízdy jsem vystřízlivěl a vzhledem k tomu, že hlava mě bude bolet tak jako tak…“

Nemusel větu dokončovat. Laura se jen usmála, šla k ledničce a vytáhla z ní láhev – tu, kterou chtěla původně vypít s Marshallem.

Sedli si proti sobě a dál si navzájem vylévali duše.

„Barneyi, dneska večer jsi řekl něco, co mě trápí – něco v tom smyslu, že jsme oba nešťastní.“

„Jo – a co tě na tom tak udivuje?“

„Pro mě není žádná novinka, že já nejsem schopna štěstí – ale myslela jsem, že aspoň *ty* jsi v pořádku. Prodělal jsi psychoanalýzu a vůbec.“

„Analýza ti pomůže všechno si uvědomit. Ale to neznamená, že tě automaticky zastaví, i když jsi na cestě, kterou jsi odhalila jako autodestruktivní. Ne, Castellanová, celou noc dneska myslím na to, že jsme oba úspěšný ve vnějším světě, ale úplně vyřízení v soukromým životě. Třeba jsme to vstřebali s fluórem z brooklynský vody.“

Seděli mlčky.

Došla jim konverzace?

Ne, pomyslel si Barney. Nejlepší na nás dvou je to, že jsme si vždycky měli o čem povídat.

Po chvíli Laura přerušila ticho: „Víš, Barne, myslím, že psychoterapeut by mi stejně nepomohl.“

„Proč ne?“

„Protože to, co se mnou není v pořádku, je jako neoperovatelný nádor. Příliš to metastázovalo do mého sebevědomí.“

Pak se mu svěřila s tím, o čem už dlouho přemýšlela: „Třeba tam někde úplně v hloubi vězí fakt, že já skutečně nemám ráda muže.“

„Víš, že to není pravda,“ odporoval Barney.

„Myslím to ve smyslu důvěry, Barne,“ vysvětlila Laura. „Já jsem nikdy žádnému muži opravdu nevěřila.“

„Ale mně věříš.“

„To je něco jiného,“ namítla rychle.

Opět na chvíli zmlkli.

A pak Barney špitl: „Proč?“

„Proč co?“

„Proč jsem jiný než ostatní muži?“

Nedovedla odpovědět. Nikdy o tom skutečně nepřemýšlela.

Ne, ovšem, že přemýšlela.

Nakonec řekla: „Nevím, Barne. Co se pamatuju, vždycky jsi byl nejdůležitější člověk v mém životě.“

„Neodpověděla jsi mi na otázku, Lauro. Proč jsem jiný než ostatní muži?“

Pokrčila rameny. „Nejspíš proto, že jsme vždycky byli… tak dobří kamarádi.“

Pohlédl na ni a pak se tiše zeptal: „A tím se všechno předem vylučuje?“

Laura znovu neodpověděla a tak pokračoval.

„Můžeš čestně prohlásit, že jsi nikdy nepomyslela na nás dva jako na… skutečnou dvojici? Přiznám se, že já ano. Tyhle fantazie jsem vždycky zaháněl, protože jsem nechtěl riskovat ztrátu toho zvláštního, co mezi námi je…“

Laura se nejistě usmála a sebrala veškerou odvahu, aby připustila: „Jistě, napadly mě takové myšlenky. Celý život jsem strávila vysvětlováním, proč jsme jen přátelé a ne, víš… milenci.“

„Tak to jsme dva. Jenže, Lauro, já už nemůžu.“

„Co?“

Odpověděl jí otázkou.

„Kdo z nás, myslíš, má větší strach, Lauro?“

Otázka přišla nečekaně, ale Lauru nezaskočila, neboť odpověď na ni byla vždycky ve středu jejích vnitřních myšlenek.

„Já," odpověděla, „vždycky jsem si myslela, že mě znáš příliš dobře – mám na mysli všechny svoje tajné chyby – než abys mě takovou mohl mít rád."

„Ale já tě *mám* rád takovou," řekl. „Já tě miluju takovou, jaká jsi, Lauro."

Měla sklopenou hlavu a aniž by jí viděl do tváře, věděl, že pláče.

„Castellanová. Pověz mi pravdu. Ztratil jsem právě nejlepšího kamaráda?"

Vzhlédla k němu a slzy na tvářích vůbec neladily s jejím úsměvem.

„Doufám," řekla tiše. „Protože jsem si vždycky přála, abys mě… víš… miloval jako ženu." Odmlčela se a pak dodala: „Tak jako miluju já tebe."

Barney vstal.

„Já jsem střízlivý, Castellanová. Co ty?"

„Jsem střízlivá. Vím, co říkám."

Další konverzace už nenásledovala. Barney k ní přistoupil a vzal ji za ruku. Pomalu se odebrali do druhého pokoje. A té noci skončilo jejich platonické přátelství.

48

Příštího rána Barney a Laura prožívali něco, o čem dosud vůbec nevěděli, že může existovat: nepopsatelný pocit celosti.

Neboť kdyby nikde jinde na světě, tak zde byli muž a žena, kteří nepotřebují kněze ani úředníka, aby jim posvětil jejich svazek.

„Jak se cítíš?“ vyzvídal Barney.

„Šťastná, opravdu šťastná.“

Tohle byl skutečný zázrak.

Zpočátku udržovali svou radost v tajnosti, jako poklad, jenž byl o to větší, že patřil jen jim dvěma. V červenci ale skončila Lauřina stáž a na oslavu jejího přechodu do New Yorku připravili soudce o patnáct minut času, aby učinili zadost společenské konvenci.

Když dvojice sestupovala ruku v ruce po schodech před soudní budovu, Laura Castellanová, M.D., nově jmenovaná profesorka neonatologie na lékařské fakultě Kolumbijské univerzity, se svěřila Barneyi Livingstonovi, M.D., profesoru psychiatrie na lékařské fakultě Newyorské univerzity: „Všechno se událo tak rychle, že jsem ti to ani neměla čas říct.“

„Copak?“

„Když jsem se loni v Mexiku setkala s Luisem, pošeptal mi něco, co mnou opravdu otřáslo. Víš, připadalo mi to úplně šílený.“

„A co? Co?“

„Bylo to jen pár slov,“ odpověděla. „Naklonil se ke mně a zašeptal: *Vezmi si Barneye*.“

49

Seth Lazarus měl strach, že se zblázní.

Měl tak děsivé sny, že byl raději celé noci vzhůru. Jeho činy, stejně jako Macbethovy, „zavraždily spánek“.

Od chvíle, kdy pomohl Melu Galkowiczovi zemřít, uplynulo už více než deset let. A mezitím byli tři – ne, čtyři další. Někdy si nebyl jist, kolik asi duchů na něj číhá.

Paní Carsonová, potom mladá dívka, tak krutě zraněná při autonehodě, že mohla jen mrkat očními víčky – a jejíž mozek fungoval natolik dobře, že plně vnímala bolest.

Potom… kdo byl vlastně potom? Proč ho paměť zrazuje? Možná to byl instinkt jeho psychiky, bojující o zachování duševního zdraví. Kdyby je jen mohl vymazat z paměti *všechny* – milosrdná amnézie, jež by mu ukonejšila svědomí.

S výjimkou Howieho nikdy nejednal jen z vlastní iniciativy. Kdyby měl zasáhnout v každém případě, kdy viděl, že život je zredukován na samo utrpení, musel by pomoci – *kolika dalším, Sethe*?

Nikdy nebyla nouze o rozechvělé prosebníky, sklíčené rodiny trpící téměř stejně jako jejich milovaní.

A i v takovém případě se vždy ujistil, zda je pacient při smyslech a zda souhlasí s ukončením života.

I když byl Seth hluboce věřící, byl si vědom toho, že se pohybuje v šedé zóně, na kterou si dělají nárok – jako na svou výlučnou oblast – Bůh i ďábel.

Bůh řekl: „Nezabiješ.“ Žádná bible neospravedlnila Sethovu víru, že člověk si zaslouží stejnou úctu, jakou on sám prokazuje vážně raněným zvířatům – rychlou a bezbolestnou smrt.

Judy viděla, jak ho to pronásleduje, ale co mohla dělat? Je na světě doktor, jenž by dokázal uzdravit tak poraněnou duši?

Viděla, že se blíží katastrofa. Buď Setha přistihnou – protože navzdory slibům, které jí dal, Judy věděla, že nedokáže odmítnout prosby další zmučené rodiny – nebo se prostě zhroutí pod tíhou toho obrovského břemene.

Seth dlouho do noci hloubal ve své pracovně.

Jednoho večera za ním Judy přišla, aby si trochu popovídala.

„Co děláš, Sethe?“ zeptala se.

„Nic. Jenom čtu časopisy. Dneska už tomu skoro nerozumím – genetické inženýrství přebírá práci medicíny. Za chvíli nás všechny hodí do starýho železa, jak ojetýho Corvaira.“

„Corvairy byly špatné, Sethe, *nebezpečné při jakékoli rychlosti*. Chceš tím říct, že s tebou něco není v pořádku?“

Podíval se na ni. „Judy – víme to oba. Spadám do kategorie, které psychiatři říkají exhaustovaný lékař.“

Přistrčil jí časopis, který si právě prohlížel.

„Tady, přečti si to sama.“

Článek se nazýval „Raněný léčitel: Krize v životě lékařů.“ Napsal to Barney Livingston, M.D.

„Nechodil jsi s ním na fakultu?“

Seth přikývl.

„Ano. Byl to prima kluk. Podle toho článku to vypadá, že se poslední dobou specializoval na cáknutý doktory. Pokud věříš jeho statistickým údajům, pak platí téměř jako axióm: Pečovat o nemocné se rovná zcvoknout se.“

„A ty jsi taky ve stresu,“ dodala Judy.

„Ano,“ přitakal, „já –“

Odmlčel se uprostřed věty, jako by si chtěl znovu promyslet, co řekne. Nebo co neřekne.

Judy k němu přistoupila a pohladila ho konejšivě po rameni.

Náhle se vynořil hlas z nejniternějšího zákoutí jeho bytosti:

„Kde tohle skončí?“

Judy se posadila na stůl proti němu.

„Tady. Přímo tady a hned teď. Vezmeš si dovolenou a odjedeme někam daleko, aby ses uzdravil.“

„A co děti?“

„Můžeme odjet na měsíc a požádat třeba tvou matku, aby se o ně starala.“

„Mou matku, Judy? To ale přeskakuje spíš tobě. Dovol, abych ti připomněl, že mluvíš o ženě, která každého 12. ledna peče dort a zve

imaginární přátele, aby přišli poblahopřát drahému Howiemu k narozeninám.“

Pomyšlení na tuto skutečnost působilo na oba velmi depresivně. Uvědomovali si totiž, že právě tam to všechno začalo. Když Seth „spasil“ bratra, aby osvobodil rodiče – i sebe – od života spojeného s Howieho beznadějnou, nekončící agónií.

Měl si z toho tenkrát vzít ponaučení. Nefungovalo to. Pro matku, neustále šílenou žalem, byl Howie žijící duch. A její bláznění bylo bezpochyby jedním z důvodů předčasné smrti Sethova otce.

„Dobrá, Sethe,“ řekla striktně Judy, „udělám s tebou dohodu. Děti skončí školu 11. června. Dvanáctého svlékneš bílý plášť, odložíš stetoskop a budeme cestovat až do začátku září.“

„A injekční stříkačku,“ dodal prázdným hlasem. „Injekční stříkačku s sebou brát nebudem.“

Sevřela mu obličej do obou rukou a ujistila ho: „To už je pryč, Sethe. Od této chvíle je to za námi. Ať jim teď prokazuje milosrdenství zase někdo jiný. Tys toho už udělal dost.“

Jenže Seth už zašel příliš daleko. Minulou sobotu v noci ho sestra Millecent Cavanaghová zastihla, když ošetřoval jednoho pacienta v nemocnici pro vojenské veterány v Lakeshore (kde teď pracoval jedno odpoledne týdně). Pacient, seržant Clarence T. Englund, oboustranně ochrnutý na následky zranění z druhé světové války, po téměř třiceti letech hospitalizace nyní až příliš pomalu umíral na rakovinu kostí.

Byla to právě Millie, která při příští rutinní kontrole známek života zjistila, že pacient je mrtev. Úřední doklad, vydaný druhého dne ráno, uváděl jako příčinu smrti sumaci pacientových četných nemocí, jejímž výsledkem bylo srdeční selhání.

Ale podle názoru sestry tam mělo být napsáno „úkladná vražda“.

Za těch osmnáct nebo kolik let, co pracovala v nemocnici pro vojenské veterány, si zamilovala „starýho Clarence T“, jak mu každý říkal. Snad nejvíc se jí na něm líbila obdivuhodná odvaha vydržet – a tu a tam se dokonce navzdory bolesti usmát.

Předchozí noci, i když byl obluzený od analgetik, jež mu otupila mozek, ale utrpení stejně utlumit nedokázala, jí pověděl něco tak krásného, že si to pamatovala slovo od slova. „Až přijdu do ráje, Millie, a všechna tahle bolest skončí, posadím se a budu na vás čekat; pak budeme žít navěky spolu.“

A také si pamatovala, že jí řekl:

Už brzy uvidím svatého Petra a tak mu řeknu, aby začal hledat nějaký obláček jen pro nás dva.“

Clarence zemřel o dva dny později. Millie ho milovala, a proto byla ráda, že jeho pozemské utrpení skončilo.

Na druhé straně, často ho slyšela, jak prosí doktory – každého nového doktora, který se u něj objevil – aby mu pomohli skoncovat s životem.

A i když ho Millie oplakávala, nemohla se zbavit myšlenky, že konečně našel doktora, jenž mu pomohl splnit jeho nekřesťanské přání spáchat cosi jako sebevraždu.

Možná by důsledek smrti Clarence Englunda nebyl tak velký, kdyby nenastala těsně před volebním rokem.

O Dni díkůvzdání, který Millie vždy trávila s rodiči a dvěma bratry, byla zaražená a zamyšlená. Mladší bratr Jack si ji vzal stranou a vyzvídal na ní, co se stalo.

Millie přivítala možnost podělit se s někým o břemeno, jež nesla – zvláště s Jackem, neboť byl advokát.

Jacka *její* vyprávění šokovalo a – nedokázala vytušit proč – podivně vzrušilo.

„Millie, přijdeš to říct šéfovi naší kanceláře?“

Náhle zaváhala. Za pár let už má jít do důchodu a tak netoužila po žádných otřesech.

„Prosím tě, nechci se do ničeho zamíchat,“ odpověděla nervózně.

„Sis, koukej, zaručuju ti, že se tvoje jméno *nikdy nikde* neobjeví. Jen povíš panu Waltersovi to, co jsi právě řekla mně, a tím to skončí. Od té chvíle převezmem míč my.“

„Co myslíš tím *míčem*?“ zeptala se celá nesvá.

„Není to nic, s čím by sis musela dělat starosti, Sis. A mně tím uděláš opravdu velikou službu.“

Edmund Walters, šéf jeho firmy, byl generálním prokurátorem státu Illinois a netajil se tím, že chová vznešenější politické ambice. Jedno ze senátorských míst bude v příštích volbách k dispozici a Ed vážně uvažoval, že se o něj bude ucházet – třebaže věděl, že po tom pokukuje sám guvernér. Edmund měl víc peněz, ale guvernér měl velkou výhodu ve své značné popularitě.

Walters potřeboval *cause célèbre* – kontroverzní případ, který upoutá pozornost. Cokoli, co by ho přivedlo do středu pozornosti natolik, aby se dostal do televize a aby se jeho jméno skloňovalo v každé domácnosti.

A tak příští pondělí, když ho mladý Cavanagh navštívil v jeho kanceláři, Edmundu Waltersovi bylo jasné, že našel zlatý kočár, jenž ho doveze do Washingtonu.

„Díky, Jacku, tohle ti nezapomenu. Byl bych rád, kdybys u toho případu zůstal a pomohl mi ho rozlousknout."

„Ale, pane Waltersi, zatím ještě žádný případ nemáme."

Generální prokurátor potom ukázal prstem přímo na Jacka a přikázal mu: „Pak mi pomůžeš z toho případ udělat."

Sešli se znovu ve čtyři hodiny odpoledne, Jack už měl nějaké informace, jež mohly zvýšit vyhlídky generálního prokurátora.

Nemocnice pro vojenské veterány je podle zákona zařízením federální vlády a podle článku 18 amerického Zákoníku to znamená, že lze povolat FBI, aby provedla pracné vyšetřování zločinu tohoto údajně vraždícího lékaře.

„To je dobrá zpráva, Jacku," pochválil ho Walters a ušklíbl se. „Takže se spojíme s FBI."

„To jsem už udělal," pochlubil se spokojený Cavanagh. „Jejich pracovník vás zítra ráno s radostí navštíví – pokud osm hodin není příliš brzy."

„Ne, to je naprosto skvělé. Tobě nemusím říkat, kam doskáče ranní ptáče."

Sešli se na snídani v neútulné zapadlé restauraci nedaleko budovy soudu. Walters považoval za nejlepší, aby záležitost neupoutala pozornost guvernéra. Ostatně, on je generální prokurátor a tohle přísluší podle práva jemu.

I mezi těžko definovatelnými návštěvníky restaurace agent FBI vypadal přesně jako agent FBI. To znamená, že vypadal jako někdo, kdo se snaží vypadat nenápadně a těžko definovatelně. Jmenoval se J. P. Sullivan a jeho oficiální funkce zněla speciální pověřený agent. Byl to, podle vlastních slov, „bojovný Ir“.

Sullivana morálně pobouřilo to, co slyšel. Nejenže to byl těžký zločin, ale porušovalo to nejhrubším způsobem i Sullivanovy osobní zásady a názory. K takovému rozhodnutí není nikdo oprávněn; spadá to do rukou Božích.

„S FBI můžete počítat, pane Waltersi. Jak náš zesnulý šéf říkával: *Svýho člověka vždycky dostanem*.“

Oba si uvědomovali, že nemají žádný pádný důkaz proti dr. Lazarusovi ohledně toho, co provedl s Clarencem T. Ale ten člověk to bezpochyby udělal už předtím. A je pravděpodobné, že to udělá zas.

Od této chvíle bude mít Sullivan Setha pod nepřetržitým dohledem. A zajistí, aby pár nových „intelektuálů“ v FBI – počítačových agentů – prověřilo záznamy ze všech nemocnic přicházejících v úvahu.

„To může trvat léta,“ postěžoval si Walters. Potřeboval nějaký pádný důkaz hned teď, pokud si chtěl dělat naděje, že mu proces přinese předpokládaný užitek.

„A o to právě jde,“ sdělil mu agent. „Informace, které nás dřív stály spoustu času a prošoupané boty, opatří tito pracovníci za pár minut. Rozhodně můžeme počítat s tím, že nám nějaký důkaz opatří.“

„Nedokážu vám ani vylíčit, jak moc záleží na rychlosti,“ naléhal Walters. „Já nezamhouřím oka, dokud tenhle *Doktor Smrt* nebude odstraněn.“

„To zní,“ ocenil název Sullivan. „*Doktor Smrt* – myslím, že takhle ten případ pojmenujem.“ Vstal.

„Fajn, pane Waltersi, jdu na to.“

Generální prokurátor potřásl agentovi rukou.

„Mám dojem, že bude v zájmu věci, když se budeme scházet tady. Stačí, když mi v kanceláři necháte vzkaz, že byste rád zašel na šálek kávy.“

„Rozumím,“ přitakal Sullivan a vyklouzl na ulici.

Walters zůstal ještě chvíli sedět a přikládal pod kotel své ctižádosti.

Chtěl „Doktora Smrt“ postavit před soud.

Informace z počítačů FBI nevedly k žádnému nezvratnému důkazu. Přesto ale potvrdily, že v době, kdy ve fakultní nemocnici zemřeli tři nevyléčitelně nemocní, nacházel se Seth někde v budově.

Navíc, když byl Seth na letní dovolené, žádná taková přirozená, ale shodou okolností „milosrdná“ náhlá smrt nebyla zaznamenána.

„Je to náš člověk,“ usoudil Sullivan a poklepal na tlustou obálku, ležící na restauračním stolku.

„Můžeme ho předvolat k výslechu?“ zeptal se dychtivě Walters.

„Já bych to nedělal. Tyhle důkazy říkají něco vám a mně. Myslím, že to ale nestačí na to, abychom ho opravdu dostali. Pořád nám ho ještě neukazují s jehlou – nebo s čím to vlastně vraždí. Jestli chceme dokonalý případ, musíme ho chytnout při činu.“

„Vaši lidi ho sledujou?“

„Ve dne v noci,“ potvrdil Sullivan. „Víme o každém jeho kroku. Prověřujeme jeho minulost. Jeden náš specialista z Washingtonu dokonce zkoumá dokumentaci na patologii, zda by se tam něco nenašlo. Zatím všechny pitevní nálezy svědčí o přirozené smrti. Pokud ho nechytneme při činu, nebudeme mít v ruce vůbec nic.“

„Na co k čertu čeká? Neexistuje něco, co byste mohli udělat – myslím tedy mládence z FBI?“

„Hm – ano i ne. Mohlo by to být velice riskantní…“

„Co, člověče, co?“ naléhal Walters.

„Mohli bychom ho nalákat. Sehnat někoho, kdo má nemocného příbuzného, který trpí a chce zemřít. Tak to obvykle probíhá.“

„Vy myslíte, že to není ojedinělý případ? Že se to stává i jinde?“

Agent přikývl. „Je spousta nezodpovědných doktorů, který si hrajou na pánaboha. Upřímně řečeno, nejraději bych je všechny pověsil. Proto taky chci přimáčknout tady toho darebáka.“

„Proč potom nezkusit váš plán?“

„Je v tom veliké riziko. Měli jsme podobný případ a obhajoba dokázala porotu přesvědčit, že to byla policejní léčka – svádění k zločinu – a ten chlap z toho vyklouzl.“

A šeptem dodal: „A jen mezi náma, měli dost pravdu.“

„Sullivane, stačí, když seženete toho člověka a já se postarám o dvanáct členů poroty.“

Agent pokrčil rameny. „Víte, mám takový pocit, že bychom spíš měli čekat, takhle zvrácený člověk prostě musí svůj zločin zopakovat. Jestli ale chcete, abychom ho inspirovali, udělám pro to, co je v mých silách.“

Oba muži se zvedli a potřásli si rukama.

„Ještě něco, pane Waltersi,“ pokračoval agent.

„Ano?“

„Myslím, že od této chvíle bychom se neměli setkávat ani si volat, dokud… nebudeme mít důkaz.“

Past na dr. Setha Lazaruse byla nastražena.

Zvláštní agentka Madeline Hansonová, jedna z prvních žen, jež nastoupily do služeb FBI, když je od roku 1972 začali přijímat, využila již mnohokrát svého talentu někdejší adeptky herectví. Spousta jejích úkolů sestávala pochopitelně jen z nepatrných variant svádění, což – navzdory potenciálnímu nebezpečí – ji už nudilo. Konečně dostala pořádný úkol – a příslib povýšení o další stupínek v hierarchii FBI.

Strávila tři dny v jednom hotelu v centru Chicaga, kde ji zaškolovali a cepovali lékařští experti a psychologové. Její kolegové již prostudovali anamnézy nevyléčitelně nemocných v nemocnici pro vojenské veterány v Lakeshore a vytipovali nejvhodnějšího kandidáta, jenž by nechtěně – nebo, přesněji, nevědomky – mohl ztělesnit jejího manžela.

Již pouhé čtení dokumentace kapitána Franka Campose jí otřáslo. Šlápl na minu ve Vietnamu, přišel o nohu a paži, zcela oslepl a zčásti ohluchl. Na jedné straně měl 80 procent zbytkového sluchu, na druhé nic. Ale nejhorší bylo, že mu v páteři stále vězela kovová střepina. Nedalo se to operovat a bolest byla nesnesitelná, navzdory demerolu, morfiu a dalším analgetikům, jež už dávno ztratila účinnost. Prosil doktory o kokain nebo heroin – obojí ve Vietnamu vyzkoušel a zoufale věřil, že by mu to mohlo ulevit v jeho utrpení. Jenže doktoři nechtěli jednat nezákonně. A tak byl zraněný hrdina z

nejméně hrdinské americké války odsouzen k nepolevujícím bolestem.

Když ho jednou vyvezli na střechu nemocnice, aby se dostal trochu na slunce, Frank sebral ve svém zmrzačeném těle všechny síly a pokusil se vrhnout z vozíku přes střešní zábradlí. Jen bdělost jedné sestry ho zachránila před smrtí.

V záznamech byl také incident, jenž se stal loni na Štědrý den, kdy Campose přišel do nemocnice navštívit mladší bratr Hector s pistolí ráže 32 v kapse, rozhodnutý splnit bratrovo přání a učinit konec jeho neutuchajícím bolestem.

Tolik se mu však třásla ruka, že dva výstřely minuly bratrovu hlavu o několik centimetrů a pak ho zřízenci odzbrojili, takže další ránu už nestačil vypálit. Vůbec nešel před soud, neboť policejní psychiatr konstatoval, že není mentálně schopen posoudit dosah svého činu. Místo toho byl předán na šestiměsíční pozorování do psychiatrické léčebny.

„Kristepane," vydechla Madeline s divným pocitem kolem žaludku. „Necháme aspoň Doktora Smrt, aby skoncoval s utrpením toho ubožáka?"

„Samozřejmě, že ne, Lainie. Nemůžeme souhlasit s vraždou."

Agentka Hansonová se ušklíbla a řekla sarkasticky: „Jo, o tom mi hodně vyprávějte, mládenci."

Agent Sullivan přikázal, aby se skupinka dala znovu do práce.

„Tak co," zeptal se po další hodině, „už jsi v obraze, Madeline? Myslíš si, že si už pamatuješ všechny podrobnosti o životě kapitána Campose?"

Madeline se zachmuřila. „Mládenci, tohle prostě nemůže vyjít. Jestli má ten doktor jen zpolovic za ušima, co vy, tak nikdy neskočí na výstup *utrápené manželky*. Vždyť ten ubožák je v nemocnici už osm let. Kde jsem se já asi celou tu dobu schovávala? Ty kecy, co jste vymysleli o jeho ztracené identifikační známce, neoblafnou vůbec nikoho."

Sullivan se nasupil. „Máš snad lepší nápad?"

„Ne," odsekla, „jen si hraju na chytráka. Potřebujete někoho, kdo může přesvědčivě sehrát roli trpícího příbuzného. Třeba jeho

bratr – ten se ho už snažil zabít. Ten by to na Doktora Smrt mohl zahrát, jak se patří.“

Psycholog se přiklonil k jejímu názoru.

„Myslím, že Madeline má pravdu. Kdybychom se nějak dostali k jeho bratrovi a přesvědčili ho, že má požádat Lazaruse, aby skoncoval s bratrovým trápením, bylo by to spolehlivé.“

„A navíc,“ pokračovala Madeline, „tohle by snad nikdo nemohl označit za *svádění ke zločinu*.“

Agent Sullivan se nechal přesvědčit. „Madeline, ty jsi ale mazaná kočička. Můžeš mu třeba říct, že jsi zdravotní sestra a že znáš jednoho doktora –“

„To je řeč, zlatíčko,“ pochválila ho. „Teď už to začíná vypadat, že toho samaritána opravdu ulapíme.“

Seth skončil službu v nemocnici pro vojenské veterány a v duchu odškrtl další čtvrtek ve svém kalendáři: ještě přesně tři měsíce a bude osvobozen. Vezmou s Judy děti přes celou Ameriku na návštěvu Yellowstone, Yosemite a Disneylandu. Pak konečně zapomenou na nemocnici, na bolest a na nekřesťanské břímě.

Když se blížil k svému autu, přistoupil k němu malý, tmavý muž. „Doktor Lazarus?“

Měl poněkud hispánský přízvuk.

„Ano.“

„Já jsem Hector Campos. Bratr Francisco – říkají mu Frank – leží tady v nemocnici.“

„Myslím, že to není můj pacient,“ upozornil ho Seth.

„Leží na jiném patře, než kde pracujete vy. Já tady ale čekám, protože vás chci požádat, abyste se stal jeho lékařem.“

„Lituji,“ odmítl ho Seth. „Mám tady jen částečný úvazek a vůbec nepochybuji, že je o bratra dobře postaráno.“

„Pane doktore, prosím vás,“ zanaříkal Hector. „Proboha, přečtěte si aspoň jeho dokumentaci.“

Rozepnul si knoflíčky košile, vytáhl velkou obálku a vstrčil ji Sethovi do ruky.

„Proč vás napadlo, že bych si to měl přečíst, pane Camposi?“ zeptal se Seth a pak zvedl oči.

Muž zmizel a zanechal Setha s dokumentací v ruce. A vyděšeného.

Seth se snažil číst podrobnosti bez emocí. Byl rozhodnut, že se nenechá vyprovokovat k soucitu. Jenže ve Frankových materiálech byl krátký, ale výstižný záznam bratrova zoufalého pokusu skoncovat s Frankovým utrpením. A bylo jasné, že ten člověk je šílený žalem.

Právě v tu chvíli vstoupila do jeho pracovny Judy v županu a sedla si na gauč.

„Jsem tu, Sethe," upozornila ho tiše, „a neodejdu, dokud mi všechno nepovíš. Vím, co máš v ruce – a nemusím se ptát, co chceš udělat. Když si ale řekneme, že to skončilo a ty budeš přesto pokračovat, skončíme s tím vůbec někdy?"

„Neříkej my," odpověděl stoicky, „to je moje odpovědnost."

„Nezlob se, Sethe," namítla, „ale já s tebou žiju a já s tebou taky nesu vinu."

„*Pocity* viny," opravil ji.

„Aspoň si o tom promluvme."

Krátce jí popsal strašlivý stav kapitána Campose.

„Bože můj," zachvěla se Judy. „Proč jen ho nenechali zemřít na bojišti?" Pak si s hořkou ironií sama odpověděla: „Nejspíš proto, že by se tím ve statistikách zvýšil počet padlých Američanů. A tak tady ten ubožák existuje dál jako nějaké hodinky, které nevědí, co je to čas."

„Chci to udělat," přiznal tiše Seth, „kvůli nim oběma. Moje ruce tím už nebudou krvavější, než jsou dnes."

„Ale Sethe, v téhle nemocnici je to mnohem nebezpečnější. Chodíš tam jen na jedno odpoledne v týdnu. Kdyby měl někdo podezření, okamžitě zjistí, že se to stalo, když jsi tam byl."

„Na to jsem myslel," přisvědčil Seth. „Najdu si nějaký problém, kvůli kterému se budu muset po večeři vrátit. V noci je tam úplně mrtvo. To není jako u nás v nemocnici, kde návštěvy pořád courají sem tam. To je dům, kde straší duchové lidí, které nikdo nechce vidět."

„Sethe, ne. Nejsi… nejsi v pořádku. Nejsi schopný –"

„Chceš říct, že jsem blázen?“ přerušil ji nezvykle zvýšeným hlasem. „Ovšem, že jsem blázen. Zabíjím od chvíle, kdy Howie, kdy –“

„To byly skutky milosrdenství,“ protestovala.

„Díky,“ zamumlal zachmuřeně. „Jen jestli se někdy mně dostane Božího milosrdenství za to, co dělám.“

Na chvíli se odmlčeli. Pak to byla minuta, pak čtvrt hodiny. Nakonec si Judy všimla, že se Seth v křesle opřel a usnul. Zhasla a stulila se na gauči, aby mu byla nablízku.

Rozhodnutí bylo jasné. Prostě to Judy neřekne. Najde si nějakou výmluvu, aby tam mohl zajít jiného dne, a tak jí to nebude muset říkat. Nejprve ale bude muset zajít za ubohým kapitánem Camposem kvůli sobě.

Když skončil svou obvyklou čtvrteční službu, rozloučil se a pak, místo aby sjel výtahem dolů, vyšel po schodech do pátého patra. Najít kapitána bylo neobyčejně těžké. Na tomto oddělení byli všichni zmrzačení, odříznutí od společnosti, protože nikdo netoužil po připomínce vietnamských hrůz.

Ani v dobách, kdy pracoval na patologii, nikdy neviděl tak hrozná zranění, taková hnisání, taková znetvoření, tak ničemný výsměch lidské podobě.

Nakonec ho našel. Vzal do ruky štítek visící v čele postele a viděl „Campos, Francisco R., kapitán.“

V oficiálních záznamech se uvádělo, že Campos ještě slyší a má jistou schopnost orálního vyjadřování. Seth se tudíž zeptal: „Kapitán Campos?“

„Uhm?“ zasténala postava v obvazech.

„Rozumíte mi, když mluvím, Franku?“

Odpovědí bylo zaúpění, jež Seth pochopil jako přitakání.

„Máte velké bolesti, kapitáne?“

Tentokrát byla odpovědí tiráda bolestných nářků, nepotřebujících slov.

„Kapitáne, nepřejete si někdy s tím skoncovat? Mám na mysli, že by to všechno nějak skončilo a vy byste zemřel?“

Zasténání. Tónem, jenž lze popsat pouze jako naléhavou prosbu.

„Rozumím," odpověděl tiše Seth. „Vrátím se k vám hodně brzo, kapitáne."

A pak, dříve než stačil odejít, uslyšel Seth, jak zmrzačený muž vydává zvuky, které jako by říkaly: Díky Bohu, díky Bohu.

Když se Seth Franka vyptával, všiml si známek rodinné lásky na kapitánově nočním stolku. Křížek; květiny od Hectora.

Nevšiml si mikrofonu, který tam instaloval agent Sullivan.

Jeho drogou bylo morfium, tak příznačně pojmenované po bohu spánku. A nezjistitelné.

Seth zvolil dokonalou a jednoduchou strategii. Přijede těsně po večeři, kdy všude ještě rachotí podnosy a talíře – téměř dvě hodiny před pravidelnou kontrolou vitálních funkcí pacientů.

Zaparkoval, oblékl si bílý plášť a s naplněnou injekční stříkačkou v kapse vystoupil po schodech do pátého patra a nepovšimnut došel k lůžku kapitána Campose. Zdálo se, že kapitán odpočívá klidně a v míru.

Třeba by to mohl udělat hned teď a Frank by se už nikdy nemusel znovu probouzet v bolesti. Ostatně, už s ním mluvil a kapitán mu dal víceméně souhlas.

Dej se do toho, Sethe, řekl si v duchu. Jen roztáhni plentu kolem lůžka, dej mu injekci a běž domů.

Ale měl svůj protokol. Svůj etický kód.

„Kapitáne Camposi, slyšíte mě?" oslovil ho. „Jsem doktor Lazarus. Přišel jsem, abych vám pomohl skoncovat s bolestmi. Přišel jsem, abych vám pomohl navždy usnout. Jestli souhlasíte, dám vám jen malou injekci, která udělá konec všemu."

Odmlčel se a čekal na odpověď. Nic se neozvalo. Přistoupil blíž ke zmrzačenému vojákovi. Muž nedýchal, Ježíši, je *mrtev*. Seth byl tak konsternován, že se nedokázal ani pohnout.

Náhle se plenta kolem lůžka kapitána Campose rozevřela a Seth stál tváří v tvář skupině mužů, oblečených jednotně do stejné pohřební šedi.

Jeden z nich ukázal průkaz a identifikoval se: „Sullivan – FBI. Zatýkám vás pro vraždu tohoto vojáka."

50

„FBI: DOKTOR SMRT ZATČEN PŘI ČINU.“

Křiklavé titulky rozvířily kolem Setha Lazaruse masovou hysterii. Cyničtí novináři zahráli na strunu všeobecné latentní paranoi: *Můj lékař má v rukou moc nad životem a smrtí. Jestliže se mu z nějakého důvodu znelíbím, může mě beztrestně zabít*.

Zpráva, že zločinný dr. Lazarus provedl to, co patří k nejděsivějším představám člověka, učinila ze Setha předmět hněvu. Strachu. Nenávisti a zášti.

Ale ze všeho nejvíc – zvědavosti.

Pro Judy byla každá denní hodina těžkou noční můrou. Nebylo možné poslat děti do školy, neboť všude čekali fotografové. Připadalo jí, že celý svět mluví o jejím manželovi – jejich otci – a o tom, co udělal.

Pro nemlčící většinu byl zrůdou. Lidé měli strach, že když půjdou do nemocnice, mohou být vydáni na milost a nemilost někomu jako je Seth. A mnozí Judy telefonicky uráželi a vyhrožovali jí.

A přitom pro jiné, kteří se neodvažovali v této emocionální debatě pozvednout hlas, byl statečným, hrdinským člověkem.

O případu se mluvilo v každé americké domácnosti. Manželé se ptali svých žen: „Kdybych trpěl nesnesitelnými bolestmi, sehnala bys takového doktora, aby mě zabil?“

Jiní zase přemýšleli, kolik dalších Doktorů Smrt asi stále ještě nebylo objeveno. Kolik dalších lidí, kromě kapitána Campose, zavraždil ten chicagský doktor?

Do novin docházely laviny dopisů od čtenářů. Demarkační linie byla jasná: „Právo na život versus právo na smrt.“

Byli také lidé, kteří chodili do kostela a modlili se za Sethovu záchranu.

Byli lidé jako rodina Carsonova, jejichž matka byla díky Sethovi zbavena utrpení. Nemohli ale dělat nic jiného než se modlit. Neboť

kdyby vystoupili na Sethovu obranu, pouze by přispěli k již tak těžkému svědectví proti němu.

A popravdě řečeno, některé rodiny se bály o vlastní kůži. Co když doktor při obhajobě uvede jejich jména? A nebudou se pak na ně vztahovat paragrafy o napomáhání k trestnému činu?

Šílenství, jež obklopovalo Sethovu rodinu, proměňovalo každý den ve strašidelný cirkus s generálním prokurátorem Waltersem jako cirkusovým manažerem. Jeho postava se stávala stále známější. A on si vždy našel čas, aby poskytl tisku pár svých vzácných minut.

Ani agent Sullivan nebyl nemluva. Vzhledem k tomu, že byl zvláštním pověřeným agentem – to jest dosti vysokým pracovníkem v ústředí a nikoli už jen řadovým detektivem – mohl se nechat fotografovat a poskytovat rozhovory. A prokázal, že má bohatou fantazii. Vždy ale z opatrnosti používal ty slovní bezpečnostní pojistky jako „údajně“ a „prý“. Anebo – a to bylo nejhorší – s vychytralým úsměvem konstatoval: „V tuto chvíli nemohu komentovat,“ čímž jako by odpovídal na reportérovu otázku, aniž by se kompromitoval.

To vše se dělo za zdmi věznice, kde byl obviněný nyní držen. Prokurátor totiž naléhal na nutnost zabránit „tak nebezpečnému zločinci, aby mohl ohrožovat veřejnost“, že ho soudce odmítl propustit na kauci.

Od okamžiku zatčení byl Seth zachvácen hrůzou a tyto pocity se každou chvíli jen zesilovaly.

Bylo to především proto, že agenti FBI měli zřejmě jakési perverzní potěšení z týrání „Doktora Smrti“. Šlo o maličkosti, jako pevně utažená pouta na rukou, poněkud příliš tvrdé strčení do auta a podobné laskavosti.

Nejhorší ale nebyla fyzická bolest, nejhorší bylo ponížení. Policejní úředníci a agenti FBI se mu neustále vysmívali větami jako: „Kdo vám bude dělat advokáta – Jack Rozparovač?“

Ve skutečnosti žádného advokáta neměl. Byl tady ten hodný kluk Murray, s nímž chodil na střední školu a který mu pomáhal s daňovými dotazníky a žaloval člověka, který Sethovi naboural auto. Ale bylo jasné, že tento případ se zcela vymyká jeho možnostem. „Neboj se, Sethe,“ ujistil ho, „seženu ti vynikajícího advokáta.

Zavolám přátelům v New Yorku, aby zjistili, kdo je na takové případy nejlepší –“

Seth proseděl v cele nehybně celé hodiny, protože nevěděl, co má dělat. Toužil jen po každodenní návštěvě Judy. Byla jeho záchranou a zdravým rozumem.

„Odvezla jsem děti k Naomi do Indianapolisu,“ oznámila mu Judy. „Naomi říká, že si nemáme dělat starosti a že se o ně bude starat, dokud bude zapotřebí. Říkala jsem ti vždycky, že moje sestra je hodná holka.“

Seth zavrtěl hlavou. „Bože můj,“ zaúpěl, „co dělám na tomhle místě? Proč mě pronásledují? Copak nemají vůbec soucit?“

Ne, pomyslela si Judy v duchu, soucit je mezi lidmi rozdělen nerovnoměrně. Ty ho máš moc, oni ho mají málo.

„Co je s advokátem?“ chtěl vědět Seth.

„Murray dělá, co může. Pořád opakuje, že potřebujeme někoho, kdo je dost zdatný, aby se mohl v soudní síni postavit proti generálnímu prokurátorovi – Walters je pekelně ostrý a navíc má politické ambice. Podle Murraye potřebujeme Perryho Masona nebo Marka Sylberta.“

„Sylberta? Myslíš toho fenomenálního *vítěze ztracených případů*! To je můj případ tak beznadějný? A stejně si myslím, že si ho nemůžeme dovolit.“

„Na ničem mi nesejde, Sethe. Prodám dům – cokoli, abych ti pomohla.“

„Prosím, prosím,“ zasténal s hlavou v dlaních, „dostaňte mě někdo odtud.“

Judy ho objala. Seth byl vždycky štíhlý, teď byl ale křehký – a to pokud jde o tělo i o ducha. Rozhodla se, že zajde do Sylbertovy kanceláře a zůstane tam, dokud ji advokát nepřijme.

Bylo to nejkratší obléhání v dějinách.

V tu chvíli, kdy sekretářka ohlásila, kdo se mimo program objevil v čekárně, Pan Sylbert přikázal, aby ji okamžitě uvedla do jeho pracovny.

Poprvé po týdnu měla Judy pocit, že by v tomto zlém, divokém světě mohla mít přítele.

Když kráčely chodbou, upozornila sekretářka důvěrně Judy: „Nedejte se, prosím, překvapit zvukem hlasu pana Sylberta, právě prodělal operaci.“

„Jakou operaci?“ zeptala se Judy.

„Říká se tomu laryngektomie. Je to –“

„Já vím,“ přerušila ji bývalá zdravotní sestra, „to znamená, že mu odstranili hlasivky.“

Sekretářka přikývla. „Chová se velmi statečně. Denně k němu dochází foniatr a učí ho používat elektronické zařízení, které mu připevnili na krk, aby mohl zase mluvit. Zní to trošku – já nevím – strašidelně. Ale zvyknete si na to.“

Asi ano, pomyslela si Judy, ale zvykne si porota?

Přestože byla předem varována, Judy nedokázala potlačit pocit šoku, když uslyšela šedovlasého advokáta zasípat prostřednictvím přístroje: „Dobrý den, paní Lazarusová. Jen se posaďte.“

Nebyl to jen kovový zvuk malého zesilovače, byl to hlas jakoby vycházející ze dna hluboké studně.

„Doufám, že vám sekretářka vysvětlila, proč už nejsem u Metropolitní opery,“ zažertoval, i když ze sebe každé slovo dostával jen s velkou námahou.

„Já ale stejně nebudu mluvit u žádného soudu, dokud se nenaučím s tímhle krámem pořádně zacházet. Naštěstí mám v kanceláři pár šikulů, kteří tohle zvládnou. Jsem rád, že jste přišla ke mně. Z toho, co jsem četl v novinách, je zřejmé, že určité zájmové skupiny touží udělat z případu vašeho muže okázalý proces. A tím se manžel dostává do velmi nebezpečného postavení.“

Judy si pomyslela: *On ten případ vezme*. Co na tom, že nemůže mluvit, mozek mu operací neodstranili. A pak si uvědomila, že ještě nepoložila nejdůležitější otázku.

„Pane Sylberte, Seth vydělává na slušné živobytí, ale nejsme bohatí.“

Advokát ji zarazil mávnutím ruky a pak pronesl tím drsným, rozskřípaným hlasem: „S honorářem si nedělejte starosti, paní Lazarusová. Naše firma se zajímá víc o zákon než o peníze. Kromě toho máme klienty, kteří subvenují všechna naše morální tažení.

Právě jsme například vyhráli velký případ proti Eagle Pharmaceuticals, protože neuvedli, že užívání *sarnaku* při nevolnosti může u těhotných žen způsobit malformace novorozenců.“

„Ano, četla jsem o tom,“ poznamenala Judy, „to bylo opravdu báječné.“

„Myslím, že kolega, který spolupracoval na tom případě, je přesně ten pravý také pro váš případ. Je to brilantní advokát. Vystudoval práva za dva roky. A už pracoval jako soudní znalec při několika významných lékařských procesech. Přirozeně, na tomto případu budeme pracovat spolu. Já bych ho, s vaším dovolením, přizval, abyste to nemusela vyprávět dvakrát.“

Zmáčkl tlačítko domácího telefonu a řekl: „Požádala byste našeho lékaře, aby sem laskavě přišel?“

Judy se podivila: „Řekl jste lékaře?“

Sylbert přikývl: „Ano, je to lékař a právník. Ani vám nedokážu vylíčit, jak byl úžasný, když kladl otázky znalcům firmy Eagle – udělal z nich školáky, kteří se začínají seznamovat s chemií. Sotva začal protivníka rozprašovat, Eagle se vzdala a zaplatila – *balík*.“

V tu chvíli vstoupil Bennett Landsmann.

Dobrý den,“ pozdravil Judy a podal jí ruku. „Jsem moc rád, že jste přišla za námi. Zčásti proto, že to celé považuju za politický divadýlko, a zčásti proto, že jsme s vaším manželem chodili do stejného ročníku na medicíně.“

„Doufám, že si uvědomuješ, Bene,“ prohodil žertem Sylbert, „že to může být použito proti tobě.“

Bennett se klidně usmál.

„Marku, kdykoli se objevím před porotou se svou černou tváří, vím, že výhoda podání je na soupeřově straně. Ale obvykle to stejně uhraju.“

Pak se obrátil k Judy: „Paní Lazarusová, mohla byste nám to teď celé vyprávět, od začátku až do konce?“

Po necelých dvaceti minutách byl Bennett hluboce pobouřen. Přesto dokázal Judy uklidnit, že existuje mnoho precedentů, kdy „vrahové ze soucitu“ byli porotou zproštěni obvinění, jestliže to učinili za zvláštních okolností – obvykle šlo o jednomyslné přání rodiny, aby ukončili pacientovo utrpení. Přesto je třeba mít ještě na

paměti, že Walters využívá tento případ jako odrazový můstek pro sebe samého a tím se vše značně komplikuje.

Bennettovým prioritním úkolem bylo dostat Setha z cely a dohodnout kauci.

K velké úlevě manželů Lazarusových se to Bennettovi podařilo. Seth byl propuštěn – prozatím – na kauci ve výši sto tisíc dolarů, jež složila Benova firma.

Bennett poradil Sethovi a Judy, aby se kvůli vlastní bezpečnosti a klidu raději přestěhovali pod cizím jménem do nějakého zastrčeného hotelu.

Ochotně souhlasili.

„A vykrmte ho," vyzval Bennett Judy, „zřejmě mu vězeňská strava moc nesedla."

I když byl stále ještě poněkud otřesen traumatem svého uvěznění, Seth přistoupil k Bennettovi, vzal ho za ruku a řekl: „Nikdy ti to nezapomenu, Bene. Na fakultě jsme sotva věděli jeden o druhém a ty teď za mě nastavuješ krk."

„Ne," namítl Bennett. „Nedělám to jen pro tebe, ale hlavně pro ty pacienty, kterým jsi pomohl. Bůh ví, že bych mohl odříkat řadu případů, kdy chirurgové, s kterými jsem pracoval, našli opravdu rozlezlou rakovinu – téměř ve všech orgánech pacientova těla – a doporučili anesteziologovi, aby toho člověka nechal spát *trochu hlouběji*. A ani ho nikdy neprobudili, aby se ho zeptali na souhlas."

„Svědčil by někdo z nich?" zeptal se Seth.

„V žádném případě," ujistil ho Bennett, „strkali by dobrovolně hlavu do smyčky. *Tolik* soucitní zase nejsou."

Právě v tom bylo ve skutečnosti jádro problému: sehnat doktora – nebo s velkým štěstím tři či čtyři – kteří by dosvědčili, že to, co učinil Seth, není porušením etiky, protože prvotním úkolem lékaře je chránit pacienta před utrpením.

Soudní jednání bylo stanoveno na první pondělí v listopadu. Bennett cítil, že by potřeboval celou tu dobu, aby pátral v lékařských kruzích po doktorech, kteří by byli tak stateční, že by vystoupili na Sethovu obhajobu.

V půlce léta neměl ani jednoho znalce. Chirurgové – přátelé z Bostonu a New Haven – buď popřeli, že by někdy udělali to, co je

Bennett viděl dělat, nebo prostě odmítli svědčit vzhledem k nepsanému zákonu, že lékaři by neměli kritizovat to, co dělají jejich kolegové.

Kčertu, pomyslel si vyčerpaně, já se před ten soud snad budu muset postavit sám.

Čas ubíhal a Mark Sylbert požádal soud o odklad.

Generální prokurátor Walters rovněž považoval listopadový termín za nevhodný. Neboť to by znamenalo, že by se proces konal po volbách a ztratil by veškerý politický náboj, s nímž počítal. A tak naopak požádal – o *dřívější* termín.

To bylo samozřejmě neslýchané a nespravedlivé. Jenže Edmund Walters nepracoval dvacet let ve stranických funkcích nadarmo. Měl správné konexe. Povolal všechny své pomocníky.

A proces byl přeložen na první týden v *září*.

Bennett vybuchl. Sylbert vzplanul. Oba protestovali. Ale bezvýsledně. Datum soudního jednání se blížilo a i když měli střelivo, naprosto postrádali zbraně.

Bennett vyjádřil svou frustraci v telefonickém hovoru s Barneyem jednou večer v půli srpna. Toho večera se rozhodl, že zůstane sedět u stolu a bude telefonovat každičkému lékaři na Východním i Západním pobřeží, kterého zastihne v ordinaci. „Je to šílená ostuda," zlobil se Barney, „nemůžu uvěřit že by tolik doktorů mohlo být tak sobeckých, když je v sázce život člověka – a navíc jednoho z nich."

„Víš, Barne," svěřil se unaveně Bennett, „kdybych ti mohl prozradit jména vážených lékařů v naší zemi, kteří pro nás odmítli svědčit, tvoje kniha by byla skutečným **Kdo je kdo** v americkém lékařství."

„Má druhá strana nějaký esa?"

„Děláš si legraci?" vykřikl Bennett. „Mají celý batalión těch, co se třesou na to, jak rozcupovat euthanasii. Celé lékařské povolání je najednou svatouškovství samo. A nikdy bys neuhád, kdo je jejich největším znalcem – teď omdlíš – nikdo jiný než děkan Courtney Holmes!"

„Holmes? Teď si děláš srandu. Proč by zrovna on měl jít svědčit proti svýmu bývalýmu studentovi?"

„Tedy, k jeho dobru je třeba uvést, že ho museli předvolat. Je tu jakási šance, že nebude proti Sethovi svědčit příliš nadšeně.“

„Já nemůžu nijak pomoct?“ nabízel se Barney.

Bennett se na okamžik zamyslel a pak navrhl: „Ty bys vlastně mohl udělat jednu věc, Barne. Bratr zesnulého, Hector, měl nějaké psychické problémy. Mohl by ses na něj podívat a udělat expertní posudek, zda je schopen svědecké výpovědi?“

„Samozřejmě, Bene, samozřejmě. Proč ale chceš povolat labilního člověka za svědka?“

„Poslyš, Barne,“ řekl mu starý přítel. „Tobě to ještě nedošlo? Pro tuhle obhajobu nebude svědčit nikdo, leda blázen.“

„To není moc legrační, Landsmanne.“

„Ujišťuju tě, Barneyi, že se nesměju. Kdy můžeš nejdřív přiletět?“

„Stačí příští víkend?“

„Prima. Připravím setkání a počkám na tebe na letišti. Vezmi s sebou Lauru a uděláme si třídní minislezinu. A díky za nastavení krku.“

„Ne, Bene, hlavu na špalku má Seth.“

Zavěsil a otočil se k Lauře.

„Tak co, Castellanová, co bys říkala víkendu ve Větrným městě?“

„Senzace. Ale já nemůžu.“

„No tak, nech toho. Neuzavřeli jsme snad navzájem exkluzivní smlouvu o společných víkendech?“

„Chci říct, že nemůžu letět, Barne.“

„Co to má být – nějaká nová fobie?“

„Nové to je, ale není to právě fobie. Jsem těhotná.“

51

„Slyšte, slyšte. Oblastní soud Spojených států pro Severní Illinois zahajuje líčení. Povstaňte, Jeho Ctihodnost soudce Julius Novak přichází.“

Na pódium přikráčel vysoký vrásčitý muž v černém taláru, posadil se a bez dalšího otálení pohlédl na zástupce obžaloby i obhajoby.

„V pořádku. Zahajuji líčení ve věci *Spojené státy versus Lazarus*. Jsou obě strany připraveny?“

Namačkaní lidé, spolu s krutým chicagským vedrem, deroucím se zvenčí dovnitř, proměnili soudní síň – navzdory klimatizaci – v úplnou výheň.

Mark Sylbert s menšími obtížemi vstal a odpověděl s důstojností, jež překonávala rozskřípaný zvuk jeho hlasu.

„Jsme připraveni, Vaše Ctihodnosti.“

Přestože má být podle předpisů ve federálním případě oficiálním žalobcem zástupce federálního prokurátora, Ed Walters se zručně vmanévroval do hlavní role a váženého zástupce vlády Spojených států, mladého Rodneye Brookea, nechal pronést jen jednořádkový *štěk*.

„Ano, Vaše Ctihodnosti.“

Poté Walters vyskočil a odebral se od svého stolu doprostřed scény.

Postavil se čelem k porotě jako operní tenor, jenž se chystá uchvátit publikum nádhernou árií.

„Vaše Ctihodnosti, dámy a pánové porotci, naše svědectví dnes mimo jakoukoli pochybnost prokáže, že 12. března tohoto roku obviněný, doktor Seth Lazarus, vědomě a se zlým úmyslem zavraždil kapitána námořní pěchoty Spojených států Francisca Campose, pacienta v nemocnici pro vojenské veterány v Lakeshore.“

Potom odložil brýle a zkoumavě se zahleděl do tváří členů poroty.

„Případ, který dnes projednáváme, přesahuje svým významem daleko zdi této soudní síně. Týká se to základních principů, jež z nás činí právní stát.

Moji kolegové za obhajobu, pánové Sylbert a Landsmann, mohou argumentovat, že to, co obžalovaný učinil, je usmrcení ze soucitu. Ale to je totéž co přiznání viny. Neboť neexistuje žádný zákon, jenž by, s výjimkou sebeobrany nebo duševní choroby, sankcionoval jakékoli zabití – ať již se zlým či milosrdným úmyslem.

Obžaloba si je plně vědoma, že obviněný byl dosud považován za velmi rozvážného a soucitného lékaře. Přesto, za pomoci soudních znalců prokážeme, že jednal nezákonně a zavraždil kapitána Campose.“

Soudce Novak se pak dotázal, zda mají zástupci obžalovaného úvodní prohlášení.

Sylbert vstal a opět svým skřípavým, kovovým hlasem odpověděl: „Nemáme, Vaše Ctihodnosti. Jsme přesvědčeni, že obžaloba nebude schopna prokázat mimo jakoukoli pochybnost, že obžalovaný je vinen.“

Walters se opět vrátil do středu pozornosti a nechal předvolat zvláštního agenta Johna Patricka Sullivana. Pracovník FBI se pohodlně usadil na místě, jež mu bylo důvěrně známé.

Walters začal klást otázky.

„Agente Sullivane, můžete nám říct, jak se FBI dostala k tomuto případu?“

„Podle článku 18 Trestního zákoníku Spojených států spadá každý nezákonný čin spáchaný ne federální půdě do naší jurisdikce. O činnosti doktora Lazaruse mě informovala jedna zdravotní sestra z nemocnice pro vojenské veterány. Náhlá smrt pacienta v ní vzbudila podezření a zároveň obavy, že pachatel bude svůj čin opakovat. FBI proto sledovala obžalovaného ve dne v noci – získala povolení umístit mikrofon pod lůžko zesnulého.“

„Proč se to stalo?“ zeptal se Walters.

„Protože jsme měli důvody domnívat se, že právě kapitán Campos bude příští obětí.“

„Co vás k tomu vedlo?“

„Věděli jsme, že kapitánův mladší bratr se ho loni o vánocích pokoušel zabít. Ten ubožák měl posedlost nalézt nějaký způsob, jak skoncovat s bratrovým utrpením.“ Sullivan se rychle opravil. „Nebo přinejmenším s tím, co za utrpení považoval.“

„A co jste zjistili z magnetofonového pásku?“

„Slyšeli jsme doktora Lazaruse, jak kapitánu Camposovi říká, že ho zabije.“

„Jak reagoval kapitán Campos?“

„Zřejmě ho to silně rozrušilo – byl však úplně ochromen a tak neměl žádnou možnost sdělit svůj strach ostatnímu zdravotnickému personálu.“

Bennett rozhořčeně zasáhl.

„Námitka – páska přesvědčivě dokáže, že kapitán, ať jakkoli zmrzačen, byl stále při smyslech a měl dostatečné komunikační schopnosti.“

Walters se otočil a zeptal se přímo právních zástupců obhajoby.

„Jste ochotni souhlasit s tím, aby ta páska byla zařazena mezi důkazy jako autentický záznam toho, co se přihodilo?“

„Rozhodně,“ odpověděl Bennett.

V soudní síni to opět zašumělo. Poté, co byl donesen kazetový přehrávač, Walters oznámil jako konferenciér:

„Vaše Ctihodnosti, dámy a pánové porotci, nyní uslyšíte takzvaný rozhovor mezi kapitánem Camposem a obžalovaným, doktorem Lazarusem.“

A prokurátor zmáčkl okázale tlačítko přehrávače.

Celá soudní síň nyní slyšela Setha, jak se raněného vojáka táže, zda mu rozumí, a bolestné skučení, jímž Campos odpovídal. A když se pacienta zeptal, jestli má bolesti a jestli si přeje umřít, ozvala se znovu série úpění. Nakonec slyšeli, jak Seth říká: „Vrátím se k vám hodně brzo.“

Walters vypnul přehrávač a pohlédl na porotu s neskrývaným uspokojením.

„Dámy a pánové, nechám na vás, abyste rozhodli, zda ty zmučené slabiky, ty bezvýznamné – odvažuji se říct, dojemné – zvířecí zvuky byly souhlasem – nebo výrazem strachu, že nemá možnost dorozumět se s okolním světem.“

Seth si bolestně opřel čelo do dlaně. O několik řad za ním Barney konejšivě pohladil Judyinu ruku pevně sevřenou v pěst.

Bennett ho přerušil:

„Námitka, Vaše Ctihodnosti. Toto je závěrečná řeč a měla by se správně nechat až na konec líčení."

Novak přikývl.

„Námitce se vyhovuje." Obrátil se na Walterse a přikázal mu: „Pokračujte další otázkou, pane prokurátore."

Walters se opět otočil k pracovníkovi FBI a vyzval ho: „Řekl byste nám, co jste udělal poté, co jste uslyšel nabídku – příslib – obžalovaného, že zabije kapitána Campose?"

„Jistě. Měli jsme ve sklepě dva agenty, kteří monitorovali mikrofon, takže jakmile bychom uslyšeli něco podezřelého, byli bychom sakra rychle na místě."

Vzápětí omluvně dodal na adresu poroty. „Promiňte mi to sakrování, ale nám šlo o záchranu života." Pak se obrátil zpátky k Waltersovi a zakončil: „S lítostí konstatuji, že na pásce je zaznamenána i vražda."

Dalším okázalým pohybem generální prokurátor opět zmáčkl tlačítko a bylo slyšet, jak se Seth ptá: „Kapitáne Camposi, slyšíte mě? Jsem doktor Lazarus. Přišel jsem, abych vám pomohl skoncovat s bolestmi. Přišel jsem, abych vám pomohl navždy usnout. Jestli souhlasíte, dám vám jen malou injekci, která udělá konec všemu."

Walters zastavil přehrávač a zeptal se svého svědka: „Jak jste na to se svými lidmi reagoval?"

„Utíkali jsme co nejrychleji. Obávám se ale, že doktor Lazarus jednal příliš rychle, a než jsme tam doběhli, kapitána Campose zabil."

„Námitka," zvolal Bennett. „Terminologie obžaloby presumpuje vinu."

Na což soudce Novak odpověděl: „Námitka se uznává, doktore Landsmanne. Žádám porotu, aby nebrala v úvahu poslední výroky agenta Sullivana."

Walters, nevyveden z míry, zdvořile skončil: „Agente Sullivane, vyslovuji vám „znání za vaši práci na tomto případu."

„Děkuji vám, pane prokurátore."

Pracovník FBI se začal soukat z lavice svědků, když si uvědomil, že bude podroben křížovému výslechu.

„Agente Sullivane," začal Bennett, „vyložte nám, prosím, poslední část pásky a vysvětlete nám, co se domníváte, že se stalo."

„Já se nic nedomnívám, pane Landsmanne," odpověděl pohoršeně Sullivan. „Já to *vím*. Jsem profesionální pracovník v oblasti zákona."

„Promiňte. Nebyl jste u toho. Jediné přímé svědectví, které máme, je vaše páska. Mimochodem, neupravoval jste ji nějak?"

„Já rozhodně ne," ohradil se pracovník FBI pobouřeně.

„Pak bych se vás rád zeptal, jaká byla odpověď kapitána Campose na nabídku doktora Lazaruse, že mu dá injekci."

Sullivan se na minutu zamyslel.

„Zdá se, že žádná odpověď nebyla. Třeba byl ten člověk pod silnými prášky."

„Třeba byl kapitán Campos už mrtev. Je to možné?" nadhodil Bennett.

„Proboha, možné je cokoli," odbyl ho podrážděně agent. „Vždyť jste ale slyšel, jak Lazarus sám říká, že tam přišel, aby kapitánovi pomohl zemřít. Jaký je v tom rozdíl?"

„Myslím, že v tom je velký rozdíl. Obžalovaný již ve své výpovědi v průběhu vyšetřování prohlásil, že by svůj čin neuskutečnil, pokud by nedostal souhlas pacienta při jeho plném vědomí. Souhlasíte?"

„Pane Landsmanne, pracuju už v tomto oboru hodně dlouho. A když policista vstoupí do místnosti a najde mrtvolu a u ní stojí někdo s kouřící pistolí v ruce, je dost jasné, co se stalo, nemyslíte?"

„Je dost jasné, co si myslíte vy, agente Sullivane." Bennett se vrátil ke svému stolu a uchopil útlý dokument v modrých deskách. „Agente Sullivane, četl jste pitevní protokol, který byl zařazen do důkazních materiálů?"

„Ano."

„Vzpomínáte si na jeho závěr, že smrt nastala v důsledku silné dávky hydrochloridu kokainu?"

„Ano."

„Nalezla FBI injekční stříkačku nebo jiný nástroj, kterým by bylo možné kokain aplikovat a na kterém by byly otisky prstů obžalovaného?“

Sullivan na okamžik zaváhal. „To vůbec nic neznamená. Našli jsme u něj injekční stříkačku plnou morfia, které by dokázalo zabít koně.“

„Neodpověděl jste na mou otázku. Nepopíráme, že doktor Lazarus měl stříkačku s morfiem – a porota si jistě všimla vašeho konstatování, že byla pořád ještě plná – čím ale podle vašeho předpokladu doktor Lazarus aplikoval kokain do krevního oběhu zesnulého? A jak vysvětlíte, že nebyl nalezen žádný nástroj?“

„Musel se toho zbavit.“

„To je ovšem pouze vaše spekulace, že?“

Sullivan neochotně přikývl. „Dá se to tak říct.“

Bennett pohlédl na porotu a lhostejně svědka propustil. „Nemám další otázky.“

Sullivan se na Bennetta zamračil a opustil svědeckou lavici.

Dříve než zavolal svého dalšího svědka, generální prokurátor Walters uchopil tlustý Zákoník, otevřel ho na straně, kterou si předem založil, a s nepokrytě samolibým úsměškem se obrátil k porotě.

Uctivě žádám soudce Novaka, aby instruoval porotu o té pasáži trestního zákoníku tohoto státu, která se týká zákona o neuskutečnitelném činu.“ Poté podal svazek Novakovi, jenže si nasadil brýle na čtení a splnil prokurátorovu žádost.

„Dámy a pánové porotci, instruuji vás takto: *Uznává se, že osoba může být vinna pokusem vraždy, i když zamýšlená oběť je již mrtva, za předpokladu, že lze svědecky prokázat, že v době pokusu byl obžalovaný přesvědčen, že oběť žije*.“

Walters zářil na porotu. „Řekl bych, že to je naprosto jednoznačné a vztahuje se to přímo –“

„Námitka!“ Sylbert vstal. „Žalující straně by nemělo být dovoleno komentovat zákon.“

„Námitka se uznává,“ rozhodl Novak.

Walters jen teatrálně pokrčil rameny na znamení porážky, což jako by porotě naznačovalo: Všichni víme, že je vinen, musíme jen dělat, že ne.

Walters pokračoval: „Vzhledem k tomu, že moji kolegové z obhajoby již hovořili o písemných důkazech, rád bych všechny upozornil na svědeckou výpověď Hectora Campose, který se pokusil zabít svého bratra – za okolností později posouzených jako přechodné pomatení smyslů. Bratr zesnulého připouští, že požádal doktora Lazaruse, aby provedl – a já opět používám ten výraz s nedůvěrou – *usmrcení ze soucitu*. Takže máme další důkaz, že obžalovaný jednal se záměrem."

Na okamžik se odmlčel a pak oznámil: „Obžaloba by nyní ráda předvolala doktora Courtneye Holmese."

Několik lékařů v soudní síni, včetně jednoho z právních zástupců obhajoby, sledovalo s posvátnou hrůzou, jak bývalý děkan jejich fakulty kráčí zpříma k lavici svědků, skládá přísahu a čeká na otázky.

Naslouchali, jak podává přehled své dokonalé akademické kariéry. Byl pětatřicet let profesorem lékařství na Harvardu, z toho dvanáct let strávil jako děkan lékařské fakulty. A nyní, i když je emeritním profesorem, působí v řadě státních výborů a poradních orgánů Kongresu.

Přestože Walters zdůvodnil svědkovo předvolání tím, že ho nechal citovat několik jeho publikací, pojednávajících o lékařské etice, obhajoba si nedovedla představit, co může Holmes na daném případě osvětlit.

„Děkane Holmesi, znáte obžalovaného?"

„Pamatuji si ho jako vynikajícího studenta absolventského ročníku 1962. Absolvoval jako nejlepší student."

„Je pravda," zeptal se Walters, „že v únoru 1959 a v dalším roce opět byla na lékařské fakultě zaznamenána série nevysvětlených zabití?"

Bennett byl okamžitě na nohou.

„Námitka, Vaše Ctihodnosti, obžaloba vynecháním části informace implikuje, že byly zabity lidské bytosti, zatímco ve skutečnosti –"

Walters ho sarkasticky přerušil.

„Ach tak, vy o těch zabitích víte také?“

Soudce Novak udeřil kladívkem. „Pánové, tohle není studentská debata. Žádám oba právní zástupce, aby ke mně přistoupili.“

Oba advokáti uposlechli. Novak je oslovil šeptem.

„Co se to sakra snažíte dokázat, Waltersi?“

„Vaše Ctihodnosti, pouze se snažím doložit, že obžalovaný spáchal již dříve *zlé činy*, abych prokázal konzistentní, dlouhotrvající vzorec chování.“

„To je dost vágní,“ protestoval Bennett. „Obhajoba vyslovuje námitku.“

Soudce si povzdechl. „Dovolím, aby pokračoval a pak rozhodnu, zda se svědectví připouští. Můžete pokračovat, pane Waltersi.“

Bennett se vzdal, vrátil se na své místo a zarputile pohlédl na Marka Sylberta.

Walters pokračoval ve výslechu svědka.

„Popsal byste, prosím, to zabití, děkane Holmesi?“

Vážený svědek odpovídal pomalu. „Byly to záhadné smrti laboratorních zvířat – psů, abych byl přesný – jež se vyskytly v roce 1959 a opět v roce 1960.“

„A nepatřil obžalovaný do chirurgického kursu, který v té době prováděl pokusy na zvířatech?“

Bennett vybuchl.

„Námitka – co má smrt těch psů společného s případem doktora Lazaruse?“

„Zatím se zdržuji úsudku, doktore Landsmanne, a rozhodnu, až vyslechnu víc.“

„Děkane Holmesi, charakterizoval byste to, co se těm psům při dvou příležitostech stalo, jako *usmrcení ze soucitu*?“

„Neřekl bych, že to je zcela přesné.“

„Dovolte, abych svou otázku přeformuloval,“ ujal se znovu slova Walters a snažil se skrýt rostoucí frustraci ze svého vlastního svědka. „Řekl byste, že ta usmrcení byla – z hlediska obětí – úlevou jejich bolesti?“

„Předpokládám, že ano.“

Walters se obrátil k porotě. „Dámy a pánové, i když jde jen o volnou asociaci, chci vás seznámit s tím, že doktor Lazarus byl studentem v době, kdy se staly oba tyto bizarní případy, naprosto ojedinělé v celé historii fakulty na Harvardu, a to tak zvané *usmrcení ze soucitu* – kolika vlastně psů, děkane Holmesi?“

„Nevzpomínám si.“

Walters pohlédl do svých poznámek. „Osvěžilo by vám paměť, kdybych vám řekl, že to bylo devět usmrcení v prvním a šest v druhém případě? Byla tato záhada někdy odhalena?“

Děkan Holmes odpověděl bezbarvým hlasem: „Ne, nebyla.“

„A stalo se to ještě někdy, v některém dalším roce?“

„Ne, nestalo.“

Walters se obrátil k Bennettovi. „Svědek je váš.“

Bennett náhle pocítil zvláštní ostýchavost. Přestože byl již mnohokrát konfrontován s vynikajícími osobnostmi v úloze svědků, tentokrát měl klást otázky jednomu ze svých nejváženějších učitelů. Stálo ho velké psychické úsilí, aby si uvědomil, že už není student.

„Pane děkane, publikoval jste někdy své názory na euthanasii nebo měl jste speciální přednášky na toto téma?“

„Ano, například ve *Sborníků referátů z I. mezinárodní konference o lékařské etice*, a občas ve zkrácené formě v novinách a v časopisech.“

„Dobrá, řekl byste mi laskavě podrobněji, pane děkane, zda jste někdy vyjádřil nebo zda dokonce i nyní zastáváte nějaké vyhraněné stanovisko, ať již pro či proti tomu, čemu se obecně říká *usmrcení ze soucitu*?“

Náhle nikdo ani nedýchal. Holmes odpovídal klidně a důstojně. „Když není naděje na život a když utrpení přesahuje naše schopnosti pacientovi v bolestech ulevit, znám situace, v kterých doktoři – a měl bych dodat, i moji vlastní učitelé – *uspíšili* pacientovu smrt.“

Celou síní se začaly ozývat vzrušené hlasy. Soudce se rozlícenými údery kladívka dovolával pořádku.

„Jste obeznámen s etickou diskusí o této záležitosti, pane děkane?“

„Domnívám se, že ano.“

„Myslíte si, jako expert, že je správné brát v úvahu názory náboženských skupin?“

„Ano.“

„Znáte názor papeže Pia XII. na tuto otázku?“

„Znám.“

„Řekl byste laskavě soudu, co si o tom papež myslí?“

„Vím, že v roce 1958 se Jeho Svatosti přímo dotázali, zda si myslí, že by měl trpící pacient dostat morfium nebo jiná analgetika, jež by zmírnila jeho bolesti, i když by to ohrožovalo jeho život.“

„A on odpověděl –?“

„Ano. Mohu vám uvést pramen. Tento názor je podpořen také *Vatikánským prohlášením o euthanasii*.“

„Říkáte tím – tolika slovy – že papež věřil na *usmrcení ze soucitu*?“

„Námitka! Námitka!“ zahulákal Walters. „Svědkovi by se nemělo dovolit spekulovat o tom, co papež *mohl* myslet.“

„Námitka se uznává,“ rozhodl Novak. „Pokud to doktor Landsman nedoloží formou tiskové publikace, žádám porotu, aby ignorovala slova *usmrcení ze soucitu* v souvislosti se zaznamenaným papežovým názorem. Prosím, pokračujte, doktore Landsmanne.“

Bennett se teď potil. Překvapující prohlášení papeže, o němž je známo, že nemá právě liberální názory, bylo jednou z jeho těžkých zbraní. Ale ještě nevyčerpal celý arzenál.

„Poslední otázka, pane děkane. Odložme teorii stranou – vy sám, pomohl byste někdy pacientovi zemřít?“

Nastalo ticho. Všichni s napětím čekali odpověď významného lékaře.

Zazněla tlumeným hlasem:

„Je to možné.“

Bennettovo „Nemám další otázky“ se ztratilo v hlasitém mumlání publika, jež si vyžádalo několika úderů soudcovského kladívka, než se opět utišilo.

Walters vstal.

„Jestliže Vaše Ctihodnost připustí poslední odpověď, pak bych se rád zeptal děkana Holmese, zda zná prohlášení, které v této

záležitosti učinil doktor Edwin London, hlavní lékař zdravotnických zařízení Spojených států.“

„Znám. Nepamatuji si přesně slova, ale…“

Walters uchopil jakýsi dokument a prohlásil: „Jsem šťasten, že vám mohu osvěžit paměť. Doktor London podle záznamu řekl: *Pouze Bůh může rozhodnout, kdy život nemá cenu. Jakmile přistoupíme na etiku, že člověk má právo rozhodovat o tom, kdo z jeho spoluobčanů bude žít a kdo zemře, ocitáme se na cestě ke koncentračním táborům*.“ Pak pohlédl na soudce a pravil: „Nemám další otázky.“

Soudce se obrátil k Bennettovi. „Doktor Landsmann?“

„Ne, Vaše Ctihodnosti.“

„Máte další svědky, pane Waltersi?“

„Ne. Jen bych rád uctivě připomněl porotě, že jsme již předložili do důkazních materiálů pitevní protokol a že porotě byly přečteny svědecké výpovědi momentálně nedosažitelných svědků.“

„Dobrá. Líčení se přerušuje na oběd a bude znovu zahájeno ve 14 hodin.“

V jednu hodinu čtyřicet pět minut byla všechna místa obsazena.

Bennett vstal, aby zahájil obhajobu. Hodlal porotu zasypat příklady případů, v nichž byli tak zvaní „vrahové ze soucitu“ shledáni nevinnými.

„Precedentů jsou spousty. Například v roce 1961 otec, který zabil svého těžce malformovaného –“

Edmund Walters neměl čas vznést námitku.

Soudce Novak již bušil kladívkem.

„Nepřípustné, doktore Landsmanne, nepřípustné! Zakazuji vám pokračovat v této argumentaci.“

Bennett byl teď zbaven svého nejsilnějšího argumentu. Pohlédl bezmocně na Marka Sylberta, jenž mu dal levou rukou signál.

Bennett nyní vyhledal očima Barneye, jehož výraz jako by křičel to, co oznámil Bennettovi po rozhovoru s Hectorem Camposem. („Ten člověk je strašně labilní, Bene. Je to chodící časovaná bomba.“)

Přesto Bennett, i když nerad, nechal povolat na lavici svědků bratra zesnulého.

„Hectore," oslovil ho přátelsky Bennett, „byl jste si vědom rozsahu Frankových zranění? Věděl jste, že je slepý, částečně hluchý a že se nemůže pohybovat?"

„Ano."

„Věděl jste, že trpí bolestmi?"

„Ano."

„Jak jste se to dozvěděl?"

„Řekl mi to."

„Slovy?"

„To ne. Mohl vydávat jen takové zvuky – jako na té pásce, co jste pouštěli. Snadno poznám, kdy myslí ne a kdy myslí ano. Proto taky vím, že když jsem se Franka zeptal, jestli chce umřít, že řekl ano."

„A co jste s tím udělal?"

„Koupil jsem pistoli. Zkoušel jsem na něj vystřelit – ale netrefil jsem se." Začal polykat slzy. „Ale netrefil jsem se. *Ay*! *Qué dolor*! – taková hrůza – já se netrefil!" Složil hlavu do dlaní a plakal.

Soudce Novak se předklonil a zeptal se Bennetta: „Chcete, abych líčení přerušil?"

„Ne. Bude to v pořádku."

Soudce s porotci asi minutu sledovali, jak se mladík postupně zase začíná ovládat.

„Hectore," pokračoval přátelsky Bennett, „můžete nám říct, proč jste to udělal?"

„Frank tolik trpěl. Tak moc si přál, aby si ho Pán Bůh vzal na nebesa."

Bennett pohlédl na Walterse. „Svědek je váš, pane generální prokurátore." A když se vracel na své místo, opět letmo pohlédl na Barneye, jenž si s úlevou stíral pot z čela.

Walters hbitě vyskočil a nedočkavě oznámil porotě: „Budu mít na tohoto muže jednu otázku, jednu jedinou otázku, a budu s jeho odpovědí spokojen, ať to bude ano nebo ne.

„Pane Camposi, požádal jste nebo nepožádal doktora Lazaruse, aby použil své lékařské dovednosti a zabil vašeho bratra?"

Hector přikývl.

„Můžete, prosím, jen říct to *slovo* – ano nebo ne?“

„Ano,“ odpověděl. „Požádal jsem ho.“

S teatrální úklonou směrem k porotě Walters prohlásil: „Nemám další otázky.“

Bennett už stál.

„Vaše Ctihodnosti, mám další otázku. Stejně jako můj vážený kolega mám na svědka jen jednu jedinou otázku.“

Odmlčel se, pokusil se mladíka očima uklidnit a pak se tiše zeptal: „Hectore – ano nebo ne – to vy jste mu dal injekci kokainu?“

Svědek oněměl. Bennett se ho snažil mírně povzbudit: „Byl jste to vy, Hectore?“

„Půjdu do vězení,“ zamumlal a zavrtěl hlavou.

Byl na něj dojemný pohled. Bennett kolísal mezi sympatiemi k mladíkovu utrpení a strachem, že se teď složí a jeho svědectví se bude anulovat. Zeptal se tiše znovu: „Prosím, odpovězte ano nebo ne. Závisí na tom život nevinného člověka. Dal jste bratrovi injekci kokainu, která ho zabila?“

Mladý muž opět zaváhal – tentokrát jen na okamžik – a pak řekl: „Ano. Francisco mě o to *prosil*.“

V soudní síni nastala vřava a Bennett se obrátil na soudce.

„Vaše Ctihodnosti, na základě svědectví tohoto muže navrhuji, aby byl můj klient zproštěn obžaloby.“

„Námitka.“ Walters se ozval dřív, než soudce Novak stačil zareagovat. „Domnívám se, že pozornosti mého mladého kolegy unikla jedna věc. Patrně zapomněl na vaše instrukce, týkající se *zákona o neuskutečnitelném činu*, že v tomto státě je člověk vinen, i když *zamýšlí* provést čin, který již byl spáchán. Svědectví Hectora Campose nemá tudíž žádný vliv na případ doktora Lazaruse.“

Soudce Novak se obrátil k Bennettovi: „Pan Walters má pravdu. V důsledku úmyslu zůstává obvinění platné. Předvolejte dalšího svědka, prosím.“

Bennett se na okamžik odmlčel, počkal na absolutní ticho a pak, téměř šeptem řekl: „Obhajoba předvolává doktora Setha Lazaruse.“

V soudní síni se nikdo ani nepohnul, když shrbený, bledý a nervózní Seth pomalu přistupoval k svědecké lavici.

„Bude to krátké a jednoduché, doktore Lazarusi,“ pravil Bennett. „Za prvé, pokud jde o otázku obžaloby týkající se úmyslu, řekněte nám, jestli jste zamýšlel či nikoli ukončit život kapitána Campose.“

„Zamýšlel.“

„Můžete porotě říct proč?“

„Protože neměl žádný život. Myslím tím žádný realizovatelný život. Je rozdíl mezi *živým* a životem. Být naživu je jen biologický jev. Šimpanzi a brouci – i stromy a keře jsou živé věci. Ale život je něco víc. Život znamená nejen biologii, ale i biografii. Chtěl jsem ulevit utrpení někoho, kdo už nebyl člověk. Jsem přesvědčen, že kapitán Campos si zasloužil stejný osud, jaký lidská společnost poskytuje raněnému zvířeti.“

Edmunda Walterse ani v nejbujnějších, nejoptimističtějších snech nenapadlo, že by obhajoba předvolala obžalovaného na lavici svědků. Neboť FBI shromáždila na Setha tolik materiálu, že by mohl stát před soudem do konce svého života.

Prokurátor spěchal klást otázky.

„Doktore Lazarusi, když jste byl na lékařské fakultě a chodil jste v roce 1959 do kursu nazývaného chirurgické zákroky, vzpomínáte si na případy zmíněné děkanem Holmesem, kdy byla zabita laboratorní zvířata? Prosím, odpovězte ano nebo ne.“

Seth bez váhání odpověděl: „Udělal jsem to já.“

Ozval se hlasitý, vzrušený šum.

„Mám už jen jednu otázku,“ oznámil Walters. Pak se na Setha upřeně zadíval.

„Doktore Lazarusi, mezi dny, kdy zahynula ta laboratorní zvířata a vraždou kapitána Campose, *pomohl* jste někdy pacientům zemřít?“

„Námitka,“ vskočil mu do řeči Bennett. „Tato otázka je sugestivní.“

Novak se na okamžik zamyslel a pak rozhodl: „Námitka se zamítá.“

Nastalo ticho jako v hrobě, Barney objal Judy kolem ramen.

Ze svědecké lavice se žádná odpověď neozývala. Walters pak nasládle zaurgoval:

„Doktore Lazarusi, jsme velice zvědavi na vaši odpověď. *Pomohl* jste někdy jinému pacientovi?“

Seth chvíli mlčel a pak s tichým hněvem odpověděl: „Ano, pane Waltersi. Ze *soucitu*.“ Prokurátor odložil brýle a prohlásil: „Nemám další otázky.“ Když se Seth vracel na své místo, v soudní síni vládlo smrtelné ticho.

O chvíli později Bennett vstal k závěrečné řeči.

Vždycky považoval za nefér, že obhajoba musí mluvit jako první a že musí nechat žalující straně poslední slovo. Porotci, ať mají úmysly sebelepší, jsou jen pouhé *třtiny ve větru se klátící* – zvlášť v takovou pozdní hodinu. Spíš se nechají ovlivnit tím, co uslyší naposled.

A tak Bennett musí být sakra dobrý.

„Vaše Ctihodnosti, dámy a pánové porotci. Slyšeli jsme v této soudní síni mnoho působivých slov. V kouřové cloně morálních a etických otázek, které nemají naprosto nic společného s případem doktora Lazaruse, se skutečně mohla téměř ztratit fakta.

Považoval jsem za dostatečné, že Hector Campos pod přísahou přiznal, že zabil bratra dříve, než přišel doktor Lazarus. Uznávám obžalobou citovaný *zákon o neuskutečnitelném činu*, ale připomínám vám, že usmrcení ze soucitu – nebo *důstojná smrt*, jak to raději označují někteří kolegové lékaři – se provádí od nepaměti. Job v zoufalství volal po smrti. A i když je pravda, že Bůh ulevil jeho utrpení, pokud vím, neexistuje žádný jiný záznam božího zásahu na žádném onkologickém oddělení.

Obžalovaný doktor Lazarus přiznal, že zasáhl v případech, kde pacient neměl naději na život a trpěl nesmírnou bolestí.“

Odmlčel se, aby nabral dech, a tiše pokračoval:

„V každém případě, doktor Lazarus kapitána Campose nezabil. Neboť po zraněních z Vietnamu, jež ho zmrzačila, připravila o smysly a způsobila mu nesmírné bolesti, kapitán Campos již nebyl skutečně naživu. Obhajoba končí.“

Generální prokurátor Walters měl ve své pistoli tři stříbrné kulky a hodlal je všechny vypálit.

Začal s Asociací amerických lékařů.

„Dámy a pánové porotci, rád bych dodržel přání soudce, abychom se zde omezili na obžalovaného, a tak jen letmo zmíním prohlášení Asociace amerických lékařů z roku 1973 nazvané *Lékař a umírající pacient*. Říká se v něm, cituji: *Úmyslné ukončení života jedné lidské bytosti druhou – a zde dokonce užívají výraz usmrcení ze soucitu – je v rozporu s tím, oč usiluje lékařské povolání*. Konec citátu.

Ale nechme stranou AAL. Možná si vzpomenete na pokus obhajoby zatáhnout sem katolickou církev, a to otázku na děkana Holmese o jediném prohlášení, které před mnoha lety učinil papež Pius. Ale připomeňme si také slova otce O'Connora, katolického kaplana z nemocnice pro vojenské veterány, kde kapitán Campos zemřel –"

Zvýšil hlas a četl: „*Církev vždy byla a je proti tomu, aby se komukoli za jakýchkoli okolností bral život*.

Dovolte, abych k tomu dodal, že židovští teologové jsou v této záležitosti stejně rozhodní. Maimonides – sám lékař – napsal, že *člověk, který umírá, by měl být v každém ohledu považován za žijícího člověka*."

Odmlčel se a pak dodal: „A slyšeli jsme, že Korán výslovně prohlašuje, že euthanasie, dokonce i když o ni oběť žádá, je hřích, a ti, kdo ji provádějí, by neměli, cituji, *nikdy přijít do nebe*.

Obžalovaný pod přísahou připustil, že pomáhal lidem zemřít. Řečeno jinými slovy, subjektivně rozhodoval o tom, kdo bude žít a kdo nikoli. To je zajisté jen výsadou Boha. Jednou tohle udělali nacisté šesti miliónům lidí a celý civilizovaný svět volal po jejich potrestání.

Dámy a pánové porotci, víme, že nejsme bohové. Snažně vás prosím, nenechte nás jednat jako nacisty. Obžaloba končí."

Bylo už pozdě. Soudce důrazně instruoval porotu, aby ignorovala citově zabarvená prohlášení obou stran. Nebrat na zřetel „filozofování o životě a smrti" obhajoby, ani z druhé strany dovolávaní se bizarní trojice AAL, katolické církve a Hitlera – nikdo z nich dnes nestojí před soudem. Měli jen rozhodnout, zda je doktor Lazarus vinen vraždou nebo úmyslem zavraždit a zda má být tudíž potrestán.

Té noci nespal nikdo. Nikdo.

I když bylo pochybné, že výrok poroty bude vynesen dříve než pozdě odpoledne, hlavní osoby byly v soudní síni příštího rána úderem deváté. Dvacet minut po dvanácté vstoupila porota.

Zdálo se, že v místnosti není žádný kyslík, jako by přítomní vydýchali všechen vzduch.

Soudce Novak zaujal své místo.

„Dámy a pánové porotci," zeptal se, „shodli jste se na výroku?"

Hlavní porotce Arthur Zinn, povoláním zubní lékař, vstal a řekl: „Shodli, Vaše Ctihodnosti, shledáváme obžalovaného vinným –"

V soudní síni vypukla vřava. Novak divoce bušil kladívkem a dožadoval se pořádku. Hlavní porotce zřejmě nedomluvil. Když se bouře opět trochu utišila, soudce se znovu zeptal: „Ano, doktore Zinne, říkal jste…"

„Podle vašeho pokynu jsme výrok o vině opřeli o znění zákona. Ale jednomyslně jsme odhlasovali, že vás požádáme, abyste vynesl nejmírnější rozsudek, jaký můžete."

Porota přenesla všechnu tíhu rozhodnutí na soudce. Mohl by Setha poslat na zbytek jeho dnů do vězení nebo ještě dnes domů na večeři.

„Dobrá," řekl nevrle Novak a pohlédl na advokáty. „Žádají shovívavost. Máte ještě oba slovo – *a mluvte krátce*."

Walters vstal.

„Myslím, že je dost jasné, Vaše Ctihodnosti, že kapitán Campos nebyl zdaleka prvním, koho *léčil* tento takzvaný *doktor*. Takže si myslím, že obžalovaný má na svém kontě smrt mnoha lidí."

„Dobrá," řekl netrpělivě soudce. „A co vy, doktore Landsmanne?"

„Vaše Ctihodnosti, obžalovaný má bezúhonnou minulost. Prosíme nejen za něj a za jeho rodinu, ale i za stovky nemocných lidí, které celá léta svědomitě léčil, abyste vynesl co nejmilosrdnější rozsudek."

„Dobrá," řekl znovu Novak, „líčení se přerušuje do 15 hodin dnes odpoledne." Klepl kladívkem a byl pryč.

Bylo dvacet minut po čtvrté hodině, když se soudce znovu objevil a zaujal své místo.

„Obžalovaný, vstaňte.“

Seth se postavil a nejistě se opřel o stůl před sebou.

Z Novakových očí bylo zřejmé, že je popuzen. Sethovi se začala točit hlava.

„Doktore Lazarusi,“ začal soudce, „porota vás shledala vinným. Rád bych dodal, že advokáti na obou stranách jsou také vinni tím, že z toho udělali otázku filozofie, náboženství – a taky pořádné divadýlko. Moc velkou službu vám neprokázali.

Navzdory tomu jsem si uvědomil jednu věc. Jste upřímně oddán úsilí ulehčovat lidské utrpení. Žádná lidská bytost by neměla být mučena, ať již nacistou – nebo knihou zákonů. Odsuzuji vás proto ke třem letům – podmíněně.

Dámy a pánové, vezměme si svá svědomí a pojďme domů.“

52

Večer po skončení soudního jednání slavili Seth, Judy, Barney a Bennett vítězství v Le Perroquet.

„Nemůžu tomu uvěřit," brumlal si pořád Seth v objetí Judy, „nemůžu uvěřit, že jdu domů. Bylo to jako zlý sen."

„Já tě probudím," řekla zamilovaně Judy.

Lazarusovi tak toužili jít domů a být spolu sami, že po flambované Aljašce se hned vymluvili na únavu a odešli.

Nechali Bennetta a Barneye samotné – s téměř dvěma lahvemi nedopitého šampaňského.

„Landsmanne, byl jsi skvělý," pogratuloval mu Barney.

„Ne, to se pleteš," odpověděl Bennett střízlivě (i když začínal být opilý). „Tyhle procesy jsou jako ruleta. Nikdy neznáš vítězný číslo předem. Závisí to na dni, na náladě poroty, na postoji soudce – a nejvíc ze všeho na štěstí. Víš, medicína není exaktní věda, ale v právech závisí na náhodě desetkrát víc."

„Chceš mi tím naznačit, že se ti to nelíbí? Vždyť děláš závratnou kariéru."

„Jo," odpověděl sarkasticky Bennett, „to je asi ten hlavní důvod, proč to nesnáším. Někdy se úplně nenávidím za to, co musím dělat – jako vypořádávat se se svědčícími lékařskými experty. Víš – lámat je, oslňovat je fakty, která nejsou vždycky přísně relevantní – dokonce využívat své lékařské kvalifikace k zastrašování toho ubožáka, který se v dobrém úmyslu do toho nechal zatáhnout, aby udělal nemyslitelné – aby řekl pravdu."

„Moc ti chybí operační sál?"

„Ani ne," odpověděl nepřesvědčivě Ben a o chvíli později se přiznal. „Jo, chybí, a nejde jen o chirurgii, ale o – nevím, jak to říct – o uspokojení z léčení. Práva jsou pro mě zaměstnání – medicína byla povolání."

Dal si další lok šampaňského a změnil téma.

„Mimochodem, jak to vypadá s tvou knihou?"

„Dokončuji první verzi. Kvůli čemu sis na to tak najednou vzpomněl?"

„Jen kvůli prostému faktu, že tak zatraceně málo doktorů bylo ochotno svědčit ve prospěch toho, čemu říkáme profesionální společenství.“

„Buď klidný, Bene, v tý knize bude všechno – dobrý, zlý – i směšný. Musíš ale pochopit – jako se pořád snažím i já – že doktoři jsou jen křehký lidský bytosti. A žádná lidská bytost není imunní vůči strachu.“

„Už bys mohl vědět, že doktoři můžou být leccos, ale nemůžeš je nazývat lidskými bytostmi – mohli by tě žalovat pro urážku na cti.“

Barney se zasmál.

„Něco ti povím, Landsmanne. Mluvíš jak kombinace advokáta v depresi a doktora, který přišel o iluze.“

Bennett pozoroval, jak bublinky vyprchávají ze sklenice.

V nastalém tichu si Barney poprvé uvědomil, jak je Bennett nešťastný.

Jaké má přátele – kromě Laury a mě? A někdy si ještě myslím, že si i nás drží od těla. Proč chodil s miliónem žen a nikdy s žádnou nezůstal?

„Bene, můžu se tě na něco vážně zeptat?“

„V tuhle noční hodinu?“ usmál se Bennett.

Barney chvíli váhal, pak překonal ostýchavost a zeptal se: „Proč jsi tak neuvěřitelný samotář?“

Bennetta to nevyvedlo z konceptu. „Ty jsi doktor přes makovici,“ odbyl ho, „to bys měl říct ty mně.“

„Já to nevím, proto se ptám. Nemůžu se ale koukat na to, jak je mýmu nejlepšímu příteli bídně. Proboha, mluv se mnou – já tě nebudu odsuzovat. Jaký místo mají ženy v tvým životě?“

Bennett se znovu zadíval do sklenice.

„Jaká žena by se mnou byla, Barne? Vždyť pro Židy jsem černoch, pro černochy Žid, pro bílé jsem černý a pro černé bratry mám kůži moc vyšisovanou. Já žiju v zemi nikoho. Kam vůbec patřím?“

Barney váhal, přemýšlel, zda se po celé té době odváží přimět svého nejlepšího přítele, aby čelil pravdě o sobě samém.

„Víš, Landsmanne, všechny takové nejsou.“

„Kdo? O čem to sakra mluvíš?“

„Mluvili jsme o ženách, pane doktore. A já jsem jen vyjádřil svůj odborný a zároveň osobní názor, že všechny ženy nejsou jako tvoje matka.“

„Hannah?“

„Ne, brácho, myslím tím ženu, která ti dala život… a pak z něj odešla.“

Bennett se náhle neovládl a zařval: „To jsou samý psychiatrický žvásty, Livingstone. Já ne –“

Barney ho přerušil. „To už jsem slyšel miliónkrát – že ti na ní vůbec nesejde. Ale buď k sobě čestný, Bene – lžeš, a hlavně sám sobě.“

„Všichni psychiatři jsou na jedno brdo. Co by z vás bylo bez matek“?“

„Přesně to, co bys byl *ty* bez *tvý* matky.“

Barney se na chvíli odmlčel, aby se vzrušená nálada opět trochu uklidnila. „Poslyš,“ řekl tiše, „všechny nejsou jako Lorraine. Všechny nezmizí a nenechají tě s dírou v srdci…“

Dívali se na sebe a nikdo z nich nevěděl, co říct. Nakonec promluvil Bennett.

„Víš, co bolí nejvíc? Že tys to věděl a *já* ne.“

Utrápený výraz v přítelově tváři naplnil Barneye ihned výčitkami. Odpusť, brácho. Šláp jsem vedle.“

Bennett zavrtěl hlavou. „Ne, Barne. Právě k tomu máme opravdové přátele.“ A pak dodal: „Což je další věc, kterou jsi mě naučil.“

Do ticha se ozval kovový hlas Marka Sylberta. „Promiň, Bene – “

Bennett i Barney vzhlédli; z nevýslovně smutného výrazu svého černošského kolegy udělal Sylbert nesprávný závěr.

„Ach – mám pocit, že ti to Barney právě sdělil. Bene, je mi to líto, moc, moc líto.“ Bennett na něj zmateně zíral. „Marku, o čem to sakra mluvíš?“

„Chceš říct, že jsi ještě neslyšel o otci?“

Bennett instinktivně vstal, připraven čelit jakékoli zprávě, a odpověděl: „Ne – stalo se něco?“

„Je mrtev,“ pronesl Sylbert hlasem, jímž se jeho přístroj pokusil vyjádřit zašeptání. „Zemřel včera v noci. Protijedoucí auto se dostalo přes svodnici a zasáhlo řidičovu stranu. Matce se celkem nic nestalo – je jen v hrozném šoku. Byla dokonce schopna v sanitce s Herschelem mluvit. A musela mu slíbit –“

„Slíbit co?“

„Že… ať se stane cokoli, neřekne ti to dřív než skončí soudní jednání.“

Sylbert tam nyní bezradně stál a nevěděl, co ještě říct nebo udělat.

Barney vstal a objal přítele kolem ramen.

„Pojď, Bene,“ řekl tiše, „půjdu s tebou domů.“

53

„Pane a králi, soucituplný,
přijmi do své veliké milosti
duši Herschela Landsmanna,
jenž byl povolán ke svým otcům.“

Bylo horké odpoledne. Na tvářích účastníků pohřbu Herschela Landsmanna se mísily slzy s potem.

Přišla téměř stovka lidí, ale většina známých a zaměstnanců zesnulého zůstala v uctivé vzdálenosti od hrobu, aby Hannah, zmítaná vzlyky, a Bennett, o něhož se opírala, se mohli s Herschelem rozloučit v soukromí.

Herschelův bratr Steve byl také přítomen, ale – což bylo charakteristické – stál se svou ženou na opačné straně hrobu.

Řečník, hladce oholený rabín, který neznal situaci v rodině, stál nad hrobem a v dusivém vedru téměř nedýchal.

„Herschel požádal, abychom ho nijak nevychvalovali…“ Pohlédl v rozpacích na Stevea, z jehož zamračené tváře bylo zřejmé, že se ještě před chvílí snažil toto poslední přání zmařit.

„Přesto,“ pokračoval rabín, „jsem si jist, že by neměl nic proti tomu, abych přečetl krátkou pasáž z *Výroků moudrých patriarchů*: Když zemře muž, neprovází ho stříbro ani zlato – jen spravedlivost a dobré činy. Neboť se praví, že až půjdeš, budou ti ukazovat cestu, až si lehneš, budou nad tebou bdít a až se probudíš, budou si s tebou povídat.

Pozemské dny Herschela Landsmanna skončily. Nechť jeho památka žije dál v srdcích těch, kdo ho milovali.“

Rabín pohlédl napravo a nalevo a tiše oznámil: „Je čas na kaddiš.“

Steve přistoupil o krok blíže k hrobu a Bennett zašeptal: „Jsi v pořádku, mami?“

Hannah přikývla. „Ano, ano. Řekni za něj kaddiš, Bene.“

Navzdory jejímu ujištění, že je v pořádku, Bennett váhal nechat matku stát samotnou. Barney se protlačil dopředu a objal ji kolem ramen.

Ben popošel k hrobu a pohlédl na rabína, aby mu dal pokyn k zahájení modlitby.

V tu chvíli uslyšel, jak Steve říká: „Nech toho, Bene, to už zacházíš příliš daleko. Já se za něj pomodlím."

Steve se obrátil na rabína, aby mu pomohl.

„Já nerozumím," řekl kněz.

Steve pohlédl přes hrob na Bennetta. „Vidíš, on ani neví, proč tam jsi. Nemáš důvod –"

„Promiňte," přerušil ho rabín a pak pokývl směrem k Bennettovi, „ale to není syn Herschela Landsmanna?"

Dříve než mohl Steve začít protestovat proti Bennettovu oprávnění, Hannah zvolala: „Nech ho, Stefane, on je Herschelův chlapec, Herschel ho miloval z celého srdce. *Ty* jdi pryč!"

Konsternovaný Steve jen beze slova sledoval Bennetta, jak se ptá: „Můžu začít?"

Rabín podal Bennettovi modlitební knihu:

„Ne, děkuji. Umím to zpaměti."

Zcela se ovládl a začal silným hlasem odříkávat: „*Jisgadal ve-jiskadaš šmej rabo…*"

Bennettův smuteční akt byl v jistém smyslu dvojí. Neboť před téměř třiceti lety stál Herschel u hrobu jeho otce a modlil se za něj v zastoupení Bennetta.

A v této hodině nejhlubšího smutku byl tento akt lásky vykonán znovu.

54

Profesorka Laura Castellanová se cítila nesvá. Téměř čtyřicetiletá, seděla v čekárně u porodníka s děvčaty skoro tak mladými, že mohly být jejími dcerami. Barney chtěl, aby mu dovolila jít s ní, ale Laura odmítla. Byl tak rozrušen, že Laura už z toho měla i doma nervy pryč.

Navíc se obávala, že dr. Sidney Hastings („nejlepší, absolutní jednička," jak zněl závěr Barneyova podrobného výzkumu) by si mohl vykládat posedlost bláznivého psychiatra péčí o nenarozené dítě jako vměšování do své profese.

A po pravdě řečeno, Hastingse vůbec netěšilo, že si ho vybral tak význačný pár, jako je Laura a Barney. Věděl totiž, že lékaři jsou notoricky nervózní a těžko zvládnutelní rodiče. A jednat hned se dvěma, to může být o rozum.

Nemýlil se. Neboť Laura, díky své specializaci, byla úplným a aktualizovaným seznamem všech možných katastrof v děloze.

„Nemůže to být trisómie – 13, Sidney? Jak brzy můžeš zjistit spinu bifidu nebo Downa? Jak často chceš rentgenovat?"

„Uklidni se, Lauro. Začínáš hysterčit kvůli ničemu."

„To není hysterie, Sidneyi. Je nezvratitelným vědeckým faktem, že s každým rokem přes pětatřicet prudce stoupá možnost narození dítěte s malformací. Jedno z tisíce ve čtyřiceti, jedno ze tří set ve dvaačtyřiceti, jedno z osmdesáti v –"

„Lauro, nemusíš mi vypočítávat všechny možnosti a nemusíš si s tím ani dělat žádné starosti – protože to nikomu z nás neprospěje. Přespříští týden uděláme amniocentézu a uvidíme."

„Ale dělá ten Levine sonografii dobře? Pracoval jsi s ním už někdy? Víš určitě, že umí zavést jehlu tak, aby nic nepoškodil? Kde vystudoval? Jaké používá nástroje? Mohla bych se s ním sejít, jen tak, víš –"

Hastings se opřel o stůl a složil hlavu do dlaní.

„Lauro, proboha," zaúpěl melodramaticky, „měl bych tě asi nechat, abyste si to s Barneyem udělali podle svého. Stejně o všem pochybujete."

„Tak dobrá,“ vzdychla si Laura. „Vynasnažím se s tím přestat. Ale musela jsem Barneyovi přísahat, že mu příště dovolím, aby šel se mnou.“

„Fajn. Budeš mě hodinu předem varovat, abych mohl zmizet z města.“ Laura pomalu vstala. Vůbec se neusmála. Hastings nemůže pochopit, co to dítě pro ni a pro Barneye znamená. Když ale došla ke dveřím, Hastings za ní tichým, uklidňujícím hlasem zavolal: „Lauro, prosím tě, nedělej si starosti. Slibuju ti, že všechno bude v pořádku.“

Chabě se usmála a řekla: „Oba víme, že žádný lékař nemůže něco takového slíbit. Takže navrhuju dohodu. Ty mě ušetříš prázdných frází a já tě ušetřím svého manžela.“

„Platí,“ přitakal Hastings a spokojeně a s úlevou se usmál.

Dost na tom, že mu Barney telefonoval, kdykoli objevil nějakou obskurní, ale hypoteticky možnou anomálii, letmo zmíněnou nějakým porodníkem z 19. století.

„Dýchej, Lauro, dýchej!“

Barney se proměnil v tyranského trenéra, když začala příprava jeho „atletické hvězdy“ na přirozený porod.

„Nezapomeň… raz-dva,“ povzbuzoval ji, když dohlížel na to, jak dělá na podlaze sklápěčky, „že budeš chtít zase co nejrychleji mít svou figuru… tři-čtyři.“

„Chceš říct, že ty budeš zase chtít mou figuru –“

„Jo – protože máme všechno společně,“ usmál se Barney. „Tak jedem… tři-čtyři.“

Laura trpěla jen mírnou ranní nevolností. To je oba znepokojovalo, neboť nauzea, jakkoli nepříjemná, je bezpečným znamením, že všechny hormony proudí v těle ženy zdravým tempem.

„Ale poslyš, Lauro,“ protestoval ubohý, utrápený Hastings, „v téhle věci neexistuje žádná norma. Tvoje těhotenství postupuje dobře – měla bys být ráda, že ti nebývá zle.“

„Ne,“ namítla Laura, „byla bych šťastnější, kdybych vyzvracela oběd.“

Hastings vzdával stále větší měrou tiché díky Bohu, že těhotenství u lidí trvá jen čtyřicet týdnů. (Koneckonců, řekl si v duchu, u slona to jsou téměř dva roky.)

A najednou tu byl šestnáctý týden. A Barney se třásl v ordinaci dr. Levina, kde se právě prováděla amniocentéza, delikátní zákrok, při němž doktor zavede znepokojivě dlouhou jehlu břichem do amniálního vaku a odebere vzorek plodové vody.

Barney věděl, že při laboratorní analýze vzorek odhalí řadu deformací a abnormalit, ale zároveň také věděl, že ten zákrok není bez rizika; zvyšuje možnost potratu o další desetiny procenta. A přidává další vrásku na čelo čtyřicetileté těhotné ženy – a jejího manžela.

„Jak brzo se to dozvíme?“ zeptal se Barney – jenž požádal, aby směl být přítomen,

„Říkal jsem ti to, když jsi včera volal,“ upozornil ho Hastings. „Musím vám s lítostí sdělit, že věda od rána nepřišla s žádnou inovací. Výsledky trvají dva týdny. Protože jste ale oba lékaři, zařídil jsem speciální termín –“

Barneyovy oči se rozšířily nadějí. „Skutečně?“

„Ano,“ prohlásil Hastings s úšklebkem. „Pro vás to bude za pouhých čtrnáct dní.“

„Špatná zpráva. Je tam malformace – trisómie-21 – Downův syndrom.“

„Jak si tím můžeš být tak jistá, Lauro?“

„Nevím, Barne, jen to cítím. Vlastně, chci říct, necítím nic. Určitě bych teď už měla cítit nějaké kopání nebo něco takového.“

„Třeba to je nočňátko a provádí akrobatický cvičení, jen když spíš.“

„Neprovádí – vůbec nespím.“

Ale nějak těch čtrnáct dní uplynulo. A nějak se stalo, že se Barney a Laura neutopili v hlubinách vlastního pesimismu. Nakonec, jednou v devět hodin večer, zavolal Sidney Hasting.

„Omlouvám se, že volám tak pozdě, Lauro, ale byl jsem na sále…“

Doktor náhle uslyšel zvuky jakési tahanice. Barney vytrhl Lauře telefon z ruky a vykřikl: „Sydneyi, jen jedno slovo, je to v pořádku nebo ne? Prosím, jen jedno slovo!“

Na druhém konci telefonu se ozval mohutný smích a porodník otcovsky uklidnil rozčileného psychiatra: „Všechno je v pořádku, Barneyi. A je to kluk.“

O dva dny později zavolala Laura Barneyovi o přestávce mezi dvěma pacienty a oznámila mu se slzami v očích: „Harry mě kopl, Barne. Cítila jsem, jak kope.“

„Bylo to pravou nohou nebo levou?“

„Jaký je v tom rozdíl?“

„Jestli bude levák, budu muset přepracovat osobní plán sportovního rozvoje.“

Snad nejhroznější věcí na druhém trimestru těhotenství je to, že se nic neděje. Tedy, zdá se, že se nic neděje. Všechny orgány jsou už vytvořeny v miniaturní formě a teď prostě potřebují čas, aby vyrostly. To vše poskytovalo Lauřině fantazii volný prostor, aby si představovala všechny možné katastrofy.

Dvacet týdnů: Dítě narozené tak brzo by mělo nulovou šanci na přežití. Dvacet pět: Kdyby se narodilo teď, pravděpodobnost by byla deset ku jedné v neprospěch životaschopnosti a ještě menší by byla, pokud jde o normálnost dítěte.

Laura si oddechla úlevou teprve když v dvacátém osmém týdnu měřili dítě ultrazvukem. Kdyby se narodil v tuto chvíli, šance na přežití – v rukou dobrého neonatologa – byly už ve prospěch jejich syna.

Nějak se vzájemně uklidňovali a – při večerních kursech přípravy k přirozenému porodu dvakrát týdně a při každodenním přísném posilování svalů pod dohledem „trenéra Livingstona“ – byli schopni udržet si zbytky duševního zdraví.

Pak konečně nastal čtyřicátý týden. Ale nic se nedělo.

Hastings je oba zavolal do své ordinace. Barneye to vyvedlo z míry, neboť Hastings tentokrát poprvé z vlastní iniciativy pozval Barneye.

„Nemějte obavy,“ uklidňoval je. „Víc než deset procent těhotenství trvá přes čtyřicet týdnů, zejména když jde o prvorodičku, jako v tvém případě, Lauro! Chci říct, že je pořád ještě dost neobvyklé čekat na první dítě do vašeho věku.“

Ve tváři se mu objevil vážný výraz.

„Hm, chci se vás obou zeptat na něco závažného…“

Barneyovi kleslo srdce. Laura přestala dýchat.

„Je to, samozřejmě, přísně důvěrné.“ Odmlčel se a pak téměř zašeptal: „Moje manželství se dostalo trochu do nesnází. Ve skutečnosti by se dalo konstatovat, že je těsně před krachem.“

Co to může mít sakra společného s námi, divila se Laura.

Hastings to vzápětí objasnil: „Dohodli jsme se s Louisou, že to ještě zkusíme dát dohromady. Jeden náš přítel nám půjčil chatu u jezera Champlain. Myslím, že pět nebo šest dní na té chatě by mohlo odvrátit katastrofu.“

Odmlčel se a pohlédl na ně.

Barney vycítil, co bude Hastings říkat, a už předem se navztekal.

„Viděl jsem spoustu takových těhotenství,“ pokračoval Hastings, „a jsem si jist, že Laura neporadí v té době, co budu pryč. A kromě toho, kdyby to na ní přišlo, hned vedle je malé letiště – skočím do soukromého letadla a jsem tu natotata.“

Pak promluvil otcovským tónem. „Koukejte, já vím, jak je to dítě pro vás oba důležité. A jsem vám osobně i odborně zcela k dispozici. Jestli byste kvůli mému odjezdu z města cítili sebemenší nejistotu, řekněte to a já prostě nepojedu.“

Nastalo ticho. Barneyovi i Lauře bylo jasné, že to není fér žádost. Jsou citově vydíráni za cenu jeho manželství.

„Poslyš, Sydneyi,“ začala Laura, „přirozeně chci, abys to dělal ty. Ale jestli je tvůj tým dobrý –“

„Lauro, slíbil jsem ti, že na sále budou samé hvězdy a všechno jsem už taky zařídil. Za prvé, Armand Bercovici má snad nejlepší porodnické ruce v Americe. Otevřeně říkám, je to jediný porodník, kterého bych pustil k vlastní ženě, kdyby to potřebovala. Nechal jsem mu veškerou tvoji dokumentaci a on už tvůj případ dokonale zná. A místo sestry tam budeš mít našeho specialistu na ultrazvuk – je to naprosto brilantní Íránec Reza Muhradi. Bude tam jen kvůli monitorování stavu dítěte, takže Bercovici se bude moct plně soustředit na Lauru.“

„To zní báječně," prohlásil Barney a před očima si znovu promítl, stejně posedle jako už celé týdny, obraz porodního sálu, kde v zářivých světlech zdvíhají za nožičky a hlavou dolů jejich dítě.

„Ale stejně," nabídl se Hastings, „kdybyste se cítili bezpečnější, když tady budu, zruším ten výlet. To dítě je příliš důležité."

Barney a Laura na sebe pohlédli, ale v očích druhého zahlédli jen pochybnosti a váhání. Pod Hastingsovým tlakem pomalu kapitulovali. Nakonec promluvila Laura.

„Co s tím, k čertu, tvoje manželství je taky důležité, Side. Jeď – já přemluvím děťátko, aby počkalo, dokud se nevrátíš."

Hastingsovi se po tváři rozlila obrovská úleva.

„Doprčic," ulevil si Barney, když se vraceli autem domů. „Jak se můžou dva doktoři nechat ukecat a souhlasit s něčím, o čem oba vědí, že je to riziko?"

„Je to zvláštní – i doktoři se bojí jiných doktorů. Jenže naše zbabělost má i světlou stránku. Slyšela jsem o Bercovicim. Je o sto procent lepší než Hastings a abych řekla pravdu, radši bych měla na sále jeho, kdyby se něco stalo. Dokonce by to mohla být klika, kdyby se naše *niňo* narodilo, až tady Sidney nebude."

Barney přikývl a pak promluvil k jejímu vystouplému břichu: „Hele, Harry, máš jen pět dní na to, abys vylez, tak sebou koukej hodit."

Ukázalo se, že jde o zázračné dítě – již prenatálně poslušné. Neboť ani ne za dvacet hodin začaly Lauře porodní stahy.

„Doprčic," zpanikařil náhle Barney, „radši zavolám Sidneye. Bude mít akorát dost času, aby přiletěl zpátky."

„Ne," nesouhlasila Laura, „nejspíš tam ještě nedojel. Pomoz mi změřit interval mezi kontrakcemi a pak zavolej do nemocnice, ať seženou Bercoviciho."

Barney utíkal pro stopky, naměřil své sportovkyni osm minut a spěchal k telefonu. Byl tak nervózní, že dvakrát vytočil špatné číslo.

„Je to dobrý, Castellanová," ujistil ji Barney. „Bercovici je už v nemocnici u operace karcinomu. Kolem poledne má být hotov. Říkali, že máme čekat, dokud se nedostaneme pod čtyři minuty, a pak přijet. Já myslím, že bychom měli jet hned."

„Ne, Barne, jestli říkají, že je příliš brzo – „Její slova byla přerušena kontrakcí dělohy.

Ve dvanáct hodin už Barney nedokázal déle čekat; popadl kufřík, který sbalili před třemi týdny, pomohl Lauře do auta a zavezl ji na porodnické oddělení. Laura jen taktak došla k lůžku, kde se chytila za břicho.

Barney se zeptal na dr. Bercoviciho a dozvěděl se, že je ještě pořád na chirurgii. Barney v tom viděl dobré znamení. Ten člověk je zřejmě velice pečlivý.

Přijeli s vozíčkem a i když Laura protestovala, odvezli ji na „hekárnu."

Byla to malá místnůstka s různými hadičkami visícími od stropu, s kyslíkovou bombou a monitorem na měření srdečního tepu matky a plodu. Velká fototapeta na zdi ukazovala poklidný newenglandský les – byla tu bezpochyby proto, aby matky měly na co koukat, když se snaží prodýchat bolestivé stahy.

Dvě hodiny. Bercovici stále nikde.

„Co sakra dělá?" rozčiloval se Barney. „On jí snad operuje všecko!"

„Pšššš," tišila ho Laura. „Budem se koncentrovat na koncentraci. Když bude nejhůř, odvedeš ten porod sám."

Její poznámka manžela nepobavila.

Tři hodiny. Vstoupil malý, štíhlý mladík s vlasy černými jak uhel a představil se jako dr. Muhradi.

„Kde je kruci doktor Bercovici?" chtěl vědět Barney.

„Je stále na chirurgii. Říkali mi, že to je velmi složitá operace. Ale v každém případě, já ho zatím zastoupím. Teď se podívám na vaši paní."

Když začal vyšetřovat Lauru a kontrolovat dilataci branky, Barneye se zmocnil nepříjemný pocit, že to ten klouček snad přebírá.

V tuto chvíli měla Laura stahy už tak časté a tak bolestivé, že se nebyla schopna soustředit na nic jiného.

„Požádám nějakou sestru, aby tady počkala s doktorkou Castellanovou, a vás zatím vezmu na šálek kávy," sdělil Muhradi Barneyovi. „To vás uklidní."

Barney pohlédl na Lauru, jež zachytila poslední slova.

„Jen jdi, Livingstone," vyzvala ho s vynuceným úsměvem, „zasloužíš si ode mě odpočinout."

Barney, jenž měl ambivalentní pocity, hraničící až s pocitem viny, přivítal možnost, aby se chvíli nemusel dívat, jak milovaná žena trpí bolestí. Pili s mladým Íráncem ve stoje kávu na sesterně, když náhle k Muhradimu přiběhl nějaký doktor, jenž podle věku vypadal, že má sotva po promoci. „Rezo," vyhrkl bez dechu, „mám nějaký problémy s předčasným porodem na pětce. Mám strach, že tam už nezastavím stahy –"

Íránec se usmál a řekl: „Já se mrknu." Vzal mladšího doktora kolem ramen a šel mu poradit.

Hm, pomyslel si Barney, bude asi opravdu dobrý, když za ním takhle běhají se svými problémy. Vrátil se zpátky k Lauře.

Interval mezi stahy se mírně zkrátil, ale byly delší a silnější.

„Zavolej Bercoviciho, Barne," zamumlala. „Už to dlouho nevydržím."

„Nemusíte se obávat, doktorko Castellanová," ozval se Muhradi, jenž vklouzl do místnosti. „Mluvil jsem s doktorem a ujistil ho, že branka ještě zdaleka není zašlá a že má tedy čas trošku si oddechnout. Byl sedm hodin na sále."

Barney byl stále úzkostlivější. „Nemyslíte, že je načase dát jí něco proti bolestem?"

„Dáme ji epidural, tak jak jste žádali, takže bude při porodu při plném vědomí. To ale bude muset počkat. Zatím se poradím s anesteziologem, jestli by jí nedal něco, co by jí v té nepříjemné situaci ulevilo."

„Skvělý," vydechl úlevou Barney, „to je skvělý."

„Pojď sem, ty tygře," zavolala slabým hlasem Laura, „jedl jsi dneska vůbec něco?"

Barney k ní přistoupil a vzal ji za ruku. „Nepamatuju se. Vím jen, že ty jsi nejedla od včerejška."

„Já nemůžu. Vždyť to víš. To ale neznamená, že ty bys měl umřít hlady. Zajdi si dolů a dej si –"

„Ne, Lauro. Já se odtud nehnu."

Právě v tu chvíli se vrátil Muhradi, jehož útlá postava se po boku obrovitého anesteziologa změnila v trpasličí.

„Zdravíčko, doktor Ball jméno mé. Slyšel jsem dobře, že paninku něco bolí?“

Navzdory bolestem Lauru napadlo: Proboha, proč musí být ten trouba tak arogantní.

Ve své bezmoci však jen zdvořile odpověděla: „Ano, kdybyste měl něco na otupení bolesti, ale abych zůstala při vědomí.“

„Bez problému, paninko. Jen žádný strachy. Dám vám jen malinkou injekci a bude vám líp než na Silvestra.“

„Nic takovýho nechce, pane doktore,“ vmísil se Barney. „Jenom jí utlumte bolesti.“

Ball, jenž nevěděl, že Barney je lékař, pouze povýšeně odpověděl. „Tohle nechte na mně, chlapče. Už jsem pomohl tolika matkám, že byste to nespočítal.“ Při těchto slovech – s rychlostí a zručností, jaké by od člověka jeho postavy nikdo neočekával – aplikoval Lauře injekci skopolaminu. Téměř okamžitě se jí zatočila hlava. Velký muž potom kývl na malého a poručil: „Zavolejte mě, až budete připraveni na epidural,“ a odpochodoval.

Barney se posadil k Lauře, vzal ji za ruku a pomáhal jí dýchat. Polštář měla celý propocený.

Vstoupila sestra s nějakými lejstry na podložce a podala je Barneyovi. „Potřebujeme podpis manžela, abychom mohli nasadit analgetika a epidural. Podepsal byste se laskavě zde a na tom druhém papíře?“

„Barneyi,“ zasípala Laura, „tohle není v pořádku. Ty pitomý stahy by neměly trvat tak dlouho. To není normální.“

Barney vyběhl pro Muhradiho. Byl v čekárně a kouřil.

„Pane doktore,“ vykřikl na něj, „začíná mít nekontrolované stahy.“

„To je v pořádku,“ ušklíbl se mladík.

„Čím to je?“ chtěl vědět Barney.

„Dal jsem jí do infúze trochu oxytocinu k stimulaci dělohy. To pomůže.“

„Asi to pomáhá až moc. Měl byste se radši na to podívat.“

Íránec zamáčkl cigaretu a následoval Barneye.

Již zvenku slyšeli, jak Laura hystericky křičí.

„Přiveďte sem toho pitomýho doktora!“

Mezi sestrami, jež se seběhly kolem Lauřina lůžka, byl také dr. Ball.

„Ta ženská je hysterická," poznamenal nasupeně anesteziolog. „Já ji radši uspím."

„Jen to zkus, frajere, a já tě uspím taky," vyštěkl na něj Barney a hnal se k Lauře.

Laura jen sípala: „Monitor… monitor."

„Co se děje, Lauro? Povídej!"

„Řekla jsem sestře, ať to otočí, abych viděla na záznam. Neříkali, že ten pitomec Muhradi má být expert? Proč se sakra nekoukal na ten zatracenej monitor?"

Její panika stoupala.

„Ukazuje to, že plod je ohrožen – naše děťátko je v nebezpečí!"

„Tak okamžik," zasáhl Muhradi, „nebudeme si tady všichni hrát na doktora. Za paní Livingstonovou jsem odpovědný já."

„Vy? Kde je ksakru Bercovici?" dorážel na něj Barney.

„Kčertu s Bercovicim," vykřikla ochraptěle Laura, „ten záznam ukazuje, že se dítěti zpomaluje srdce. Je tam nějaký problém. Někdo mi musí okamžitě udělat řez."

V tu chvíli se Muhradi pořádně zadíval na monitor a zjistil, že pacientka má až moc pravdu.

„Dobrá," přikázal, „všichni ven. A to znamená *všichni*." Obrátil se na jednu sestru. „Nasaďte jí kyslík a okamžitě ji převezte na sál.

„Jdu se umýt."

Dříve než se kdokoli stačil pohnout, Laura bezmocně vykřikla: „Barneyi, pomoz mi, pomoz mi."

V okamžiku stál u ní. „Co – co chceš, abych udělal?"

„Otoč mě. Jsem tak zdrogovaná, že to sama nedokážu. Pomoz mi na kolena. Tím se sníží tlak na aortu, dítě dostane víc krve."

„Slyšeli jste ji," zaječel Barney na sestry. „Pomozte mi ji sakra otočit, já jsem taky doktor!"

Laura v těhotenství značně přibrala na váze. Barney s vypětím všech sil – za pomoci jediné sestry, která pochopila, co Barney dělá – obrátil Lauru tak, že se opírala o lokty a o kolena. Dveře se rozlétly a přispěchaly dvě další sestry, aby odvezly lůžko na porodní sál.

„Barneyi, zůstaň se mnou," prosila Laura.

„Neboj se, Castellanová, hned jsem tam.“

Vběhl do šatny chirurgů. Muhradi, paniku ve tváři, se převlékal do operačního prádla.

„Kde jsou porodníci?“ zařval Barney.

„Nezlobte se,“ odpověděl Íránec, „teď není čas na manžely. Potřebuje císařský řez.“

„A kdo je tady sakra kompetentní k tomu, aby ho udělal? Uklízečka? Kolik kajzrů jste už dělal? Vsadím se, že míň než já.“

Mladý doktor se přestal ovládat.

„Poslouchejte, doktore Livingstone, je to moje pacientka a vy zůstanete a budete čekat nebo zavolám zřízence a nechám vás přivázat k židli. Každou minutu, co se tady hádáme, bereme vašemu dítěti, které je v nebezpečí. Takže si sedněte, zavřete hubu a nechte mě odejít.“

Barney udeřil pěstí do zdi.

Ty malej hajzle, jednáš se mnou, jako by to byla moje chyba, žes nesledoval monitor. Kdyby Laura nebyla doktorka, bůhví jak dlouho bys ještě čekal.

Jenže nic ze svých myšlenek neřekl nahlas. Neboť i to málo racionálního uvažování, co mu zůstalo, ho varovalo: Ten člověk už je takhle vyděšený až nad hlavu, neznervózňuj ho ještě víc.

„Omlouvám se, že jsem se neovládl, pane doktore. Dejte se do toho. Vím, že to bude v pořádku.“

Muhradi neodpověděl. Jenom se otočil a zmizel v umyvárně.

Barney seděl za dveřmi do porodního sálu a snažil se něco zaslechnout. Uslyšel jen dvě věci – jak Laura křičí: „Kde je manžel? Barneyi! Kde je man…“, a potom anesteziologa: „Tohle ti zavře klapačku.“

Pak nastalo ticho.

Stále sledoval čas. Přistoupila k němu sestra – aby ho uklidnila, napadlo ho. Místo toho řekla: „Obávám se, že blokujete dveře do porodního sálu. Mohl byste způsobit neštěstí. Musím vás požádat, abyste odešel.“

„Jsem lékař,“ namítl Barney, „měl bych být uvnitř.“

„Je zřejmé, že vás tam doktor Muhradi nechce.“

Barney vyšel do prázdné, potemnělé chodby, kde se ocitl sám se svou úzkostí, a vykřikl: „Jdi do prdele, Hastingsi – *tomuhle* říkáš hvězdnej tým?“

Důkladně si totiž prohlédl vstupující operační personál. Ball, Muhradi – a dva začínající doktoři na praxi, kteří vypadali, jako že jsou v dlouhých kalhotách poprvé.

Pohlédl na hodinky. Třicet pět minut. Žádný normální císařský řez nemůže – nebo neměl by – trvat tak dlouho. Něco se stalo a nemůže to být nic dobrého.

„Dobrá zpráva,“ ozval se ve tmě hlas. Byl to Muhradi.

Barney se prudce otočil: „Rychle, povídejte.“

„Všechno je v pořádku. Máte roztomilého syna.“

Barney téměř omdlel úlevou. Íránec přistoupil k Barneyovi, vzal ho přátelsky kolem ramen a zeptal se: „Jak mu budete říkat?“

„Já si nevzpomínám,“ zamumlal Barney a pak se zase dal dohromady a zeptal se: „Jak je Lauře?“

„Bude teď chvíli spát. Doktor Ball jí musel dát dost silnou dávku.“

To vím, pomyslel si Barney, slyšel jsem to skrz dveře.

„Jdu se podívat na Lauru a na dítě,“ prohlásil Barney. „Kde jsou?“

„Na pokoji,“ řekl Muhradi. A pak rozpačitě dodal. „Tedy, vaše paní je na pokoji. Dítě je o patro výš.“

„Co tím myslíte, o patro výš? Má být u matky. Laura se poleká, jestli se probudí a on tam nebude.“

„Podívejte,“ řekl Muhradi a pokusil se o nejotcovštější tón, jakého byl schopen, „dítě mělo malé respirační potíže a tak jsme považovali za nejlepší dát ho aspoň do rána na jednotku intenzívní péče. Nepochybuji, že to vaše žena pochopí.“

Barney byl v mžiku u jejího lůžka. Ženy na pokoji byly odděleny jen závěsy a tak bylo slyšet všechny hlasy nových matek a jejich manželů – a dětí.

Laura byla obluzená a bojovala o získání plného vědomí, aby se mohla dozvědět, jak je to špatné. Věděla totiž, že když dítě není u ní, musí v tom být nějaký problém.

„Barneyi, Barneyi,“ mumlala.

„Jsem tady, miláčku,“ zašeptal. „A máme Harryho.“

„Kde je můj chlapeček, Barneyi? Je mrtvý?“

„Ne, Lauro. Prosím tě, věř mi, Harry je v pořádku. Měl jen malé respirační potíže a tak je nahoře.“

„To zní špatně, Barne. Jaké měl apgar-skóre?“

„Myslím, že mi ho neukážou, Lauro.“

„Jsi kruci doktor,“ zanaříkala Laura.

„Zdá se, že dneska ne,“ odpověděl hořce.

„Barneyi… každá matka tady má dítě u sebe. Přísaháš, že není mrtvý?“

„Přísahám.“

„Jdi nahoru a podívej se. Musím mít jistotu, že žije. A *prosím tě,* zjisti ty hodnoty. Chci vědět, jak dlouho jim trvalo, než začal dýchat.“

Barney přikývl. Oba si uvědomovali, že když lékaři zadržují informace, nikdy to nedělají s dobrou zprávou. Oba museli přiznat, že mají strach – dítě může mít poškozený mozek.

Barney byl příliš netrpělivý, než aby čekal na výtah, a tak vyběhl po schodech a pak utíkal dlouhou chodbou na neonatální jednotku intenzívní péče.

„Nezlobte se, ale nejste sterilní.“

Byla to příliš horlivá sestra, strážící dveře. „Musíte se umýt a oblíct si plášť, pokud chcete dovnitř.“

„Dobrá, dobrá.“ Když Barney přistupoval k umyvadlu v předpokoji, zahlédl Muhradiho, jak si šeptá s vedoucím služby.

Barney na něho zavolal: „Vezměte mě k němu, pane doktore – teď hned!“

Muhradi se nevzrušeně usmál. „Pojďte rovnou tudy.“

Mladý doktor ho vedl spolu s neonatologem podél řady maličkých dětí, podobných panenkám, jejichž životy zcela závisejí na technice. Konečně došli k chlapečkovi, mnohem většímu než ostatní.

„Není to krasavec?“ pronesl Íránec s úsměvem.

Barney hleděl upřeně na dítě v izoletě a cítil, že má slzy na krajíčku. Dokázal ze sebe vyrazit jen tlumená slova: „Ahoj, Harry. Já jsem tvůj táta.“ A pak se nesměle zeptal: „Můžu si na něj sáhnout?“

„Ovšem, prosím.“

Barney pohladil syna po prsou. Pak mu vzal ruku, okouzlen dokonalostí těch malých prstíčků. Musel si ale také všimnout stop – byly sotva patrné, ale rozhodně tam byly – konečky prstů měl modré. Vstal a zeptal se neonatologa: „Kde je jeho apgar-skóre?“

„Nevím. Musel jsem pomáhat doktoru Ballovi s intubací.“

„Jasně, ale když jste se vy dva starali o dítě, pak apgar musel udělat Muhradi.“

Barney opět uzamkl Íránce do svého pohledu.

„Tak co, pane doktore? Jaké byly hodnoty za frekvenci srdeční, frekvenci dýchání, tonus, sací reflex?“

Muhradi pokrčil rameny. „Nepamatuju si přesná čísla, ale vím, že na začátku byla nízká.“

„To je dost vágní,“ zavrčel Barney. A nedal se odbýt.

„A skóre po pěti minutách? Jaký měl můj syn apgar po pěti minutách?“

Muhradi zaváhal. „Podruhé jsme ve skutečnosti měřili o maličko později.“

„Jak pozdě?“

„Šest nebo sedm minut.“

„Přestaňte se vykrucovat, kamaráde. Zřejmě myslíte sedm. Nebo říkáte sedm, protože ve skutečnosti myslíte *osm*? Víte zatraceně dobře, že mluvíme o potenciálním poškození mozku.“

V tuto chvíli se vmísil do hovoru neonatolog. „Vaše dítě je v pořádku. Do osmačtyřiceti hodin by měl být odtud pryč, zpátky u vaší paní.“

Barney už neměl podezření, že se s dítětem něco stalo. *Věděl* to. A napadla ho hrozná myšlenka, že se něco také mohlo stát Lauře.

„Je tady někde telefon?“

„Jistě, jistě. U vrchní sestry. Můžete zavolat rodině a oznámit jim radostnou zprávu.“

Barney na něj rozzlobeně pohlédl.

„Nehodlám nikomu oznamovat žádnou *radostnou zprávu*, dokud nebudu mít jistotu, že to opravdu můžu udělat. Chci zavolat doktora Hastingse a říct mu, aby se koukal vrátit.“

„Není třeba,“ zarazil ho se spokojeným úsměškem Muhradi. „Už jsem to udělal. Doktor Hastings si najímá soukromé letadlo.“

„Neúspěšný“ pacient – jak doktor označuje pacienta, o něhož se on sám nedokázal úspěšně postarat – je nejopuštěnějším člověkem v nemocnici.

Barneye a Lauru nikdo nenavštívil. I paní roznášející jídlo vždy jen vlétly a vylétly tak rychle, jako by si myslely, že Laurin hněv je nakažlivý. Neboť od chvíle, kdy si poprvé prohlédla monitor, Laura zuřila.

Jejich syn měl zřejmě potíže téměř hodinu a Muhradi, údajně brilantní virtuóz na tento báječný nový nástroj, tomu naprosto nevěnoval pozornost a ničeho si nevšiml. Z jednoduchého důvodu, že nebyl dost svědomitý.

A postrádali nejdůležitější informaci. Jak dlouhá doba *skutečně* uplynula mezi záznamem prvního a druhého apgar-skóre?

Neboť to bylo rozhodující pro určení času, po který bylo dítě bez kyslíku. Kdyby to nemělo být sedm minut, ale spíš devět – nebo třeba deset – naděje na životaschopnost dítěte by byly nepochybně ohroženy. Mohl mít vážné poškození mozku. Barney, pochopitelně, informoval Lauru o znepokojivém pozorování, jež učinil – že na konečcích prstů dítěte byly stále ještě patrné modré stopy. To samo o sobě již zpochybňovalo doktorovo vyhovující skóre za „barvu“. „Musím se na něj podívat,“ naléhala Laura. „Musím ho sama vyšetřit.“

„Uklidni se,“ krotil ji Barney, „jsi po velký operaci. Slíbili mi, že tě tam budu moct vzít už odpoledne.“ Ozvalo se zaklepání na dveře a po něm veselý hlas:

„Dobré ráno. Tak už jste si vyměnili komplimenty?“ Byl to Sidney Hastings.

Laura stroze odpověděla: „Pojď dál a zavři.“

„Byl jsem se podívat na dítě,“ pokračoval Hastings ve snaze vytvořit mezi nimi verbální kouřovou clonu. „Vypadá jak filmová hvězda. A s matčinou –“

Barney ho přerušil. „Šetři s dechem, Sidneyi. Víš – a moc dobře –, že dřív nebo později Laura přijde nahoru a zjistí, co se opravdu děje. Tak proč nemáš tu slušnost, abys nám řekl pravdu?“

„Nechápu, co myslíš –“

„Nech toho, Sidneyi,“ skočila mu do řeči Laura. „Jak dlouho jim skutečně trvalo, než začal dýchat?“

„Neměl jsem ještě možnost podívat se na porodopis…“

„Lžeš,“ okřikl ho Barney, „studovals to nejspíš celou hodinu.“

„Podívej, Livingstone,“ odpověděl Hastings klidným, ale nepokrytě hněvivým tónem. „Takhle se mnou mluvit nebudeš. Nebyl jsem tu, a proto nemůžu být odpovědný za nic, co někde někdo mohl zvorat.“

„Aha,“ řekla Laura, „takže přiznáváš, že to někdo zvoral!“

„Nezlob se, Lauro, vím, jaká to pro tebe byla noc. Přesto ale odmítám, aby se se mnou jednalo jako se zločincem u výslechu.“

Barney vynaložil obrovské úsilí, aby si zachoval zdání klidu. „Sidneyi, prosím tě, chceme jenom znát pravdu. Všichni víme, že se někdy může něco stát. Bůh ví, že jsme všichni – někdy ve svý praxi – byli…“ Chtěl říct „nedbalí“, ale zarazil se. Laura jeho myšlenku dokončila. „Poslyš, všichni jsme někdy měli smůlu. A ze zkušenosti vím, že pacienti nejlíp přijímají, když se jim poví pravda, i když to je pravda typu je mi líto, ale zvrtali jsme to.“

A pak čekala. Míč byl na hrací ploše dr. Hastingse.

Starší doktor, stísněný nastalým tichem, promluvil, jako by četl z poznámek.

„Doktor Muhradi a doktor Ball jsou charakterní muži. A jestliže napsali, že dýchání bylo obnoveno v sedmi minutách, pak jejich slovu věřím. Pokud se chcete chovat tímto způsobem, navrhuji, abyste si našli jiného lékaře.“ Otočil se a vyšel z pokoje.

„Parchant,“ řekl Barney.

Laura natáhla ruku a dotkla se jeho ramene.

„Barneyi, sežeň mi okamžitě vozík!“

Dali izoletu dolů, aby Laura mohla vyšetřit syna vsedě. Zkontrolovala barvu prstů na rukou i na nohou; snad několik minut

naslouchala na chlapečkově hrudi; vzala špendlík a škrábla ho na maličkém chodidle.

Barney, jenž to vše sledoval, si v duchu řekl, díky Bohu. Nějaké reflexy má.

Poslední test byl klíčový. Bude sát? Neboť kdyby byl natolik poškozen, že by nesál, pak by jeho šance na normální život byly zcela nulové.

Laura ho vzala a přiložila k prsu. Po chvíli vzhlédla k Barneyovi a rozplakala se štěstím. „Je v pořádku. Bude v pořádku."

Z nemocnice odešli, co nejdřív to bylo možné. Všichni tři.

„Tak, Castellanová," prohlásil Barney a snažil se rozproudit trochu dobré nálady. „Máme za sebou zlý časy. Zacházeli s námi tak ničemně, že si to nikdo neumí představit. Ale máš v náručí prdelku – a ta váží čtyři kila deset. Harry Livingston, budoucí mistr světa."

Ale oba věděli své.

Neboť oba byli lékaři. Věděli, že i když jejich roztomilý Harry poroste, bude se smát a skotačit na písečku, stále nebude možné vyloučit, že třeba nikdy nebude mít duševní schopnosti, aby dokázal aspoň napsat své vlastní jméno. To ukáže jen čas. Ani lékaři neznají na všechno odpověď.

Zatím budou muset žít v očistci.

55

Kdo by to byl řekl, že páter Vyklouz, jenž byl ve společnosti vždy celý nesvůj a nejistý – a nevinný – se nakonec stane jedním z nejváženějších (a nejbohatších) lidí na Havaji?

Takový ale skutečně byl šťastný osud Hanka Dwyera, M. D.

A co víc, nejenže se mu dobře dařilo, ale také dobro působil. Celé zástupy lidí mu žehnaly, modlily se za něj a pojmenovávaly po něm své děti.

A on se moudře rozhodl zůstat do budoucna svobodný. Ale nikoli v celibátu.

Všechno mu padalo do ruky tak snadno jako kokosový ořech z palmy – otevřené a připravené potěšit ho.

Jeho žena Cheryl nebyla slepá vůči manželově ochablé lásce. Od doby, kdy se Hank upsal k další službě ve Vietnamu, vyhledávala radu kněze. A protože se věrně účastnila mší v katedrále sv. Kříže, jejím duchovním rádcem se stal sám bostonský kardinál.

Jeho Eminence cítila, že čistá duše, jako je Cheryl Dwyerová, by neměla žít opuštěná, a že by lépe vychovávala své katolické děti, kdyby se mohla od Hanka osvobodit a vzít si někoho, kdo by si její dobrotu zasloužil. A přestože Vatikán nepodporuje rozvod, přece jen existují jistá opatření, jež mohou v takové situaci přinést úlevu. Třeba by to mohlo být církevní zrušení manželství.

Takže Hank se vůbec nemusel namáhat; nevynechal ani jednu neděli na pláži Maui. Všechny papíry mu prostě přicházely jen k podpisu; podepisoval je promptně a nevzrušeně. Popravdě, jediné, co cítil, byla vděčnost za zákrok Jeho Eminence.

*

26. července 1978 se stal zázrak. V Anglii se narodilo dítě jménem Luise Brownová. Porod byl bez komplikací a holčička byla po všech stránkách normální – až na jednu věc. Nebyla počata v matčině lůně, ale v laboratorní zkumavce. Protože matka holčičky

měla neprůchodné vejcovody, doktoři Patrick Steptoe a Robert Edwards aplikovali otcovo sperma na matčino vajíčko v malé skleněné misce. Teprve když se vytvořila zdravá blastocysta, vrátili ji do jejího přirozeného prostředí, kde se v lůně paní Brownové šťastně implantovala – a o devět měsíců později bylo na světě zdravé děťátko.

Plození bylo jednou z mála věcí, o nichž mohl Hank prohlašovat, že je k nim nadprůměrně kompetentní, a připadalo mu jen logické, že – za předpokladu souhlasu obou anglických lékařů – odjede do Anglie a bude tam pracovat (zdarma) jako jejich asistent, jen aby získal potřebné znalosti.

Průkopničtí vědci si prostudovali jeho materiály. Hankovy průměrné známky z fakulty byly více než vyváženy medailemi za statečnost z jihovýchodní Asie. Takový doktor si zaslouží šanci naučit se novou techniku a stát se jedním z prvních, kdo přinese oplodňování in vitro do Ameriky.

Když se Hank po roce vrátil, rychle se rozneslo, že zakládá kliniku, podobnou těm, jež viděl v Anglii. A i když nikdy nevyhledával reklamu, novináři za ním přicházeli. V padesátém americkém státě se jeho jméno náhle začalo skloňovat ve všech domácnostech.

Když se havajský guvernér dozvěděl o Hankových plánech založit nový ústav, jaký dosud neměli ani v Kalifornii, zařídil dokonce Hankovi státní půjčku s nízkým úrokem, jen aby se jeho projekt urychlil.

Nešťastné ženy ze západního pobřeží, jež toužily po dětech, rychle zjistily, že oplodňování in vitro se konečně provádí hned za dveřmi. Přilétávaly do „Institutu Henryho Dwyera“ v celých hejnech.

Ale i uprostřed havajské prosperity si Hank ponechal něco ze svých asketických dnů v kněžském semináři: měl svůj řád a určité principy, jež bezvýhradně dodržoval.

Například nejedl červené maso, neboť jako doktor věděl, že to je nebezpečné pro tlusté střevo, a on nechtěl dělat nic, co by mohlo ohrozit jeho dlouhověkost.

Pracoval pouze tři dny týdně.

Alkohol pil až po páté hodině.

Nikdy – bez výjimky – nechodil s žádnou dívkou starší pětadvaceti let.

Když do Hankovy havajské ordinace dorazil Barneyův dotazník, byl Hank v Anglii, kde studoval výrobu dětí. A jeho sekretářka usoudila, že takovou hloupost za ním do Anglie posílat nemusí.

V určitém ohledu byl Hank rád, protože Barneyovy dotazy mu připadaly irelevantní, pokud šlo o jeho vlastní lékařskou praxi.

Co by měl psát do tak nesmyslných rubrik? „Pracovní vypětí“? „Tlak povinnosti“? „Výčitky svědomí“? Ta slova mu nic neříkala. A tak mu místo vyplňování formuláře prostě napsal:

Milý Barneyi,

Jsem rád, že ses ozval. Škoda, že jsme nebyli ve styku, když jsem byl ve Vietnamu. Víš ale, jak to tam vypadalo, a ke konci to bylo už dost o hubu.

Nejdřív špatné zprávy – Cheryl z nějakých důvodů zřejmě neocenila mou angažovanost a během mé druhé služby ve Vietnamu splichtila takovou akci, na jejímž závěru bylo naše manželství anulováno a ona prohlášena za svobodnou, aby se mohla provdat za někoho jiného (a udělat ho nešťastným).

Já se utěšuju tím, že se dívka mých snů teprve objeví. Třeba teď někdy připluje ve zlatých bikinách na surfu. Nemysli si, že se nekoukám.

Jediný spolužák, s kterým jsem se setkal, je Lance Mortimer, který sem přijel na první a druhé líbánky. Z nějakého důvodu se rozhodl pro manželství číslo tři zkusit Mexiko.

V každém případě se mu daří velmi dobře. Tobě nemusím vykládat, že anesteziologie sype jako málo co, a Lance přitom pracuje asi tak čtyři dny v měsíci. Zbytek času věnuje projektům, které dělá pro televizi. Doufám, že se ti ozve. Považuju ho za jednoho z nejúspěšnějších z našeho ročníku.

O něčem jiném: Nedávno mi přišla do ruky Šampiónova mysl – v našem místním knihkupectví jako zlevněný ležák za dva dolary. Musím ti říct, že je to skutečně senzační knížka. Můžeš být velice

hrdý. Nebyl jsem tady, když vyšla, a tak nevím, jaký měla ohlas v tisku, ale zasloužila by si, aby to byl trhák.

Můžu tě ujistit, že až se objeví na pultech tvoje kniha o doktorech, nebudu čekat na žádné zlevnění; objednám si ji předem. Doufám, že v ní budeš na mě hodný.

Jestli tě osud zavane na Havaj, určitě mě vyhledej. Patří mi tu jeden nebo dva hotýlky a všechno by přirozeně šlo na účet podniku.

Srdečně zdraví
Hank

P. S. Přikládám fotokopii celostránkového inzerátu v Honolulu Advertiser u příležitosti narození našeho tisícího dítěte. Ta fotografie to všechno nějak vyjadřuje: já uprostřed se čtyřčaty v náručí, obklopen řadami šťastných matek, chovajících potomky, o kterých stále snily.

Mám velice reálný pocit, že to jsou všechno moje děti.

56

„Dítě narozené v asfyxii je dlouhodobě v nebezpečí… poškození může sahat od mentální retardace a mozkové obrny přes záchvatové poruchy až k minimálnímu poškození mozku, percepčním vadám a poruchám učení…“

„Poruchy u novorozenců“

Merckova příručka diagnózy a terapie (14. vyd.), str. 1759.

Žádné dítě v dějinách nebylo sledováno víc než malý Harry Livingston.

Byl podrobně zkoumán, vyšetřován, analyzován, testován a znovu testován.

Barney i Laura cítili, že se nikdy nedozví pravdu o tom, jak dlouho se Harry dusil, a proto museli počítat s nejhorším. A radost z něj jim neustále tlumila neblahá předtucha, že se mohou objevit známky poškození mozku. Dneska. Zítra. Příští týden.

Jeden měsíc brala Laura Harryho na vyšetření k šéfovi pediatrie na Columbii, druhý měsíc ho bral Barney k šéfovi v Bellevue. (Svou lékařskou bigamii ani jednomu odborníkovi neprozradili.)

Livingstonovi nikdy o své posedlosti nežertovali. Měli totiž k obavám opravdu důvod.

„Rozhodně to nebudeme vědět najisto, dokud mu nebudou nejméně dva roky.“

To byl názor profesora Adama Parryho z P & S, nejuznávanějšího pediatra v New Yorku.

Laura rychle namítla: „To ovšem v případě, že tam je malé poškození. Jestliže ne –“

„Ano,“ připustil Parry, „jestli to je něco jako mozková obrna, dozvíme se to dost brzy.“

„Proboha, Castellanová, co kdybys nebyla tak nervózní,“ napomenul ji Barney, když se vraceli z n-té konzultace. „Harry mi připadá v pořádku. Myslím – z neurologického hlediska. Proč si pořád děláme takovou hlavu?“

„Říkej si, co chceš, Barne. Ale víš sám, jak je to s vývojem mozku – třetina mezibuněčných spojů se utváří až po narození. Neurální oblouky se v Harryho hlavičce pořád vyvíjejí a přitom se některé spoje mohly zablokovat, zatímco ten íránský pitomec dělal cukrbliky na sestřičky. A teď upřímně – tebe to neznervózňuje?“

„Ne,“ odpověděl stroze.

„Mluvíš pravdu?“

„Ne,“ přiznal poctivě. „Ale napadlo mě, že by to mohlo trochu pomoct, kdybych zalhal.“

Pohlédla na něj vděčně a s láskou.

„Pořád čekáš, že se něco stane, viď, Barne?“

„Jo,“ odpověděl stručně. Na chvíli se zamyslel a pak dodal: „Není to šílený?

Ten parchant Muhradi nám dal do ruky raneček radosti – a časovanou bombu. Kdyby nám jen řekl pravdu. Ať už by ta pravda byla sebehorší – ale pravdu, abychom aspoň mohli v noci spát. Kdybych věděl, že bude Harry muset chodit do zvláštní školy nebo něco takového, nemiloval bych ho o nic míň…“

Nepotřeboval slyšet od Laury ani slovo, aby věděl, že s ním souhlasí.

„Tak proč k nám sakra nebyl upřímný?“

„Třeba se bál, že ho budeme soudně žalovat pro nedbalý výkon povolání.“

„Taky jsme to měli udělat – byl šíleně nedbalý. Jestli se ukáže, že Harry není v pořádku, vrátím se a toho chlapa uškrtím.“

Dál jeli beze slov. Laura otupěle civěla z okénka taxíku a nakonec zamumlala: „Je to jeden z těch, co se dělají svatější než pámbu.“

„Cože?“

„Víš, takový lékař, který si myslí, že je odpovědný jen vůči pánubohu – a možná ani jemu. Nesetkala jsem se s takovým doktorem poprvé.“

„Ani já.“

„Napíšeš o nich ve své knize?“

Přikývl. „Už jsem si načrtl kapitolu nazvanou *Doktoři, kteří lžou*. Jediný problém je, že ji zatím nemůžu napsat.“

„Proč ne?“

„Protože mám pořád moc velký vztek.“

A tak nepřestávali Harryho pozorovat, stále v očekávání sebemenší abnormálnosti, nejdrobnější známky poškození, zkrátka nejnepatrnějšího náznaku, že Harry není dokonalý.

Když nic jiného, jejich potomek vnímal. Jako by věděl – prostřednictvím nějakého dosud neobjeveného novorozeneckého systému smyslového vnímání – o čem rodiče přemýšlejí a při nejbližší příležitosti se pokusil zmírnit jejich obavy.

V šesti týdnech se zasmál. Oba si přesně pamatovali, jak se to stalo. Estelle, slepě milující svého vnuka, přivezla Harrymu při jedné z četných cest z Miami různobarevné chrastítko, které se připevňovalo nad postýlku.

Laura zachrastila plastikovými kuličkami, aby ilustrovala, že každá má nejen jinou barvu, ale vydává i jiný zvuk.

Při zvuku červené kuličky se zasmál.

Díky Bohu, pomysleli si, jedna překážka je za námi.

Dalším velkým mezníkem bude, kdy – pokud vůbec – se posadí. A Harry se poslušně posadil ve své postýlce ve značném předstihu před nejzazším, sedmiměsíčním termínem.

A pak – zázrak nad zázraky – přesně týden po svých prvních narozeninách –udělal pět vratkých krůčků od Barneyova křesla do Lauřiny náruče. Ten kluk je opravdu kanón!

Barney pořád jen opakoval: „Díku Bohu, Lauro. Díky Bohu, že to dítě je v pořádku.“ A v duchu dodal: *Zatím*.

A pak jednou večer, když ho spolu koupali, Barneye popadl nový strach. „Jenom doufám, že jsme ho nerozrušili, že nevycítil ty naše úzkosti.“

„Nevím, Barne,“ řekla Laura; vyndala jejich andílkovský poklad z vody a položila ho na osušku, kterou držel jeho otec. „Musíme čekat ještě nejmíň rok. Pořád je ještě spousta času, kdy se můžou projevit všechny ty drobné mozkové abnormality.“

„Díky, Castellanová. Moc ti děkuju,“ zamumlal.

„Za co?“

Barney zvedl hlavu od stolu, na němž pudroval Harryho, a odpověděl: „Právě jsi mi dala neuvěřitelnej dárek – dalších tři sta šedesát pět nocí strachu.“

Barney měl prvního pacienta objednaného na sedmou hodinu. Ale vstával v půl šesté, aby mohl v klidu strávit chvilku se synem. Plně vychutnával radost z toho, že mu může vyměnit pleny, dát mu láhev, nechat ho odříhnout – a dělat všechny ty pozemské věci, o nichž se mu ani nesnilo, že by mohly poskytovat tak neutuchající potěšení.

Zatímco Harry polykal snídani, Barney mu vykládal o aktuálních událostech, literatuře, filozofii a sportu. Nikoli proto, že by si myslel, že to přispěje k synovu intelektuálnímu růstu, ale jen proto, aby na něj mohl mluvit a slyšet, jak vrní v odpověď.

A hrozně nenáviděl nesympatické kuchyňské hodiny, které mu připomínaly, že už zase musí Harryho uložit.

Laura a Barney měli vážný spor. Laura trvala na tom, že první, co Harry vyslovil (v osmi a půl měsících), bylo „tata“, a Barney paličatě tvrdil, že to bylo „dok – to“ – což naznačovalo jeho již zvolené budoucí povolání.

Vzhledem k tomu, že Barney byl plně psychoanalyzovaný psychoanalytik, věděl toho dost, aby na rostoucího syna žádný tlak nevykonával. Proto také koupil Harrymu k druhým narozeninám hasičskou přilbu, stejně jako lékařskou soupravičku.

Toho léta odjeli do Connecticutu. I když to pro oba znamenalo dlouhé jízdy vlakem (Laura omezila své závazky v nemocnici na jeden den v týdnu), jejich zbožňovanému potomku to poskytovalo čerstvý vzduch, zeleň, stromy.

Aby kompenzoval svou nepřítomnost během týdne, Barney zavaloval o víkendech Harryho svou pozorností. Jenže chlapec už vykazoval takové časné známky dobré společenské interakce, že někdy dával přednost dvěma batolatům ze sousedství – která měla svůj vlastní píseček. Z toho, jak se jejich syn choval, dospěli Laura s Barneyem k závěru, že touží po sourozenci a rozhodli se mu jeho přání splnit.

Snaha o splnění Harryho přání je pochopitelně těšila. Když se ale za sedm měsíců nic nepovedlo, navštívila Laura gynekologa a ten jí oznámil, že potřebuje jít na operaci, po níž už děti nebude moci mít.

A tak vše, co měli a co kdy budou mít, byl malý Harry.

Té noci, kdy se to Laura dozvěděla, si s Barneyem slíbili, že z Harryho neudělají neurotické dítě – přehnaně ochraňované, zbytečně moc hlídané a přetěžované jejich nadějemi.

Laura si postupně uvědomila, že už je zasvěcena do největší tajné společnosti světa – do společenství matek.

Dny plynuly, aniž by věděla, jak je strávila. A vzpomínky byly přesto viditelné a hmatatelné: formela zanechávající barevné stopy na jejích rukou, květina, kterou jí Harry daroval, lehce pomačkaná od toho, jak ji svíral v malé pěstičce.

Jednou, když procházeli (Harry se batolil) kolem rybníka, zastavili se a krmili kachny.

„Mami, proč kachny nenosí botičky?“

Laura, nepřipravená na tak esoterické otázky, se nezmohla na nic víc než: „Vidíš, nikdy jsem si toho nevšimla. Třeba to bude vědět tatínek. Zeptáme se ho, hned jak přijde domů.“

A když se Barney při večeři ptal: „Tak co jste, kluci, dneska dělali?“ obvykle říkala: „Nic zvláštního.“ Jenže ve skutečnosti si myslela: Všechno bylo zvláštní, opravdu, všechno bylo *zázračné*.

Něco sobeckého v ní dokonce stále opakovalo: Nevyrůstej, Harry – zůstaň takovýhle.

Laura pocítila bolestné odtržení, když poprvé nechala své dítě v jeslích (na tři hodiny). Dokonce vzlykala ještě dlouho poté, co si Harry už spokojeně hrál na zajíčka se svými novými přáteli. („Je tak malý, Barne,“ naříkala žalostně večer předtím, „je to jen děťátko.“)

Nikdy předtím si neuvědomila, jak plně a beze zbytku ho miluje a jak moc jí tudíž chybí – i když jde jen o tak krátkou dobu.

Přestože si navzájem slíbili, že se nebudou ukvapeně strachovat, s blížícími se třetími narozeninami nemohlo jejich pozornosti uniknout, že Harry je mírně letargický. A i když rostl, nepřibýval na váze.

Když ho Laura jednou večer koupala, zavolala do koupelny Barneye.

„Sáhni si," vyzvala ho vážně a dotkla se Harryho bříška.

Přiložil ruku k její („Au, tati, to bolí!") a věděl přesně, co má Laura na mysli – zvětšení jater a sleziny – nemoc, jež nese strašidelné jméno hepatosplenomegalie.

Byl to ten hrozný sen, který už předtím v duchu mnohokrát prožívali.

Jenže *tohle* nebylo to, čeho se pořád báli. Tohle nemělo vůbec nic společného s vývojem mozku. Bylo to cosi úplně jiného.

V šest hodin příštího rána, po noci plné mučivého sebeobviňování („Neměli jsme ho tenkrát v tom dešti pouštět ven." „Je to moje chyba, dávala jsem mu do postýlky moc přikrývek."), Barney zavolal Adama Parryho.

„Přijďte s ním na testy, abychom viděli, co se děje," přikázal pediatr.

Během příštích čtyřiadvaceti hodin se životní prostředí Harryho Livingstona změnilo z písečku v nemocniční oddělení.

Jenže co? Lékaři provedli nespočet krevních testů („Už žádný jehly, *prosím*," vřískal Harry) a opakovali ty, s nimiž Laura nebyla spokojená.

„Ty ti všechny pomůžou, miláčku," snažila se ho uchlácholit.

„Mně se tady nelíbí. Já chci domů."

Na to Barney, nyní jen tichý svědek, nalezl v sobě sílu a řekl: „Všichni chceme domů!"

Lékaři zjistili, že Harry má v důsledku zvětšené sleziny anémii a trombocytopenii – nedostatek krevních destiček. Hrozila mu ruptura sleziny.

K Harryho postýlce teď přicházel nekonečný zástup specialistů. Byli vysocí, byli malí; byli tlustí, byli hubení. Ale *jedno* měli společné: při odchodu z pokoje krčili rameny.

Laura a dr. Parry si lámali hlavy všemožnými diagnózami. Nelze ty symptomy nejlépe vysvětlit Gaucherovou chorobou?

Na to Parry odpověděl: „Lze, ale zrovna tak se projevuje metachromatická leukodystrofie – a ta to taky není. Poslyš, Lauro, jsi

kolegyně, takže k tobě můžu být upřímný. Nemám ponětí, co to je. Nemám ponětí, jak to léčit. Vím jen, že to postupuje…“

Barney se snažil věnovat maximální péči svým nejvíce nemocným pacientům, ale jinak trávil každou volnou minutu buď s Harrym, nebo ve fakultní knihovně, kde zpracovával rešerše dětských nemocí.

Warren telefonoval každý den a ptal se, jestli nemohou s Bunny něco, *cokoli*, udělat.

„Jo,“ odpověděl Barney. „Ale nevykládej si to, prosím tě, špatně, Ware – jenom nás nechte na pokoji.“ A pak dodal: „A prosím tě, neříkej nic mámě.“

Oba spali v nemocnici, jinými slovy, nemocnice byla to místo, kde nespali. Vždyť jak by mohli? Zdálo se, že stav jejich dítěte se zhoršuje každou hodinou.

Kdyby usnuli, řekla zachmuřeně Laura, mohli by ztratit celou hodinu Harryho života.

Posadili se s rozloženými papíry mezi sebou a snažili se nalézt nějaké pojítko v záznamech všech těch rozličných specialistů, kteří Harryho vyšetřovali.

„Musí existovat nějaký klíč,“ tvrdil Barney neústupně, „nějaký společný jmenovatel.“

Laura na něj pohlédla se zoufalým smutkem v očích a řekla: „Pochop to, konečně, Barneyi. I když na to třeba přijdeme, bude už asi pozdě.“

„Ne, Castellanová, ne,“ odporoval s tichým hněvem. „Ty se zkus trochu vyspat. Půjdu si sednout k nemocničnímu počítači, schválně, co mi najdou ve Státní lékařský knihovně. Takhle časně ráno u počítače snad nikdo nebude.“

Odešel a Laura se uložila k polospánku, který ani neotupil její bolest, ani jí neposkytl odpočinek.

První, co posléze spatřila, byl neoholený Barney, stojící nad ní s utrženým pásem papíru z tiskárny počítače.

„Vím, co to je,“ prohlásil zasmušile.

„Víš to jistě?“

Přitakal. „Třikrát hurá výpočetní technice. Teď vím přesně, na co náš syn zemře.“

Laura se posadila, sáhla pro brýle a vzala si od něj potištěný papír.

„Ušetřím tě čtení, Lauro. Jmenuje se to RSS – Reeve-Strasburgerův syndrom.“

„O tom jsem nikdy neslyšela.“

„Poprvé to objevili koncem minulého století v Londýně. Je to chorobný ukládání tuků, který působí na myelinový obaly všech nervů. Našel jsem článek v jednom norském časopisu, kde se vysvětlují příčiny. Jde o to, že se vytváří abnormální myelin, protože v organizmu chybí jediný enzym – aryl sulfatáze B.“

„Něco jako roztroušená skleróza?“ zeptala se Laura.

„Ne, je to hodně blízko, ale přece jen je to odlišný. Výsledkem sklerózy multiplex je *de*myelinizace. Ale při RSS abnormální myelin nejenže obaluje nervy, ale také se ukládá na takových místech, jako jsou játra a slezina.“

„Bože můj, Barne, to, co říkáš, má hlavu a patu. Zavolám Parrymu domů.“

„To počká, Lauro,“ zadržel ji Barney ve stavu naprostého vyčerpání, „tentokrát není žádný spěch.“

„Proč? Jak se to léčí? Dostal jsi z počítače nějakou odpověď?“ Přikývl.

„Vyber si. Transplantace kostní dřeně, transplantace jater, antileukemická chemoterapie. Jedno lepší než druhý.“

Odmlčel se, protože se mu svíralo hrdlo, a pak pokračoval: „Nic z toho nezabírá. Dokonce neexistuje záznam o nikom, kdo by se dožil víc než čtyř let.“

V tu chvíli jí prudce vytrhl papír z ruky.

„K čemu to sakra bylo?“

„Nemá cenu, aby sis to četla. Je to svinská, nevyléčitelná nemoc. Postihuje všechny smysly. Panebože, to je terno!“

Laura se s pláčem zhroutila Barneyovi do náručí.

Adam Parry přijel krátce před sedmou, prostudoval Barneyovy poznámky a protože dobře znal záznamy specialistů, potvrdil, že Harry skutečně trpí RSS. „I když,“ přiznal se, „nevím, co z toho pro

nás vlastně vyplývá.“ Laura tiše odpověděla: „Pro nás z toho vyplývá, že budeme s Harrym už jen pár týdnů.“

„Krucinál, to ne!“ okřikl ji Barney. „Najdeme něco. Prolezeme všechny kouty a vyhledáme všechny možný doktory a přírodní léčitele – půjdeme i do Lourd – uděláme kdeco. Dokud bude Harry dýchat, budeme bojovat. Jdu teď do svý ordinace a udělám pár telefonů. Lauro, ty zavolej tomu člověku, cos u něj dělala v dětský nemocnici.“

Než stačila přikývnout, byl ze dveří.

Laura se vrátila domů a začala telefonovat. Nejprve jednomu expertovi z Harvardu.

„RSS?“ zeptal se udivený hlas.

„Ano, pane profesore,“ ujistila ho Laura.

„Panebože, myslím, že jsem v životě žádný případ neviděl. Poslyšte – můžu k vám do New Yorku přiletět?“

„Ovšem.“

„A můžu s sebou vzít pár kolegů? Tohle je asi jediná šance, aby tu nemoc viděli na vlastní oči.“

Laura praštila s telefonem. Pak zavolala Daina Olivera do NIH. A požádala ho, aby se podíval do dokumentace. Zde se jí dostalo nejen útěchy, ale i určitého objasnění. Konec konců, v NIH jsou k dispozici i údaje, jež dosud nebyly publikovány.

„Lauro, existuje aspoň teoretický způsob přístupu k případnému léčení.“

„Já chci víc než teorii, Daine, pomyslela si v duchu, ale přinutila se poslouchat.

„Abnormální myelin vzniká z nedostatku jednoho jediného enzymu.“

„Já vím, já vím,“ přerušila ho netrpělivě, „aryl sulfatáze B.“

„Takže problém je jasný. Do jeho těla se musí znovu dostat chybějící enzym. A jak se mi to jeví, jsou zde tři možné způsoby.“

„Jaké?“ vydechla.

„Za prvé by se mohla zkusit transplantace histokompatibilních kožních fibro-blastů. Pochopitelně, musí se nejdřív najít vhodný dárce a to může nějaký čas trvat.“

„Už to někdy zabralo?“

„Ještě to nikdy nikdo nevyzkoušel,“ odpověděl Dain.

Dobrá, řekla si v duchu Laura, na tohle zapomenem. Teď by nemuselo být dost času vyhledat dárce, natož provést celý experiment.

„Jaké jsou ty dva další nápady?“

„Mohla by se zkusit metoda, které se používá u dětí s osteogenním sarkomem.“

„Myslíš tím napřed jed, pak protilátka, aby zahubila to, co ničí buňky? To je moc riskantní. Jaká je třetí alternativa?“

„Víš,“ řekl náhle rozpačitě její bývalý šéf, „v NIH jsou lidi, kteří pracujou na vytvoření laboratorního modelu enzymu.“

„Jak jsou daleko, Daine?“ zeptala se naléhavě.

„Dělá se na tom,“ odpověděl s omluvou v hlase Dain. „Ale je to ještě práce na léta, možná na dva, tři roky. Co ti mám povídat, Lauro?“

„Daine, máte dokumentaci o tom, co se děje v každé laboratoři po celé zemi. Nepokročil někdo v téhle oblasti?“

„Na západním pobřeží je několik skupin, které se snaží vyrobit umělé enzymy –většinou jsou to soukromé firmy. Zdá se ale, že existuje jeden člověk, který předběhl všechny ostatní. Jenže je moc divný a pochybuju, že se vám s ním vůbec podaří promluvit.“

„Jenom mi, prosím tě, řekni, kdo to je,“ naléhala Laura a uvažovala: Jestli ten člověk zná odpověď, poplazím se až do Kalifornie po loktech a po kolenou.

„Pracuje u velmi dynamické firmy, která se jmenuje Neobiotics. Je to odborně zdiskreditovaný génius jménem Peter Wyman –“

„Znám ho,“ rychle ho přerušila Laura. „Dej mi jeho telefonní číslo a ostatní už zařídím sama. Ještě jednou, prosím tě, jak se jmenuje ta firma?“

„Neobiotics. Je to v Palo Alto.“

„Děkuji ti, Daine, ani nevíš, jak jsem ti vděčná.“

Dal jí číslo. Pak s bezmocí, kterou Laura cítila i po telefonních drátech, pravil: „Kéž bych mohl udělat něco víc, Lauro. Je mi tě tak líto.“

„Díky,“ odpověděla sotva slyšitelně a nechala sluchátko vyklouznout z dlaně do vidlice aparátu. O chvilku později už vytáčela Kalifornii.

Jenže telefonistka řekla rozhodně: „Je mi líto, ale doktor Wyman si zásadně nepřeje být vyrušován, když pracuje v laboratoři.“

„Řekněte mu, že volá Laura Castellanová – a že jde doslova o život.“

Za několik okamžiků se ozval obhroublý hlas.

„Tak jakpak se daří harvardský Marilyn Monroe?“

Laura nehodlala mrhat vzácným časem na verbální zdvořilosti. „Musím tě vidět, Petere. Musím tě vidět co nejdřív.“

„To je velice lichotivý,“ zasmál se Wyman. „Ale já jsem ženatý člověk. Měla jsi svý city vyjevit dřív.“

„Prosím tě,“ dožadovala se naléhavě Laura, „přiletíme prvním letadlem do San Franciska.“

„Smím se zeptat, kdo je to *my*?“

„Můj manžel Barney, já a náš chlapeček. Je moc nemocný, Petere. Potřebujeme tě okamžitě navštívit.“

„Proč mě? Jsem vědecký pracovník, Lauro. Já neordinuju.“

„Máme pro to zvláštní důvod.“

Velice otráveně si povzdechl.

„No tak jó,“ svolil s nechutí. „Myslím, že nejmíň nevhodná doba bude pozdě večer. Většina lidí z laboratoře je už pryč – a mně to tou dobou nejlíp myslí. Kdybyste se zastavili zítra večer po desáté –“

„Co dneska?“

„Je to tak naléhavý?“

„Ano, Petere. A jestli řekneš ano, chytneme ještě poslední letadlo.“

„Já ti řeknu,“ odpověděl nafoukaně jako páv, „že už začínám být docela zvědavý. V každým případě tě zase rád uvidím, Lauro.“

„Díky, Petere. Budeme –“

„Nemůžu bohužel říct totéž o tvým muži, no ale když už přijede…“

„Sbohem, Petere, musíme chytit to letadlo.“

Zatímco Laura dávala dohromady potřebné zařízení, které by udrželo Harryho za letu ve stabilní poloze, Barney zatelefonoval na letiště. O tři hodiny později už byli v letadle a směřovali k San Francisku.

Pouze Adamu Parrymu řekli, kam jedou.

„Doufám, že si uvědomujete," varoval je přátelsky, „že se můžete vrátit, aniž budete znát víc odpovědí, než znáte teď."

„Uvědomujeme si *všechno*," ujistil ho Barney.

Harry byl ze všech těch léků téměř obluzený a Barney s Laurou ho střídavě drželi na klíně. Nikoli proto, že by na prostředním sedadle nebylo místo, ale protože se ho potřebovali dotýkat – jak kvůli němu, tak kvůli sobě.

Takže kdyby nastalo to nejhorší, uchovali by si aspoň vzácné hmatové vzpomínky. Jaké to bylo tisknout si ho k prsu. Jaké to bylo svírat ho v tak pevném objetí, až se Barney bál, že ho rozmáčkne.

To bylo prvotní. Barney chtěl zaštítit syna před vším zlým. Na uklidněnou všech tří neustále mumlal: „Maminka a tatínek tě nikdy neopustí. Nikdy, nikdy, nikdy. Jsme tady, Harry, jsme tady."

V téže době Laura posedle uvažovala: Kdybych si tě jen mohla zase vzít zpátky do sebe, Harry. Tam bych tě ochránila.

„To je ale rozkošný chlapeček," zavrkala letuška, „a tak hezky se chová. To je jeho první let?"

Laura přikývla. „Ano." A pomyslela si, možná taky poslední.

Na letišti si vypůjčili auto a ihned odjeli do motelu University Inn nedaleko Stanfordské univerzity v Palo Alto.

Barney a Laura byli vyčerpaní z cesty, časového posunu, a nejvíc ze všeho z napětí. Veškerou zbývající energii vynaložili na to, aby neusnuli do smluvené schůzky s pánovitým Wymanem. (Podle hodinek jejich organismu to bude v jednu hodinu ráno.) A nepřetržitě diskutovali o strategii. Má jít Laura sama? Má jít s Harrym? Nebo mají jít všichni tři? Nebude Peter reagovat s nevolí při spatření dvou spolužáků z fakulty, o nichž věděl, že ho nesnášejí? Nebo prokáže soucit se zarmoucenou dvojicí, jejímuž jedinému dítěti zbývají jen dny, možná hodiny života?

Nakonec za ně rozhodl Barney.

„Půjdeme tam společně, Lauro. Chci, aby se mi ten darebák podíval do očí. A tobě taky. A na Harryho – a uvidíme, jestli v tý jeho žulový duši je molekula lidskosti.“

Po El Camino Real dojeli k překvapivě skromně vypadající obdélníkové budově z červených cihel s malým osvětleným nápisem NEOBIOTICS, INC.

Ale jakmile Barney zaparkoval u brány, poznali, na co tato společnost vydává peníze. Dva ozbrojení hlídači je požádali, aby si vystoupili a nechali se prohlédnout. Dokonce Lauru přinutili, aby rozbalila přikrývku, v níž nesla Harryho.

Když prošli skleněnými dveřmi, hlídanými dalšími dvěma ozbrojenci, dostali se k recepčnímu pultu, obsazenému ještě jedním hlídačem.

Představili se a byli vyzváni, aby počkali.

Posadili se a spící dítě uložili přes své klíny. Pohlédli na nástěnné hodiny v čekárně. Bylo za sedm minut deset. Barney a Laura se na sebe unaveně a nevěřícně podívali. Ani jeden opravdu nevěděl, co tu vlastně pohledávají. Nejspíš to bude jen slepá ulička.

A právě tuto chvíli si vybral Harry k probuzení; vystrašen cizím prostředím začal naříkat. Sotva ho Laura utišila, objevil se Peter Wyman v bílém laboratorním plášti.

„Tak vás zdravím, staří přátelé,“ pozdravil sarkasticky. „Urazili jste dlouhou cestu od civilizace. Co přivádí horu k Mohamedovi?“

Laura řekla tiše: „To je Harry, náš chlapeček.“

„Hm,“ pravil bývalý spolužák.

Byl to trapný okamžik a Barney se celý nesvůj zeptal: „Nemůžeme jít někam dál a promluvit si?‘

Peter pohlédl letmo na hodinky.

„Doufám, že to nebude trvat moc dlouho.“

Barney vzal Harryho do náruče a vstal.

„Žádný strachy, Petere. Nebudem mrhat tvým vzácným časem.“

Měli pocit, že jim chtěl ukázat svou pracovnu: obrovský psací stůl, telefonní soupravu z 21. století a četné trofeje na zdi. Chtěl, aby

viděli, že i když je v krátkozrakých očích Harvardu vyvrhelem, pro skutečný svět je obrem. A opravdu, každou minutou byl větší a větší.

„Takže," zahájil, když se usadil do svého mohutného koženého křesla. „V čem je problém?"

Barney si svou řeč za letu miliónkrát přeříkal. Teď ze sebe vychrlil podstatné podrobnosti. Jejich jedinou nadějí pro Harryho by byla infúze purifikovaného enzymu.

„Souhlasí," řekl Peter a zdálo se, že ho poprvé něco zaujalo. „To by mohlo fungovat. Ale jak oba víte, existují striktní předpisy, který se týkají schvalování nových léků. Rozhodně není zájem o další thalomidovou aféru. A můj syntetický enzym je teprve ve *zkušebním stadiu*. Takže by bylo zcela nezákonný, kdybych vám to dal. Mohli by mě zavřít."

„Nikomu to neřeknu, přísahám," prosil zoufale Barney.

Peter ho ignoroval.

„Kromě toho, jsme teprve v půlce pokusů na zvířatech. Nebylo by to snad ode mě nezodpovědný – neřku-li zločinný – kdybych vašemu dítěti poskytl neschválený lék? Všichni víme, že by to mohlo fungovat. Já jsem o tom přesvědčen. Ale v tuhle chvíli ani já nedokážu říct, jak dlouho by to asi působilo." A pak dodal: „Je tu taky možnost, že by ho to zabilo."

V tu chvíli se Laura zlomila.

„Petere, prosím tě, nenech ho umřít, aniž bys mu dal aspoň šanci."

Barney vstal a požádal ho: „Poslyš, Wymane, složil jsi s námi všemi hippokratovskou přísahu. Teď zapomeň na úřední předpisy. *Podívej se na mýho umírajícího syna*. Necháš nás odsud odejít a odnést ho do hotelu?"

Poněkud zastrašen Barneyovou strohostí, Peter nervózně pohlédl na hodinky.

Nikdo se nepohnul.

Pak Barney promluvil znovu: „Rozuměl jsi tomu, co jsem právě říkal?"

„Nedělal jsem už dlouho praktickou medicínu. A pediatrii už vůbec ne. Ale váš syn mi připadá hodně nemocný. Co kdybyste ho vzali do dětský nemocnice, aby dostal infúzi?"

„A pak co?“ zeptal se Barney.

„Pak vám zavolám zítra v deset večer.“

„Dřív ne?“ úpěnlivě zaprosila Laura.

„Potřebuju si to rozmyslet,“ odvětil suše Wyman. „Tohle je moc vážná věc. Nezapomeňte některé mojí sekretářce vysvětlit, jak vás může sehnat.“

Otupěle vyšli z jeho pracovny, prošli dlouhými chodbami, skleněnými dveřmi, kolem hlídačů a nastoupili do auta. Mlčky.

Harry usnul s hlavičkou opřenou o tátovo rameno. Barney cítil, jak má chlapec teplé čelo. Má horečku, napadlo ho.

„Co si myslíš, Castellanová?“ Hlas měl vzrušením chraplavý.

„Myslím si, že v jednom ohledu má pravdu, Barne. Měli bychom dát Harryho do nemocnice. Myslím, že tam bude bezpečnější.“

V sanfranciské dětské nemocnici se Livingstonovi setkali s lidskými bytostmi. Starostliví lidé, kteří nechali všechno papírování stranou, jen aby Harryho dostali co nejrychleji do postýlky a na infúzi.

Barney a Laura byli tak unavení, že nebyli schopni už nikam odjet a vyspali se na matracích v Harryho pokoji. Probudili se časně. Jejich organismus se stále ještě nevyrovnal s časovým posunem. A když se ujistili, že synův stav je stabilizovaný, vydali se poohlédnout, kde by dostali šálek kávy. Došli právě k výtahu, když se ze sesterny ozvalo:

„Doktor Livingston – máte tady telefon.“

Oba vyrazili tryskem zpátky.

„Kdo to je?“ zeptal se Barney sestry.

„Doktorka Goldsteinová, vedoucí pediatrického oddělení. Říká, že vás oba zná.“

„Goldsteinová?“ podívala se Laura na stejně zmateného Barneye. „Říká ti to něco?“

Barney pokrčil rameny a uchopil sluchátko.

„Tady je doktor Livingston.“

„Vítám tě v San Francisku," řekl ženský hlas se zvláštním přízvukem, který si stále pamatoval.

Suzie Hsiangová.

„Suzie! To ty jsi doktorka Goldsteinová?"

„Zásluhou manželství s doktorem Mikem Goldsteinem," odpověděla. „Viděla jsem tvoje jméno na seznamu nočních příjmů a chtěla jsem vědět, jestli nemůžu nějak pomoct."

„Jsi moc hodná," poděkoval jí Barney, „ale pokud jsi teď přes noc neobjevila lék na RSS, tak myslím, že nemůžeš. Ale stejně, jestli máš čas, hrozně rádi bychom si s tebou dali šálek kávy."

„Zajdu za vámi dolů do kafeterie, jen co se podívám na vašeho chlapečka."

Barney a Laura se nimrali v míchaných vejcích, když do téměř opuštěné kafeterie vešla Suzie.

„Je to roztomilé dítě," řekla vřele. A pak vážně: „Je ale hrozně nemocný. Co vás sem přivádí, takovou dálku?"

„To je dlouhá historie," povzdechl si Barney.

Teď však už byl zvyklý vyložit případ minimálním počtem slov.

„Ale Wyman vám musí pomoct," prohlásila vzrušeně Suzie. „Musí mít přece trochu lidského cítění."

„Na to bych zrovna nesázela," poznamenala Laura. „Působí jako velmi zdařilá napodobenina kamene."

„A kdy vám to tedy řekne?"

„V deset večer."

„Proč na to potřebuje tolik času?"

„Nevím," odpověděl Barney, „fungování Peterova mozku se vymyká mýmu chápání."

„Nechcete se zastavit u mých rodičů, než za ním zase půjdete? Můžete dostat pravou kantonskou večeři – a kromě toho, byla bych ráda, kdybyste se setkali s mým otcem."

Nevěděli co říct. Na jednu stranu chtěli být sami s Harrym. Na druhou stranu věděli, že každé rozptýlení od mrazivého, vytrvalého strachu by bylo vítané.

„Dám vám adresu. Snadno to najdete. Je mi jen líto, že Mike je na nefrologickém kongresu v Texasu. Takže, jestli chcete, kolem šesté jsme všichni doma."

Poděkovali jí, Suzie se omluvila a spěchala zpátky do služby.

Celý den strávili u Harryho postýlky. Jediný dialog: „Kolik je hodin?“ Odpověď. „Jen o dvě minuty víc, než když ses ptala naposled.“

Pozdě odpoledne zabalili Harryho – jenž větší část dne prospal – do přikrývky a požádali opět o propuštění z nemocnice. Rozhodli se totiž, že kdyby Wyman řekl ne, chtějí být s Harrym sami – mimo nemocnici – až umře.

Krátce před šestou hodinou vyšlapali pěšky kopeček nad Union Square a prošli ozdobnou zelenobílou branou ve tvaru pagody, jejíž draci jako by říkali: Odložte své módní západní ideje a vstupte do staršího a moudřejšího východního světa.

Hlavní tepnu lemovaly krámky s upomínkovými předměty pro turisty, nabízející „čínské originály“, které lze vzít domů kamarádům v Jižní Dakotě. Napravo a nalevo ale odbočovaly menší uličky jako Kearneyova a Washingtonova, vyzdobené tak, aby se čínští obyvatelé cítili jako doma: chodníky osvětlovaly pouliční lampy ve tvaru luceren se jmény ulic v angličtině a čínštině.

„Koukej, Harry,“ řekl Barney s manickým, zoufalým nadšením, „to je krása! Umíš si představit, jak bylo Marku Polovi, když poprvé uviděl něco takového?“

Laura neříkala nic. Jen se přimkla k Barneyovi, jehož rozum věděl, že Harry má příliš velkou teplotu, než aby chápal jeho slova. Barney se přesto zoufale snažil vtěsnat do něj co nejvíc let života.

Suziini rodiče bydleli v přízemním bytě na Jackson Street. Čínský poutač v okně oznamoval, že to je ordinace, kde se praktikuje orientální medicína, jejíž počátky předcházejí Hippokrata nejméně o dva tisíce let. Dr. Hsiang, jeho manželka, Suzie a její svobodná sestra seděli v hedvábných šatech a pili čaj. Když návštěvníci vstoupili, postarší muž vstal a řekl něco kantonskou čínštinou.

Suzie překládala: „Otec vás vítá u nás doma a říká, že s vámi sdílí starost o vašeho syna. Ptá se, jestli byste mu dovolili, aby Harryho vyšetřil.“

Barney a Laura na sebe pohlédli.

Jak by to kruci mohlo uškodit? pomyslela si v duchu Laura. Ostatně, vždyť je to skutečný doktor. Jen to není doktor našeho typu.

Barney přikývl a řekl: „Moc vám děkujeme.“

Dr. Hsiang je pokynem pozval do vedlejšího pokoje, kde byly od podlahy až do stropu vyrovnány krabice plné bylin, označené čínskými znaky. Položili horečnaté dítě na vyšetřovací stůl a každý ho držel za jednu ruku, zatímco doktor pomalu a pečlivě kladl prsty na různé části Harryho paže.

Jen paže!

„Rozeznává dvanáct různých pulsů,“ vysvětlila Suzie. „To je náš tradiční způsob diagnózy.“

Pak dr. Hsiang otevřel Harrymu ústa a zvětšovacím sklem mu důkladně prohlédl jazyk. Řekl Suzie cosi rychle čínsky.

„Otec říká, že připraví vašemu synovi lék a prosí vás o svolení, aby mu mohl provést akupunkturu.“

„Bude to bolet?“ zeptal se Barney.

„Ne,“ vysvětlila Suzie, „když to dělá otec, tak to nikdy nebolí.“

Barney a Laura se opět domluvili jen letmým pohledem – a souhlasili. Očima si navzájem řekli: zkusíme každou možnost.

Procedura trvala téměř půl hodiny a dr. Hsiang se při ní zaměřil s jehlami hlavně na chlapečkovo ucho a okolní oblast. Pak se omluvil a odešel mu připravit lék z bylin.

„Může Harry pít?“ zeptala se Suzie.

„Ano,“ odpověděla Laura, „bohudíky.“

Když si konečně všichni sedli k večeři, Harry se probudil. Oči jako dva talíře se nemohly odtrhnout od pestrých barev toho, co Harry bezpochyby považoval za kostýmy na maškarní bál. Ukázal prstem na brokátový vzor *cheongsamu* paní Hsiangové a zamumlal: „Mami, podívej se na ty ptáčky.“

Paní Hsiangová, možná mu rozuměla, možná něco vytušila, se na chlapce usmála. Harry se pak obrátil k Lauře a zeptal se: „Proč mají všichni pyžama?“

Nato mu Barney odpověděl: „Nejspíš proto, že jdou brzy spát. Ne jako ty, kanóne, ty musíš dneska pořádně ponocovat.“

K Laurině úlevě Harry přijímal tekutiny lépe. Nejen lék, který dr. Hsiang pečlivě namíchal (z Harryho výrazu poznala, že chutná hrozně), ale snědl i trochu polévky.

Když nastal čas k odchodu, doktor jim dal malou lahvičku s Harryho bylinným lékem; měl ho dostat ještě dvakrát toho večera a pak příští den opět. Laura mu zdvořile poděkovala.

Bylo teprve půl desáté, když přijeli do motelu, ale už na ně čekal vzkaz: „Navštivte, prosím, dr. Wymana, dnes večer v deset hodin.“

*

Přirozeně, byli tam včas, neboť si to pozvání vyložili tak, že Wyman jejich prosbě vyhověl.

A měli pravdu. Přestože, i pokud jde o velkorysost, byl Wyman nenapravitelný.

„Nechci slyšet žádný breky ani děkování – zvlášť když nevíme, jaký to bude mít účinek. Pokud to chcete vědět, rozhodl jsem se to udělat, protože věřím, že vy dva o tom nebudete nikde žvanit.“

Podal jim igelitový sáček, Barney cítil, že je v něm několik skleněných ampulí.

„Zkuste mu dát jednu mililitrovou injekci – a jestli to snese, za dvě hodiny dávku zdvojnásobte. Pak totéž po osmačtyřicet hodin. Dal jsem vám několik balení jednorázových injekcí – na účet podniku.“

Laura přikývla.

„Byl bych vám vděčný, kdybyste mu to neaplikovali na území naší firmy. A dejte mi vědět, ať už to dopadne jakkoli – může to mít zásadní význam pro můj výzkum.“

Jak se říká *děkuju* takovému necitlivému mizerovi? Wyman ten problém vyřešil za ně tak, že se podíval na hodinky a oznámil: „Měl bych už jít.“

A přesto se nepohnul. Oba cítili, že má nutkání ještě něco říct.

Nakonec Peter zamumlal: „Já – hm – vím, jak by mí bylo, kdyby to bylo moje vlastní dítě. Chci říct…“

Neschopen dokončit myšlenku, Peter prostě přistoupil k Harrymu a pohladil ho po tváři. Pak, dřív než se jeho návštěvníci zmohli na jediné slovo, vyklouzl ven.

Do motelu ujížděli bláznivou rychlostí, vběhli do pokoje, opatrně uložili Harryho na lůžko a hned zatáhli závěsy.

Pak na sebe bezmocně pohlédli.

„Chceš, abych mu dal tu injekci?“ zeptal se tiše Barney.

„Udělám to sama,“ odpověděla strnule.

Barney se pak přiznal: „Prosím tě, Castellanová. Neumím to s jehlami a do vlastního syna ji nedokážu vbodnout.“

Harry zaječel, když mu Laura vpíchla do zadečku obsah jedné ampulky. A pak náhle ztichl.

Byli vyděšeni. Zabili ho?

Stáli po stranách lůžka jako sochy a upřeně hleděli na syna.

Po několika vteřinách, jež jim připadaly jako věčnost, se Laura sklonila a přiložila prsty na Harryho zápěstí.

„Má puls, Barne, stejný jako předtím.“

„Myslíš, že ho uspal ten lék?“

Zavrtěla hlavou. „Zažili jsme hrozné dva dny. Představ si, jak musí být unavený.“

Vzala Harryho do náruče a pevně ho sevřela.

Barney sáhl synovi na čelo. „Pořád sálá jak kamna,“ konstatoval. „Jak je to dlouho, co dostal injekci?“

„Čtyři, možná pět minut. Uklidni se, Barne. I kdyby to byl zázračný lék…“

Slovo „zázračný“ se jí zaseklo v hrdle. Jestli Bůh existuje, pomyslela si, nedluží mi žádnou laskavost.

„Lauro,“ požádal ji jemně Barney, „lehni si – nebo si aspoň sedni.“

„Jsem hrozně nervózní,“ odpověděla a položila opatrně Harryho na lůžko.

„Nemám nechat přinést něco k jídlu?“ navrhl Barney.

„Já nemám hlad – ty jo?“

„Ne, ale líp to utíká. A… můžu aspoň něco *dělat*.“

„Na chodbě jsou nějaké prodejní automaty – nemůžeme si tam něco vybrat?“

Barney uvítal její úkol: „Co ti mám přinést?“

„Nic – co chceš. Jen když to nebude dobré.“

Barney věděl, co má Laura na mysli: Zříkám se všech světských požitků – i sladkosti čokoládové tyčinky – a třeba se mé odříkání stane poslední molekulou oběti potřebné k usmíření rozhněvaného božstva. Vyběhl z pokoje jak střela.

Dlouhá chodba byla pokryta jakýmsi šedivým kovralem. Běh po něm poskytl Barneyovi trochu fyzického uvolnění.

Své myšlenky ale předběhnout nedokázal.

Bože můj, Harry, ty sny, co jsem míval, jak spolu běháme spadaným listím po lesní cestičce. Jak si povídáme jako muž s mužem. Jak jsem ti chtěl vyprávět o všech těch pitomostech, které jsem v životě nadělal – aby ses z toho poučil.

Co tě můžu učit *teď*? V tuto chvíli nechci nic jiného, než abys nepřestal dýchat. A to tě nemůžu naučit. Ani to za tebe udělat.

Zpátky se vracel pomalu s dvěma papírovými pohárky s nápojem v rukou.

Laura nyní seděla, upřeně sledovala Harryho tvář a bála se zamrkat, aby jí neunikl nejmenší náznak nějaké změny.

„Ani se nepohnul,“ oznámila jako automat.

„Třeba je to jen hluboký spánek. Všimla sis nějakého REM spánku?“

„Ne.“

Jinými slovy, pokud spal, neměl sny.

Laura odložila kolu na noční stolek a vzala si z ní pouze kostku ledu. Po celou dobu nespustila z Harryho oči. Třeba ho její překypující láska může nějak uzdravit.

„Můžeme si povídat?“ zeptal se váhavě Barney.

Laura přikývla. „O čem si chceš povídat?“

„Třeba jestli by měl chodit spíš do státní nebo do soukromý školy. Nebo můžeš povídat o sobě.“

„Co bych ti asi tak mohla povídat, co ještě neznáš?“ usmála se unaveně. „Můžeš si vymýšlet, jaký bys asi měla život, kdyby se vaši nepřistěhovali do Brooklynu…“

Pohlédla na něj a odpověděla bez slov. Její oči říkaly: Bez tebe bych neměla proč žít.

Čemuž Barney stejně vroucně uvěřil.

Jenže oba napadlo, jak – nebo zda – by přežili ztrátu Harryho.

Sakra, ne. Nic takového ještě řešit nemusíme. Nedokázali na to ani myslet.

„Prosím tě, můžu ho chvilku chovat?“

Nějak uplynulo půl hodiny. Barney sáhl spícímu chlapci na čelo. Zvedl oči k Lauře a řekl se zřejmě předstíraným optimismem: „Castellanová, myslím, že ta horečka klesla.“

Laura se dotkla Harryho tváře, pohlédla na Barneye a napadlo ji: Přání otcem myšlenky. Ale odpověděla: „Možná, Barne.“ A myslela si: Ať si nechá své iluze, jestli mu pomáhají, aby se nezbláznil.

Nemocný chlapec pořád spal, zatímco Laura a Barney postrkovali očima ručičku na hodinkách, aby už uplynulo sto dvacet minut a oni mohli zkusit druhou dávku.

Injekce Harryho probudila a Laura toho chtěla využít, aby do něj vpravila nějaké tekutiny. Po ruce měli jen kolu a lektvar dr. Hsianga. Laura se rozhodla pro bylinný nápoj.

I když byl rozespalý a horečnatý, Harry měl pevný názor. Když mu Laura podala lék k pusince, zavrtěl hlavou a protestoval: „Já chci jablíčkovej džus.“

„Víš co, chlapečku,“ chlácholila ho Laura, „teď vypiješ trošku tohohle a já ti slibuju, že zítra si dáš tolik jablíčkového džusu, kolik budeš chtít.“

V tu chvíli *žízeň* zvítězila nad chuťovými pohárky a Harry se zašklebil a polykal a polykal.

„Jak je ti?“ zeptal se Barney syna.

„Chce se mi spinkat, tati,“ odpověděl Harry.

„Dobrá,“ řekl Barney a zahrál naprostou bezstarostnost. „Tak běž zase hajat.“ Hlas se mu zlomil: „Spaní ti udělá dobře.“

Ve chvíli, kdy ho oba líbali, už zase tvrdě spal.

Laura ho uložila a opět se s Barneyem vrátili na svá místa po obou stranách lůžka, aby pokračovali v pozorování.

Nyní už měli strach i z pouhého rozhovoru, a tak Barney zapnul rádio, našel jakousi sanfranciskou stanici a jedním uchem poslouchal debatu o otázce restaurací s obsluhou „nahoře bez“. („Když mohou

mít nudistické pláže, proč by ženy nemohly ukazovat prsa, kde se jim zachce? Tím chci říct, vážený pane, že zákon musí být důsledný.“)

Po patnácti minutách tichého rozjímání Barney přerušil rozhlasovou besedu a zašeptal: „Chápeš to, Castellanová? Dva kvalifikovaný doktoři sedí s umírajícím dítětem v motelu a snaží se uvěřit, že hadí olejíček nějakýho egomaniaka zachrání dítěti život. Myslíš, že nám nepřeskočilo?“

Laura zavrtěla hlavou. „Nevím,“ přiznala. „Na mou duši nevím.“ Na chvíli se odmlčela a pak s pohledem upřeným na Barneye dodala: „Jestli ale Harry umře. nechci už žít –“

„Lauro –“

„Myslím to vážně, Barneyi. A ty mi v tom nezabráníš.“

Barney dál neprotestoval, neboť sám nevěděl, jak by žil… bez syna.

Poslouchali Harryho dech a rozhlasový moderátor zatím kladl otázky volajícímu posluchači, zástupci takzvané Církve Erotovy. Jejich situace začínala být příliš vážná; Barney vstal a vypnul rozhlasové blábolení.

Pohlédl na Harryho a ještě jednou mu sáhl na čelo.

Tentokrát měl jistotu.

„Castellanová, přísahám, nemá horečku. Pojď si sáhnout.“

Ale Laura si nemusela sáhnout, již podle změněné barvy Harryho tváře poznala, že má Barney pravdu. Rychle mu prohmatala břicho.

„Bože můj,“ vydechla, „slezina.“

„Co je?“ zeptal se Barney s hrůzou.

„Nemá už tak zvětšenou slezinu, Barne. *Nemá už tak zvětšenou slezinu*! Myslím, že to zabralo!“

Bděli celou noc. Teď už nikoli, aby pozorovali syna, jak umírá, ale jak se vrací k životu.

V sedm třicet ráno Laura Barneye udivila: „Chci jít do kostela.“

Barney přikývl. „Vím přesně, co cítíš.“

Laura to vyjádřila slovy: „Barne, musím někomu *poděkovat*. A dneska najednou mám naději, že existuje Bůh, který mě vyslyší.“

„Máš pravdu, půjdeme všichni.“

Pohlédli na syna, jenž se na lůžku posadil.

„Mami, já chci domů,“ zakňoural malý Harry. „Medvídkovi se po mně stejská.“

Kaple Stanfordské univerzity byla od motelu pouhých pět minut chůze cestou lemovanou stromy. V tuto časnou ranní hodinu byla obrovská katedrála (jež neodpovídala svému skromnému názvu) tak prázdná a tichá, že téměř slyšeli tlukot svých srdcí.

Laura si poprvé jako dospělá klekla k modlitbě – a nevěděla, jak začít. Ale sklonila hlavu a doufala, že její myšlenky najdou správné místo určení.

Barney zůstal stát a díval se na Harryho ve svém náručí. Měkké ranní světlo, pronikající vysokými barevnými okny, si hrálo na jeho tváři a prozařovalo ji jakousi čarovnou aurou.

A chvíli uvolněně přemítal o temné noci duše – nebo to byla noc zázračná? – kterou spolu s Laurou a Harrym právě zažili.

Čím se to stalo, ptal se v duchu. Wymanovým enzymem? Čínským lektvarem? Dotykem lékaře? Rodičovskou láskou?

Většinu života strávil studiem lékařského umění a nyní si uvědomoval, že jeho záhady nikdy skutečně nepochopí.

Neboť lékařství je věčným hledáním důvodů – příčin, jež vysvětlují následky.

Věda nemůže pochopit zázrak.

Laura vstala. „Chtěla bych si ho teď vzít,“ zašeptala.

Barney vrátil Harryho do matčina náručí. Objal Lauru a syna. A společně vyšli do ranního slunce.

Erich Segal

DOKTOŘI

Z anglického originálu Doctors, vydaného
nakladatelstvím Bantam Books, New York 1988,
přeložil Luboš Trávníček.
Odborný poradce prof. MUDr. Antonín Doležal. DrSc.
Obálku navrhla Lenka Jasanská.
Vydání druhé, dotisk. Praha 1993.
Vydalo Nakladatelství Svoboda-Libertas
jako svou 6332. (7445.) publikaci.
Odpovědný redaktor Richard Podaný.
Výtvarné redaktorky Marta Brabencová
a Janka Mikulecká.
Grafická úprava a technická redakce
Jitka Vostradovská.
Vytiskla Centa, spol. s r. o.,
Tisk, knižní výroba, závod Brno, Rašínova 7.
AA 45,58, VA 46,64.
Tematická skupina 13/34.
73/605-21-8.5

25-081-93

Američan ERICH SEGAL (narozen 1938) psával nejdříve filmové a televizní scénáře. Coby mladý univerzitní učitel latiny a řečtiny debutoval v roce 1970 dojemným příběhem o studentské lásce, Love Story (česky Příběh jedné lásky, 1976; jako Love Story 1992); dlužno ovšem podotknout, že knížce v témže roce předcházel mimořádně úspěšný stejnojmenný film podle Segalova námětu (s Ali MacGrawovou a Ryanem O'Nealem jej natočil režisér Arthur Hiller). Také následující Oliverův příběh (Oliver's Story, 1978; česky 1993) – pokračování Love Story – a román o krizi jednoho manželství Muž, žena a dítě (Man, Woman and Child, 1980; česky 1993) se staly bestsellery a byly zfilmovány. Román Náš ročník (The Class, 1985) sleduje životní peripetie pětice ročníkových kolegů z Harvardu, kteří se po pětadvaceti bouřlivých letech zase společně setkají. Rovněž tato próza pronikla za hranice Ameriky a ve Francii a v Itálii získala literární ceny. Poslední autorovou prózou po jeho dosud nejúspěšnějších Doktorech (Doctors, 1988) je román Důkaz víry (Acts of Faith, 1992). Kromě beletristických sond do nitra současného člověka publikoval Segal řadu vědeckých prací vážících se k antické kultuře. Erich Segal je ženatý a má dvě dcery.

DOKTOŘI (Doctors, 1988) – román přeložený do mnoha světových jazyků – uchvátili již miliony čtenářů. Proč? Segalovi se v něm podařilo přesvědčivě zachytit obyčejný život několika mediků a mediček, pozdějších lékařů, prostřednictvím jejich citů, tužeb, prvních profesních zkušeností, triumfů, bolestných zklamání, tajných vášní i debaklů. Dýchá z něj nejen atmosféra nezapomenutelných šedesátých let: je celý prodchnut láskou a úctou k člověku a k životu. Číst jej znamená spoluprožívat osudy Barneye, Laury, Benneta, Setha i ostatních hrdinů tohoto svěžího, inteligentního čtení. Není divu: autor je brilantní vypravěč, děj staví především na dialogických situacích, jež bývají malými dramatickými výstupy, a neučesaná řeč jeho postav jen maskuje jejich niternou citovost a zranitelnost tváří v tvář nejrůznějším životním katastrofám.

Nové vydání světového bestselleru!

Třetí místo v kategorii prózy v tuzemské anketě

KNIHA ROKU 1992

Rozsáhlý román utkaný z pestrých životních osudů několika spolužáků a později absolventů lékařské fakulty Harvardu upoutá strhujícím zobrazením medicínského prostředí i čistě osobních, nezřídka palčivých problémů těchto vykonavatelů Hippokratovy přísahy. Lásky i rozchody, profesní ctižádost i pokora, lékařská etika, narkomanská selhání, tragická řešení individuálních krizí činí sympatické hrdiny Segalova příběhu se všemi jejich ctnostmi i nedostatky vskutku nefalšovaně lidskými…

25-081-93
13/34 ISBN 80-205-0366-8